

PERKINS LIBRARY

Duke University

Rare Books

CARMINA

ILLUSTRIUM

POETARUM

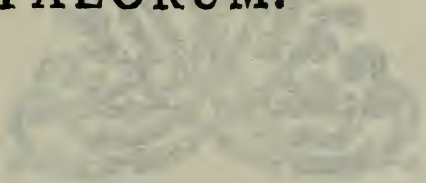
ITALORUM.

CARMINA

ILLUSTRIUM

POETARUM

ITALORUM.

FLORANTINI & HOUGHTON
Printed and Published by J. H. Houghton, Cambridge
No. 21, Station Street, Cambridge.

1854

CARMINA

MURATI

POTERUM

ITALORUM.

CARMINA
ILLUSTRIMUM
POETARUM
ITALORUM.
TOMUS OCTAVUS.

Bottari, G. G. ed.

FLORENTIÆ. M. DCC. XXI.
Typis Regiæ Celsitudinis, apud Joannem Cajetanum
Tartinium, & Sanctem Franchium.

Superiorum permissu.

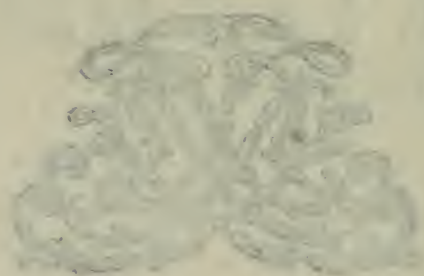
CLARMINA

ALFRED WILSON

POETARIUM

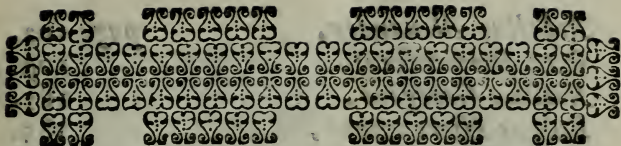
ITALORUM

TOMOS OCTAVUS

PRINTED BY W. CLAY AND CO. LTD.
LONDON AND LEAMINGTON

London, England.

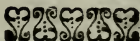

CATALOGUS

ITALORUM POETARUM

Tomi Octavi.

E
RBR
B751C
V. 8

Q

Q uercus Franciscus.	pag.	1.
Quintianus Joannes Franciscus.		2.

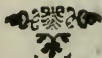
R

R ajus Flaminius.	pag.	31.
Rainerius Antonius Franciscus.		54.
Rennerius Antonius.		64.
Rinuccinus Alexander.		68.
Robertellus Franciscus.		77.
Romitus Antonius.		77.
Ronconius Julius.		78.
Rondininus Natalis.		87.
Roscius Julius.		97.
	Rof-	

<i>Rosellus Alexander.</i>	pag. 102.
<i>Rota Bernardinus.</i>	109.
<i>Rotinus Georgius.</i>	181.
<i>Rubeus Hieronymus.</i>	185.
<i>Rufinus Jacobus.</i>	187.

S

S <i>Abæus Faustus.</i>	pag. 196.
<i>Sabellus Marcus Antonius.</i>	225.
<i>Sabinus Marcus Antonius.</i>	226.
<i>Sabinus Floridus.</i>	228.
<i>Sadoletus Jacobus.</i>	228.
<i>Sala Theseus.</i>	246.
<i>Salina Hieronymus.</i>	247.
<i>Salnesius Alfonsus.</i>	248.
<i>Salvatorinus Joannes Baptista.</i>	260.
<i>Salutatus Coluccius.</i>	293.
<i>Sanga Joannes Baptista.</i>	300.
<i>Sanleolinus Sebastianus.</i>	301.
<i>Sannazarius Aelius Syncerus.</i>	323.
<i>Saxus Pamphilus.</i>	474.
<i>Scala Bartholomæus.</i>	489.
<i>Scaliger Julius Cæsar.</i>	492.

CARMINA

ILLUSTRIMUM

POETARUM

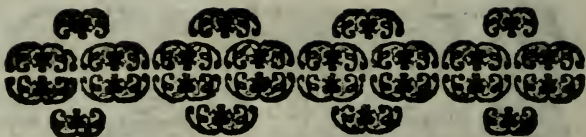
ITALORUM.

FRANCISCI QUERI

AVVISINI

De Victoria Naupactica.

Turcarum ponto oppressa est maxima classis,
 Quid nunc eloquitur perfidus ille Selim?
 Non Hispanorum vis fert; non alpera Romæ;
 Non manus Hadriacum me superasse valent.
 Pugnavit certe altitonans, unde agmina nostra
 Victa cadunt subito gensque Orthomana mari.
 Quid faciam? convertat enim Turcæque libenter;
 Hoc modo grex unus, Pastor & unus erit.

JO: FRANC. QUINTIANI

STOÆ BRIXIENSIS.

20 02

Ad Annam Galliarum Reginam.

Suscipe magnificis, Regina decora triumphis,
Nostra salutari munera parva manu.
Dent alii torques, fulgentia vasa, corollas;
Aureaque immixtis pocula jaspidibus.
En damus ingenii præsentia munera nostri,
Culta sub Ausoniæ Pallados obsequium.
Aurea dona cadunt minimo sub tempore: nostrum
Munus in æternas vivet Olympiadas.

Vita humana ærumna, & instabilitas.

Quantis vita malis nostra revolvitur!
O mundi instabilis summe diespiter
Princeps, & superi luminis arbiter!
Hinc bella horrifonis ducta tumultibus
Vastant, quod cumulat perpetuus labor:
Illinc insidiæ, rixa, furor, doli,
Humanum exagitant, ac lacerant genus
Ætæm perpetua sollicitudine.
Si quis præteritos perspiciat dies
Annorum enumerans omnia secula;
Nullos inveniet, quos mala fugerint,
Et fortuna quibus sæva pepercerit,

Sic

Sit quamvis oculis plurividentibus .
 Quid prodest animos stringere in hostias
 Junctis in cuneos quadrupedantibus
 Turmas? & valido milite consequi
 Victorum innumeris nomina mortibus?
 Jactatis facibus quid juvat urbium
 Muris, nobilium porticibus, foris,
 Et tecta, & rutilas urere jaspidas?
 Quid prodest variis classibus æquora
 Calcare? atque hominum littora sanguine
 Humeſtare? hominem quid juvat aureis
 Ostentare suum ſtemma palatii?
 Vires Theſſalici dic ubi Achillei?
 Ostendas Priamum, Neſtora, Ulyſſea
 Utentem eloquii fulmine præpetis:
 Atridas, Paridem: quemque potentia
 Armis non potuit vincere Perſicæ
 Monſtres Scipiadas ſæva tonitrua
 Bellorum; & Marium sanguine perlitum.
 Ostendas varii nominis Herculem
 Et quos conſtituit Græcia præſides.
 Des Pœnum Hannibalem, ſaxa per invia
 Ducentem ſcopulis agmina hiantibus:
 Et quos Roma tulit Martia Cæſares.
 Horum nil videas; nil, niſi nomina:
 Et vix fumigeris abdita nubibus;
 An nunc invenies Troica Pergama?
 Thebas? doſtiloque mœnia Pallados?
 Urbis divitiæ nunc ubi Romuli?
 Tot thermæ, tot aquæ per fora penſiles,
 Arcus conſpicui, balnea, porticus?
 Noſtro ævo invenies an Capitolium
 Auratum, & ducibus nobile regiis?
 An templum Solymi Regis, & aureas,
 Qua ſpargit Babylon mœnia, imagines?
 Ite ite ô miſeri quærite quomodo
 Volventur rotula clara volubili
 Aſtra, & quæ tonitrus cauſa nives; gelu,

JO: FRANCISQ

Imbres egeneret, fulmina, chasmata,
 Quid quod sub dubio pendula stamine
 Constet vita hominum: nec tamen impia
 Mortis luctificæ spicula cernimus,
 Vivamus ergo conscii
 Sortis labantis undique;
 Ne quando nos ex tempore
 Mors imparatos occupet,

Ad Deum.

Te Deum cœli colimus parentem,
 Te Deum summum dominum fatemur,
 Te patrem terræ veneratur omnis,
 Lingua coruscum.

Tu moves summi rutilas Olympi
 Lampades: servit tibi Solis, ingens
 Lumen; & sanctis manibus rotatos
 Concurtis axes.

Fulminum crebros strepitus micantum
 Commoves magni dominator orbis,
 Imbribus missis segetes perustas,
 Sole remulces;

Serviunt stellæ tibi: summus æther
 Concinit laudes: tibi terra cantus,
 Congerit: vasto tibi læta rident
 Æquora ponto.

In tuum nomen volucres susurrant
 Dulcibus silvas resonant per altas
 Te colunt spiris variis retorti
 Vocibus angues.

Sub tuo nutu parit alma flores
 Terra: prædulces generat racemos
 Vitis: & foetu graviore campis
 Uva renidet

Arbor ingentes tibi mittit umbras
 Blandulos flatus tibi mittit aura:
 Sub tuo venti rebóant in antris
 Numine opacis.

Quid-

QUINTIANUS

Quidquid à cœlo regitur profundo,
 Quidquid in sese tenet alma tellus;
 Quidquid immensis pelagus sonorum
     Fluctibus ambit,
 Numen observant: pecus omne campis
 Ludit adsultans teneris sub herbis:
 Et reflorenti graciles capellæ
     Valle recumbunt.
 Te tremunt sævæ Stygis in profundo
 Dæmones centro; metuuntque divi
 Numinis, sanctæ crucis & trophæum
     Infera regna.
 Tu diem pulsas tenebris nitentem,
 Solis & claros radios reducis:
 Mox super terras ægis atra nigræ
     Tempora noctis,
 Quam tamen Lunæ jubar occupatam
 Sæpius clarâ facit enitentem
 Lampade, & longas facie præmicanti
     Comprimit umbras.
 Tu salus mundi, via recta, & ingens
 Numen, humano generi quietum
 Ocium præstas; velut innocentum
     Corda fatentur.
 Tu foves castos animos præcantum,
 Subvenis miti soboli, & quærelis,
 Amoves quidquid gravis hostis acri
     Pectore fundit.
 Submoves diri genus omne morbi,
 Et reserventes abigis tumultus:
 Et tuo adventu, fremitu reposito,
     Bella recedunt:
 Nauta ventosis miser in procellis
 Te vocat tristi periturus unda,
 Quum trahunt classes super alta moti
     Sidera fluctus.
 Carcer effractis titubat catenis,
 Carcer eruptis foribus patescit.

Jura distortum vitiata callem

Sancta relinquunt.

Æger extremo miser in labore

Postus occultam recipit medelam:

Pauper exclusus fit ab invocato

Numine dives.

Te colunt omnes superi canentes,

Quum tuum inspeçant decus expolitum;

Quum vident clarum jubar, & triumphos

Æthere in alto.

Num fuit magni monumentum amoris

Emori durâ cruce per cruenta

Vulnera? & largum proprii cruoris

Spargere fontem?

Tartarum ingenti rapidum triumpho

Mortis horrendæ referens trophæum,

Et repulsatam valide expulisti

Dæmonis aulam.

Mox genus morbis variis peremptum

Limpidum cœli trahis ad cacumen,

Et sacram reple animabus arcem, &

Limina cœli.

Nunc in extremis, pie victor, annis,

Segregas sancto genus omne noxûm.

Diva gens cœlos: mala destinatum

Vifet Avernum.

Æthere in summo velut alma semper

Lux nitet, claras imitata gemmas;

Gaudium summum velut aula pulchri

Sentit Olympi:

Sic in obscurâ tenebras gehennâ

Umbra dat furvas imitata noctes,

Sic cruentatos gemitus remittit

Dira vorago.

*In Obitum Philippi Beroaldi, ad Geraldum
Cadamustum.*

Sunt quos bella movent crudi Mavortis, & arma
 Pallados, & Triviæ tela pharetrigeræ.
 Sunt quos plestra decent aurata, sonantia flammæ,
 Quæ positæ hamatis sunt sub harundinibus.
 Non me bella movent, non plestra sonantia flammæ,
 Sed carmen cunctis triste voluminibus.
 Absit Calliope, Daphneis fulta corollis,
 Atque Erato pharetris alma Cupidineis.
 Ah quoties dedimus lascivæ nostra juventæ
 Carmina, pennatis plena Cupidinibus!
 Ah quoties nivæ tenuerunt verba tabellæ,
 Quæ legeret lætis Quintia luminibus!
 Ah quoties ustis rupit Venus ossa medullis,
 Et fixit telis pectora sanguineis!
 Nunc Venus, & Veneris flammæ, atque Cupidinis arcus
 Absint, & nostris dulce melos fidibus.
 Ergo age, Musa, comas lugubri cincta cypresso,
 Accedas, numeris pallida flebilibus.
 Occidit injustâ Beroaldus lege Philippus
 Fatorum, auratis dignus imaginibus.
 Quod Jovis imperium, quæ tristia fata, quis oro,
 Perpetuum necis hunc misit in arbitrium?
 Non minus iniustis sunt legibus usa Deorum
 Fata, hujus patriæ dotis in exitio,
 Quàm quum grandiloquum mors immatura Maronem
 Abstulit, injustis usa ministeriis.
 Jamdudum erectos depone Bononia vultus.
 Et jaccas sumptis mœsta papaveribus.
 Occidit ille tuus candor, tua gloria, nomen
 Atque tuum: custos, gratia, præsidium.
 Tempora quid, Vates, consumitis omnia, Martem
 Dum canitis, turmas Martis & horrifonas?
 Ferte citi calamos, date carmina, cuncta vocato
 Numina, feræles promptaque ad exequias.

8. J O H A N N I S

Sentiat æthereæ gemitus chorus inclitus aula,
 Sentiat & lacrimas curia Persephones.
 Tristia si mulcent humanos carmina sensus,
 Tristibus horrescant pectora carminibus.
 Lugete Aufonii, deponite murice vestes
 Infectas, posito flete supercillo.
 I, geme, tristeris quondam Beroalda propago
 Læta, fuges visis gaudia funeribus.
 Nubite fœlices, funesto nubite vultus
 Palliolo, & furvis corpora palliolis.
 Gymnasia eruptis trabibus dent cuncta ruinam,
 Atque fragor metas transeat empyreas.
 Et, velut Enceladum, cœlestia templa timescant,
 Et timeat, sævos ut, polus, anguipedes.
 Phœbus antelantes non amplius astra perosus,
 Educat posito lumine quadrupedes,
 Atque apud infernum Phœbe stet longius Orcum,
 Et rumpat Fatis fœdera non meritis.
 Emittant undæ flammæ, dent sidera montes.
 Atque erret mediis cervus in æquoribus.
 Det cœlum segetes, cœli via pervia nautis.
 Sit, rapidum timeant atque ibi naufragium.
 Denique fulminibus trifidis elementa cremantur,
 Cunctaque perpetuas det Chaos in tenebras.
 Fatorum quæ tanta fuit violentia? Fata
 Ah fata immensi nescia præsidii.
 Undique barbaricæ removebunt bella phalanges,
 Atque adiment nostro nomen ab imperio.
 Barbarus ah quoties furor in Romana Gradivum
 Ducet confertis mœnia militibus.
 Heu domiti immensus quidquid labor obtulit, altis
 Barbara detrudent turba cacuminibus,
 Atque eadem invadet quæcunque volumina verbis
 Barbarus antiquis edidit Hermoleos.
 Quidquid & argutis mandaverit ipse papyris
 Angelus crosis stabit in archetypis.
 Sospite, in istorum nullus dabat arma, Philippo,
 Scripta virum, infelix promptus ad exitium.

Quo

Quo duce Barbaricas, minor ô Beroalde, Phalanges,
Evinces, periit jam ducis officium.

O funesta dies, toto miserabilis ævo,
Quâ cessit studiis lampas ab Aufoniis!

Non scelus hoc esset gravius, si temporâ vitæ
Degisset seclis proxima Nestoreis.

Improba Mors nimium; nimiumque superba, decebat
Sæcula Cumanae degere Deiphobes.

Lustra decem hic tantum Beroaldus degerat, ô Sors
Impia, & in tempus perfida perpetuum.

O marmor felix, cineres cui contigit hujus
Contegere, ô Pario marmore nobilius.

O auro obryzo multum speciosior urna,
Mercibus & multum carior Arabicis.

In te clauduntur cineres, quo Cæsare, turmis
Herbam Graja manus jam dedit Italicis.

Priscorum hic fuerat cui cognita opinio, quamvis
Hæc foret in tenebris condita Cimmeriis.

Sive opus Aonio deducere Numine carmen,
Adstantes fuerant undique Pierides.

Sive opus eloquio perarare volumina profero,
Semper in argutis plena fides calamis.

Hic auriga fuit, quo sola Bononia currus
In campos potuit ducere Romuleos.

Dic ubi Joannes, ac ille sonorus agyrtes,
Bentivole. atque ingens buccina, dic, periit?

Hannibal, immensas cujus capit inclyta chartas
Gloria, flens populos perge Calydonios.

Bentivolam Hyrcaniaeque Getæ, Thrax, Sarmata, gentem
Norant, Euphrates; Rhenus & Apidanus.

Alta licet superent Trojana palatia gentis
Bentivolæ, & superent marmora Pyramidum;

Hoc tamen heu funesto fulgentia ponere fas est
Culmina, turritis maxima verticibus.

Roscius incultis eat in sua rura capillis,
Contegat & velis ora cupressigeris.

Nunc ubi tantus amor, dic Attice, gratia tanta est
Nunc ubi? & alternum nunc ubi consilium est?

Gens ubi, quæ referat tua Roscia rura per orbem,
 Carmina conjunctis quique det articulis?
 Francia majestas mediâ plus parte tuorum
 Rupta operum, ruptis Francia jaspidibus.
 Quæ infelix nimium Theodora prioribus annis,
 Hæc jam pullatas induat endromidas.
 Sentiat aula Deûm formosa Camilla gementem
 Te, extinctumque tuum flere Neoptolemmum.
 O vidua felix, ô tristior omnibus, omni
 Quæ fueras nuper conjuge splendidior,
 Nunc opus Orpheis esset concentibus, Orco
 Quum raptam turpi viderat Eurydicen,
 Vel quibus exilio Naso fuit usus in ipso,
 Dum cuperet mentes flectere Cæsareas.
 Unica nox rapuit, quæcunque Philippus in ævo
 Condiderat, patrio primus in officio,
 Hic est, qui nondum octonos ter viderat annos,
 Munia cum subiit publica gymnasiis.
 Cynthia formosus fecit te nauta perennem,
 Hic junxit longis sæcula temporibus.
 Invia quæ quondam fuerant loca, pervia cunctis
 Nuper erunt nostri carmine Callimachi.
 Sed quid habet Latium, dempto duce? Cynthia flammis
 Lumina det lacrimis tristia depositis.
 Induperatores videat Suetonius ipsos
 Amplius esse suis nolle sub historiis.
 Est opus infelix, felix opus omne per ævum,
 Felicem prima fronte gerens titulum.
 Occidit ille tuus vates Gismunda, parentis
 Quam caussa infaustum misit ad exitium.
 Heu heu demissa stes fronte Philippica, quondam
 Auctor obit nostris janua cardinibus.
 Nunc sacer interpretes perit, quo Cæsare Marcum
 Italicis tractat quilibet in studiis.
 Temporibus vestes ponat felicibus aptas
 Servius, in totas ponat Olympiadas.
 Nunc qui restituit feralia jura, Philippum
 Et mors a superis sustulit omnipotens.

Lucius antiquas plagas te interprete tanto
 Deposuit, Photis, Panthea, vel Meroë.
 Ah quoties asium flevit Madaura, Philippum
 Nunc fleat immensum tristis ut excidium.
 Panthea defuncto cecidit tua forma Philippo,
 Jam tuus obscuris est amor in tenebris,
 Ah dulces placidum Beroaldi carmen amice
 Nolite in mediis figere visceribus.
 Nunc ubi rivalis tuus est Baptista? Quiescit,
 Dic Pie, lugubri conditus in tumulo est.
 Plautius ornatos renuat Baptista libellos,
 Et carmen justis concinat ominibus.
 O Siculi interpres Diomedes Vatis, ocellos
 Non cesses lacrimis rumpere continuis.
 Scribere multijugosque, Mari Grapalde, libellos
 Cesses: dent gemitus pectora multijugos.
 Ferales, Polydore, sonent tua carmina cantus
 Vergili. & inde tuæ nœnia sit citharæ.
 Arboribus frondes, & culmina montibus, astra
 A cœlis grandi rupta cadant strepitu.
 Solis hiems, egeat, compressa caloribus, undis,
 Sitque æstas nivibus frigida Caucasæis.
 Perpetuos omnes fletus uno ore quotannis,
 Dent; heu jam nostræ scripta linunt lacrimæ,
 Turgidulos vultus revocat mea Musa, timetque,
 Ne fiam antiquus, pallida, Teresias.
 Depressis nimium parcas Gerarde Camœnis,
 Pressa etenim est visis Musa cadaveribus.
 Nil ultra; astatibit nisi jam quicumque, Philippi
 Ossa cubent, dicat, molliter in tumulo.

In eundem.

Huc huc Pieridum chorus,
 Huc huc cum Charitum choro,
 Cypris cincta Cupidine;
 Philippus obiit.
 Ah Fatum Fatum!

Beroaldus obiit.
 Huc huc Apollo, crinibus
 Strictis corona flebili.
 Huc huc Minerva, lurido
 Pallore vultus obsita,
 Extinctus ille.
 Ah Fatum Fatum!
 Peremptus ille,
 Qui sacrata biverticis
 Parnassi juga contulit,
 Inter Romuleos lares:
 Quo extincto Aufoniæ gemunt,
 Gemunt Camœnæ.
 Ah Fatum Fatum,
 Pallent Camœnæ.
 Lugete cuncta Numina,
 Mecumque carmen flebile
 Dictate: vester nuncius
 Diris sepulchris occubat,
 Sonent querelæ.
 Ah Fatum Fatum!
 Tonent querelæ.
 Hic lucem tenebris dabat;
 Infernæ æthereum Stygi
 Lumen luminibus suis:
 Auctorum referans loca.
 Oppressa lampas.
 Ah Fatum Fatum;
 Extincta lampas.
 Linguae salebras Romulæ
 Leniviturgens, Barbaros
 Nodosque solvit Gordii.
 Mucrone scindens Theffalo,
 Obtusus ensis.
 Ah Fatum Fatum!
 Corruptus ensis.
 O plebs docta Bononiæ,
 Lugenti cane tibiâ.

Tuque ô Aufonium decus,
 Adfis luctifona chely,
 Rescinde vultus.
 Ah Fatum Fatum!
 Dirumpe vultus.
 Det thura Cypris funeri,
 Dicente carmen Pallade,
 Spargente Phæbo mysticos
 Fontes super cadavere.
 Doctum cadaver!
 Ah Fatum Fatum!
 Sacrum cadaver!
 Supponant humeros suos
 Lugubri pheretro novem
 Musæ, trës Charites regant
 Pompam, depositis choris.
 O digna pompa!
 Ah Fatum Fatum!
 Venusta pompa!
 Circum cupressos ordinet
 Sylvanus, inde congerat
 Rogo sagittas funebri
 Cupido, & arcus flexiles
 Viduatus orbis,
 Ah Fatum Fatum!
 Volutus orbis:
 Supponet celeres rogis
 Flammâs Cecropidum Dea,
 Mox condat cineres Venus,
 Urnam dante Cupidine.
 Illustre funus,
 Ah Fatum Fatum!
 Sublime funus,
 Signent Camœnæ marmora,
 Scribantque carmen ultimum,
 Hoc sub sepulchro Pallados
 Dormit Philippus arbiter,
 Beroaldus ille,

Ah Fatum Fatum!
 Beroaldus ille.
 Asta viator, hic jacet
 Corpus Philippi: spiritus
 Est raptus inter Numina,
 Durante fama seculis.
 Abi viator.
 Abi viator.

In obitum Anna, Regine Gallorum.

Quis dabit in lacrimas vires mihi, suggeret ecquis
 Salsa coloratis flumina luminibus?
 Quis poterit nostro præbere alimenta dolori:
 Quis poterit misero vim dare cordolio?
 Ecce coronati perfundere saxa sepulchri
 Tempus adest, miseri conscia supplicii.
 Dextra tremit, calami nutant, fuscaturque papyrus;
 Cor gemit, & lugent pectora, lingua cadit.
 Phœbe, tuum rosei deponere coloris amictum.
 Nec stent in digitis aurea plestra tuis.
 Pone serenati renitentia lumina vultus.
 Nec dentur solitis carmina læta sonis.
 Tristis honoratas absconde, Minerva, coronas,
 Quas tibi dant summis Attica vota tholis.
 Desine luctantes freno compescere lyncas,
 Bacche, sed in querulo carmine carmen habe.
 Ecquid Atlantiadæ talaria sancta reudent?
 Funerea incultas arbore neste comas.
 Ite sacrosanctæ procul hinc, procul ite puellæ,
 Non venit in gemitus læta Camæna meos,
 Attamen emeritæ si vultis adesse papyro;
 Ferte sepulchrales ad mea dista modos.
 Nostra sub Orpheo ducantur carmina plectro,
 Delatum est Stygii quale sub antra ducis.
 Mœsta soporiferas cumulet Philomela querelas,
 Qualis inaccessu robore plorat Ityn.

Talis eat gemitus, qualem Priameja conjux

Reddidit, ut Phthio victima facta duci.

Nostra triumphales dimittant tempora lauros,

Nec mihi sint faciles Bellerophontis aquæ.

Ponite mellifluos, mea barbita, ponite cantus,

Nec lepidum resonet nostra per ora melos.

At mea ferali coma sit præcincta cupressu,

Nostraque sint lacrimis carmina tincta meis.

Eja age funestos plangens tubæ concipe bombos.

Et tristem Antimachi concipe lingua tonum.

Anna, Panomphæi proles decorata Tonantis

Occidit, ut patrios visere digna lares.

Ista Deum merito fuerat data gratia terris,

Sidereo demum conspicienda choro;

Quam melius fuerat non ostendisse Tonanti,

Quam tam præcipiti præripuisse die!

Invida cur mundo rapuistis Fata quietem?

Cur generi humano rapta medela fuit?

Anna salutare numquam dabit inclita vultus,

Nec dabit ah linguæ verba modesta suæ.

Anna, ubi formosæ radiantia lumina frontis,

Anna, ubi colloquii dogmata sancta tui?

Anna, ubi mortales tuus est adnutus in omnes,

Anna ubi conspicuæ sceptræ verenda manus?

Dic mihi bellipotens Rex ô Ludovice, quis auctor,

Et quæ recta tuæ forma salutis erit?

Quo tuus armipotens candor, Ludovice, recessit;

Dic quo abiit magni gratia præsidii?

Volve animo, Ludovice, fidem, mentemque, decusque

Conjugis: in solo funere cuncta jacent.

Quæ tibi maternas ostendet regula mentes?

Claudia, materni nobile cordis opus.

O nimium miserè deserta Renata, quis error

Dirupit sacræ mite parentis iter?

Dic tuæ socrus ubi est, Franciscæ: per ardua Mavors

Prælia te miserum nœnia tristis agat?

Gallia conspicuos deponere relicta triumphos,

Imponas capiti tristia særa tuo.

Quære tuos fastos, rerum fastigia, & alta
 Stemmata, tam magnæ sunt ubi jura necis.
 Des, precor, in mæstum infelicia murmura carmen,
 Des, precor, in mœstam murmura mœsta chelyn.
 Non magis extincto doluerunt Hectore quondam
 Pergama, quam raptâ Gallia tota duce.
 Vidi ego mortifero inferiora pericula ponto,
 Quum rapit instabili turbine ventus aquas.
 Vidi ego ab æreumais cruciata minoribus exta,
 Quum crepitant vastis corpora viva rogis.
 Quam mea multijugo crucientur corda dolore,
 Quum Regina suum corpus inane dedit.
 Sed quid inane feram? quum frans, vultusque, manusq;
 Demonstrant vivi corporis omne decus.
 Magnus Alexander post fata remansit in illo
 Magnifico, quali vivus honore fuit.
 Sic Anna omne genus virtutum ostendit in ore
 Extincto, in vivo corpore quale fuit.
 Qualibus Anna fuit, virtutibus, Anna refulget
 Talibus, ut tristi morte perempta jacet.
 Impia honoratum potuere extinguere corpus
 Numina: num famæ pignora grata suæ?
 Nam quacumque suis Aurora refulget ocellis,
 Quaque sub occiduas Cynthius intrat aquas.
 Et qua tardus habet sua frigida plaustra Bootes,
 Atque ubi Libs pluvio flamine cuncta premit.
 Nomen inextinctæ magnum venerabitur Annæ,
 Atque erit in cunctos gloria firma dies.
 Hæc morum Regina dabat monumenta, modumque
 Justitiæ, & forti fortia facta fide.
 Cœlorum interpret, mundi internuncia, portus,
 Pax, columen, rerum pes, caput, arbitrium.
 Quam brevis hora tulit tot tot congesta per annos,
 Pignora cœlestis non dubitanda Deæ!
 Inclita Mnemosynes, memores mihi adusque, propago,
 An fuerint aliquo tam mala sæva die.
 Non, quum Roma ferum prope mœnia cerneret hostem,
 Qui toties Latio sanguine tinctus erat.

Non, quum Scipiadae permerent Carthaginis arces,
 Et quodcumque sua Byrsa tenebat ope.
 Tristior ista dies modo quam Regina recessit
 Gallorum, & terrae condidit auxilium.
 Equis suppetias tibi Gallia donet? amaror
 Successit: dulci praecipitata favo.
 Ecce tiaratos fortuna miserrima Gallos
 Calcat, & occiduas mors violenta plagas.
 Quidquid Graeca loquax memorat facundia, quidquid
 Fascibus Ausoniae traditur historiae,
 Est nihil, oppositis nostrae virtutibus Annae;
 Nam Solare premit sidera cuncta iubar.
 Corpore sub solo viguit Cleopatra, potentem
 Juverit Actiaco Marte superba ducem.
 Ista suam teneris patriam defendit in annis,
 Et tulit in tenera bella virago manu,
 Quanta Semiramio titubarunt castra lacerto,
 Quum flueret rapidus sub Babylone cruor.
 Ista resurgentes compescuit Anna Britannos,
 Quum genuit vastam sub face grande fretum.
 Olim Graccha suam ostendit Cornelia prolem,
 Magnificum ut patriae stemma datura suae.
 Anna duas post se veluti ornamenta puellas
 Liquit, ut aurati stemmata digna Laris.
 Si quaeras animi bona, nulla beatior umquam
 Hac fuit, aut meritis promptior officiis.
 Omnis in hoc fuerat prudentia corpore, firmum
 Robur, amor, pietas, gratia, fama, salus.
 Corporis innumeras dotes perpende, videbis
 Omnia clara, manus, colla, labella, genas.
 Quis bona Fortunae numeret, quis maximus Argus,
 Qui videat, quantis sint bona mixta bonis?
 Namque suos rexit Dux optima Britonas, & mox
 Bis tulit augustam bellica sceptrum manu,
 Bis tulit, id nullo fecit tamen intervallo,
 Atque experta duos, sed sine labe thoros.
 In me volve oculos celeberrima Gallia, & istud
 Carmen habet, atque tuis consue pectoribus

Hæc donec Regina fuit, pax alma, quiesque
 Vivebant, pulsas sollicitudinibus:
 Ast ubi paciferam rapuit mors efferam palmam,
 Prospice, num circum Martia bella fremant.
 Julia ut extincta est, periit Romana duorum
 Gratia, Thessalico conficienda solo.
 Pompejana ruunt penitus fastigia; Cæsar
 Romulei sedes occupat imperii.
 Non tamen armisonis metuenda pericula Gallis,
 Quum Ludovicus agat fortia gesta manu.
 Hic quoties voluit, nitida mucrone rebelles
 Confecit magno nomine finitimos.
 Oppida dirupit, vertitque minantia cælo
 Mœnia, & evictis jura dedit populis.
 Ista manus pacem gerit, & Mavortia bella;
 Elige utrum mavis, hostica turba, dabit.
 Quam vivente suâ fuit iste beator Annâ!
 Conjuge erat felix, conjuge lætus erat.
 Non fuit Alceste spectatior ipsa, maritum
 Quæ potuit fato sustinuisse suo:
 Nec quæ conjugii servavit jura fidemque,
 Per nemora & montes usque sequuta virum.
 Quæ bibit exhaustos cineres post fata mariti.
 Non fuit extremis dignior officiis,
 Nec quæ sponte sua voluit pia corpore misso,
 Conjugis extremos accumulare rogos.
 Eja agite, auctorum relegamus scripta priorum,
 Eloquii & veteres excutiamus avos,
 Num sit in antiquis exempla per omnia chartis
 Tam fida exculi gratia conjugii.
 An cupitis referam, qualis sit opinio nostræ
 Mentis, & exacti linea judicii?
 Non fuit æterno bene tam formatus ab ævo,
 Nec qui fida magis fœdera haberet amor.
 Quære pias Annæ placido sub pectore mentes:
 Sunt ubi, quos nullis juverit auxiliis?
 Dives, inops, contentus erat; majora dabantur
 Divitibus, faciles pauper habebat opes.

Exulibus quoties fuit auxiliaris, opemque
 Attulit adscriptis sedula muneribus?
 Flete Itali ingentem misero sub tempore sortem:
 Quis gravis exilii mite levamen erit?
 Mecum innupta fleat, fuerat, quæcumque mariti
 Spes, ubi devincta commoditate jacet.
 O viduæ extracto seponite corpora lecto,
 Quis dabit crepti gaudia connubii?
 O quæcumque thoros habuit matrona jugales,
 Imputet adversis tristia fulcra Deis.
 Dicite Vestales lugubria vota, sacerdos
 Contineat tremula fumida thura manu.
 Illa obiit, tenues per templa cadentia mystas
 Quæ potuit meritis sustinuisse suis.
 Ah quoties largis altaria quassa refecit
 Muneribus, sacro fulta ministerio.
 Verte animum, & penitus scrutare arcana, videbis
 Omne bonum in solo corpore habere locum.
 Ah quibus auxiliis docili dedit alma juventæ
 Ocia, ut Ausonium posset inire sophos!
 Quid juvat innumeras studiis vigilantibus artes
 Excolere, & longos pervigilare dies?
 Quid juvat insomnes nocte exantlare labores,
 Et toties vetitis abstinuisse cibis?
 Quid prodest oculos tepido fraudare sopore,
 Nocturnumque pati dente tremente gelu,
 Si periit sacra spes unica, & alma Minervæ?
 Jam pallet miseris pulsa Minerva locis.
 Si nil bella valent sine mentis acumine, Mavors
 Perdidit infausto castra superba die.
 Ista referventes pacabat acumine flammæ
 Ingenii, & pressis cornua rauca sonis.
 At si bellifonas inimica superbia turmas
 Duxerat, & miseræ tela parata neci,
 Hæc cito dispositis, hostilia colla premebat,
 Per mare, per tetras, per cava saxa jugis.
 Altera Pallas erat, quæ præsidet unica Musis,
 Præsidet & studio Mars violente tuo.

O quicumque tenes Ducis insuperabile nomen,
 Gaudia pone tui læta supercilii.
Miles inornatas super altâ casside plumas
 Ponat, & incultam det fera crista jubam.
Tetra Senatores ornet toga; curia Patrum
 Et minus aulæis fit decorata suis.
Sit Procerum pullata cohors, lugente Senatu:
 Torquibus intortis colla nec alba micent.
Non color armillas, nec curva monilia condat;
 Aureus at nigro sint lita cuncta situ.
Sancta Poëtarum commercia, frangite sanctos
 Jam calamos, vestri Numinis aura jacet.
Amplius auratis crinitus Apollo capillis
 Ne det honorigeræ carmina culta lyræ.
Non minus ingemuit trifido, Phaëtonte, recuso
 Fulmine, nec tristi morte Hyacinthe tua;
Quàm dolet extincta Phœbus lacrimabilis Anna,
 Cujus ope occiduo sæpe sub axe fuit.
Nona dies Jani, sub te perit Anna, quid ergo?
 Augebis nigros connumerata dies.
Quum cita mors fuerit, ventus tamen horridus, ingens
 Terribilis, reboans, omnia sæva dedit.
Namque suo hanc celerem resonanti flamine mortem
 Detulit, & tantæ fata suprema ducis,
Per mare, per terras, per flumina lata, gregesque,
 Per cœlum, & montes, per juga, & omne nemus,
Nec fuit indignum, cùm mystica gloria tantæ
 Principis haud unum posset habere locum.
Non uno potuit Romana potentia quondam
 Stare loco, in triplici dissociata jugo.
Namque Asiæ tumulo posuit sua corpora Crassus,
 Aurea quum rupit guttura dira sitis:
Littore magnanimus jacuit Pompejus in Afro,
 Grande nefas peperit cum violenta manus:
Cæsar in Europa jacet obrutus, impia ferro
 Quum manus impegit membra cruenta neci.
Sic ubi nostra perit Regina æquissima, corpus
 Ut raperet locus, hic non satis unus erat.

Britones ergo pio cordi voluere sepulchrum
 Condere, & aurato penderè cor tumulo.
 Aurea quàm merito cor hoc tibi contigit urna
 Magnum, mite, decens, nobile, magnificentum!
 Urnula parva quidem es, sed major honore renides,
 Quum teneas summæ pignora justitiæ.
 Certe erat auratis dignum cor tale sepulchris,
 Nec poterat condi splendidiore loco.
 O aurum irradians, omni speciosior auro.
 Clarior o cunctis urnula jaspidibus.
 Accipe, quod solum præstem tibi nobilis urna,
 Hæc in fronte duo carmina nostra tene.
 Cor jacet hic cujus? Ducis inviolabilis Annæ.
 Cur nisi cor? vivens cor nisi tota fuit.
 Hic ubi decessit, servantur viscera, magnum
 Visceribus tumulum Blæsia terra dabit.
 Terra triumphanti Ludovico illustris alumno,
 Hoc in perpetuo marmore carmen habe.
 Quisquis es hospes, adi; dirumque tuere sepulchrum,
 Nec siccis relegas carmina luminibus.
 Viscera magnificæ sumus alta Viraginis Annæ,
 Quæ tenuit miti Gallica scepra manu.
 Viscera miraris: cur tantum funus? in antro est
 Nobiscum pietas, fama triumphus, honos.
 Denique Parrhisii voluerunt, cetera haberet
 Ut Dionysiaca corpus in æde locum.
 Ferte faces querulas, crepitet quoque laurus in igne,
 Et clangat miseris tibia cum lituis.
 Quid facis urbs Gallo celebratior orbe? querelas
 Concipe, & his resonet nœnia temporibus.
 Maxima gymnasii quid agis facundia? mœstis
 Funcrea adde meis carmina carminibus.
 Tristia collacrimant cunctis Epigrammata muris:
 Fixa gemat ruptis mœsta Elegia comis.
 Multa fleat querulo gemebunda Monodia cantu,
 Adcinet & raucum quælibet oda melos.
 Sylva Lycambeos secum aspera ducat jambos,
 Et fleat immistis dactylus Alcaicis.

Si quis Pindaricum ferat illacrimabile plectrum,
 Det tamen infaustæ consona verba chely.
 Sapphica flebilibus sint carmina rauca trochæis,
 Clamitet ad tumulum carminis omne genus.
 Percelebrant Latiam juvenes quot in urbe Minervam,
 Alta querelisonæ dent alimenta tubæ.
 Quilibet ore fleat tragicos ululante cothurnos,
 Quisque agitet classes gymnasiarcha suas.
 Compita, porticibus domus unica quæque superbis,
 Quadrivia, & thermæ, templa, theatra, tholi,
 Publica lustrificas quæque ornamenta Camœnas,
 Cumque suis habeat lata platea foris.
 Occidit Anna, decus mundi, jacet Anna Deorum
 Progenies, lætum est qua moriente nihil.
 Amisere suum Sol, sidera, Luna nitorem
 Amisitque suum terra relicta jubar.
 Reginam en proprio condit Dionysius Annam
 In gremio, & veteri membra beata sinu.
 Et ne sit Parium nostro sine carmine marmor.
 Hoc nostrum in tumuli marmore carmen erit.
 Siste gradum, qui pergis, in hoc jacet Anna sepulchro.
 Siste gradum, an parvi nominis Anna tibi est?
 Anna jaces? Jacet, Quis te tulit Anna sepulchro?
 Mens pia, gratus amor, lex sacra, prisca fides.
 Quis tulit accensas tædas, splendorque genusque,
 Quis thus, Pax dixit, quis pia verba choris,
 Quis gemuit? Tellus, aër quoque, pontus, & æther.
 Quis tecum in duro marmore? Nullus adhuc.
 Anna quid exoptas, ubi Carolus? Æde sub ista est,
 Alter inextinctus Rex mihi semper erit.
 Extinctam extinctus teneat me Carolus, alter
 Pignora cara mei vir Ludovicus habet.
 Nonne vides, quantam de te Ludovice salutem
 Concipiat celeri condita sarcophago?
 Vive diu felix, proferque patentia regni
 Jura, dabit vires in tua cœpta Tonans.
 Rumpite hostes facibus, bello, nece, milite, ferro:
 Non remanent uno Fata inimica loco.

Non semper resonat pluvialis in æthere nimbus,
 Nee semper rapido est sava procella freto.
 Sæpius at pulsus pacantur in æquore ventris
 Murmura, & impositum pax tenet alta fretum.
 Sæpius & cœlo lampas Phœbæa sereno
 Mandat in inferius lumina clara solum.
 Quæ Fortuna parum fuit in te dira, feroxque,
 Mutabit versis vela superba rotis.
 Præteritis, perpende, annis tua dextera quantas
 Vicerit hostili conditione plagas.
 Si tua in extremis fuerit mutata diebus
 Sors, & veligeræ terga reflexa Dex,
 Non grave, quando tui prudentia pectoris ista est,
 Quæ contra adversos surgat opima duces.
 Maxima sollicitæ dedit infortunia menti
 Sors & sanguinæ tempora militiæ.
 At tamen omne leve est, tua quum sanctissima conjux
 Extincta intulerit sævius Anna malum
 Mors fera, cruda, rapax, violenta, superba, molesta,
 Invida, dura, minax, perfide, amara, ferox.
 An decus egregium fuit, extinxisse nitentem,
 Terrarum erepta nobilitate, rosam,
 Erige compositis volitantia signa trophæis,
 Mors cæcæ in immensis publica gesta tubis.
 Ah scio, cur Gallum properasti extinguere nomen,
 Et dare supremo corpora sancta rogo.
 Nolebas fieri vivam mortalibus Annam
 Numen; ob hoc tantum (proh scelus) causa nefas.
 Sed decepta tuo majora pericula juri,
 Gerneris adjunctis egenuisse malis.
 Dum viva Anna fuit, solum mortalibus ægris
 Numen erat, magni Numinis Anna capax.
 At nunc raptâ super cœlestia sidera, quantis
 Æterna adiiciet Numina Numinibus!

Epitaphium Regina Anna.

Heus tu viator, qui tuum huc refers gressum,
 Morare paulum, marmor hoc rogat sacrum,
 Tuearis ut se: hinc Anna dormiens, cœli
 Regina, lumen unicum, & jubar terræ
 Jacet, viator cede, sed prius dicas,
 Quiescat Anna in pace: jam Satis dixi.

Monodia in eandem.

Quò communis abit quies?
 Certè concidit, ah potens
 Mors! Fatum ah nimium ferox!
 Abivit Anna.
 Proh dolor, dolor!
 Recessit Anna.
 Quò grata terrarum rosa
 Abivit? in terram diem.
 Extincta stella candida,
 Lumen diei corruit.
 Tristemur omnes,
 Pro dolor, dolor?
 Fleamus omnes.
 Quod vas accipiet meum
 Flerum, quis lacrimis modus?
 Quum flos nobilis occidit,
 Totus per lacrimas eo,
 Totus per lacrimas trahor:
 Tument ocelli,
 Pro dolor, dolor?
 Gemunt ocelli,
 Terræ columna concidit;
 Cœli columna flebiles
 Reliquit omnes: mortuum
 Cœlorum decus,
 Proh dolor, dolor!

Terrarum decus.
Jam tota flebit Gallia,
Tanto relicto Numine.
Nec non gemiscent Britones,
Ob fata tantæ Principis.
Superba Fata!
Proh dolor, dolor!
Molesta Fata!
Cur Anna Regem deferis,
Totumque regnum Galliæ?
Tecum sepulta pax, fides,
Extincta tecum gratia.
Infausta dies!
Pro dolor! dolor!
Funesta dies?
Numquam virescent amplius
Flos, rosa, ligustra, lilia,
Narcissus, auratus crocus.
Quò quò recessit pristina
Rerum voluptas omnium?
Extincta tecum.
Proh dolor, dolor!
Sepulta tecum.
Intrent ocellos in meos,
Liger, Garumna, Sequana,
Rhenique fletus in meum
Descendat omnis verticem,
Ut flere possim,
Proh dolor, dolor!
Lugere possim.
Flete mecum, flete mecum,
Omnes funere viso.

Eadem loquitur.

Extinctam proceres quid me spectatis, & altos
Cur vestra & querulos pectora dant gemitus?
Si qua mei fuerat quondam reverentia, fletum
Ponite, & immotum ferte supercilium.

Vivo ego inextincto sub nomine: spiritus astris
 Quum vivat, terris famaue: non perii.

Epitaphium Jacobi Scotorum Regis.

Hic quis es? Hic quartus sum Rex Jacobus in antro
 Num loqueris? pro me fert tibi verba lapis,
 Ille ego sum Scotus per sæva pericula Mavors,
 Ille ego sum patriæ gloria prima meæ.
 Si quæras, quid agam, nostræ do numina genti,
 Tela, fidem, vires, jura, trophæa, manum.

De eodem.

Rex Jacobus in hoc Quartus jacet ecce sepulchro,
 Cujus perpetuum nobile nomen erit,
 Nam quia rumpuntur cava marmora tempore, longis
 Noluit erumpi nomina temporibus.
 Unde sacrosancto movit fera bella lacerto,
 Adjungens regnis regna superba suis.
 Corpora mors rapuit rapiant si tempora marmor:
 Vivet honos, probitas, gratia, fama, fides.

In eundem.

Adsta viator, quidquid est scriptum, lege.
 Jacobus isto Quartus in tumulo jacet,
 Rex Scotus, olim dexterâ fortis, fidem
 Tutatus armis, nomen & nostrum, fero
 In Marte cæsus. Gallicæ parti favens.
 Quid fles viator? flere non potes probè;
 Quum nostra virtus vivat æternum: Vale.

Margaretæ Scotorum Reginae Monodiæ.

O cœlum, ô superi Lares,
 Fatorum ô rabies trium!
 An me conjuge proprio

Frau-

Abiere procul.
 Solus corpora prepotens
 Stringebat duo spiritus,
 Sed fati manus invidens
 Nodi vincula conscidit,
 Conjuge cæso,
 Hei mihi, mihi!
 Conjuge rapto.
 O grata forma corporis!
 O frontis alma gratia!
 O grata linguæ comitas!
 Orisque candor splendidi!
 Abiistis ergo?
 Hei mihi, mihi!
 Abiistis ecquo?
 Jus fati nimium potens
 Dirupit solidum jugum,
 Quo numquam fuit arctior
 Regis Theſſalici thorus.
 Quæ dabitur quies?
 Hei mihi, mihi!
 Quæ dabitur ſalus?
 Tali beato conjuge,
 Sceptrum gerebam regium:
 Viduata tali conjuge,
 Feram cupreſſos lugubres.
 Sic decet, decet.
 Hei mihi mihi!
 Sic juvat juvat.
 Ornatus meus aureo
 Splendore emicuit prius,
 At nunc conjuge mortuo,
 Teter me color obtegat,
 Colorque pullus,
 Hei mihi, mihi!
 Colorque niger.
 Meum coronis regiis
 Cinxi nitentem verticem,

Nunc vero nigris palliis
 Caput tremiscens induam,
 Mutanda facies,
 Hei mihi, mihi!
 Mutanda imago.
 Heu conjux meus occidit,
 Qui Christi toties fidem
 Tutatus fuerat, jugo
 Subdens colla ferocia.
 Surgent rebelles,
 Hei mihi, mihi!
 Surgent protervi.
 Gentes superbas subdidit.
 Animos rebelles conterens:
 Externa regna contudit,
 Turmis subacta Martiis.
 Tutela rapta.
 Hei mihi, mihi!
 Tutela fracta est.
 O vir, cur placuit tibi
 Occidit a patria procul?
 Est dulce in patria mori,
 Cognatum prope sanguinem.
 O triste Fatum!
 Hei mihi, mihi!
 O triste Fatum!
 Saltem lacertis in meis
 Corpus jaceret perditum,
 Certe id sepulchro lacrimis
 Prius profusis traderem,
 Opus supremum.
 Hei mihi, mihi!
 Opus idoneum!
 Ah cur non potui tuos
 Attractare oculos manu:
 Ah cur vulnera fletibus
 Non lavi innumeris tua?
 Erat hoc honestum,

Hei

J O: FRANCISCI

Hei mihi, mihi!

Erat decorum

Quantum superbus, & ferox

Auctor cruenti vulneris,

Qui corpus acri cuspide

Transverberavit arduum,

O sæva manus!

Hei mihi, mihi!

O sæva dextra!

Cur non te penes adfui,

Quum mucro tulit impetum?

Certe pectoribus meis

Exceptura fui necem,

Moritura sola.

Hei mihi, mihi!

Moritura sola.

In me Britanni vertite

Et tela, & enses impios,

Sum præparata demori,

Postquam recessit spes mea,

Et omne robur.

Hei mihi, mihi!

Et omne bonum.

Si te non potero meis

Demandare rogis, tamen

Marmor constituam, velut

Corpus sit tumulis tuum,

Spargamque fletu.

Hei mihi, mihi!

Spargamque thure.

Portateserta florea,

Roseas coronas nectite.

Lychnos levate cereos,

Et vota sancta ducite.

Hic est dolendum,

Hei mihi, mihi!

Hic est gemendum.

Hei mihi, mihi!

Quid

Quid faciam unica?

Hei mihi, mihi!

Quid agam vidua?

FLAMINIIRAI

PRATENSIS.

Ad Baccium Valorium.

VAlori, pater elegantiarum
 Candidissime, quot fuere, quotque
 Sunt, & post aliis erunt in annis;
 Dic nobis; abit illa febris, illa,
 Illa febris amara, quæ misello
 Semimortua membra devorabat,
 Ut nec te interea cibus juvaret,
 Nec dulcis tegetet quies ocellos?
 Illa (inquam) fera febris, illa febris,
 Quæ mi cor, velut ignis, exedebat
 Propter funera, quæ tibi imminebant?
 At febris truculenta, febris atra,
 Cur non exilium, impiasque in oras
 Is tortum populum impium, & scelestum
 Diris suppliciis? sed ipse quando,
 Quando invisero te valentorem?
 Quando Amice, tibi manum osculabor,
 Ut decet juvenes venustiores?
 Ergo, ut convaleas, Deos precabor;
 Verum, videro si satis valentem,
 A te mi data summa tunc putabo,

In Novolim Fundum.

O rus Avitum cum dolore maximo
 Mihi misello pignori datum diu,
 Dum feminæ dissolvere has quas debeat
 Pecunias, coactus jure sum, parens:
 Quot interim labores sustuli graves,
 Molestiasque? namque liberos domi,
 Domi docere civium mihi opus fuit,
 Quin nec labores, nec molestias modo
 Jam sustuli, quærebam dum cibum mihi.
 Onus nam egestas ceteris grave omnibus,
 Exitque saltu percitus lupus fame;
 Vitæ subivi at ingens; heu, periculum
 Magister Aula Cæsaris Trivultii
 Firmi Joannis nobilis puelluli;
 Sed innocentes optimus juvat Deus.
 Salvum hinc, superstitemque reddidit meis:
 At jam querelæ abeste; quando cernere
 Sinuque quando mihi quiescere in tuo,
 Fruique, rus amatum, Coclites dabunt.
 Tuo lepore, amœnitate vel tua?
 Quotquot futura sunt mihi tunc commoda?
 Nunc juverit sive ordine ulmis jungere
 Vites feraces, sive nunc ligonibus
 Juvare, agellulosque rastris patrios,
 Nunc inferentem sedula pyros manu
 Gravare ramos plurimais pomis suis,
 Quæ carpsero legenda postmodum mea
 Manu: ast honores hortulorum debitos
 Reddam Priapo; mollis namque amaracus
 Et menta, serpyllum, ocymumque creverit
 Florens odore suavi, quod rigavero
 Grato liquore, scilicet fimo juvans;
 Tractare nec pudebit hæcce rustica;
 Visco fefellero ipse sæpe garrulas
 Aves tenaci, gaudiisque talibus

Vincam inde Crassum divitem beator:
 Sed, ne fugaces profus transeant dies,
 Redire nemo retro vidit unquam eos,
 Nec transeam silentio vitam irrita,
 Infamium quod est, quod est inertium,
 Quorum feræ instar cura ventri dedita est,
 Musas Etrusco suscitabo carmine,
 Tollamque magnis laudibus decus tuum.
 Tunc pace superem, literis, pecunia
 Urbes Beatas: expetivero omnibus
 Curis solutus hisce vivere, & simul
 Obire tecum rustice degens meum
 Fatale tempus ad salutem. Hanc Romulus
 Vitam excolebat, falciferque jam senex,
 Astræa terras ante quam relinqueret,
 Cum sæculum florebat illud aureum.
 Quo gens Deorum munere omni per ruens
 Beata ab omni parte vixit; Juppiter
 Ære inquinavit aureum donec. Vale,
 Vale ergo, nostri ruris & vivas memor,
 Deo favente te cito revisero,
 Sitim hinc recedens expleam istic & tui.

Ad Hieronymum Rhamnusium.

At quid vix mihi note sed probande
 In tantam impulerit repente curam
 Nostri, ut sic mea scripta, meque tanti,
 Rhamnusi, faceres satis modestum
 Modestum simul, & simul pudentem?
 Num lepor bene cognitus, tuumque
 Jucundum ingenium, benignitasque?
 Musam o Flamini nimis beatam
 Viris talibus optime approbatam!
 Sed quo mens mea fugit? ut paternos
 Lares discupimus videre! Faxit,
 Sic faxit Deus appetente vere
 Littus sit licitum videre Tuscum

Et Florentia rura mī, reliſta
 Plane gente Boëmica, immeando
 Fertilem Auſoniam expedito ab illa
 Cura, quæ impediēbat anxiantem:
 Amoris vitio eſſe an hocce factum
 Fato confitear meopte? verum
 Interim ſinito impetrem a tuo nunc
 Amore, ut recolens me amēs, tuiſque
 Abſentem nimis & nimis remotum
 Juves officiis apud venuſtum
 Tibi Parthenium intimum, elegantis
 Ut dum Parthenii Camœna vivat,
 Vivas Parthenii, memorque Raf.

De Carolo Sigonio in Livianas Hiſtorias.

Olim pulchra Titi numerofa volumina Livī
 Languēbant formæ caſſa decore ſuæ
 At moles velut indigeſta, rudisſque jacebant,
 Undique dum ſævus barbarus arma ciet;
 Latius haud damnum manare Sigonius hocce
 Paſſus Romanæ conſulit hiſtoriæ;
 Conſulit, & cura inſomni, aucteroque labore
 Ordine diſponit, reddit & inde decus.
 Inde decus remanet ſcriptoris, & inclita ſurgit
 Gloria quæ terris ſemiſepulta fuit:
 Si profuiſſe viris Heroum eſt; quis neget ergo
 Splendorem extinctis reſtituiſſe, Deūm?

Ad Petrum Viſtorium.

Diſertiffime, & omnium virorum
 Humaniffime quot fuere, quotque
 Sunt, quot poſtque aliis erunt in annis;
 Quod in nobilium audientium te
 Es dignatus habere me corona.
 Auctores veteres, bonos, gravesſque
 Græcos tam varia eruditione

Explanantem, ita & aptè, & eleganter;
 Plurimum tibi debeam necesse est,
 Et grates ago Dîs tibi que magnas,
 Atque agam, mihi vita dum manebit;
 Mansissemque utinam meo cum honore
 Istic, namque ego te audiens, tuisque
 Blandis alloquiis fruens viderer
 Posse vincere vel beatiore.
 Quare, cum id nequeam impetrare, habeto hos
 Sinceræ pietatis, atque amoris
 Pignus, primitias mei laboris
 Versus, quos tibi mitto non legendos,
 Rhetor maxime: sæculumque nostrum
 Ornato aureolis tuis libellis.

Ad Antonium Benivenium.

Quod pecuniola illa perpusilla
 Nobis, promeruerè quam labores,
 Curasti ut cito tuta redderetur,
 Gratias agimus bono Poëtæ,
 Bono Historicoque, Rhetorique:
 Et de hoc munere plurimum te amamus;
 Quod signum edideris tuæ vel ingens
 Observantiæ, amoris, atque cultus,
 Antoni, optime Gratiarum Alumne,
 Et flos, & decus, atque ocellè Floræ.

Ad Carolum Sigonium.

Sigoni, Paleottus ille summus
 Antistes, decus omnium bonorum,
 Fautorque optimus eruditiorum,
 Cum te scripta vetusta, & arte blanda
 Nodos implicitos, nec explicatos
 Solventem nimis elegante lingua
 Audisset, Pater ille Purpuratus,
 Urbe ex tempore & in Bononiensi

Orantem, obstupuit satis superque;
 Se & debere tibi, tuæque fassus
 Multum est nobilis eruditioni.

*Nania in obitu Eleonora Toletana Uxoris
 Petri Medicis,*

Heu te puella, pulchrior,
 Et ceteris formosior,
 Mors puncto iniqua sustulit
 Nunc conjugii dulcissimo,
 Primo juventæ foscuro,
 Nec fata quivit impia
 Decor, venustas flectere;
 Nec verba pol valentia
 Mollire Tigres asperas,
 Et dura saxa frangere
 Te nigro ab Orco vindicant.
 Ut te jacentem pallidam
 Suspecto nunc misellulam,
 Ocellulisque lividis,
 Labrisque prorsus alteram.
 Suntne ora Cynthiæ æmula hæc?
 Hæc ora sunt rubentibus
 Rosifne mixta lilia?
 Sunt brachia hæcne Palladis?
 Mammæ hæcne suntne Cypridos?
 Pedes suntne hiæ Thetios?
 Vobis at astra sit male,
 Mala astra quæ tam bellulam
 Nunc abstulistis filiam.
 Ut cuncti vidimus simul
 Doloressa pressa maximo.
 Te flevit atra Civitas,
 Te septiformis annium
 Rex omnium pulcherrimus
 Moles aquarum concitans.
 Te flevit unda Tybridis,
 Septemque ad alta sidera

Ivere questus Collium.
 Flens crevit Arnus, Gratia
 Cum te sepulchro conderent
 Passis querentes crinibus,
 Quam Musa singularibus
 Polibat alma dotibus.
 Heu sava Divum numina,
 Quæ vitæ amabili satis
 Nullam dedere unquam moram.
 Sol occidens renascitur,
 Vitæ at suprema stamina
 Cum Parca legit, lumina
 Clausa urget æternus sopor.
 Sed sævias licet tamen
 Crudelis immitissima,
 Severa, inexorabilis,
 Nil quicquam avara proficis:
 En nunc acerbo funeri
 Suo superstes omnium
 Volat per ora gentium
 In orbe fama cognita,
 Decusque, virtusque inclita.
 Ergo scelesti possides
 Inane corpus; occupa
 Mortale fluxum, terreum,
 Caducum; at ejus spiritus
 Arces subivit igneas
 Repente simplicissimus
 Nudis relictis ossibus.
 Micantium illa siderum
 Sub se globos modo aspicit
 Claro usque sole clarior,
 Et sempiterno gaudio
 Humana temnens omnia
 Vitâ potitur cœlitum
 In omne fixa jam bonum.

Ad Hyellam.

Quantum odi te, amo Hyella ego usque tantum;
 Quare id sit pote, forsitan requiris.
 Odi ob ingenium, asperosque mores.
 Amo ob præcipuam decore formam.
 Sic, quem durities repellit a se
 Ad se mox repetit statim venustas.

Ad eandem.

Amo te, mea Hyella quantacumque es,
 Ut boni juvenes amant amandas.
 Amo scilicet in dies, magisque
 Æstus omnibus urit in medullis,
 Guttatimque animilla colliquescit,
 Nix ad solem uti, nunc situs fuisset;
 Nec tui gravis acquiescit ardor,
 Nec me nocte dieque amor relinquit,
 Nec me sollicitudines, dolores
 Lamentatio, curæ, amaritudo,
 Nec suspiria, cogitationes,
 Mens mala, impietas, furorque vecors,
 Timorque, anxietasque, spes, laborque.
 Heu sæva has remove faces, Hyella,
 Fulgentes remove hos Hyella ocellos,
 Faces, quæ interiorem edunt medullam.
 Amari volo amore, non peruri.

Ad Petrum Victorium, & Baccium Valorium.

Victor optime, tuque culte Valor,
 Meum præsidium, decusque, pro queis
 Colendis fugiam haud periculorum
 Casus mille subire, perpetique.
 Nam quid suavius, elegantiusque?
 Quid rerum geritis? valetis ambo

Rectè? num memores mei estis? ergo
 Mei diffugit ardor omnis? Ipse
 Germana regione derelicta,
 Vitans insidias ibi instructes,
 Domi nunc maneo latens misellus,
 Ut silva latet abditus virenti
 Cervus, cum exciderint repente vere
 Ramis cornua pluribus referta.
 O factum lepidum, o nimis facetum!

Mopsus.

Quis te cogit amor? quæ nunc sententia vertit?
 Quænam durities aded malè sana puella,
 Frondiferumque nemus patriæ, patriosque penates
 Linquere te impellit? variasque requirere sedes?
 Nulla mei te igitur subiit pietatis imago?
 Nec venit in mentem, quantum te semper amarim?
 Te sine cara puella mihi jam tristior ipso
 Letho vita manet, dulce est, nec amabile quicquam.
 Te sine deliciæque meæ, & mea sola voluptas,
 Nulla placent: maciesque, & corpore pallor inhæret,
 Nec mihi jam ducit salienti rivulus unda,
 Ducunt nec facilem Lethæa papavera somnum.
 Seu tenebras vesper, seu lucem ostentat Eous.
 Me flentem vesper, flentem me cernit Eous.
 Nunc silvæ lugent, nunc lugent mollia prata.
 Non liquidi currunt amnes, viduatur honore
 Arbor ubique suo: densisque nigerrimus aër
 Stat nimbis. vento ingenti nemora omnia plangunt.
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Dulcia formosi tecum solatia ruis,
 Tecum Amor, & Charites abiere, & gaudia nostra,
 Graminaque (iustandum) vulgo moriuntur in arvis,
 Nil miserum, ac nisi triste sonant, & pascua, & amnes.
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Nunc laudes speciosa tuas mea fistula magnas
 Usque tacet, dulces numeros vel fundere docta;

Docta nec umbrosæ resonant carmina valles.
 Omnia muta silent, iterat nec flebile semper
 Voce gemens sonitus Echo officiosa canoros.
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Hic simul a teneris unà nos viximus annis.
 Nos simul hic pariter Boscalia frigora passi,
 Contulimusque graves æstus, noctesque, diesque.
 Tu mecum pecudes ad pabula mane rubenti
 Egisti, Hespereque exorto cava in antra vocasti.
 Dum tenui agrestem meditabar arundine Musam.
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Quærat opes alius, vel pondera divitis auri.
 Nil magis optarim pecudum quodcumque per orbem est.
 Dum tecum ò Amarylli levi considerare in umbra,
 Mollibus ac pratis liceat decerpere flores
 Purpureos, vinctamque simul retinere lacertis.
 Et terere in silvis tecum feliciter ævum
 Te mellita puella sequar quantumque benigna
 Fata mihi vitæ dederint, sub paupere testo
 Ocia agam tecum ignotis inglorius arvis.
 Tum licet a stabulis rapiat cum matribus hædos
 Usque Leo stimulante fame vitulosque tenellos.
 Thesauros tamen ipse Arabum, Cræsiæque talenta
 Despiciam, ipse Mida mihi ditior esse videbor:
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Amisos queritur fætus ut Turtur ab ulmo,
 Quos jam prospiciens specula bene cautus ab alta
 Fixit agens jaculis nemora inter frondea pastor.
 Talis vita manet sine te lepidissima virgo.
 Pectore sic gemitus nos ducere suemus ab imo.
 Questum quæstus alit, tabescunt lumina fletu.
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Te ipsa abeunte greges non tangunt graminis herbam,
 Non fontes quærun, non quærun pascua nota,
 Sed niveos olim squalor tristis tenet artus,
 Et tremulis implent agni balatibus agros.
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Nunc, quem Virgineis manibus studiosa rigabas,

Languescit, moriturque simul miserabilis hortus.
 Plantæ arent virides, & mollis amaracus aret.
 Nestendisque apium fertis defloruit, atque
 Lapsa cadunt folia ex viridi nunc arbore quoque.
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 En, quam plus oculis amo, me sine sola recedis?
 Me sine sola, tibi fueram qui pulcher Adonis?
 Quæ mihi per crines per lactea colla fluentes,
 Per roseas jurata genas, oculosque decoros,
 Per Venerem & sanctam facientem fœdera firma,
 Te nullo præter me habituram tempore amantem;
 Adversis neque te, nec casibus ipsa secundis
 Deserturam unquam me? en hæc promissa fides est?
 Heu verba frustrata volant ludibria ventis,
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Ille ego qui tenerisque jocis, risuque trahebam
 Noctes, atque dies tecum, versabor amaris
 In tenebris, nec jam saturabo lumina vultu?
 Vultu, qui cælum, tempestatessque serenas
 Redderet, & segetes gauderent frugibus, & quo
 Liventem immitis mox duceret uva colorem?
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Annosam velut hanc quercum nunc sæviter Euri e-
 vertere certantes inter se hinc flatibus, illinc
 Compellunt, nullo sed verbere pulsa labascit.
 Sic immota fides semper mea magna manebit.
 Dedita mensque tibi semper mea serviet uni,
 Nec blandas voces tractabilis audiet ullas.
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Sed potius, quàm te formosa Amarylli relinquam, &
 Quam tu fixa meo labatur pectore imago,
 Stillabunt lentæ fragrantia mella genistæ.
 Pallentes violæ rigida exorientur in orno.
 Candida parturient inculti lilia sentes.
 Aufugiet lepores canis, accipiterque columbas.
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Tu modo si redeas, Venus ò mea [crede] redibit
 Omnigenis ornans nitidum ver floribus actam.

Pubentes herbæ per prata nitentia surgent.
 Turbida diffugient nigranti nubila cœlo,
 Formosusque suo decorabitur hortus honore.
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Dum revoco, arguto te murmure lymphæ salutans
 Pura vocat, collesque vocant, & pabula læta.
 Invitat variis exhalans floribus hortus.
 Concentu revocat dulci vagæ turba volucrum.
 Prata micant tibi, silva viret, fata culta reudent.
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Ipse ego perpetuo tecum, mea vitæ, manebo.
 Ipse ego per silvas tecum, saltusque vagabor.
 Nunc pariter tecum recubare juvabit in herba.
 Nunc pariter viridante thoro captare soporem.
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Dulce apibus flores, rivi morientibus herbis.
 Et capris cythisus, nobis Amaryllidis ignis.
 Quæ, quantum horridior rusco sit acanthus, & ipse
 Suavius emoriens quantum canat anserè Cycnus.
 Tantum Mopso aliis est gratior usque puellis.
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Non in Rhiphæo quæ monte pruina rigescit.
 Frigida nec gelido quæ nix durefcit in Hebro
 Nimirum nostros possunt mollire calores.
 Sic nos urit amor durus, sic dura puella.
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Te excutient redeunte novos nova gaudia fletus.
 Optatoque simul tandem sermone fruemur,
 Et veteres iterum, placidosque novabimus ignes.
 Grataque divini mirabimur otia ruris.
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Hûc ades ô dilecta Amarylli, ô cara puella,
 Te virides silvæ expectant, te pascua; teque
 Irrigui expectant fontes, tibi florea terra
 Contexunt Nymphæ suaves spirantia odores.
 Adventuque tuo declarant gaudia vultu.
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Hîc mihi complexus junxisti, hîc basia cara

Fixisti, Hyblæosque favos superantia, fertum hîc
 Mi olim floridulum manibus, quod forte gerebas,
 Donasti dicens, hoc nunc tibi donat habere
 Mopse Amaryllis, habe manuum monumenta suarum.
 Pulchra Amarylli redi, Mopsum cur sæva relinquis?
 Heu cadit in te ipsam tantus furor? heu tua nobis
 Pæne simul tecum sunt gaudia rapta puella?
 Quænam igitur distinguet agros gemmantibus herbis?
 Et nemora ornabit frondentibus ardua ramis?
 Pulchra Amarylli redi, Mopsum cur sæva relinquis?
 Ergo Cecropioque thymis mihi suavior, & mi
 Albaque olore magis, myrtoque nitentior ipsa,
 Jam redeas, anno sine te brevis hora videtur
 Longior, afficitur pectus cruciatibus aspris.
 Pulchra Amarylli redi, Mopsum cur sæva relinquis?
 Pan Deus, & veneranda Pales nunc arva relinquunt.
 Nec Faunos, Satyrosque leves, Dryadasve puellas,
 Pastoresve tenet, saltus, camposve voluptas.
 At Lupus insidias ovibus molitur iniquus.
 Te sine dulce nihil, simul omnia tristitia fiunt.
 Tale facis subito carissima Nympha recessu.
 Pulchra Amarylli redi, Mopsum cur sæva relinquis?
 In fluviis alnus formosa est, pinus in hortis,
 Quercus & in silvis, abiesque in vertice celsio.
 Sed tibi, si redeas jam nos Amarylli revisens,
 In silvis quercus cedit, tibi pinus in hortis.
 Pulchra Amarylli redi, Mopsum cur sæva relinquis?
 Nunc desiderio pereunt armenta, gregesque.
 Nunc montes pereunt, pereunt nunc prata, simulque
 Silvæ, agri, Nymphæ, pastores, flumina, fontes.
 Ast longè ante alios Mopsus malè deperit, ergo
 Nympha redi exhilarans claris jam singula ocellis.
 Pulchra Amarylli redi, Mopsum cur sæva relinquis?
 Rumpe moras tardas, lætissima gramine ripa,
 Speluncæque manent, duplicata resultat imago
 Silvarum assensu vocitans mugitibus amnes.
 Expectant, vallesque cavæ, saltusque salubres.
 Te blando invitant te examina læta susurro.

Formosi invitant colles, lucique sonantes.
 Et tibi fundit humus non uno è femine flores.
 Pulchra Amarylli redi Mopsum cur sæva relinquis?
 Non molles umbræ nemorum, non gramina possunt
 Ipsa levare animum, non qui per lævia saxa
 Passim diffugiens immurmurat humor, at ingens
 Corda dolor premit assidue, metus anxius angit.
 Somniferique juvant cantus nihil herba, nihilque
 Exquisita diu, duroque juvena labore
 Montibus, ægrelcit morbus gravis usque medendo.
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis?
 Usque Lupum fulvi sectantur ubique leones.
 Lanigeras sectatur oves Lupus acer, ovesque
 Gramina sectantur, sectantur gramina rivos.
 Sectantur rivi cava flumina, flumina pontum,
 Sectaturque suam formosam Amaryllida Mopsus.
 Pulchra Amarylli redi. Mopsum cur sæva relinquis;
 Quantum vere novo lætatur sima capella.
 Æstivo quantum sitientia prata liquore.
 Autumno grvido quantum Semelius uva.
 Tantum Amarylli tuus reditus Mopsum exhilarabit.
 Ergo redi ergo Amarylli redi, pulcherrima virgo.

Ex Francisco Petrarca.

Lymphæ lucidulæ, atque item
 Dulces, & gelidæ, in quibus
 Lavit cerea membra, quæ
 Herois mihi dicier
 Sola digna videtur.
 Tuque floridulis nitens
 Arbor inclita ramulis,
 Olim cui niveum latus
 Hæsit: heu quoties gemam,
 Cum ipse hæc ipsa recorder!
 Et vos gramina, quæ sedens
 Pressit, vosque tenelluli

Flores, qui Ambrosium sinum
Pulchris undique frondibus
Lætantes coluistis.

Aër tuque serene, mi
Sacer, splendor ubi illius
Mentem amore revinxit, au-
dite, dum queror, atque vos
Extrema alloquor hora.

Si poscunt mea fata sic,
Sic si Cœlicolis placet,
Ut Mors impia, & impius
Suffulos lacrimis Amor
Hos mi claudat ocellos.

Vos precor, sinite imperem,
Ut, cum spiritus ultimus
Fessos liquerit artulos.
Sedibus placidis miser
Saltem in morte quiescam.

Nam vobiscum oboeo libens,
Dum una hæc spes maneat modo; ut
Vester excipiens sinus
Corpus frigidulum meum
Condat sede quieta.

Forfan adveniet dies,
Cum suærum aditum ferat
Illa sævaque, & aurea,
Quæ curis benè suavibus
Curas miscet amaras.

Ubi ac tempore Virgo me
Sancto, hûc nunc voluat nigras
Huc illuc acies simul
Hæc læta, & cupida statim
Memet sæpe requirens.

Quin terram (heu pietas) videns
Jam me inter lapides, ita
Imis sensibus ardeat
Igni tacta Cupidinis,
Ut suspiret amores.

Et rorantia fletibus.

Tergens lumina candido

Velo tam placidè Deos

Hæc flectat, veniam mihi

Vitæ ut impetret ipsa.

Ramis purpureis quidem

(Dulce, dum memoro, accidit)

Imber florens in suum

Descendens gremium locum

Suavi odore replebat.

Tum Diva, ast humilis, pudor

Cui curæ usque: superbiens

Minus, gloria tangeret

Ingens cor tacitum licet,

Nimbo operta sedebat.

Flos Limbum hic super, hic super

Crines aureolos, comas

Gemmasque cadebat, hic

Sternebatur humi, hic labans

Nabat lenibus undis

Passim turbinis in modum

Hic gyro aërio vagans

Spiritu loquies palam

Visus vel foret; hinc te-

ne-net regna Cupido.

O dixi quoties ego

Tunc exterritus, æthere hæc

Nata venit ab arduo:

Sic me surpuerant mihi

Vultus, verbaque, risus,

Decusque immemorem; ut gemens

Dixi, quæ via hæc pedem

Tuli? quondove? tum polo

Credens esse, ibi non, ubi

Mirabundus adesset:

Jam illo ex tempore gramina

Sic mi singula perplacent,

Ut nullo melius loco hoc;

Nulla hac sede quietius
Mæstus usque quiescam.

Si ea luce refulgeas,
Quo desiderio flagres;
Audacter valeas ibi
Dum ex denso hoc nemorè exiens
Raptim inisere gentem.

*Ex Jacobo Actio Sincero
Sannazaro.*

Ripam gramineam super
Fluminis nemore in vago,
Quod semper virides novis
Pingunt floribus herbæ.

Ductorem pecoris sacræ
Vidi Palladis arboris
Cinctum tempora frondibus
Jam sub tegmine fagi.

Qui dum lux nitida extulit
Se undis cærulei maris,
Tertio caneret die
Martis ante Calendas.

Cujus picti avium chori
Responsum numeris dabant
Voce suavidica simul
Sub leni arboris umbrâ.

Isque, ad splendida lumina
Ut se vertit Apollinis
Pulchri, dulcia fundere
Cœpit carmina avena.

Alme lanigeri gregis
Custos è thalamo exiens
Aurato irradiat tuo
Claro lumine cœlum.

Nativisque coloribus
Duc extempore floridum
Nunc ver omnigenis sinum

Mille floribus ornans.
Tendas altius, atque iter
 Per cœlos agitans equos,
 Ut præter solitum soror
 Mergatur mare vasto,
Quam lætos meditantiã
 Choros uique nitentium
 Sæstentur pede candido
 Stellarum agmina cuncta.
Nam linquens Superũm domos
 Pavisti niveas oves,
 Admeti ad vaga flumina
 Olim, si meministi.
Valles, vosque reconditis
 Rupes vallibus additæ,
 Aspirate. Abies mihi,
 Et Cupressus, & Alnus.
Nec fœtus ovium magis
 Infectos metuant Lupos;
 Ast orbis redeat prior,
 Et Saturnia regna.
Et per celsa cacumina
 Jam fagi pariant rosas
 Albas, sentibus & rubens
 Duris pendeat uva.
Stillent mellaque rosida
 Altis quercubus, integris
 Latè fontibus effluat
 Ruri copia lactis.
Floribus niteat novis
 Tellus, atque animalia
 Pellant duritiem procul
 Cuncta è pectore sævo.
Affulentque Cupidines
 Hinc mille aligeri, at faeces
 Nunc abant rapidas simul,
 Ardentesque sagittas.
Et cantus nemorum Deæ

Candidæ moveant choros,
Et Fauni hircipedes; Dei
Silvarumque virentum;

Rideantque nitentia
Prata, & garrula fontium
Lympha, ac diffugiant polo

Astra nubila toto
Ipso hoc purpureo die
Advenit decor æthere

Ab alto, ac superûm sacra
E domo inclita virtus.

Quare erroribus obrûtus
Cæcis plurima sæcula
Nunc pudicitiam polo

Delapsam videt orbis
Fagorum hoc ego cortice

Scribo in saltibus omnibus
Ut plantæ virides fontentis
Nunc omnes Amarantam

Amara hæc mihi pectoris
Eluit, miser ut graves
Luctusque & gemitus traho

Corde tristis ab imo.
His dum montibus aviis

Errabunt celeres feræ
Pascentes, geret ardua
Frondes Pinus acutas.

Currentque impete limpidi
Fontes murmure blandulo,
Quos illa excipiat sinu

Molli semper amore.
Dum spes, atque dolor premet

Illos anxius, intima
Quorum pectora commovet
Aura dulcis Amoris.

Nomen, luminæque, & manus,
Crinisque illius, heræat
Quæ mihi sæviter ossibus,

Noscent omnia sæcla.

Quam sævam modò, & asperam
Vitam ducimus, efficit

Hæc, ut mi lepida, & simul
Dulcis esse videtur.

Cantilena precabere,

Si quitquam lepor est tibi,
Fauftus, ac nitidus, dies
Ut fit mi usque serenus.

*De Pugna Aëtiaca Navali, ad Joannem
Austriacum.*

Quisquis adest; geminas extollite ad æthera palma
Et dignas grates reddite Cœlicolis:

Urite Panchæos altaribus; urite odores,
Et cadat ante sacros victima cæsa focos:

Dicite jo Pæana omnes Pythone peremto,
E plausu exultent, læritiaque viæ:

Alter Apollo etenim Austriacus confregit Eoi
Anguis in Aëtiaco colla superba mari:

Regnatorem Asiæ, spoliis, prædaque recenti
Qui Cypri in superos arma movebat ovans:

Efferus Jonio in magno sinuantibus Euris,
Remige centeno carbasa læta dabat:

Scilicet evictaque Asia, Libyæque subacta
Europam ut sævo servitio premeret.

Heu quantas nobis acies, stragemque ciebat
Mittens Tartareos impia in arma canes:

At reg Hispaniæ, & Venetis sibi fœdere junctis
Quinto Cœlicolas corde precante Pio:

Æquora Cæsarides animosus imagine patris
Joannes secuit cærula classe cita:

Barbaricas rupitque acies, fortisque phalanges
Lunatas mediis præcipitavit aquis:

Traxit & extinctos populos Orientis ab oris
Ad Stygias undas, Eumenidumque domos:

Disjecitque rates Thracum. Neptuniaque arva
 Purpurea Scythico sanguine fecit atrox:
 Nereidum, Phorcique chorus, Panopeaque Virgo,
 Et quæcunque colunt æquore lata Deæ:
 Obstupuere omnes undis caput extollentes
 Præque timore illis diriguere comæ:
 Tet pelago Lyciosque arcus, Libycasque pharetras
 Cernentes cæfos torque nâtare viros:
 Attonitisque animis sua cærula regna timentes
 Se immergere. imos & petiere lacus:
 Quis per sanguineos agitata cadavera fluctus
 Enumeret? galeas, fortiaque arma virûm?
 Quis laceras pinus? captas cæsasque tæremes?
 Sparsasque exuvias, & spolia ampla ducûm?
 Et quis nunc paveat Mavors, genus acre virorum?
 Quis diros Thracas? quis gelidosve Scythas?
 Quis celeres Parthos? spes occidit, occidit omnis
 Barbara, pontus habet magnanimosque duces:
 Jamque opibus summis, spoliisque Orientis onustus
 Ad patriam quisquis victor ab hoste redit.
 Atque omnes gestit meritos sibi reddere honores,
 Gestit & audaces perdomuisse viros:
 I Sulthane ferox, Stygii fate femine Ditis,
 I move in æthereos (heu scelus) arma Deos:
 Magnum etiam capit ira Jovem supera alta regentem,
 Qui te cæruleis obruit ultor aquis:
 Auxa Ery hreis ò lux signanda lapillis,
 Atque dies inter semper habenda sacros:
 Qua reparata quies, qua fracta Tyrannica sceptrâ,
 Partaque spumifero mille trophæa salo.
 Ergo triumphali Caroli generosa propago
 Victrices lauro nunc tibi cinge comas:
 Nam toto evisto, domitoque Oriente, redibunt
 Sub te falciferi tempora prisca senis:
 Sub te, quæ veterum cecinere oracula vatum,
 Extabunt, sub te gens Othomana cadet:
 Quid valeas armis sensit nemorosa Zacynthos,
 Sensit & Jonii cetera turba maris:

At vos illustres animæ pro sanguine Christi
 Quas juvit fortes occubuisse neci.
 Vivite in Elyſio felices, vivite, nam vos
 Docta per ora virûm fama loquetur anus.

Ex Anacreonte in Poculum Argenteum.

Nunc torno facili mihi allabora
 Argentum ignipotens, & inde finge haud
 Arma horrentia, (Mars ferox quid ad me?)
 Poculum at mihi tam cavem, ac profundum
 Fac, illo ut queat invenire nullus
 Aut cavum magis, aut magis profundum.
 Inque ipſo minus aſtra, plauſtrave ulla,
 Orionave ſculpito occidendo
 Ferentem pelago graves ruinas,
 (Ecquid Pleiades mihi? mihi ecquid
 Curru noctivago nitens Bootes?)
 Sed vitem rogo lividis racemis
 Effingas mihi ritè, cumque Baccho
 Una uvas ſocios ſimul prementes
 Amorem lepidum, meum & Batyllum.

Ex eodem in Amorem.

Musæ florea vincula arcta capto
 Inicere Cupidini coronas.
 Quem vinctum ſimul, & ſimul revinctum
 Miſerunt benè muneri Detori.
 Et nunc munera Cypris alma præfert,
 Amorem abſolvat quibus requirens.
 Sed licet redimatur ipſe, ſuetus
 Inſervire tamen manebit illic.

Ex eodem in Puellam.

Ne me candida fugeris puella
 Canos conſpiciens mihi capillos,

Quamvis puniceæ tibi color sit
 Rosæ flore prior, meos amores
 Noli spernere, nec putare parvi;
 Decenter viden en, rosas corollis
 Alba lilia ut implicentur arctim.

Ex eodem in Amorem.

Inter purpureas rosas Cupido
 Non conspexit apem latenter esse.
 Punctus estque, manumque fauciatus.
 Heu quot mox dedit ejulationes.
 Ad pulchram Venerem modo hûc, modo illuc
 Cursitansque, volansque mater, inquit,
 Occidi, occidi, amata diffluit lux.
 En, dixit, (vocitant apem coloni)
 Ut pennata minuta vulneravit
 Serpens me miserum, illa sic locuta est.
 Si tantum facit hunc apis dolorem,
 Dolorem facit hoc si acumen, ecquo
 Dolore ipse dolere credis illos,
 Quos sævis jaculis feris Cupido?

Ex eodem in Cupidinis Sagittas.

Dum Cupidinibus Deus Sagittas
 Lemni ad fumiferos agit caminos,
 Sumto ære Cypriæ maritus olim,
 Hamos melleque temperat Cythere
 Dulci, miscet Amorque fel amarum,
 Ex pugna armipotens reversus hastam,
 Mars, inquam, quæriebat horridam hastam
 Tela infesta quidem elevans Amoris.
 Ast amor subito; grave istud, inquit,
 Grave istud, face, si liber periculum.
 Tunc Mars vulnificam accipit sagittam,
 Ridebar Venus, ille at ingemiscens
 Maximè: gravis, inquit, aufer illam,
 Illam aufer: tibi ferva, ait Cupido.

Ex eodem in Ver.

O quàm pulchra perambulare res est,
 Prava luxuriant ubi levisque
 Tepores gelidos refert Favonû,
 Jucundissima ubi aura, palmitisque
 Lætos aspicere usque, vel Lyæi
 Suavis pampineas subire frondes.
 Tenellamque puellam habere vincitam
 Spirantem Veneres, Cupidinesque.

ANTONII FRANCISCI RAINERII

MEDIOLANENSIS.

De Numa.

Viderat armato Tiberis sub rege. Quirites
 Jura dare edomitis Martia finitimis:
 Viderat & Superis populum pia thura ferentem,
 Sacraque sub sancto surgere Pompilio:
 Cum lætus, resonans hæc effudit flumine: nostra ô
 Quam bene Roma colit! quam bene bella gerit!

De Alexandro Magno.

Quid tua te, Macedo, juvit late aucta per orbem
 Gloria, Hyperboreo qua riget aura gelu?
 Quaque pharetræ surgunt juga Persidis, & qua
 Ebibit Eoas decolor Indus aquas?
 Victorem cum te populorum vicerit ira,
 Noxiaque undanti pocula sumpta mero,
 Et rumidi fastus, Divûm queis poscis honores;
 Cogis & ingenuos flectere colla viros.

Hæc

Hæc procerum impulerunt fida olim pectora, Regi
 Miscere è sæva toxica Thessaliâ.
 Fortunam reverere nova, ò qui scepra capeffis:
 Nam Dea regna agili datque adimitque manu.

Sub effigie Totilæ.

Hæc Totilæ effigies; quo juncta leguntur in uno
 Et decor, & robur, & pudor, & pietas.
 Miscetur decori robur: pudor emicat armis:
 Quam forti adparet pectore, tam pius est.
 Urbem terrarum dominam capit; attamen urbis
 Servat captivæ templa, Deosque colit.
 Semivir ast illum valido domat agmine Narses,
 Infractum bellis omnibus ante virum.
 Flebilior fors nulla fuit nam contigit illi,
 Heu, prope femineâ procubuisse manu.

De Narsete.

Non, non hac tabulâ semivirum hunc fingere parvulâ
 Fas est: marmoribus quem decuit scalpier, arduo
 Aut Ofsâ aut Rhodope, aut aërio Caucaseo in jugo,
 Si spectes animum belligeri, factaque fortia.
 Hic Narses, regio quem peperit Persidos inclita,
 Byzantique aluit quem domus olim aurea Cæsaris;
 Eductum muliebri imperio, & mollibus in jocis;
 Acuto fuerant secta cui pondera forcipe.
 Hic ille est valido consilio qui quatit agmina
 Gothorum, & madidum sanguine regem Totilam Italo,
 Francorumque acies, barbariemque Aufoniâ expulit.
 Salve. ò macte animo semivir, & clarior omnibus
 Veris Marte viris: nunc utinam magne resurges!

Gothofredo Bullionio.

Gothofrede, piis Solymos dum subiicis armis,
 Et renuis capiti regia ferta tuo;

Nil unquam humano divinius exiit ore.
 Regali quam quod exiit ore tibi:
 Laurea non hominem gestare, nec aurea regem,
 Fas, ubi rex divûm spinea ferta tulit.
 Maeste heros, tam voce hac quam victricibus armis;
 Quæ Babylon, omnisque horruit Assyria.

De Azolino, Patavii tyranno.

Sylla, Nero, Cajus, Marius, Mezentius; his tu
 Azoline, ipso & sævior es Phalari.

In Robertum Neapolit. Regem.

Adsitis teneræ Parthenopes decus,
 Sirenes, sacer & Pieridum chorus,
 Et Tuscæ Charites, &
 Flavi numina Tiberidis;
 Dum Regem tunicâ tectum adamantinâ
 Robertum canimus, Cæsaris impii
 Pellentem agmina, ut alto
 Nimbos exiliens Notus.
 Ille ille horrifono barbarus impetu
 Terrarum dominam hanc, & Superum domum
 Ferro perdere, & igni
 Tentabat, facinus ferum.
 Ast illum impavido Rex pius agmine
 Siftens, indomitæ frena licentiæ
 Injecit: trepidam urbem, &
 Servans purpureos patres.
 Quin & præcipitis plenum opus alexæ,
 Civilesque acies, scissaque Etruriæ
 Sedans pectora, dictus
 Dux est, & patriæ Pater.
 Unde his pro meritis (impatiens jugi,
 Quæque altè innumeris jura dat urbibus)
 Gens Etrusca, secures
 Nato atque imperium dedit:
 Salve ô bellipotens, progenies Desùm:

Tempia immania qui marmoribus sacris
 Condidit thuricrema, alii
 Æquent quæ juga Caucaſi.
 Tu Pindi auricomum è vertice Apollinem,
 Sebethi irrigua ad murmura vitrei,
 Ducis; Parthenope alma ut
 Diſcat Pierium melos:
 Cum vatem cithara nobilem eburnea
 Petrarcham, thalamo ſuſcipis aureo,
 Quem mox Delphica laurus
 Cinxit Romuleo in foro.
 Hæc illi, auſpice te, munera contulit
 Roma altrix ſtudiorum, & Latium ferox;
 Unde Arnus vaga claro
 Lambit ſidera vertice.

Sub effigie Joh. Archiepiſc. Genuenſis.

Cæruleâ chlamyde inſignem, niveiſque nitentem
 Pellibus, & Scythico maculis ſub tegmine fuſis,
 Stellanti Regum ornatu, heroùmque, ducumque
 Inſubrum venerare ducem, Ligurumque potentem.
 Hic vir, hic eſt; viden' ut generoſo eſfulgeat ore
 Majestas? viden' æthereas elapſa per aurâs
 Pulſa Aſtræa olim, fronti ut cõfederit altæ,
 Divinoſque oculis Venus alma adſſarit honores?
 Olli qua tenero nimboſa per avia lapſu
 Serpit humi Eridanus, quaque altior exit, & auctus
 Centum fluminibus, gemino ſternit ſata cornu,
 Quaque adſuetâ malo, veterumque exercitâ bellis
 Romulidum, gens dura, animiſque elata ſuperbis
 Auro inhians Tyrrena agili verrit vada puppe;
 Olli alacres ceſſere omnes; quaque arduus almam
 Principio Auſoniam ſecat Apenninus, utrumque
 Cum mare proſpectat, ſubjectiſque intonat undis.
 Ille ille imperii fortunarumque ſuarum
 Conſortes mirâ amplexus pietatè: nepotes
 Conſtituit pulſos ſoliſque locavit avitis.

Marmoreasque ædes, Phrygiisque infixæ columnis
 Atria, regalemque aulam laquearibus aureis
 Condidit, & patriæ æternum decus addidit urbi:
 Junctus & ante tuos operoso est Abdua ponte
 Maxime Lari, oculos; violenta ut fluminâ discant
 Ferre jugum, fremitu neu quisquam adsurgat iniquo.
 Purpureum ille etiam decus atque, insignia dona
 Curatio e fragili, trabeam, fascesque superbos
 Respuit, & quæ quisque ambit, pede reppulit alto.
 Ergo iterum venerare ducemque patremque sacrorum.
 Et gladio, & lituo, sceptrisque, animisque potentem.

De Sfortiâ.

Belligeri grave Martis opus dum Sfortia tractat,
 Sfortia magnanimùm gloria prima Ducum;
 Fert & opem rapidis merso generosus ab undis
 Dum puero, ingentem liquit in amne animam,
 Hæc memorant. At vera magis Polyhymnia magni
 Facta ducis famæ tradidit atque obitum.
 Scilicet undosum dum sanguine tingit Aeternum
 Hastâ, atque armifono consciendus equo,
 Commotum fluvii numen, voluisse nitentem
 Pollutis illum mergere vorticibus:
 Ut famâ, & rapti herois tumefactus honore
 Æternus tanto funere Aeternus eat.

De Paulo Vitellio.

Urbis ut ingratiæ scelus, & victricia Pauli
 Audiit immiti colla refectæ manu:
 Scipiadum major, tua quid benefacta, Vitelli,
 Quid valere mea? ah dixit, & ingemuit.

De Vitellocio.

Non me Diva potens, atque volubilis,
 Motu quæ rotat hæc omnia præpeti

Deprensū Jovio merfit in improbo ;
 Nec Mars , belligero dum feror agmine
 Hinnitu alipedum cum litui sono
 Lætantem , rapido sustulit imperu ;
 Nec me ævo & spoliis tot gravidum novis
 Heres , nobilium patria principum ,
 Linquentem gelido marmora funere
 Victorem , tumulo condidit aureo :
 Sed me perfidior Borgius æquore ,
 Martis fulmineo sævior agmine ,
 Parcarum Lachesi furdior ultimâ ,
 Ut Fatum , atque Fides credula , perdidit .

De eodem .

Non mare me , non Mars , sæva aut Mors perdidit : at me
 Perdidit omnibus his Borgius asperior .

Da Nicolao Ursino Petiliano .

Ursini venerare ducis picta ora , manusque ,
 Eridanum quicumque bibis , Tiberimve Athesimve ,
 Tyrrheno quicumque mari , Hadriacove potenti
 Adlueris ; celsi aut juga suspicis Apennini .
 Ille etenim Ausonios cum se effudisset in agros
 Horrida tempestas , totamque involvier armis
 Cerneret Italiam , & trepidantes pectore Patres
 Italiæ Venetos decus , & cum maximus hostis
 Fulminibus claram Patavî contunderet urbem
 Exitium in magnum ; stetit imperterritus ille
 Huc illuc aciem volvens , urbemque pererrans :
 Romulidum præscâ fractus quâ barbarus arte
 Vique animi invictâ , Ausoniis excessit ab oris .
 Salve ô bellipotens , tor qui unus millia contra
 Sublapsam nobis vigilando restituis rem ,
 Qui fera Gallorum & Germanæ robora pubis ,
 Innumeras acies qui comprimis Hispanorum ,
 Et conjuratos Itala in præcordia reges .

De

De Gastone Foxio.

Funera quis memoranda canat, clademque Ravennæ,
 Et sua summe ducum facta, obitumque simul?
 Ingentes cum tu incedens per corporum acervos,
 Jam victor strage heu concidis in mediâ.
 Gallica sensere Hesperii quam vivida virtus,
 Sensere, ultrici cum cecidere manu.
 Sic obitu, juvenis, Decios imitaris; & armis
 Sic geminos, belli fulmina, Scipiadas.

Sub effigie Jacobi Trivultii.

Insuabrum columen Trivultion, hæc tulit ora,
 Quem ad magnum Bellona edidit Eridanum,
 Mavorti permixta Deo: tres pectore vultus,
 Tresque animos habuit, tergeminasque manus.
 Ter letho sternendus erat: sed dente maligno
 Una ducem invictum sustulit Invidia.

De Odetto Lotrechio.

Dicite qui Tusci colitis prope Tibridis undam
 Tempa Deum, & magnis thura datis Superis;
 Dicite, cur Galli manes, animamque superbam
 Lugubri celebrant carmina vestra sono?
 Hæc meruit rabidam inluviem qui perpulit, unde
 Barbarico excussa est Urbs labefacta iugo.
 Quare ingentem umbram Lotrechi, animamque potentem
 Inferimus claris carmine cœlitibus.
 Pergite Romulidum proles. neu dicere laudes,
 Neu pigeat manes excoluisse pios.
 At tu sperne virum excisa alto è marmore facta,
 Summe Ducum, auratisve addita imaginibus.
 Sic melius; tua sic se tollit ad æthera virtus,
 Vincat ut aerias culmine Pyramidas.

Ad Alfonso, Febraria Principem.

Quam bene, bellipotens Alfonse, ex aggere tundis
 Barbara terrificis agmina fulminibus,
 Sulphureâ cum in nube, atque igne coruscus ahenio,
 Ceu Superûm æthereo cum tonat axe pater.
 Obvia prosterneis generi monstra horrida nostro;
 Sic eat ô qui almam diripit Antoniam.
 Quam bene & æquoreas ineuntes flumina puppes,
 Et Venerum armatastis tua scēpra manus
 Dificis, atque alto figis rostra ærea templâ,
 Martia virtutis signa secunda tuæ:
 Suspensam ut cernant classem, stupeantque nepotes,
 Utque eat Hadriaco-cellior Eridanus,
 Quin Julî eludis robur, rictusque Leonis,
 Atque inclementes in tua fata dolos.
 Maeste animo: felix nato Hercule & Hercule patre;
 Quo cum alta invicto nunc teris astra pede:

Sub effigie Antonii Leva.

Hic Leva est; Leva Hesperia laus maxima terræ,
 Qua Bætis tumidas in mare fundit aquas;
 Implicirus cunctis morbo artubus, horrida bella
 Artibus, & ferro gessit, & explicuit.

Francisco Maria Feltrii Urbinat. Duci.

Mars enses, clavam Alcides, dedit ægida Pallas,
 Et tibi cœlestum tela trifulca pater.
 Fulmina seu metuende manu sive excutis ore,
 Pars stupet ut celeri coniciis illa modo.
 Pars stupet altiloquæ donum immortale Minervæ,
 Utque cohortanti desluat ore sophos.
 His tu, & roboreæ perfunctus munere clavæ,
 Unde tibi æternum ab Robore nomen erit,
 Monstra domas, acies perrumpis, concutis urbes,
 Et latè undanti flumine sternis iter:

Cum

62 ANT. FRANC RAINERII.

Cum patrias sedes, fulis tot millibus ante,
Invicto & repetis regna superna pede
Dis genite, & geniture Deos, qui cuncta novorum,
Et veterum æquiparas fortia facta Ducum.

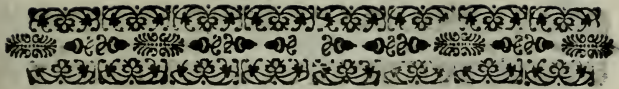
Sub effigie Francisci Borbonii, Ducis Anchiani.

Adspice quem regno subnixum regia proles
Flagrantem armorum laudibus extulerat.
Hoc duce magnanimi cecidit vis bellica Vasti,
Germani & toto succubuere solo.
Gallica tum latis se sustulit aurea pennis
Gloria: famæ avidi laudibus Anchiani.
Invidit Mars; & juvenem simulacra cientem
Martia, nube cavâ texit, & eripuit.

In Cosmum Medicem.

Te duce mortales quæ dedignata scelestos,
Extulerat niveos aurea ad astra pedes,
Aurea nunc Astræa redit: Venus ante recessit
Sacrilega, Etruscæ, Cosme, decus patriæ.
Per quem parva quies, & pax, & copia rerum est,
Et Sophiæ, Aonidumque artibus ortus honos.
In falcem duce te galeæ conflantur & enses,
Nec lethale sonant classica, nec litui.
Marte fatus, Janum claudis: quis claudere Janum
Mavortis prolem te potuisse putet?

PAULI RHAMNUSII

VENETIO

In Rubei historiam Ravennatem.

JAM caligabat nomenque, decusque Ravennæ;
 Obrutaque ingenti pæne erat ipsa situ:
 Non tulit insignis pietate, atque ore disertio
 Rossius, & patriam vindicat interitu.
 Clara refert primâ referens ab origine facta,
 Victricique Ducum parta trophæa manu.
 Protinus egregia effulgent monumenta, perenni
 Lumine; & antevolans Gloria carpit iter.
 Artis opus magnum, potuisse Cytæida succis
 Florentes socero mox revocare dies!
 Majus opus, culto eloquio revocare decorem;
 Perpetuoque urbi condere sæcla suæ.

ANTONII RENERII COLLENSIS.

*Ad Franciscum Medicem Magnum Etruscorum
Ducem.*

Vesper ut occidui condit vaga lumina Phœbi,
 Horrorem tacito nox ciet orbe silens.
 Illius ut roseos ostendit Lucifer ortus,
 Jam viridis læta luce renidet humus.
 Sic tenebræ insurgunt magno genitore cadente,
 Sic nova lux, sceptris te potiente, redit.

Ad eundem.

Ut monte impositas cum fulmine Juppiter arces
 Ferire, celsa Turriumve cogitat.
 Tela trifulca movet Cyclopum educta caminis
 Tonansque nigro spargit acta turbine.
 Non hæc progenies terræ, & gens horrida Aloei,
 Vastis adorti depulere viribus.
 Sic quoque Dux Magne, & soboles Jovis aurea Magni
 (Nam sunt Decorum Principes clarum genus)
 Sic te, inquam, infesto modo vulnere consternatum
 Putarit ille, qui pati esse nescium
 Adversæ validos fortunæ censeat ictus,
 Quisquis secunda olim beatus utitur.
 At virtus miranda viris insignibus ultro,
 Non fessa rerum, nec rudis certaminum,
 Sed veluti igne aurum, adversis fulgentior usque
 Adest, parata ferre, quidquid est grave.

Ut

Ut Boreæ hybernis ingentem flatibus Idæ
 Evertere altis arborem student jugis.
 Ipsa autem scopulis concusso vertice adhæret,
 Immota sic mens Regibus claris manet;
 Ut solet æquato cum nusquam pondere libra.
 Gravata pendet, alterum latus trahens.
 Namque voluptati addictus, metuensque laboris
 Periculorum casibus frangi solet,
 Fortunæ at potis es sævum contemnere vultum,
 Furente proterentis omnia impetu
 Actus ut Alcides odiis Junonis iniquæ,
 Tamen malorum haud obrutus gravissimis;
 Ille sed æthereum Deus ascensurus Olympum,
 Magni reprehensus est Patris manu Jovis.
 Atque adeo æterni dederunt Dî te quoque nobis,
 Superstitemque, opisque jam non indigum,
 Legibus emendes secunda ut sæcula culpæ;
 Et mollias malis adauctis aspera.
 Quid sit opus, melius quisquam non percipit alter,
 Summo tibi annuente Patre Cœlitum.
 Ast ubi, consumpto in curis gravioribus ævo,
 Fatale tempus ad salutem expleveris,
 In partem acceptum genitor gaudebit Olympi
 Videre celsis te piorum sedibus.
 Qui benefactorum capit, omni ex parte beatus,
 Illic suorum non inane præmium.
 Interea fruire usque bonis clarissime Princeps,
 Rerum potito quæ tibi dari vides.
 Nos prece sollicita incolumem te poscimus, atque
 Agi precamur dulce terris orium.
 At quia consilio sapiens non indiget ullo,
 Quæ sint agenda solus ipse præcipe.
 Ut quod Etrusca tibi paret pulcherrima tellus,
 Vocetur ore ter beata publico.

Ad Petrum Victorium.

- Quis** sit dolores, & gemitus pote
 Compescere unquam, ne potius ruat
 In lacrimas idem, perire
 Ausoniæ decus omne cernens?
Ut læta puncto hoc temporis omnia
 Mutata mæstis vidimus? ut nihil
 Mortale firmum? nec benignam
 Fors faciem invidiosa servat.
Nam facta quorum carmine prosequi,
 Magisve scriptis perpetuis fuit
 Æquum, illa tristis luctuoso
 (Sic placitum superis) Thalia
Fœdavit, eheu, funere, lugubris
 Funesta tractans munera Næniæ,
 Ornare eorum quam decebat
 Magnificos titulis triumphos.
Lugere quisnam Carminè lacrimis
 Madente largis desinat? aut magis
 Effundat ut virès doloris
 Mixta gravi gemitu querela?
Tu cui rotundo est ore loqui datum,
 Æternitati Magnanimi Ducis
 Custodiendum trade Nomen
 Clarisonum veniens in ævum.
Non magna laudum mergere te queat
 Moles, profundo ne subito enates,
 Ad lucidas evectus auras
 Albus olor fugiente penna.
Te orante nuper, cum juvenum manus,
 Virique fortes ora resolverent
 In lacrimas, siccos ocellos
 Inde Domum retulere nulli.
Aut si tonabas, igne Diespiter
 Ut cum corusco nubila dividit,
 Aut si nitens, lenisque, & amni

Perspicuo similis fluebas.
 Movisse curva sic perhibent lyra
 Amphiona olim iaxa Jove editum.
 Quod flesteret, quocumque vellet,
 Ipse animos precibus disertus.
 Sic ore ducta interritus Hercules
 Aures catena dicitur aurea
 Torfisse ab obscœnis eorum,
 Qui dociles aderant loquenti.

Ad Joannem Rondinellium:

Quod te Phœbus amat, læto quod carmine poscunt
 Aoniæ sacrate sorores,
 Fare, age, Rondinelle, gravis quem cura remordens
 Sollicito sub pectore versat,
 Quam ferus ille fuit, primus qui corpora morti
 Objecisse hominum perhibetur!
 Tristibus ille quidem mutavit mitia, fratres
 Unanimes, charasque puellas
 Dissidio æterno instituens, dulcesque sodales,
 Et veteres, sejungere amicas.
 Idque parum visum est, erepto vivere jussit
 Dimidio, & perferre dolorem.
 Et quoniam Heroës merguntur funere, quidnam
 Præterea tutum esse putemus?
 Cui non assiduo tabescunt lumina luctu,
 Dum lacrimis sic ora rigantur,
 Qualis vere novo gelidis de montibus humor,
 Decrescens augetur ab imbri?
 O factum bene, cum merita illum pœna secuta est,
 Quem mala tot memorant peperisse,
 Dum petit æthereis ignem subducere tectis
 Callidus, atque Jovi dare verba,
 Caucasias volucris salienti viscere pascit
 Districtus fera membra catena.
 Quid juvat hoc etiam, longis cum vulnera tanta
 Afficiant cruciatibus omnes?

Mendaces etiam Parcas, crudeliaque astra
 Væ miseris licet usque vocare.
 At nil proficimus. Tantum patientia vincit,
 Quod non sit pote corrigere arte.
 Ergo felices animas tua, docte Joannes,
 Quæ sylvas, & muta sonare
 Saxa queat, lyra sopitos ita fusciter, ut quem
 Indignâ mors funere merfit,
 Mox quacumque sinu terras foveat Amphitrite,
 Pierio decoretur honore.

ALEXANDRI RINUCCINI

F L O R E N T I N I.

In Ortum Magni Principis Etruriæ.

Qui tenui nuper cantabam carmine Iusus
 Pastorum, & sparsas frustra sub sole querelas,
 Egressus tandem sylvis, gregibusque relictis,
 Nunc majora canam. Vos, o sanctissima vatum
 Numina Pierides, magnas quæ carmine laudes
 Dicitis Heroum. cæpto aspirate labori,
 Et mecum Austriacos partus celebrate faventes,
 Tuque adeo Italiæ columnen, spes certa tuorum
 Franciscæ, æterna semper dignissime vita,
 Scilicet ad dulces paulum secedere Musas,
 Cum procul a nobis in vertice Pratoliqui,
 Alta ubi regali surgit tibi machina cultu,
 Inter frondentes sylvas, & amœna vireta
 Otia grata teris, tantis Dux Maxime curis
 Huc ades, & nostris Juvenilibus annue cæptis;
 Forte tuas olim majori carmine laudes
 Cum jam firma meis annis accesserit ætas,

Maximaque invidi celebrabo facta parentis .
 At nunc ut populis optatus denique Princeps
 Te genitore fatus vitales carpserit auras ,
 Cantare incipiam magnarum exordia rerum .
 Sidera fulgebant Cœlo sub nocte silenti ,
 Cunctaque per terras positis mortalia curis
 Corpora jucundo laxarant membra sopore ,
 At Magno conjuncta Duci Regina marito ,
 Qui populos latè Etruscos moderatur , & urbes ,
 Non oculis somnum , aut dulcem sub nocte quietem
 Accipit ingentes tacito sub pectore curas
 Exagitans , animo quæ sint ventura , volutat ,
 Tempus enim dum instare videt quo corpore casto
 Prodeat in lucem Medico de sanguine proles
 Concepta , & primis vagitibus impleat auras ,
 Protinus exactos repetit mens anxia partus ,
 Agnoscitque suo nequicquam a semine regem
 Qui magni quondam gestaret sceptrâ parentis ,
 Tyrrenos populos multos optasse per annos .
 His curis incensa animum , & perculsa dolore
 Per noctem invigilat ; sed post quam roscida Cœlo
 Enitet expulsis gelidis Aurora tenebris ,
 Tum demum seram carpit per membra quietem ,
 Vividulosque levi somno declinat ocellos .
 Olli magnanimus cœlo delapsus ab alto
 Visus adesse socer clara illa in veste refulgens ,
 Quam quondam sacro Procerum spectante senatu ,
 Sic voluit , summus Romana in Sede Sacerdos
 Induit , & nitido cinxit diademate frontem .
 Lætus erat vultu , Cosmoque simillimus illi ,
 Qui victor viridi præinctus tempora lauro
 Ornâvit claris fulgentia templa trophæis .
 Tum sic affari , talesque effundere voces .
 Eja age chara nurus nostræ spes unica gentis ;
 Corripe te somno , & tandem sub luminis oras
 Depone optatos fausto cum sidere partus .
 Jam tibi nascetur nostrum labentibus annis
 Qui regat imperium , patris vestigia signans ,

Quo duce cuncta suo tellus lætetur, Etruscæ
 Gentis & attollat nostræ se gloria Cælo.
 Tu modo funde preces, & sanctæ pectore ab imo
 Virginis implora postremo tempore Numen.
 Dixerat, & tenebris fugiens se condidit atris.
 Obstupuit primo tantis exterrita visis,
 Ut noctem, & somnum ex oculis Regina fugavit,
 Inque omnes thalami defixit lumina partes,
 Reddere jam voces cupiens, & jungere dextram:
 Magnanimosque iterum vultus spectare loquentis.
 Ast ubi nulla suis oculis apparet imago,
 Nec thalami in tenebris facies optata refulget,
 Mente agitans quæcumque sibi modo dixerat Heros,
 Regali suffulta thoro, manibusque supinis
 Cælestes implorat opes, ac talia fatur.
 O nostras assueta preces, Sanctissima Virgo,
 Audire, & fluxis hominum succurrere rebus,
 Quid Thufci exoptent populi, quis mentibus adsit
 Ardor, ut e nostra vix tandem prodeat Alvo.
 Qui regat Imperium, & patrias moderetur habenas.
 Haud ignota tibi, multas & sæpe precantum
 Audisti voces summo de vertice Cæli.
 Quare age; quandoquidem populos hæc una fatigat
 Cura ingens, & cuncta exoptat Etruria Regem.
 Ipsa ades, atque tuum semper si poplite flexo
 Numen adoravis, & terris quæsitæ remotis
 Tempia colens, largè cumulavi altaria donis,
 Huc oculos nunc flecte tuos, res, Diva, tuorum
 Aspice, & exactos post multos denique partus
 Da populis caput, & nostris allabere votis.
 Talia, dum supplex, oculos ad sidera torquens
 Principis Etrusci conjux castissima fatur,
 Aureus exoriens spargebat lumine terras
 Æthiopum relinquens ferventia littora Titan,
 Quo veniente novo subito splendore coruscant
 Omnia, pacatus diffuso lumine ridet
 Æther. innumeris Tellus variata figuris
 Dum spirant Zephyri per gramina matutini

Lætatur, suavique auras permulcet odore.
 Tuque adeo in primis nascenti debita Tellus
 Tusca Duci læta exultas, & semine nullo
 Depingis variis viridantia floribus arva.
 Jamquæ aderat tempus revoluto sidere, quo se
 In lucem efferret tanto dignissima patre
 Progenies; prisca dictis confisa parentis
 Regina incumbens alto lætissima lecto
 Exultans solitos spernebat ponderis ictus.
 Ponere jam partus cupiens: jam parva tepenti
 Membra fovere sinu, populis cum denique Tuscis
 (Quid non a superis exorant vota precantum?)
 Nascitur optatus magni genitoris Imago
 Chara puer: velox extemplo Fama per alta
 It testæ, & veris implet rumoribus Urbem,
 Nuntiaque innumeris latè lætissima linguis
 Obstrepit Etruscis portans nova gaudia terris.
 Ergo omnes tanto lætati pectora partu,
 Ad Cælum attollunt animos, & vocibus altis
 Ingeminant læti plausus, it clamor ad altum
 Æthera, commotam bacchatur quisque per Urbem,
 Bacchatur, spernitque artes, durosque labores;
 Non alta Assyrio fucatur murice lana,
 Textile non radio telis immittitur aurum,
 Non durum curva versatur forcipe ferrum.
 Quisque suum contemnit opus, solitosque labores
 Deserit, & festæ veneratur gaudia lucis.
 Pars choreas plaudunt pedibus per compita circum,
 Pars ducunt lectas prisco de more phalanges,
 Et belli simulacra cient: innoxia quisque
 Tela tenet dextra, validis pugnare paratus
 Viribus, & proprios armis defendere fines;
 Parte alia egregius Populi Regnator Etrusci
 Incedit delubra petens; cui plurima turba
 It procerum comes, & longo vestigia tractu
 Servat ovans, ille ante alios spectabilis omnes
 Eminet, & læto declarat gaudia vultu.
 At postquam Templi summa ad fastigia ventum est,

Ipse tenens aras, palmasque ad sidera tendens
 Fundit ab ore preces, & summo vota Deorum
 Perfolvit, gratesque refert, atque ordine longo
 Advocat auxilio cœlestia numina Divûm.
 Cunctos idem ardor stimulat, data pignora cunctis
 Commendant superis, & sacra altaria circum
 Quas possunt tanto reddunt pro munere grates.
 Interea ingenti misceri littora plausu,
 Excitæque urbes stagnis Pater Arnus ab imis
 Sentit, & auratum summa caput exerit unda.
 Tum simul emergunt comites aurasque revisunt
 Incola gens fluvii candenti corpore Nymphæ,
 Omnes populeis intintæ tempora ramis,
 Omnes effusæ nitidos per colla capillos,
 Et nullo niveum velatæ tegmine pectus.
 Ipse inter medias evinctus arundine crines,
 Muscorumque levi corpus velatus amictu,
 Attonitus, glauco commotus lumine terras
 Lustrat, & ignotas ardet cognoscere causas.
 Namque videt varios passim per gramina flores,
 Ridentesque nova ripas vestirier herba,
 Et fulgere nitens majori lumine Cœlum.
 Ast ubi Fama ruens cursum detorquet ad auras
 Illius Erruscô referens data pignora Regi.
 Protinus obtutu defixis fluctibus ora
 Hæsitat, & geminas vultus deponit in ulnas,
 Antiquas volvens memori sub pectore sortes,
 Tandem suspiciens, oculosque ad mœnia tollens
 Regia Veridico lætus sic intonat ore.
 O Decus egregium nostræ nova gloria gentis,
 Alme puer, magnum magni patris incrementum,
 Venisti tandem tot jam expectate per annos,
 Venisti, nec vana fides, nam condita mente
 Cuncta vigent, quæcumque mihi fatalia quondam
 Divino afflati cecinerunt numine vates,
 Quæ si vos tantam breviter cognoscere rerum
 Molem cura tenet, nitidæ mea numina Nymphæ,
 Expediam dictis, atque ordine cuncta referre

Incipiam, sed vos (dum fatis ora resolvo)
 Currite Cærulei liquido pede, currite fluctus.
 Nympha fuit quondam Latio notissima vates
 Carmentis (Themidem dixerunt nomine Grai)
 Interpres Divum, casusque aperire futuros
 Docta, & fatidici referare Oracula Phœbi;
 Hæc Divum monitu variis erroribus actum
 Evandrum mater Tarpeï in vertice montis
 Ponere præcepit sedes, rudibusque Colonis
 Prima olim cecinit divino ex ore Sacerdos
 Æneas magnos, & nobile pallanteum.
 Currite cærulei liquido pede currite fluctus.
 Præcipue, cum rupe sedens, & montibus altis
 Celsus ubi attollens caput Appenninus ad auras
 Præcipiti effundit labentia flumina dorso,
 Veridicos cantus consueto numine plena
 Edidit, & longo Tiberi sermone retexit
 Terrarum imperium populosque ad jura vocatos,
 Et celebret ductos Capitolia ad alta triumphos.
 Currite cærulei liquido pede currite fluctus.
 Ipse aderam, auditasque agitans sub pectore sortes
 Jam tantos fratri lætus gratabar honores,
 Cum me lætanti, perlustrans lumine vates:
 Et tua venturis resonabunt nomina sæclis
 Arne pater dixit, subitoque arreptâ furore
 Venturas longo referavit carmine sortes,
 Carmine, quod memori semper mihi mente repositum
 Invida non unquam potuit delere vetustas.
 O qui nunc aliis cedens inglorius annis
 Humeſtas tenui desertas murmure ripas,
 Adveniet tibi felici cum sidere tempus,
 Adveniet (non vana loquor) quo vertice ab alto
 Major agens nitidos majori flumine fluctus
 Vix Tibridis cedas undis, & cetera passim
 Despicias Italis labentia flumina terris,
 Ticinum, rapidumque Athesin, magnumque fluentem
 Eridanum, centum vasto qui flumina sorbet
 Vertice, & ingentes cursu determinat Urbes.

Post ingens duro everfus nunc campus aratro,
 Aspera ubi variis acceptis jam annibus alveo
 Rura secas Tyrrena petens medio æquora cursu,
 Hic tibi venturis surget clarissima lustris,
 Imperio pollens, studiis & clara Minervæ
 Urbs decus Ausoniæ nulli virtute secunda,
 Quæ populis latè quondam dominetur, & omnes
 Finitimas justis teneat sub legibus urbes,
 [Sic placitum superis] redeuntes littore cives
 Insignes lauro, & templis spolia ampla ferentes
 Excipies, Divumque viros decorabis honore.
 Ut sol æthereus nostras evertus ad oras
 Lumine cuncta suo restinguit sidere, & alte
 Emicat, & toto radios diffundit olympo,
 Haud aliter virtute virum, factisque superbis
 Excellet, longeque alias superabit Etruscas
 Gens una egregium vestris decus addita terris.
 Namque aliis rerum occultas recludere causas,
 Altaque perpetuis intexere carmina chartis
 Continget, cœloque novas attollere moles.
 Hæc reget imperio populos, his artibus olim
 Ipsa suum rutili fulgent ubi lumina cœli
 Extendet nomen, famamque ad sidera tollet.
 Nascentur Gemini, claræ duo lumina gentis,
 Heroës scepro insignes, ostroque superbi.
 Hi quondam nitidis redimiti sacra coronis
 Tempora, sub certa populos ditione tenebunt,
 Et totum placidis frenabunt legibus Orbem.
 Ipse pater Tiberis cœlo gratissimus annis
 Regnator populum Tibris quem flumine magno,
 Sringentem latè resonantia littora cernes,
 Illorum accipiet leges, & jura capeffet,
 Seque tuis primus tantis submittet alumnis.
 Nec minus illustres armis, magnumque potentes
 Assurgent in bella Duces, qui patria latè
 Extendant jura Imperii, quique otia terris
 Servent, & placida regnent in pace repositi.
 Adveniet tantæ magnum decus addita genti,

Adveniet virgo clarò fata sanguine Regum,
 Quam tu linquentem populos, quos maximus Ister
 Alluit, excipies plausu, magnoque marito
 Connubio junctam regali in sede locabis.
 Hic tibi non ullas rerum certissimus auctor
 Designat metas, nec tempora ponit Apollo:
 Æternum canit imperium, magnasque tuorum
 Extollit laudes, & facta ingentia cœlo.
 Hinc etenim regum revocato a sanguine surget,
 Dignus avis, atavisque puer, venientibus annis
 Qui sua præclaris extendat nomina factis,
 Et totum magnis virtutibus impleat Orbem.
 Hujus in adventu majori lucidus æther
 Lumine fulgebit, major se tollet ab ortu
 Phœbus, & innumeros passim per gramina tellus
 Dædala submittet nullo cum semine flores.
 Ipse tuum molli depingi littus acantho,
 Mixtaque cum violis pubentia lilia cernes
 Nescius, occultas cupiens cognoscere causas;
 Cum interea ingentes lætati ad sidera voces
 Attollent Populi, & duplices pro munere tanto
 Incipient palmas erectas tollere cœlo.
 At puer egregius lætæ nova gloria matris,
 Ore patrem referens, jam facta ingentia vultu
 Promittet, tenero proh quanta manebit in ore
 Majestas, quantosque oculis ostendet honores!
 Cum genitrix genitrix retinens lætissima natum
 Regali molles nectet diademate crines,
 At pater ut prima tingi lanugine malas
 Cernet, tum rerum summas concedet habenas,
 Et natum magna curarum in parte locabit.
 Cernere erit juvenem regali in sede sedentem
 Insignem trabea populis dare jura vocatis,
 Et regere Etruscas patriis virtutibus Urbes;
 Tanta aderit juveni generoso in pectore virtus
 Inclita, sed magnum notescent facta per orbem,
 Et tollet late resonans se gloria cœlo,
 Cum petet armatus jam corpore firmus, & annis

Viribus Etruscis populos nova bella moventes,
 Barbaricosque Italis arcebit finibus hostes.
 Inde triumphatis patrias remeabit ad oras,
 Hostibus, & spoliis delubra ornabit opimis,
 Tum vero clamore virum, studiisque faventum
 Et tua cernenti compleri littora plausu,
 Maxima tentabunt exultans gaudia pectus,
 Quin & Tyrrhena aspicias a littore prædas
 Vertere victrices redeuntes æquore puppes,
 Omnes fulgentes auro, pictasque trahentes
 Hostibus erectas, decus immortale, carinas.
 Quid memorem patriis adjunctas finibus urbes,
 Impositasque novas præruptis montibus arces?
 Non mihi si centum ærato sub guttore linguæ
 Effundant totidem valido de pectore voces,
 Principis egregias valeam percurrere laudes
 Venturi, & cantu complecti singula facta:
 Ut res sæpe suis Italas rutabitur armis,
 Ut demum jungent magnos in federa reges,
 Et cunctos placida populos in pace reponet.
 Tum procul Ausoniis discordia tritis ab oris
 Terrificam nigris frontem redimita colubris,
 Et furor, & belli fugiet scelerata cupido,
 Aureaque Etruscis remeabunt sæcula terris.
 Talia fatidico venturas pectore sortes
 Carmentis quondam recludens carmina fudit,
 Quæ mox Etrusci cecinerunt omnia vates,
 Qui vario nostras coluerunt tempore sedes,
 Præcipue quem primo olim Tyrrhenus arator
 Conspexit glebam casus aperire futuros,
 Mox hominis forma linguas sentire volucrum
 Edocuit Tuscos & sidera noscere cæli:
 Nunc autem (mihi certa fides) tot denique sæclis
 Advenit elapsis tanto de sanguine cretus,
 Aurea qui condat Tyrrhenis sæcula terris,
 Et totum magnis virtutibus impleat Orbem.
 His postquam senior dictis audita suorum
 Narravit fata, & finem dedit ore loquendi,

Ingeminant comites plausus, annosaque membra
 Imponunt humeris lætæ, ducuntque per undas,
 Miscetur vitreus, commota aspergine campus,
 Subsiduntque undæ placido gens spumea curru
 Labitur, & lætis complet clamoribus auras.

FRANCISCI ROBORTELLI

UTINENSIS.

Ad Hieronymam Columnam.

Contigit olim unus multis laudator **Homerus**.
 Ætas hæc centum si nostra tulisset **Homeros**,
 Vix te unam possent satis exornare canendo.
 Iliadas etenim centenas carmine dulci,
 Quale olim multis divinus scripsit **Homerus**,
 Et si contexant, Musis Phœboque volente,
 Semper de te multa aliis dicenda supersint.

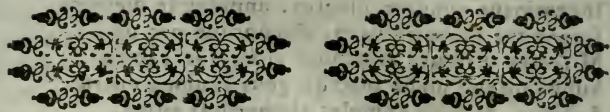
M. ANTONII ROMITI

De Joanne Casa.

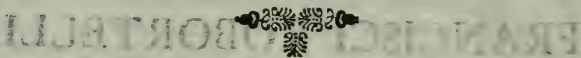
Cur Casa, miraris, merito non fulgeat ostro?
 Id formica salax parvula præripuit.

Ad Paulum Benium.

Ingenti cujus famæ vix sufficit orbis,
 Effigiem Pauli parva tabella capit.

JULII RONCONII

Ad Arnaldum Villanovanum.

Arnaldus studio pectora nobili
 Insignis coluit, providus imbuat.
 Pæbeis viguit clarus honoribus:
 Dictus Pæonia mente salucifer,
 Pressis corporibus tam bene profuit.
 Argentum ingenio fundere vividum,
 Inque aurum potuit vertere fulgidum.
 Ex fumo retulit sic rutilam sibi
 Famam, sic nituit sidere purior.
 Sed doctum magicis vivere in artibus
 Credebant homines, ipseque Pontifex:
 Tam portenta viris hic operans dabat.
 Sic se quod fugeret, quæ premerent mala,
 Ad Regem profugus contulit hospitem.
 Ægro sed citius corpore Pontifex
 Hunc se sollicitum visere gestiit:
 Solus est opifex creditus adfore.
 At fato veniens raptus ab aspero,
 Invenit tumulum corporis in via,
 Vivit sed celebri nomine splendidus,

Ad Philippum Comminez.

Congeris illustri magnas res corde, Philippe,
 Pectore celsa capis, pectore mira sapis.

Qua

Quæ tibi condecorat solers prudentia mentem,
 Lumina clara parit, numina summa tenet.
 Consilio polles, prudens atque omnia calles,
 Præsciis ante vides, providus ante paras.
 Egregius rerum tutis moderator habenis,
 Tu benè cuncta regis, tu benè cuncta geris.

Ad Hieronymum Vidam.

Non juga Vida petit Pindi, sed scandit Olympum,
 Qui spernit terras, & magis alta cupit.
 Non illum Aonides docuerunt carmina Musæ,
 Carmina sed cœli sacra dedere chori.
 Sic, dum melliflua voces modulatur avena,
 Cœlica cœlesti mente Camœna canit.
 Quid mirum, rapidi vincit si temporis iram?
 Non jus in cœlum temporis ira tenet.

Ad Andream Alciatum.

Excipit Alciatum stellis Astræa supernis,
 Excipit inque suis docta Camœna choris,
 Sic populos illinc, pandit pia jura, docendo,
 Hinc recinens, mœres pollice chorda docet.
 Legibus, anne lyra meliùs sua gloria præstet,
 Nescio, tam præstat legibus, atque lyra.
 Ah dicam: juris resonat prudentia plectro,
 Et prudens plectrum carmina jure canit.

Ad Andream Vessalium.

Per te clara tibi Vessali Anatomia debet:
 Gymnasia & debent Itala cuncta tibi.
 Sed tu non Aulæ debes: dum sistis in aula,
 Non tibi certa fides, non probitasque manet.
 Dum loca sancta pius Solymæ tendisque, redisque,
 Impia te frangit, quæ strepit unda maris.
 Siccine virtutem contemnunt terra, fretumque,
 Et satis in tuto non viget illa loco?

Ah!

Ah! sibi digna gerit solum se præmia virtus,
Nec cupit ima solum, quæ premit alta poluni.

Ad Carolum Sigonium.

Vincere tam potuit volucres Sigonius annos,
Quam fuit historias perpetuare potis.
Stamina, quæ scribens duxit, non Parca resolvet,
Contextæ solidò stant adamante notæ.
Non dolor ullus adest, possit qui lædere vitam,
Quam validam virtus non moritura tenet.
Deficiat casu compressum corpus iniquo;
Sorte sua stabili fama decora viget.

Ad Cornelium Mussum Episcopum Bituntinum.

Si te Musse, Salem, celebrans tua nomina, dicam,
Tu condire soles pectora nostra sale.
Et si te pariter nitidum appellavero solem,
Tu pia cœlesti lumina sole geris.
Omnigena virtute micans, probitate refertus,
Dona salis cumulas, munera solis habes.
Doctrina, exemploque docens ostendis in orbe
Sal hominum vitam, solque salutis iter.

Ad Joannem Fernelium.

Ferneli, haud mirum, facie si pallidus extas,
Te nimis ah studium, te nimis urget amor.
Dimanât studio pallor, dimanât amore,
Te studio Pallas, Uxor amore tenet.
Dum famam ingenio longum producis in ævum,
Languet vita studens, vitaque languet amans.
Languore opprimeris gemino studiosus amator:
Te cerno studio, cerno & amore mori.

Ad Lazarum Bonamicum.

Non clarum Bonamico inest
 Natale, in propriis quod laribus micet.
 Vero nomine nobilis,
 Virtute & meritis se propriis vebit.
 Pulchris fulget honoribus
 Titan, qui roseus stat radiis suis.
 Hic non ex aliis suos
 Fulgores recipit, verum aliis gerit.
 Quamquam lilia fætidis
 Ex verbis veniant, attamen albida
 Candorem nitidum tenent,
 Laudanturque suis undique odoribus.
 Sic auri speciem ferunt
 Ex tetris tenebris viscera foli,
 Quod cunctis radians placet,
 Regalique movet lumine pectora.
 Hic præstans animo exhibet,
 Quod se flammiferum condecorat jubar:
 Hic splendore suo movet
 Summorum egregius pectora principum:
 Et tantis veritus viris
 Effet conspicuis vectus honoribus.
 At non ambitio mala
 Illi cor agitat, non amor æstuans.
 Immo nec sibi se cupit
 Scriptis perpetuum reddere vividis.
 Sed mens attamen ignea
 Sedem cum rutilis sideribus capit.

Ad Bernardinum Telesium.

Doctrina insigni, mira atque Telesius arte
 Dogmata Aristotelis vincere docta putat.
 Nititur at frustra: puris fulgentior astris
 Emicat è tanto litera scripta sopho.

Sed potis ingenio, saltem celebrandus abibit,
 Amulus in tantum qui tulit arma virum.
 Cedere non turpe est, sed contendisse decorum:
 A victore decus sic bene victus habet.

Ad Franciscum Piccolomineum.

Se celebris toto decorat Franciscus in Orbe,
 Cui nulla illustres polluit umbra dies.
 Omnia nobilium perscribit munera rerum.
 Sed stabile inscribens fert decus illa manus.
 Provida quot claræ persignat dogmata mentis,
 Fulgida flammiferis tot gerit astra notis.
 Sic blando irradians lascivit fidere virtus,
 Quæ pulchrum æterno servat honore jubat.

Ad Jacobum Zabarellam.

Quo decore insigni vivat, quo clarus honore,
 Quo Zabarella suam prætendat nomine famam,
 Dogmata restantur, sapiens quæ prompsit ab ore,
 Dogmata mansuris retinent quæ vocibus ævum.
 Quicquid conspicuum, quicquid mirabile mundo
 Progeniuit natura parens, & quanta Lyceis
 Inclita Cecropiis resonarunt dicta sophorum,
 Iste suæ solers concepit lumine mentis,
 Cordeque discutiens monstravit cuncta docendo.
 Litera, quæ ex animo fluxit concepta feraci,
 Munera magna gerit, summoque aspersa stupore
 Corda capit mentesque trahit: signata papyrus
 Dignius haud umquam meminit se mira loquutam.
 Lingua suis forsan poterat non viribus esse
 Prompta satis, sed docta manus mysteria pandit,
 Quæ satis inde oculis possunt audire legentes.
 Sic nitor ille decens, scriptum quem pagina monstrat,
 Sumpsit vitæ ortum faustum, lumenque diei
 Occasu cariturus habet Sic laude perenni
 Assiduo culti studio vigilique labore
 Perpetuare sibi potuerunt sæcula libri.

Ad Torquatam Tassum.

Seu canat ardores pastoris Tassus Amyntæ,
 Sive Cupidineas, quas tulit ipse, faces;
 Altius aut recinat reboanti carmina plectro,
 Et celebrare pii sic velit arma Ducis.
 Quid valeant sacri monstrat commercia Pindi,
 Quidque Aganippeo mens agitata Deo.
 Castalides numquam poterant resonare Camœnæ
 Vel potiore lyra, vel meliore tuba.

Ad Jacobum Mazonium.

Dum colit ingenium vigili Mazonius arte,
 Inclitus alta sapit, providus alta petit.
 Non illi offundit tenebris oblivio mentem,
 Quæ semel accepit, mens memor illa tenet.
 Quam bene voce repens valeat, Critonius ipse
 Disceptans, cuncti quem timuere, probat.
 Hic pauca inscribit parcus, sed plurima novit;
 Attamen è paucis gloria multa venit.

Ad Jacobum Critonium.

Fert præjudicium sapiens Critonius annis,
 Dum vincit roseis tempora cana comis.
 Hinc parat insidias ætas, quibus ille recedat,
 Invida quæ tantum nollet habere virum.
 Ast iterum superat languens fera sæcula, namque
 Quæ superest, famam non gelida urna capit.
 Ingenio Phœnix, Phœnicis forte novare
 Debuit occiduum, non moritura dies.

Ad Petrum Victorium.

Crediderim Petrum solventem verba disertum
 Aurea jam Galli vincla habuisse senis.

Galli vincla senis facundo promptis ab ore,
 Cum voce adstrictos traxerit iste viros.
 Nunc redivivus adest; animat nam fata Joannes,
 Dum victura suis fert monumenta modis.
 Et stupor est geminus: mentes tunc auribus omnes
 Vincæ, nunc oculis corda ligata manent.

Ad Paulum Benium.

Jam satis Aoniæ Tassus sub tegmine lauri
 Temporis à sævo fulmine tutus erat.
 Sed satis invidiæ plectro non vicerat arma,
 Carmina ne morfu dilaniata forent,
 Tu stabili virtute Beni munimina condis.
 Et tua propugnans dextra ruetur eum.
 Te clypeum dicam mansuri adamantis habere,
 Qui solidus reprimat, qui nitidusque ferit.
 Felices dulci recinant modulamine Musæ;
 Rumpitur hinc telum, livor & inde perit.

Ad Petrum Mattheum.

Henricus pugnat, scribit certamina Petrus,
 Fortiter, & doctè, mirus uterque simul.
 Fulminat ille manu, & validis metuendus in armis
 Agmina dura fugat, corda superba premit.
 Fulminat iste manu, & celebrans virtute trophæa,
 Tempora dira necat, sæcula sæva domat.
 Mille gerit rutilas bellator sanguine palmas,
 Sertaque Thespiadum laurea scriptor habet.
 Dissimiles autem quod fors crudelis in illum
 Audet inhumani tela movere viri.
 Hic superat felix minitantiæ fata, nec istum
 Invidiæ squallens lædere dextra potest.

Ad Joannem Barclaium.

Amulus quisquis studeat Joannis
 Prosequi scribens studio volatum,
 Tentat incassum volucres ad astra
 Tollere pennas.

Ingeni vires vegeti vehendo,
 Dædalo hic tendit potior per auras,
 Nobili surgit meritis daturus
 Nomina famæ.

Quæ beat cœlis animos benigna,
 Tollit hunc tractus celerem per altos
 Nubium, menti referat supernos
 Musa recessus.

Unde dum cæcis celebrat sub umbris
 Regna, fulgores geminat serenos;
 Principes celans tenebris sub atris,
 Luce colorat.

Splendido Argenis rutilat nitore.
 Lumine & fulget Polyarchus almo,
 Sic adest nobis geminum tenidens
 Sidus in orbe.

Ille formoso Veneris decore
 Literas inter radians videtur:
 Hic simul Martis generosus acris
 Fervet in armis.

Munere hinc virtus duplici repletur:
 Vate sub tanto celebris per annos,
 Rege sub tanto penitus beata
 Gallia vivit.

Ad Cæsarem Cremoninum.

Seu dicat Cæsar, seu scribat; laude colendas
 Res voci, & calamo mens bene culta parit.
 Lingua sono scribit, signis sua dextera dicit,
 Dextera corda docet, pectora lingua notat.

Seu dicta effugiunt, pariter seu scripta morentur,
 Inde oculi, inde aures dogmata mira legunt.
 Voce diu vivet, vivet sua fama, manaque:
 Prostravit doctus tempora voce, manu.

Ad Henricum Catherinum Davilam.

Quid valeat virtus, (fatum quid possit iniquum)
 Henricus nobis monstrat utrumque simul.
 Illa viros animat, viventes enecat istud,
 Crudele, & clemens hoc premit, illa levat.
 Dum manus Henrici victuros scribit honores,
 Indigna Henrico fert manus ecce necem.
 Siccine Caucasus renovatur forte Prometheus,
 Ut miser hic pereat, quo nova vita viget?
 Sic esto, ut mortale queat succumbere fati,
 Immortale tamen non fera fata pavet.

NATALIS RONDININI

ROMANI.

*Ferdinando Purltembergio Musas Philomathis juveniles
auctiores, cultioresque in lucem proferenti.*

TAndem revisunt aureum jubar Solis
 Musæ Philomathis: gratulentur, & plaudant,
 Quæis & labores, & pericla, quæ terris,
 Marique subeunt, aut severa curarum
 Lyrâ subinde tibiâque solari
 Incessit ardor. Quem sequantur, hîc cernunt.
 Hæc ille, seu dum præliantibus fertur
 Per alta ventis, quâ fretum Cyclopeis
 Fervens cavernis astra verberat fluctu.
 Seseque mox resorbet & suas iras:
 Sive arduis dum nubibus caput cinctas,
 Nivibusque numquam non jacentibus canas
 Volat per Alpes: fessa namque votorum
 Europa cursus urget, atque opem poscit:
 Hæc ille, dum Mars fas nefasque permiscet,
 Unaque pestes ceteræ diem invadunt,
 Et clade tumidus decolorque (a) Vistillus,
 Albisque, & uno haud nomine in mare irrumpens
 Miratur ire Rhenus haud suos fluctus,
 Et spes in illo magna nititur pacis:
 Hæc ille, tanta mente dum sedet moles.
 Hæc ille cecinit, sicubi fatigatum

E 4

Suis

(a) Vistillus idem qui Vistula Plinio libr. 4. cap. 14.

Suis sub antris frigidâque lucorum
 Umbrâ virentûm rēcreavit Euterpe,
 Seu Dōrium quid, sive Barbarum mallet.

Sed ille, curas fallere, ac sibi tantûm
 Intusque gaudens canere, nil petens ultrâ,
 Non puncta famæ, pollicisque laudantûm,
 Feliciûmque præmium libellorum,
 Imbuta cocco lora, regias chartas,
 Pictum umbilicum, luteamque membranam,
 Araneofo jusserat situ turpes
 Latêre, tenebris abditos inaccessis
 Tot elegantis ingeni sacros fetus.
 Heu dura patris jussu! tam legi digna,
 Tam læta cultu Musa, tot venustatum,
 Tot & jocorum non nocentium mater
 Sic delitescat involuta deformi
 Silentio, noctesque carpat æternas,
 Squalens, iners, ignota? Non tua id finit,
 Fernande, pietas, indolesque, Phœbeas
 Attollere artes nata, cui, Poëtarum
 Plaudente cœtu, literarios fasces
 Submittet olim Roma, quæque nunc profers,
 Debebit ordo serus eruditorum.
 Tu namque Patris atque Apollinis plenus,
 Suis latebris erutæ sinum pandis,
 Fœdâque primûm temporum levas tabe,
 Dein & nitorem, & gratiam, & decus formæ
 Juvenile adauges, & frui jubes cœlo.

At vos edaces, noxium genus, blattæ,
 Abigenda longè levibus lues chartis,
 Alibi repostam quærite in cibum prædam;
 Seniumque turpe pascite, aut putres libros,
 Quos rugæ, & ætas, & situs fatiscientis
 Capsæ perêdit, aut teredinum morsus.
 Perennitatem Phœbus his licet Musis,
 Triplicesque canum spondeant Dææ nomen,
 Juvenile numquam concidet decus formæ.

*Ad Choream, fontem Tiburtinum, in vicinum
Anienem influentem.*

Chorea Naiadum pulcherrima, Choreas lento
Seu celeri graderis per cava saxa pede;
Vortice seu placido lymphas revoluta resorbes,
Provocet ut rauco gurgite murmur aves.
Nempe tuâ captum formâ niveisque lacertis,
Vicinum fama est incaluisse Deum;
Sæpius & traxisse imo suspiria corde,
Atque auxisse suis flumina de lacrimis;
Donec & ipsa Dei longos miserata dolores,
Æternos pacta es cærule Nympha thoros.
Siste fugam nemoris Dea, quâ propè porrigit umbras
Quercus opaca altis ambitiosa comis.
Nullæ hîc insidiæ, non cæco commodus hosti
Trames, & occultâ conditus arte dolus.
Quin Satyri procul hinc, procul hinc, agrestia Fauni,
Quæ tegat intonsâ, numina, fronde nemus.
Illa tamen properat duro obsequiosa marito.
Sollicitat timidos heu quoque cura Deos!

*In malum Pœtam, cujus versibus infomnem
noctem traduxerat.*

Heu malè quid merui? nam quæ me Numinis ira
Vexat, ut ex oculis exulet usque sopor?
Roscida seu redeat, solemque Aurora reducat,
Seu præceps alto nox ruat Oceano;
Me tamen infomnem Eöo de litore Phœbus,
Infomnem sero vespere Luna videt.
Quæ commissa luo? quo læsus crimine tantùm
Sævis? quid meritum, languide somne, fugis?
Ah vos! impuri, vos infestissima vatis
Carmina, vos metuit territa nempe quies.
Vos malè compactis pedibus, numerisque solutis,
Heu miseris vel adhuc auribus obstrepitis!

Phœ-

Phœbe pater, si ritè tuis adolevimus aris,
 Et dedimus sanctis annua tura focis:
 Sic intacta sacros præcingat laurea crines,
 Æternùm vireat sic tua cura nemus:
 Urantur permitte tuis mala carmina flammis.
 Sic læso cecidit victima quæque Deo.

*In Dionysii Petavii obitum, & restitutam
 ab ipso temporum rationem.*

Jam spatii dimensa suis revolubilis ætas
 Per te ibat, numeris currere docta suis;
 Immeritum cum te. Petavi, sustulit: error,
 Quem tu corrigeres hic super unus erat.

*Ad Augustinum Favoritum, remissis auctori
 pro vitreo poculo hendecasyllabis.*

Augustine, novem decus Sororum,
 Atque idem pater elegantiarum,
 Idem flos, & ocelle literarum,
 Qui me pro vitreo scypho impolito
 Donasti hendecasyllabis poliris:
 Quales vel faceret meus Catullus,
 Vel si quis melior fuit Catullo,
 Si quisquam melior fuit Catullo.
 Nam me continuo die bearunt,
 Ac tot tædia pessimi dierum
 Æstatis sitientis abstulerunt.
 Quod si munera nostra deputantur
 Tanti, jam cyathos venustiores
 Quæram, & pocula puriore vitro.
 Tu contrà, ut semel excidère, mittes
 Puro carmina puriora vitro.

*Ad Stephanum Abbatem Gradium, cum Alexander
VII. Pontifex Maximus renuntiatus esset*

Si mihi quæ dextro tibi numine sæpè vocantur
Auxilio blandi carminis Aonides
Distarent, quod nec seris venientibus annis
Oblito doctorum effluat ex animo ;
Nec præsens ætas, atroque imbuta veneno
Infelix ausit deterere invidia,
Supremæque favillæ, & nigri funeris expers
Effugiat taciti temporis insidias ;
Docte Gradi, mihi quem dulces ante omnia Musæ
Junxere, & puro pectore culta fides,
Et facilis vis eloquii, quæque aurea mentem
Formavit dictis Attica Suada suis.
Non sperem titulos, non laudes ire per omnes
Maximi Alexandri, aut inclita facta virum,
Chisia queis stat fulta Domus, quos vivida virtus
Extulit, aut propior sideribus pietas.
Nam cui vel tantum præsens facundia, tantum
Idem hominum dederit Cœlicolùmque potens,
Egregias laudes, æternaque facta referre
Ut queat, & meritis versibus æquiparet ;
Ille etiam, quæ desertas Libyæ invia terras ;
Brachiaque Europe, porrigit Oceano,
Angusto quas divulsas absorbet hiatu,
Et brevis Herculeo dividit unda freto,
Quos male contempsit præceps audacia fines,
Nil metuens vetitas lethi aperire vias,
Enumeret, quot vicinæ tundantur arenæ
Fluctibus, everfas cum ciet Eurus aquas ;
Aut quot vere novo submittat Dædala flores
Aura Cytheriacis incola litoribus.
Quis dicat Tuscas latè data jura per oras,
Æquoraque Herculeæ supposita speculæ ?
Aut Macereti molli surgentia clivo
Mœnia, & antiquis addita tecta, jugis ?

Heroùm tellus olim fecunda, vel armis
 Vel pace egregium qui peperere decus:
 Nunc tenues ibi relliquiæ vix nomina servant,
 Lentaque pastoris fistula cogit oves.
 Inde tamen missi, qui cœli ingentia templa,
 Et Divûm cœtu limina conccelebrant.
 Felices turres, queis olim pauper arator,
 Et salvis faciat frugibus agricola.
 Ecquis opes, cœnasque Deûm, quâ se atria tollunt
 Chisia, Pompeiis æmula porticibus;
 Quas subterlabens miratus Tibris ab amne est,
 Credita dum celeres gaza moratur aquas;
 Equè imò silvas specularur & aurea tecta,
 Et pictos lusus, o Galatea, tuos,
 Artis opus miræ, pelago quam semifer omnis!
 Tritonum insequitur, Nereidumque chorus:
 Ecquis régifico constructa altaria luxu,
 Et ductas Libyco è marmore pyramidas;
 Quas sub Alexandro priscum monumenta nitorem
 Ceperunt, ac turpe exuerunt senium.
 Tot curas inter, terrarum & publica vota,
 Non hæc præterit provida mens animi.
 Quin & Niliacos moles imitata labores
 Cæstia, par tumulis, barbara Memphi, tuis;
 Hoc rerum Domino vastis egesta ruinis,
 Non debet fatis tristibus interitum,
 Nec solum antiqui redeunt hoc Principe mores;
 Antiquum sed cum moribus omne decus.
 Sit clarus licet ille, & quâ sol aureus exit,
 Et quâ se canæ Tethyi restituit:
 Illius & latè referat nomenque, decusque
 Cognatâs inter Naiadas Eridanus:
 Eridanus, cujus cygnos hoc fama canente est
 Attonitos mediis conticuisse vadis:
 Quæque viris, armisque potens sistentia contra
 Insula desertæ litora stat Libyæ,
 Et Mosa, & fumans civili sanguine Rhenus
 Ingentes titulos, & benefacta ferant:

Non reticenda tamen, functi æternas quibus ipsi
 Heroës grates pro studiis solüunt.
 Ille vel in teneris, cùm jam pubesceret annis,
 Atque ætas primum vivida ver ageret;
 Postquam animo sibi regnandum peragraverat orbem,
 Ortaque de primis omnia feminibus,
 Et propiore Deum spectaret lumine, quantum
 Mortales fas est tendere contra oculos,
 Multa satis lusit: norunt silvæque, lacusque,
 Muscolisque cadens Arbia pumicibus;
 Quæque viri indignum lugens Cornelia fatum,
 Hospitii testes numina poscit opem
 Nec curas inter, Juvenilia carmina Musas,
 Dimisit fessi delicias animi.
 Adfuerunt semper faciles ad iusta Sorores;
 Et quamvis medio tenderet ille mari,
 Alpibus & quamvis, Alpes illæ, & mare sævum
 Fontibus & sacris antetulere jugis.
 Et loca nunc culto relegabant singula versu,
 Nunc fera damnabant munera militiæ.
 Quin scrutaretur dirum cum viscera ferrum,
 Et lethi inficeret pallidus ora color;
 Qualis Meandri ripis, aut Asia cyncus
 Dum ludit pennis per vada purpureis,
 Pectora transfixus, liquido de gutture voces
 Elicit, ac gemitus lictora pulsa iterant,
 Inspectans cælum, & tristes solatus amicos,
 Lenibat numeris vulnera flebilibus.
 Interea trepidum versans sub corde timorem
 Adstabat Divis vota ferens Pietas:
 Et nunc muta metu, misero nunc perdita luctu,
 Tendebat supplex brachia cœlitibus,
 Ne fessis olim missum succurrere rebus,
 Ante suum raperet mors violenta diem.
 Sed jam pone metum Pietas: en Maximus Orbem
 Sospes Alexander temperat imperio.

*Ad Genuensis Reip. Ducem Augustinum Centurionem,
cum primum novi Magistratûs fasces attolleret,
summâ ingeniorum contentione
celebratos.*

Aureus ut primùm nitidis emerferat undis
Lucifer, & noctem vicerat illa Dies,
Quæ tibi laurigeros, virtutis præmia, fasces
Detulit, & munus vidit inisse tuum;
Et patriæ res, & curas, sanctique Senatûs
Excepisse animis publica vota tuis,
Adfuit ad plausus vasti gens humida ponti,
Tyrrenæ liquido Tethyos acta sinu;
Formosæ visu facies, Drymoque, Thoëque,
Et quas præterea longa referre mora est.
Quas inter patrio percussus numine Proteus
Hæc Latiis fertur præcinuisse modis:
Maeste animo: extulerint homines quæ maxima quondam
Gesseris; at quæ dehinc, auguror, astra canent.
Dixerat: & plausum iussit dare protinus omnes
Quos habet unda Deos, quas habet unda Deas.

Ego dormio, & cor meum vigilat.

Nox quamvis oculorum ignes premat atra nitentes,
Et condant somno lumina victa faces;
Lumina, quæ circum casti glomerantur Amores,
Et Pudor, & triplici Gratia nexa choro:
Nox tamen assiduis lacerat præcordia curis,
Imperat atque oculis irrequieta quies.
Nec prius obrepet qui laxet pectora, somnus,
Quam sternas capiti molle cor ipse meo.

Lusus Pastoritius.

Durus Oryx torquere gravi, seu spicula cornu,
Seu terrere leves per nemora alta feras:

Quem

Quem toties succincta habili Dictynna pharetra .

Mirata est agiles inter Hamadryadas :

Cùm premeret cœlo medium sol igneus orbem ,

Præberet lasso cum brevis umbra thorum ,

Multa inter quercus querulâ prolusit avenâ .

Obstupuit doctos Nympha secura modos .

Ipsæ etiam tacitis stupuerunt Naiades undis ,

Ipsa etiam Arcadii fistula victa Dei .

Ille etenim numquam sacris vocalia lymphis

Antra , Medu' eos attigeratque lacus .

Sed quæ etiam indoctas silvæ docuere volucres ,

A silvis didicit carmina durus Oryx .

Psyche, seu fabula Papilionis.

Nympharum Psyche quâ non fuit altera totâ

Pulchrior Arcadiâ , cui cura nec ulla fluentem

Aut mulcere comam , aut tenues percurrere telas .

Miles erat Phœbes , voluitque inculta videri ,

Et placuit : nemora , & silvas nec gratior ulla

Attigit , aut montes venatu terruit ulla .

Jamque thoros tædis ætas matura jugales

Spondebat : fugit illa faces & nomen amantis ,

Seque odit , votoque dolet quod forma repugnet :

Cum satus Iapeto , quem Psyche mater eodem

Ediderat Clymene fortunatissima partu ,

Attulit inventum cœlo mortalibus ignem ,

Nec bene digestam , & certâ sine imagine massam ,

In speciem eduxit moderantùm cuncta Deorum .

Ille (fide majus !) lapidem vix admovet igni ,

Paulatim lethalis hiems de marmore cedit .

Vincula mollescunt genuum , saxumque relinquit ,

Vitalesque vias & respiramina liber

Spiritus intus obit : vocis recluditur usus :

Conatus loquitur , nil trunci restat in illo .

Miratur , tacitumque rogat Psyche inscicia fratrem :

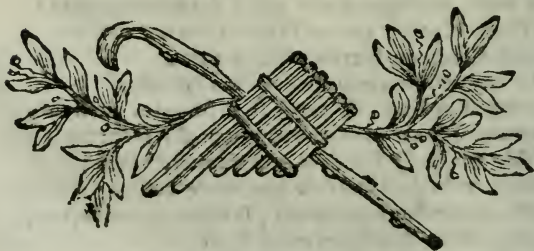
Unde vigor lapidi ? quæ tanta potentia flammæ ?

Frater ad hæc contra : Donum immortale Minervæ

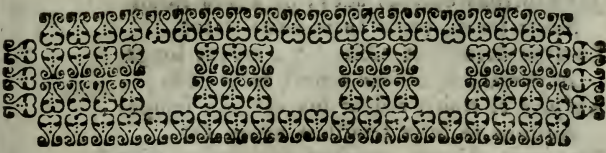
Aspi.

Alpice: est alios Cypris tibi destinat ignes.
 Jam distingue comas, & finge decentius ora.
 Indoluit virgo, vetitamque agnoscere flammam
 Attentat propius: sed enim, cœu concitus Austro
 Per stipulas, flavasque furit Vulcanus aristas,
 Atque alimenta suo præbet seges arida damno:
 Sic inconcessos ubi virgo contigit ignes,
 In flammam abit, ac veluti e fornace profundâ
 Ferventes trahit ore faces, & concipit æstus.
 Vix fratri cineres, & cognoscenda supersunt
 Ipsius effigies, & quæ ferat ossa sepulchro.
 Ille sed exanimis properat, semjustaque membra
 Componit tumulo, fumantiaque exta sororis
 Ambrosiæ succis, & odoro gramine condit.
 At flamma haud oblita sui est, servatque vigorem,
 Ingeniumque suum, tumuloque erumpit, iterque
 Dat volucris, variis quæ picta coloribus alas,
 Nunc etiam veritos demens circumvolat ignes,
 Atque suas Psyche flammam, sua damna, frequentat.

JULII ROSCII HORTANI.

Ad Pompejum Ugonium anni exordio.

EXoritur lux alma, anni nascentis origo,
 Quâ festum revehis, candide Jane, diem.
 Te penes est ævi ingressus, jus cardinis omne,
 Quo varias ætas fert revoluta vices.
 Per te optata colat pax agros: bella quiescant;
 Gaudeat agrestes turba revincta comas.
 Aurea lux oritur; curvum suspendite aratrum
 Agricolæ, & fesso solvite vincla bovi.
 Sepostis curis producite gaudia cives;
 Fundantur largâ pocula plena manu.
 Dicantur bona verba focus: jam Phœbus, & annus
 It novus, & socio cum sene Janus adest.
 Tempus erat, cùm Saturno comite ille regebat:
 Curæ aberant tristes; ira, dolorque procul.
 Tunc lex ipsa, fides, justum, rectumque, piumque,
 Tunc terris ætas aurea prima fuit.
 Non qui signaret partitis finibus agros,
 Non qui urbes muris cingeret ullus erat.
 Non tuba, non acies, non duri militis usus;
 Non bello infans strinxerat armâ furor.
 Sponte sua niveo spumabant flumina lacte,
 Sponteque laxabat terra benigna sinus.

Jane bifrons optatus ades ; sic aurea nobis
 Sæcla feras , pacis lætitiæque dator .
 Lætitiæ dator huc adsis : sic tempora longa
 Adventu , & reddas omina fausta tuo .
 Auspice te nobis redeat lux candida semper .
 Auspice te felix frugibus annus eat .
 Nos vero , Ugoni , cursum componere vitæ
 Admonet incepti temporis auspicium ,
 Tempus edax rerum volat irreparabile : virtus ,
 Solaque quâ fulges , fama perennis erit .

In pœmata Lælii Capilupi .

Lælius hâc celebri redivivus conditur urnâ ;
 Fama volat cujus docta per ora virûm .
 Vivere si Musæ sacris dant vatibus ; huic bis
 Musarum raro munere vita datur .
 Hoc bona posteritas grato debebit Julo ,
 Per quem Phœnicis more revixit avus .

*Ad Scipionem Gonzagam S. R. E. Cardinal.
 de Julio Capilupo .*

Julius ingressus Pindi per amœna vireta
 More patrum , patrias colligit inde rosas :
 Et quas per varias Maro texuit ante corollas ,
 Inserit in varios florida dicta modos .
 Tu Gonzaga ruis quas Patria mittit ab hortis
 Insertus lectis sume Maronis opes :
 Et tibi frons quamquam Romano fulgeat ostro ;
 Non minor è patriâ est qui tibi venit honos .

Ad Thomam Avali Marchionis Piscaria F.

Te gremio in molli fovit placidissima Siren ,
 Avale , ubi æterno vere renidet humus :
 Sacraque candenti posuere sedilia saxo ,
 Et tibi Pieriæ ferta dedere Deæ .

Hinc

Hinc blandè tu pleetra moves : hinc carminis auctor,
 Ad numeros gaudet concinuisse tuos.
 Te tua Parthenope Tiberi invidet, & tibi plaudit
 Roma, nec Alcæi mallet habere lyram.

Ad Prosperum Capilupum.

Ut te Castalio cupidum succedere clivo,
 Adspexit duram Delius ire viam,
 Extulit os, placidaque nitens in fronte reluxit,
 Jussit & hos Musas edere voce sonos:
 Aude animo Capilupe: riget via tramite longo
 Invia, sed summo vertice læta quies.
 Vix hæc, cum sacræ frondes venere per auras,
 Et cinxere tuas laurea ferta comas.

Prospero à Baumâ.

Aonios inter, Prosper, clarissime vates,
 Argutæ feriens dulcia fila lyræ:
 Hos, etsi ruris cantus, ne despice: Apollo
 Læta per Admeti pascua duxit oves.

In fontem Pineum.

Hic fons est cujus latices placuere Camœnis,
 Cujus & è pleno Delius annæ bibit.
 Hic citharas Pan adpendit, calamosque sonantes,
 Hic & Nympharum dulcia pleetra chori,
 Murmure dum rauco fons perstrepat, adsonat æther,
 Adsonat & plausu Tibridis unda suo.
 O fons illustris Musarum dignus iu hortis
 Perpetuo vatium candida labra riges.

Tibris ad Victorillam.

Hortanos qui lambit agros vagus Albula lymphis,
 Labitur & tacito per mea rura pede:
 Ut Victorillam vidit, splendore nitenti
 Perfusus, propriis condidit ora vadis:
 Atque ait: ò Venus, aut Veneris de stirpe, fluenta
 Hæc cole: perpetuo serviat unda tibi.

Adplausere unà Nymphæ, cantumque dedere;
Hæc vos de fluviis sidera ad alta trahet.

Amynta casus.

Fallaces avibus laqueos dum nectit Amyntas,
Retiaque in viridi gramine tenta latent;
Ecce pedem illaqueat spiris ingentibus anguis,
Lethifero morfu tactus & ille perit.
Infelix avibus laqueo mortem ipse parabat;
Nec solito laquei vulnere pressus obit.

In Veris ortum.

Ridentes nitidum dum Ver aperitur in auras,
Lætaque se vario flore coronat humus,
Nympha revisit agros, gelidaque tepente pruinâ
Æthere jam ducit lucidiore choros.
Ergo age quid properas? nostros ver incole campos:
Quid mutat toties improba terra vices?

In Hylam aquis mersum.

Pulcher Hylas dum forte urnâ malecautus inani
Haurit ab extremo gurgite fontis aquam;
Labitur infelix præceps, urnamque secutus,
Occuluit fontis lapsus in ima oculos.
Spectabant Dryades trepidanti pectore circum:
Obvia protenso tegmine Nais adest.
Hoc reor optastis Nymphæ, quo pocula vobis
Misceat infuso nectare pulcher Hylas.

In Nympham fontis custodem.

Hic molli indulgens somno secura quiescit
Nympha loci, ad murmur dulce cadentis aquæ.
Eminet in vitreo pellucens amne lapillus;
Et concha è vario tincta colore micat.
Additur & fonti decus ingens: ipsa sub undis
Pulchrior arridens ludit imaginibus.
Hic amens, stupidusque hærens miratur utramque
Oblitus pastor fonte levare sitim.

Tantum forma movet vanâ sub imagine; tantum
Excisa in duro marmore Nympha potest.

In insignia Julii Ant. Sanctorii.

Adspicis, ut rostro terebratus pectora adunco
Vitali natos sanguine pascit avis?
Pascendi genus insuetum! latè unda cruoris
Effluit, & teneris spiritus inde redit,
Huic similis, tu spargis opes tibi parcos, egenos
Atque opibus propriis sæpe juvare soles.
Quid si pro Christi dandus sit nomine sanguis?
Verior hoc ipso tu Pelicanus eris.

De S. Alexio, patricio Rom.

Deliciæ matris, claræ spes unica gentis
Urbe fugis, patriam linquis, & exul opes:
Nec sponsæ promissa fides, carique nepotes,
Nec tangunt cari gaudia conjugii.
Post varias hominum terras, peragrataque regna,
Romæ iterum ignotus nomine pauper agis.
Fortunate, æra extinctum resonantia norunt:
Nec noscit civem Roma superba suum.

In S. Pauli Conversionem.

Persequeris dum, Saule, crucem, Christoque minaris,
Et furis in sacrum, ceu lupus, ore gregem
Vestus equo rapidusque Damasci tendis ad arces:
Ecce tibi fulgens æthere Christus adest.
Excuteris, pronusque cadis, mortalis an ullus
Audeat aeterno bella movere Deo?
O felix casus! sic tu transferberis astris,
Sic per te discit Roma salutis iter.

ALEXANDRI ROSSELLI

FLORENTINI.

*Ad Benedictum Accoltum, Sylvula, cui
titulus Fortuna.*

Parthorum Reges nemo sine munere quondam
 (Tantum adeo pollet majestas nobile nomen)
 Ante salutabat, vel non largitus adibat.
 Hoc Accolte mihi vereor modo jure futurum,
 Intermisſa diu quo pendat epistola pœnas,
 Te Regem virture, opibus, splendore, potenti
 Perfecit natura manu, servabis adusque
 Stamina Parcarum, Phrygii quæ, & Nestoris annos
 Exuperent, longè quo tecum gaudeat omnis
 Quisquis amat, recolit, sequitur, veneratur, honorat,
 Humanas agitante animo sub imagine curas,
 Votorum eventus varios, discrimina rerum,
 Et studia & mores, vitæque pericula, leges
 Fortunæ & Nemesis, fari indelebile nomen,
 Munera naturæ, numquid prudentia possit
 Adversus tot monstra, libet contendere mentis
 Omnem aciem, quamvis serpens Epidaurius adsit
 Lynceus & faveat, dubitem contingere votum:
 Nam fortuna jubet: cogit natura, trahitque
 Fatum, subsequitur dubiis prudentia frænis,
 Discruciatque metus, torquet dolor, allicit albis
 Spes blandita genis: pertentant gaudia sensus.

Vestamur, rapimurque his in diversa quadrigis,
 Quosve cupido graves genuerunt, ira, libido,
 Tres animi affectus, hos jam dixere priores
 Progenitos Furiis: nulla ratione repressos.
 Ut primum leges excefferit orbita recti,
 Tisiphone insultat, debacchanturque sorores.
 Hinc odia, hinc hominum furor est, & carceris ultor.
 Gentibus id placitum versarier omnia sorte,
 Fortunam cuncto (siqua est) dominarier orbi,
 Partiri casum sua jura, reperta sub arcem
 Mentis, & infano mortales angere gyro.
 Hæc infida virum, cui non arriserat, umquam
 Blandius, altijugo demisit ad infima curru.
 Audiit innumeros orbes Pellæus, & altum
 Ingemuit, sceptrum quæ non imponeret uni.
 Dum tamen Oceanum speraret & avia Calpes,
 Tabuit, infandum virus præcordia potus,
 Excipit hinc querulas passim Fortuna sagittas,
 At Samio quantum salierunt corda Tyranno
 Experto nunquam adversæ fastidia vitæ,
 Cræsus & intumuit, vario spectandus in ostro.
 Conspersus gemmis, admirandusque Soloni.
 Ambo crucem passi, deturbatique Deorum
 Invidiam sensere, tamen Fortuna secatur,
 Persarum summum cecidit diadema, superbum
 Stemma ruit, tulerat quod jam Darius, Eoa
 Insignis, celebrisque plaga. quid denique summi
 Sideris evertit culmen, fastigia Romæ!
 Fortuna omnipotens, cui sunt scævissima legum
 Dogmata, perfidiæ, illecebræ, perjuria, fraudes.
 I nunc & sacris, & pulvinaribus, ande
 Immitem placare Deam, date thura Sabæi,
 Sanguis eat pecudum, divæque occurrите telis
 Semper inevitabilibus, tum mittite inanes
 Effusi toto lacrimas e pectore, ut almis
 Stet fortuna rotis, servetque beata colorem.
 Infelix contra precibus deposcit, adito
 O, rerum me diva potens, da summa petenti

Regna precor, da præcipuas tua munera dotes,
 Trade voluptates, & felicissima cursus
 Tempora, quo templis tibi tum tua farra litemus.
 Ridet at illa preci, neutrisque inclinat, & acri
 Torva videt vultu, quæ jam prosperrima dixit
 Gaudia, lætities, ærumnas, fata, labores,
 Tam varia, incostans se, & permutabilis infert
 Mentibus humanis, ut siquis firma putarit
 Fundamenta domus, quam jam construxerit ipsa.
 Certius ædificet præcella palatia ponto.
 Hic miser, ille miser, tum quisquis vescitur aura
 Siderea, infamis fortunæ vulnera gestat.
 Hactenus hæc: videar tibi ne contexere longam
 Fortunæ historiam, perpendes cetera, namque
 Infortunatos, quotquot videt hora diebus.
 Est Dea cœlitibus, miseris mortalibus, æque
 Ex virtute favens, armis consepta Deorum
 Insuperabilibus, magnæ non indiga mentis,
 Solerti ingenio, multoque oculatior Argo.
 Seminis ætherei divam produxit origo:
 Palladis armisonæ soror est, quæ vertice summi
 Rite Jovis concepta, secundoque edita partu.
 Hæc clypeo insertum speculum, soror alma tremendam
 Gorgonis effigiem gestat, hic spectra videntur
 Quod ferat eventus, quæque eventura subinde
 Mortales ægri cupiant, hæc ipsa Phronesis
 Dicitur a Parcis, Latium prudentia nomen,
 Sæpe diem dixit fortunæ, sæpe cruentum
 Contulit adversæ bellum, passimque trophæis
 Insignita, rotas, currum, tum vela, comasque
 Exuvias hosti rapuit: victricia signa
 Rettulit, atque suis posuit præconia templis:
 At rude vulgus iners, cuinam præstaret honores,
 Cui sacra libaret, quos tum sibi posceret aris
 Multa Deos, se se quis commendaret & altos
 Suspectans gemitus referat suspiria cœlos?
 Hæc nisi diva suis aspiret Nortia votis,
 Ni sperent, habeantve fidem, se denique posse

Chrysothoas amnes colere, & sua rura cylindros
 Fortunæ officio, & nectar diffundere fontes,
 Hinc rursus decorata suis infida superbis
 Fascibus, ut pleno veneratur Copia cornu
 Sollicitudinibus, curis, latura medelas
 Pharmaca tormentis, & sedatura dolores.
 Immo animis pœnas, plures factura per orbem
 Tantalidas hydor similes patientibus, adde
 Somnia dum vigilant, nullasque in nocte quietes.
 Non hæc qui ridet, qui mox sibi lumen ademit,
 Omnia fortuito concursu crescere credens
 Expetit, aut generi censet ponenda bonorum,
 Non qui a Delia sophiæ jam numine culmen
 Creditus, expectans virtutis dona cicutam,
 Fortunam sequitur, celebrat, miratur, adorat.
 Ærumnas hominum creat ignorantia veri.
 At tu Palladiæ jamdudum ascripte palæstræ.
 Doctorumque virûm merito stipate caterva,
 Mortali exemptus famæ, tantum ardua cernis
 Prospectasque Deûm cœlestia præmia Musas.
 Moribus esse decus, tutum virtutis asylum
 Diceris, idcirco fortunæ jurgia temnis.
 Altior insurgit menti sententia, rursus
 Evagor, angustæ raptus discrimine vitæ,
 Vixit enim hic corvos, cervos, cornicis & annos,
 Exuvias posuit serpentis more vetustas.
 Innumeros condit soles, Dionysia, messes
 Conficit; atque patres gaudet parere nepotes.
 Alter ephebus obit, tum suggrundaria poscens
 Vidit in angusto Phœbeum limine lumen.
 Dum viget, & floret, Patroclus succisus aratro
 Corruit, incessunt fortunam crimina sævam,
 Vel Cicero sophiæ decoratus stemmate luget
 Tulliolam, & canos deplorat flebilis annos.
 In fortunæ inquit descendi sæpe palæstram,
 Libertas ædes habuit, mea signa refixit
 Clodius, ejectum longè videre Philippi.
 Illa Patrem Patriæ quæ dixit libera Roma

Expulit, & revocat, fortunæ prælia vici
 Hastenus, at nunc deturbor miser, en tibi trado
 Herbam, trado manus, victrix fortuna. quid ultra
 Appetis? insignem jamjam compone cruenta
 Occisa nata, captivo patte triumphum.
 Filia, cor, animus, vitæ sapientia nostræ
 Dicta, vale æternum, miseros miserabitur annos
 Crantoris ingenium, & valde solabitur ægrum.
 Proh pudor, illustres hominum, virtute decoros
 Jampridem ista Deo sentire ferenda supremo?
 Atqui temonem, cornu, velamina, bigas,
 Cetera quæ quondam decorant insignia divam,
 Unius interimit divina potentia patris,
 Prospicit omne Deus, finis ratione beati
 Esse putamur: age, incostans modo turba sophorum
 Assere sorte sua mortalia corpora ferri,
 Immo ego ridiculum potius. vel somnia credam,
 (Jure mathematicos, & quæ jam Firmicus audet
 Scribere, despiciens, nobis a sideris ortu
 Arbitrium vitæ, & causis constare secundis)
 Parcas ferre librum. Jove quo dictante feruntur
 Leges cuique suæ vitæ spes, gaudia, luctus,
 Et studia, & dotes animis, & præmia, dona
 Naturæ, rerumque auras. felicia vota
 Ex fato demum: sortem patiamur utramque,
 Quam procul a Divis humana negocia fiant,
 Ille supra Lunam (quo nil absurdius umquam)
 Rectorem posuit, tum nullos esse putavit
 Diagoras; alterque Deos adduxit in anceps.
 Est qui naturam juri præstare Deorum,
 Commiscetque alius. credens ip amque Deumque
 Illud idem, variumque metum finxisse Tonantem.
 Ridicule exagitat sapiens insania multos.
 At mihi, ni lapsus præceps devolvor ad imum,
 Relligionis amans sedit sententia, semper
 Consulat humanis, vel toto vertice summus
 Juppiter. atque uno propendat Adrastia filo,
 Nec penitus (licet ipsa gravis) prudentia possit

Consulere in medium, facere & servare beatos
 Altius omnipotens, hominis quàm captus inumbrat,
 Affectus nobis ultra quàm credere par est.
 Sed quia bellandum mortali jugiter ævo,
 Et victi demum cadimus telluris operto
 Vivendum ex lege est, quam dicitat Pallas in altum
 Pectoris, haud fallor, quæ jam tibi nupsit, amice,
 Virtus sola potest Parcæ contemnere, & ipsam
 Fortunam premere, & monstris occurrere sævæ
 Gorgonis, & rerum non exhorrescere chasma.
 Virtus patatos animi conferre recessus,
 Et frontem purgare potest, qui Pallados armis
 Excolitur, milesque bonus qui castra tuetur,
 Aureola comptus felici laude triumphat.

De Orphei fabula.

Traxerat emotas dulci modulamine sylvas
 Orpheus, attonitas fecerat arte feras,
 Carminis illecti cantu venere feroces
 Ursus, aper, pardus, tygris, & inde leo,
 Mitis ovis, sævusque lupus, canis efferus adsunt,
 Adsuat squamiferi vel vaga turba maris,
 Oviparæ volucres inhiant, propriumque remittunt
 Dediscuntque animis molliter ingenium.
 Illa illa est oris facundia, pectora mulcens
 Quæ trahit, inlectit, turbat, & angit habens
 Dedidicisse suas censemus pectora vires
 Nunc hominum, si sint præmia carminibus?
 Nescio quidnam alii: fulvum si arriserit aurum,
 Carmina vel montes posse movere putem.

De Rhondone.

Luscus agit Rhondo, nonagenarius, ultra
 Cognitus Europem, qui pyra poma purat.
 Summa bona, & Bromio, & curvis præponit aratris
 Quotquot adit, suadet sedulo, pange pyros.

Calvus apricatur, somno connivet, & uno
 Dum niſtat, nutat lumine, gallus adest
 Altis ales humi, qui ſtratas colligit uvas
 Pupillam roſtro deripit adſimilem.
 Proh ſcelus, ut poterit diros ſedare dolores!
 Uxorem teneram poſtmodo cæcus amat.

Ad Cardinalem Salviatum.

Stemmata Salviadum, meritique inſigne Galeri
 Diva Thalia refer.
 Dic agedum: validas inſpita carmine vires,
 Purpura dum rutilat.
 Quid fortuna poteſt, quid virtus addere majus
 Cœlicolæve pii?
 Concurrunt homines, concordant ſidera, fatum
 Nobilitasque ſimul.
 Subſcripſit ſoboli, cœli qui numina torquet
 Claviger inde Leo.
 Si licet optare eſt, Pylios ut transferat annos,
 Dardaniique ſenis.
 Quo jam permennis luſtrales ſolibus orbes
 Tempora læta ſient
 Atque iterum ternas agnoſcat Flora coronas,
 Flora ſecunda tuas.
 Interea Nemesis, neque triſtis Adraſtia fortem
 Sorte recurſet: ovans
 Stet fortuna rotis, faveatque beata quadrigis
 Inrevolubilibus.
 Gratia cum Nymphis plaudat numerisque, modisque
 Inſatiabilibus
 Aula Deum, votisque tuis aſpiret, & auris
 Inrevocabilibus.
 Et pater, & Genitrix, qua non felicior ulla
 Femina prole virum.
 Mitte ſuperba Deos ſacris inceſſere verbis
 Tantalus o, Niobe

Prole tua Regina putas præcedere divis
 Seminis Ætherei!
 Vinceris & numero, specie, virtute, decore:
 Pone supercilium.
 Conspicui fratres simul ad fastigia rerum
 Scandere jam præperant.
 Fortunata domus benefactis, aspice sodes,
 Aspice læta tuos.
 Quo fama, & rebus populis respondeat omnis
 Gloria Salviadum.

BERARDINI ROTÆ
 NEAPOLITANI.

PArcite, vera loquor juvenem quis damnet amantem?
 Quippe fenex animus, charta puella fuit.
 Lusimus, haud vacui venturo scripsimus ævo:
 Jactari rerum turbine jussit Amor.
 Vidi ego cum flerem vicini ad litoris oram,
 Flectier hinc scopulos, flectier hincque frerum.
 Tu, nimboſa tamen ceu ſpernens flamina cautes,
 Surdior es scopulis, ſurdior una freto.
 Una Nigella mei dulciſſima cauſa furoris,
 Una mihi ingenium, carmen & una mihi.
 Et ſi sæpe ſolet lacrimis Cythærea favere,
 Nec leve amatorum pondus ineſt lacrimis.
 Oenones gemitu Phrygius ploravit adulter,
 Flevit & Æſonides, dum gemit Hypſipyle.

Sæpe Anchisiades fletu commotus Elifæ:
 Tentavit magni spernere jussa Jovis;
 Ac sine me dixit, Trojanæ abscedite puppes,
 I pete mactæ puer debita regna tibi:
 Sit tua Tarpei fatalis gloria collis,
 Sint spolia, & quicquid Roma futura parat:
 Mi sat erit Tyriæ tantum servire puellæ;
 Non tanti faciam Juppiter astra tua.
 Quid nequeunt gemitus? fletu testudinis Orpheus
 Fregit Tartaræ ferrea claustra domus.
 Tunc ad Threicios numeros sua saxa reliquit
 Sisyphus, & refugas Tantalus hausit aquas.
 Tunc oblita sui fixo rota constitit axe,
 Pendula tunc terror desit esse silex.
 Solus ego incassum queror, incassumque peruror,
 Et solum nostros spernit Amor gemitus.
 Nec tantum undarum centum trahit amnibus auctus
 Eridanus, latis cum furit imber agris;
 Quantum fuderunt lacrimarum lumina nostra,
 Ex quo me tristi turbine jaçtat Amor.
 Nec tantum flammis fervet Trinacria rupes,
 Æstuat aut mediis fluctibus Inarime:
 Quanto curarum flagravit pectus ab æstu,
 Ex quo dire puer bella secunda paras.
 Dire puer cur bella moves? quæve ira laceffit?
 An forte hæc eadem, quæ mea, flamma tua est?
 Pone metum, quando laceri sum corporis umbra,
 Una puella tuus victa triumphus erit.
 Sum cinis: ecquid agis? cineri quæ pœna sepulto?
 Non ego, crede mihi qui nova bella feram.
 Umbra sumus, nullos tenuis dabit umbra triumphos;
 Umbra fumus, nihil est, quod modo corpus erat.

Bella sequar, galeaque tegar, gladioque minaci
 Cingar, jo manibus Martia tela date.

Hoc

Hoc juvat, hostili non sum qui terrear ense:
 Mollis amans didici vulnera dura pati.
 Frigora jam didici, didici jam ferre calores,
 Ducere nunc noctes, nunc sine pace dies.
 Sunt iidem Veneris comites, sunt Martis & iidem,
 Rixa, timor, lethum, bella, pericla, furor,
 Quam juvat obscura radiantibus nocte cohortes
 Cernere, & insueta tendere ab arte dolos.
 Mox manibus conferre manus, fatumque ciere,
 Ac victo exuvias hoste referre domum.
 Huc veniat mea vita, leves comitentur Amores:
 Digna est quam numquam deserat ipsa Venus.
 Ipsa Venus nemore Idalio persæpe choreas
 Edocuit, nitidas disposuitque comas,
 Castra amet, intactas fama est bellasse puellas,
 Testatur certa Penthesilea fide.
 Clangoremque tubæ, currusque audire ruentes
 Gestiat, & tremula tympana pulsa manu.
 Ediscat gestare enses, clypeumque, sudemque;
 Atque gravi lassos ære levare humeros.
 Una ministret aquam, cum findit Sirius agros:
 Una ignem properet, cum riget acris hyems.
 Sic mihi vel duri sint cara incommoda Martis,
 Sic mihi nulla feræ tædia militiæ.
 Hæc eadem bello Martem comitata solebat
 Sedula, mirus amor, munia obire Venus.
 Nec puduit liquisse polum, terrisque negasse
 Lumina, non ulla deperitura die.
 Sola ibat, non curæ illi Charitesve, jocive:
 Unus adest matris semper Amor lateri.
 Ah Venus ecquid agis? posthac quis numen adoret?
 Quo tua forma potens, quo tua regna Paphos?
 Jam galea tenues potes oh fregisse capillos,
 Jam ferro teneras lædere sæva manus.
 Et tamen una audes, mediis dum certat in armis,
 Eripere armato tela cruenta Deo.
 Te non bella decent atro perfusa cruore,
 Non tuba, non rapido concita rixa pede.

Te bona pax, cantusque hilares, citharæque, chorique,
 Teque decent blandi prælia grata thori.
 Quid moror? arma juvant, juvenem jam castra sequentem
 Admoneant clari satque superque patres.
 Admoneant fratres pulchra modo cæde perempti,
 Orbatæ fratres lumina cara domus.
 Felices nimium fratres, quibus atra refulsit
 Summa dies, lucro mors quibus ipsa fuit.
 Pro patriis cecidisse focus quid dulcius? aut quid
 Pulchrius? hæc magnis gloria digna viris.
 Ibimus, o mecum doctæ properate sorores,
 Ibimus, hæc chartas, hæc ferat arma manus.

*Ad Alfonso Rotam fratrem Jani
 Calende.*

Subtrahe te paulum magnarum pondere rerum
 Mi Rota, dum patrios perlegis ipse jocos.
 Janus adest festa præcinctus tempora lauru:
 Adde puer nigris arida ligna focus.
 Pendula Acidalios effundat citrus odores,
 Antiquo crepiter laurus adusta Lari.
 Janus lætitiæ largus dator, & novus anni
 Nuntius, ut prisca jam coluistis avi.
 Annua felici discurrent munera pompa,
 Munera concordis pignus amicitiae.
 Hac veniunt pictis bellaria sparsa canistris,
 Hac liba attritæ melle recocta nucis.
 Parte alia Hesperios longe superantia ramos
 Servata invitis aurea poma Notis.
 Hinc salit agrestis Nympharum turba canentum,
 Ordine quas vario pensile tardat onus.
 Hæc sale duratæ dono fert terga ferinæ,
 Hæc fert vimineis lactea frusta casis.
 Hæc modo decerptas spoliatis vitibus uvas,
 E quibus optares nectere Bacche comas.

Hæc

Hæc gerit arbuteos coralia rustica foetus,
 Illa hædum, hæc turdos, hæc sine teste capum.
 Hæc mala Auroræ roseos imitantia vultus,
 Appius & quæ olim, quæ Deciusve dedit,
 Villica pellit humum pedibus, corpusque reflectit,
 Dum strepit imparibus tibia carminibus.
 Cuncta hilari circum responsant compita plausu,
 Sylvestres iterat fistula curva modos.
 Crederet & siquis spectacula fortè videret,
 Turrigeræ fieri sacra cruenta Deæ.
 Hinc pueri exercent choreas, curruntque per urbem,
 Pinifera hinc pulsant limina amica manu.
 Alternisque canunt domino bona verba precantes,
 Missaque de tectis æra minuta ferunt.
 Sit dominus, clamant, dives; sit conjuge felix,
 Et videat prolis femina longa suæ.
 Candida cui niteat lux hæc, cui candidus annus
 Adveniat fausto, mox redeatque pede.
 Jane pater, lætis primus tu festa Calendis
 Diceris, & ritus instituisse novos
 Nam cum forte tuas sata Tibride Nympha medullas
 Ureret, & tristi servitio premeret,
 Non puduit (licet ipse aris, temploque verendus,
 Ac geminum inficeret cana senecta caput)
 Sæpius errantem patris prope litora Nympham
 Nequicquam assidua sollicitasse prece.
 Ah miser, ah quoties pigro cita flumina cursu
 Sunt visa ad gemitus sistere Jane tuos.
 Ah miser, ah quoties muscoso Naiades antro
 Duxere inscriptis tristia verba notis.
 Quinetiam perhibent mæstas iterasse querelas
 Rustica ab arboreis numina corticibus.
 Ast ubi jam lacrimæ duram nequiere puellam
 Flectere, tunc alta parte requiris opem.
 Muneribus tentare paras, quid munere majus?
 Debetur parvis gratia muneribus.
 Jam capitur, jam capta tuo blanditur amori,
 Jamque fover gelidum blanda puella senem.

Hinc venit antiquus mittendi muneris usus,
 Mutuus hinc parvo munere partus amor.
 At mihi quidve usus prodest? quid munera profunt?
 Mollitur nulla dura Nigella prece.
 Mors superest, moriamur, habet mors gaudia certa,
 Quæ valet æterno demere vincla jugo.

Desine venantem toties te credere sylvis:
 Sylva quoque infidiis non caret ipsa suis.
 Desine, vita, novo miserum torquere periculo:
 Si vivam, fies carmine nota meo.
 Rapta Elis ah nuper: nocuit formosa videri,
 Heu nocitura nimis dona beata Deum.
 Namque vagas linquens comites, dum se tulit ultra,
 Optatam vitrei quærit & amnis aquam;
 Vicinosque petit saltus, sylvasque virentes,
 Saltibus, & sylvis plurimus ardor erat,
 Luciduli fontis quæsitam repperit undam,
 Quæ leviter circum gramina picta salit:
 Dumque stupet, speculoque imi se prospicit amnis,
 Fons calet, & blando murmure flagrat aqua.
 Ast ubi tentat eam haurire, & jam bracchia tendit,
 Bracchia tendentem nescio quis retinet.
 Tum Nympha incassum focias compellat, at una
 Eriphyla accurrit: cara Elis Eriphylæ.
 Una adit: at postquam circum nemus omne pererrat,
 Nec datur hanc usquam cernere, clamat Elin,
 Clamat Elin, nemus omne & Elin, vallesque supinæ
 Dant Elin, ingeminat fons Elin, antra & Elin.
 At si furta parum hæc terrent, succurrat Adonis,
 Et madidus multo sanguine dirus aper.
 Dum ferit ille feras, nemorosaque lustra recurvat,
 Fata sibi, & Veneri quot peperit lacrimas?
 Audeat hæc fortis venator comminus, unai
 Sat tibi sit vigilem fallere posse gruem.

Sat tibi ferre humeris calamos, contextaque lina:
 Non bene cum tenera copula dura manu.
 Interea quæcumque tuo fera concidet ictu,
 Non cadet, at vivet quæ tibi cæsa cadet.

Ad Nicolaum Antonium Brancacium.

Brancaci nostræ dulcissime nate sororis,
 Brancaci Idaliæ pars bona militiæ,
 Dum querimur, æctosque animi tibi pandimus æstus,
 Da lacrimas: lacrimis digna querela tuis.
 Nulla vel infidæ retrahat te cura puellæ:
 Quid tibi cum Fausta? perfida Fausta tua est.
 Castus amor meus est, casto, sit testis amanti,
 Quem retinet firma copula vincula fide.
 Ite procul, sanctos quos juvit fallere amores,
 Rumpere quos pretio mutua vincla malo.
 Roma tenet, juvenique Venus nec parcit alumno:
 Ipsa sua regnat sævior urbe Dea.
 Sive ego Tarpei superem fastigia clivi,
 Seu Caci interdum tecta profana petam,
 Sive Evandrei sacrata palatia collis,
 Seu visam claris culta theatra viris;
 Una mihi ante oculos semper versatur imago.
 Una mihi Roma est, unaque cuncta refert.
 Hinc mihi mille faces blandi jaculantur ocelli,
 Hinc tendunt nitidæ retia mille comæ.
 Credebam patrio cælo, laribusque relictis,
 Teque mei in primis causa Nigella mali,
 Posse vel immiti paulum indulgere dolori,
 Posse vel aufugiens tanta levare mala.
 Et tamen usque Amor insequitur, tamen usq: cadentem
 Sæva premis, nullum per fugiumve datur.
 Nusquam parta quies, nusquam pax tuta reperta est:
 Terras, non mentem transfuga mutat amans.

Te quoque sperabam, postquàm nova sacra peregi,
 Placari votis Cypria furda meis:
 Sperabam, sed vana diu spes lusit amantem,
 Dura magis quando sentio regna tua.
 Nonne illa es, Phrygio quæ nescis parcere nato?
 Nonne trucidis mediis fluctibus ora maris?
 Parce Dea immeriti tandem miserere, quid urges?
 Parce rogo, an victo quis nocuisse velit?
 Ipse ego, qui primis tua castra secutus ab annis,
 Ipse ego qui regni gloria magna tui.
 Et si non Paris posui tibi templa columnis,
 Nec colui sanctos thuris honore focos;
 At tibi sede mei secreta pectoris aras
 Erexi, & potui sacra parare nova.
 Non jam farre pio, non extis rite perustis,
 Accensa puro non vel ab igne face;
 Sed lacrimis, imo manant quæ pectore, sed qui
 Profluit è nostris sanguine visceribus:
 Sed flamma æternùm vigili æternumque perenni,
 Cui possit merito cedere Vesta tua.
 Te majora manent dignam majoribus ausis:
 Te decet invicto bella movere polo.
 Sentiat ipsa tui lethalia spicula nati
 Turba Deùm, dominæ serviat una tibi.
 Percurrit rursus Peneïa flumina Phœbus,
 Discat & Admeti pascere rursus oves.
 Discat & æthereas invitus Juppiter arces
 Linquere, mox medio mugiat ipse falò.
 Cogere iterum positis Martem mitescere telis,
 Cogere rudi Alciden ducere pensa manu.
 Desine jam in cineres posthac sævire sepultos,
 Non sum præda satis nomine digna tuo.
 Si tamen omnino pereundum, si fuga nusquam est,
 Me coram domina fente perire juvet.
 Una suprema pio persolvat funera fletu,
 Dicat & hæc scissis ad mea busta comis:
 Custus amor, nostri castissima flamma poetæ:
 Dignus erat longùm vivere, & igne pari.

Ad Antonium Epicurum.

Quæris ut Herculeæ fatum lacrimabile Nymphæ
 Sit nova nunc chartis fabula picta meis.
 Est Epicure nefas tam cari jussa sodalis
 Spernere, sancta jubet lex ita amicitie.
 Te duce virgineis prima ora admovimus undis,
 Vidimus & sacrum religione nemus.
 Te duce Castalium pueri penetravimus antrum,
 Cœpimus & tenuis tangere fila lyre.
 Hercullana olim Sebethi filia, qua non
 Et forma, & cantu dignior ulla fuit.
 Cui Falcona oculis cedebat, non tamen Ægla,
 Cedebat cultis Antiniana comis.
 Non illi Venus est curæ, non curæ Hymenæi,
 Læta sat intacta virginitate frui
 Tantum hami, calamique juvant, contextaque tantum
 Lina placent, & quæ litus, & unda parat.
 Sæpe olim Rex ipse sali miratus euntem est,
 Et mediis hæsit pæne perustus aquis.
 Ah quoties vitreo Proteus miseratus ab antro,
 E quo certa Deus dicere fata solet,
 Sebethæ en video malecæntæ funera natæ
 Dixit, habet cupidos terra, fretumque Deos.
 Forte aderat tauros perducens victor Iberos
 Alcides nostris advena litoribus:
 Vidit, & insuetos imis bibit ossibus ignes:
 Mox Nympham hæc tremula voce locutus adit.
 Quem fugis? ah me Nympha fugis? quem jussa novercæ
 Fecere invicti nomen habere Dei.
 Alcides Jove natus amat, Jovis unica cura,
 Sed mihi quidve Dei nomina quidve patris?
 Quid possim scit terra, sciunt quoque Tartara: nulla est,
 Quæ non victrices senserit ora manus,
 His domitus superas Stygius canis horruit auras,
 His aper, his cæsus tegmina nostra leo.

Non aliis jacuit taurus, draco concidit armis,
 Non madidam Cacus sanguine fecit humum.
 Quid matrem Antæo, diræ quid profuit Hydræ
 Hercule septenum vindice habere caput?
 Quid tibi tot variæ male fide Acheloë figuræ?
 Quid tibi veloces Nessè proterve pedes?
 Me pressi sensere angues, novere subacta
 Fortia Pastoris corpora tergemini.
 Num barbam impexam, vultus num forte minaces
 Horrescis? num quod clava cruenta manu est?
 Talem olim innumeræ felici ardore puellæ
 Nolentem blando detinere sinu.
 Talis eram, cum Jole nostro flagrabat amore.
 Deque mea quæsta est Dejanira fide.
 Sunt tua quæ pascunt latos armenta per agros,
 Præda etiam prædæ ductor & ipse tua est.
 Dixerat, at subito conchis male tuta legendis
 Propter aquas tremulo poplite Nympha fugit:
 Atque ait, affer opem pater o Neptune petenti:
 Dumque ait affer opem, comprimit ora rigor,
 Saxea crure tenus jam fit, pars fronde suprema
 Obtegitur, media est flore adoperta novo.
 Flevit amans, flevit natam Sebethus ademptam,
 Fertur & in fluvium tunc abiisse pater.
 Tum Deus & lacrimans filici ter ut oscula fixit,
 Oscula terque intus mota filex refugit.
 Hercullana meo dicêris nomine villa,
 Villa eris urbanis anteferenda locis.
 Te circum gratis decoret mea populus umbris,
 Pisce Thetis, multo candida lacte Pales:
 Te semper teneræ cantu, choreisque puellæ
 Exhilarent, Græco concelebrentque mero,
 Te canat æstivo defessus sole viator,
 Te canat hybernum dum mare nauta legit:
 Et dicant hilares longum bona verba precati,
 Herculis hæc villa est, Herculis ardor erat.

Ad Nisam.

Huc Nisa, huc propera, sunt hic quoque lustra ferarum,
 Si mage sunt curæ retia, tela, canes.
 Et si forte opras virides cum fontibus umbras,
 Hic umbræ, hic liquido fons pede prata rigat.
 Tuta licet leporesque agites, saltusque pererres,
 Et lassâ ardenti sidere membra leves.
 Sed quid ego exoptem? non est tua digna latebris
 Forma, vel æternum vincere nata Jovem.
 Non digna obscuris nitidissima lumina sylvis,
 Non est hæc duris sentibus apta manus.
 Nisa veni, mea Nisa veni, timor irritus omnis,
 Non ego sum qui te lustra per alta sequar.
 In flammâs, lacrimasque abii, penitusque reliquit
 Spiritus, & pro me verba ministrat Amor.
 Verba ministrat Amor, quæ possint flumina recto
 Vertere, & e medio vellere signa polo.
 At si nulla meâ tangit te cura querelæ,
 Nec vis te patriis reddere litoribus;
 Redde animam, rapuere tui quam nuper ocelli,
 Ut sit mi saltem fas modo posse mori.
 Ut tu jure mea lætissima morte triumphes,
 Et si nec credam parcere te cineri.
 Tunc ego vulneribus vel sancia, te sequar umbra,
 Tum querar in tumulo de feritate tua.

In Obitu Martia Capicia.

Cum se jam victam penitus Cytherea videres,
 Martia sidereo frontis honore tuæ;
 Indignata abiit, subitoque accensa furore
 Sume, ait, arma puer: mater ad arma vocat:

Paret Amor, capit arma, volat: cecidere sed arma,
 Egregium nitido vidit ut ore decus
 Tu legis, atque humeris aptans fugis ocyus aura:
 Dumque fugis saxo laberis ic̄ta caput.
 Tum subito veniuntque rosæ, veniuntque hyacinthi,
 Tinctaque purpureo sanguine terra viret.
 Flevit Amor, Paphiæ sociam flere sorores,
 Hasque super tumulo composuere notas.
 Occidit una patris dolor, una Capicia matris,
 Occidit æternus conjugis una dolor.
 At quicumque Dei posthac fera sp̄cula vitas,
 Ne timeas, tumulo sp̄cula fracta jacent.

Ad Hippolytum Capilupum.

Roma vale, o tandem Romanæ cedite curæ,
 Deliciæ Phœbi mi Capilupe vale.
 Rura petam jucunda Deis, quæis sæpe vel astris
 Rivulus & vilis carior herba fuit:
 Testis & Amphrysus, testes sunt Latmia saxa,
 Testis & Idæi pinea sylva jugi.
 Roscia præta vocant, Mariana vireta reposcunt,
 Tuque vocas vitrea Fucine dives aqua.
 Tum mihi cura vagas volucres sit fallere visco,
 Tum blanda celeres voce monere canes.
 Tunc & mane novo teneros decerpere flores,
 Et fessa herbofo membra levare thoro.
 Interdumque animi fletu solabimur æstus,
 Dum querulas Echo reddet amica notas.
 Vos eritis fontes nostri vos antra doloris,
 Vos testes Marso rura beata croco,
 Tu quoque testis eris nostrorum conscia amorum
 Laurus ab igne olim sæpe perusta meo:
 Cujus sub viridi vacui cantavimus umbra,
 Movinus & geminæ fila pusilla lyra.

Roma vale : regnata bono Mariana parenti
 Jam tenet, & dominum Roscia vallis habet.
 Hic mecum volucres, quæ per loca nota volatis,
 Flebilibus mæstos ingeminate modos.
 Vos quoque flere Venus docuit, nec parva fuistis
 Sæpius Idalii præda, decusque Dei :
 Tu disce in primis nostras Philomela querelas,
 Crede mihi his poteris flere querique magis.
 Atque o (quandoquidem potior nunc causa dolendi est)
 Hæc mecum tristi carmina voce cane?
 Tune Nigella fugis rapidis perniciosior Euris?
 Tu mihi siderea lucida luce magis?
 Hic mecum arboreis paulum requiesce sub umbris,
 Dum sitit Icario fervida terra cane.
 Ecquis sævitæ finis? quæ meta furori?
 Ut peream, satis est luce carere tua.
 Lux tua Tartaræ potis est dare lumina nocti,
 Lux tua Cimmeriis Lucifer esse locis.
 Etsi mi tenebris semper tenebrosior Orci es,
 Etsi mi Stygiis noctibus atra mage es.
 Num tæpè facta tui spectatur flamma poetæ?
 Flamma vel extrema non peritura die.
 Ah potius dixæ prærupant fila sorores,
 Fila nigro vitæ stamine texta meæ;
 Quam vel tantillum noster deserbeat æstus,
 Quamve velim grato solvere vincla jugo.
 Tu mihi curarum portus, lux una tenebris,
 Ultima flamma mihi es, primaque flamma mihi es.

Ad Nigellam.

Te mihi sæpe olim memini jurasse Nigellæ,
 Per Paphiamque Deam, per Paphiumque Deum,
 Nullo umquam nostros læsuram tempore amores
 Constanti fidei fœdere perpetuæ;

Num-

Numquam vincla animi fracturam, solveret etfr
 Vincla tui in cineres corporis atra dies.
 Jurasti, sed verba tuis vix lapsa labellis
 Huc illuc rapidi diripueres Noti.
 Idcirco vereor pœnas te, falsa, daturam,
 Læduntur læsa numina spreta fide,
 Perfidiæ hæc pœna est mutata mente puellis
 Mutari ut videant ora, fidemque simul.
 Ut compti parvo canescant tempore crines,
 Utque ligustra cadant, diffugiantque rosæ,
 Quin & torpentem linguam, rictusque supinos,
 Mirenturque atras fronte, genisque notas.
 Et modo quæ mendax peccavit dextera, eandem
 Devinctam inspectent ariditate nova.
 Tam dirum jurare nefas, & fallere Divos,
 In primis numen sancta Erycina tuum.
 Idque est quod doleo, misero quid fiet amanti?
 Purpureus niveo si cadet ore nitor.
 Si caligantes cernam mea sidera ocellos,
 Si videam canas aurea vincla comas.
 Ah potius nox atra tegat mea lumina, quin &
 Rumpite Dii vitæ dulcia fila meæ,
 Quam bona tot spectem parva mutarier hora,
 Quam pereant nostri semina cara mali.
 In me unum exercete iras, haud digna puella est,
 Cui cadat ante suum candida forma diem.
 Quæ jam turpis anus primis spernatur in annis,
 Cui fugiat nitidi luminis omne decus.
 Ipse vel expendam sceleris pœnam, ipse piabo
 Quidquid dira volunt solvere facta ream.
 Impune huic liceat jurare. & fallere: mallet,
 Quam vel pauxillum mœreat illa, mori.
 Parce Venus, te ipsam lædes, si lædere tentas,
 Quæ læsit numen falsa Nigella tuum.

Ad Salvatorem Rotam fratrem.

Venisti tandem; reduci dare carmina fratri
 Quis neget? Aoniæ dicite læta Deæ.
 Faustianam prius fæstis operata choræ,
 Rustica sed domino munera grata parent.
 Ipsa solus, ipsa epulas lætissima ponat inemptas,
 Quasque alit in tenero gramine mactet oves.
 Addat & his prædam merulas, turdosque coloni,
 Quotque domi agrestis vernula nutrit aves.
 Lenia vina prius, mox promat & acria, quæve
 Rure premit, mittit quæve Cirella mari.
 Utque simul sacræ celebrent nova gaudia lucis,
 Convocet ad dulces numina amica dapes.
 Porrigat ante omnes florentia ferta Patulcis,
 Spargat odoratas Antiniana rosas;
 Mergullina ferat conchas, det Nefis echinos,
 Pausilypus pictis ostrea tegminibus.
 Ægle Nympharum pulcherrima, nobilis Ægle
 Ad numeros saltans carmina nostra canat.
 Cinctus arundinea Sebethus cornua fronde
 Lucidulas blando murmure fundat equas.
 Hinc Resina paret lauros, hinc Portica myrtos,
 Barra uvas, largo sorba Cremana sinu.
 Hinc fœtus Summa arbuteos, hinc Trochia ficus,
 Hinc Pollis cerasos, fragaque Fracta ferat.
 Adsit pampinea redimitus vite Vesevus,
 Cui nova fumanti vertice flamma micet.
 Tuque ferens cum matre hædum, cum prole columbam,
 Populea flavas fronde revincta comas,
 Hercullana veni, lætæ gratare sorori,
 Mi retinent fati te monumenta tui.
 Nam vaga Nympha olim, patrio nunc litore saxum,
 Ah nimis Alcidæ te placuisse doles.

Mox

Mox ego contexta lectis de frondibus ara
 Hæc signanda levi cortice verba canam:
 Frater adest, grandi mihi sit pro munere carmen:
 Carmen amat, merito carmine dignus erit.

Quo sine me mea vita erras? quæ lustra morantur?
 Tu formosa nimis, tu male cauta nimis.
 Non secus ac terras quum nox tegit atra tenebris,
 Devia per sylvas sæpe vagatur ovis:
 Audiri quæ dum sperat, nemus omne querelis
 Implet, & oblitus itque, reditque vias:
 Donec balantis vocem lupus haurit, & alta
 Nequicquam pastor rupe sedens queritur.
 Scilicet haud tuto Satyris bona forma protervis
 Cernitur, & cupidis aurea Nympha Deis.
 Turba rapax ruit in venerem, pavidasque puellas,
 Ut videt, ut flammæ capta furore bibit!
 Quin etiam cornu fugientes impetit, & mox
 Setigera retinet turpis, inersque manu.
 Quid tibi cum sylvis? sylvæ mala sæpe tulere,
 Haud est digna feris pulchra puella locis.
 Exemplo infelix tibi sit Peneja virgo,
 Quæque amor, & quæ mox Pan tibi canna fuit.
 Quæque fera agitans modo Nympha errabat, at cheu
 Versa peragratis nunc fugit uris jugis.
 Exemplo orbatae longus Proserpina matris
 Fletus ab inferno præda petita Jove.
 Rapta subit tenebras, per prata virentia flores
 Dum legit, ah quantum ferta dedere mali.
 Sed tibi si tantum cordi latebræ, nemus, umbra,
 Si tibi erunt tanti retia, lustra, feræ;
 Ipse gerens amites humeris, & spicula dextra,
 Decipiam volucres, conficiamque feras.
 Ipse comes grati veniam pars magna laboris:
 Elysum tecum Styx erit atra nemus.

Interea Dea sylvipotens, cui talia curæ.

Tuta sit auxilio fac mea Nympha tuo.

At si rumor erit præter mea vota sinister,

Sit precor illa obitus nuntia fama mei.

Ad Bacchum.

Si mihi dexter ades, faveas si Bacche petenti,

Numine si fiant vota secunda tuo;

Non juvenem te mente levem, non corpore lentum

Effingam, capiti cornua nulla dabo:

Non te jam madidum musto, somnoque sepultum,

Lactantem ad cyathos turpia verba canam:

Non dicam ut potus soleas arcana referre:

Ut dubium titubans ferisque, referisque pedem:

Sed clarum gravitate virum, sed casta loquentem

Te memorem egregia sæpe nitere toga.

Quin puræ sectator aquæ, quin desidis expers

Dicêris somni carmine Bacche meo.

Mox etiam cunctas narrabo ex ordine laudes,

Quas peperit virtus bellica Marte tuo.

In primis referam nigris ut victor ab Indis

Ipse triumphali comptus honore redis:

Devictasque urbes recolam, populosque subactos,

Ductosque ad curram barbara vincla Duces:

Nec fileam forti divulsam Penthea dextra,

Nec fileam exitium stulte Lycurge tuum.

His addam ætherei turbantem regna parentis

Te quoque terrificis Rhæte perempte modis.

Atque novo Satyros vino, thyrsoque furentes

Instituam binis ad tua sacra choris.

Non Ariadnæ jucunda incendia formæ

Præteream sociis addita sideribus.

Utque frui possis æternum conjuge cara,

Contra ipsam cælo te quoque constituam.

Si tantum vati liceat, si carmina tantum
 Nostra valent, celeri carmina texta manu.
 Mox sequar, ut semper quoquo vestigia vertis,
 Te bona Pax, hilaris te comitetur Amor.
 Ut lassis requies, mœstis ut dulce levamen,
 Ut lac infantum diceris esse senum.
 Ut sine te raro contingant gaudia plena,
 Utque tuis spiret purpura nata genis.
 Demum non vitis posthac tua tempora cinget,
 Sed Romana dabit laurus utrumque decus.
 Debita laurus erit, sævos quod fuderis hostes:
 Debita, quod Phœbum. Pieridasque colis.
 Permessi perhibent te sæpe ad sacra fluenta
 Venisse, & lymphæ posthabuisse merum:
 Nec non ad numeros Musarum dulce canentum
 Sopitum viridi procubuisse solo.
 Et tecum potos una duxisse poëtas,
 Ennius ipse fuit, Mæonidesque comes.
 Ipse comes fuit & Flaccus, qui te sine numquam
 Pulsavit Latix dulcia filia lyræ.
 Fac Lenæe igitur, ne sint, precor, irrita vota;
 Quæ bonus e medio pectore promit amor.
 Indefessus amor, qui nulli cedit amori,
 Ut nulli cedunt Principis acta mei.
 Cujus me pietas servavit, fidaque dextra,
 Cum peteret nostrum bellua dira caput.
 Et cum Scylla vorax rapidis demergeret undis,
 Absorptum tuto litore restituit.
 Sic tibi fœcundis vindemia læta racemis
 Impleat effuso grandia labra mero.
 Sicque tua niteant argentea cornua fronte,
 Ut possit merito cedere Luna tibi.

*Ad Sertorium Pepum, & Joannem Antonium
Seronem.*

Qui miser ah longo credebam vincere fletu,
 Rumpere qui molli faxea corda prece,
 Hei mihi nec lacrimæ, profuntve precantia verba,
 Dum Nisa obtusis auribus esse volet.
 Certe ego, flebilibus que fudi verba querelis,
 Sperabam lævas flectere pote feras.
 Ah quoties duræ pedibus projectus amicæ
 Efflavi medio pene animam gemitu.
 Nec tamen oclusas mea dicta admissa per aures,
 Stat surda Alpinis cautibus illa magis.
 Sæpe feram pretio tentavi vertere mentem,
 At pretium tantum sanguinis illa petit.
 Et tamen ah Veneris juravit perfida numen,
 Præ me vel magnos linquere velle Deos.
 Tunc ego pollicitis captus, spe fretus inani
 Spernebam Stygii ditia regna Jovis.
 Spernebam quicquid poterant dare sidera cuiquam,
 Spernebam Paphiæ gaudia prima Deæ.
 Non bene mentis inops recolens, quam femina fallax,
 Quam sit vel levibus mobilior foliis.
 Femina & a primis didicit mendacia cunis,
 Cœpit & a tenero nectere lacte dolos.
 Ipsa prius sanos prævertens carmine sensus
 Vitam homines docuit degere more feræ.
 Ipsa prius cœlo deduxit sidera cantu,
 Miscuit & dira terra venena manu.
 Ipsa prius meditata nefas, & fallere docta
 Æquavit vili regna superba solo.
 Troja olim largo late perfusa cruore
 Testis, & Iliaci causa Lacæna mali.
 Causa Lacæna mali, quod nulla obliteret ætas,
 Europæ, atque Asiæ grande Lacæna malum.

Ah nimis atra dies, Stygio tenebrosior Orco,
 Cum blando cyncum fovit amica sinu
 Cumque etiam furor effrænus, malefana cupido
 In flammæ patriæ te Pari mœche tulit.
 Quo Pari mœche ruis? non te potuere verenda
 Hospitii, non te jura movere thori?
 Verte parumper iter, nam caræ incendia Trojæ
 Humida per medii stagna vehis pelagi.
 At si tantus amor Priami violare penates,
 Nec retrahit patriæ debita cura tuæ;
 Eja age Rex pelagi fluctus ad sidera tolle,
 Incute vim validis flatibus, Hippotade.
 Obruite o rapido sceleratas vortice puppes,
 Europæ atque Asiæ mergite grande malum.
 Quo Pari mœche ruis fatali concitus æstro?
 Sero etenim sapiunt post sua damna Phryges.
 Sed quid ego? ah potius linguæ mihi torpeat usus,
 Ausim quam dominam lædere læsus amans.
 Etsi, quam valeat, didici, Romana puella;
 Quam fera bella Venus Martis in urbe gerat.
 Quin potius Divos moveant perjuriam linguæ,
 Perfidie pœnas vana puella luat.
 Tunc ego depictis subscribam vota tabellis,
 Tunc mihi præ cunctis Cypria numen erit.
 Tum mi Sertori, tum mi dulcissime Seron,
 Si vos vel parvo tempore linquet Amor,
 Votivas aras ultrici ponite Divæ,
 Ut servet vestro mox in amore fidem.
 Et qua sæva iterum placari Tartara possent,
 Romanam, & Tuscam sumat uterque Ilyram

Felices nimium servi, Romana propago,
 Quos ornat fidei, quos pietatis amor.
 Turcarum classis longo maris intervallo
 In Surrentinos verterat arma lares.

Dumque urbem incendit, spoliat dum templa, rapitque
 E matrum pavido pignora cara sinu;
 Nec tam cura fuit capros abducere cives,
 Ferrea quam vestro solvere vincla pede.
 Vos illos, quorum imperio mala multa tulistis,
 Barbaricis juvat furripere e manibus;
 Sublatosque humeris, ductosque per invia montis
 Servastis tuto lustra sub alta loco.
 Quæque parata aderat fatorum munere vobis
 Libertas, per vos hostibus ipsa data est.
 Felices nimium servi, felicia vincla:
 O sic vita velim serviat usque mea.

Ad Julium Cæsarem Caracciolum.

Juli, quem Phœbus simul, & Cytherea vicissim
 Erudiit, per quem fulget uterque magis:
 Et si nos vario turbat fortuna tumultu,
 Et vetat antiquis ocia ruta focis,
 Et si non trepidis agitat Mars efferus armis,
 Nec finit Aonias vivere in urbe Deas,
 Hincque furens subito populus ruit undique motu,
 Hinc arce aëria flammea saxa volant,
 Ipse tamen Veneris puer improbus, ut suus est mos,
 Sævius in nostro pectore bella gerit.
 Non illum æratæ terrent per compita turmæ,
 Non tuba, non socia tela retorta manu.
 Ipse habet humano madefactas sanguine pennas,
 Cædibus assuetas, vulneribusque manus.
 An ne igitur poterit tibi mittere carmina, cui sic
 Hinc Mars, hincque suo semper Amor lateri?

In Obitu Antonii Epicuri.

Tune Epicure jaces animæ pars optima nostræ?
 Tune jaces Charitum, Pieridumque decus?
 Usque adeo immiris sævit lex improba fati?
 Usque adeo in magnos mors furit atra viros?
 Tu poteras blanda fatales voce sorores
 Flectere, præcipites tu cohibere manus:
 Et tamen ipse siles nigro levis umbra sepulchro,
 Nec vatem Charites, Pieridesve juvant.
 Debuerat laniata sinum, crinemque soluta
 Surripere e medio Calliopea rogo.
 Ipsa tibi æternas felicia pocula lymphas
 Præbuit, & vellet ferta dedisse tibi,
 Quæ magni crines olim cinxere Maronis,
 Quæque Tibulle tuos, quæque Petrarcha tuos.
 Te moriente sacri Permessi exaruit unda,
 Excussit laurus te moriente comas.
 Dissiluit summo Parnassus vertice, & atra
 Nube suum obduxit te moriente nemus.
 Tum Phœbus citharam perfregit pectine verso,
 Tum cecidit capiti laurus amata suo.
 Solus abit, solus montes, sylvasque pererrat,
 Flebilibusque movet saxa, ferasque modis.
 Non tantum, Eridani cum flagravere salicta,
 Desevit nati tristia fata sui.
 Infelix Phaëton animosis perditæ cœptis,
 Quid male caute peris? cur tibi fata paras?
 Meriri poteras annos, vireſque, animosque:
 Æqua humeris aptet pondera quisque suis.
 At nos exemplum miseræ terrere ruinæ
 Debuit, & poteram, non tamen abstinui.
 Lucis enim majoris amor nos perdit, & urit
 Major quæ medio pectore flamma calet.

Qui.

Quinetiam lacrimæ, quarum nos mergimur undis,
Sunt quibus Eridanus cedere jure potest.

*Ad Fernandum Carrasam, Sancti Lucidi
Dominum, de Clarice Ursina cui
Rosa insigne est.*

Carrasa Idaliæ miles spectate cohortis,
Cui dedit ipse suam Phœbus habere chelyn,
Dic, precor, Elysiis culta est num forte viretis?
An nostra est Paphiis vallibus orta rosa?
Num rubet effuso Veneris depicta cruore?
Auroræ roseo num modo lapsa sinu?
An Charis, ut se ipsam felici in flore referret,
Hanc potius propriis excoluit manibus?
Numquid odoratum Pæstum, collisve beati
Pausilypi, aut læto prorulit Ægla jugo?
Nobilis Ægla meo fidissima testis amori,
Quæque meo illustris carmine forsan erit.
Num talem Alcinoüs? talem num sevit Adonis?
Anne rosa est, cujus nomine dicta Rhodos?
Crediderim spreta Phœbum Peneide fronde
Complesse intonsas floris amore comas.
Immemor antiquæ flammæ Deus, immemor at non
Sævitiæ, atque fugæ dura puella tuæ.
Vana in amore fides, longi vertuntur amores,
Vinceris ah Daphne flore relicta novo.
Nullus honos lauro posthac, rosa prima poëtis
Gloria, quæ facili ducat ad astra via.
Cede puer malecaute, tua flos perditæ forma,
Cede Amarantæ rosæ, cede Hyacinthe rosæ.
Cedite victrices lauri, tua tempora circum
Necte triumphator, necte poëta rosis.
Certa fides, vati quis non bene credat amico?
Hanc Romana suis nutriti Urfa genis.

132   B E R A R D I N I
Urfa duas inter clarum decus addita cœlo,
Cujus fit claro clarior ore polus.

Ad Christi Dei Crucem.

Fortunata arbor, quæ reddis germina vitæ,
Digna olim regem sustinuisse poli.
Fortunata nimis, per quam cœlestia regna
Humano generi scandere posse datur.
O tua me semper dulcissima contegat umbra,
Umbra vel æthereo lumine clara magis.
Atque adeo immoto vitalis pectore radix
Hæreat, ut nulla vellier arte queat.
Ara, ubi cœlestis mactata est victima, cujus
Sanguine deletum est crimen, & orta salus,
Arca ubi servatum est, tristis cum perdidit imber
Singula, mortalis seminis omne genus.
Crux bona vexillum cœli, clarumque trophæum
Blatum forti celsa sub astra manu.
Fortunata arbor, cineres vel ad usque supremos
Esto comes, dubiæ metaque, duxque viæ.
Per mare, turbatis cujus demergimur undis,
Tu mihi clavus eris, tuque phaselus eris.
Prævia tuque die deserta per invia nubes,
Ignea tu media nocte columna mihi.
Tu mihi virga, olim quæ floruit ordine miro,
Tu mihi, qua saxi vulnere fluxit aqua.
Tu, qua Tænarii perfracta est janua Ditis,
Oraque tergemini conticuere canis.
Tu mihi virga illa es, vastum quâ finditur æquor,
Dulcescit tactæ qua vel amaror aquæ,
Crux bona vexillum cœli, clarumque trophæum
Fixum victricis celsa sub astra manu.
Fortunata arbor, quæ reddis germina vitæ,
Digna olim regem sustinuisse poli.

Nil mihi cum Musis posthac, tu Musa vel una es,
 Nil mihi cum lauru, tu mihi laurus eris.
 Mors mala sub ligno per te procumbit eodem,
 Quo nata in nostrum prodiit exitium.
 Sub pedibusque tuis victum facinusque, nefasque
 Projacet, & quicquid culpa vetusta tulit.
 O precor in te configar, si magna precari
 Mi datur, & tantum promeruisse licet.
 O utinam ad truncum moriar, sub stipite condar!
 Tu Mausoleum, tu mihi Pyramides.

Ad Angelum Constantium, de obitu filii.

Pone modum lacrimis, Constanti, parce dolori:
 Sæpe Deis nimix tædia sunt lacrimæ;
 Etsi te nati tantum mors turbat adempti,
 Quicum prima domûs gaudia lapsa jacent.
 Quid quereris? non causa tuis venit æqua querelis:
 Jure quidem terris omnia nata cadunt.
 Jure dedit natura mori: natura voluntas
 Firma Deûm, superi quid nisi recta volunt?
 Adde quod est etiam mors contemnenda beatis,
 Quod sapiens miserum nec putet esse mori.
 An nescis quot vita malis obnoxia? quæ sit
 Humani infelix conditio generis?
 Undique perpetuo jactamur turbine rerum;
 Hinc fati, hinc casûs vertimur arbitrio.
 Fortia per varios spectantur pectora motus,
 Erigere intrepidus Fors violenta solet.
 Callidus iratis laudatur nauta procellis,
 Et decus accepto vulnere miles habet.
 Non animum cauti sic miraremur Ulyssis,
 Sensisset placidum si maris ipse Deum.
 Scilicet huc illuc vario cum fluctuat æstu,
 Tunc mens signa sui roboris apta dabit.
 Evander natum, natum quoque Nestor ademptum
 Flevit: at humentes terfit uterque genas.

Frustra etenim querimur, nequeunt si fata moveri,
 Pascitur humano ferrea mors gemitu.
 Cuncta dies minuit, tu victor temporis esto;
 Fac per te veniat mitior ipse dolor.
 Te vocat ad suetos cantus, suetasque choreas
 Cynthius, & numeris commovet astra novis.
 Te sine Cyrrhæi longum tacuere recessus,
 Fons sacer arenti te sine sordet aqua.
 Filius ætherei gaudet novus incola regni,
 Et captat puri præniâ digna animi.
 Non illi hi gemitus curæ: quin forte perosus
 Tot lacrimas, queritur de pietate tua.
 Perpetuam humanos questus turbare quietem
 Credimus: Elysium pax tenet usque nemus.
 Illic tuta quies, tranquillæ & gaudia vitæ,
 Quisque pius certis perfruiturque bonis.
 Illic quisque sibi felices transigit horas
 Securo calcans gramina læta pede.
 Illic æterni flores, æterna vireta,
 Mensque alitur veris candida deliciis.
 Eja animum compone ægrum, compesce querelas,
 Nati ne rumpas ocia sancta tui
 Sat lacrimis maduere genæ, fat lumina flerunt,
 Turpe nimis turpe est fatâ dolere nimis.

Ad Vespasianum Gonzagam.

Magne Heros Gonzaga tuo gratare poetæ,
 Gonzaga Aonidum gloria, Martis honos.
 Felices salvete undæ, salve Ægla, benigno
 Quæ nos exhilaras sæpe, fovesque sinu.
 Ægla dies tenebris, eadem portusque procellis,
 Jucundum nostris perfugium Ægla malis.
 Ille ego Campanæ Lycidas piscator arenæ
 Restituor notis advena litoribus.
 Ille ego, cara olim qui per myrteta solebam
 Nequicquam Tusco carmine sæpe queri;

Cui

Cui toties olim tu respondere querenti
 Affuesti, Nisæ dum fera regna tuli,
 Dic rogo, (quandoquidem potuisti noscere, dum nos
 Invitum tellus Romula detinuit)
 Num potuit meminisse mei, num Nisæ miserta est?
 An nos illius mentem fugavit Amor?
 Nempe fugavit Amor: veluti modo somnus aperte
 Detulit: est veri nuntius ipse Deus.
 Visus etiam plenas traxisse ad litora nassas,
 Mox raptas flebam mi subito e manibus!
 Quin etiam niveas secreto litore conchas
 Dum legerem, dominæ parvula donâ meæ,
 Vidimus insueto nigrescere more lapillos,
 Atque rapi irato retia jacta Noto;
 Quasque modo intactas piscantes vidimus undas
 Fœdari immundæ protinus ore suis.
 Somne pater, rerum interpretes fidissime, nescis
 Fallere, sunt Somno singula nuda Deo.
 Tu lucem præbes tenebris, tu recta recludis,
 Tu certis animum pascis imaginibus.
 Tu dulci faciles complexu reddis amicas,
 Per te desertus conciliatur amor.
 Quam merito fecitque Deum, donavit & arâ,
 Qui per te novit commoda tantâ prius!
 Equis te melius dubiæ præfagia mentis
 Firmare, atque animi solvere vincula potest?
 Ipse ego, litoteis tantum promittere Musis
 Si datur, hæc per te litora Somne canam.
 Ut Venus ipsa parens tibi sit, genitorque Lyæus,
 Humano ut venias certa quies generi.
 Nec sine te quicquam jucundum, dulce nec ullum,
 Nec sine te possit vita placere diu.
 Nulla dies, votis qua non venerêre, recedet:
 Crescet muneribus pinguior arâ meis.
 Seu fluctus fremat iratus, seu dormiat, omnis
 Crede mihi veniet præda futura tuâ.
 Interea quando de te male rumor habetur,
 Falle alium, tecum nil mihi, Nisæ vale.

Nisi vale, infidæ pœnas dabis improba dextræ,
 Discet ab exemplo perfida turba tuo.
 Ritus amatorum fies per compita, fies
 Turpis anus tremula despicienda manu.
 Vix & humo audebis mendaces tollere ocellos,
 Qui nova nunc nivea sidera fronte nitent.
 Flebis in argentum flavos abiisse capillos.
 Perfidæ senium pœna, malumque venit.
 Æqua Deum pietas, nihil est, quod linquat inultum;
 Nulla quidem justas dissipat aura preces.
 Audiat hoc, sanctumque precor Venus aurea faxit,
 Pendeat e collo fracta catena meo.

Ad Annibalem Caram.

Nescite comam lauro, Jani rediere Calendæ,
 Mittuntur grata mutua dona manu.
 Læticia huc, illuc volitans per compita ludit,
 De prisco cunctos gaudia more tenent.
 Ægla coronatas exercet pulchra choreas,
 Non tamen ut nuper carmina læta canit.
 Hei mihi cur uni mœstæ rediêre Calendæ?
 Cur mihi læta dies tristis, & atra venit?
 Festa aliis late præcingit limina laurus,
 Limina feralis nostra cupressus habet.
 Sancta doce Venus immiti quæ dona sepulchro
 Mittere, qua marmor flectere voce queam:
 Ah felix marmor, nostros quod condit amores,
 Nec me, quod vellem, condere adhuc potuit.
 Per te sæpe imis arsit Neptunus in undis,
 Juppiter & medio mugit ipse salo.
 Jampridem longos questus, lacrimasque movemus:
 At lacrimæ, & questus præmia mortis habent.
 Jampridem dedimus devicti pectoris arcem,
 Tu magis at nostro sanguine læta furis.
 Annue Diva: tuas ussit quoque flamma medullas.
 Tene latent nati tela facesque tui?

Eveniant modo vota, alii tibi marmora ponant.

Marmora Phidiacæ fama, decusque manus.

Ipse seram triplici dilectas ordine myrtos,

Subque tuo crescens nomine lucus erit.

Ara intus, texto surget de cespite, qua non

Agna tibi undanti sanguine cæsa cadet;

Sed devota tuæ fumabunt exta columbæ,

Et rosa non solito sparget odore focos,

Hic ego litorea meditabor arundine carmen.

Quod referat docili sylva novella sono.

Atque Gnidon, Cyprumque canam, natumq; potentem,

Nobile & Idæi iudicis arbitrium.

Ut sit amarities dulci permixta veneno,

Æque tuo veniat vitæque, morsque sinu.

Utque truci sis orta mari, sis sævior undis,

Et si te miti fronte tabella refert.

Per te fiat amans piscator, sitque poëta,

Qui moveat Tuscis cærule regna modis.

Hæc ego: dent alii spirantes ære columnas.

Dentque revulsa tuis saxa Caryste jugis.

At si fata volent lacrimosæ stamina vitæ

Rumpere, & adversis auribus esse Deam:

Tum memor ipse tui carissime Care sodalis

Hæc subscripta meo carmina da cineri.

Uxore extincta lugens, ardensque poëta

Occidit, & tumulo luget, & ardet adhuc.

*Ad Phæbum, de Joanne Francisco Musettola
agrotante.*

Phœbe veni, noster tibi sit Musettula curæ,

Quem longus fesso corpore morbus habet.

Nunc opus in primis varios componere succos;

Nunc opus est medicas nunc adhibere manus.

Eja age, Pieriis herbas quas colligis hortis.

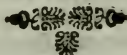
Affer, ut a domino sentiat æger opem.

Quid fiet, si forte diem Musettula claudet?

Quid fiet nostri temporis historix?

Actum

Actum esset de te memor o facundia, nullus
 Esset honos salibus, gratia nulla jocis
 Non illi curæ anguipedes fera monstra Gigantes
 Fingere, & irati flammæa tela Jovis:
 Utque pater fuerit Dictæis pulsus ab oris,
 Ut dederit Latiis commoda primus agris:
 Verum discordes animos, Tiberinaque bella
 Scribere, & Albani fortia facta Ducis.
 Ut furor e parvis incendia magna favillis
 Suscitet, involvens sæpe profana sacris.
 Ut rerum eventus doceat sibi quemque cavere,
 Consulat alterius ut sibi quisque malo,
 Te modo ne pigeat pavidis succurrere votis,
 Et tua jam dextro visere sacra pede.
 Servato hoc uno major tibi Phœbe triumphus,
 Quam numeris audax Marſya victus, erit.
 Marſya mentis inops, non est tua tibia tanti,
 Direpta in latices dum fluis ipse cute.
 Non tibi tam Python decori, Cyclopsque peremptus,
 Quodque tot unus habes nomina clara Deus:
 Quod varum præses coleris, quod carminis auctor,
 Quod tibi sit laturus, quod lyra, quodque coma;
 Quam modo languentem nobis servasse sodalem,
 Et simul Aonium restituisse decus.
 Tunc ego rite novus visam tua templa sacerdos,
 Atque addam sacris thura Sabæa focis.
 Moxque alios inter festum pæana canentes
 Terque, quaterque tuum nomen ad astra feram.
 Parcite tunc lacrimæ, parce o dulcissima conjux,
 Parce dolor, sine te sit precor una dies.
 Ut possim meritas narrare ex ordine laudes
 Et Tusco, & Latio carmine, Phœbe, tuas.
 His demum exactis lacrimæ conjuxque redite,
 Vince dolor, sine te sit mihi nulla dies.

*Ad Joannem Hieronymum Aquivivum, Hadriæ
Ducem.*

Et licet, & licuit semper deponere curas,
Miscere & levibus seria facta jocis.
Majus adest: meditare novas Aquivive Camœnas,
Sol procerum, patriæ spes, Aquivive, tuæ.
Te quoque Phœbus amat, sunt & mea carmina curæ,
Legisti nugas terque, quaterque meas.
Huc ades, huc nostri Mai pars lætior anni,
Huc florum, huc Veris lætè minister ades.
Te canimus, tibi nostra novos lyra temperat ictus,
Sacramus meritis festa novella tuis.
Auspice te primum vitales hausimus auras,
Excepit viridi florea terra sinu.
Tunc Paphon, & Veneris relinquens puer improbus ulnas,
Pectoris imperium cœpit habere mei.
Meque prius lustrans lacrimis insperfit amantum:
Mox madefacta meo sanguine penna sua est.
Aspice, ut ante fores longo tibi stipite surgat
Arbor, & est Majus nomine dicta tuo.
Aspice contexto quot pandat vertice frondes
Ramus, ut e ramo pendula cantet avis.
Ut velata novis exultent limina fertis,
Ut passim largo flore nitescat humus.
Ut Nymphæ antiquo celebrent Majalia ritu,
Atque ter hæc læta carmina voce canant.
O faveas, hilari spectentur singula vultu:
Adsit Amor, mihi qui ferat arma manu:
Te canat arboreo recubans sub tegmine pastor,
Dum carpit tenerum gramina læta pecus:
Te canat hinc olitor, te cari hinc cultor agelli,
Dum ludunt vacui lata per arva boves:
Tu bone Dive adsis, Zephyrum sic fallat amantem
Chloris, & optato te foveat gremio.
Chloris amor, Chloris pulchris prælata puellis,
Quæ vel adhuc frustra deperit igne tuo.

Quam,

Quam, dum forte olim gemmantia prata pererrat,
 Diceris ipse tuo detinuisse siu.
 Ac tum purpureasque rosas, mollesque hyacinthos,
 Tum primum violas, tum genuisse crocum.
 Hinc data jacundo per te sunt nomina mensi,
 Hunc Maii ex illo tempore nomen habes.
 Quod tibi nec prisco majorum nomine ductum est,
 Nec tibi majestas, nec tibi Maia dedit:
 Sed quod majores numquam Dea senserit ætus,
 Quodque magis nullo tempore regnet Amor.
 Verum hausisse parum vitales profuit auras,
 Cum sine te conjux omnia sint tenebræ.
 Ver mihi tristis hyems, flores ferrugine pallent,
 Et pulchra, & ridens arida mœret humus.
 Omnia læta tuo conduntur, Portia, saxo:
 Et tamen haud potui condier ipse simul.
 Quid moror infelix? extincta vivere vita
 Non decet: erepta conjuge vita mori est.

Ad Vallem Rosciolanam.

Si quid mi misero est animi, quod forte reliquit,
 Quæ tulit ad tumulum secum animam, atq; animum;
 Omne id discedens Vallis tibi cara relinquo;
 Et si id non habeo, velle id habere sat est.
 Vallis cara olim, vita mihi carior acta,
 Roscida, seu Rosea es nescio, cara tamen,
 Fontibus irriguis lætissima, dulcibus umbris,
 Ridentem croceo picta nitore sinum.
 Non tibi ros dederat nomen, n n Roscius olim,
 Sed rosa Acidaliæ dona relicta Deæ.
 Namque in te latuit, fugeret cum Martis amores
 Cypria, posthabita te coluitque Papho:
 Decedensque rosam dono dedit: ipse latebat
 Pectore flos blandi captus amore loci:
 Atque ait, hospitii rosa sit tibi pignus amici,
 Deque rosa felix hospita nomen habe.

Ad Marinum Frecciam, de ruinis Pæstis.

Vos o jucundi deflenda cadavera Pæsti,
 Vos o felicitis diruta busta loci,
 Ridentes campi, dulcissima litoris ora,
 Quæ vel adhuc redoles semisepulta rosas,
 Vos sacræ Heroumque umbræ quæ nunc quoque ut olim,
 Huc illuc ferris per loca nota pedem.
 Sancte Geni, præscique Lares, nunc pascua, vos &
 Nunc nemus, ast olim templa, theatra, forum,
 Urbis reliquiæ miseræ, celebresque ruinæ,
 Tristia fatalis vix monumenta soli,
 Dicite, (quandoquidem pietas non ultima rerum est,
 Nec procul a duro marmore sensus abest,
 Infelix testis Niobe, quæ flebile saxum
 Extinctos natos luget adhuc Sypylo)
 An ne unquam audistis motu suspiria tanto?
 Spectastisne unquam totve simul lacrimas?
 Vos numquam audistis motu suspiria tanto,
 Numquam spectastis totve simul lacrimas,
 Mors tua sunt dona hæc, nullo mors sævior ævo,
 Tune igitur bona mi tot simul una rapis?
 Numquam par facinus patrastis ferrea fata,
 Exitio nimium ferrea fata meo.
 Ah scelus infandum, sed quid mala fata tulistis;
 Emicat æthereo Portia nostra polo.
 Atque incorruptæ pulcherrima femina formæ
 Transtulit omniparens ad sua regna Venus.
 Ut si quid pulchri vellent mortalibus esse,
 Hinc caperet, pulchrum non aliunde capit.
 Non quæ junxit Amor potuistis solvere vincla,
 Vincla nec extremo dissolüenda rogo.
 Urbis reliquiæ miseræ, celebresque ruinæ,
 Spargite nunc mecum, spargite nunc lacrimas,
 Vos semel excidium quondam deflestis acerbum,
 Sed finem lacrimis fata dedere tamen.

At mi nil prodest rerum mutabilis ordo,
 Nam vita æternis est rediviva malis.
 Tuque Acci quondam, nunc verso nomine Solphon,
 Qui vitreo exhilaras pingua culta pede,
 Solphon, cui Silaris pater est, cui Trentana mater,
 Cui Jungana uxor, cui Cominenta foror.
 Omnia mutantur: mutant quoque flumina nomen.
 Tristem animum nullo tempore mutat amans.
 At me quis retinet? juvat o me mittere in undas
 Præcipitem, placidis excipe flumen aquis.
 Non decet extincta jam vivere conjuge, nunc o,
 O liceat saltem sic mihi posse mori.
 Nempe tuis nostras undis extinguere flammæ
 Fata sinent: sed quæ somnia fingit amor?
 Nedum tantillum ardoris, qui pectore fervet,
 Restingui poterit fluctibus Oceani.
 Urbis reliquæ miscere, celebresque ruinæ
 Spargite nunc mecum spargite nunc lacrimas.
 Auçte meis lacrimis Solphon te cernimus ultro
 Sistere, tu liquido me precor abde sinu.
 Abde precor: quid possit Amor bene flumina norunt:
 Præcipitem placidis excipe blandus aquis.
 Forsan ope indigenæ nos & mutabimur amnis,
 Et siam nullis sensibus ipse lapis.
 Namque in te jactum saxo concrefcere ramum
 Vidimus: an ramus sorte mea melior?
 Sim l cet ipse lapis, doleam tamen usque, dolensque
 Ardebit medio flumine muta silex.
 Tu lux interea sanctarum Freccia legum,
 Qui Romam, & Spartam pectoris arce geris.
 Extincti mecum luge pia funera Pæsti,
 Quin potius luge funera viva mea,

Ad Scipionem Admiratum.

Admirate huc huc, quo te vocat Ægla, venito:
 Non bene cum Musis convenit aula, forum.
 Ecquid adhuc vanas lentus teris aulicus horas?
 Felle venenato tecta superba madent.

Huc tecum veniat Ninus, nec Cambius absit,
 Tu Cicarelle veni, tuque Maranta veni.
 Qui simul hic repetant iterum. Mors una duobus:
 Et recolant gemitus tot monimenta mei.
 Quorum colloquio statux, circumque resulcet
 Porticus, & nostro picta dolore domus.
 Huc properent dulces etiam quos deperis ignes.
 Tractet & Idalias mitius arma puer.
 Nec non egregium Phœbus comiteretur alumnum,
 Perque jocum discat villica verba loqui.
 Atque rosas, quas hortus alit, tua tempora cingat,
 Tempora, quæ pridem laurus amica tenet.
 Rura colam desertus amans: mihi rura colenti
 Vilescant omnes, quas habet Indus, opes.
 Rura quies, pax rura colit. mens nescia ficti,
 Purus & intactæ religionis amor.
 Rura fides, probitalque colit. rectumque, piumque,
 Nudaque simplicitas, virgineusque pudor.
 Saturnus castos fertur regnasse per agros,
 Exempla est dulci tunc fera glande fames.
 Tunc non securos rumpebant classica somnos,
 Non gladius nostro sanguine tinctus erat.
 Nullus adhuc locus insidiis: non taurus aratrum,
 Vincula non pedibus senserat ulla reus.
 Nullus erat pecori numerus, nullusve magister:
 Nondum tentarat navita avarus aquas,
 Quisque dabat Venerem truncus: simul esse licebat:
 Non erat invisa janua clausa fera.
 O tum felices, quibus ultima contigit hora:
 Debuit humanum tunc periisse genus.
 Quis fuit infauti sceleratus criminis auctor?
 Quis tantum potuit promeruisse mali?
 Juppiter ecquid agis? per te bona sæcla ruerunt
 In ferrum, per te totque abiere bona.
 Debueras certe sceptris præferre paternis
 Non æquanda ullis oscula divitiis:
 Oscula; quæ passim blandis surrepta puellis
 Libera lex prisca temporis ipsa dabat.

Tu tibi damna paras : Saturno regna tenente
 Quam variis licuit ludere imaginibus !
 Nunc aries , nunc taurus eras , nunc aureus imber .
 Præda erat ardori quæque puella tuo .
 Nec minus interea fumabant thura per aras :
 Sunt & amatori reddita vota Jovi .
 Nunc tibi incundæ prærepta licentia vitæ ,
 Nunc variis vetitum ludere imaginibus .
 Non licet incautas mentito numine Nymphas
 Fallere : stant quanto regna parata malo !
 At nos quid tantum sceleris commisimus , ut non
 Antiqua liceat conditione frui ?
 Vix datur optatas procul inspicere puellas .
 Sævitenim nostro tempore avarus amor .
 Et merito , quoniam mendaci credimus hosti :
 Ah quantum est pueris credere vana fides .

*Ad Rodulphum Pium Cardinalem , vinum mittit
 cui lacrima vulgo nomen est .*

O quem Roma vocat merito decus urbis & orbis ,
 Quem vocat humani delicias generis ;
 Cui jam templa , aras ponit , quo Principe magna
 Concipit , & supplex vota , precesque parat ,
 En tibi Pausilypi lacrimæ , quas fudit ad undas ,
 Dum fugiens Nesis vertitur in scopulum .
 Tu cape ; parva licet , magni sunt pignora voti ,
 Sive leges lacrimas , sive bibes lacrimas ,
 Forte sub umbrosa cantabat vinitor ulmo
 Pausilypus : domino spem dabat uva suo .
 Jamque arbuta , lacus , utres , & præla sinebant
 Calcari immundo fervida musta pede .
 Nesis Nympha olim felicitis gloria collis
 Optatus juveni , dulcis & ardor erat .
 Vinitor hæc blandis jactabat verba querelis ,
 Quæ poterant quercus flectere , saxa , feras .
 Huc propera o Nesis , Nesis dulcissima cura ,
 En volat ad te animus , deserit en me animus .

Est procul a nobis Campana licentia fandi:
 Indigna obscœnis casta puella jocis.
 Quo vocat Autumnus, quo te vocat ipse Lyæus
 Nympha veni: non sum qui tibi damna parem.
 Dispeream, caris oculis ni carior ipsa es,
 Ni matura uva dulcior ipsa mihi es.
 Ecquis tam sævus, placidam qui turbet amicam?
 Ecquis erit, qui te lædere, vita, velit?
 Sordidus haud ego sum, media sed natus in urbe:
 Quid videar, est pes testis, & ipsa manus.
 Rustica non facies, non barba est vuida musto,
 Non mihi pes, non est fece peruncta manus.
 Hic tibi frondentes texunt umbracula vites,
 Hic ulmus virides pandit opaca comas.
 Hic mulcere potes jucundo lumina somno,
 Lumina, quæ memet furripuere mihi.
 At vereor, somnus ne, dum blanditur ocellis,
 Detineat dein te captus amore tuo.
 Ipse & odoratis componam ferta racemis,
 Qualia non Indo Bacchus ab orbe tulit:
 Quæis vitare æstus poteris, quæis cingere crines,
 Ah crines vitæ retia cara meæ.
 Depictas soleas, palea textumque galerum
 Servavi, illum rure, has & ab urbe tuli.
 Quin tibi meme ipsum servavi: num dare majus
 Quis valet? & plura his te quoque dona manent.
 Pausilypus tuus est totus, vindemia tota est:
 Non ego, non sine te vivere, & esse velim.
 Huc propera o Nefis: quæ te nunc invida nobis
 Ocia, quæ choreæ, qui retinentve chori?
 Num me fastidis, tenuem num spernis amantem,
 Cui sit villa parens? & tibi villa parens.
 Etsi non dives, tamen est mihi vinea villæ
 Proxima: dat Græcum, dat Latiumque merum.
 Quæ bene culta nitet fœcunda septa labrusca,
 Implet & ipsa meri quattuor una cados.
 Illa aderat latitans post sepem, dumque pedem fert,
 Arguto sepes obstrepit icta pede.

Sensit adesse miser, sequitur: fugit illa propinquum
 Ad litus, sueto non bene tuta loco.
 Atque ait: O Nymphæ facili succurrite dextra;
 Inter Nereidas culta Diana quoque est.
 Sic illa, exiliens medias evadit in undas,
 Tum versa in scopulum protinus obriguit.
 Protinus obriguit, poterant hoc numina, & ultra,
 Ut saxum atque uno tempore Nympha fuit.
 Hæsit amans, monstrumque horret, nec plura locutus
 Heu totus dulces liquitur in lacrimas.
 Fierunt Nereides, sociam flere Napææ.
 Est sylvis pietas, est pelago & pietas.
 Tuncque Dicarchæi dederunt suspiria colles;
 Ex illo, semper sulphure flagrat ager,
 Gajola vicinam flevit, lacrimasque dedere,
 Mergillina suas, Antiniana suas.
 Necnon ipsa velut venturi præscia fati
 Uberius lacrimas spargis & Ægla tuas.
 Ægla, olim ad numeros quæ respondere solebas
 Piscantium, sed nunc non nisi flere tuum est.
 Et sat erat servasse tuos ad funera fletus,
 Quæ scribenda meus morte reliquit amor.
 Verum ille ut vidit mutato corpore Nympham,
 Vidit, & infelix nec sibi credit amans;
 In mare præcipitem sese demittere tentat,
 Caro etiam sperans posse frui scopulo.
 Sed Bacchi pietate (canat quis mira Deorum?)
 In vitem hærebat cui modo, versus abit.
 Quæ nunc mæsta etiam illacrimat, quæ cortice manat,
 Heu memor exitii tempus in omne fui.

Fontis inscriptio.

Naiades, fontis quibus est tutela propinqui,
 Si vestrâ veniet lympha perennis ope,
 Largus ut arentes fœcundet rivulus hortos,
 Pellat ut æstivam villica turba sitim:

Prima dabit vobis sitientis cultor agelli
 Lilia, prima olerum munera, prima rosæ.
 Nec tantum teneris dabitis, mihi credite, plantis,
 Quantum donata vos capietis humo.

De Nigella.

Ægida Pallas habet, sunt & tibi spicula Mavors,
 Fuscina Neptuno, rete Diana tibi est;
 Sunt thyrsi Baccho, Majæ talaria nato,
 Alcidæ clava est, ignea tela Jovi.
 Unde caret facibus tantum Cytherea? sagittis
 Unde Amor? hæc oculis arma Nigella gerit.

Ad eandem.

Quod tu purpureos, albos ego mittere flores
 Assuescam, haud mira conditione venit:
 Quæ tua sunt, nostro de sanguine dona rubescunt,
 Quæ nostra, heu nostris candida de lacrimis.

In Polydori pictoris mortem.

Invida cui potuit natura ignoscere, quamvis
 Victa tua toties sit Polydore manu;
 Nesciit infidi crudelis dextera alumni
 Parcere: sic auri vicit avara fames.
 Infelix semper Polydori nomen, ut aurum
 Perdidit, ut nocuit semper amica fides!

Rosa Campana loquitur.

Quæ modo Campanos fueram Rosa culta per hortos,
 Heu decus Idaliæ, delictumque Dææ,
 Nunc feror iratis Tiberis demersa sub undis,
 Nec patitur certum Nais habere locum.
 I nunc, crede Deis: poterat servasse Dione,
 Debuerat Veneri parcere Martis aqua.

Fontis inscriptio.

Quisquis amas vitrei pastor bona commoda fontis,
 Pelle gregem: sacer est, tangere parce manu.
 Fons Veneris natus lacrimis, dum luget Adonin,
 Dum discerpta fero membra requirit apro.
 Tu tibi parce, potens gelida latet ignis in unda,
 Ne bibe, nam flammæ tuque, pecusque bibes.

*De Fernando Davalo Piscario, & Victoria
 Columna conjugibus.*

Sat tibi, sat Davalus debet Victoria, vicit
 Te duce tot populos, te duce totque Duces.
 At tibi plus Davalus debet Victoria conjux,
 Carmine si potuit vincere fata tuo.
 Utraque sat tribuit: dedit at plus carmine conjux;
 Hæc dedit, ut mortem vinceret, illa Duces.

Ad Nigellam.

Miraris, quod victa tibi sint lumina somno,
 Quodque vetet lassos ipse aperire oculos.
 Non mirum: cum tanta tibi vis luminis insit,
 Ut nequeat somnus captus abire oculis.

Ad Mortem.

Mors prope, miseris spes o certissima rebus:
 Mors prope, & vitæ stamina rumpe meæ;
 Sed tacito pede curre, animus ne noscat adesse:
 Nam præ lætitia numquam ego deficerem.
 Res Amor infelix, optat fugienda: resurgit
 Tristibus, o mira conditione malum!

Myrtus loquitur.

Amplexam Paphia quid vitem vellere Myrto
 Contendis? iæva parce colone manu.
 Pace tua Vulcane, tua Gradive: Lyæi est
 Jure Venus, Veneris jure Lyæus erit.

De Carolo V. Cæs.

Dum celer exuperat præruptas Carolus Alpes,
 Dumque fera innumero milite bella movet,
 Contremuere alto longum saxa invia motu,
 Mirata Augusti vimque, animosque Ducis.
 Quin Dryades percussæ armis latuere sub imo
 Cortice, & hæc tremulo verba dedere sono.
 Gallia flere potes: remeat jam Cæsar, es olim
 Victa: sed in cineres nunc prope versa rues.

Nisa loquitur.

Hac rosa cingam Lycidæ capillos,
 Quæ patet, verno saturare rore,
 Cum diem Titan referans Eoo
 Litore surget.

Hac & innectam studiosa frontem,
 Quæ latet parvo bene septa nodo,
 Per me ut Auroram superet nitenti
 Frontis honore.

His & implebo calathum ligustris
 Quem modo intexit Pholoë Vesevi
 Nata, & intextum mihi misit, ut mox
 Unus haberet.

Hiscæ & involvam jaculum corymbis,
 Quo feras certo ferit acer ictu
 Ille, cui summis potuit Diana
 Cedere sylvis.

Mox sit ut caræ memor ille Nisæ,
 K 3

Hac

Hæc leves lauru calamos ligabo,
 Sæpe quæsi ipsum potuit canentem
 Vincere Pana.

Hæc regam myrto baculum virenti
 Ægla Sebethi soror, Ægla, quam mihi
 Carpsit, it dum luciduli pusillas
 Fratris ad undas.

His coronabo violis juvencam,
 Quam diu munus juveni dicavi,
 Quamque vel credas iterum placere
 Posse Tonanti.

Tu veni huc inter Lycida genistas,
 Dum per herbosos pecus errat agros,
 Pauca pro centum mihi clam rependens
 Basia fertis.

Fama ad Carolum V. Cæsar. loquitur.

Etsi pressa cadet tantæ sub pondere vocis,
 Vel mediis penna deficiente viis;
 Exoptat plura ora tamen, duplicesque volatus,
 Ut referat laudes nuntia Fama tuas.
 At nescit quo Cæsar eat: sunt te omnia plena;
 Nil ultra, quo jam progrediatur, habet.

Ad Æglam, de Villa sua Rota.

Ite jam blandæ procul ite nugæ:
 Urbis hic tandem liceat querelas,
 Hic forum invisum aufugere, hic potentum
 Limen avarum.

Hic mihi mentis liceat procellas
 Pellere. hic curas animum vorantes,
 Vivere hic saltem breve tempus, hic mihi
 Reddere memet.

Ecquod o nunc perfugium? ecquis umquam
 Tutior portus? male jam sat olim
 Lulimus quot jam male vana amantes

Flevimus annis.

Ægla tu castæ generosus undæ
Fons, & umbrosis Helicon viretis,
Tu mihi lauri nemus, & canorum
Phocidos antrum.

Tu parum cautis locus aptus annis,
Tu parum firmæ requies senectæ,
Forfan optatâ mihi cana cinges
Tempora fronde.

Colle tu parvo mihi das natantes
Æquore hinc Nereidas, hinc Napæas
Cernere errantes loca pulchra circum
Constita citris.

Tu mihi das Pausilypi recessus,
Tuque craterem pelagi videre, &
Antra, & in primis veneranda magni
Busta Maronis.

Ut juvat tecum canere impotentis
Nunc cruentatam pueri pharetram,
Nunc facem, nunc & medicata multo
Tela veneno.

Nunc comas auro nitidas Nigellæ,
Nunc duas, sedem Veneris, papillas,
Nunc rosas, nunc lilia, nunc micantis
Sidera frontis.

Ut juvat poma, ut violas recentes
Carpere, ut ramos refecare inertes,
Murmure ut frondes agitantis auræ
Fallere somnum.

Sic tibi ver perpetuum corollas
Suggerat, sic te Venus ipsa Cypro
Præferat, sic te colat usque pleno
Copia cornu.

Ad Luciam.

In tenebris mihi lumen ades, lacrimasque ministras
Lucia Phœbea lucida luce magis:

Tuque eadem absenti tenebras, lacrimasque ministras
Lucia sic semper noxque, diesque mihi es.

Ad Auram.

Aura, quæ blando resonas susurro,
Aura, quæ flores vaga ludis inter,
Quæque rorantes nova prata circum
Concutis alas.

Quam Venus ridens, Charites, Jocique
Passibus semper comitantur æquis,
Quam leves circum volitant Amorum
Mille cohortes.

Hi venenatas actuunt sagittas.
Hi rota multa jaculum coronant,
Hi faces læti quatunt, & aura
Suscitatur ignem.

Tunc aqua Nais calet omnis ima,
Tunc novis ardet nemus omne flammis,
Tunc & infueta facè quæque summa
Æstuat arbor.

Jamque pastores, segetes, ovesque
Urerent æstus penitus voraces,
Ni meo fletu populata campus
Flamma periret.

Si parum flatu recreas benigno
Quam mihi laurum posui virentem,
Dum nocens nudos Canis urit agros,
Dum sitit herba.

Æglæ connectet tibi nostra flore
Mille fragrantibus vario corollas,
Quas suis posset Zephyro parare
Chloris in hortis.

Mox lyram trunco Lycidas amico
Vota suspendens tibi solvet, ut te,
Voce perflabis quoties canora,
Personet unam.

Tu modo o votis faveas, & adsis:

Aspice, ut grata spatietur umbra
 Laurus, ut pandat tibi tota frondes
 Aura, nec audis.

De Natali nocte Christi Domini.

Nascere sancte Puer nocte hac, qua purior umquam
 Non fuisse rutilis Lucifer ipse comis.
 Te nato occumbit lethum, dirumque, malumque,
 Pravaque religio, sollicitusque timor.
 Te nato nova vita oritur, rectumque, piumque,
 Et longo exilio spesque, salusque redit.
 Magne Puer, quem regna manent terræque, polique,
 Quem manet evicti debita palma Erebi.
 Nascere, dumque micat nox hæc nitidissima, numquam
 Affer ab Eoo litore Phœbe diem.

Fontis Exsiccati inscriptio.

Quid mirum? seu pastor ades, seu potor, ad auras
 Si venit hinc parca Nais iniqua manu.
 Aret humus domini præ magno pectoris æstu,
 Dum flammâs pennis ventilat acer Amor.
 Hinc exire timet Nympha, hinc latet, ipse sed undas
 Si cupis, hinc dominum pelle, & habebis aquas.

Isabella Aragonia triumphus.

Isabella rosas inter dum lassâ quiescit,
 Lassâ homines dudum, lassâ ferire Deos;
 Credit eam Venerem, tacitis circumvolat alis,
 Non ausus somnum rumpere matris, Amor:
 Non tantum tamen abstinuit, quin lumina adiret,
 Hinc ratus ipse novas posse animare faces:
 Dumque genas nimis ala premit, somno excita tentat
 Prendere: sed se oculis virginis abdit Amor.

Nilus marmoreus Parthenopen alloquitur.

Quid tibi cum Nilo Siren male blanda? canentem
 Te dudum fugiens terra ego delitui.
 Infensi cives cur me prompsistis, ut eheu
 Cogerer invitis cernere vos oculis?
 Quis bene discordes animos, quis barbara iussa,
 Tempora quis ferro deteriora videt?
 Obruite o cives, Sebetho aut mergite, ni, mox
 Discetis læsi numina quanta Dei.

Ad Berardinum Martiranum.

Martirane tui decus immortale poëtæ,
 Cui dedit arbitrium pater uni
 Virginei Phœbus laticis; cui ferta virenti
 Fronde legunt redolentia Musæ;
 Musæ; quæ tibi me sic devinxere, ut iniqua
 Vix poterit Lachesis refecare
 Stamina, concordique junxit Gratia nodo,
 Mansura ad cineres quoque, & ultra;
 Quæ cœpere tuam tam longa obliviam mentem?
 Quæ tibi nunc mala gramina Circe
 Miscuit aut triplici quæ detinet ore Chimæra
 Ad patrios rediture penates?
 Nam licet ipse geras Curios, licet ipse Catones
 Mille animo; imperium tamen olim
 Vidimus infidæ lacrimantem ferre puellæ,
 Ac tristes te fundere questus.
 Anne tuo residet magnus qui pectore Cæsar,
 Cæsar deliciæ, atque amor orbis,
 Qui virtute auro ditat nova sæcula prisco,
 Huc supero demissus Olympo;
 Optato differt reditus, oprata retardat
 Gaudia? in hoc tantum minime æquus.
 Anne cadaver iners passæ tor funera Romæ
 Detinet incassum sacra busta

Mirantem, atque urbis magnæ simulacra dolentem
Largo non sine flumine fletus?

Anne alia evinxit valida te compede Nympha.

Nympha comis, oculisque beata?

Quam pater usque imo Tiberis suspiret ab antro

Fontibus in mediis malè flagrans.

An Bembus Veneta historia? vel carmine Molsa?

Quos penes est animus meus omnis;

Quos absens video semper, quibus & mea sæpe

Carmina grata, licet juvenis sim;

Te retinent lentum procul a felicibus hortis

Leucopetræ a nitidis procul undis.

Leucopetra est, sylvis qua non formosior ulla,

Qua toto non æquore Nympha:

Quæ tibi non tantum violas, mollesve hyacinthos,

Non quidquid lætus parit annus;

Sed lætas etiam vicino è litore conchas

Servat amans, uni placitura.

De Laura Rosa Sorore.

Dum pia turba parat lacrimas, dum spectat adempto

Quid faciat nato perdita Laura suo;

Ipsa ubi vix animam retinens legit ore supremo

Oscula, sic fatur: qui dedit, hic rapuit.

Quisne uni huic igitur Spartanas, quiive Sabinas

Conferat? has chartis vidimus, hanc oculis.

In Imaginem Victoriae Columnæ Piscariæ.

Quæ Dea? cui tantus decor est? quam Dædala pinxis

Dextera, quæ mutæ vivere dat tabulæ.

Num forte est, nigro dum sic bene fulget amictu

Cynthia? cum fusca lucida nocte micat.

An Venus hæc potius juvenis mœstissima fato,

Cum sævus tenerum perculit inguen aper?

Cynthia non nobis, non sic Venus ipsa videtur;

Cynthia sed tamen est, & simul ipsa Venus.

Hæc

Hæc referens utramque Deam Victoria sola est :
 Quæque sit, hæc poterit vel Dea picta loqui.

Ferdinandi Primi Neap. Regis.

Fernandus fueram felicitis conditor ævi,
 Qui pater heu patriæ, qui decus orbis eram :
 Quem timuere duces, reges coluere, brevis nunc
 Urna habet : humanis i, modo fide bonis.

Ferdinandi Secundi.

Heu quando mors sæva adeo mortalibus umquam ?
 Heu quando tantum fata dedere mali ?
 Flos Regum Fernandus adit dum prima iuventas
 Limina, Romanum dum superatque decus ;
 Mors gremio Italiæ florentem surripit, ulla
 Ne moriente illo spesve, salutve foret.
 Et querimur nos morte rapi, nos cedere fato,
 Quando etiam assuescant numina & ipsa mori ?

Federici Neapolitani Regis.

Infelix Federicè, dolis data prædâ tuorum,
 Quis poterit fati non meminisse tui ?
 Quandoquidem immerito sceptris spoliatus avitis
 Occidis, & profugum barbara terra tegit,
 Heu sortem indignam : quæ sustinuisse cadentem
 Debuerat, stantem perdidit illa manus.

*Ad Antonium Sebastianum Minturnum Crotonitarum
 Pontificem.*

Linqve jam vulgi strepitum profani :
 Linqve ventosam patriam, forumque :
 Vive nunc paulum tibi : pelle & atra
 Nubila mente.
 Ægla te ad mensam viridem reposcit,

Pauperes ad divitias agelli.

Dives est multis epularum ad usum

Hortulus herbis.

Est mihi, quamvis gelido December

Imbre tellurem penetrarit imam,

Est, licet flatu rigeant perusta

Arva nivali,

Multa vis florum, atque olerum: est in hortis

Angulus, quem nec pede Faunus umquam

Conterit, per dum sequitur Napæas

Florea prata.

Est mihi eruca, est mihi menta, quæ jam

Suscitent tardam Venerem, ac palatum:

Est & in primis patriis amica

Brassica campis.

Nil nocens capra est: male nil olenti est

Allium fibra: poterit puella

Quod pati haud sponda recubans suprema,

Quod simul esse.

Sunt mihi (quamvis penus omne nil sit)

Multa durati sale terga porci:

Capus est passa bene fartus uva,

Est tener hœdus:

Quem manus nostri rapuit coloni

Matris a pingui modo lacte, nunc &

Parvus (haud fallo) mihi verna odoro

Gramine pascit.

Quin licet plenus mihi non vetusti

Sit cadus Græci, neque sit Cirellæ,

Nec Masaquanæ mihi blanda, nec sint

Vina Vesevi;

Sunt tamen quæ Pausilypus dat, & quæ

Dives arubusti mihi Faustiana

Mittit antiquo lare, culta ruris

Nympha paterni.

Et quod est mensæ magis ociosæ

Dulce, quod carum magis est amicis,

Læta frons, falsus lepor, apta castis

Gratia verbis

Condient mundo tenue apparatus
Prandium: quis scit, tibi si futura
Fulserit lux? vive hodie, manet cras
Flebilis urna.

I puer, quis nam retinet? reposta
Ligna (jam poscit focus) adde, mox &
Affer in primis mihi grata magni
Carmina Flacci.

De Mergillina Actii.

Quicumque Aonio perquisis vertice Musas,
Quære aliò: hinc abeunt, hospitium est aliud.
Mergillina tenet felici litore: tu si
Quæris eas, montem desere, litus adi.

Ad amicos Roma degentes.

Guide, Cæsari, Capilupe, Palon,
Quos penes vivit mea mens, & omne
Quidquid est nostri reliquum, valete:
Cogor abire.

Jam vale o sacri pater æme fontis,
O triumphati caput orbis, o qui
Ducis a cælo Tyberine magni
Fluminis ortum,

Me vocat Siren patrias ad undas,
Dulcis ad notos scopulos arenæ
Me vocant horti Hesperidum, perenni
Flore nitentes.

Me Rotæ gratos vocat ad recessus
Ægla curarum requies, paratque
Quæ meis lauros faciant virentem
Crinibus umbram.

Jam vocat me Pausilypus, canenti
Plaudit & clari tumulus Maronis;
Me vocat toto veneranda Mergil-
lina profundo.

O vale tandem mea Roma, jam te
 Quæ solent curæ teneant inanes,
 Me juvet semper vacuum serenas
 Ducere noctes

Me juvet cantu revocare ab imo
 Æquore ad lirus liquidas sorores,
 Dum vehor Tuscis per amica primus
 Cærule remis:

Dumque piscantum varios amores
 Cantat ad parvi leve murmur, annis
 Musa, & æternis studiosa tentat
 Vivere chartis.

*Minerva ad Cosinum Medicem, Magnum
 Etruria Ducem.*

Seu pacem, seu bella geras Dux inclite, semper
 Tecum adsum ætherei vertice nata Jovis.
 Me tibi dat comitem tua Virtus: linguere Olympum
 Tu facis: an posset plus pater in superos?

Ad Jo: Baptistam Arcucium.

Vivet Arcuci, mihi crede, viveret
 Carmen invita Lachesis severæ
 Dexteræ. invito nimium voracis
 Temporis haustu.

Sperne fatorum invidiam obstinatam:
 Quid mihi invisi tenebræ sepulchri?
 Surget extremis cineri favillis
 Fama superstes.

Te colunt Musæ, tibi plaudit antrum,
 Aonis casti fluit unda fontis,
 Ima sat nobis potuisse saxa
 Lambere Pindi.

De Amore marmoreo dormiente.

Capranti somnum ne credas hospes Amori :
Cum dormit, magis est ad tua damna vigil.

De eodem.

Quid si marmoreus? quid si super arma recumbit?
Idem marmoreus, idem & inermis Amor.

De eodem.

Ne credas puero, simulans nam claudit ocellos :
Nulla fides puero, si sapis ipse cave.

De eodem.

Dormiat æternum. ne cures rumpere somnum ;
Experrectus agit fortius arma puer.

De eodem.

Somniat assuetas cædes, rixasque, dolosque :
Cum dormit malus est, cum vigilatque malus.

De eodem.

Jaetat adhuc flammæ, lethales dirigit ictus,
Dum parvo incisus marmore dormit Amor.

De eodem.

Si tu iterum tractes, dices ita ; spirat imago :
Anne anima est marmor? marmor an est anima?

De eodem.

Hunc credam potumque merum, pastumque papaver,
Cum tuba nec somnos excitet ulla suos.

De eodem.

Quantumvis stertat, quantumvis lumina claudat,
Non credam, juret tela, facesque licet.

De

De eodem.

Ad gemitum dormitat Amor: lamenta, querelæ
Sunt illi cantus, sunt gemitus citharæ.

De eodem.

Pelle puer muscam, quæ tentat rumpere somnum:
Cum requiescit Amor, tunc requiescit amans.

De eodem.

Lassus Amor dormit, ventos agitare flabello,
Ne pigeat, pugnae membra labore calent.

De eodem.

Carpe iter o tacitus, leviter vestigia tende,
Pæniteat, si te sentiat ipse puer.

De eodem.

Surge Amor: en medium Titan conscendit Olympum:
Laus est pervigilem surgere ad arma ducem.

De eodem.

Dormit Amor? dormit, somnum ne rumpere tentes:
Pertimuit vigilem fingere Praxiteles.

De eodem.

Marmora quando animat, dormire & marmora cogit,
Uni Praxiteli cedimus, inquit Amor.

De eodem.

Nescio Praxiteles dixit, num spiritus hoc sit
Marmoreus, num quod fingo animata silex.

Focus.

Sive Dryas, seu Nais ades, lege carmen amicum:
Haud risu indigna est res, mihi crede, novo.

Tom. VIII.

L

Dor-

Dormieram, aggreditur Veneris puer, excitor, Amor,
 Dum tractat tenera tela cruenta manu.
 Pone arma, exclamo: tecum quis dimicet armis?
 Mox puerum apprehendi, detinuique sinu.
 Ille fugit, matrique refert, sed mater ab ulnis
 Reiicit: optato Mars aderat gremio.
 Tum puer in matrem regerit convicia, mater
 Verberat: ad gemitum conveniunt superi:
 Quos inter præceps currit Vulcanus, & amens
 Labitur, hinc pedibus claudus utrisque jacet.

Ad Hadrianum Gulielmum.

Uror, amo, excrucior, divellor, faucior, odi,
 Surripior, jactor, restitutor, jaceo,
 Irascor, fugiro, silco, queror, insequor, opto,
 Despero, spero, decipior, metuo:
 Hæc in amore meo sunt mi Gulielme, nec ipse
 Heu morior, cum jam vivere desierim.

Ad Nitedulam.

Quid circum volitas nocturna Nitedula sepem,
 Fida comes, nostri conscia propositi?
 Siste parum, caræ dum nos ad limina Nisæ
 Mittit Amor, tenebras luce repelle tua.
 Quando ustum ingenti pectus mihi flagrat ab igni,
 Nec vel tantillum luminis inde venit.
 Siste procul tamen ipsa, meo ne forte calore
 In flammæ abeas tuque, nemi'que tuum.

*Ad Alphonsum Carrasam, Cardinalem
 Neapolitanum.*

Cum simul in te uno splendent ordine miro,
 O juvenis sacræ spesque, decusque ratis,
 Admirata olim quæcumque est docta vetustas;
 De te quid digne dicere quis poterit?

Tu fatis unus eras æterno carmen Homero,
 Virgilio carmen tu fatis unus eras.
 Mi fat erit spectare procul tua lumina, ceu quis
 Eois Solem surgere cernat aquis.

Ad Phæbum, pro Paulo Quarto Pont. Max.

Collis o sacri decus, o beati
 Fontis, o pulchri nemorisque custos,
 Phæbe Musarum pater, o perennis
 Luminis auctor.
 Phæbe mundi spiritus, atque ocelle,
 Quem Dies circumvolitant, & Horæ;
 Qui soles ægros etiam nigranti au-
 ferre sepulchro.
 Defere argutæ juga læta sylvæ,
 Linque jam suetas choreas, & umbram
 Arboris frustra olim adamatæ, & antri
 Saxa canori.
 O veni, o dexter faveas, & affer
 Quidquid herbarum, medicivæ succi est:
 Dum patrem sacrum retinet molesta
 Febris, & urit.
 Ecquis o Musis locus, ecquæ erit spes?
 Nulla posthac gloria, nulla erit laus:
 Si cadet, secum cadet ipse ab alto
 Vertice Pindus.
 Ecquem habebit relligio nitorem,
 Barbara squalens scabie, relinquet
 Ille si cæcis abiens tenebris
 Obruta sæcla?
 Cerne, muscoso Tiberinus alveo,
 Ut modo in ripam exiliens propinquam
 Amne votivam tibi pronus aram
 Supplice ponat.
 Te lyra jam postabita precatur
 Nobilis nunc Parthenope, vovetque
 Jam novos Siren numeros, novoque

Pectine chordas,

Quin Maronis mox tumulo excitabit
Inclitam umbram, carmine quæ superbo
Efferat Pæana tuum. canatque

Fortia facta.

Ut cute erepta in laticem ire cœpit
Impari cantu. imparibusque fatis
Marsya, ut Titania celsa ab arce

Turba repulsa est.

Utque victrici cecidit sagitta
Anguis, ut Cyclops jacuit peremptus;
Ut coma intonsa niteas decorus,

Fortis & arcu.

Verùm ego innixus levioere plectro
Daphnidis fatum referam, fugamque;
Et canam in flores pueros acerbo

Funere versos.

Ægla ubi ad nostros gemitus resultat,

Ægla jucundi mihi testis otii,

Sæpe quam gaudes alacris relicto

Visere Cyntho.

De Maria Aragonia.

Dum petit Inarimen Divûm pater, ac sua jactat
Fulmina, teque sua victæ Tiphœe manu;

Quid jactas Maria exclamat? si vera fateris,

Nostra tuis præstant lumina fulminibus.

Cernere vis, oculis quæ sint nova fulmina nostris?

Annuat ille, oculis fulminat ipsa Jovem.

De Hippolyta Gonzaga.

O quibus invita Lachesi dare munera vitæ

Jus datur, Aoniæ turba diserta Deæ,

Nectite, qua digna est, æterna fronde corollam,

Et viridi Hippolytes cingite honore comam.

Dixerat hæc Phœbus, numeros cum forte puellæ

Audiit, & reticens invidia obstupuit.

Ad Amorem.

Non Venus tibi mater, Otiumque
 Pater, crede mihi puer poterve,
 Non Joci, Illecebræ, Sales, Lepores
 Fratres, non Charites tibi sorores;
 Luxus, Mollities tibi parentes:
 Fraudes, Infidiæ, Doli, Pericla,
 Fratres sunt Amor, & tibi sorores.

De Annibale Mole Jureconsulto aequissimo.

Tot Moles alii, nos admirabimur unam;
 Natura hanc, illas ars operosa dedit.
 Materia e vili sunt illæ, & paupere saxo,
 Nobilis hæc constat divitiis animi.
 Tempus edax illas, hanc nullum destruet ævum;
 Mortales illas, hanc posuere Dei.

Ad Joannem Moronum Cardinalem.

Cum Tiberis tumido latè prorumperet amni,
 Sævaque vicinos mergeret unda lares;
 Haud mirum Morone tuos superesse penates:
 Non potuit sacris unda nocere locis.
 Sancta fides tutata fores, penetrantia Phœbus,
 Virgineus tenuit testæ verenda chorus.
 Hinc secura igitur quam sit mens conscia recti
 Quisque putet, quam nec perdere possit aqua.

*Ad Joannem Austriam de victoria navali per
 eum parta contra Turcas.*

Ars, usus, fortuna, animus, solertia, vires,
 Inclita victicis sunt bona militiæ.

His est parva Ducum victoria: sed licet id sit
 Omne tuum, hoc auget Dux tibi magne decus,
 Quod sperare vetas, quod nos optare triumphos:
 Sic spem, sic votum vincis in arma celer.
 Non aliter fulmen ferit ante, & territat ictu,
 Quam sonitu; & primum sternit & inde ruit.

In Portiæ Capiciæ conjugis funere.

Dum viridi vernos carpebat gramine flores
 Pociliæ Dinus dona futura suæ,
 Vidit eos atra circum ferrugine tingi,
 Et subito in spinas vertier, & tribulos,
 Protinus ad litus descendit, dumque legebat
 Candidulam concham, lurida concha venit.
 Haurit aquam, dulcis quæ puro e fonte fluebat,
 Et tamen hanc etiam tristis amaror habet.
 Aëra tum stupidus suspexit: lucidus aër
 Forte erat: at piceas mox abit in tenebras.
 Ecquid erit lacrimans tandem proclamat? & audit:
 Mortua Pocilia est, mortua Pocilia est.

Ejusdem tumulus.

Pierides tumulo violas, Venus alma hyacinthos,
 Narcissos charites, lilia spargit Amor.
 Phœbus odoratas lauros, Pallasque amarantos,
 Nos lacrimas sancti pignora connubii.

Ad eandem.

Dum parere heu sobolem credis dulcissima conjux,
 Quot lacrimas moriens, quantaque damna paris?
 Per te ego dicebar felix, per te quoque dicar
 Infelix omni tempore morte tua.
 Et tamen ah miseri vitali vescimur aura,
 Cum nostri tecum pars melior jaceat.

Quid

Quid moror? en tumulo vivum me condite, si qua est
O pietas; quando non obiisse datur.

Ad eandem.

Num vivat pereatne malis qui creditur undis
Ambiguum est minimo morte procul digito,
Sic ego te extincta lacrimarum dum trahor undis,
Mortuus, an vivus dicar in ambiguo est.

Ad eandem.

Et tantum, & tantum flevi, ut nedum una relicta
Sit lacrima heu saltem, qua mala tanta levem;
Fluxit & in lacrimas sanguis, fluxere medullæ:
Quid reliqui? ni anima hæc diffuat in lacrimas.

Ad Aloysium Tanfillum.

Dum senis cantas Lacrimas beati,
O pium cantum, o lacrimas beatas,
Undique & sacris numeris resultat
Collis, & æquor.

Dum parat pictam violis corollam,
Dum rosas primas legit, & nitenti
Flore dum replet tibi mille conjux
Casta quasillos.

Nec fat est cari tribuisse agelli
Dona, at interdum spatiata circum
Litus attritas tibi servat udo
Marmore conchas.

Nos ut immitis dolor urget, ut nos
Cogit, uxorem sequimur sepultam,
Quò rapit mens faucia, quò trahunt nos
Jura sepulchri.

CAMEROTA.

Ad Placidum Sangrium.

Sangri flos patriæ, patriæ non ultima cura,
 Quem pater erudit Phœbus, duxitque per umbras
 Aonis, hac lauris per opaca virentibus antra:
 Seu te forte malis nunc tempestatibus actum
 Publica cura premit patriæ non digna ferentis;
 Seu Camerota altis retinet convallibus, & te
 Nunc litus, nunc sylva juvat, seu montibus apros
 Trudere, vel lino volucres, vel fallere pisces;
 Eja age linque aliis hæc, dum canis omnia turbat
 Icarius, dum cuncta litit, dum deperit herba:
 Atque hoc, ut potui tibi condere, perlege carmen.
 Quæ fuerit Camerota olim, quid verterit artus
 Virginis in scopulum canimus: tu plaude canenti;
 Te dominum quando ipsa colit, te suspicit unum.
 Quis te, quisve tuos memorans ab origine casus
 Nereidum Camerota olim pulcherrima, sese
 Abstineat lacrimis? lacrimis quis parcat amicis?
 Tu decus ante omnes Tyrrheni litoris una,
 Una amor, una ignis: te Rex sæpe æquoris unam,
 Neglectis aliis, quin posthabita Amphitrite
 Opravit, te sæpe Thetis per cærulea nantem
 Obstupuit: per te (mirum) nova vulnera sensit
 Tritonum Phœrcique manus; monstra hispida Phœcæ
 Te sæpo arserunt, tu sæpe at despicias omnes;
 Tantum mira novæ pollebat gratia formæ.
 Iratos etiam pelagi componere fluctus
 Voce potens. placido lætantia marmora cantu
 Mulcebas, piscesque vagos, scopulosque trahebas
 Undarum Rege invito quoquo ipsa volebas.
 Quin etiam cantu ducta imo e gurgite Cete
 Exerere informes rictus, Nymphasque videbas
 Undisonis exire antris, ac per freta pisces
 Ludere & in numerum Delphinas jungere flexus.

At quæ summa imis permiscent, tristia lætis,
 Invidere tibi crudelia fata, perosa
 Elatos animi fastus, mentemque superbam.
 Nam cum forte olim longinqua per æquora vecta
 Cognatæ auspicio Veneris, monituque Deorum
 Æneadum Ausoniæ subiisset litora classis,
 Cumque gubernator puppi Palinurus ab alta
 Te nocte in media aspiceret (dabat ipsa per umbras
 Lunâ diem tremulo vibrans vaga lumina ponto)
 Ac dulci infelix audiret voce canentem,
 Continud exarsit, longum miratus eburni
 Corporis ipse opus egregium, Jove dignaque membra,
 Miratus dulcesque modos, numerosque canoros.
 Ah miser! scariis pelago se credere pennis
 Jam cupit, immenso quamvis via clausa profundo,
 Tantum optare licet, sed quid? quando omnia terrent,
 Nec quid speret, habet? nequicquam hæc deniq; fatur.
 Seu Venus orta undis, nova sive hoc gurgite Siren,
 Seu tu alia æquorei Nymphe pulcherrima regni,
 Eja age (parva peto) liceat prope noscere causas,
 Unde novis subite flagrent præcordia flammis,
 Quovertot ista malis morbo mens ægra laboret.
 Huc propera; huc nando secura accede: natanti
 Sternent aquas, facili parebunt æquora motu.
 Hastenus infelix, sed tu (vix credere fas est)
 Dura magis scopulo, quo membra innixa sedebas,
 Nil contra; ast illi Sirenum saxa subisse
 In mentem venit, cautusque occurrit Ulysses:
 Sed frustra memor esse juvat, quando impia contra
 Fata trahunt, nimiumque sibi male credulus error,
 Vox placet, & blandæ captus dulcedine vocis
 Ignavum furtim sensit subrepere somnum,
 Paulatimque ratem pelago, clavumque labantem
 Credit, & incassum nutantia membra quieti
 Nititur, & placidæ fvrari lumina fraudi.
 Usque adeo dulci juvat indulgere periclo.
 Nec tamen ipsa minus mens æstuar undique curis,
 Nec minus acer Amor flammato pectore sævit.

Nam-

Namque inter somnum cantantem auditque, stupeatque,
 Auditamque inter somnum suspirat, & optat.
 Tandem decipitur sensim, tacitulusque per artus
 It sopor, & cæcos captant oblivia sensus.
 Jamque gubernandi cura, sociisque relictis
 Labitur & præcep. latis miser excidit undis.
 Nec promissa juvant Neptuni, cùm Deus ante
 Fausta hujus Veneri promiserit omnia cursus.
 Tu tamen hæc spectare potes. nec jam movet ulla
 Te pietas, poterat scopulos, & monstra movere.

At Venus interea, cui dudum Troja curæ
 Progenies, Grajo raptique ex igne penates,
 Advecta Idaliis medio stetit æquore cycnis,
 Atque iterum æquoreum fratrem, Nymphasque precata,
 Ne liquidum per iter classis spoliata magistro
 Erraret, tutasque vias. cursusque secundos
 Impetrat, ut tandem speratis sistat in oris.
 Mox & discerptos artus, inhumataque membra
 (Quis putet?) illacrimans, (superos si flere putandū est)
 Colligit, ac rupi, vastis quæ prominet undis,
 Imposuit, collemque omnem dedit esse sepulchrum.
 Unde etiam æternum Palinuri a nomine nomen
 Servat adhuc, nautis præcul adventantibus alto
 Vertice prospectans mare formidabile saxum.
 Quo rite agresti sylvis de more propinquis
 Conveniunt Saryri solventes justa sepulto:
 Et Dryades largo discisso cortice fletu
 Te Palinure altum, frustra que ad busta vocantes
 Funereis donant foliis, tumulumque coronant
 Pallenti circum viola, mæstoque hyacintho.
 Protinus his actis magno percussa dolore
 Dira animo volvens ardenti efferbuit ira,
 Nec tulit æqua Vennis Palinurum occumbdre inultum,
 Sed voluit Nympham dignas dare crimine pœnas.
 Nam dum forte parat scopulo discedere, late
 Obrigit, sibi nec constans immobilis hæret,
 Paulatimque artus sensit durescere in arctum
 Contracta, & subito seipsam miratur, & horret.

Jamque novum in scopulum versa est, jam faxea saxum
 Tota subit, saxumque intrat, nec pœnitet acti.
 Quin e conspectu tristi lætissima casu
 Aspicit adversam rupem, molemque sepulchri,
 Infelix Camerota novis deflenda querelis;
 Quæ te non flerunt Nymphæ, quæ litora? Molpis
 Testis erit, Molpis tantæ pars maxima cladis,
 Quam Venus in silicem vertit quoque, dum tua luget
 Funera: testis erit quondam placidissima Nympha
 Centula natarum Bacchi pulcherrima, centum
 Vinetis, vinoque potens, sed nunc quoque tristis
 Effundens lacrimas generoso palmite vitis.
 Teque etiam Antile, passis te mœsta capillis,
 Quam Pan erudiit susceptam Molpide Nympha,
 Deflevit longum calamis Montana paternis:
 Te Velia, atque imo clamat Triventus ab antro,
 Dirumpensque urnam subito vada linquit iniquus
 Frugibus; & pleno rapido pede profilit alveo.
 Tum Jungana rosas atra ferrugine tinxit,
 Jungana insignis Pæstani gloria campi:
 Quæque simul nostris modo Trentana paret habenis,
 Audiit, & triste exitium Cominenta miserta est.
 Nuntia Fama malum tantum procul explicat alas.
 Nec satis ultra iras, voluit quoque Cypris, ut alto
 Aggere te paulum post temporis advena pubes
 Cingeret, atque tuo dictam de nomine terram
 Incoleret, populisque fores prædonibus esca,
 Nec salebrosa viis loca te, nec vallibus imis
 Præcinctæ nemorum rupes, nec saxa supremo
 Fixa jugo, aut monstris formido, & piscibus antra
 Nautarum miserorum informibus ossibus alba
 Arcerent sævos populatis sedibus hostes,
 Qui facti memores tentent mare classe propinquum
 Prædari, ac late populos, vicinaque circum
 Litora, & everso grassari limite campis.
 Gens fera, quæ veluti præruptis montibus acta
 Sæpe ruit rapido tempestas turbine, & omnem
 Sternit agrum, secumque trahens segetesque, bovesque,
 Cum

Cum bobus plaustra ipsa, pecus, pecorisque magistros,
 Huc illuc vasto furit impete, captaque passim
 Testa urit, secumque rapit juvenesque, senesque,
 Cumque patre impubem prolem, cum matribus alto
 Vagitu tremulis pendentia pignora mammis;
 Nec non (quod lacrimis mage dignum) sanguine prædam
 Commaculat duris trajecto corpore contis,
 Aut cogit miseram per munia tristia vitam
 Degere sub foveis ingrata compede vincitam.
 Infelix Nympha, infelix, quæ crimina tantum
 Promerueret? vale, vale: & tibi carmina quando
 Digna dare, haud nostrū est, dignos tamen accipe fletus.
 Fortunata nimis Nympha, o si Dardana puppis
 Tyrrheni numquam fatalia litora ponti
 Vidisset tanto si non Venus acta furore
 Te miseram usque odiis ageret, premeretque nefandis,
 Si nusquam Palinurus erat, num te magis ulla
 Pulchra fuit, dum vita habuit? num voce canora
 Blandior? aut postquam mutatam fata tulere,
 Dulcior, atque homini longe gratissima tellus?
 Te ver perpetuum exhilarat, te flore coronat
 Usque novo, te fronde sua bona Pallas Athenis
 Jam spreto colit, ante omnes, te vite Lyæus
 Exornat, cogitque suam tibi cedere Naxos.
 Sed quid ego antiquas recolens Camerota querelas
 Te sequar? hoc uno tantum tot damna repende,
 Quod regat, & placidis nunc te moderetur habenis
 Sangrius, & nostræ referant tua funera Musæ.

CARDUUS.

Ad Dominicum Venerium patricium Venetum.

Veneri primum mæsti solamen amici,
 Linque precor, Lycidas dum luget, linque parumpert
 Pieridas, quas ipse colis, quibus ipse refulges.
 Ite per herbosos carpentes gramina campos,
 Ite ite o pecudes quo vos trahit, ite, voluntas;

Nub

Nulla etenim Lycidam vestri jam cura fatigat.
 Vosque feræ impunè, & volucres impune potestis
 Ire redire vias, Lycidam dolor anxius urget.
 Non ego vos jaculis posthac, non rete laceſſam:
 Tela retuſa jacent ſine honore, & retia pendent
 Cardinio extincto, quo non mihi carior ullus,
 Cardinius cuſtos pecoris, ſectator aprorum.
 Quæ poterunt ægram ſolari carmina mentem?
 Ah potius ſocii fatum referamus adempti.
 Indignos obitus lacrimis referamus amicis:
 Sunt digni lacrimis obitus, lacrimabile farum.
 Quis furor? ah tandem quæ te crudelis Acerra,
 Quæ rapuere iræ? cunctis o ſævior una,
 Quas chorus exercet Dryadum crudelis Acerra,
 Cum juvenem immiti præreptum funere paſſa es
 Cernere, & in lacrimas non te dolor improba vertit.
 Te vere quercus, vere te ſaxa tuliffe
 Crediderim; quando potuiſti perdere, qui te
 Præ grege, præ jaculis unam præ rete colebat.
 Ah crudelis Acerra tuos cur perdis amores?
 Quo ruis? eſt Siculæ vano rumore puellæ
 Fabulæ, nulla magis prævertit femina ſenſus,
 Nulla magis, quàm tu, confixit Acerra medullas.
 Infelix juvenis, dum te cupit uſque, paratque
 Flectere blanditiis, prece munere, dum colit unam.
 Dum te per ſaltus ſequitur, loca ſentaque circum,
 Dumque tibi longa ſylvas indagine cingit,
 Et lepores, damaſque uni tibi munera ſervat;
 Tu pro venatu aſſiduo, pro munere, tu pro
 Blanditiis cita fata paras, precibusque Dianam
 Immeritis poſcens crudelia præmia factis
 Sollicitas, penitusque novo percuſſa furore
 Hæc ais, at ſævum mulcent nil verba furorem.
 O Dea, virgineis quam dudum addicta choreis.
 Excolui, mater docuit quo tempore primum
 Fallere aves viſco, gruibusque intendere lina;
 Si te unam Veneriſque jocis, jucundo & Amori
 Præpoſui (tanti puræ mihi federa vitæ)

Diva precor miserere: vides, quo conciter œstro.
 Deceptam niveæ (ni fallor) munere lanæ
 Te quoque sævus Amor vicit: quis vincet Amorem?
 Cardinium Scimeris habet, tu digna repende,
 Unam amat, & nostros spernit jam perfidus ignes.

Vix hæc edideras, precibus cùm victa Diana
 Annuat, ut vitrea nudam se forte lavabat
 Fontis aqua æstivo venandi fessa labore,
 Et fratris, spatia assiduo qui summa rotatu
 Lustrat, & aligeras ex ordine temperat horas,
 Auxilium implorat, viresque reposcit ab uno.

Ille pererrati transverso limite cœli
 Urebat terras, vastique potentia ponti
 Marmora, & Icarii rabiem canis igne maligno
 Exagitans generi humano lethumque, luemque
 Urgebat passim, ne dum morbosque sitimque.
 Senlit, & immisit juveni nil tale verenti,
 Dum celerem in casses trudit de montibus aprum,
 Ferventem radiorum æstum, rabidumque furorem
 Sideris, atque ustis prorepens ima medullis
 Insinuat sese grassando, & pascitur artus:
 Tum penitus misero nocuus calor ossa perurit:
 Mox sensim venæque arent, maciesque calentem
 Obsidet. & sanguis vanas tenuatur in auras.

Ast ubi crudelem eventum Dea vidit, iniquis
 Freptum fatis juvenem sine munere non est
 Pissa mori, fecitque suo de nomine florem:
 Qui nunc dumosis consurgens undique silvis
 Carduus ardenti venantes fauciat icru.
 Quæque manu, & pharetra venatica tela gerebat,
 In spinas vertit, quibus est præcinctus, acutas.
 Hactenus o retulisse satis tua funera care
 Pastor ab Elysiis qui nos nunc prospiciis agris,
 Atque alias istic pecori das jam Deus herbas.
 Quam bene nunc tecum est actum, non cernere quæ sic
 Nos agitant: altis novus hinc furor Alpibus actus,
 Hinc Germana rapit tempestas omnia, quin hæc
 Ceu nihil: heu tecum turpi jam federe vincti

Galle furens, Parthi Cilices, Thracesque, Getæque
 Exturbant, miseræque abigunt bona nostra capellas.
 Quin dominos, totumque simul populantur ovile;
 Invitosque alio cogunt nos vivere cælo.
 Usque adeo Ausoniæ pastores tristis Erynnis
 Torquet, & in pejus discors sententia versat.
 Verum si superis placitum, si nostra reposcunt
 Crimina, ut æternum fatis jactemur iniquis,
 Dique Deæque omnes, quibus est res Italæ curæ,
 Vos o præsentis patriis succurrite votis,
 Vos saltem servate urbem decus orbis, ocellum
 Europæ, Italiæ sidus, virtutis Asylum,
 Adriacas inter quæ felix enitet undas,
 Quæ nobis vel numen adest, cui ponimus aras,
 Quam veneror, præclaram urbem sanctumque Senatum,
 Cuique triumphales æterna in sæcula lauros
 Auguror, auspiciis semper melioribus auctæ,
 Ut domitis penitus monstris, atque hoste subactis
 Inclita barbaricos referat Regina triumphos.
 O utinam tecum vivam, condarque sepulchro,
 Cara Deûm soboles, magnum Jovis incrementum,
 Et revocem viduas extincta conjuge Musas.
 Sat lacrimis dedimus: pecudes, venit umbra, redite

V I O L Æ.

Ad Mariam Galeotam.

Quis violas Galeota tibi, quis carmina nolit
 Mittere? cara tui pars o Galeota sodalis;
 Tu violas, tu carmen amas, en accipe utrumque:
 Dumque canam violas, violis tibi tempora cinge.
 Quæ juvenem sylvæ flagranti pectore jolam
 Non videre olim? qui non stupere canentem
 Prærupti nemorum anfractus, latebrosaque lustra?
 Dum miser huc illuc lethali faucibus ictu
 Errat amans, seque ipsum odit, viratque sequentem:
 Dumque unam ipse ardet, dum totus Hyantide ab una
 Pen-

Pendet, & omne nemus responsat Hyanthida circum.
 Quæ rupes illam, quæ non novere latebræ?
 Dum pavidos imas in valles pellere damas
 Nititur, & studio venandi lassâ sub umbris
 Accubat, & cantu volucres permulcet, & auras.
 Qui vel amore hujus Nymphæ non fervidus ultro
 Ingemuit Faunus? qui non cupiere calenti
 Pectore monticolæ sylvestria numina Panes?
 Dum modo fonte sitim pellit, modo sole perusta
 Membra lavat, Parium longe superantia marmor.
 Jam caput Eois Aurora emerferat undis,
 Et revocans hilares ad munera rustica Nymphas
 Floribus, ac nitido mundum perfuderat auro:
 Cum forte optatam male vidit Hyanthida Jolas,
 Ut monstrarat Amor per roscida prata vagantem,
 Et vernos tenero carpentem pollice flores:
 Dumque illa albenti vaccinia fusca ligustro
 Associat, variasque rosis interligat herbas,
 Narcissumque croco, calthamque immiscet acantho,
 Inprimisque sinum violis pallentibus ornat,
 Ac violis passos componit in ordine crines;
 Uritur infelix longum miratus, eunti
 Ut circum niteat tellus, ut leniter auræ
 Exhilarent purum rorantibus aëra pennis.
 Ah miser ecquid agat? cupit ire, & perdere supplex
 Verba ultro: at retrahit timor, & jam verba relinquunt.
 Mox inter frutices latitans vix talia fatur.
 En age tuta para vario tibi flore corollas
 Nympha dolor, requiesque animi, pulcherrima Nympha.
 Jam non congressus, jam non suprema reposco
 Gaudia, divino mihi sat nunc lumine tantum
 Posse frui, mihi sat procul inspexisse: quid horres?
 Pone metum: in superos humanis non licet ultra.
 Num tibi quidve habeat referam, quid possit Jolas?
 Parvus enim nihil est, tamen est tuus omnis Jolas.
 Illa ubi clamantisque sonum, strepitumque fruteti
 Audiit, extemplo jam florum oblita retorfit
 Lumina, nec niveo delapsum pectore sertum

Tollit humo, at postquam tuti nil undique vidit,
 Diva fave o nemorum exclamat, cui cándida curæ
 Virginitas, mihi Diva fave: nec plura locuta
 Effugit, & celeres visa est se vertere in auras.
 Tum juvenis properare gradum conatur: at ultra
 Ferre gradum mala fata vetant, ac territus hæret:
 Mox cadit, & lapsum dum sese attollere frustra
 Ter parat, ah lapsus rursus procumbit humi ter:
 Nec sibi eredit amans infelix, nec sibi constat.
 Quin simulac florem conspexit, (sparserat omnem
 Florem illa huc illuc, miserum cum fugit Jolam)
 Colligit, atque sinu condit, manibusque retractat,
 Atque hæc heu lacrimis verba intermiscet obortis.
 Tune o care mihi, nuper quem pectore fovit,
 Flos ille es, nostri quem pignus Hyanthis amoris
 Quæ veluti mortis certissima dona reliquit:
 Tune etiam miseri dictus de nomine Jolæ
 Testis eris nostri dulcissime floscule lethi.
 Hæc ait, & super incumbens jam liquitur omnis
 In lacrimas, jam sanguis abit, jam deficit intus
 Spiritus, ac remanet nil jam de corpore, ni qui
 Testetur multus pallentem pallor amantem:
 Fit viola, & floris paulatim arctatur in orbem;
 Qui vel adhuc retinet mutati nomen Jolæ.
 Tum Venus extincti casus miserata, voraret
 Ne dignos lacrimis obitus fuga temporis ulla,
 Munere neve aliquo miser indonatus obiret,
 Instituit, Charitesque nova mox lege notarunt,
 Ut viola optati gratissima nuntia Veris
 Cingeret æternum crines, & pectora Nymphis.

P O R T I A.

Ecquid erit mi cara uxor, lacrimabilis uxor?
 Ecquis erit lacrimis modus? ecquæ meta dolori?
 Sat mihi jam Tuscis, Latiis nunc flenda Camœnis
 Portia, dulcis amor quondam, nunc nœvia tristis:
 Portia lux olim, nunc Portia noctis imago.

Uxor mi lacrimæ semper, lacrimosa voluptas,
 Omnia sunt lacrimæ sine te, sunt omnia fletus,
 Singula mi squalent sine te, mihi singula sordent:
 Dulcia felle madent, vilescunt omnia cara,
 Gaudia dant lacrimas lacrimas mihi quæque ministrant.
 Tu lacrimosa dies, tu nox lacrimosa dolenti.
 Quicquid ubique oculus spectat, mens captat ubique,
 Sunt lacrimæ, est mortis miseræ crudelis imago.
 Nec tamen in lacrimas abii, dolor ipse valebat
 Vertere me in lacrimas, quod summum optabat, & unum
 Infelix potuit qui cernere fata maritus
 Infelix vidit, vidit, nec desit esse.
 Portia dulcis amor quondam, nunc nœnia tristis.
 O utinam in fluvium lacrimans, & tristis abirem,
 Qui propter tumulum, cinerem qui condit amatum,
 Laberer, hoc saltem solarer funus acerbum.
 Ah cinerem extinctum, vivos qui suscitât ignes,
 Ah cinerem exiguum, magnam qui pectoris Ætnam
 Suscitât: at parvo grandes accendier æstus
 Quis putet e cinere? at cineres Amor excitat alis.
 Portia dulcis amor quondam, nunc nœnia tristis.
 O utinam in fluvium lacrimans, & tristis abirem,
 Qui propter tumulum, nostros qui servat amores,
 Quique poli, terræque simul secum occulit omnes
 Delicias, & quicquid Amor magis ornat, & auget:
 Qui ver perpetuum spirat, floresque Sabæos.
 Qui Musas flentes, vastæ qui Pallados artes,
 Qui Venerem, & Charitas quam parvo amplectitur orbe,
 Laberer, hoc saltem solarer funus acerbum,
 Portia dulcis Amor quondam, nunc nœnia tristis.
 O utinam in fluvium lacrimans, & tristis abirem,
 Qui propter tumulum, qui condit dulcia membra,
 Quique rosas, vel adhuc nitidi qui lilia vultus
 Servat, & Hyblæis coralia nata labellis,
 Quique ebur, atque aurum, demum mea sidera condit.
 Laberer, & quando misero mi non datur ultra,
 Huc circum, atque illuc amplecterer invida saxa;
 Invida saxa nimis, quæ mi bona tanta tulere.

At vereor, ne æstus tumulo qui flagrat ab imo,
 Æstus, quem nostro suspiria pectore mittunt,
 Pròtinus exsiccet lacrimosi flumina fontis.
 Verum ego primum hoc optarim, primumque precarer,
 Ut propter tumulum, nostros qui servat amores,
 Felicem ad tumulum, cinerem qui condit amatum,
 Tristia deficerent lacrimosæ flamina vitæ.

De Petro Gambacurta.

O Hymen roseas para corollas,
 Accende o faculas Venus gemellas
 Perlustrans Paphio domum liquore:
 Gambacurta venit novus maritus,
 Currit ad thalamum salax, procaxque:
 Verum somniat, haud canit Poëta.
 Non non ipse potest maritus esse;
 Hostis qui thalami impotens, & acer
 Gaudet cœlibe rex, deusque vita:
 Gambacurta frequens puellularum
 Sectator, colit aula quas beata,
 Quas comprus niveus, nitorque mollis
 Nutrit perniciem in malam aulicorum,
 Gambacurta jocus puellularum,
 Totus deliciæ, facetiæque;
 Quin totusque puella, totus aula.

Ad Franciscum Plantedium.

Plantedi procul hinc Catonianum
 Sit supercilium, & Sabina ruga:
 Quis neget juveni jocos poëtæ?
 Quis neget fatuæ jocos juventæ?
 Licet desipere in loco: & jocari
 Interdum licet, ac furens videri.
 Lingua mi blaterat, ruit, rotatque,
 Lubrico ut rota currit acta olivo:
 Præceps labitur in profana verba,

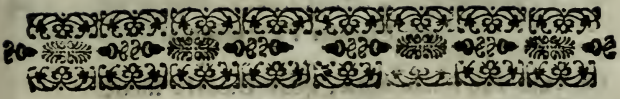
180 BERARDINI ROTA.
Perſepe & vomit id, quod ipſe nolim.
Hinc me pœnitet eſſe ſic locutum.
Obſcœnus calamus, pudens voluntas.
Parcendum juveni ſemel poëtæ,
Parcendum fatuæ ſemel juventæ.

*De P. Paulo Riccomanno, & Alphonſo
Tamafio.*

Huc huc hendecaſyllabi trecenti,
Quos Riccus meus & meus Tamafus
Promunt ingenio, rigantque chartis:
Huc piæ lacrimæ, potensque ſletus:
Huc huc illecebræ, preceſque blandæ:
Ira Lucia ſæviti impotenti.
Nunc opus lacrimis, potente ſletu,
Nunc nunc hendecaſyllabis trecentis,
Quos Riccus meus & meus Tamafus
Promunt ingenio. rigantque chartis.
Verùm ſi miſerum parum juvabunt,
Ira & Lucia ſæviti impotenti,
Valete o lacrimæ, potensque ſletus,
Valete hendecaſyllabi trecenti.

GEORGII ROTINI

Ad Urbanum VIII. Pont. Max.

Lux Vaticanæ salve, Pater optime, cœli,
 Aurea qui triplici stella nitore micas.
 Inclita te virtus notum super æthera vexit,
 Ingenio præstas, vincis & imperio.
 Urbanus sis usque licet: te sidera civem
 Esseque cœlestem te tua facta probant.

Ad Jacobum Sadoletum Cardinalem.

Consciis arcanae tractas oracula mentis,
 Et peragis tacito jura verenda foro.
 Consilium summi regis alto corde Leonis,
 Et Vaticanæ præsidis acta tenes.
 Non se Roma tuis tradit, Jacobe, regendam
 Hactenus auspiciis, sed neque Roma negat.

Ad Jacobum Comminez Argentoni Dominum.

Prima salutavit docti vix limina Pindi,
 Et vix Aonidum movit in antra pedem.
 Attamen humanæ tot certa oracula vitæ
 Explicat & regni jura Philippus habet.
 Gaudeat hic sese doctorem audisse Platonem;
 Ille Stagiraë se didicisse sene.
 Est quædam sub magno laus studuisse magistro:
 Major, & ex animo se didicisse suo.

Ad Pierium Valerianum.

Obscura sub nocte notæ, quas Dædala finxit
 Ægyptus, tacitæ delituere diu.
 Denique depulsis patuere arcana tenebris,
 Claraque Pieria symbola luce nitent.
 Pieridum, cæcas errorum abstergere nubes,
 Et studiis animos irradiare fuit.
 Id porrò Musis donarit Apollo; suo pte
 Donat ab ingenio lûmina Pierius.

Ad Andream Alciatum.

Humanos varia depinxit imagine mores,
 Qualia Dædaleus signa Canopus habet.
 Imò etiam Pharias vicit solertia formas
 Alciati, & Nilus symbola quotquot habet.
 Obscuris obducta latent Ægyptia griphis
 Dogmata, at Alciati carmine clara patent.

Ad Cornelium Mussum Episc. Bitontinum.

Increpat, & populos compellit ad ardua Mussus,
 Atque alacres urget cœlica castra sequi.
 Se nihil ille jubet, quin Christi signa securus,
 Auspice Francisco, magna per ausa tulit.
 Publica nimirum dicenti concio paret,
 Cum prius, Orator, quæ docet, ipse facit.

Ad Franciscum Guicciardinum.

Ut florum princeps, nitidique antistita veris
 Eminent. & suavi præstat odore rosa.
 Sic reliquos inter genitrix quos Florida vidit,
 Francisco nemo nobiliora potest.
 Ille magistratus iterat, servatque clientes,
 Historiæque idem nobile condit opus.

Hoc variat fortem, rosa pallida pendit honores;
Francisci æternùm fama celebris erit.

Ad Justum Lipsium.

Quæ defessa patrum tentavit scribere cura,
Quæque per ætates gignere longa dies.
Jam paucis complexa premit solertia Lipsi,
Et docta exiguis colligit illa notis.
Voluere quid veterum prolixa volumina præstat?
Unus non multis singula Justus habet.

Ad Joannem Baptistam Portam.

Explicat arcanas naturæ Academia vires,
Quam jubet imperio Porta patere suo.
Quidquid terra sinu, pelagi seu cæca vorago,
Exciti & gignunt summa per astra globi
Id docet, & rerum pulsa caligine, Phœbus
Porta novis radiis emicuisse jubet.
Per geminas olim subierunt somnia Portas:
Unica nunc omnes Porta recludit opes.

Ad Marcum Antonium Majoragium.

Dum, tua, miratur Latium quæ dogmata condis,
Et quo Rhetoricen lumine, Marce, doces;
Has visa est Pitho cœlo depromere voces:
Ut mea ditescant lumina, scribe diu.

Ad Jacobum Mazonium.

Impiger exhaustit totas Mazonius artes,
Quas subitus memori, cum juvat, ore docet.
Porticus, & sapiens quæcumque Academia novit,
Atque Stagiritæ docta Lycea senis,
Combibit, & penitus gravida sub mente repostum
Nec mora, nec requies; lingua diserta sonat.

Quid cunctabundos prodest audire magistros?
Discere ab hoc uno plura repente potes.

Ad Jacobum Critonium.

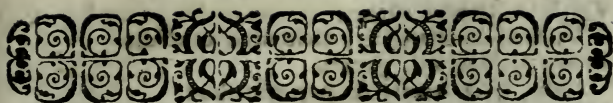
Ignoto latuit Phœnix Critonius ævo,
Funereis postquam Mantua mersit aquis.
Scilicet, ut surgat redivivus in æthera Phœnix,
Auxilium posset qui dare nullus erat.
Famigeras iterùm Critonius exit in auras,
Et volat ingenio docta per ora virùm.
Addidit imperio mansuras Dædalus alas,
Et penna has pennas Imperialis habet.

Ad Ulyssem Aldovrandum.

Evocat in lucem, ingenioque illustrat Ulysses,
Quæ natura suis abdidit in latebris.
Quæ tacito conclusa sinu miracula tellus,
Quæ mare, quæque æther, astrave summa tenent.
Omnia scrutatus solerti indagine mentis
Digerit, & docta luce nitere jubet.
Viderit Argolicus mores, & mœnia Ulysses;
Felsineus certè nobiliora videt.
Ille sibi, haud ignota oculis, spectavit; at isti
Commoda plura; aliis quæ latuere, patent.

Ad Petrum Mattheum.

Ardua magnanimi dum scribis prælia regis,
Et duce sub tanto parta trophæa refers,
Quid refert molli Martem confundere cantu,
O Petre, quid blandos associare modos?
Oderit Henricus tenero sub melle venena,
Ingenua vafros respuit aure sonos.
Aut nullo, aut solo capitur modulamine Gallus.
Sylvarum dominus quo timet ipse Leo.

HIERONYMI RUBEI

RAVENNATIS.

*Precatio ad Deum, pro bello adversus
Turcas suscepto.*

Rector maxime cœlitum,
 Qui Regum arma regis, duraque prælia,
 Et post tam fera sæcula,
 Cum sanctam tenuit Barbarus impius
 Urbem, sanguine candidam
 Et duro celebrem funere filii;
 Nunc tandem incipis ultima
 Exornare sacris æquora puppibus,
 Magnosque unanimes facis
 Reges, & Veneti ad fortia militis
 Jungis consilia, & rates;
 Alpira, intrepidusque exhibe ad impetus
 Nostros; & cadat hostium
 Vis, qua lethifera tela jacent manu,
 Et squammis adamantinis
 Nostra ipsi excipiunt: spernere nesciat
 Thrax sævus jacula horrida,
 Nec vitam fugiat sulphureo pilam ab
 Igni, & mole ruat sua:
 Præbe auras faciles, & mare tempera
 Insanum, Ducibus tuis;
 Dumque urbes quatient, altaque mœnia

Vel

Vel solo strepitu ruant;

Ut tandem manibus, menteque candidis
Summo, Maxime, gaudio

Læti, ipsis oculis & lacrimantibus

Multas reddere gratias

Possint Christicolæ, & solvere in omnibus

Laudes, vota que debita

Templis: assidua te rogat hoc prece

Summus, nobilis imperi

Et sanctissimus, & maximus, & Pius

Rektor, quem tribuis tuæ

Pastorem Ecclesiæ; quaque potest, juvat

Arte, & consilio novum

Cœptum, seque in eo fortiter occupat;

Et jam magnanimum Ducem.

Ex ipso genitum Marte, Columnium,

Quo non corpore firmior

Alter; nam geminum crevit in Herculem;

Nec est dotibus ingens

Illum qui superet, sive Agamemnona.

Quæras, seu sacra Cælaris

Bella, aut arma petas Hannibalis fera;

Romana locat in rare

Præfectum: hunc sequitur turba Quiritium,

Quæ non ante domabilem

Turcam, & Niligenam, nomine territat

Solo; quid fore credimus

Cum magno propior diruet impetu

Urbes, & socio suas

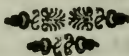
Firmabit Veneto non trepidas manus?

Adsis ò modo tu. juvesque

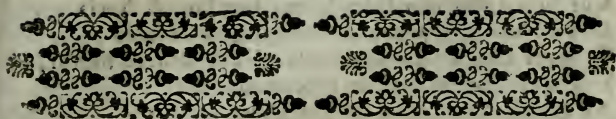
Inceptum auspiciis prælium atrox tuis

Rektor maxime cœlitum

Qui Regum arma regis, duraque prælia.

JACOBI RUFINI.

Hymnus in D. Lucam Evangelistam.

DUm refero te, sancte tuas dum pectus amore
 Accensus cupio laudes memorare canendo,
 Optarim mihi cœlesti de vertice numen,
 Flagrantemque auram, qua te regnator olympi
 Afflavit, dum facta refers, quæ maxima natus,
 Quæque olim egerunt comites, postquam invia rerum
 Adspexere Ducem penetrare, & relinquere ventos,
 Nubilaque & radiis cinctum petere ardua cœli.
 Unde igitur prius incipiam? priscosne parentes,
 Aut antiqua tuæ repetam primordia gentis?
 Aut urbem, quæ prima tibi cunabula & ortus
 Clara tulit, liquidis qua præterlabitur undis,
 Regiaque arva secans placidus petit æquor Orontes?
 Dives ubi varios tellus diffundit odores,
 Balsamaque indigenæ, myrrhamque, & thurea passim
 Dona legunt: dicamnè exculti pectoris artes,
 Et clara ingenii monumenta? unde ætheris alti
 Imensos tibi per campos, tractusque profundos
 Ire olim licuit, rerumque agnoscere causas,
 Occultas rerum causas, & cernere vastum
 Alma parens natura regat quo fœdere mundum?
 Quid cœlum assiduis spatiis, atque orbibus æret;
 Cur tellus stet mole sua, cur undique cinctam
 Fluctibus æquor agens haud ullis obruat undis,
 Littora cum ferit, & ventis maria alta tumescunt.

Cur

Cur non Luna suo splendet lumine, & horis
 Ocyus hibernis properet Sol gurgite Hiberno
 Tingere equos: glomerent largi cur æthere nimbi,
 Eoæ quoties Atlantides absconduntur:
 At quum Tyndaridæ felicia sidera fratres
 Apparent, toto decedant nubila cœlo;
 Navitaque ire paret tutus tranquilla per alta.
 Non tibi præterea ignotum quid sidera Martis
 Saturnique simul graviter coëuntia terris
 Portentent: cur lætitiæ certissima signa
 Stella Jovis ferat: & Veneris pulcherrimus ignis.
 Nec te etiam latuere hominum præcordia, quales
 Inficiunt morbi, quoties ferus ingruit aër,
 Mutavitque vices alternis passibus annus.
 Tum tibi cura luis fomenta exquirere, & artus
 Languentes, sensusque ægros, moribundaque membra
 Arte Machaoniâ, & sanare salubribus herbis,
 Ac famam procul egregiis extendere factis:
 Usque adeo crevit medicis solertia rebus;
 Et tibi profuerunt dona elargita Deorum.
 Magna quidem magna hæc fuerint licet & tibi magnus
 Hinc sit honos auctus, nomenque Orientis in omnes
 Fama tuum latè volitans evexerit oras;
 Carminibus non propterea laudabere nostris.
 Nec tibi concessos Superûm dicemus honores.
 Quin ego te magnum; & vectum super æthera dicam,
 Quod te humilè, exiguumq; animo, quodq; ima secutum
 Harum nullus honor tetigit, nec gloria rerum;
 Neu mentem flexere tuam, quæ plurima vulgo
 Mirantur spectantque alii, tecta alta domorum
 Velata aulæis mira testudine pictis;
 Et nemora, & quæ centenis vertantur aratris
 Prædia fertilibus sulcis, atque ubere læta,
 Tercentum nivei carpant ubi gramina tauri.
 Et totidem pascantur equi, fœtæque juvenæ.
 Te nec opes Syriæ, aut blandi tenere recessus
 Formosæ Daphnes, & prata recentia rivis.
 Quippe olim cœli audieras e sede profectum

Advenisse ducem fama & præstantibus ausis
 Egregium, Solymos inter, lateque fluentem
 Jordanem qui mortales contemnere honores,
 Et vanas contemnere opes præceperat orbis,
 Quique homines fastu, & miserâ ambitione carere
 Jusserat, & procul humanas expellere curas:
 Quando his nequicquam speratur posse moveri
 Rex Superum aut flecti favor omnipotentis Olympi.
 Verum si qua piæ menti fiat cura salutis
 Æternæ, vitamque ultra producere sæcla
 Ætherios tractus super, & penetralia cœli,
 Ad se confugeret solum prædixerat, & se
 Esse Deo genitore satum cognosceret unde
 Copia diffuere rerum, & via prima salutis
 Jam promissa foret miseris mortalibus ante
 Quamque essent æstorum ignes, & lucidus æther.
 Hæc & plura illum memorantem, & fida canentem
 Ætherei præcepta patris, multisque ferentem
 Auxilium, medicalque manus, perque oppida prorsus
 Jam deploratos revocantem ad luminis auras;
 Pro meritis, & concessio pro munere vitæ
 Heu, letho Solymos ejectum ex urbe dedisse,
 Ora prius, lacerumque caput; pectusque decorum,
 Sanguinis & toto volventem corpore rivus.
 Illum omnes Libani cedros, & murmuræ mœsto
 Hermonias etiam cautes flevisse peremptum,
 Antraque flebilibus resonasse impulsa querelis.
 Quin ipsum undantem lacrimarum vortice aquarum
 Jordanes fluxisse retro, & latuisse sub antris
 Squallentem, & turpi rorantem uligine barbam.
 Vix ea Phœnicum volitans vaga fama per urbes
 Sparserat & veris hominum rumoribus aures
 Implerat, subito fractis quum sedibus Orci
 Magnanimum Heroem fatis melioribus artus
 Et reparasse iterum, & rediisse ad lumina vitæ
 Sponte sua referunt, tranantemque ætheris ignes
 Alta serenati petiisse cacumina cœli,
 Et patris aurata victorem in sede receptum.

Talibus intentas quamvis auresque animumque
 Præbueras miro jamdudum incensus amore;
 Non aures animumque explēs; nam sæpe requiris
 Singula qui referat, quique horum exordia pandat,
 Et rerum norit causas aperire latentes.
 Forte docens urbes Syriæ felicis obibat
 Tum juvenis prisca dictus de nomine Sauli
 Regis Idumæi, clarum genus unde trahebat;
 Non illo quisquam melior, seu pectora fando,
 Et sensus mulcere hominum, seu jura parentum
 Priscorum, ritusque, & divum sacra docere.
 Hunc quondam patris ætherei certissima proles
 Voce vocans, subitoque ardenti in nube refulgens
 Corripuit, mediaque via diversa sequentem,
 Exitiumque piis meditantem, & vincla ferentem
 Sistit, & infuetas vibranti lumine flammās
 Obductum sibi delegit, populisque docendis
 Præfecit, jussitque externas visere gentes.
 Et nomen vulgare suum, suaque inclita facta:
 Unde iter inventum cœli mortalibus, unde
 Monstra Erebi devicta gemunt in nocte profunda.
 Protinus orantis, Divumque arcana docentis,
 Et populum, patresque palam ad meliora vocantis
 Magna viri virtus, divini & signa decoris,
 Adspectusque Deo similis mentem omnem, animumque
 Attraxere tuum, & cœlesti fervidus igni
 Olli te adjungis comitem, alloquiisque Deorum,
 Ac vario sermone diem, & trahis ocia longa,
 Multa super nato rogitans, super & patre multa:
 Quos illo referente ambos alta atria cœli
 Fœdere concordi, & paribus compefcere habenis
 Agnoscis quæcumque ingens complectitur orbis,
 Imperioque, ævoque ambo, summique paresque;
 Æterno nec enim patre posteriorve minorve
 Filius, at quoniam summo junguntur amore
 Unanimesque tenet conspirans mutuus ardor,
 Inde etiam Deus, ille Deus, qui cuncta potenti
 Et movet affatu, & consorti numine cœlum,

Terrarumque sinus torquet, pelagique profunda;
 Præcipueque hominum subter præcordia sese
 Altius infundens Divûm cœlestia dona
 Impertitque, aperitque docens, firmatque piorum
 Implens divina penitus dulcedine mentis.
 Hinc canit illis duris cava tempora saxi,
 Temporaque, & frontem, & manantia pectora tabo:
 Hinc etiam obstrictus vinculis, & compede durâ
 Gaudet ovans animis, nec testâ inamabilis antri
 Fœda situ, sine luce, imâ tellure reposita
 Horrescit desertus inops: non sæva superbi
 Verbera formidat, minitantiaque ora Tyranni.
 Ille autem luctantem animam per tela, per ignes
 Exhalatque alacer, properatque in funera lætus:
 Certi, omnes lapidumque ictus, & vincula, necemque,
 Et quæcumque ipso tulerint in funere acerba,
 Cœlicolum regis, natiq; ea cedere honori.
 Hæc tibi eo dicente, Deum sive illa voluntas
 Mutua, seu cœli numen spirabile, sive
 Lucis inardescens superæ vigor intima adusque
 Pectora dilapsus calefacta per ossa cucurrit.
 Quo sensusque tui, quo mens tua fervida ubique
 Æstuat, & sancti conceptûs explicat ignes.
 Vere novo veluti cùm Sol telluris amatæ
 In gremium latè descenderit igneus almo:
 Illa calore tumens, & fœta tepentibus auris
 Purpureos laxatque sinus, & in æthera aperta
 Edit opes, lateque suos diffundit honores.
 Jamque Deo afflatus propiore licentius audes
 Effarique palam, & posita formidine Christum
 Patre Deo genitum testari, ipsumque supremo
 Demissum cœlo populorum, orbisque saluti.
 Non tauri, non qui cæsæ de more bidentes
 Ad delubra Deûm fibras, & consulat exta,
 Et nece balantum sceleratos expiet ausus;
 Sed propriâ qui cæde suo qui sanguine culpâ
 Diluat, & veterum quidquid de sorde parentum.
 Restat adhuc, pius abstergat, solusque merendo

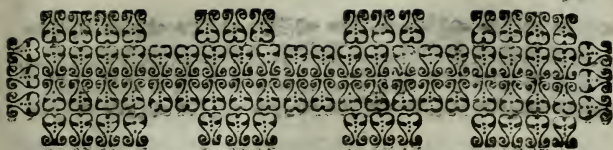

Flectere qui possit genitorem, & limina cœli
 Fœdere composito referet viventibus ægris.
 Atque his pro meritis jam tum cùm pontus & ipsa
 Nil forèt omniparens tellus, nihil igneus æther,
 Ipsum perpetuò edicto cavisse parentem,
 Ne cui fas esset quondam succedere cœlo,
 Thēax, Italusve fuit, latis seu finibus ortus
 Grajugenūm, seu palmiferâ nutritus Idume;
 Ni sese addiderit nato, regemque professus
 Haud dubitarit eo, solido ceu marmore jacta
 Fundamenta, suæ superesse hominumque salutis:
 Vindice quo tandem gravibus defuncta periclis
 Sæcula spectarunt cœli convexa sereni.
 Atque ea nec tantum patriæ in confinibus audes
 Spargere, & argentum populorum accendere corda;
 Verùm alias te raptat amor procul orbis in oras,
 Dura jubens verâ pro religione subire
 Magnanimo lectum Gentis parere magistro.
 Hunc omnes pelagique minas, terræque pericla
 Tendentem contra, magnique ingentia patris
 Jussa faceffentem circumspicis, huic comes hæres
 Multa timens, ubi certa instant discrimina rerum.
 Ut natus genitorem alta in convalle Erymanthi
 Cum videt in duro congressu, aut forte leonis
 Aut spumantis apri; pavet inscius, aspera cogit
 Et pietas sperare & amor; sed summa malorum
 Ipsa timere vetat virtus spectata parentis.
 At non me quisquam arguerit, ceu ficta canentem,
 Velle meis dubias laudes intexere chartis,
 Testis adest latè innumeras discreta per oras
 Argivūm tellus sceptris assueta gerendis,
 Ut terrâ pelagique, & littoribus desertis
 Errantes, & magna Deūm vos dona ferentes
 Expulit infelix, cæsosque in vincla petivit:
 Ut magno pressos concursu livida membra
 Nudatos dirâ lapidum sub grandine solas
 Semineces inter sylvas, atque arva reliquit!
 Testis muneribus Solyme accumulata Deorum,

Lecta olim magni sedes habitanda parentis
 Progenie, tantum nunc agnoscenda ruinis.
 Ah misera, & cæde æternum damnata nepotum!
 Vobis illa dolos frueri, & connectere fraudes
 Ausa etiam fuit, & raptos altaria circum
 Vos letho dare perdendos hostilibus armis.
 Tu quoque testis ades, Melite, circumdata vasto
 Jonio, tu jactatos spumantibus undis
 Trans freta Carpathii, & scopulosa Ceraunia classe
 Vi maris illisâ, trabibus per cærulea ponti
 Excipis adnantes, madidaque in veste fluentes.
 Atque imo falsos revomentes pectore fluctus?
 Cetera quis nescit? quis enim non novit ad oras
 Ausoniae, flavique advectos Tiberidis arces
 Omnia vos duro sub Rege infanda tulisse,
 Conjectumque in vincla ducem, virgisque petitem
 Immeritum, avulsumque caput cervice decorâ,
 Dum Romæ septena canit per culmina Christum,
 Et vocat intrepidus sacra ad meliora Quirites?
 Hinc te digressum cursu, pelagoque remenso
 Isthmiaci accipiunt portus, & littora nota
 Argolicum: hic fessus longis erroribus, ipsâ
 Jamque ætate gravis, confecto munere vitæ,
 Alta supervcheris felix & nubila & astra;
 Et tibi certâ datur sedes plaga lucida cœli.
 Salve ingens Superis decus addite: nos tua lethi
 Facta recensentes, laudesque agnoscimus, ampla
 Dona patris summi, illiusque opera alta fatemur,
 Virtutis quodcumque tuæ, quodcumque pudici
 Pectoris, illius tua præstans gloria munus.
 In te illum colimus grati & veneramur ovantes.
 Tene facer circum spirantibus halitus auris
 Corripuit, placidusque pio inflammavit amore?
 Tune Dei sobolemque canis, Regemque nigrantis
 Extinctorem Orci, & sublimia facta per urbes
 Thessaliæ, cætusque pios Orientis & oras,
 Describis primus nostræ argumenta salutis,
 Nuntiaque æternis mandas felicia chartis?

Ut Rex ille neci sese subjecerit ultro
 Pro mortali hominum scelere, & pro numine læso:
 Et patris indomitas felix extinxerit iras
 Hostia, & attonito pacem exoraverit orbi.
 Hinc tibi præcipuos referentem laudis honores,
 Formosi faciem Tauri, cui lucida fronti
 Cornua, & auratæ fulgent per pectora setæ,
 Olim non frustra grati apposuerunt nepotes:
 Primus item proceres bisseuos vertice summo
 Correptos face flammiferâ, multaque repletos
 Luce refers pia corda: Ducemque in nubibus altis
 Aëra per rutilum manifesto in lumine visum
 Linquere mortales sociis mirantibus auras.
 Exin res etiam memoras, sanctique senatus
 Per populos data jura, novasque per oppida leges
 Impositas, passimque aras erectaque templa:
 Et gentes magni dictas de nomine Christi.
 Fortunate operum tua scripta Propontidos undæ
 Incola jam norit, picti novere Britanni,
 Et Tanain, Istrique bibunt qui rauca fluentia:
 Et quos occiduo circumsonat æquore Nereus.
 Te leget omne solum, te sæcula cuncta, tuisque
 Laudibus assurgent: tua per vestigia gressus
 Tuta ferent, scriptisque tuis tu prævius ibis
 Omnibus, & lucem prætendes: omine fausto
 Unde tibi nomen Lucæ imposuere parentes.

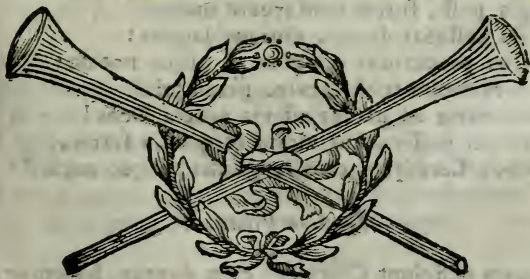
CHRISTOPHORI RUFII

BURGENSIS.

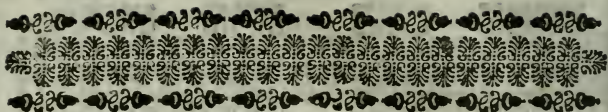

In Domum Cæseam.

INvidiam Cæse fugiens post fata sororis,
 Caucasæos liquit Penthesilea lares;
 Mox ubi felices Latii pervenit ad oras,
 Incoluit spreto Thermodoonte Tibrin.
 Atque hic se statuens; per sæcula, dixit Amazon,
 Vindice me stabit Cæsea, mille, domus.

FAUSTI SABÆI BRIXIANI.

De Pallade, & Cupidine.

SÆpe gravi Pallas tentata Cupidinis arcu,
 Impatiens pueri facta procacis, ait:
 Ulterius si me tentaveris, improbe, mergam
 Ignibus, aut tumido, nil miserata, mari.
 Cui Deus arridens; quid fluctus, dixit, & ignes?
 Vitricus his, illis imperat, alma parens.

De Baccho, & Cerere.

Incaluere mero; demum irâ Lyffus, & Agmon,
 Jurgia post, fortes conseruere manus.
 Panis ibi adstabat durus, vini que lagena;
 His sua percutiunt tempora ad ulque necem:
 Et jacere ambo tritâ cervice petempti.
 Quam varia ad manes est via aperta Deos!
 Credere qui posset, qui vitam & gaudia fertis,
 Bacche, Ceresque, reos sanguinis, atque necis?

De Charitibus.

Numquam deficiunt Charites: cum dantur, habentur,
 Cum absumuntur, multiplicantur opes.

In statuam Apollinis Palatini.

Corpore quam pulcher Titan, tam percitus ira est;
 Intendunt spirant brachia, & ora minas.
 Quem nisi Pontificum exarmasset cura, timeret
 Nunc Niobe iratum facta lapis lapidem.

De Cupidine.

Stabat inermis Amor somno superatus in umbrâ;
 Cum vacuum serpens ingreditur pharetram.
 Accedens pharetram, lentum dum tractat & arcum
 Diſtynna, in dextram vipera proſiluit.
 Dire puer, dixit virgo; tua tela venenum
 Semper habent præſens pernicioſa ſuum.

De Venere.

Dum Venus Anchifen ſub opacâ amplectitur ulmo,
 Unde caput ſacrum forte pependit apri.
 Hoc ſubito inde cadens, Divæ perſtrinxit amantem.
 Tunc Paphia; inſequeris, ſus truculente, meos
 Siccine amatores? lacerasti vivus Adonin;
 Nunc & in Anchifen mortuus ipſe ruis.

Amor thureus.

Quis thure arſuro invictum cælavit Amorem?
 Et terram, & cælum qui cremat igne puer:
 O Sacrum Superis gratum, ſi diditur igni:
 Huc properate homines, huc properate Dei.
 O quam gratus odor! ſceleri par pœna refertur;
 Ut quas jaſtat Amor, ſentiat ipſe faces.

E Græco.

Tres Charites dulci ore, Horæ totidemque puellæ,
 Meque puellaris terna cupido agit.

Tresque Cupido arcus capit in me fervidus unum;
In me uno tamquam si tria corda forent.

Ad Amorem.

Improbe, inermis Amor: quid risu fallis amantes?
Sepositis armis, non tamen insidiis.
Nam sub flore dolos; sub pisce pericula claudis?
Allicis ut perdas, improbe, naufragio.

Ad Jovem e Græcò.

Claude, Deus, magni validissima limina Olympi;
Sacram arcem serva Juppiter ætheream;
Jam mare, jam tellus hastæ est subjecta Quiritum:
Restat inaccessi callis ad astra poli.

De Cupidine & Venere.

Nudus Acidaliis Amor excerpibat in hortis
P lentes violas, purpureasve rosas.
Implicitam vepres dextram læserè legentis;
Indoluit, vulnus sensit ut ipse puer.
Illacrimans matri ostentat plagam atque cruorem,
En & ait, spinis quæ fero dona tuis.
Cui genitrix; quæ non mortalia vulnèra ab arcu
Sæpe tuo patior, fabula facta Deis?

De Ægeriâ.

Pone tuas lacrimas: nec enim Numa fletibus ullis,
Nec prece Lethæo tollet ab æmne caput.
Nec finem faciebat adhuc pia Nympha dolori;
Cum verâ in tristes est modo fontis aquas.
Prospice si Ægeria exarsit jam corde maritum:
Murmure adhuc vivo mortua nam lacrimat.

De Charonte & Phaëtonte.

Venerat horribilem Phaëton combustus ad Orcum;
 Tranare infernam dum rate & instat aquam.
 Tene veham ipsè Charon, puèr ò temerarie, dixit?
 Cujus ab igne mea est pænè cremata ratis?
 Cui puer; imò vehes & bis: bis fata subivi
 Saucius; & merfus; fulmine, & Eridano.

In balneum e Gracò.

Huc se nudarunt Charites; & pepla Cupido
 Surripiens abiit parvus, nudasque reliquit:
 Nunc sine veste foras confusæ exire verentur.

Mari.

Quam prius arsisse videas, Gradive, Cytherè
 Se lavat, & vitreis his natat ecce vadis.
 Ne timeas: non est, vati male visa, Minerva;
 Sed tua quæ blandis Cypria ludit aquis.

Ad Lectorem.

Ædifica in patriâ. Boreas ubi nullus, & imber;
 Conde ubi nec furto diripiuntur opes.
 Hospitium est tellus: Cælum patria unica, nostrum
 Et regnum, & certæ quæque parantur opes.
 Desipere est Solem in tenebras mutare; perenne
 Regnum in vile solum; patriam in hospitium.

Ad Viatorem.

Ad nemora adpropera: is ades huc umbrosa; viator
 Fesse labore gravi; membra quiete juva.
 Hic platani in medio gelidis argenteus undis
 Nescio quid blandum fons fluit ore sonans.

Purpureaque super redolent tellure nitentes
 Hic violæ immixtis Idaliisque rosis.
 Rosciduli campu prati hic, hederæque sequaces
 Effusis pendent illaqueantque comis.
 Florentem hic ripam lambit placidissimus amnis
 Abradens nemoris leniter ipse pedes.
 Nomen Eros: locus iste alio non dignus honore est.
 Hic habitant Charites, hic quoque dulcis Amor.

De Amore.

Non magnum si ridet Amor, ferit, urit & una:
 Huic sunt adfines, spicula, flamma, mare.
 Vulcanus conjux, Gradivus matris amator;
 Nata mari est genitrix dulcis amara Venus.
 Dat mare sævitiam, Mars tela intincta cruore.
 Blanditias genitrix, Mulciber ipse faces.

De Venere inter Cupidinem, & focum pictâ.

Sic placeas, Cytherea, tuo pulcherrima Marti,
 Dic rogo, cur tenui veste recincta manes?
 Hic vir, & hic natus; media inter utrumque calefco;
 Suscitât hic flammâs, ventilat iste faces.

De C. Fabio Pontifice.

Ipe redire viam tutum per tela, per hostes,
 Miraris forsan Pontificem Fabium?
 Desine mirari; Æneam per tela, per hostes
 Qui jam servavit, servat & Æneadem.

De Astyanacte.

Nil superesse videns ex Astyanacte; cadendo
 Tinxit hic omne solum sanguine, mater ait.
 Non opus est tumulo & titulo tibi, nate; cruentum
 Dum scribis titulum, tunc facis & tumulum.

De Collatino.

Dum super hoste cadit moriens moriente maritus,
 Conjugis extinctæ dextera, & ense suo:
 Tolle ait, o tu oculos Lucretia, & inspicere ut hostem
 Communem Stygias persequor usque ad aquas.

Ad Henricum II. Gall. Regem.

Dividere hæc poteram nostri monumenta laboris;
 Et dare diversis munere Principibus;
 Qui mihi promerito potuissent tradere honores,
 Aut aurum, aut vestes, vel pretiosa magis.
 Sed qui usque ad cineres ulli se sacrat, ob illum
 Maxima lucra putat grandia damna pati.

De Tullo Hostilio.

Torpuerant longâ sub relligione Quirites,
 Excideratque suis Mars pater ex animis;
 Tullus in arma ferox ignavam exfuscitat urbem,
 Et certanda tribus fata dedit patriæ.
 Et nisi virtuti fraus huic comes ipsa fuisset;
 Quæ passa est mater, filia passa foret.

De Tito Quintio.

Invertebat humum atque boves urgebat aratro
 Quintius, & multo pulvere turpis erat,
 Cum sese esse Ducem sensit; capit arma, triumphat,
 Immittitque hostes sub juga, ut ante, boves
 Rus repetit: gaudete boves, & aratra, & agelle;
 Ecce triumphalis vester arator adest.

De Homeroe Græco.

Sidera ut obscurat vertens Sol igneus axem,
 Nec parcit Phœbes orbibus ipse sacris:
 Sic alios vates tenebris oppressit Homerus,
 Clarius ut lumen splendeat Aonidum.

Niobe.

Non opus inferiis, nec opus mihi fletibus ullis :
 Construitis frustra quid monumenta mihi ?
 Consultit impensæ, & noster dolor imbribus atris :
 Sum mihimet lacrimæ, sum mihimet tumulus.

De Fabiis CCC.

Suave nitent flores, & dulce immurmurat unda,
 Nidificant & aves; mellificant & apes.
 Hic ubi devotum Fabii fudere cruorem;
 Hic ubi odoratâ contumulantur humo.
 Inter enim flores; & mella; & carmina, & umbras;
 Debuit has animas detinuisse sopor.

Orpheo.

Robora, nec petras deduces amplius; Orpheu,
 Multiplicesque feras nec magis allicies.
 Nec miæ ventorum fremitus strepitumque profundî;
 Mulcebisve globos grandinis; atque nivis.
 Ipse jacēs: nam Mnemosynes tuâ funera plorant
 Natæ, & præcipue Calliopeâ parens.
 Quid querimur nostros natos periisse? tueri
 A nece non possunt pignora Cœlicolæ.

De Curtio:

Sorberi inferno patriam tristatus hiatu,
 Devota arripit Curtius arma, & equum.
 Sponte & in iratâ sese derurbat Erynnys;
 Vivus in ære, & equo constitit ante, Deos.
 Exangues populi trepidant, fugiuntque timentque;
 Et nisi ad Elysios præcipitasset iter,
 Formidaret adhuc Pluto: nam tempore ab illo
 Palescunt Manes, frigida Morsque metu est.

De Gigantibus.

Qui coacervarunt modo montes montibus altis,
 Pulsabantque suis sidera verticibus;
 Infractos præmit Inarime, Lipara, Ætna gigantes;
 Pondere nixa suo nec superare potest.
 Mortui enim solidæ quassant fundamenta terræ.
 Nil mirum vivos si timuere Dei.

De Pompejo & Mithridate.

Vere magnus eras tu, Mithridate superbo
 Pompei, ante pedes collacrimante tuos:
 Major, ubi adfectum solaris, & erigis illum,
 Cumque dabas vitam, pacem, & amicitiam:
 Maximus, imponens victo & diadema: quid ultra
 Exoptas? Reges vincis, & ipse facis.

De Poro Indorum Rege.

Quantus erat Porus noscas, quod victus ab illo,
 Cui cessere Asiæ regna, duces, populi.
 Vivere nolebat, cui rex virtute superbâ
 Captus Alexander perdita regna dedit.
 Magni ambo reges, vincens hic; victus & ille:
 Hic dono, hic gemitu, maximi uterque animi.

Ex Græcò.

Ebrii erant omnes: fatuus vult sobrius esse:
 Hinc solus visus ebrius, & fatuus.

De Xerxe.

Agmina conspiciens latos diffusa per agros,
 Quæ poterant fluvios quæque bibisse lacus;
 Ploravit Xerxes super his, cum sciret ab annis
 Centum ex tot nullum tunc superesse virum.
 O lacrimæ Crocodili! amens peritura gemebat
 Sæculo; & ad cædem Dux trahit ipse brevem.

De Antigono & Pyrrho Regibus.

Cum Pyrrhi caput Antigonus vidisset; oborto
 Fletu, & avi, & patris tunc subiere neces.
 Et versans animo imperii variabile fatum,
 Hostem regales duxit ad inferias.
 Egregium esse putans, quem vivum vicerat armis,
 Defunctum extremo vincere & officio.

De Adraſto.

Quid superest, Adraſtus ait, mea dextra? peremptis
 Fratre meo, & domino, qui mihi frater erat?
 Nil nisi ego infelix mihi. Disque invisus: at ipsa
 Perdere sueta tuos, me quoque perde, manus.
 Dixerat, & subito manus obsequiosa peregit
 Impietatis opus, ob petatis opem.

Alexandro Magno.

Dum tibi, Alexander, Fortuna benigna quod optas
 Largitur, penitus te tibi furripuit.
 Nam patriam, mores, habitum, cum Perside mutans,
 Degener efficeris, barbarus, atque gravis,
 Et dum furtivum patrem mercaris ob aurum?
 Ipse homines una decipis atque Deos.

Agamemnon.

Ille hominum, ille Ducum princeps celebratus Atrides
 Post domita elatae regna superba Asiae;
 Dum patriam repeto, me excepit adulter, & uxor,
 Incautum, & Veneri victima tanta cado;
 Quæsieram longinquo ex orbe Helenamque, Parinque;
 Quem propria infelix clauseram utrumque domo.

De Arione.

Dum mare per medium delphino investus Arion
 Mulceret tumidas jam citharædus aquas:
 Nereides placidæ in numerum duxere choreas,
 Lusit & in summis tunc Galatea vadis.
 Cernere saltantes fuerat delphinas, & ipsos
 Tritones raucis increpuisse tubis.
 Omnia læta inerant: Sirenes, Scylla, Charybdis,
 Latratum, dulces & posuere dolos.
 Gaudete o vates: nam post fera numina Averni,
 Et mare pacatum, tunc Lyra facta Dea est.

De eodem.

Erexit statuam Periander Arionis, & qui
 Æquora fulcanti tergora curva dedit.
 Delphini monstrat placidi pia fabula, quantum
 Exluperent homines impietate feras.

De Mucio Sævola.

Hostibus in mediis ausus distringere ferrum es
 Sævola, & errantem corrigere igne manum.
 Recte inquam, errasti; postquam successit, ut hostis
 Parceret & patriæ, parceret atque tibi.

De Cræsi Regis filio.

Mutus erat natus Regis Cræsi, unicus heres:
 Strictum ensem in patrem dum videt atque dolet;
 Ne perimas Cræsum, conatus dicere, dixit:
 Nam vocem expugnat clamor, & ora metus.
 Utile enim & mirum, fuit hoc timuisse; duobus:
 Attulit hinc vocem; reppulit inde necem.

Mutuam Auxilium e Græco.

Mendicum cæcus claudum cervicæ ferebat,
 Et ducebatur lumine ab alterius.
 Ambo imperfecti, corpus junguntur in unum;
 Recte eat ut claudus, cæcus ut inspiciat.

Cimoni Atheniensi.

Quisnam qui incedit tantis stipatus amicis?
 Munera qui secum tot pretiosa gerit?
 Hic ille excelsus victor rerraque marique
 Cimon; qui quod habet dividit in patriam.
 Quam bene vicisti, & spoliasti barbara regna?
 Postquam alis & vestis, & decoras patriam.

Octavia Neronis.

Tanta ruina mea est, nequeam ut deslere ruinam;
 Nam mentem, & sensus eripit ipse dolor.
 Summa dolorum illa est, non posse dolere dolorem,
 Ore tacere meum est: corde dolere meo.

De Homero.

Qui cælum illustrat, mortales instruit, æquor
 Demulcet dulci carmine Mæonides:
 Perpetuo terram qui vestit suaverubenti
 Vere, in Io vitam liquit, & ossa senex:
 Ut quem nascentem perfudit odore rosarum
 Jam Rhodos, in violis post tumularet Ios.

De Syllâ & Mario.

Dicite carnifices Romani sanguinis, o vos
 Sylla cruenta, & tu sanguinolente Mari;
 Estis adhuc hostes ima tellure reposti?
 Diri, & adhuc hostes sub Phlegethonte sumus,
 Nec sine sorte sumus diverso more sepulti:
 Unus enim flammis conditus, alter aquis.

Pyrrhus Achillis Manibus.

Æterni o cineres, o formidata parentis
 Ossa, & adhuc inter sidera, & umbra nitens,
 Hos cineres vobis Trojæ, Priamique cruorem
 Consecro, & ante rogam, virginis hanc animam.
 His placate iram, & vestram, mihi semper acerbam,
 Semper honoratam, post quoque fata, necem.
 Quæ non fecerunt tot bella ducesque, tot anni:
 Militis hæc vestri sunt monumenta novi.

Catoni Uticensi.

Magnanimi excessûs monumentum, terra fretumque est:
 Nam tanto ipse implet nomine utrumque, Cato.
 Ense virum melius monstrans occumbere fortem,
 Quam vitam indignam vivere & indecorem.
 Gloria nam major, quam sanguis fluxit ab ictu:
 Quæ te, & adhuc laudes pingit ubique tuas.

Porcie.

Bruto digna viro, generosi nata Catonis,
 Ebibis ardentem cur moritura faces?
 Non aliter potui tantum compescere luctum:
 Igne exiccantur, igne domantur aquæ.

Numæ Pompilio, retrogradum.

Mens bona, non tua fraus; mores, non fabula Nymphæ,
 Carpere te fecit Æneadum imperium.

De M. Iuventio Talpâ.

Talpa, ubi post victos Corsos perlegit honores,
 Urbs sibi quos dederat, lætitiâ occubuit.
 Quid si vicisset Pœnos Gallosque Scythasque?
 Credibile est illum bis voluisse mori.

De Æneâ.

Dardanio Æneæ, confectum ætate parentem
 Portanti, cedunt ignis, & arma pio.
 Visentique illum sub tristitia Tartara. eidem
 Dantque locum manes, terrificæque feræ.
 Dum meat & remeat per tanta pericula, tutus
 Non duce nonve Deo, sed pietate fuit.

De L. Sicinio Dentato.

Romanum Æaciden, Dentatum ad sidera cœli
 Imperii auctores Marsque Venusque ferunt.
 Et Virtus & Honor tumulum non marmore ponunt;
 Sed cocervarunt hic spolia, arma simul;
 Armillas, torques, phaleras, variasque coronas:
 Pallas at in titulo est anxia; tantus erat.

De Pythagorâ.

Civibus ornatam largis opibusque Crotonem,
 E patriâ accessit Pythagoras Samius.
 Tam virtute suâ, tam sanctis moribus auxit,
 Ut moriente illo sit sua facta domus
 Delubrum Cereris, sub quo celebratur uterque.
 Sub Cerere hic Samius, sub Samio ipsa Ceres.

Catoni Uticensi.

Quid, Cato, jam speras prostratis viribus urbis?
 Adgrediare audax ense Catonis opus
 Pro patria semper certantem est turpe Catonem
 Stare cadente, imo non moriente mori.

De Pythagorâ.

Pythagoram pictor poterat finxisse loquentem,
 Verum Pythagoram conticuisse juvat.

Tibris Coclitæ.

Quod mihi quædque tibi, Cocles, servaveris urbem,
 Hæc sunt servatæ præmia, Tibris ait:
 Restitui patriæ & reddam per sæcula cuncta,
 Gurgite te incolumem, murmure te celebrem.

De Appia Claudio.

Inviti ut biberent, qui merfit in æquore Pullos,
 Naufraga & elusit religione Deos.
 Disjectam in tumidis classem dux vidit in undis;
 Sensit & iratos Claudius esse Deos.
 Et jam erat a populo damnandus: vota fremebant;
 Cum subitæ e cælo præcipitantur aquæ.
 Qui peccavit aquis, & aquis qui immerferat urbem,
 In media est subitis urbe solutus aquis.

Scipionibus Africanis.

Scipiadæ o quantum dispar victoria utrique
 Vestra fuit, virtus cum tamen una foret.
 Per te summa habuit Romana potentia apertam;
 Per te summa habuit luxuria ipsa, viam.

Hæctor.

Hæctora quid parvo concludis, Troja, sepulchro?
 Tam brevis ingentem non capit urna virum.
 Mille rates, totidemque Duces, natiq; Deorum
 Vix potuere illum sternere, & ipsa reges?
 Europæ atque Asiæ fines, non Troja sepulchrum est:
 Uni unus titulum scripsit & iste satis.

Euripidi.

Non hæc urna tua, Euripides, sed tu magis hujus:
 Namque tua hanc urnam gloria condecorat.

Alcestidi.

Formosæ Alcesti poterāsne, Admete, superstes
 Esse tuæ? quæ te sic venerata fuit.
 Quid poterat majus pro te, quam Fata subire?
 Cum nullus pro te fata subire velit.
 Accipe pro meritis mulier dignissima cælo,
 Imo non mulier, sed Dea digna Jove.
 Donec erunt laudes, toto celebraberis orbe,
 Una maritarum gloria, & una virum.

Scævola.

Ne grave, si huic tumulo fundis sanctissime vitam
 Purpuream, & ponis Scævola, corpus iners:
 Victimæ grata Deis, Marii non manibus ipsis:
 Fimbria nec cædis gaudia longa trahet.
 Nam scelere hoc diro implebit tua candida totum
 Mens cælum, manes umbra, cruorque solum.

Matio Scævola.

Quid, Muti, in dextram sævis? si lumina peccant.
 Supplicio potius mens tua digna fuit.
 Nulla tamen peccat, postquam tua libera Roma est:
 Nam quod tentabas tunc facere, ipse facis.

De Terentio Varrone.

Tempora vivaci ingenio qui longa peregit,
 Imo qui vicit sæcula cuncta suis:
 Humana intexit Varro, & divina retexit;
 Fingat ut inde homines; pingat ut inde Deos.

Porfena.

Cum Porfenna gravi Romam obsidione levaret;
 Er mirarentur turba, ducesque fugam:
 Bellum; ait invictane geram cum gente Gradivi?
 Scævola nam flammam; Clælia vicit aquas.

Julia Cæsaris.

Diceret ista patri, atque viro fletus Julia, mortis
 Ante rogum patriæ ni properasset iter;
 Vel tu victor eas, vel tu; victoria nostra est;
 Teque ruente eadam teque cadente ruam.
 Juliam enim turpe est tanto superesse parenti;
 Dedecus & magno sic superesse viro.

Artemisia.

Non contenta viro mirum extruxisse sepulchrum,
 Quo tot congestæ dilapidantur opes:
 Excito meque ipsam tumulum; quo conditus usque
 Permaneat mecum nobiliore loco,
 Vive illo, requiesce isto, Mausole sepulchro:
 Nominis illud erat, istud amoris erit.

De Fabio, & Camillo.

Cujus imago isthæc? Fabii prior; illa Camilli;
 Servavit patriæ mœnia uterque suæ;
 Capta quidem a Gallis, Afro & capienda tyranno;
 Hic cursu, hic tardâ restituere morâ.

De Catone Uticensi.

Plus doluit Cæsar se non vicisse Catonem.
 Quam tot gavisus perdomuisse duces.
 In solo hoc fuerant, vires, constantiaque urbis:
 Plus erat hunc unum vincere quam patriam.

De Narcisso.

Hic est ille puer, qui dum fallacibus undis
 Crederet, est vano lusum amore sui.
 Et nunc adserpit languenti gramine ripæ;
 Ut quibus aruerit, jam revirescat aquis.

E Græco.

Turba poëtarum veterum discessit ab orbe;
 Morua vere, inquam, cum Theodorus obit.
 Nam vivente illo vixit, pereunte perempta est:
 Uno omnes latitant in tumulo tumuli.

De Homero.

Quid tumulum tentas divino condere Homero?
 Quod spatii cœlum continet, urna sua est.

Tulliola Ciceronis.

Hæc fuit illa suo nimium dilecta parenti
 Tulliola, inque etiam nomine blanda suo.
 Quis Charites, Musas, Veneres, non deperit? ipsa
 Inter enim has omnes plurima, & una fuit.

Cicero.

Hæc sacrata manus Ciceronis, & ora verenda hæc,
 Unde salus patriæ fluxit, & eloquium.
 Indicat ora manus, respectant ora, manumque;
 Illa quod exscripsit, illa quod inveherent,
 Quid furis Antoni? nec enim maledicta tacebunt.
 Lingua recisa tonat; dextera scribit adhuc.

Chiron Centaurus.

Sensit Achilleam ut cædem, magnumque dolorem
 Semivir, esse & equam vidit ut Ocyrhoën:
 Corde repercusso suspiria traxit, & inquit;
 Pœna mihi esse Deum; dedecus esse patrem.

Charon, & Niobe.

Cymba mea hæc rimosa vetus, tantum vehit umbras
 Usque leves: gravis at tu, & lacrimosa silex
 Naufragio ne iterum pereas in morte, tuisque
 Pignoribus fias causa secunda necis;

Ex-

Expecta; lacrimæ, & tempus te solvet in umbram,
 Portitor hæc: contra, trajiciam. ait, Niobe:
 Amnis erit luctus, natorum spicula linter:
 Anne meo ad manes lintreque deveniam,

De Scipione Africano majore.

Ne patriam absumat caram civilis Enyo,
 Excessit dulci Scipio ab urbe suâ.
 Urbe sed abscedens secum deduxerat urbem.
 Namque ubi tantus erat Scipio, Roma fuit.

Ad Catharinam Henrici Regis uxorem.

Si sterilis visa est, nil mirum, Medica proles:
 Duratura diu nam genuisse grave est.
 Quo plus tardasti fœtum, lætaberis hoc plus:
 Spem regni, & flores, lætitiâque paris.

Pindaro.

Ætheris unde tibi tantum, currusque volantes?
 Unde trahis mirum magnificumque melos?
 Nam vehis ad superos dum præmia Olympica cantu;
 Teque, Lyramque iterum, Pindare, in astra refers.

De Scipione, & Catone, majoribus.

Romanum imperium bellis Carthago premebat.
 Et cives scelerum jam jugulabat amor:
 Plena laborabat discriminis intus, & extra
 Urbs æterna: oritur Scipio, & ipse Cato.
 Hic juvenis, longævus & hic, domuere rebelles;
 Scipio Sidonios, Romulidasque Cato.
 Multum Roma viris debes servata duobus,
 Edomitis, pulsis, hostibus, & vitiis.

De Medusa.

Si lapide in sculpto miraris Gorgona, & horres,
 Nil mirum: multo sibilat angue caput.
 Et nisi tam parvo claudatur in orbe Medusa,
 Clamares, semet vidit, & obriguit.

Ex Græco.

Qui laudare velit virtutem, extollat Homerum;
 Cum virtute Dea divus Homerus idem est.

In Epicurum, & Themistoclem.

Prole Neclidæ geminâ lætantur Athenæ,
 Hæc patriam vitiis liberat; illa jugo.

Cornelia Pompeii.

Maestari in pelago ut vidit Cornelia Magnum,
 Truncum inhumatum etiam sensit ut esse, refert:
 Plena latrociniiis purgaverat æquora, & omnem
 Qui spoliis Regum condecoravit humum;
 Ingratum pelagus, terra ingratiſſima, turpem
 Tu tribuis cædem, tu monumenta negas.

Scipio major.

Si patriæ ingratiæ cineres, atque ossa negavi;
 Si mihi pro merito nec monumenta dedit;
 Gloria non ideo mihi defuit atque sepulchrum:
 Nam Carthago urna est, Annibal elogium.

Niobe.

Sum Niobe, quæ viva fui, tum flebile saxum,
 Praxitelis rursus saxea facta manu,
 Vivo equidem sine corde tamen: non error ab arte est:
 Cum Superos sprevi nam sine corde fui.

De Atreo.

Secta nepotum Atreus, & adhuc viventia membra
 Dum parat heu patri concoquere igne, & aquis;
 Triste ministerium fugiunt elementa, paventque;
 Unde gemit natos, stridula flamma patrem.
 Nil mirum si Phœbus equos averterit, unde
 Illacrimant ignes, unde queruntur aquæ.

De M. Bruto.

Adventare videt victorem miles, & hostem;
 Et Domino metuens, effuge Brute, refert.
 Effugiam, manibus dixit; nudavit & enssem,
 Romanum & vere perforat ille latus:
 Spiritum & ingentem eduxit, cui contigit uni
 Parcere nec patri, nec sibi, pro patriâ.

Niobe.

Ne foret una satis mihi mors, ne luctus & unus,
 Repperit artificis fata secunda manus.
 Vivere me iratis fecit de marmore Divis;
 Rursus ego ut moriar, rursus ego ut lacrimem.

Phædra.

Per deserta sequi te, & summa pericula, postquam,
 Brachia nec licuit implicuisse tibi:
 Te sequar ad Stygios melior nunc Phædra recessus,
 Jungam animamque animæ: dixit, & occubuit.

De Tantalo & Niobe.

Quisnam est, qui hoc saxum ruiturū in tempora jam jam
 Horret? & hæc quænam saxea imago gemens?
 Proditor iste Deūm, contemptrix ista Dearum,
 Tantalus est Phrygius, Tantalus est Niobe.
 Peccarunt ambo, linguâ plectuntur & ambo;
 Ad lapidem genitor; filia at in lapide.

Niobe.

Ipſa ego peccavi, non pignora, Tantalis inquit;
 Figite me: nati nil meruere mei.
 Quolibet in nato moriatur ut ipſa preſumpto.
 Vivit; & ad luſtum mortua non moritur.

Ad Henricum Regem Gall.

Infecunda diu tua ſi dulciſſima conjux
 Viſa; nec eſt mirum, nec ratione caret,
 Dî volveſce preces, votifque inſtanter ut ores:
 Nil prece, nil votis gratius eſt Superis.
 Poſtquam thuricremo cumulas altaria honore,
 Henrice, uxo is, Maxime, pignus habes.
 Sperandum eſt majus; Regem ſi regibus addunt,
 Addent Dî & regnis regna aliena tuis.

Ad Leonem X. P. M.

Langueo & eſurio: ſpes in te tota ſalutis;
 Cùm mihi ſis Paſtor, maximus & Medicus.
 Paſcere oportet oves, & ab illis pellere morbos:
 Et facies Medico, & digna Leone Leo.

Ad Franciſcum I. Gall. Regem.

Eſes Agramontiadem merito, rex inclite: nam vos
 Junxerat unanimis una eademque fides,
 Et vos unus amor: nam ſi quid paſſus acerbi
 Tu fueras, idem paſſus acerba fuit.
 Nunc quia ſæpe tibi Dii adverſi, atque aſtra fuerunt,
 Placet ut iratos, ivit in aſtra, Deos.

Eidem.

Lilia quis credet tangi formidine, quamvis
 Fulmineas jaſtet Cæſar ab ore faces?

Sic oculos capiunt, & odoribus omnia complent,
 Ut pro illis certent Cypria, Flora, Pales:

Ad Henricum Gall. Regem.

Qui te non amat optimum patronum,
 Et te non velit omnium monarcham;
 Ingratissimus omnium clientum,
 Infensissimus omnium virorum est:
 Qui cum tot Charitum videre non vult,
 Tantam vult Charitem invidere nobis.

Loquaci.

Sæpe homini esse solet, res pessima, & optima, lingua:
 Quam nocet infrenis, tam moderata juvat.

Ad Amicum.

Ad tua vota manus talos emittere quod sit
 Docta; ubi vult Venerem, præsto vocata Venus;
 Senio & dexter jactu blanditur amico.
 Et quod te fugiat perniciofa canis:
 Te multi laudant; sed eis ne credito: nam tu
 Quo magis ista sapis, desipis ipse magis.

Epitaph. Card. Aleandri.

Cur tumulo non inscripsi mea nomina, quæris?
 Ingratus cum sit murus & iste lapis?
 Qualis eram, dicent, & quis pleno ore Quirites;
 Si mage vis, dicent, Græcus, Arabs, Solymus.

Ad Musas, de Lampridio.

Si meus occurrit vobis Lampridius, illi
 Amplexus dulces jungite Pierides;
 Nec pudor obstiterit, quin detis & oscula vati
 Tam raro, qui vos excolit, ornat, avet.
 Oscula quid dixi? vos quæro amittere: nam sunt
 Retia, quæ casti mella Heliconis habent.

Invenietis ibi vestras cum fratre sorores,
 Cingentes vatis Daphnide fronde caput.
 Dicite ei: Faustus te observat. & ardet, & optat,
 Qui genus exornas, & patriam, & Latium.

E Graco.

Fune petram Bocus serpens conscenderat altam,
 Forte boum pastor, cerea regna petens.
 Cum canis armenti custos, dominumque secutus,
 Corrosit funem mellis amore gravem:
 Corruit & præceps pastor miserabilis, & mel
 Dulce aliis, illi funera amara dedit.

Ad Fanciscum Regem, de Jo: Bellajo Card.

Magnanime o princeps, ecquid peccavimus in te?
 Supplicio infontes plectimur ecce gravi.
 Eripuisti illum, quem dicere possumus urbis
 Latitiam, laudem, lumen; & illecebras?
 Et desolatæ morientis Pallados & spem.
 Hinc Musæ hæc clamant, Romaque mœsta simul.
 Quo tu Mæcenas properans te proripis? & tu
 Quid rapis e nostro, rex, Phaëtonta polo?
 Bellajum fuerat melius non noscere nobis,
 Quam sperasse diu, post caruisse brevi.

Ad Evagoram.

Parce; tibi Evagora dignos quis reddet honores?
 Solus enim Evagoras exprimit Evagoram.

Ad Mareellum Cervinum Card.

Quænam dona tuo referam condigna labore
 Nescio, cum vires straveris ipse meas.
 Ne tamen ingratus videar, dignissime princeps,
 Offero parva tibi, maxima cum nequeam:
 Scilicet hanc animam, & corpus, tenuem quoque sortem,
 Et si quid majus corpore, sorte, animâ.

Ad

Ad Joan. Bellajum.

Non quia dives opum, sacri columenque Senatus;
 Sed quia virtutis sis studiosus, amo.
 Suspiro hanc, cum sit vere pulcherrima rerum:
 Illa meæ sola est divitiæ, illa decus.
 Si me respicies, & amatus amabis amicum;
 Tu mihi semper eris quem coluisse velim.
 Nam procerum si quis Musis adplaudit & hæret,
 Non modo Semideus, sed Deus ille mihi est.

De Francisco Rege Gallia.

Ne mirere meum, Lector, pro numine regem
 Si colo, quem decorant muneribus Superi.
 Nam formæ imperio dignæ insufflavit honorem,
 Infuper & Charites addidit, alma Venus;
 Robur & Alcides; & mel Cyllenius oris,
 Mars animos, Sophiam Pallas, & ingenium.
 Juno regna, Tonans majestatemque verendam,
 Et multo ambrosiæ sparsit honore caput.
 Si nescis quid Apollo illi donaverit; audi;
 Jurabis Phœbum, Pieridasque loqui.
 Hæc ego cum videam Divûm immortalia dona;
 Mortalem hunc ipsum suspicor esse Deum.

De eodem.

Audiat hoc tellus, mirabitur Amphitrite,
 Quæ loquor in Reges, magnanimosque Duces.
 Quisnam erit Heroum qui sese conferat umquam
 Gallorum Regi, moribus, ore, manu?
 Fulminat ense, animo moderatur, pectine pulsat,
 Ut Mars, Rex, Vates, agmina, sceptrâ, lyram.

Ad Joan. Bellajum.

Non debes ; nostræ tibi si placuere Camœnæ :
 Gratia summa mihi est , quod placuere tibi .
 Ipse minus debes , si displicuere : relatum
 Nam tibi sat damni cum tibi displiceant .
 Tu tamen his atque his donas , ut munere discant .
 Displicuisse minus , vel placuisse magis .

Epitaph. Ambrosii Politi.

Sacrati hoc cineres tumulo : pia & ossa quietem ,
 Assiduos fluctus post maris hujus habent .
 Cujus erant : cernes in cœlo nomen , & astrum ,
 Si Virtus rupto carcere in astra volat .

Ad Joan. Bellajum Card. Parisiensem.

Dicebam mecum : mihi quid Rhamnusia virgo
 Arridet vultu lætior insolito ?
 Non quod opes ideo largas , vel tradat honores ;
 Sed quia opes , & honor tu mihi solus eras ,
 Proinde aliquid cum me , spe turgidus , esse putarem .
 Elusum sensi me , vacuumque brevi .
 Nam spem in te & requiem tenii Bellaje locaram :
 Has auferis ; quod plus , ingenium , atque animum .

Eidem.

Perditâ ut Eurydice , lacrimans obmutuit Orpheus ,
 Et casum silvæ congenere gravem :
 Sic ego te amisso mœrentia pectora clausi ,
 Sed sunt flebilibus ora adaperata vadis ,
 His nisi spem mergam , quæ me delusit inanem ,
 Inque caput mittam plectra , lyramque suum ,
 Succendam & libros in eam , sim tempus in omne
 De Niobe Harpocrates , de Harpocrate & Niobe .

Ad

Ad Pamphilum Saxum.

Vinci ab amore tibi patiar; quia Pamphilus ipse es:
 Sed quod me vincas munere, non patiar.
 Imo, etiam patiar; quia cedit munus amanti:
 Quod tibi honorificum est, nil mihi turpe puto.

In imaginem Francisci Regis Gallie.

Quam spectatores ignari cernitis, icon
 Spiritu & artificio nobilitata manu
 Illius est, qui cuncta suo moderamine regna
 Allicit, & gentes ingenio, atque manu.
 Quod taceat, non est mirum: indignatur imago
 Et pictam largas non habuisse manus.

In eandem.

Si quis in extremo non te cognosceret orbe
 Hancque tui vultus cerneret effigiem;
 Te morum, te virtutum juraret asylum,
 Principem & Heroum, te fore, & orbis herum.
 Pectoris in medio optaret frustra ille fenestram:
 Totus ab ore tuo, rex generose, pates.

Ad Paullum III. P. M.

Pacis amatori statuam tibi, maxime Princeps,
 Ponit in arenis littore Praxiteles:
 Ut qui terrarum sedasti bella; procellas
 Tranquilles etiam non minus ipse maris.

Mutius Scauola.

Ne doleas animosa manus, jam Mutius inquit
 Dum patitur sacros igne perusta focos.
 Sola Deos placas; hostem quoque vincis: ab urbe
 Igne ignem, & ferrum pellis, & exitium.

Ad

Ad Julium III. P. M.

Donasti unde meam possum traducere vitam.
 Lassula, & ægra, & inops quæ reparanda fuit.
 Et quod debebant alii longo ordine nobis
 Pontifices solvis, maxime Pontificum.
 Quid tibi retribuam, Juli, nisi carmina & odas?
 Hæc sunt principibus gloria, splendor, honos.
 Aurea dona duces dent, Reges gemmea; utrique
 Nec majora istis, nec meliora dabunt.

Epitaph. Antonii Puccii Card.

Hic Pucci ossa jacent Antonî condita; circum
 Tiberis, & Aonides flent, Charitæque simul.
 Virtutem, ingenium excellens, moreisque benignos,
 Discito ab insuetis lætibus, ac lacrimis.

Ad Henricum Gall. Regem.

Ore verecundo Virtus lacerata gemebat,
 Ante ædes Regum, Pontificumque fores.
 Nemo illam admisit, nec paupere juvit amictu;
 Ægra jacebat humi frigore, & esurie.
 Cum pater ille tuus suspiria sensit, & intra
 Tecta vocat, vestit, pascit, honorat, amat.
 Illic læta habitat, tecum & moderatur habenas
 Et regni, atque suas spargit, & auctat opes.
 Rex Henrice, ergo felix dominare: nec hostes
 Contra virtutem, nec Deus ipse potest.

Ad Alex. Farnesium Card.

Fortè admiraris, princeps carissime, quod te
 Tam raro adspiciam, rarius atque loquar.
 Quis reperire potest, quem summa negotia regum
 Semper habent, & agunt, continueque vorant?

Tam-

Tamquam Atlantiades, & candida Luna vagaris,
 Nec tuus est tota certus in urbe locus.
 Te reperire alibi, quam nostro in pectore, longum est:
 Hic te cotemplor, cerno, saluto, colo.

Ad Marcellum P. M.

Non ut Pontificem summum, sanctumque decebat
 Marcelle, indigno conderis hoc tumulo?
 Parce; ubicumque jaces, semper celebraberè: honorat
 Non tumulus cinerem, sed cinis ipse locum.

Tumulus Pauli III.

Non ratione caret moles rûdis ista silensque;
 Æquari Paulo non valet ullus honor
 Sumptu omni, & titulo est major: quia maximus illi
 Orbis erit tumulus; vita decens titulus.

Epitaph. Barthol. Stelle.

Mentitur, nostrum Stellam qui dicit obisse?
 Vir bonus & prudens non obiisse potest.
 Sed proprias sedes, & regna vocatus adivit:
 Nam cœlum stellis est locus, & patria.

Ad Charitem.

Dum te admiraris speculo, & te fingis ad unum
 Usque pilum, longas & trahis inde moras;
 Quod non uraris miror: nam Solis ad ictus
 Inflexos speculo, gignitur ignis edax.
 Sed quid flamma potest in tanta incendia? tota es
 Flamma, & quæ tangis, prospicis, & loqueris.

De eadem.

Sumpserat arma, faces, arcum, Charitemque petebat
 Sævus Amor; sensit cum Charis insidias:

Attollensque oculos, quid me, improbe, dixit, &
 Et face persequeris? te mea tela movent.
 Ostentatque libros, & acus, & stamina: visis
 Stamine, acu, & libris: fugit inermis Amor.

De se & Cupidine.

Cum petiisset Amor læto mea corda volatu.
 Exussit pennas igne, quod ignis eram.
 Indolet implumis; lacrimat male cautus, & illas
 Quod quas succendit, sentiat ipse faces
 Remigium alarum excrevit; tunc evolat in me,
 Et mala quæque tulit, mi geminata dedit.
 Noster enim illius, nostræ illius ecce redundant,
 De lacrimis lacrimæ, deque dolore dolor.

Victoria Columna viro suo.

Non opus est illo tibi, Dux memorande, sepulchro
 Mortales possunt quod reparare manus:
 Quod demoliri fortuna nec ulla, nec hostes,
 Avale, nec valeat rodere tempus edax.
 Rex victus posuit, tibi Gallia strata perennem
 Victori tumulum, magnanimo & titulum.

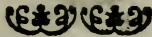
De seipso.

Ignè uror, fletu diffundor: fletus ab igne
 Ut tenuis, sic fit luctibus ignis edax.
 Imo ignis, major sit fletu, & fletus ab igne
 Sævior, & semper sic cremor, & lacrimo.
 Hei mihi, junguntur discordes, ignis & unda;
 Ut cinis arefcens igne, liquefcats aquâ.

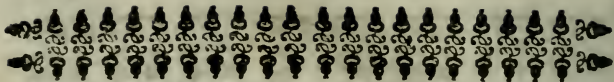
M. ANTONII SABELLI.

*Joannis Petri Valeriani Nomen in Pierium
vertit hoc Epigrammate.*

Petrus eras, cum te tot Norica Saxa tenebant:
Pierus ad Venetæ dictus es Urbis aquas.
At postquam Cyrrha superato Antra illa subisti,
Adscribi Aoniis ut mereare choris,
Jam mihi nec Petrus, neque Pierus; ista facessant,
Sed fueris vero nomine Pierius.

M. ANTONII SABINI
IMOLENSIS.

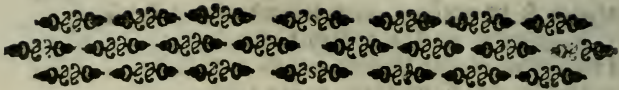
De sui temporis Scriptoribus quibusdam. Ad F. Mattheum Bandellum Castronovensem Ordinis Predicatorum.

SI Romæ tribuere unquam, Latioque Camœnæ
Eximium nomen, perpetuumque decus,
Nunc magis, & laxis apparet Phœbus habenis.
Parnassique aperit Calliopea jugum,
Fundit inexhaustas rupes Heliconia lymphas:
Quæ vatum linguas, oraque sacra rigant.
Tempora Saturni, & magni Cæsaris ætas
Emicat: Italiæ splendet ubique chorus.
Denique terrarum tellus pulcherrima gaudet
Scriptorum numero, compositisque libris.
Sed Mediolani mira omnia, copia rerum:
Innumeri vates, scriptor & innumerus.
Nulla Dies implet non alta volumina, quæ non
Extimeant, si quid Rhinocerotis habes.
Sed tamen heu quantum vereor, ne tristis agatur
Annus ab his, magni causa doloris adest.
Nam Bromii extincta est felix vindemia, siccus
Civis erit noster, siccus Arator erit.
Talia fama refert Bacchum rigido ore loquutum.
Iratum Phœbo, Pieridumque choro.
Jam pereant vites sacris alimenta poetis.
Deque suo vates nunc Helicone bibant.

Dixit, & ut possum veris depræhendere signis,
 Ad patrem gressus contulit ille suos.
 Impulit ut magni laxaret nubila cœli,
 Qualia veridicus ferre poëta solet.
 Impulit ut mixto resonarent grandine nimbi,
 Sæpius & gelida contudit arva nive.
 Hinc glacies constricta modis increfcere miris
 Cœpit. & insolitum frigus ubique fuit.
 Multi homines periere, feræ periere, volatum
 Nulla avis in terris cœperat, atque polo.
 Nec tamen immani cesserunt frigore vates
 Scribere, grandifonos ac reboare modos.
 Non alius scriptor chartis, calamoque pepercit,
 Hinc omnis lucrum Bibliopola facit.
 Quidam Grammaticis magnum tribuere volumen
 Alterius scriptis syllaba quæque patet.
 Auctores priscos errare fatetur, & omnes
 Indocti & Docti chartea dona ferunt.
 Nesciit Orator, nec turba poëtica voces
 Adiicere, & verbis, nominibusque suas.
 Tullius has numquam sensit, minus illa Catullus.
 Cui nomén docti docta caterva dedit.
 Vir bonus, & multa doctrina præditus, omnem
 Romani campum prædocet eloquii.
 Dicite non alias fero, sed phero dicite, phormam
 Non formam, atque phugam dicite, neve fugam
 Cetera quid referam non exaudita Cethegis,
 Et quæ doctrinæ non leve nomen habent?

FLORIDI SABINI.

Antiocho Tiberio.

EXilium domino quod vaticinare potenti,
 Dirâ morte insons perderis Antioche.
 O miseras artes, quæ non docuere salutis,
 Cum tibi monstrarint hæ quoque mortis iter.

JACOBI SADOLETI

SAC. ROM. ECCL. CARDIN.

MUTINENSIS.

De Laocoontis statuâ.

ECce alto terræ e cumulo, ingentisque ruinae
 Visceribus iterum reducem longinqua reduxit
 Laocoonta dies, aulis regalibus olim
 Qui stetit, atque tuos ornabat. Tite, penates:
 Divinae simulacrum artis: nec docta verustas
 Nobiliter spectabat opus; nunc alta revisit
 Exemplum tenebris redivivæ mœnia Romæ.
 Quid primum summumve loquar? miserumne parentem
 Et prolem geminam? an sinuatos flexibus angues

Ter-

Terribili aspectu? caudasque, irasque draconum,
 Vulneraque, & veros, saxo moriente, dolores?
 Horret ad hæc animus, mutaque ab imagine pulsac
 Pectora non parvo pietas commixta tremori.
 Prolixum vivi spiris glomerantur in orbem
 Ardentes colubri, & sinuosis orbibus ora,
 Ternaque multiplici constringunt corpora nexu.
 Vix oculi sufferre valent crudele tuendo
 Exitium, casusque feros: micat alter, & ipsum
 Laocoonta petit, totumque infraque, supraque
 Implicat, & rabido tandem ferit ilia morfu.
 Connexum refugit corpus, torquentia sese
 Membra, latusque retro sinuatum a vulnere cernas:
 Ille dolore acri, & laniatu impulsus acerbo
 Dat gemitum ingentem, crudosque avellere dentes
 Connixus, lævam impatiens ad terga chelydri
 Obiicit: intendunt nervi, collectaque ab omni
 Corpore vis frustra summis conatibus instat.
 Ferre nequit rabiem. & de vulnere murmur anhelum est.
 At serpens lapsu crebro redeunte subintrat
 Lubricus intortoque ligat genua infima nodo.
 Crus tumet, obsepto turgent vitalia pulsu,
 Liventesque atro distendunt sanguine venas.
 Nec minus in natos eadem vis effera sævit.
 Amplexuque angit rabido, miserandaque membra
 Dilacerat: jamque alterius depasta cruentum
 Pectus, suprema genitorem voce cientis.
 Circumjectu orbis, validoque volumine fulcit.
 Alter adhuc nullo violatus corpora morfu,
 Dum parat adducta caudam divellere plantâ,
 Horret ad aspectum miseri patris, hæret in illo:
 Et jam jam ingentes fletus, lacrimasque cadentes
 Anceps in dubio retinet timor: ergo perenni
 Qui tantum statuistis opus jam laude nitentes,
 Artifices magni (quamquam & melioribus actis
 Quæritur æternum nomen, multoque licebat
 Clarius ingenium venturæ tradere famæ)
 Attamen ad laudem quæcumque oblata facultas,

Egregium hanc rapere, & summa ad fastigia niti.
 Vos rigidum lapidem vivis animare figuris
 Eximii, & vivos spiranti in marmore sensus
 Inferere adspicimus, motumque, iramque, doloremque
 Et pene audimus gemitus: vos obtulit olim
 Clara Rhodos: vestrae jacuerunt artis honores
 Tempore ab immenso, quos rursus in luce secunda
 Roma videt, celebratque frequens: operisque vetusti
 Gratia parta recens. Quanto præstantius ergo est
 Ingenio, aut quovis extendere fata labore,
 Quam fastus, & opes, & inanem extendere luxum!

De Quinto Curtio.

Ire per æternos ævi venientis honores
 Conspicuum meritis, & jugi vivere famam
 Fas illum est, quem fata vocant, cui pectore præsens
 Excubat, atque animum cælo adiicit ignea virtus:
 Cujus sæpe sagax trepidis prudentia rebus
 Vestigavit opem, docuitque haud fera Senatam:
 Sive armis ille, & dextra, seu morte cadentem
 Servavit patriam, atque hostes in funere vicit.
 Nec tamen est decorum tantorum maxima merces
 Laude hominum, aut positis trivio spectanda trophæis,
 Quamvis longa datum struerent in sæcula nomen:
 Verum illuc melior spes evocat, unde recepti
 In lucem sumus, ac patrios revocamur ad ortus,
 Cum cælum, superosque lares, axemque serenum
 Suspiciamus, rapido circum qui sidera flexu
 Torquet, & immensos actis ciet orbibus orbes.
 Hunc pater omnipotens alterna luce micantem
 Constituit, nec non pulchra in spectacula clavis
 Ignibus, & multo stellantem insigniit auro,
 Dignam sedem animis præstantibus; illa Deorum,
 Illa domus nobis patria est: hic nobile magnæ
 Accipiunt pretium, regnantque per æthera mentes.
 Sed fuit hoc olim: superas evadere ad arces
 Regia testa Deum cætu meruere frequenti

Magnanimi heroës, priscis quos extulit annis
 Tunc, cum larga ducum fundebat semina tellus.
 At nunc (quandoquidem hæc turpi consumpta veterano
 Jam pridem infelix, in honoraque tabuit ætas,
 Et cecidit decus, & dominantum more sinistro
 Ejectum ingenium, virtusque facessere iussa est)
 Nos veterum facta haud segnes repetamus avorum
 Fortia, & ad priscum curam hanc vertamus honorem;
 Qua fortuna sinit, quantum est concessa facultas.
 Sitque prior, quem non metus, & gravis ira Deorum
 Terruit, atque altæ non monstra immania terræ;
 Quin factò egregio infernis se traderet aris.
 Nam sive infentis Capitoli, arcisque Lycæ
 Præsidibus Superis, clausi seu turbinis æstu
 Mota loco telus spatii discrimine vasto
 Abstererat, medioque foro patefacta vorago
 Abrupta in præceps, immensa, orisque profundi
 Summotas referans fauces (trepidabile vitu)
 Tartaream ad noctem, ac sedes penetrarat Avernas,
 Intuleratque diem, cæloque refuderat umbram.
 Prodigium horrendum, ceu nigro abduntur hiata
 Tanara, Cumææque domus latebrosa Sibyllæ.
 Extemplo exciti monstro populusque, patresque
 Concursum appropereant magno, & de collibus altis
 Densi adspectantes, Stygii ut portenta sepulchri,
 Atque atram videre luem, rimosaque circum
 Æquora, & immani jam jam vi rupta barathro,
 Percussis stupere animis; tum frigidus artus
 Concussit tremor, & subito per membra cucurrit:
 Nec jam stare gradu, aut tumulis sublimibus audere.
 Sub pedibus latè scindi, infidumque iabare
 Omne solum, collesque ipsi subsidere in ima
 Tartara, & obscura mergi sub nocte videntur.
 Jamque metu trepidos, subitaque redire volentes
 Inde fugâ fallit conatus, & ægrâ receptum
 Gesta negant, gelido concretis sanguine fibris,
 Nec vires membris noxæ, nec vox sonat ore.
 At veluti si quando truci sub imagine somni

Declivi e scopulo ripave horremus ab atrâ
 Præcipitem casum; refugit calor ossibus omnis,
 Et vires & membra cadunt: non anxia vocem
 Verba sonant; pressos sopor & timor alligat artus:
 Haud secus Æneadæ gelidâ formidine tardos
 Implicuere gradus, nec vis sua tollit euntes,
 Spectantesque fugam, prorsusque extrema trementes:
 Tandem ubi gliscenti gravis est mora visa periclo.
 Incubuitque malum violentius, & metus alter
 Excussit stupidos, ac mentis reddidit usum:
 Quærere opem rebus summis, & nitier omni
 Auxilio, raptimque cavas explere latebras
 Aggere projecto, & congestis molibus instant.
 Incassum labor omnis, & irreparabile damnum
 Humanam contemnit opem; spes una superstes,
 Si quis apud Divos veniæ locus: ergo per omnes
 Ire aras pueri, & matres, timidæque puellæ
 Supplicibus votis certatim exposcere pacem
 Numina sancta Deum, cœloque extendere palmas;
 Nec minus interea Tyrrhenæ gentis haruspex
 Fata aperit, sic divinis monstrantibus extis,
 Ore canens: o Dardanii spes inclita Juli
 Mars pater astrifero genus, & cui nobile cœlo,
 Et virtute fidem, & præstantibus adstruit armis,
 Non hæc Cælicolæ grave, & implacabile numen
 Nunc portenta novat, sed hianti luridus Orco
 Eumenidum dolor. & ruptæ discordia terræ
 Insigni redimenda bono, quo maximus usus
 Imperii ad columen, famæque sequentis honorem.
 Hanc fati obscuram vocem. monitusque Deorum,
 Concilio exceptos, non unis mentibus omnes
 Accipere: ambigui sensus, diversaque patrum
 Murmura. nec cunctis eadem est sententia linguis.
 Acer erat bello, & primis spectatus in armis
 Curtius, eductum Curibus quem antiqua vetustis
 Nobilitas laude, & serie decorabat avorum.
 Namque ferunt, Urbis jaceret cum prima superbæ
 Fundamenta pater, captaque ex arce Sabini,

Feminæ ultores raptus, jam valle subirent,
 Conferrentque aciem, atque anceps fortuna duelli
 Ambigeret: facinus clarum, longæque fuisse
 Egregiam laudem, & nomen memorabile Curti.
 Ilque diem (postquam ad pacem versa arma, ducesque
 Imperii junxere fidem, dextraeque dedere)
 In partem merito patriæ & præclara vocatus
 Præmia, nec studio deinceps, nec defuit usu
 Romulidis, longamque dedit descendere prolem.
 Tali ortus genere, & proaviti nominis heres
 Curtius, ardenti sæpe in certamine victor,
 Quæsieratque manu decus, & virtute tenebat
 Exsuperans animi juvenis; sive arduus alto
 In pugnas se ferret equo, seu Marte pedestri
 Adversum exciperet collatis ictibus hostem.
 Huic pater ætheriam superi conversor Olympi
 Immittit subito mentem, referatque latentes
 Fatorum ambages, ipsumque in funera posci
 Submonet, & dubiæ quæ sit via certa salutis.
 Ille ardet, largosque alti bibit ætheris ignes.
 Divinum spirans: nec jam mortalia cordi.
 In patriam quippe & pietas, & funeris atri
 Exequiæ laudum æternæ, multusque suorum
 Urget amor: tandem, velut acri concitus æstro,
 Irrumpit medios, testatus numina Divum.
 Nec mora, pro patriâ infernis se destinat aris:
 Arrestæ mentes cunctorum, omnisque recessit
 Pectoribus timor, & cæcis lux reddita rebus,
 Magnanami juvenis fato inferiisque propinquis.
 Curritur, effusique senes & vulgus inundant,
 Agglomerantque foro; & si qua despectus in unum est
 Ædesque, tumulosque, & culmina Pallantea,
 Tarpejamque arcem, Divum fastigia latè
 Conventu cumulant pleno, addensantque coronas.
 Jamque aderat longâ senior cum veste sacerdos
 Funereis mœrens vittis; sacrumque litabat
 Plutoni Stygio: ast alii nigrosque juvencos,
 Et furvas jugulant pecudes: ipse ordine vota

Nuncupat, & juvenem spargit fluvialibus undis,
 Voce ciens triplicemq; Hecaten, magnamq; parentem
 Tergeminofque Deos: tum numina dira precatur
 Eumenidum, populisque gravem depellit Erinnyñ.
 Stant taciti circum, linguisque silentibus unum,
 Unum omnes fixi obtutu, immotique tuentur
 Armatum extantem, atque æratâ luce coruscum.
 Ille autem (nam fata premunt, longasque recusant
 Ferre moras) coram vacuum progressus in æquor,
 Ut stetit abruptæ titubato in margine ripæ
 Pallidus, inque atram dejecit lumina noctem:
 Rettulit os rursus cælo sublataque tendens
 Brachia, in hæc sappleæ extolvit pectora voces:
 Dî patrii, quorum auspiciis stat maxima Roma,
 Et pater omnipotens, & nostri sanguinis auctor
 Bellator Mavors, Vulcanæ, paterque Quirine,
 Vestalesve foci, Janique biverticis ora.
 Audite hæc, sanctumque precanti advertite numen.
 Si qua, nefas, virtutem odit crudelis Erinnyñ,
 Ad pœnamque vocat: fraus hic communis abesto.
 Unus ego haud segnis dextrâ, nec frigidus armis
 Hanc animam, inferno umbrarum regi, & Stygiis Dîs
 Devoveo, lucemque volens, aurasque relinquo:
 Tantum dura mei fugiant discrimina cives:
 Hanc spem quam patriæ incolumis dant fata, sepulchri,
 Et mortis comitem posco, ac mecum ire sub umbras.
 Tum vos infensi manes, queis Romula virtus
 Displicet, invidiamque movent ingentia facta;
 In me omnes conferte iras, & quicquid acerbum est,
 Vertite ab excidio patriæ, exitioque meorum:
 Ipse luam: simul hæc dixit simul astitit olli
 Conspicuusque auro, & Massyli pelle leonis
 Arce fremens bellator equus, quo tendere in hostem
 Primus, & obstantes incursu rumpere turmas
 Suetus erat, subitaque acies turbare procellâ.
 Hunc ubi terga premens, dorsoque exceptus amico
 Impulit, & notis habilem tremefecit habenis,
 Nil mortale putans, animique interritus heros:

Visa hominis major facies, procul ære refulget
 Sanguineo galea, & flammis rutila arma coruscant.
 Interea cælo Superùm Rex magnus ab alto
 Urbem Dardaniam adspectans, sævæque superbum
 Contemptorem animum mortis, dabat inclita facti
 Præmia, secum animo volvens, curamque fovebat:
 Cum lacrimas, promptumque ferens mæsto ore dolorem,
 Tristis sic medio cæli super axe Quirinus
 Alloquitur: o, cuncta pater qui fata gubernas,
 Æternumque regis: en quo spectata tuorum
 Incidit, aut quali damnatur funere virtus,
 Non hæc exactis olim speravimus annis.
 Cum sedem hanc terræ regno, externisque triumphis,
 Romanumque tuo sancibas fœdere nomen:
 Atque ante hostili virtutem opponere ferro
 Unum opus, & labor unus erat, pretiumque laboris
 Imperium patriæ, aut lethi fors clara ferebat.
 Nunc jam quid superest, aut quam fortuna sinis spem?
 Si manes rigidos etiam & fera Tartara contra
 Bellandum est? num dicta retro mutata recurrunt
 Fata tibi? aut cœpti piget, & sententia versa est?
 Et nunc iste quidem juvenis capite improba rerum
 Detrimenta luit, vivusque immittitur Orco.
 Inscius ullius culpæ: sic digna rependis
 Præmia virtuti, genitor? hæc gratia prompta est?
 Si quod conceptum est in te facinusve, scelusve
 Æneadis, generique meo, te verius ipsum
 Tela dare, & septem repetitis ictibus arces
 Fulmine delicere, ac sedes abolere nepotum.
 Sin autem & castæ sunt res, nec justius ullâ
 Religione pater coleris, sub numine semper
 Roma tuo, puroque tibi meditatur honores:
 Parce tuis, pacemque refer: sic Romulus orsus.
 Tum pater, ætherio pellit qui nubila vultu,
 Talibus it contra, Nec te dolor iste timentem
 Sollicitet, mea progenies: neve aspera singas
 Fata tibi, & cœptos animi dimitte labores,
 Urbi Romulæ latè deberur ab ortu

Quid-

Quidquid ad occasum rerum jacet, & vaga quidquid
 Tethys obit refluxoque adlatrant æquora ponto:
 Stat fixum hoc, nec fluxa retro sententia nutat.
 Quin jam aderit, cum tu Romana in scepra videbis
 Hesperiamque omnem, & gentes transire remotas,
 Imperiumque, genusque tuum: ne triste querere
 Supplicium egregii juvenis: non ille sub umbras
 Tartareas manesve cadens descendet ad imos.
 Hunc animum, has mentes, hæc corda excelsa tuorum
 Esse velis: fretosque sua virtute Quirites
 Et conferre manum fortunæ, & temnere mortem.
 Sic etenim via, sidereas quæ ducit ad arces,
 Et famæ meritum steterit decus, his ubi mœstum
 Lenit omnipotens dictis gemitumque repressit;
 Continuo tacitus secum majora volutat.
 Stant Jovis ad folium geminæ super astra sorores
 Mente satæ æternâ queis cœtu est cura Deorum
 Adlegisse pios, humanaque nectere Divis.
 Harum unam Pietatem alto descendere ab axe
 Imperat, & Curti manes adfistere sacros.
 Illa Jovi parens, nimbo fulgente per auras
 Cincta volat, longamque cito dat tramite lucem:
 Qualis sæpe polo saliens sub nocte serenâ
 Stella fugit cursus subito trajecta volucres.
 Et jam Tarpei supra fastigia templi
 Astitit, inque arce extrema delapsa refedit:
 Cum juveni visa est mentem majoris imago
 Adscendisse Deæ juvat ire in funus, & omnes
 Præcipitare moras: sonipes sub pondere sueto
 Ardet inexplerum exultans: jamque ardua jactat
 Brachia, jam pede tundit humum, hinnitusque canoros
 Suscitât, & vivos scintillat naribus ignes.
 Est locus extructo suggestu, & molibus extans,
 Parte fori adversâ celebris, quem nomine noto
 Rostra vocant; primi unde duces, plebisque magistri
 Afferi populum, atque edicere scita solebant.
 Hinc juvenis freno, & ferratis calcibus acrem
 Egit equum, lora effundens: hinc fervidus illum

Impulit: attoniti primo motu, fremituque
 Dirigere omnes, mens, & calor ossibus hæsit.
 Ille rapit medium campi, cursuque citatum
 Quadrupedem vastæ immittens in aperta ruinæ
 Dat se in prærupta, atque ingenti rupe secutâ
 Involvensque, ruensque specu descendit ab alto.
 Ac velut aërio præceps cum monte revulsum
 Saxum ingens in prona ruit, molesque subactas
 Voluit, & assultu rapido latera obvia rumpit;
 Dant gemitum lateque fragor geminatur in auras:
 Sic tellus, sic præcipiti pulsata ruinâ
 Contremuere fora, & longas referentia voces
 Tempa sonant: stetit obrutu stupefactus, & amens
 Intento populus circum, immotusque pependit
 Magnus eques usque attonitis, horrorque, feroxque
 Procurfus, cladesque viri suprema moratur
 Ante oculos: etiam arma tonant: etiam auribus ingens
 Insultat fragor, & torpentia pectora pulsat:
 Currentemque diu trepidant, horrentque cadentem.
 Ut primum sonitum, atque umbras discussit inanes
 Reddita mens, cæloque dies oblata sereno est,
 Emotæ extemplo curæ, cunctique reversi
 Ereptum ad juvenem sensus: viridis subit ætas
 Digna Deum potius veniâ, fatisque secundis,
 Et decor & mores placidi: tum clara recursant
 Facta animis, tantæque recens pietatis imago.
 Verbaque, supremæque preces; quo funere certus
 Occiderit patriasque cadens servaverit arces,
 Ultra morte obitâ, & pallentes missus in oras.
 Cum tamen hunc miserum spes desolata parentum,
 Conjugis & caræ fletus, nati que vocarent
 Dilecti ad curam laris, antiquosque penates;
 Tantum illum patriæ, & generi tribuisse suorum,
 Ut sese exitio & fati communibus unus
 Traderet: hæc inter liquentia pectora dulcis
 Stringere amor, lacrimæque sequi, & crebrescere voces
 Laudantum, ac sortem miserantium mortis acerbam.
 At jam confusum diversis ex agmine murmur

Attollit magis, atque magis: jam sparsa solutis
 Turba ruit cuneis; fremitu tonat arduus æther,
 Ceu quondam in silvis leni cum flamine primum
 Offensæ crepitant frondes, & lenta susurrant
 Murmura: mox valido si turbine fortior Auster
 Incubuit, stragemque dedit; strepit omne tumultu
 Confusum nemus, & populata cacumina jactat,
 Consternitque solum ramis, it stridor ad auras.
 Jamque patres, primique ducum, lectique senatus
 Fatorum augurio proceres, quique alta gerebant
 Imperia, aut sacros ornabant vellere canos,
 Incessu tacito coeuntis ad ostia terræ
 Adveniunt, cinguntque lacum: tum cetera circum
 Turba premit, cœtusque implet stipata profundos.
 Et nunc hac, rursus hac impulsus fluctuat agmen.
 Dant fruges tumulo lætas, & munera prima
 Apponunt: pars incensis altaria flammis
 Constituunt, peraguntque preces, & rite sacros
 Describunt fines lituo, frontemque, latusque,
 Ultimaque, & meritos grati testantur honores,
 Certatim effusi in laudes hinc nota frequentant
 Militiæ decora, & murales sæpe coronas,
 Defensumque manu civem, sociosque receptos,
 Indomitumque animi Volscum, vel comminus ense,
 Eminus aut jaculo, atque irarum vindice dextra,
 Prostratum; spolia inde cavis astantia tectis:
 Ut non consilio inferior quam fortibus armis
 Sæpe locum insidiis deprenderit ad juga, sæpe
 Inclinatam aciem turbataque signa suorum
 Acrius intulerit pugna, turmasque morantes
 Vi junctæ virtutis, equoque obnixus ab alto
 Impulerit: tu non hostili cæde tepentes
 Sternere agros, non magnanimùm præferre trophæis
 Martia dona ducum, laudis metamque, modumque
 Esse tuæ, decorumve finis: tu sæva refutas
 Portenta, & Stygium præclara morte furorem.
 Te diri stupuere amnes, te sancta cadentem
 Concilium ad Superum, cernentis & omnia cœli

Extulit & Pietas, & vitæ prodiga virtus.
 Salve certa salus patriæ: tibi præmia mille
 Sidereis collata locis: nec plura mereri
 Fas homini est, aut si fato quis major eodem
 In terram Deus ille alto demissus Olympo.
 Et tamen humanæ quantum tibi reddere laudes,
 Quantum animi, linguæque valent, non gratia deerit.
 Non Amor officiove decus: celebrabere grati
 Voce ævi, generisque tui servator & urbis.
 Nec minus interea lacus hic, quem funere magno
 Implesti moriens facti immortalis honore.
 Perpetuum, sanctumque tuum, & memorabile nomen
 Proferet, æternæque aram virtutis habebit.

Ad Octavium, & Federicum Fregosos.

Dii vobis grates refero, & pro numine vestro
 Supplicibus veneror palmis cœlestia templa,
 Quod me ad fallaces fortunæ mobilis auras
 Vela expandentem dudum, & malefida legentem
 Cum populo vada, navifragis repetistis ab undis
 Servatum in portus, & sævo ex æquore raptum.
 Scilicet haud tanti est dites vel carpere ramos
 Extremorum Arabum, flavisque insistere arenis,
 Hermus ubi, aut multo quâ circum turbidus auro
 It Tagus, ut tantos æstus, durosque labores,
 Tot motus varios animantium in pectora diræ
 Exacuant curæ, penitusque cupidine cæco
 Inconsulta abeat sæclis fugientibus ætas,
 Et dirum invergat capiti nox atra soporem.
 Hæc est en potior quanto & mage tuta periclis
 Vita coli? modico & contentum vivere paucis:
 Hæc est & Diis, & votis comitata secundis.
 Si non regifcos incendit purpura cultus
 Bis saturata ostro, Tyriis bis mersa venenis,
 Nec matutino regalia limina circum
 Concurfu innumeros ingens capit aula clientes,
 Ampia nec Inachiis insurgunt testa columnis,

Nec domus est luxu, thalamisque ornata superbis:
 At tutam dulce est crebro oblectare quietem
 Secessu placido, & viridantis gramine ripæ.
 At nescire dolos, & nullos nosse tumultus
 Armaque, nec tepido spumantes sanguine campos.
 Absunt hinc fraudes perjuræ, artesque nocendi,
 Infidiæ, & simulati actus, & livida cura:
 Consciaque haud molles excludunt pectora somnos.
 Atque equidem sic eventus felicia ducant
 Numina fortunentque meos, primum ardua nitar
 Astra sequi, & causas rerum explorare latentes:
 Quis Superum rapidis discreverit orbibus axem
 Ingens ingentem, & passim consperserit auro:
 Atque idem immensos quo concitat agmine motus,
 Unde per obliquum contra eluctantia rendant,
 Et septem imparibus discurrant sidera signis:
 Qui terris status, & refluxus qua exuberet humor,
 Quæ ventis ratio, ac nebulis: nec adire pigebit
 Ortusque, rerumque obitus, vitasque animantium.
 Quin jam nunc amor est jucundis pascere curis
 Spem tantam, & cœptis instare, Eja omnis abesto
 Causa moræ: vocat en flagrantis regia cœli,
 Divinusque aures complet sonor. O ubi celsis
 Sideribus qui me & lato deducat Olympo
 Singula mirantem circum spectacula, quique
 Suadeat infectas terrai excindere pestes,
 Et purum ætheriæ mentis tutarier ignem?
 Felix ille operum longe, egregiusque laboris,
 Et decoris, qui non ignavo pondere pressus
 Corporis evicit molem, culpasque morantes
 Reppulit, atque illum Divum indulgentia major
 Excepitque polo, & nitidis superintulit astris.
 Hanc vitam veteres olim tenuisse parentes
 Crediderim, studiisque agitasse in talibus ævum:
 Cum primum terris hominum præclara propago
 Exulit os, posuitque pedem post Lemnia furta,
 Vulnificosque ignes, factumque insigne Promethei.
 Ille quidem ut nostros glebaque & flumine vultus

Finxerat effigiem ad Divûm, Titonia Pallas
 Affuit, & generosæ artis mirata laborem
 Juvit Apollineis simulacra accendere flammis.
 Quæ simul ac contactu ignes hausere supernos,
 Flagrantemque animam, subito (mirabile dictu)
 Contremere, & trepidare novo spirantia motu:
 Atque oculis primum vigor extitit: inde per omnes
 Paulatim rigidi descendere corporis artus,
 Ossaque corripere, & membris inferre teporem:
 Hinc homines mundo immissi, quos stirpe recenti
 Progenitos, simileſque Deûm, volucresque, feræque,
 Ipsi amnes, ipsa obstupuerunt æquora ponti
 Ceu reges venerata suos: tum dædala tellus
 Nullis verſa jugis, nec duro exercita ferro,
 Sponte sua in cererem campis se effudit apertis,
 Dulces suffectura cibos verum: ocyus illi
 Ut libo facili, aut pendentibus arbore baccis
 Naturam explerant, & puri fluminis undâ,
 Vertebant orbis oculorum ad sidera, & alto
 Mentem affectabant cælo prope littora rubræ
 Tethyos, aut fuſo quâ Nilus adæſtuat amne,
 Et patriæ memores recolebant nomina gentis.
 Astrorum inceſſus varios, Solemque potentem,
 Constanteſque vias, ſolenneſque ordine motus,
 Ipſumque æthereum regem omnipotentis Olympi.
 Huc me etiam ſtimulis nimio præſtantibus actum
 Parnassi adverſis ſub rupibus, avia quamquam
 Sit via, & erectis hinc atque hinc ardua faxis,
 Tum pondus grave me valles detractet ad imas,
 Primaque pæne ipſo titubet fiducia grefſu;
 Huc tamen ignea vi an mi rapit, & cupidum ingens
 Urget amor; aderit Cyrrhâ Latous ab altâ,
 Collectoſque æſtus, lymphaque, umbraque levabit.
 Sin hæc non molles mi abdicunt ſtamina Parcæ,
 Meque labor primo ſubigit deſiſtere clivo,
 Aſt ego te haud ulla cunctantem fraude locorum
 Adſpiciam Federice alacrem pervadere, & omnes
 Exuperare moras, arcemque potirier altam:

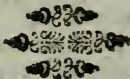

Cui nova me virtus, sæclisque incognita priscis
 Dulcis amicitiae sociatum fœdere sancto
 Addidit, o cordis merito pars maxima nostri,
 O gentis Fregusæ decus, & spes digna tuorum,
 Adspice quæ coeant tibi numina: Cynthius auctor,
 Pieridumque chori, Dryades, Nymphæque sorores
 Dona ferunt, violisque, & purpureis hyacinthis
 Spirat humus: sedenim ante omnes Jovis inclita virgo
 Attonse foliis innectit tempora olivæ,
 Dilectumque sacra permutat ab ægide pectus,
 Porro ego suspiciens insignem lætus amicum
 Gratabor, festosque dies hoc nomine ducam.
 Ipse legam Paphias vicino a littore myrtos
 Aut capiti decus, aut umbram: viridesque Napæas
 Non illaudato revocabo ad carmina cantu.
 Fortunate animi, largo cui prodigus æther
 Munere divitias menti indidit, & bona magnis
 Intellecta Deis, populo ignorata nocenti.
 Fortunate animi (neque enim est obscura premitque
 Fama fidem) non te ventosi gloria vulgi
 Abstulit in præcepsque dedit: non terrea somnos
 Rupit avaritia, atque auri custodia pallens.
 Accumulant alii quæstus, precioque superbos
 Invadunt fasces, aliena ad littora tendunt
 Mille sub insanis freta pervolventibus Euris.
 Hic bellum, & subitas accendit in arma cohortes,
 Non dextræ memor, & jurati numinis olim:
 Plausum alius plebisque auras meditatur inanes.
 Hic varios sumit vultus, dominoque potenti
 Blanditur, gravis hos cura, & crudelis adurit
 Ambitus: invidiæ stimulis torquentur amaris,
 Et tacito optatas inhiant in pectore mortes.
 Interea non fas solenne, suusque pudori
 Dignus honos: gaudent superante libidine ferri
 Et nescire modum, finesque habuisse reflexos.
 Qualis sæpe nova nimium dulcedine captus
 Investus curru bijugo, ut dimisit habenas
 Auriga, atque ardens nota bis voce vocavit,

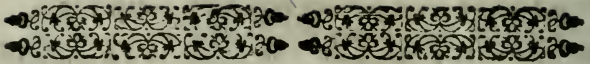
Atque acres animavit equos, illi agmine raptim
 Profiliunt, spatiumque ingentibus æquora aperta
 Per vacuum nunc sublimes, nunc pectora proni
 Corripunt, certantque fuga post linquere ventos.
 Acrius hos stimulis agitator fervidus instat,
 Infrenemque adigit currum: non ille pericli,
 Fortunæque memor, nec jam sudoris anhelus:
 Donec fraude soli, scopuloque offensus iniquo
 Præcipites proturbat equos: cadit alter & alter
 Continuo confors, lapsu correptus eodem:
 Corpora humi sæda impellunt: ruit æreus axis.
 Et currus super atque rotæ vertère gementes:
 Fit sonitus, crescit sublatus in æthera clamor.
 Ipse volutus agro, cupidæ temerarius artis
 Non plausus jam nec laudes, vocisque faventum,
 Sed passim effusos risus, inimicaque sentit
 Sibila: quam vellet premissis nunc parcere habenis,
 Adductosque manu melius frænare iugales?
 Non sic qui casus rerum & Rhannusia secum
 Fata agitât, metuitque cavens adversa secundis
 Nam quem non strépitus vani, fortunaque blanda
 Fluctivagas solido traxerunt littore in undas?
 Dî terribili geniti ac magno pietatis honore
 Evesti ad superos, tuque o sanctissima Virgo
 Sæpe humiles nostrum solita exaudire vocatus,
 Hunc juvenem servate pii: sunt omnia in illo
 Si prorsum egregia ingratis male cognita sæclis:
 Et date inoffensas annorum extendere cursus
 Fratrem etiam: neque enim Octavi non maxima fratris
 Esse salus curæ debet, mortalia quando
 Ille animo factisque supra: quis nobile, & altum
 Virtutis decus, atque viri præstantia corda
 Nesciat, ac dignos laudum non reddat honores?
 Utque fidem sævis stabilem, invistamque periculis
 (Testes Umbrae arces, flumenque insigne Metaurum)
 Præbuerit? tanta est nullius gloria facti.
 Cum ferus Ausoniae prædo, cum raptor Iberus
 Ferrum, ignemque ferens everteret oppida muris,

Regnaque concuteret bello, stragesque cietet
 Infandas: primum imparibus se objecit in armis
 Octavi' dolor, absenti tutatus amico
 Spem rerum extremam, & montis juga celsa Feretri.
 Nec metus, hostilesque minæ, morbique, famæque,
 Visque infida intus mentem domuere, nec ipsa
 Fœdatura oculos crudeli funere mater,
 Mater quæ misera e vallo captiva tyranni
 Tendebat nato palmas: stetit aspera contra
 Omnia, & ipsa suo tenuit se robore virtus.
 Quid narrem folio (indignum) ut turbatus avito
 Adversos placide casus gerat? illa virorum
 Genua ferax, pelagique potens Ingaunia tellus,
 Magnus & aëria qui prospicit æde Monæcus
 Numquam animum talem claras sub luminis auras
 Effudere: sibi hic non se, sed civibus ortum
 Esse suis putat. & patriæ præstare salutem
 Ante suam mavult: nec regni insignia tantum,
 Quantum iustitiam ac veras sibi poscere laudes.
 Macti ambo virtute novâ, concordia fratres
 Pectora, qui dulcem inter vos spiratis amorem.
 Sicut Amyclæos vulgata est fama gemellos
 Confociaffe animas: quorum cum Castor ademptâ
 Luce gravem traheret Stygiis sub vallibus umbram
 Regna inamœna habitans, infernique atria Ditis,
 Fratrem animi totas septem per devia Lunas
 Errasse in solis silvis; non luminis ille
 Phœbei adspexit radios, non sueta relegit
 Arma manu; squalent desertis cæstibus arva,
 Nec cœtus pugilum, cursusque agitantur equorum:
 Tantum homines, lucemque averfus, & immemor auræ
 Fletu indulgebat, & te carissime frater,
 Te surgente die, te fera nocte vocabat.
 At quoties illum secreta in vâlle cientem
 Ex alto gemitus, quoties suspiria ruptis
 Turbantem lacrimis tacito cum flumine lapsus
 Audiit Eurotas? questu nocturna relugent
 Taygeta, & latè vicinia mœsta Therapnes.

Quin [urebat enim penitus præcordia mæror]
 Ante Jovem tales fertur fuisse querelas:
 Huncne mihi pater, hunc vitæ immortalis honorem
 Ingratum tribuisti, ut fratris acerba viderem
 Funera nec tantos finire morte dolores?
 Et nunc quid jam optem jucundum, aut dulce sine illo?
 Solus ego teneam terras, ubi vulnera præsens
 Hauriam, & assiduus tractem? post sedibus addar
 Cœlicolûm, ille absit Stygiis diversus in oris
 Unanimis? quid me ante tuo de sanguine cretum
 Profuit? aut quæ digna mali solatia tanti,
 Das nato pater omnipotens? heu jungere curas,
 Nec capere affatus alternave verba licebit
 Amplius? issem imas fratri comes ipse sub umbras.
 Non me tantus edat victum dolor: aurea juro
 Sidera: non ullam valeo sperare quietem.
 Quod te per genua, atque tuum venerabile numen,
 Per si qua est lacrimis mens non aliena precantum
 Obtestor, nati genitor miserere, mihi que
 Aut fratrem redde, aut (hanc si via nulla finit spem)
 Ne permitte solo: paribus da occumbere fati.
 Dixit & in gemitum, ac fletus prorumpit amarus,
 Multa querens, crebroque appellans nomine fratrem.
 Quâ motus pietate, & magno victus amore
 Juppiter a tenebris fratrem revocavit Averni:
 Sideraque amborum cœlestibus addidit oris.
 Quæ non tantum æther, sed pontus, & alta sonantis
 Æquora Neptuni norunt: quin sæpe videntur
 Opportuna polo, vi tempestatis & atro
 Turbine deprentis præsentia lumina nautis.

THESEUS SALA UTINENSIS.

In obitum Barbadiçi.

HÆc conjuncta brevi testentur scripta sepulchri,
 Fata fuisse hominis, grandia facta Dei.
 Perfidus agminibus, terraque, marique coactis
 Sævitur, ut & Venetos perdat, & Aufonidas.
 At sibi perfidiæ pœnas inducit, iniquo
 Milite confertas dum vorat unda rates,
 Hos Pius, atque Leo, certatim & fortis Iberus
 Urgent; invictæ fœdus amicitiae.

De Augustino Barbadiço.

Victima, Victor, honos, referavit, perdidit, auxit,
 Cœlum, Thraces, Urbem, sanguine, morte, trophæis.

For Baptiste Marchetani.

Æquoreas specie immani, formaque secabat
 Undas horrendus, terribilisque Draco.
 Miratus monstrum pelagi Rex territus, inquit.
 Juppiter omnipotens æquore pelle feram;
 Bellatrix Aquila, indomitus jussuque Tonantis
 Mox Leo decurrunt, dilacerantque feram.
 Ergo Aquilæ pelagi telluris sitque Leoni
 Imperium pariter, cedat & ipse Draco.

HIERONYMI SALINÆ

C Æ C I.

Ad Poëtas.

Chaoniam canitis natam Jovis arbore glandem,
 Legiferæ segetes munera grata Deæ:
 Vos ulmos, & apes complentes nectare cellas,
 Et tardos canitis læta per arva boves.
 Vos & equum canitis, qui frena sonantiã mandit,
 Atque arva, & multo gramine pingue pecus.
 Sed mihi quid prodest audire hæc, si mihi desunt
 Glans, seges, ulmus, apes, bos, equus, arva, pecus.

In Joannate Aragoniam.

Adspicis hæc, properat quæ nunc elata quadrigis,
 Cujus forma Deæ? num Cynosura venit?
 Non quia curvati squamosis flexibus anguis
 Membra ligarentur: num Jove nata Venus?
 Duceret ante jugum niveas Cytherea columbas:
 An Charis est? duplici juncta sorore foret.
 Num Juno? traherent pavones esseda picti.
 An Luna? accensas ferret opaca faces.
 Estne Aurora? rosis ornasset tempora pictis.
 An Diana? absunt tela, pharetra, fides.
 Num Pallas? regeret juvenilibus ægida palmis.
 An Musa? incuteret plectra, lyramque manu.

Quam tandem ipse vocem? Regum de stirpe Joannam,
 Divarum partes quæ regit una novem.
 Qua ratione, dedit nitidum Cynosura nitorem,
 Et Venus ora, Charis lumina. Juno pedes;
 Luna genas, Aurora manus, humerosque Diana,
 Virtutis Pallas munera, Musa sonum.

ALFONSI SALNESII.

De Federe inter Pium V. Pont Max. & Philip-
 pum Hispaniarum Regem Catholicum,
 Clarissimosque Venetos, in Turcas
 composito.

Dialogus. Pontanus, & Ninibæus.

Pont. **H**esperix dum Roma ferox labentibus annis
 Bella movens Geticæ jactabat tela pharetræ,
 Et trabecata suis gaudebat sola trophæis,
 O Ninibæ: faces ardebant inter utrasque.
 Sed modo jam placidos secum componere vultus,
 Incipiuntque novas rerum sibi sumere formas.
 Nonne recordaris velut olim pila volabant
 Adversum Hesperias animoso Marte phalanges?
 Ut quoque Dardaniæ felix victoria cessit?
 Quam modo testantur factis rutilantibus arcus.

Nin. Præteriti repeto, Pontane, miserrima bella
 Temporis; (heu misero) dum facta nefaria volvo;
 Mens, animusque dolet. Quod enim nisi vera profari
 Prodest? debuerant etenim concordia mitis,
 Atque fides constans jungi: nec tanta periret
 Gens Hispana ferox, necnon Romana propago.
 Sed tandem tempus fugitivum cuncta revolvit:

Nam

Nam video positos sublimibus arcibus ignes;
 Et volitare focum rutilum super aëra fuscum,
 Festaque per vicos fieri clamante Senatu:
 Ista dat Hesperiae decus immortale Philippus
 Gaudia Pontifici summo. Tu talia narres.
 Letitiaeque velis nuntiantae exponere causam.

Pont. Regnant perpetuo contra fera regna tyranni
 Bella Philippeis insignibus; atque minaci
 Officiunt Turcae Christi rutilantibus armis.
 Turcus atrox fidei nostrae sevirissimus hostis
 Pugnabat dubio crebro cum Marte Philippo.
 Sed nunc tempus erit, quo barbarae diruet arma
 Hesperiae dux altitonans, quo Bosphora tela
 Rumpentur Scythicis paulatim clausa pharetris:
 Aut nigra jactantis penetrabunt viscera Mauri.

Nis. Quomodo (si nullus regnare potentior atro
 Orbe potest Turca, qui, jungens agmina diris
 Grandia militibus, sinuosum diruet orbem:
 Qui, velut horrendus Leo, nullae parcere praedae
 Scit, vel jactandis qui gaudet saepe sagittis,
 Gorgoneis qui tela jacit composita venenis)
 Concidet? o utinam tremefacta potentia praecipis
 Nunc eat: ut toto regnet pax inclita mundo.

Pont. Clariferos inter Venetos, scis, tempore nostro,
 Et rabidum Turcam satis impia federa causa
 Mercis erant: quae rumpit atrox sine lege tyrannus
 Bella movens. Quae forte forent primordia nostri
 Magna mali, auxilium nisi duceret ampla potestas
 Pontificis sacri, vel maxima cura Philippi.
 Nam pater ille Dei princeps, qui sceptrum gubernat
 Ecclesiae, & Veneti quorum per culmina caeli
 Fama refert nomen, vires, & regia facta:
 Et Rex Hesperiae celeberrimus ille Philippus,
 Unanimes fiunt; ut possint fundere Turcam.
 Dissociare potest hos Turcae nulla potestas,
 Stagnanti quamvis pelago discrimina tentent
 Mille modis variis: Sed quid discrimina possunt
 Adversus Christi vexillum? perdita ferme

- Restituet, durusque vagis succumbet in undis
 Thrax, cernes ruptas pelago spumante triremes.
 Roma quid antiquos miraris grata triumphos?
 Templâ theatra, domus, aurata palatia, pulchra
 Gesta ducum, regesque tuos, & facta Quirini?
 Temne triumphales arcus, & culmina famæ
 Grandia, contemplans redeunt ut tempora regni
 Saturni, veniuntque Jovis jam sidera grata.
- Nin.* Lætitiâ premor [heu] nimis, dum talia narras.
 Antiquos olim meminî dixisse parentes,
 Deficiet compressa Boæ per bella potestas
 Ardua, & amplexu jungentur brachia firmo.
- Pont.* Omnè latus cœli rumpetur pondere lapsò,
 Igniferique cadent de summo culmine currus;
 Et super altâ maris consistent æquora lati
 Sidera, & errabunt obscuris tecta tenebris:
 Et prius æthereos producere terra liquores
 Nolet, & obliquo decurrent tempora cursu;
 Quam solvatur amor fidus, quo jungitur almus
 Christicola, aut pereat spatiosi machina mundi.
 Orat dum supplex diviâ mente Propheta
 Ille Deum, vincit: si desinit atque precari,
 Vincitur: est virtus fortissima: Sic modo vincet
 Hesperus, & Venetus conjuncto numine patris,
 Pontificisque; sacri. Jam nunc Hispania bellax
 Barbariam vincet minimo pugnando labore.
 O Ninibæe sacræ paulatim barbara regna
 Ecclesiæ (sic alma volunt nam numina Christi.)
 Parebunt. Nunc festa facit solemnia Roma
 Conspiciens quantam sibi det concordia felix
 Lætitiâ, vel quanta ferat victoria dulcis
 Gaudia. *Nin.* Sic, cædo, totum Pontane per orbem
 Pestiferi tremefacta jacet prius ampla potestas
 Turcæ, conspiciens diræ præfagia mortis.
- Pont.* O Ninibæe sacrum jam nunc oracula Divum
 Implentur, quæ sacra refert scriptura: futurum
 Cernunt eventum: fiet nam pastor, & unus
 Grex, ac Idolis Babylon truculenta peribit.

Nin. Nunc reddam grates tali pro munere Christo.

Jam siquidem properant firmissima pignora pacis.

Nunc volo Martigenum Romanum festa videre :

Et valeas Pontane, licet discedere nollem.

Pont. I Ninibæ bonis avibus : lætique fruamur

O utinam tantis festis : ut corda quiescant

Affiduo sævi belli defessa labore.

*Navalis Victoria a Joanne ab Aufiria Classis
Christiane Duce Generali, ex Turcis
parte, brevis enarratio.*

Vela dedit postquam curvis Hispanicus heros

Puppibus, Hesperiaæ populosaë labitur oris,

Fluctisonum scindens æratis Nerea rostris,

Oceani quærendo lares ; ubi carbasa Turca

Flata tenet, classemque feram, vastando propinquas

Christicolum terras, Oriens quas fluctibus ambit.

Jamque per horrifonum pelagus dare vela triremes

Curabant, Thetidisque vagos in gurgite cano

Perlustrare sinus : donec quæ littora verno

Proxima sunt Zephyro relinquunt, tanguntque Trinacriam

Sicaniam ; calida juxta quam Mulciber Æthra

Præparat arma Jovi. Siculo sic carbasa portu

Ad Mamertinos, classem componete causâ

Consistunt, ubi miles erat generosior optans

Arma movere truces in Turcas, & Venetorum

Insignes homines rostrata classe parati,

Et fremebunda sacris Italum gens apta trophæis,

Omnis quo portu se præparat. Ac ubi quicquam

Ordine compositum fuerat, dant æquoris undis

Velivolas proras : & tempestate serena

Itur ad Oceanum placidis spirantibus Euris.

Quæ postquam videre sacri de gurgite Divi,

Obstupere ; velut cum Dardana cominus arma

Laomedonteï cœtunt, subitoque timore

Concussi fugere procul, domibusque sacratiss

Vulcani curant abscondi : bella parare

Optant.

Oprantes ducibus nostris, quod per mare latum
 Audebant sic ire sacri sine numine Glauci.
 Quos Neptunus amans belli, dominusque minacis
 Æquoris aspiciens fugientes, undique clamans
 Accersit; timidis quibus ardens talia dicit.
 Credideram, superi comites, vos numina vasti
 Esse maris: sævum tenuit mea dextra tridentem;
 Ardentes fluctus, & monstra marina gubernans:
 Vos etiam pelagi regere ardua claustra putavi.
 Quod si vera profor; quænam dementia vestros
 Perturbare potest animos, ut corda timore
 Urantur patiemur enim, si numina ponti
 Sancta sumus, regnent alii? proh dedecus ingens!
 Numne rapi impune Divorum scepra licebit?
 E domibus propriis, velli quis linquet in orbe?
 Externos homines nobis hæc tollere claustra
 Linquimus? & fugimus, cum nos victoria certa
 Spectet? jam fremebunda nigri solvantur Averni
 Flumina, concurrant animoso Marte phalanges
 Undarum: quæ quicquid aquis submergere possint,
 Undæ latrantes dissolvas Æole ventis:
 Circius ora replens spiret resonante boatu,
 Vulturinusque rapax, ac Auster fulmine pollens,
 Et Zephyrus linquens clementis nomina, contra
 Acres horrificus factus vomat ore superbo
 Flatus, & Boreas dominus septemque trionum
 Carbasa compellant nigrantibus undique ventis.
 Desine Glauce nigras jam pascere gurgite Phocas,
 Et fias iterum tumidarum cultor aquarum,
 Ut miseris volvas contraria tela procellis.
 Pisce sedens resona magno clangore tubarum
 Per freta sustollens animos, & nomina Triton.
 Et vos cæruleis virides Nereides antris
 Versantes pugnatæ, feros ut fluctibus hostes
 Volvatis. Siculos habitantes virginis instar
 Sirenes scopulos, meliori carmina cantu
 Concelebrate: viros molli dulcedine cantûs
 Vertite, & æquoreis mergatis vallibus; olim

Ut socios Ithaci, truncos fecistis Ulyssis.

Hæc cum dicta forent, missa formidine belli,
Omnis in arma ruit i cœpit quoque quisquis adire
Mulciberum qui tela daret. Quo tempore Pallas
Armipotens Ætna versans, petit arma sonaci
Vulcano: quibus illa virum decorare Joannem
Austriacum flagrat. Quæ cernens ordine recto
Ire Deos in bella truces; Neptunia clamans -
Numina, flammivomos oculis spirantibus ignes
Alloquitur, summo jactans de vertice cristas,
Irataeque ferox tollens ad sidera voces,
Talia facundo declamans ore profatur.

O Divi, cur tanta sacras incendia mentes
Perturbant? gelidæque premunt hæc pectora curæ?
Quo ruitis? quo vestra volant Mavortia tela?
Cui breviter Neptunus ait contendere causam:
Præcipue ostendens, quanto percussa timore
Numina fugerunt amplas Jovialis ad ædes
Vulcani: cui pauca refert contraria Pallas.

Posse latere Deos nihilum quod in orbe, putaram,
Versatur: vos arma tamen sine lumine rerum
Accipitis, vultisque sacrum de culmine Divum
Dici, cum nullos fulcantes æquoris alti
Cognoscatis aquas, decepti bella parare
Curetis contra dominum; qui tollere querit
Hostes, quos medio pelago discurrere cernit
Ut dominos: clarum non vos cognoscitis illum
Hesperiaë regis fratrem? qui monstra domare
Exoptat Turcæ, dicentis cuncta creata
Submitti imperio proprio, dominumque potentem
Esse cavi pelagi? Venetos non cernitis urbis
Cultores placidæ, qui tollere sceptrâ furenti
Neptuno poterunt? Vobis hæc gloria Divi
Magna datur: pellant Hispanica tela furorem,
Barbaricum, qui sceptrâ Dei rectoris aquarum
Arripuit: volvitque maris metuendus in undis
Versari, nihilo faciens sacra numina ponti?
Dicite quæ præceps vestras insania mentes

Verfat? ut indomitum Inquentes æquore Turcam
 Accepto medio sese jactare triumpho,
 Nunc contra placidos ventorum regis amicos
 Arma movere fero certantia Marte velitis?
 Nunc vobis, quas Turca ferox jam sustulit, amplò
 Restituentur opes Hispano vindice. Quod si
 Hesperios animis contra pugnatis iniquis,
 Non credam vos esse Deos. Mihi credite; Turcam
 Vertite: securum cernetis tempore parvo
 Pontum, quem dirus nunc possidet ille tyrannus.
 Hæc ubi dicta dedit fervens Tritonia Pallas:
 Assensere Dei. Boreas tamen omnia contra
 Sese facturum promittit: deserit atque
 Ille Deos fugiens ad tetri litora Turcæ.
 Sed Pallas comitata Deis cito pervenit ante
 Hispani ducis aspectum: cui turba Deorum
 Auxilium præstare parat: venerando Joannem
 Austriacum, veluti si numina fulgida Phœbi
 Aspicerent: omnes ad sidera clara polorum
 Extollendo manus clamant: Victoria certa
 Est tibi: Turca ferox gelidis succumbet in undis.
 Tunc capiti Pallas galeam, clypeumque sinistræ
 Imposuit, cæpitque ducem componere nostrum
 Armis, quæ dederat fumosa Mulciber Ætna.
 Sed jam tempus erat pugnæ: Quo forte triremes
 Ordine disposito veniunt, certamen inire
 Curantes. Sed pauca prius fortissimus heros
 Militibus referens generosis talia dicit.

O decem Hesperix: si quando tempore belli
 Pugnastis, Turcas telis superando feroces;
 Nunc magis, omne genus tementes mortis acerbæ,
 Debetis pugnare sacri pro nomine Christi,
 Defendendo fidem, quam barbarus ille fatigat.
 Nunc tempus pugnæ, quo quisquam nomina famæ
 Acquiret magni defendens regna Philippi.
 Nam si victores evadimus, omne subactum
 Parebit nostro imperio: Si barbara contra
 Agmina (quod dominus nolit) nos æquore rumpunt:

Perdidimus regnum cum nomine. Temnite mortem,
 Ecclesiæ sanctæ pro numine tela moventes:
 Nam qui privati fuerint vitalibus auris,
 Æternæ vivent; & mortua corpora ponto
 Restabunt, animæ verum cœlestia tangunt
 Sidera: orbe boni remanebit gloria facti.
 Vos Deus omnipotens ad cœli gaudia dulcis
 Magna vocat, duro si pondere corporis hujus
 Exonerare parat, miserisque educere terris
 In regnum sine fine potens. Quo Christus amatoꝝ
 Amplectens animas placida virtute coruscas,
 Jam vestros perduxit avos. Pugnate feroces:
 Nam vobis dabit auxilium Deus arbiter æqui.
 Vobiscum fertis dominum terræque, marisque:
 Ast illis inimica favent nunc Dæmonis arma.
 Quod si Christicolæ vos victi terga timendo
 Vertitis, an patrios speratis tempore parvo
 Posse videre lares, nisi captos? & superatam
 Hesperiam? totumque orbem concurrere bellis?
 Sed quoniam Fortuna vocat clamore superbo;
 Ut tandem pugnx solvamus tempora justæ,
 Et vos magnanimos video, delector abunde.
 Hic iterum favos hostes pater ille tremendus
 Carolus aspexit: verum decrevit in armis
 Decertare, videns quam sit Fortuna revolvens,
 Eventus dubios promittens: nunc tamen illa
 Nobis affirmat clarum spectare triumphum.
 Posse quid est igitur quod possit pectora vestra
 Perturbare? equidem nobis victoria certa est.
 Vos mare longinquos claudit; ne vertere terga
 Possitis: vos nulla salus manet undique septos.
 Tempus adest, vestri quo præmia magna laboris
 Sumeris: nam Turca timet: dominusque polorum
 Submerget pelago cum tetra gente triremes.
 Ut merso insignem Moyse Pharaone triumphum
 Ille dedit, mergens falcatos æquore currus.
 Orat pro vobis pugnantibus omne creatum:
 Jamque Pii Quinti summi jejunia Patris,

Et sacra, placarunt iram clementis Jesu.
 Romani terræ domini, pelagique parentis,
 Atque Quirinales patres, gentesque togatæ
 Summi Pontificis jussu: qui fœderis hujus
 Adversus Turcas pharetratos extitit auctor,
 Hic adfunt; Quorum imperio quod lumine, matris,
 Sol rutilus illustrat flammanti, paruit amplæ.
 Præterea Veneti cultores urbis aquosæ:
 Quorum si tantis Respublica mota procellis
 Non esset variosque daret Fortuna labores,
 Sola valet Turcam bellis superare potentem.
 Nunc partum pugnis aliis Romanus honorem
 Ostendet: Venetusque suæ fulgentia famæ
 Signa dabit pugnans. Italûm gens undique bellax
 Indomiti cordis decorabit nomina factis.
 Tres sumus unanimes, quorum si quisquis adiret
 Hoc munus, solus pelago submergeret hostem.
 Fortiter est igitur pugnandum vel moriendum.

Tunc tacuit, rigidus vexilla minantia Turcis
 Expandens. Quibus aspectis non parvula miles
 Gaudia suscepit, promittens corde superbo
 Tradere se pugnæ, quamvis discrimina tentet
 Mille; licet morti manderetur tempore belli.
 Tunc heros genibus flexis veneratur adorans
 Effigiem innocui referentem vulnera Christi,
 Quam vexilla tenent cœlesti tincta colore.
 Et sic exclamans ait. O moderator olympi
 Christe nitens: sanctæ bellis qui conteris hostes
 Ecclesiæ, tollens infandis regna tyrannis:
 Nunc siquidem licite pugnamus, regia Turcæ
 Sceptra mari fundas; ut te sine fine bonorum
 Laudemus dominum. Ne linquas quæsumus undis
 Hunc mergi populum, propria quem morte parasti.
 Auxiliare tuis: oculos converte precamur
 In nos: nam quoties placidos ostendis ocellos,
 Vincimus audaces hostes, lætisque triumpho,
 Collaudare tuum incipimus per sæcula nomen.
 His dædis incensi animi dant signa trophæi

Venturi : nam quisquis avert se tradere morti.

Omnibus unus amor belli, licuitque vadoso

Fortunam tentare mari: Sic ordine miles.

Currentes animo juncto prorumpit in hostes.

Jamque quiescebant undæ: cum quisque videre

Cœpit ab angusti venientes arce triremes

Naupacti, quærendo malum: quod manca pararat

Fortuna. Ac ubi conjunctæ fuerant, cito cantant

Classicæ: nam resonat strepitu tarantara magno.

Inter utraq; pari concurrunt Marte triremes,

Raucarum subito motæ clangore tubarum,

Atque prius crepitando ferox bombardæ sonabat

Horrifono stridore ruens; rumpendo triremes,

Et lacerando feros homines. Hic rupta triremis

Viscera scissa tenens mediis demergitur undis,

Ruptaque, veliferi ceciderunt pondera mali;

Combustæ proræque cadunt, puppesque recurvæ.

Tunc tonitru certare polos, vel in æthere nubes

Credideram, labique sacro de culmine currus.

Sed Boreas curans promissis stare, juvabat

Principio Turcas, inflans currentia ponto

Vela nigra: verum comites cum vidit in atros

Ire hostes, subito linquit commercia Turcæ,

Et venit ad nostros jam circiter arma moventes.

Qui postquam juncti fuerant, sine mente timoris

Ad gladios venere truces: hinc pila volabant,

Et contra jaculis pugnabat certus, & arcu

Turcæ minax, Scythicis juxta pugnando sagittis.

Interea juvenes fortissima vela gerentes

Pontibus exponit validis Hispanicus heros:

Ut quidam Turcæ valeant superare recursus,

Per remos alii currant, vincantque triremes,

Ingrediendo feris pugnent ut fortiter armis,

Turcarum mittantque rubro nigra corpora ponto.

Impasti pisces lapsorum vulnera lambunt;

In mediis undis: nam tunc Neptunus ad antra

Cæruleis portare facit, quæ mortua, lymphis

Corpora sunt laniantque avido discrimine pisces.

Protinus Austriacus jam tunc dux agmina Turcæ
 Persequitur, veluti nobis promiserat ante.
 Intortis nam membra jacent pelago obruta telis
 Maurorum: medium corpus transverberat ictu
 Cuspis acuta, rigens spumantia corda retorquet.
 Non lorica moras, nec ferrea pectora præstant,
 Ne rumpant calidi præcordia corporis enses.
 Labitur hic moriens, recidens super arma, cruorem
 Ore vomens. Hispana tamen clamoribus instant
 Agmina: dum cernunt meliori Marte triremes
 Vincere; nam pelagus tam multa cæde rubescit,
 Nec non Turca tremens jacet obrutus undique telis.
 Sed nostri tandem supero jam Marte triumphum
 Ducentes, victam retinebant æquore classem:
 Plures biscentum celeres sapuere triremes:
 Turcarum periiitque ducum gens inclita pugna.
 Quod postquam vidit Libycæ Carthaginis ille
 Perfidus everfor, nec non Algiricus atræ
 Confugiens Rex mortis onus, maris ardua tentat
 Culmina cærulei: quem non potuere fugacem
 Rumpere Nam nox alta ferens prænumcia somni
 Vergebat, tristis chaos inscrutabile mortis.
 Et jam per duodena vehi Sol aureus astra
 Liquerat, igniferis consistens curribus, alta
 Sede ruens tacitæ jam Lunæ lucida surgunt
 Cornua: cum nostri gaudentes Marte superbo
 Junguntur, (res digna notâ) per lata videres
 Æquora Turcarum devolvi corpora tali
 Juncta modo, ut nemo posset discernere pontum
 Intér collapsos Turcas. Quos turba Deorum
 Ponto submergens in nigrum mittit Avernum.
 Summe pater cæli, terræ moderator, & undæ,
 Quem tibi dant cælis tanto pro munere, terrâ
 Detur honos: curent Mortales reddere grates:
 Jam siquidem cernunt carissima pignora pacis
 Hostibus extinctis, tigres quos collibus atræ
 Hircanis aluere. silex genuitque Sicanus
 Victor ovans propera; nam te Capitolia Romæ

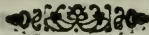
Condecorare volunt, & laurea ponere fersa
 Inviſto capiti: veluti poſt Gallica bella
 Cæſar abeſt, veteresque duces, Parnaffia laurus
 Ornavit quorum viridanti tempora ramo.
 Fama erit, Auſtriace, toto celeberrima mundo
 Hæc tua: nam te ſaxa vocant, & monſtra potentem,
 Et leo qui ſenſit ferratæ vulnera clavæ
 Amphitryoniadis, cernens te monſtra domare,
 Corruet ante pedes. Ardens Bellona timebit,
 Marte ſedente fores claudentur, reddet honores
 Parthenope læros ob nuncia grata quietis.
 Namque tibi Deus omnipotens, moderamine mundi
 Unâ concedet poſt Martia prælia claras
 Cœlorum penetrare domos, & fulgida clauſtra.

JO: BAPT. SALVATORINI
MEDIOLANENSIS.

Somnium suum: Ad candidum Lectorem Prefatio.

Artis Apollinæ studium, mihi pectore in imo
 Fixit Olympiæ mirum virtutis amorem,
 Quæ mihi mox aliquid pareret memorabile digni
 Nominis, & famam lucentia ad astra referret:
 Cumque volurarem, Juyenes, nunc dulcia furta
 Carminibus celebrare suis, Puerumque minacem,
 Sive aliud, quod jam veteres cecinere Poëtæ,
 Constitui tentare viam, qua tollere possem
 Nomen humo. & tandem tenebris emergere victor,
 Atque Panomphæo Patri pia munera ferre.
 Ergo sollicitus cupida dum mente revolve,
 Quid sequerer, veterum num sola Poëmata vatum,
 Qui curas dixere Deum, convivias, lusus
 Carmine facundo, Lethes quod mergitur unda.
 Num canerem, quod sancta jubent mandata Tonantis,
 Et Christi lex meta foret, quæ splendida quamvis,
 Et vitæ recludat iter, veræque Salutis,
 Non verbis speciosa tamen, nec texta diserto
 Ore: Sed hæc tandem potior sententia visa est
 Res Christi (si fata darent) celebrare latino
 Carmine, & electas vili de pulvere gemmas
 Egregias, sædisque micans de sordibus aurum
 Æthereo libare Patri, gratissima cerrè
 Munera, quam molem paucos subiisse videmus,
 Quique tamen vigili studio, Superùmque favore

Pondus id aggressi, Daphnes cinxere coronâ
 Tempora, & insigni petierunt sidera laude,
 Constat eos ætatē gravi sudasse sub atro
 Pondere; jam variis aderat Prudentiâ rebus,
 Quapropter licet hæud frontem Phorcynidis undâ
 Abluerim, nec florē genas mihi prima Juventa
 Vix decorēt; tamen ingenti percussus amore
 Virtutis, Sophiæque sacræ, Phœbique superno
 Numine fretus; ab his exordia sumere duxi,
 Quæ minime vulgata forent, quæ grata Parenti
 Æterno, cui sola sat est humana voluntas.

S O M N I U M.

R Ex hominū, Divūmque Parentis, Altissime rerū
 Conditor, imperio cuius Phlegethontia Ditis
 Regna tremunt, terræque solum, cœlique profundis:
 Tu Pueros animare soles sermone disertō,
 Qui fulti Bonitate tua, non ignea regum,
 Sanguinei non ora ducis, non Principis horrent,
 Cernis ut audaci pēnetro rutilantia cantu
 Sidera, & æthereas sedes, mens ardet in altum
 Surgere, sed desunt vires, nisi Numina nobis
 Sint tua dextra; Precor ne dedignare precantem:
 Da referam, quæ visa mihi, dum nostra soporem
 Lumina carpebant placidum. Da maxima possim
 Testa Deūm, Cœlique Decus percurrere versu,
 Da liceat Juveni capto virtutis amore
 Ferrē per hos fluctus pelagi victricia vela,
 Qui subeat tandem portus, puppinque coronâ
 Virgineæ lauri decorēt: nihil inchoat altum
 Te sine mens hominū, præsens illabere vati;
 Divinis accende mihi præcordia flammis;
 Quicquid id est tibi Summe Pater libamus ad aras
 Cordis, & hæc primæ tenuis cape dona Juventæ,
 Quæ precor aspicias sicut gratissima primi
 Munera pastoris: sed jam mea pectora tangit
 Ecce furor, tantoque iubet sudare sub axe.

Humentis jam signa capri Titania lampas
 Liquerat urnigero Juveni vicina, diemque
 Atulerat. magni soboles qua vera Tonantis
 Perculit Hebræam legem, qui primus acuto
 Martore membra sibi secuit pudibunda, capeffens,
 Jussa Dei; croceoque nitens velamine conjux
 Aurea Tithoni, currus e gurgite vasto
 Tethyos extulerat, tenebris Oriente fugatis;
 In tecti cum solus ego penetralibus almas
 Invigilans amplector opes Heliconis, & Artes
 Humanas, vatumque Patrem; nam perfida nobis
 Occluserat Fortuna viam, quæ ducit ad alta
 Castra sati Stagira brevius, seu Cæsaris almi
 Cui tantus debetur honos, quod corpus in unum
 Clauferit antiquas leges, Jurisque nitorem;
 Sive Patrum consulta, Dei qui maxima sceptrâ
 In terris triplicemque gerunt qui fronte coronam:
 Sive Senis Coi, medicalque Machaonis artes,
 Cum studiis igitur mea mens hæreret, alumni
 Tunc Samii sublimis nota, dextrumque cacumen,
 Hac ratione Deum sedes, superosque recessus.
 Scandere nitebar, tenebrasque repellere fama,
 Hæc colerem dum rura, quibus memorabile nomen
 Annibali servatur adhuc, qui martius Heros
 Romulidas torpere gelu cum cerneret hostes,
 Cum Duce Sempronio statuit committere pugnam
 Non procul a Trebia, victor retulitque trophæum;
 Ecce mihi subito declinat lumina Somnus,
 Somnus iners, qui sæpe monet ventura, canitque,
 Quæque latent semota procul præsentia reddit;
 Atque ita deponens placido perfusa sopore
 Tempora deduci in pratum sum visus amœnum,
 Quod vario sub flore virens referebat honorem
 Veris, Agenorei surgunt ubi lucida Tauri
 Cornua, cum rident nitidi per rura colores,
 Felici cum gaudet humus sub sidere, passim
 Cum semen genitale Venus Cythereia poscit.
 Non ibi Panchæo Cynareja cortice myrrha,

Ajacisque comæ decerant, & thurea virga ;
 Et crocus, & viridans vulgo redolebat Amomum,
 Atque decus Narcisse tuum, violæque nitentes,
 Et Thymus, & Nardi suave spirantis aristæ,
 Et Costi, Casiæque seges, Balanique, rosæque.
 Liliaque, & molli sudantia Balsama ligno,
 Cinnamaque, & flores Arabum, Cythisque virentes,
 Et quicquid nemore Idalio, Cilicumque viretis
 Nascitur, ac aluit quondam formosus Adonis :

Quas avidus telluris opes cognoscere, circum
 Omnia lustrabam : medio non pervius ulli
 Quadrupedum generi, Natura factus, & arte,
 Fons vitrea surgebat aqua, quem plurima propter
 Arbor erat, lateque suos tendebat in altum
 Vertice sublimi ramos, Maurusia citrus.
 Ac abies, & fagus ibi platanusque vigebat,
 Phyllidis atque comæ, Cybele & gratissima pinus,
 Myrtus Acidaliæ Veneri dilecta, Jovisque
 Conscia fatorum sublimis & Herculis arbor,
 Tinctaque Thysbeo candentia poma cruore,
 Buxus, odoratæ Cedri, Bromiique corymbi :
 Perpendens quæ cuncta duas excelsa cacumen
 Sidera mirabar lauros attollere, quarum
 Altior una caput summo condebat Olympo,
 Stelliferaque Deûm Patria, folioque Tonantis,
 Sub quibus, allicerent multum cum lumina nostra,
 Lætus odoriferos statui decerpere flores,
 Quos prætum virides inter produxerat herbas,
 Conabarque caput celebri redimire corona,
 Huic vigil incumbens studio, cui mente licebat,
 Et frondes, baccasque levi quas flumine lauris
 Hesperia flans ventus humi decusserat, inter
 Teæbam, cupiens nostram circumdare frontem.

Cederet huic certe nemori celeberrima cantu
 Sylva tui Corcyra Ducis, rutilansque sororum,
 Fulva tuebantur vigiles ubi poma Dracones ;

Atque ita dum volvo cupidus vaga lumina circum,
 Ecce Jovi qui tela gerit fecat aëra pennis

Ales, & arripiens me tollit in æthera leni
 Ungue, nec offendit quicquam; Ganymedeâ ut olim
 Dardanum rapuisse ferunt, qui dulcia Regi
 Pocula Gnosiaco gelida perfunderet unda.
 Utque tulit vatem capiens in vertice sacro,
 Unus Olympiacis astans ex sedibus, escam
 Fatidico ut Jüveni ferret, qui vana Deorum
 Numina spernebat, Beli & simulacra nefandi,
 Jussus & idcirco a populis in carcere claudi,
 Atque p̄ um rigido caput objectare leoni,
 Sed ferus innocuo Superum pietate pepercit,
 Quâ conjux pharetrata Nini circumdedit urbem
 Aëreis celebrem muris, atque aggere costo;
 Aut veluti claro dilapsus ab æthere vatem
 Sustulit ignicolor currus, Titanis ad ortum,
 Mater ubi primæva dolis decepta Sathanæ
 Mortiferis vetitas fruges admovit ad ora;

Haud aliter me crine tenens Regina volucrem
 Aëra per vacuum mediam tranavimus oram,
 Quâ gelidæ tantum nubes gignuntur, & imbres
 Aëris affectus, regio namque altior igni
 Æthereo vicina calet, virtusque vapores
 Si traheret Phœbea, calor disjungeret, aër
 Vinceret humores, rapido quia proximus igni,
 Qui tandem consumit eos, & in aëra siccum
 Vértit & hac causa varios ardere cometas
 Cernimus ingentes solitos prædicere motus;

Propterea credebat in his longæva vetustas
 Tractibus aëreis Vulcanum cudere Patri
 Arma Jovi, sævasque faces, istuque trifulco
 Fulmina, quæ sonitu medias scindentia nubes
 Mortales terrere solent; hinc horrida grando
 Et Cæleri metuenda sonat, dulcique Lyæo,
 Hinc strepit horrifonum tonitru, gelidasque per alpes
 Expuitur nix alba, tonant Eurique, Notique.
 Hic domus est Scythici Boreæ, Zephyrique tepentis,
 Quæ loca traicimus, nobis ac esse per altum
 Æthera cœpit iter, qui purior aëre cessit:

Hic ego despiciens vasti maris æquora vidi
 Ut cingunt telluris onus, quæ corpore toto
 Sit licet una, tribus membris discernitur; arva
 Bosphorus Europæ, Asiæ sejungit ab oris,
 Et Pontus, Phryxæa soror cui nomina fecit,
 Et Tanais, qui regna petens horrenda Thoantis
 Præcipiti rapidus ruit in Mæotida cursu;
 Ast Asiam Libya distinguunt flumina Nili.
 Et mare quò perit Princeps Ægyptius olim
 Contemnens mandata Dei minitantibus armis;
 Finibus Europæ Libyam discriminat æquor
 Herculeum, qua condit equos Sol lucidus undis,
 Et Pharium pelagus, qua stat Mareoticus Auster:
 Atque ita tunc animo referens mortalia tempsi
 Regna humilesq; domos hominum, terramq; jacentem:
 Heu cæca humani generis prudentia; quantum
 Nubila mens semper, quæ numquam prospicit unde
 Venierit, astriferos nec lumina tollit ad axes,
 Nec studet ad patrios umquam remeare Penates:
 Sed tantum miratur opes, hæc infima tantum
 Testa cupit, parvique facit sublimia regna,
 Maxima nec credit dominari Numina terris,
 Incerto teu cuncta putet contingere casu:
 Si nobis mens recta foret, generosaque; Mundum
 Illecebras, luteasque domos, vitamque fugacem
 Divitiasque leves nihili faceremus, & essent
 Quæque voluptates odio, cælestia semper
 Regna studeremus Superum præcepta sequentes
 Scandere, & ambrosiis epulis accumbere Divum;
 Namque globus telluris iners collatus Olympo
 Est retro spelunca sinu, quam circumat humor
 Tartaræ Stygis, & mæstæ Cotytides undæ.
 Adde in nos quod sæva jacet Fortuna sagittas
 Ardentes, miserofque ferit, suspiria, fletus
 Et lacrimas, gemitusque parit, longosque dolotes.
 Sic repetens sortis nostræ infortunia mecum
 Deflebam, cum nos Hecate indivisa recepit,
 Integra ut ardentes radios Hyperionis, unda,

Huic

Huic nitidam lucem infundit germanus Apollo,
 Omnia quæ vario motu terrena gubernat,
 Cernere jamque licet, clarum quâ fronte per orbem
 Lata suum Majæ soboles volvatur. Et ecce
 Illustri splendore micans Cytherejus ignis:
 Hæc duo Phæbeum comitantur sidera lumen.
 Nec rutilo procul orbe ferunt vestigia: Cumque
 Inipicerem, jam natus adest Titanius, amplo
 Qui pelagus, terræque solum complecti ur ore,
 Astrorum sublime decus, nitidissima lampas,
 Jamque mihi texquinque suos perfecerat orbes,
 Virginis Icarix postquam sub limine primo
 Lumina nascenti arrisit lætissima pandens;
 Dumque jubar sacrum veneror, radiosque benignos
 Vatibus egregiis, celeri tranare volatu
 Cœpimus horribili minitantem incendia vultu
 Mavortem, morbosque graves, & noxia bella,
 Ignea cui facies, radius oculique micantes,
 Sævaque Bellipotens in me dum lumina vertit,
 Juppiter excepit placidus nos fronte serena;
 Sed tamen horrebam cernens referentia plumbum
 Ora Senis, falcemque teram, sydusque malignum:
 Jamque propinquamus cœlo, quo pulchra locavit
 Sidera Rex Superûm, cum magnum conderet orbem.
 Hic duodena micant animalia fixa nitenti
 Signifero: Princepsque Aries in vellere fulvo
 Resplendet: Taurusque suam qui Gnosia ad arva
 Vexit Agenoriden Tyriæ per Doridis undam.
 Dehinc Helenæ gemini fratres Ledæa propago:
 Torrida & hinc sequitur Canceri flammantis imago,
 Æthiopum quo rura calent, & Gangis Foi:
 Atque Leo clava compressus ab Hercule magno,
 Namque Molorche tuos saltus vastaverat omnes,
 Sydus & Icaridis rutilans: & Scorpius ingens,
 Signaque chelarum tenebras æquantia luci;
 Deinde potens arcu Æmonio nutritor Achillis:
 Atque Caper Neptune tuus: Trojanaque proles
 Gnosiaco dilecta Jovi: & Cythereidis astra.

Clara quibus Phœbæa patent vestigia signis.

Præterea latè aspiciens, immobile cerno
 Sydus Horizontis nostri, quo vela gubernat
 Nauta per æquoreos fluctus, stellataque circum
 Arctophylax tua plaustra, duos videoque Triones,
 Hesperidumque feram flammis tergumque nitentem,
 Quæ magnis utrasque ligat complexibus Arctos,
 Et fulgens Ariadna tuum Baccheja munus;
 Dehinc Proles invicta Jovis, quæ victa coëgit
 Monstra subire jugum, spolio decorata leonis,
 Et Lyra, qua Geticum vatem placasse lænas
 Fama refert, aurasque noti stravisse furentis
 Cernitur, & volucris, cujus recubare sub alis
 Fecit Amiclæam Juvenem Rex Juppiter olim,
 Et pater Andromedæ quondam regnator in arvis
 Æthiopum; forma quæque ausa laceffere Nymphas
 Oceani, & pœnas dat adhuc pro talibus ausis,
 Sidereis vinclisque nitens Cepheïa Nympe,
 Quemque tulit Danaë decepta cupidine fulvi
 Roris; Equosque audax docuit qui jungere primus;
 Ante oculos quæ lacte Jovem celebrata Capella
 Pavit; & Anguitenens Phorbas Trioepa propago;
 Herculis & magni telum, quod dicitur olim
 Occidisse feram volucrem, quæ corde Prometheï
 Ora cruentabat, saxi ubi Caucasus horret;
 Atque avis, illustrem puerum quæ Regis ab Ida
 Sustulit; et Delphin domino dilectus aquarum:
 Atque Medusæo gemitus de sanguine præpes
 Bellorophontis equus, sacram qui protulit undam,
 Qua soliti magni vates immergere frontem;
 Et tria Deltoton signantia sidera Grajum
 Admiror, Cetumque neci Danaëius Heros
 Quem dedit; & Phaëtontis aquas; Leporemque fugacem
 Quem sequitur canibus venans armatus Orion;
 Et malum ratis Æmonix, qua maxima Proles
 Æsonis, & Grai comites Phryxæa petentes
 Vellera, Colchiaci regis subiere Penates:
 Dehinc sanguis Saturne tuus Phyllirius Heros,

Dona Jovi sacrata ferens, quo justior alter
 Non fuit, aspicitur; flammisque micantibus *Ara* :
 Et nitidum Craterâ petens Phœbejus âles ;
 Gutturè quem sicco sitiëntem curvâ moratur
 Hydra, nec optatos sinit exhaurire liquores ;
 Et Piscis, cui præbet aquas Puer undiger ore ;
 Plejadas & Tauri vernas a clune micantes ;
 Quaique corymbiferò Infanti admovisse feruntur
 Ubera respiciens lustro, pulcherrimâ & astra
 Multa coruscanti flammâ, queis Græcia notidum
 Nomina, & atiloqui cantu finxere Poëtæ ;
 Omnia quæ cernens lucentiâ signa Parentis
 Æterni mirabar opus, dumque ipse revolve,
 Obstupui subiens in nona volumina Cœli ;
 Hoc alios rapiens valida vertigine secum
 Volvit ad occiduos Indotum partibus orbés,
 Qui proprio motu ex Zephyro volvuntur ad Eurum ;
 Ferre licet primi motus cogantur habenas ;
 Dehinc vitreas superamus aquas glacialis Olympi,
 Cui nitor imposuit nomen crystallinus. Ecce
 Jam nobis postremâ patet cœli orâ micantis
 Ignibus æternis, ubi maxima præmia Divûm :
 Hic me deposuit pedibus Jovis armiger uncis,
 Sustineat quamvis Phœbeam lâmpada visu,
 Cum tremulo tantas non posset lumine flammâs,
 Cernere, nam tardant oculos contagia molis
 Corporeæ, ceu Nyctimene non inspicit ignes ;
 Adfuit extemplo Superûm a Patre missus, Jaspis
 Ornabat quem frontè nitens, & læna tegebat
 Candida, quæ gemmis dives fulgebat, & auro,
 Flavaque cæsaries per lactea colla refulget ;
 Hunc simul ac vidi caput inclinare, genuque
 Flectere conabar, tanto commotus honore,
 Ille sed erexit stratum, dextraque prehensum
 Continuit, monitusque mihi dedit ore benigno :
 Quid facis? haud equidem sacro me dignor honore,
 Hoc tantum venerare Deum Numenque triforme,
 Et Dominum cognosce tuum, qui jussit adesse

Me tibi, ut ostendam Superùm felicia regna;
 Non datur hoc cunctis, sed quos vocat æthere ab alto,
 Unus ego ex septem, qui fulgida ad ora Tonantis
 Astamus, Phœbique orbem properante rotatu
 Torqueo (sic enim statuit moderator Olympi)
 Ne paveas, tutum summo te limine sistam,
 Num dubitas Cœli ardentem te inferre per oras?
 Me duce quem Superis præsentibus edidit Anna
 Dives, & incolumis Medo remeavit Araxe,
 Ditis & evasit laqueos, funusque paratum.
 Hic ait, & rutilos capiens me duxit in ignes:
 Empyræ sublimis hic est fulgentior astris
 Porta Domus, gemmis dives radiantibus, aurum
 Materies preciosa micat, nitidusque pyropus,
 Perspicuo & lucem jaculans carbunculus ore
 Non deerant, Phœbum dicas fulgere nitentem:
 In medio late viridans resplendet Jaspis,
 Sapphyrique decus flavi, rutilique topazus,
 Sardonichysque rubri, veniensque a chalcide gemma,
 Crysolithusque micans radios ad Apollinis alti,
 Desidiamque fugans, morbos jecorisque beryllus,
 Sardinusque lapis, viridis, castique smaragdi
 Splendor, & Eoo crysopastus ab amne petitus,
 Flavet & œbalii retinet qui nomina floris;
 Purpureus madidum reprimens amethystus Jacchum:
 Has variis speciosa fores emblemata signis
 Ornabant, vivosque hominum referentia vultus,
 Hæc longè [si humana licet componere Divis]
 Egregii superant spirantia signa Myronis,
 Phidiacæque manus, excusaque molliter æra
 Lysippi, & facile amittit collatus honorem
 Praxitelis decor, & celebres Euphranoris artes,
 Sordet & ingenium Myos, & Polycletica virtus,
 Mentoreusque labor, fama & Theodoria cedit;
 Nam patet exculptum, felicem Christus ut alvum
 Virginis intactæ subiit: mox editus auras
 Ad superas sub rupe cava, Latonia proles,
 Noctivago postquam curru lustraverat orbem

Signiferum novies; Et natum deinde Tonantem
 Ut prono coluere genu, tria dona ferentes
 Perfidis Eoi Reges, quos duxerat Astrum,
 Astrum, quod veteres olim cecinere Parentes:
 Præterea cælatus inest Baptista Deorum
 Nuncius, innocui qui perfundebat Jesu
 Annæ comam, supraque suum fulgore tegebat
 Auricomo natum Pater omnipotentis Olympi:
 Atque salutari monitu revocare videtur
 Ad veræ virtutis opes a crimine plebem,
 Restituenique hominum vires in pristina Christus
 Pectora depellit morbos, queis nulla magistri
 Pharmaca Phylliridæ, non ars Phœbæja prodest;
 Voceque perspicua populos ad pocula vitæ
 Vera vocat, Patrisque sui felicia pandit
 Jura, docetque viam, liceat qua scandere cælum.
 Et tandem cælata patent sanctissima gesta
 Omnia Divinæ Sobolis, quam magna caterva
 Divorum sequitur, manibusque insignia palmæ
 Inviçtæ radiant, post hos exercitus ingens
 Pontificum castam voluit qui ducere vitam,
 Quique homines vixere pii, vitiisque nefandis
 Erexere caput, Ducis & mandata sequuti.
 Atque opus hoc avido perlegi lumine totum;
 Cumque volutarem Divum præconia mente,
 Ecce senex venerandus adest, qui limina servat,
 Viribus insignis, mento cui plurima pendet
 Canicies, cui stant ardentia lumina fronte,
 Quem radians fulgenti auro circumdat amictus,
 Gemmiferi totum rutilantes pectus Hydaspis
 Illustrant, & Gangis opes, Arabumque lapilli,
 Et caput Iliaco decorata labore tiara
 Velat, & egregiis manibus duo tela refulgent,
 Ductoremque meum verbis compellat amicis,
 Antiqui memor officii, reminiscitur annos
 Præteritos, atque hos veluti præsentia cernit
 (Omnipotens dedit hæc etenim Rex munera Divis)
 Tempora, cum fuit Herodis conjectus in umbras,

Et fractis eduxit eum de carcere vinclis
 Dux meus incolumemque foras evadere jussit:
 Miratur me deinde videns, vultuque severo
 Hæc dedit. Heus Juvenis, cui curas parturit ingens
 Jampridem virtutis honor, durosque labores:
 Dic age: Mortali tibi quæ nunc causâ Polorum
 Suasit iter? vivisne parent hæc invia regna?
 Pauca sub hæc inquit Ductor: si maxima primi
 Novissent mandata Dei servare Parentes,
 Scilicet hæc essent Superûm palatia vivis
 Pervia, sed postquam Pietas offensâ nefando
 Crimine, ad hæc magni rediit sublimia cæli
 Regna, parens hoc clausit iter, tamen omnia pandit
 Cui libet altitonans, haud lege coërcitus ulla;
 Ergo Dei jussu, facilis cuicumque petenti
 Qui favet, atque preces humanè suscipit omnes.
 Ducere per Cæli tractus, Divûmque Penates
 Constitui hunc Puerum, sedes ut cernere possit,
 Præmiaque ætherei civis: nam proderit illi
 Æternas vidisse domos, atque ora Tonantis,
 Et posthac casus audentior ibit in omnes,
 Telaque Fortunæ spernet, sævosque labores
 Vincet, & illecebras Mundi, virtutis amore,
 His quoque non oberit, quorum referetur ad aures.
 Mox senior mihi dixit. Habes quæ munera vivi
 Ferre solent? illis cum limina scandere Sancti
 Ætheris alta licet, summi pietate Parentis
 Profer, & ostendas fulgentia pignora nobis:
 Tunc ego. Dive senex, repetens cui maxima Patris
 Regna suas commisit oves, & pascua Christus;
 Hic nihil est (oculis tibi fas id cernere) tantum.
 Hæc mihi sunt abiens terris mortalia liqui
 Cetera. Scis nobis Hermi non esse fluenta,
 Stagnave Pactoli, non aurea flumina Gangis,
 Non magni Salomonis opes, nec munera Xerxis,
 Hic mihi dux contra sic fatur. Id extrahe costæ
 Quod levæ geris in medio. Tunc ora loquentis
 Atque ducis verba inspicio, rerumque mearum

Conscijs admiror, tamen hæc mandata capesso,
 Atque sinu dextram iniicio. Tunc corde revelli
 Imo visa mihi foliis, & vimine virga
 Aurea, & extraxi ramum, quæ fulgida Petro
 Munera porrexi, vultuque accepit amico
 Janitor, & nobis aditus referavit Olympi;
 Ingrediens tacitus rutilantis limina miror
 Interiora domus, effictaque mœnia in auro,
 Qui mihi cernenti suspensio lumine, Ductor
 Sic ait. Hic Mundi vobis incognita rerum
 Fata volubiliùm; datur hæc excerpere nulli.
 Scripta homini, cui mens conjuncta cadavere languet,
 Cernere nec finitur Patriam caligine merso;
 Hæc ita Dux referens Cœli me traxit in aulam:
 Panditur hîc Superûm sedes, & regna beata;
 Hîc ea magna quies, hic est ea læta voluptas,
 Nemo potest quam mente sequi; Quid maxima dicam
 Præmia? & egregios celebris quos vidit honores
 Palladis urbs quondam, domuit cum Persica Regis.
 Arma Neoclides, vel cum Mavortia Roma
 Victores mirata Duces, fascesque superbos
 Gestit, omitto Persas, Juvenemque Philippi
 Invicturn, Regesque Syros, namque omnia Mundi
 Gaudia, muneribus siquis componat Olympi,
 Sunt nihil, & tenues fugiunt ceu fumus in auras;
 Tunc mihi dux. Attolle acies: En cognita proles
 Prima hominum, Pastorque sua qui cæde rubenti
 Vir pius occumbens Fratris livore tumentis
 Tinxit agros, quia dona Patri jucunda ferebat:
 Hic Domini primus nomen sublimè vocavit;
 Hic fortis, validusque Faber; Germanaque præstans
 Viribus ingenii, varias quæ repperit artes:
 Ecce senex, Divûm monitu qui condidi instar
 Montis opus vastum, quo se tutatus ab atra
 Illuvie, sobolemque suam, volucresque, ferasque;
 Ille sacer vates qui vos sub imagine vidit
 Humana cœleste genus, qui vertice summo
 (Struxit ubi Templum Sapiens Davidica Proles)

Obtulit æthereo carissima pignora Regi.
 Aspice bis senos Patres. Hic fronte serena
 Pulcher Josippus, Qui propter Somnia, Fratrum
 Impulsus livore, Phari migravit ad arces,
 Ægyptique solum, roseo quam grata venustas
 Ore sedet: viden hunc! radiis cui cornua fulgent
 Clara? dedit Solymæ Genti præcepta Tonantis.
 Per medios & sicca tulit vestigia fluctus;

Qui sequitur Bellator erat Dux inclitus armis
 Et forti Mavorte potens, qui duxit in arva
 Isacidas promissa sibi, quæ sulcat amœnum
 Flumen Jordanis placidis comitantibus undis,
 Quique soporiferam noctem cum cerneret umbras
 Et nigrum proferre caput (victoria ut esset
 Dignior, ac hostis majori fundere strage
 Regis Amorrhæi fugientia castra daretur)
 Jussit eam currus bijuges inhibere volantes,
 Traxit & alipedum Clarii Titanis equorum
 Lora, stetitque diu medio Sol aureus axe.
 Femina bellatrix hæc est, quæ castra coëgit
 Regis Aloræi Solymis discedere ab arvis;
 Illa potens animo, Patriæ victricia mœstæ
 Signa tulit, Ducis Assyrii fluitantia tabo
 Colla secans. Ast hæc mortis de faucibus olim
 Eripuit genus ultra suum gratissima Regi
 Perfidis, & Patrum summo decoravit honore:
 Hic vir hic est divina canens modulamine suavi
 Carmina, Jessæa veniens ab origine vates,
 Sternere qui juvenis tenera lanugine vernans
 Allophylum potuit fretus virtute superna.
 Ex hujus radice sacra, serieque nepotum
 Tot sancti fluxere Duces, moderamine justo
 Qui populum rexere Dei, sceproque potiti
 Servitii depressa jugo sua regna cruenti
 Eripere a sævis manibus potuere Tyranni.

Huc propera. Cernisne virum? quem ferrea turba
 Dissiecut Judæa, sequens consulta Satanzæ;
 Obrutus hic saxis, Patriæ dum crimina dira

Corrigeret, fœdamque viam damnaret Averni.
 Facidicum nunc cerne Senem, qui ductus in agros
 Joachimo cum Rege, Nini qua martia conjux
 Cœtilibus cinxit muris Babylona superbam,
 Quemque tuli caput in summi vergentis ad Austrum
 Montis, & ostendi Regis mirabile Templum.

Tres Jvenes mirare, Dei qui vera colebant
 Numina, spernentes statuam, simulacraque vana,
 Ignea, & idcirco jussu fornace reclusi

Principis: æstates septem qui gramina carpsit
 Pronus more boum, lætisque erravit in arvis;
 Sed timuit Vulcanus eos flammæque minantes:
 Hic pater, & fortis soboles, quæ jussa parentis
 Cœlituum veneranda sequens, a Rege recessit
 Antiocho, cultusque Deum contempsit inanes;
 Illi omnes hæc regna colunt, cœlestia Motis
 Sectarunt qui jura, vias legesque sequuti
 Naturæ, verumque Deum novêre, priusquam
 Siderea nova progenies descenderet Arce;

Corde tuo nunc solve metum, jam summa tenemus
 Culmina, jam summi Patris se Regia monstrat:
 Maximus hic Nymphes Christi Mysteria quondam
 Novit Joannes, venturaque sæcula Patmo
 Cum Cæsar damnasset eum, quia magna docebat
 Jussa Dei, veramque viam monstrabat Olympi.
 Nunc opus est animo ingenti, nunc pectore firmo;
 Hanc tibi nunc nubem eripiam quæ lumina tardat,
 Obscurasque parit piceæ caliginis umbras;
 Dixit & æquales vidi Tres lumine Soles,
 Æternos, & jure pares, sceproque perenni,
 Qui molem fecere Poli, Terræque Marisque,
 Hancque gubernari levibus jussere ministris
 Mentibus æthereis: vitalia semina fundunt
 Corporibus; Genus hinc Hominū pecudumq; vagantum,
 Et vitæ gregis æquorei, volucrumque volantum,
 Atque horum implebat decies lucentior igne
 Fulgor Apollineo, Cælum, Terrasque patentes.
 Ut radios vidi tanto splendore micantes,

Attonitus cecidi, vox & mihi faucibus hæsit,
 Arrestæque comæ, sanguis præcordia liquit;
 At mihi dux sacro resperfit lumina succo
 Ambrisiæ, meliusque datur mihi cernere, postquam
 Erexì caput Angelico medicamine tutus.
 Talia tunc fatur referans miracula Soles
 Tres illos venerare pie, quibus *buſia* simplex
 Una subest, quibus unus honos, eademque potestas.
 Aspicias in medio tectum velamine vestro?
 Cui facies humana; graves, durosque labores,
 Servitiumque ferens immania fata subivit,
 Patris ut has clausas primævi crimine sedes,
 Et vobis referaret opes flammantis Olympi.

Illa (vides) concepit eum clarissima Virgo,
 Stirpis Jessæ dominatrix maxima Mundi,
 Carcere quæ miseros homines dissolvit Averni,
 Atque triumphato Phlegethontis Rege, benigna
 Reddidit humano generi pia numina Patris;
 Hæc vobis est tuta salus, hæc pacis origo,
 Et facilis; si quando vocas, tua vota, precesque
 Conciliat Nato, regit hæc tua vela per altum,
 Hæc duce non poteris dubias errare per undas,
 Hæc nobis Regina. potest recludere sancti
 Clausura Poli, trepidatque cohors hanc pessima Ditis.

Nunc illam mirare, nitent cui lumina flammis,
 Sidonio quam læna tegit fucata rubore
 Pro folio patris ætherei, cuique ignibus ardent
 Pectora & in medio decorat quam corde pyropus,
 Principis hæc magni soboles æterna Deorum,
 Non ignem, ferrumque timet pro laude Parentis,
 Hæc patiens, hæc præbet opem cuicumque petenti,
 Hæc cernit virtutis opus: non invida, læto
 Lumine: non agitur crudeli crimine, numquam
 Laudibus erigitur, summos non ambit honores,
 Infunditque suos radios in pectora Divùm;
 Hæc quoque versatur terris, mentesque piorum
 Accendit splendore suo; geminasque sorores
 Hæc habet egregias, olim quæ fata subibunt,

Nec licet Empyreas sedes habitare Tonantis.
 Omnibus hæc aliis præstat, longinqua vetustas
 Quam minime superare valet, quam ferrea numquam
 Mors premit, hæc semper terris dominatur, & alto:
 Agniferum nunc cerne, fuit qui lucifer alnum
 Ante diem; vox magna tubæ clamantis in agro.
 Hunc Pater omnipotens afflavit numine sancto,
 Materna cum testus adhuc teneretur in alvo,
 Quem ferus immerito stygia de stirpe Tyrannus
 Sustulit, infandum quoniam damnabat amorem.
 Ecce suo perfudit humum qui sanguine primus
 Proles ob ætheræ laudem, Regnique patentes
 Vidit Olympiaci sedes, & præmia Divûm;
 En pia progenies magna comitante caterva,
 Quæ Christi nova iussa tulit, qua luce nitenti
 Sidera clara fugat Cœlo Tithonia conjux,
 Et Phœbus qua condit equos in Tethyos unda
 Occidua, septemque fluunt qua cornua Nili,
 Quaque riget concreta gelu Mæotica tellus.
 Hic dextra cui mucro nitet, lævaque libellus
 Aureus, atque ligant intextæ pectora geminæ.
 Ex acri depulsus equo, dum mente volutans
 Christicolûm cædes atque impia funera, adiret
 Qua parit ingentes palmâs antiqua Damascus;
 Hic Petri post fata, ratem ferventibus undis
 Rexit in æquoreis Romana sede potitus.

Testis & oppetiit Christi perculsus amore;

En decus Actæ gentis Dionysius, alma
 Quæ populis præcepta dedit, qua regius amnis
 Dividit a Celtis pugnaces Sequana Belgas:
 Magdalidos Germanus hic est, quem munere vitæ
 Jam functum superas Christus revocavit ad auras:
 Hic genitus Stridone Senex, facundia cujus
 Splendet in ore triplex, legis veterisque novæque
 Lampas, & hic vobis tenebras, noctemque fugavit;
 Hic magnus Pater Hipponis, qui fulminis instar
 Insequitur Faustum, Tyria Carthagine natus;
 Traxit hic assiduis precibus Phlegethontis ab amne

Cæsaris undecimi manes ad regna beata ;

Hic Patriæ tutela tuæ, sydusque benignum,
 Cui solers Apis ambrosio concessit in ore,
 Sicut Aristonis geniti, fragrantia mella,
 Cernis heremicolam Paulum? cui tegmine palmæ
 Nuda cutis cooperta fuit, siccamque levabat
 Perspicuo qui fonte sitim, cui Delius Ales
 Exiguæ munus Cereris præbebat in antro.
 Aspice nunc Helenes prolem, quæ castra fugavit
 Ostensæ virtute Crucis, Maxentia victrix,
 Quæque suas concessit opes, Romamque potentem
 Pontifici, perfusa comas in flumine sacro.
 Cui cernis fulgere caput, Thaumante creata
 Hunc veluti si veste sua circumdaret Iris,
 Nubibus atque regi niveis, & pectore in imo
 Ignitas ardere comas, atque ora micare
 Ut solet in medio lampas Phœbeia cœlo,
 Reclusumque piis manibus fulgere libellum,
 Egregius Justinus erat, qui motus amore
 Christicolûm, statuit celeberrima templa Tonanti;
 Et genus Arriadûm toto extirpasset ab orbe,
 Hunc nisi Pontificis movissent vota, precesque:
 Ejus hic est sanguis, fudit qui sæpe Getarum
 Sithonias acies victor, retulitque Trophæum,
 Juris & Oceanum brevibus conclusit in undis:
 Qui sequitur celebratus erat Theodosius. Ille est
 Magnanimus Cæsar, tumidam qui Persida vicit,
 Imperio Christi crudelia bella ferentem:

Hæc ea bellipotens celebris cognomine tanto,
 Et longe superans famam, Pipinia proles,
 Quæ Christi sub molle jugum Saxonica regna
 Misit, & Hunuldi sceptrum, sævosque furores
 Perdidit Hunnorum, regnataque littora Mauris:
 Vicit Adalgisum, Normanorumque tumultus;
 Et tandem Solyman victrix penetravit in arcem,
 Improba quam imperio Gens Agarena premebat,
 Venit & ad Patriam spoliis orientis onusta.

Gallorum Ludovicus hic est pietate, vel armis

Egregius, Princepsque potens sudavit eodem
 Pulvere qui invictus, Memphitica transit arva,
 Littus Erythræum redimitus tempora lauro
 Victrici, Regesque Syros frænare, superbam
 Atque Palestinam potuit, Cananæque Rura;
 Hæc duo Gallorum clarissima lumina Gentis.

Virgineum nunc cerne Chorum, quem maxima Virgo
 Mater Olympiæ Prolis regit Aspicias almam
 Costida? Maxenti furias quæ sprevit & enses,
 Cui lucens insigne rotæ, quæ magna Senatus
 Gloria Siderei, digitos decorata Smaragdo:
 En Christi quæ jura dedit, comitata sorore,
 Massiliæ, Rhodani flumen qua labitur ingens:
 Hæc Stygium potuit pedibus substernere Ditem
 Margaris Antiochi virgo telluris alumna;
 Illa Syracosia colitur celeberrima in urbe
 Lucia, quæ temptit flammæ animosa virago;
 Hæc illis pia regna patent, qui maxima Christi
 Nituntur præcepta sequi virtutis amore,
 Affectusque graves animi domuere ferentes.
 His statuit Pater omnipotens hæc præmia, Divos
 Esse jubet, cœlique sacro dignatur honore;
 Quid dubitas igitur duros perferre labores?
 Cuncta ruunt, Mors sæva rapit mortalia secum
 Omnia: Dic ubi nunc Romana potentia? dic quo
 Persarum sit gaza loco? prostrata superbi
 Regna Nini, Phrygiique Midæ, Fortunaque Regis
 Æmathiæ, jacet illa potens opulentia Xerxis:
 Hæc pereunt, sed sola manet laus, gloria, fama,
 Immortalis honor, quem virtus optima gignit,
 Et mores: igitur ne cede laboribus ullis,
 Et quamvis adversa tibi Fortuna sagittas
 Invida virtuti jaciat, tamen omnia frange
 Tela, nec orbe premi timeas: hæc bellua semper
 Egregiis inimica fuit, temeraria tecum
 Pugnabit, sed dura subî certamina victor;
 Vivida fac adsit virtus, Clementia Regis
 Semper adest, animumque tibi, viresque ministrat;

Hæc

Hæc domus assiduis gaudet sudoribus alma,
 Pellitur hinc quisquis turpissima gaudia Mundi,
 Et Cypriæ Veneris fœdos amplectitur ignes.
 Inprimis venerare Deum, qui numine dextro
 His semper favet ingeniis, quæ prospicit uti
 Viribus assidue, nervos intendere & omnes,
 Patris ut has liceat sedes conscendere Divûm,
 Dehinc vigiles ferre auxilium cuicumque benigne
 Si licet, & nulli verbis, nec rebus obesse:
 Deinde velim tua mens studiis capiatur honestis,
 Et sacræ quandoque petas æterna vireta
 Legis, ubi curas animi sedare licebit:
 Sic poteris vesci Ambrosia, Cœloque potiri.
 Dixerat: hoc tandem sermone silentia rupi.
 Quæ nobis præcepta mones servanda, recondo
 Mente memor capioque libens, totisque studebo
 Viribus amplecti (faveant modo Numina Divûm,
 Et validum mihi sufficiant præsentia robur)
 Sed quoniam tibi cura mei data Patre Deorum.
 Cœlicolumque domos pandis, celebrandaque gesta,
 Fære precor (nisi scire nefas) qua sede quiescat
 Altiloquus Christi intetpres, Zebedæa propago.
 Hæc ego: Dux autem memorans ita sancta resolvit
 Ora, & ab antiquis annis exordia sumpsit.
 Cum proles æterna Dei rediisset ad auras
 E tumulo superas victrix, post funus acerbum,
 Quo vobis est parta salus, viresque Draconis
 Prostratæ, qui forde sua, vitiisque nefandis
 Turpiter humani generis fœdarat ubique
 Ingenium, stygiique lacu perfuderat amnis,
 Hæc Sociis mandata dedit, spirabile Numen
 Infudit quibus igniferæ sub imagine linguæ,
 Omnibus ut populis, medio quos cernit ab axe
 Phœbus, & occidua currum cum mergit in unda,
 Quosque videt croceo surgens Aurora cubili,
 Afferrent venisse Deum, veramque salutem
 Descendisse Polo, terris & crimen avitum
 Æthereum donasse Patrem, jamque aurea sæcla

Surgere, & imperium Ditis cecidisse profundi,
 Saturnique genus missum Phœgechonte docerent;
 Illic & inclusos lemures Acherontis avari
 Chaonia, Delique jugis, antroque sonante
 Carmen Apollineum Lyciæ (Quæ oracula Christum
 Sentirent cum sede Patris vitale ferentem
 Auxilium vobis terras petiisse jacentes,
 Virginis atque pium corpus subiisse, suasque
 Expandisse fores) tenuere silentia passim;
 Mox gentes nova quæ cuperent hæc jura Tonantis
 Amplecti, Christi que jugo submittere molli
 Cervices, ejusque sequi vestigia, vivis
 Fontibus abluerent, vetus ut restringere crimen,
 Et falso Jove contempto dare maxima vero
 Dona Jovi, & Christi imperio servire liceret;
 Ergo capessentes Socii mandata, per orbem
 Intrepide veneranda Dei præcepta tulerunt;
 Ille Senex cui petra dedit cognomen, & ædes
 Claudere cui superas Cœli, & referare potestas,
 Mœnia Romulidum, Paulo comitatus, adivit;
 Frater Joannis (cædi cui colla Tyrannus
 Stirpis Idumææ Solymus præcepit, iniqui
 Pontificis suasu) petiit Tartessia rura,
 Gerionisque domos, qua Sol subit æquora pronus;
 Bartholomæus aquis tinxit cœlestibus Indos;
 At pius Andreas animos lustravit Achæum,
 Helladis atque oras, æterno lumine Christi;
 Ad loca Medorum Thomas, atque Arsacis oram
 Venit, & Eoûm penetrans ad Regna Sophorum
 Instituit pia Tempia Deo, sacrataque Christi
 Flumina, primævi sceleris lustrantia labem,
 Aurea & erexit fabricata Palatia cœlo
 Candiphero Regi, nitidisque insignia gemmis,
 Regia queis radians Phœbi collata, domusque
 Memnonia cælata manu, Scaurique theatrum,
 Et molès Ephesi toto celeberrima in orbe.
 Et labyrinthi flexus, ædesque Neronis,
 Marmarici Pastoris erunt magalia, turpis

Seu paleæ congesta domus de cespite vili;

Phasidis ingressus regnum, Mithridatis & arva,

Abluit amne sacro populorum corda Philippus;

Ivit ad Æthiopum gentes Matthæus, & almam

Imbre salutifero mentem perfudit Egypti

Regis, & albenti Templum de marmore Christo

Condedit, atque pias demum truncatus ad aras;

Niligenûm sed regna Simon Cananæus adivit,

Et tandem cum Fratre comes, migravit ad oram

Persidis, & docuit Regem Babylonis ad axes

Stelligeros iter, & veræ præcepta salutis;

Ritibus antiquis Solymas avertere gentes

Ad nova sacra Dei studuit, sed culmine Templi

Trudicur aëreo præceps Jacobus, Jesum

Dum Populum docet, atque umbras caliginis aufert

Divus Joannes [cujus cognoscere sedem

Est amor, hancque tibi pandam, sed sumpsimus orsum

Altius, ut veterem melius comprehendere casum

Fas tibi, nec pigeat longo sermone teneri;]

Missus ad Ionios, Regna ac Asiatica, postquam

Diva parens, cui terra subest, cui militat æther,

In Cœli translata domos, (cum virgine virgo

Vivere nam voluit, terris dum vita manebat)

Sed deinde imperio Romani Cæsaris, Urbem

Venit, & alma Dei quoniam præcepta ferebat,

Haud trepidans, olei ferventia stagna subivit;

Quapropter cum triste nihil perferret; acerbis

Æneadûm de gente, Titi germanus, ab Orco

Missus, eum jussit Patmi scopulosa per arva

Ducere in exilio vitam; quod magna voluptas,

Atque fuit jucunda quies, namque omnia cœli,

Imperio patris ætherei, mysteria, & agni

Innocui thalamum vidit, sacrosque hymenæos;

Et postquam rapuère canes, Plutonis ad umbras

Romulei manes cruciandos Principis igne,

Liquit Joannes Patmon, dehinc rura Caystri

Et Caras, Lelegasque viros, & mœnia adivit

Urbis Amazoniæ, populis ubi corda rigavit

Fonte salutifero, simulacraque vana Dianæ
 Abstulit, & veteres aras, & fixit in imis
 Pectoribus Christum, Divinæ & laudis amorem;

Cumque foret gelidus fragili tardante senecta
 Sanguis, & ignavæ caperent jam tœdia vitæ,
 Templâ subit Civesque Ephesi servanda Tonantis
 Scita docet, Patriæque jubar fulgentis Olympi,
 Atque Dei monitu fossæ telluris hiatum
 Condit, & ingreditur, Populo spectante, sepulchrum
 Vivus, & arva petit Clarii Titanis ad ortum
 Me duce [sic magni jussit Pater optimus Orbis]
 Exultans ubi vivit adhuc, nitidusque juvena
 Exuviis senii positis, alacrisque virenti
 Robore decerpit dulcissima gaudia, curæ,
 Et gemitus, & mœror abest: sed maxima regnat
 Ac æterna quies, sancta & sine fine voluptas:

Ille colit longævus Enoch felicia rura,
 Igniferoque senex evectus ad æthera curru.
 Cujus ad imperium rapidus descendit ab alto
 Ignis, & in geminas placidus sua flumina partes
 Fecit Jordanis properans Asphaltidis undam.
 His tribus hæc regio colitur, cui Thessala Tempe
 Et cedunt nemora Elysi celeberrima Grajo
 Carmine, & hos gladio minitans Paranympheus, & igne
 Pro foribus custodit agros, quos frigora numquam
 Hydrophori, rapidæve canis ferventia adurunt
 Sidera, sed leni semper Sol temperat aura,
 Non illic Borealis hiems, non impetus Euri
 Murmurat, & sævo perflans Niloticus Auster
 Turbine, & Hesperis Zephyrus non spirat ab oris;
 Ver ibi perpetuum, semper viridantia prata,
 Arboreæ vivuntque comæ, fugiuntque per arva
 Perspicui fontes, vitreoque in gurgite Protei
 Squamigeræ ludunt pecudes, passimque vagantur:

Hæc sociis est læta domus, quos tarda senectus
 Non premit, & numquam frigent in corpore vires,
 Vivida sed virtus, ætas patiensque laborum:

Hos servat Pater Omnipotens, sæclisque tuetur

Omnibus, auxilium possint ut ferre jacenti
 Cristicolũm Populo, cum bellua carcere aperto
 Ultima per totas vulgo bacchabitur urbes,
 Mortalesque suæ legis dulcedine captos
 Lethifera, trahet ad flammis ardentia stagna,
 Instruet atque acies contra qui numina Christi
 Vera colunt, Stygioque negant parere Tyranno;
 Agmina & in bellum ducet Mægogica secum:

Tunc pietas Divina sui miserata dolores,
 Et populi gemitus, hos tres demittet in orbem,
 Intrepido qui corde, metu frigentia mortis
 Pectora cultorum Christi, ferventia reddent
 Ejus amore pio, leges & Dæmonis atri
 Esse Acheronte demissas amne docebunt,
 Et Christum prolem esse Dei, cui munera soli
 Latræ, cui dandus honor, Regnoque probabunt
 Sublimi venisse Patris, terris que salutem,
 Æternamque suo vitam peperisse cruore,
 Ut vates cecinere, vias legemque sequuti
 Naturæ. Tunc testis erit Jaredica proles,
 Atque illam defendet Enoch; & carmine sicut
 Prædixère viri, sua qui vestigia vitæ
 Duxerunt per Mosis iter, tunc sanguine cretus
 Thesbæo Pater Helias tutabitur illud;
 Magnus Joannes Christi sanctissima jura
 Asseret, & solùm referent quæ limina Christi,
 Maxima & ambrosiæ pariant quæ munera vitæ;
 Atque omnes tandem certamina dura subibunt,
 Insignique Deũm venient ad Regna triumpho;

Quod petis audisti, arrectis nunc auribus asta,
 Janitor æthereus dicendi exordia sumet,
 Enthea proque Dei folio nunc ora resolvet.

Hæc ubi dicta, senem venerando assurgere vidi
 Ore, micant geminæ claves cui pectore sacro,
 Et flexit cum fronte genu, cultuque verendo
 Deposuit triplici insignem diademate mitram
 Purpuream ante illos Soles, quibus una voluntas,
 Atque horum nutu postquam data copia fandi,

Maximus ille Senex placido sic pectore cœpit.

O Superûm Pater omnipotens, & trina potestas.
 Sit quamvis mihi non dubium, quin cuncta gubernes,
 Volvanturque tuo jussu mortalia, fervens
 Sed tamen is persuasit amor, quo diligo semper
 Te Nymphamque tuam, cuius mihi regna dedisti
 (Ingentes habeo pro quo tibi munere grates)
 Pauca loqui, meritoque preces effundere, Plebis
 Inspires ut corda tuæ quo jussa sequatur,
 Atque tuas leges, turpi nec more ferarum
 In vitium crudele ruat, nec mutua curet
 Prœlia, nunc heuheu gemitus mea pectora tangunt,
 Impedit atque dolor vocem, cum cerno furentis
 Martis opus cœvire inter Regna Itala: Princeps
 Maumethi fera progenies sævissimus armis
 Imminet excidium minitans, Romæque ruinam,
 Quæ Fidei vexilla gerit sanctissima nostræ,
 Nec quisquam parat hanc molem divertere belli,
 A Duce Threicio Larios defendere fines;

Ausonii Reges nunc bella domestica tractant,
 Dumque inferre student sibi mutua vulnera, miles
 Barbaricus populatur oves, & pascua nostra,
 Nunc pardi, nunc dirus aper, nunc callida vulpes,
 Nunc gryphes, sævique lupi, per ovilia regnant,
 Nuncque canes infida gregis custodia languent,
 Viribus amissis trepidat nunc Pastor, & olim
 Magnanimus Leo nunc torpet. Regina volucrum
 Hoc audet Mavortis opus, bellumque subire,
 Sithoniamque feram detruderet, alite ab illa
 Sed petitur, deberet opem quæ ferre, nec alas
 Explicat, has etenim circumstant undique tela.

Humanas exosa domos, iustissima virgo,
 Æquata quæ lance regit mortalia regna,
 Nunc redit ad nostras sedes, limenque paternum;
 Res hominum infelix sacra pietate fugata
 Fertur, ut a Borea pelago sine remige puppis,
 Nunc vada Trinacriæ Scyllæ, nunc ora Charybdis
 Radit, & in Syrtes Libycas nunc pellitur æstu

Æquoris undifono, nunc qua furit ira Maleæ.
 Crimina cuncta regunt orbem, virtusque fugatur
 Exilio, Divinus honor contemnitur, usquam
 Accipiunt non templa focos, nec munera: laudes,
 Quas parit insudans virtus: durique labores,
 Humanum non pectus alunt, celebresque triumpho,
 Majestas veneranda jacet pessumdata legum,
 Si quis iter niveæ sequitur virtutis, amore
 Cœlestis Patriæ, invigilans noctesque, diesque,
 Pellitur a cunctis, & ni tua dextera præsens
 Ingeniis quæ semper adest cupientibus astra,
 Ferret opem, quam sæpe fames saturare sub altis
 Illicibus fauces siccas impelleret! omnes
 Nunc homines ea sola juvant, quæ commoda lucri,
 Divitiasque ferunt; mores, & cetera, quamvis
 Laudibus, & magno pretio dignissima, sordent,
 Virtuti non ullus honor, nec moribus almis:
 Pierides, vatesque pii spernuntur, acerbos
 Nunc ruit hæc ætas mœsti Phlegethontis ad amnes;
 Nunc Stygiæ venêre Canes ex faucibus Orci,
 Fluminibus nunc corda suis mortalia Pluto
 Irrigat, Alesto furit heu Cocytia passim,
 Tartarcis emissa vadis, nunc sævit ubique
 Pallida Typhione, spumas nunc Cerberus ore
 Lethifero spargit, nunc regnat dira Megæra.

Scipiadæ, Curiique patres, amboque Catones,
 Atque Senes Fabii, vetus & Romana propago,
 Thesidæque viri, Lacedæmonique parentes,
 Qui te nescierant, melius vixere, & opacæ
 Rectius in noctis mentem rexere tenebris,
 Quam tua qui tantum venerantur Numina voce,
 Et sua Plutoni Stygio præcordia donant,
 Immanique Erebo, tantum cognomine dicti
 Christicolæ, quibus irradias Hyperionis auram
 Æternam, referasque fores cœlestis Olympi;

Sub Decii, fratrisque Titi, crudique Neronis
 Fluctibus, & Veri, melius se puppis habebat
 Nostra: procellosos etenim tunc æquoris æstus,

Flamen & horrisoni Boreæ superabat acerbum,
 Et vigilans tunc semper erat, validusque magister,
 Teque sequebatur, pelago nec cedere norat.
 Optabatque tua vitam pro laude pacifici,
 Nunc vero qui vela regit, jactatur in alto,
 Et gelido nunc hymbre madet, rimisque fatiscit
 Navis & evadit Notus in certamine victor:

Maxime Rex igitur, cui quondam has linquere sedes,
 Æternosque lares, humilesque invisere terras,
 Et tristes spoliare domos, Plutonia Regna
 Ad Cœlum, Solymosque patres revocare sepultos
 Suavit Amor, Stygiisque homines dissolvere vinculis;
 Fer precor auxilium miseris mortalibus, umbras
 Eripe Tænareas, æterno lumine lustra,
 Et vires ostende tuas, solumque potentem
 Esse Deum, tua Cocyti fac numina Princeps
 Sentiat, & rapidæ flammis Phlegethontides undæ;

Ah nostræ succurre rati, fac gurgitis hujus
 Grandisonos superet fluctus, Boreamque coërce
 Bistonium, flatusque noti, sævamque procellam,
 Quod superest mare da tuto sulcare profundum,
 Possit ut hos portus felices læta subire,
 Daque piam mentem, clavum qui in puppe gubernat,
 Retia fac superet, diri Plutonis & arma;
 Tu pietas, tu summa quies, precor aspice dextro
 Lumine mortales, terris immitte favorem.

Talibus oravit nostri perculsus amore
 Claviger, & subito vox est audita, sacrasque
 Cœlicolûm sedes, totum & tremefecit Olympum,
 Tunc Divi siluere omnes, & talia fata est.

Iste dolor, tua qui vehemens præcordia torquet
 Me propter, Nymphamque meam, latissima cujus
 Committo tibi Regna, mihi est gratissimus; illum
 Sed depone, tuo pelle hanc ex pectore curam.
 Sic ego permisi puppim Symplegadas istas,
 Et Syrces intrare meam, fluctusque Maleæ.
 Omnibus ut pateat mea Sancta potentia terris;
 Atque meum Numen, pietas, & maxima virtus.

Hoc etenim sedabo fretum, sternamque procellam,
 Dumque furit Notus, ingenium, fortesque lacertos,
 Robur & ostendet, puppis qui veia gubernat,
 Torporem, somnumque meis & inertia nautis
 Corda nego, sacri quibus ætheris annuo sedem.
 Ad me nemo venit, nisi qui certamine turmas
 Vicerit hostiles, dignus fueritque corona,
 Et mea qui præcepta sequi conatur, & audet,
 Atque subit quoscumque mea pro laude labores,
 Vincit & æquoreos venientes undique fluctus.
 Nec trepidat ventorum iras, pelagique furentis,
 Huic semper mea dextra favet, vireisque secundas
 Sufficit, & demum cœlestia præmia donat:

Alituum Regina potens mea iussa faceffet,
 Ibit & in casus omnes fortissima bello,
 Conteret ac hostes, qui martia bella parabant,
 Imperiumque meum per regna potentia Mundi
 Proferet, & supra terras, Neptunia & arva
 Cincta caput lauro victricia brachia pandet;

Non igitur doleas, mea si nunc fluctuat undis
 Navis & immergi a Borea videatur in alto,
 Me cito cognoscet memorem fandi, atque nefandi,
 Meque pium mortale genus, semperque potentem,
 Falce mea sarmenta metam, ramosque fluentes
 Vitis, & ignivomam jaciam Phlegethontis ad undam,
 Frondentes & veste mea circumdabo, frigus
 Sithonium ne lædat eos, ventique rigentes,
 Et fructus mihi deinde neget, dulcemque liquorem.

Dixerat, Angelicæ mira dulcedine mentes
 Cum subito cœpere sacras extollere voces,
 Cœlicolumque Patri lærum Pæana canebant;

Dircaus non tale melos testudine vates
 Aurata cecinit, cum diruta poneret urbis
 Mœnia Thebæ, traheretque sequentia saxa;

Nec Linus, Urania Soboles & Apolline nata.
 Quemque oculis caruisse ferunt, quia carmine doctas
 Ausus erat comites cytharaque laceffere Phœbi;

Non ita Bistonius vates modulatus, Averni

Cum

Cum peteret loca Tartarei, sedesque profundas,
 Qui Stygii (si vera ferunt) crudelia Regis
 Pectora placavit cantu, fidibusque canoris,
 Eumenidasque feros implexas crinibus angues,
 Et cujus mirata sonos Letheja cursum
 Flumina mutarunt, tristes Acherontis & undæ,
 Et vultur Titii crudelis tundere fibras
 Destitit, ac innians Erebi larrantia custos
 Ora canis tenuit, cantum & stupuere cruentæ
 Belides, immanis stetit ac Ixionis orbis;

Et si vel Clarius Pater, & vocalis Arion,
 Et Musæ coëant, Cytharæque repertor, & omnis
 Cantorum celebrata cohors, ac sidera pulsent
 Cantibus, ingrato strepitu garrire putares;

Quapropter rapuere mihi cœlestia sensus
 Carmina, & extemplo subiit mea pectora quidam
 Insolitus vigor, ac alacris circumstetit ardor:

Carmen erat memorandum illud certamen, & ingens,
 Spirituum quod sancta cohors cœlestibus armis
 Gessit, ab Æmpyreis domibus cum vana superbi
 Serpentis projecta gravi sub tartara casu
 Agmina, dum proprium decus & mirata nitorem
 (Pro scelus) imperium tentant sublime tonantis
 Et sedes ambire Dei, soliumque perenne.

Addebant, Superum Pater ut calefecerit aura
 Vitali tellure satæ præcordia prolis
 Primævæ, postquam ex nihilo spectabile fecit
 Hoc opus, & vario decoravit lumine cœlum,
 Arboribus, cunctisque feris, & gramine terram,
 Implevitque vagas monstris squamantibus undas,
 Jussit & ignota nitidum vestigia Solem
 Ferre via, clarisque suis splendoribus umbras
 Pellere somniferas noctis, lucique præesse,
 Germanæque globum tenebris præfecit opacis;

Præterea dulci cantu, cytharaque canebant,
 Felices ut primus Homo (sic jusserat orbis
 Conditor) incoluit campos, ubi flumina surgunt
 Quattuor: Euphrates fluvio qui rura Medamnis.

Irrigat effuso, latam Babylonis, & urbem
 Dividit, undarum magna stipante caterva;
 Lucidus & Tygris, qui præterlabitur agros
 Medorum, cursu celeres æquante sagittas,
 Magnus & hinc oritur Ganges, qui tendit ad oras
 Eoas, aurumque parit, gemmasque nitentes.
 Ac Nilus, qui Regna petit Memphitica torto
 Flumine, & Ægyptum nigra fecundat arena,
 Æquor, & ingreditur Pharium per cornua septem:

Dehinc celebrant, ut, post tenera incunabula Mundi
 Mentis inops genus humanum se labe nefanda
 Criminis involvit, supero nec grata parenti
 Dona dedit, curis inhians Plutonis avari,
 Atque erat idcirco tota cum stirpe necandum,
 Cum vetus illuvies terras abscondit in undis,
 Sed tamen æterni statuit Clementia Patris
 Fatidicum servare Senem, carosque nepotes,
 Qui posseat hominum prolem reparare jacentem;

Multaque præterea repetebant carmine læto
 Quæ minime licet heroæ comprehendere cantu.
 Hoc etenim non audet onus mens nostra subire,
 Assidue licet ora mihi Phorcynidos unda
 Influeret, Phæbi cœuntibus undique rivis;
 Sed tamen hæc referam quæ carmine digna reponi
 Mæonidæ, facunda colit quem Græcia, seu quem
 Andinus veneratur ager, vel Apolline magno.

O Domini quam mirus amor, nostrique parentis,
 Quo semper genus humanum complectitur: o quam
 Est pietas immensa, Jovis qui regna profundi
 Abstulit, & lucem miseris mortalibus almam
 Fudit, & antiquum chaos, ac extinxit opacas
 Tartaræ noctis tenebras, & retia Ditis
 Rupit, ab Empyrea natum cum miserit arce,
 Quem voluit subiisse, homines quæcumque pericla
 Ferre solent, & morte sua rescasse parentis
 Crimina primævi, vitam æternamque dedisse;

Quinetiam nunc fata suæ miseratus acerba
 Plebis, opem feret, ac hostes, qui sæva minantes

Bella parant, proſternet humi dirumque Tyrannum,
 Immani qui ſtrage furit, terramque cruentat
 Cædibus innumeris, Cocyti flumine tetto
 Immerget, regnique caput Babylona, vetuſque
 Diruet imperium, ſclerataque teſta domorum
 Everret, fedesque ſuas ibi ponet avari
 Serpentis lethæa cohors, ſtygiæque volucres:

Mortales gaudete igitur, celebrate parentis
 Ætherei laudes, vobis deſcendit Olympo
 Auxilium, pax, ſumma quies, æterna voluptas.

Vir ea finierant, ſuperæ cum Janitor arcis
 Hæc ad me converſus ait ſermone benigno:

Cum tibi nunc liceat ſeneci munere Patris
 Cœleſtes haurire ſonos, mortalibus iſtis
 Auribus, atque oculis præſentia cernere Divûm
 Gaudia, & æthereos Soles, quibus omnia parent,
 Et quorûm imperio ſubſunt cœleſtia regna,
 Et terræ, Phlegethonque furens, campique liquentes,
 Fons hic inexhauſtus, veniunt hinc omnia vobis
 Munera, poſce aliquid: dabit id clementia Regis:
 Et quamvis illi pateat ſententia quæ ſit
 Nunc animo, & videat tibi quæ ſint munera cordi
 Præcipue, gaudet tamen ut tua vota recludas
 Ore tuo, mens eſt etenim gratiſſima ſupplex:

Tunc ego, Sancte Pater, tua nunc præcepta ſubibo,
 Idque petam Divûm a ſummo Genitore, quod olim
 Orabas, Chriſti facies cum fulgida, (ſicut
 Ignis Apollineus medio reſplendet in axe)
 Viſa, ſuper caput excelsi ſublime laboris.
 Id mihi concedat præcor immortalis Olympi
 Rector, ut hic liceat Superûm decerpere tecum
 Munera, & ambroſia veſci cœloque potiri,

Vix eâ fatus eram, cum ſic veneranda reſolvit
 Ora Senex: Hæc arva colunt ſublimia tantum,
 Corporeæ mens alma quibus de carcere molis
 Libera: tu nondum tumulo terreſtre cadaver
 Condiſ, & idcirco repetes mortalia Regna,
 Teque ſuis Fortuna petet ſæviffima telis;

Tunc

Tunc haurit mea corda dolor, maduère repenti
 Rore genæ, cum me nosti in fœlissima terræ
 Regna reversurum, & miseris descendere ad umbras
 Esse opus, atque iterum curas, & ferre labores,
 Sed tamen Empyreos Soles tria Numina in uno
 Numine reflexis genibus proclivis adoro,
 Summissa sic voce precans, & supplice corde :

Magne Pater, qui corda potes mortalia solus
 Noscere, mens cujus Cœli diffusa per oras,
 Atque maris, terræque globum, qui totus in omni
 Parte, nec humanis oculis comprehensus ab ullo,
 Et cujus pietas lemurum nos carcere fœdo
 Vindicat, atque Jovis stygii fera vincula frangit,
 Oro preces audi, manibus quas fundo supinis :

Da mihi mens in te summa pietate quiescat,
 Da semper te corde geram, ne sæva furoris
 Tela Cupidinei penetrent, Ditisque profundi,
 Armaque Junonis Stygio perfusa veneno,
 Nec mihi livor edax veniens Acherontis ab unda,
 Lara nec ingluvies ventris dominetur, & iram
 Fac superem Mavorte satam, diraque Megæra,
 Da possim tua perpetuo mandata subire,
 Et leges servare tuas, da mente volutem
 Semper Olympiæ sanctissima munera vitæ,
 Atque precor tua dextra potens discrimina quævis
 Arceat, atque mali fallaces Dæmonis astus,
 Atque salutifero accendas præcordia nobis
 Igne tuo, Jovis ut tenebras extinguere possim
 Tartarei, decus atque tuum perpendere recto
 Lumine, & ignavæ stimulos contemnere mortis :

Optime Rex da ferta mihi contexere baccis,
 Quas parit hæc radians laurus, que crine virenti
 Conspicitur velare tuum sublime Tribunal,
 Et nitidos concede mihi decerpere flores,
 Quos tellus effundit, ubi se tollit in altrum
 Arbor, & insignis penetrat convexa polorum,
 Vitali da summe Pater, restringere nobis
 Hymbre sitim, laticesque tuos, qui pectora magna

Accendunt humana tuæ virtutis amore,
Da mihi, lethiferas orcus ne præbeat undas.

Dehinc precor, ut populo parcas errasse fatenti
Christicolæ, sceius atque velis abolere nefandum;
Mox jubar infundas, lustrataque pectora cunctis
Sordibus aspergas Pietatis fonte salubri,
Ut constans in lege tua resplendeat, aurum
Deposita veluti scoria fornace refulget,
Et referes o Magne Pater vitalia genti
Lumina, quam stygius Pluton ambagibus atris
Implicuit, fœdamque suo demersit in amne,
Nec finit ut rectis oculis ad sidera possit
Omnipotens verumque tuum cognoscere Numen,
Sed suasit peritura colat simulacra Deorum.
Pande, viam pecudesque vagas ad ovilia coge,
Et fontes ostende tuos, & pascua numquam
Sicca, sed æthereo semper viridantia rore,
Omnibus ut liceat post multa pericula nobis
Has Ædes penetrare tuas, & nectare vesci.

Talia fundebam, solio cum maximus ignis
Exiit horrendo strepitu, ingentique fragore,
Non aliter quam magna ciens si murmura raucum
Aëra percurrat tonitru, quo tempore regnat
Srius, & subito tremuere Palatia Divum:
Omnia tunc genibus cecidêre animalia flexis
Quattuor, & prostrata Pium coluere parentem;
Atque ter octoni, veneranda sedilia quorum
Empyreï stipant Patris immortale Tribunal,
Surrexere, Senes magna stipante caterva;
His niveum caput illustri circumdatur auro.
Candida & insignis gemmis toga pectora vestit,
Quos sequitur, simili cultu proclivis adorans
Æthereum Regem, Divorum exercitus omnis;
Et multas exire comas fulgore corusco
Cernebam de sede Patris, cælumque nitenti
Implebant splendore suo, qui lumine clari
Haud erat inferior Solis, nostrumque petebat
Pectus odorifera flamma, subitoque virebant

Purpurei veluti flores: tunc gaudia mentem
 Permulcent ingressa meam, tunc sanæta voluptas
 Orta mihi, fugere metus, suspiria, tristis
 Mæror. & exurunt alacres præcordia flammæ;
 Saucia tunc liquit sopor, ac infomnia nobis
 Pectora, cùm tanta fruerer dulcedine mentis.

COLUCCII PIERI SALUTATI

REIP. FLORENTINÆ SECRET.

Ex Libro de Fato, & Fortuna.

*Ad Jacobum Allegreſtum Foroliviensem, de Arte ratione
 divinandi, cum ipſemet Jacobus de hac re quedam
 ſcripſiſſet non ſuo nomine, ſed nomine Tozii
 de Antilla, ad Philippum de Antilla.*

Quisquis es, altisonis qui non tua nomina metris
 Inſcribens, ſublime canis, violentaque Martis
 Sæpius arma, dolosque, virosque ruiſſe potentes
 Inſinuas urbes, quas lux Hyperionis almi
 Circuit Aonidum, ſed non potuiſſe Bicorni
 Numina Parnafſo celebres excludere Muſas;
 Accipe reſprantes tranquillo pectore verſus:
 Accipe, quiſquis eris, ſcio nam cariffime Tozi,
 Quamvis alta tuo tranſmittas merra Philippo,
 Te nondum ſacro ſubitum prodiffe poëtam
 Ex Helicone datum, ſed quis fuit hic? niſi noſter
 Jacobus ille. Fori Livî qui natus in urbe
 Myſtica divino cantavit paſcua verſu,
 Et patriam, bellique duces evexit ad aſtra?
 Ille quidem eſt: agnoſco ſtylum: ſublimia noſco

Carmina; stelliferi quis namque secundus Olympi
 Vel ratione situm, vel vim, fatumque potentum
 Plenius astrorum deprendit mente capaci?
 Tu certe es: tibi pauca loquar. Cur maxime vatum
 Horrida præfago divinas carmine bella?
 Sed memini vulgo dici: si vera prophetans
 Esse cupis, taceas felicia, tristia solum
 Præcine; namque fides semper solet esse timori
 Pronior; atque solent gravius metuenda movere.
 Tu tamen ad cœlos errantiaque astra recurrentis,
 Sic positum mortale genus ad prælia Martem
 Tracturum, tribuens nimium crudelibus astris
 Asseris: & Latio ferventia bella minaris.
 Fare, Jacobe, precor, ubi plena scientia rerum,
 Quæ tibi tum studio ardenti, tum viribus alti
 Contigit ingenii? num libera nostra voluntas
 Arbitriumque datum cunctis mortalibus, astris
 Subjacet? an nostros cœlum ratione fruentes
 Quid rationis egens animos, mentesque coercet?
 Quod si forte velis nos cœlo ad bella moveri,
 Utpote quod primos dicis accendere motus;
 En homines ad bella trahit violentia cœli
 Arma jubens: homini licet an dimittere ferrum?
 An nos astra premunt, & belli turbine miscent?
 Ergo quid in nostro cœlo, patiente, relictum est,
 Arbitrio? si cuncta movet, si mota potenter
 Perficit astrorum collectio certa vagantium?
 Sic nihil posse ex nobis fateare necesse est;
 Astrifero siquidem totum pendebit ab orbe
 Quod patimur, vel quod facimus, vel mente movemus.
 Unde igitur vel pœna malis, vel præmia dantur
 Digna bonis? quid namque, polo, meruisse, coacti
 Possumus? inviti vel quam committere culpam?
 Nonne, Jacobe, vides, posito quod nostra voluntas
 Subjaceat cœlo, quod oportet tollere solem
 Justitiæ, morumque decus, præceptaque vitæ?
 Dic, quid sancta fides, quæ nos ad cœlica regna
 Dirigit; ut prisca veterum doctrina decori

Moris erunt? sacrâ cur plurima lege vetamur
 Sideribus tracti? vel cur complere jubemur?
 Utere sic astris, sic cœlo crede, ut & ultro
 Arbitrium saltem cum libertate relinquas
 Humano generi: quod si conere probando
 Tollere, divina simul, & mortalia tollas.
 Cetera namque tibi nullâ cum lite relinquo.
 Dic pestes: prædicque famês; dic frigora: prædic
 Immenfos æstus: pluvias dic; dicque serenos
 Longe instare dies: dic turbida flumina r' pas
 Transgressura suas; dic flumina; dicque futura
 Spem Cereris: bibuli vel si vineta coloni
 Responsura putes votis, vel quantus olivis
 Immineat fructus: vel quas collisio terræ
 Arces terribili motu, subitaque ruina
 Discutiet; si scire tamen conceditur astris
 Quæ fortuna manet terras, & sparsa per orbem
 Mœnia: dic etiam siquid mens pendula lætum
 Aut optare potest, aut anxia triste timere;
 Dummodo quod summi patris sapientia nostro
 Tradidit arbitrio, nobis tua sidera linquant.
 Nec tamen ista tibi me sic dimittere credas,
 Quod quemquam plene cœli cognoscere motus
 Arbitrer, aut omnes aspectus posse probare.
 Discute priscorum libros, monumentaque patrum,
 Invenies illic multos latuisse per annos
 Astrozum motus, quibus hæc nunc utitur ætas;
 Nam contenta diu fuit ingeniosa vetustas
 Cœlum per cœlos bis distinxisse quaternos;
 Mox nonum posuit certis rationibus orbem,
 Qui cum subiectis secum radiantia cœlis
 Sidera in occasum formoso vertat ab ortu.
 Hinc alii decimum cœlum posuere, volentes
 Quod dare sit motum, qui se solummodo vertat
 Nilque trahat secum; nec qui rapiatur ab ullo.
 Denique vera Fides tranquilla in sede beatos
 Dum locat, undenum sine motu tradidit orbem.
 Sed licet octavum triplici susceperit ætas

Nostra modo cœlum certa ratione moveri,
 Attamen antiquos ad succedentia signa
 Sidera converti multos nescisse per annos
 Constat: & ipse pater magnus cœli Ptolemæus
 Descriptor, qui tot deflexus novit Olympi,
 Creditur astriferum non perpendisse recurvo
 In geminas arctos orbem se vertere motu,
 Phryxæique caput pecoris, Chelæque revolvi
 Alterutrum: nunc hinc Scythiam, nunc inde repentes
 Æthiopus versus; nam non nisi tempore longo
 Astrologia poli stellis motuque, siuque
 Humana quantum licuit ratione repertis
 Vel iciri potuit, vel cum ratione doceri.
 At licet annorum jam per tot milia prisca
 Stellarum varios motus deprenderit ætas,
 Multa tamen nostris non respondere diebus
 Tempora nostra vident, quæ quondam fida vetustas
 Tradidit, & nobis fixe observanda reliquit.
 Aspice, quot tabulas veteres habuere sequenti
 Tempore depresso manifesto errore notatas?
 Sic Abrachis priscos, Abraham sic mox Ptolemæus
 Corrigit: hunc demum Tollestæ inventio, cœli
 Venturum nescisse situm, ratione probando,
 Ostendit; quam mox studiorum Gallia mater
 Parisius, certa tradens ratione tabellas
 Editione nova non parvo errore notavit.
 Post nos Judæi venit correctio, longo
 Tempore servato; sequitur subtilior Alphuns,
 Qui motus cœli, ac errantia credidit astra,
 Non erraturâ tandem ratione dedisse;
 Sed quæ mortalis inventio noscitur esse
 Perfecta? en magno jam nunc errore notantur
 Alphunsi tabulæ: nec maxima lumina cœli
 Sol, & Luna sibi correspondere videntur
 Præscriptis spatiis: nec cervix clara Draconis,
 Nec senis in proprio celeres motus epyciclo:
 Ergo inter varias & numquam errore carentes
 Doctrinas veterum, quibus hæc nunc utitur ætas,
 Et

Et quibus usa fuit, venturi ignara vetustas
 Æquando cœlos, & sidera cuncta norando,
 Cum pateat priscos, nec cœlum scisse, nec astra,
 Nec posse innixos antiquis scire modernos,
 A quorum motu dicunt, se nosse futura;
 Quis verum præscire potest? quis dicere: bellum,
 Aut pax dulcis erit; qui testem dicat Olympum
 Motibus ignotis, nec notis cursibus astra?
 Quod si forte velis cœlum e regione propinqua,
 Et stellas, spatia quamvis & proxima distent,
 Non variare suos certa ratione fluentes
 Effectus: dic, cur tam dissona fata gemellis
 Sidera dispensant? cur unus pastor, & alter
 Venator, fratrum? cur imperat ille, sed iste
 Servit, & ejusdem patris non linquitur heres?
 Dic: cumque eveniat in magna sæpius urbe
 Una eademque horâ, non uno ex semine proles,
 Cur non connubiis cœlo faciente cœvi
 Ex patre diverso, domibusque fruuntur eisdem;
 Si cunctis fatum dat certâ temporis horâ,
 Cur ligni ejusdem, quod tellus nutrit una,
 Unica plantavit, ac unica diruit hora,
 Hæc pars effigies sit, quam gens omnis adoret?
 Hæc sit calcandum per tempora cuncta scabellum?
 Crede, Jacobe, mihi: qui cœli sidera tractat,
 Ut ventura queat certis prædicere signis,
 Fallitur; at causas rerum cognoscere quisquis
 Non valet, effectus dic qua ratione videbit.
 Sed dices: cur non vestigia sacra priorum
 Hac & in arte sequar, quorum præcepta futuros
 Eventus rerum divino dogmate monstrat?
 Postquam quæ tradunt nobis & cuncta videmus
 Omnia, vel saltem majori ex parte venire?
 Hic ego divini possum de more jocari
 Tiresiæ, cujus rideri oracla solebant.
 Astrologi, quicquid prædicitis, aut erit, aut non;
 Plura tamen semper cœlum portendere fertis,
 Ex quibus in paucis satis est prædicere verum;

Et si de multis sit quæ prædixeris unum,
 Hoc arti tribuis, quod forti adscribere debes.
 Non te decipias, vir cordatissime; sed ni
 Displiceat, tecum memori fac mente revolvas,
 In quot, & in quantis hæc te doctrina fefellit:
 Si tibi constiteris, si nolis vera negare,
 Invenies totiens quam sis deceptus ab arte,
 Quod non contigerit quondam te vera profari
 Crebrius; ut si quid forsan, quod dixeris olim,
 Venerit, ad casum, non artem jure referri
 Debeat; atque tibi non detur scire futura
 Cursibus astrorum per tempora nulla notatis.
 Linque Deo, qui cuncta movet, qui cuncta gubernat,
 Quique nequit falli, quod te præscire fateris:
 Non humana quidem sed vis divina futuros
 Eventus rerum prænoscere; nam Deus ipse
 Solus ab æterno sua quæque in tempore cernit,
 Altaque mortales premit ignorantia visus.

Dantis Carmina de Fortuna in latinum versa.

Qui varios fecit cælos, sapientia cujus
 Omnia transcendit, ductoresque indidit illis,
 Ut pars quæque suo in partes resplendeat omnes
 Lumine, distribuens æquali munere lucem,
 Ac simili forma mundi splendoribus unam
 Ordinatur esse duces generaliter, atque ministras,
 Quæ vana ad tempus bona confluantia mutet
 De gente in gentem, uniusque a sanguine prolis
 In prolem, alterius ducentem sanguinis ortum,
 Ultra quam humani possit defensio sensus.
 Hinc gens una vicens, nunc imperat, altera languet,
 Indicium sectans ejus, quicquid jubeatur,
 Quod latet occultum densa velut anguis in herba,
 Illi nulla quidem sapientia vestra resistit.
 Hæc jubet, hæcque suum dijudicat, exequiturque
 Regnum, prout alii moderamina tradita divi.
 Ulla brevem quamvis, sua commuratio pacem

Non

Non habet, & motu qui sit veloxque necesse est,
 Usque adeo properant, qui dona vicesque reportant.
 Hæc est, quæ totiens solum crucifigitur illis,
 A quibus & laudem, & præconia grata meretur,
 Dando sibi injustè turpis convicia famæ:
 Hæc tamen haud audit, sed læta, beataque primis
 Mixta creaturis, proprium circummovet orbem.

*Versio in Latinum Carminum Dantis ex sextodecimo
 Capitulo suæ Cantica, ex eo loco, in quo
 loquitur cum Marco Lombardo.*

Et tua verba sonant; mundus, virtute fugata,
 Est vitiis prægnans, ac omni ex parte repletus
 Omnis peste mali; sed deprecor, ut mihi pandas,
 Discere quo valeam, reliquosque docere petentes,
 Quæ tanti sit causa mali; nam sidera quidam
 Incusant, quidam satagunt hoc crimine terras
 Afficere, & causas ad nostra inferiora reducunt.
 Ille quidem primum suspiria traxit ab imo
 Pectore, quæ in nobis mentis strinxere dolorem;
 Postque ait incipiens mæstus; clarissime frater,
 Mundus cæcutiens est, & tu pergis ab illo;
 Vos etenim vivi causas, & cuncta refertis
 Dumtaxat sursum ad cælum; velut omnia fixa
 Secum lege trahat; cui sit parere necesse.
 Quod si sic esset, foret omnis libera nobis
 Destruata arbitrii cælo cogente facultas,
 Nec justum vera posset ratione vocari
 Gaudia pro meritis, & habere ex crimine luctum.
 Inchoat hæc nostros vis, atque potentia cæli
 Motus; non omnis inquam; quod si tamen omnis
 Dixero, collatum vobis rectique, malique
 Lumen inest, propriaque ex libertate potestas,
 Quæ si cælorum contra vim sustinet, inter
 Congressus primos anima durante laborem,
 Omnia post superat, si cum virtute fovetur.
 Sub majore quidem vi, nec non sub meliore

Naturâ semper cum libertate jacetis,
 Quam creat in vobis mens nulli subdita cœlo;
 Ex quo, si mundus vos hæc per devia ducit,
 In vobis causa est; in vobis ergo petatur.

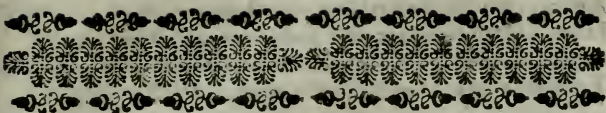
JO: BAPTISTÆ SANGÆ

ROMANI.

In Britonium.

PRætor Gravisca mittitur Britonius
 Ardente sub canicula;
 Ut pestilenti comprimam præcordia,
 Auster, memento spiritu,
 Contaminatam animam usque dum male evomat
 Tricipiti habendam Cerbero,
 Ne putidorum nos poëmatum necet
 Viro, veneno, barbarus
 Quibus pepercit ensis, Anne hoc Romuli
 Urbs perpeti monstrum queat
 Incedere superbum, potentum limina
 Et obsidere versibus
 Suffarcinatum? nam quid his nocentius,
 Lethale quid magis fiet?
 At tu, potestas cui per Autumnos data est,
 Auster, suprema supplicum
 Ne sperne vota: perditum nam si caput
 Ad inferos detruseris,
 Mali poëtæ liberatori sacrum
 Solemne, & aram, & victimas
 Ponemus, Auster tu modo ad nostras preces
 Felix bonusque vertere.

SEBASTIANI SANLEOLINI FLORENTINI.

*Cosmi Florentia Ducis copia sub Aurelio Fulgofio in
Ungariam pro Cæsare Maximiliano II. aduersus
Solymanum Turcarum Imperatorem.*

INclitus armipotens Fulgofius alta secundum
Flumina Danubii fortes armabat Etrufcos
Cæsaris auxilio, Solymanique agmina contra;
Cornua cum ad rauca, & resonantia Tympana, cumque
Armorum fonitu, hiunituque excitus equorum
Danubius pater ipse sacrum caput extulit undis,
Puniceasque Pilas signis volitare per auras
Conspiciens, altè posita formidine fatur.

O mihi nota nimis victricia Signa: Ducesque
Etrufci; Thuscùmque Ligur fortissime Ductor,
Ingressi auspiciis isdem felicibus oram
Pannoniæ; quibus Hippolytus de stirpe creatus
Divina Medicum, sacrati fama Senatus,
Italiæque decus, jam lustris octo peractis,
Ungaricos fines Signis ingressus eisdem
Ungaridis omnem pepulit de corde timorem:
Intorquente sacram tunc illo fortiter hastam
Inviſto inviſtus Carolus cum fratre coëgit
Protinus è nostris Solymanum excedere terris:
Cosme potens salve: Medicum generosa propago
Salve fueta meis semper succurrere rebus:
Haud alius vestra arma manet nunc exitus: hostis.

Aut

Aut iterum fugiet: nostris aut oppetet arvis.
 Irrita Danubii nec verba fuere: Syghectum
 Oppugnans cecidit Solymanus: castra sagittis
 Threicios portus redierunt, turpe, relictis.

*Auxilia Cosini sub Stephano Columna, & Cbiapino
 Vitellio Ductoribus pro Senensibus ad Orbatel-
 lum, olim Cosas, ad expellendum Barba-
 russam Turciae classis Praefectum.*

Vastabat pulchram Tyrreni littoris oram
 Turca ferox, nomen cui rubra Barba dedit;
 Infestusque Cosis, Telamonis, & Herculis arces,
 Ceteraque Harbiados castra marina Lupæ,
 Et ferro, & flamma victor populatus, Etruscis
 Omnibus (indignum) fræna minatus erat;
 Tyrrenos Equites cum sponte Vitellius heros
 Præmittens: peditum vique Columna sequens
 Turcam insultantem ad naves pepulere: Cosisque
 Intactis, fûgit Barbarus hostis aquis.
 Pulchraque sublata formidine Thuscia templis
 Suspendit pharetras, signaque rapta, sacris.
 Marmore Sena memor scalpfit. Mea tuta latroni
 Reddidit armatâ littora Cosinus ope.

*Plumbino Jacobi Appiani Oppido defenso ab Othone
 Moutacutio Cosmianarum Copiarum Praefecto
 adversus injuriam Harriadeni Barbarusse
 Turciae classis Imperatoris.*

Turca metallifera prædis oneratus ab Ilva,
 Ultima Plumbino damna minatus, aquis
 Vela dabat, totumque præmens sub puppibus æquor,
 Ingentem obsessis vimque, metumque tulit.
 Diffususque suis Plumbinâs Regulus armis,
 Aut fugere, aut Hosti cedere certus erat.
 Maturam sed Cosinus opem cum misit, Etruscos
 Fortis & armatos ad mare duxit Otho:

Threi-

Threiciæ fugere rates: turbæque relictæ

Palantes Thusca procubuere manu .

Spicula rapta Getis patrias Jacobus ad aras

Suspendens memores Imprimitt ære notas .

Diis superis missus Cosmus mea mœnia flammis,

Hunc populum ferro, compedeque, eripuit .

*Cosmiana Copia sub Chiappino Vitellio in Corsicam,
olim Cyrnum, pro Genuensi Senatu adversus
Sampetrium Corsum, Gallicis armis
Insula occupatorem.*

Arce super, Cyrno appulsus quam condidit Ajax,

Eque suo dixit nomine, carmen adest,

Chiapino forti Thuscas ductantè Phalanges;

Auriada Ligures Stephano agente manus;

Sampetrii delèta acies, Gallique fugati:

Victorem ad Ligurem Cyrnus opima redit.

*Cosmiana Classis ad Meliten adversus Dracuthem
Barbarum Archipiratam eam oppugnantem.*

Marmoreum surgit Melitæo in littore Templum,

Impressum cujus marmore carmen adest.

Rapta Dracuthinis immania rostra Carinis,

Quæque sacris pendent Barbara vela tholis,

Aureaque exornant ingentia templa Joannis,

Hæc quoque ab Etrusca capta fuere manu.

*Pugna inter Gallos, & Etruscos pro recuperatione
Marciani oppidi in Valle Glanis juxta
Hessam fluvium.*

Hic, ubi colle situm fecundas undique valles,

Stagnantemque Glanim, & torrentem despicit Hessam

Marciani sublime solum, ac prædives aristas,

Sæpius Etruscæque acies, Gallæque phalanges

Conseruere manum; & variis successibus armis

Con.

Concurrere, die sed multo ardentius illo ;
 Ultima qui Gallæ præcessit funera cladis :
 Hic totis siquidem castris, signisque superbis
 Undique collatis, justi Belli instar, ab ortu
 Luciferi ad Solem producta est pugna cadentem.
 Signa canunt: sævumque accendunt classica Martem :
 Una Equites, Peditesque ruunt in prælia fortes :
 Hæc instat Medices : hæc urget Strozius Heros :
 Hæc juga nunc Galli tenuerunt : sæpe repulsi
 Concessere retro vallem per utramque ruentes :
 His Tyrrhena jugis & ferro, & sanguine partis
 Deturbata Phalæux valli inclinata recumbit :
 Rursus & alta petens Collis latera ardua vincit.
 Marciani Senones stantes pro mœnibus altis
 Etruscos sternunt liquefacti fulmine plumbi.
 Impiger at Thuscus vicino e colle propinquos
 Arietat in muros, aditumque in mœnia pandit :
 Sulphurei fumi nubes, & pulveris atris
 Turbo solo surgens fuscant cœlumque, diemque ;
 Fulminis explodi tonitru, clangore tubarum,
 Horribili buxi strepitu, armorumque fragore,
 Terrificis longè resonat plangoribus æther :
 Hinnitu, pulsuque pedum tremunt excita tellus.
 Corpora utrimque cadunt : oriturque miserrima cædes,
 Sternitur hic Senonum pubes : sternuntur Etrusci :
 Seminecesque viri, revolutaque pectora, equisque
 Mixti Equites, galeæ, dejecta hastilia, & omnis
 Ferrea telorum seges, atque cadavera densos
 Impediunt colles : valles, & prata replentur :
 Arva cruore rubent : & inundant sanguine fossæ :
 Purpureo supra ripas Glanis amne cucurrit :
 Turbidus Hæssa suas rubefecit sanguine Lymphas :
 Serius ut Titan si decessisset Olympo,
 Ultimus ille dies Bello, Gallisque fuisset.
 Mœnibus at captis, Thuscùmque in jura reversis,
 Terribilem ambobus pugnam nox atra diremit.

Victoria Marcianensis.

Qua Glanis humectat flaventia messibus arva,
 Arreti Colles, Clusinas inter & arces,
 Marcianum juxta, Puteanaque rura secundum,
 Colle super Flori dextra, Licinique sinistra
 Mœnia nominibus Romanis dicta vidente,
 Ingens erigitur Thusco de marmore Templum,
 Surgit & ante fores ingenti mole Columna:
 Carninaque æternis gerit hæc impressa metallis.

Frugifero investus curru, atque innixus aratro
 Triptolemus tutus credat modo semina sulcis:
 Securisque metat flaventes Messor aristas:
 Arboribusque legat pendentes Vinitor uvas:
 Alma Pales lætas armentum ducat ad herbas:
 Retibus, aut pisces fallat Piscator ab hamo:
 Tranquilloque vehat Glane cantans Navita merces.

Magnanimus fecit vestris hæc Ocia terris
 Cosmus. & ingenti formidine solvit Erruscos:
 Collatis signis, & aperto hinc pulvere Martis
 Contudit adversos Gallos, Rhætosque furentes.
 Illorum testes albentes ossibus agri
 Semper erunt: Fossa & cæforum a sanguine dicta:
 Testis & hæc ingens Mōles: hæc Littera; & alta
 Templa: erepta Hosti, suspensaque signa Columnis.

De Expugnatione Senarum.

Ite Triumphales circum victricia Lauri
 Tempora; Mediceos crines ornate per ævum:
 Post fractos Hostes: cælosque ad flumina Rhætos;
 Annua Senarum longi post tædia belli
 Panduntur Portæ: bonus intra mœnia Cosmus
 Excipitur victor: Galli cessere repulsi.
 Ite triumphales circum victricia lauri
 Tempora: festa dies: sit ludus publicus Urbi:
 Ocia sint & prisca: Forum sit litibus orbum:

Conticuere tubæ horrifonæ: posita arma quiêrunt:
 Excessit malefuada fames, & turpis egestas:
 Copia fusa manu, Victôris prisca rediuit.

Ite triumphales circum victricia lauri
 Tempora: Victori, pariter victisque benigna
 Clara dies fulsit: Cives sua rura perâgrant
 Pro libito: profugis reditus securus ad Urbem:
 Arva nec abductis squallent inculta Colonis:
 Legibus est & honor suus additus: Artibus usus.

Ite triumphales circum victricia lauri
 Tempora: Victorem quisquis comitetur ad aras;
 Matres, atque Viri, Pueri, castæque Puellæ
 Paciferæ frondis redimiti tempora ramis
 Solvite vota simul: Divis date Thura benignis:
 Solennem, faustumque diem celebrate quotannis.

Ite Triumphales circum victricia Lauri
 Tempora: Tyrreno juncta est Lupa Thusca Leoni:
 Junxerunt dextras vetus Osa, & nobilis Arnus:
 Redditaque ipsa sibi pacata Etruria floret:
 Etrusci, plausus extollite: Joque triumphæ
 Plaudite; Jo unanimes iterum resonate triumphæ.

*Fossæ navigabili ex Arno a Florentinis mœnibus per
 agros dissectas ad Petriolum pagum deductæ, &
 rursus Arnum influenti. Ad Naiadas
 Fontium Nymphas.*

Najades irriguis (qua Doccia manat aquosus,
 Frigidorque gelu, splendidiorque vitro)
 Arnigenam ad rivum quoties properatis ab antris;
 Candidaque æstivis membra lavatis aquis;
 Retibus aut pisces, aut unco fallitis hamo,
 Aut ripæ hærentes carpitis ungue rosas:
 Aut rapidis saxis unda labente rotatis
 Trita bonæ Cereris dona videre juvat:
 Luditis aut choreis frondente sub arbore, cujus
 E miseræ Thisbes sanguine mora subent:

Aut

Aut vectæ pictis per cœrula summa phaselis
 Tollitis ætherios ripa ab utraque sonos:
 Carmen & hoc toties cantando ferte sub auras:
 Detorsit patrio flumine Cosmus aquas
 Grata subûrbânis in publica commoda rivis:
 Una jocos, umbras unda dat: una molas,

*Ponti nuncupato Divæ Trinitatis Florentiæ supra
 Arnun a Magno Cosmo modulo Bartholomæi
 Ammannati funditus restituto.*

Trinitio pro Ponte, furens quem diruit Arnus,
 Infanæ damnun quisque dolebat aquæ.
 Cumque novum forma insignem consurgere Pontem
 Instrato vidit marmore, quisquis ait.
 Si veteri pro Ponte novum dat Cosmus Etruscis:
 Plus Arnus lucri sustulit, ane dedit?

*In Statuam æneam Persei, & Medusæ, a Benvenuto
 Cellino Florentino Statuario jussu M. Cosmi
 absolutam.*

Persea mirantes, sectos & Gorgonis angues,
 Hæc saxo assimiles vix potuere loqui.
 Nemo tuas laudes celebret satis inclite Perseu;
 Quod cecidit ferro cæsa Medusa tuo,
 Quot potuit vivens in marmora perdere. vertit
 Ærea marmoreos si quoque facta viros?

*In Statuam Justitiæ, ab M. Cosmo erectam super
 Columna Porphyretica ad Divæ Trinitatis.*

Quæ Dea mortales postremo Astræa reliquit,
 In terra: Cosmo regna tenente redit.
 Hæc eadem posthac ingenti innixa Columnæ
 Mediceum Imperium tempus in omne reget.

*Cosmus Medices Franciscum Principem filium Primo-
genitum in administrationem Reipubl. Florent.
socium sibi asciscit Magno Senatus,
ceterorumque Magistra-
tuum plausu, &
assensu.*

Dulce decus Patris, mea spes, mea prima voluptas,
Ætheris in lucem pro magno munere divûm
Edite Nate prior, vel ob id post fata parentis
Ad Patriæ falces, Tuscosque vocate regendos,
Ne mea cùm Divæ mortalia fila legentes,
Stamina truncarint vitalia, debita Princeps
Regna novus capiens, rudis, ignarusque regendi
Ipse gubernaculum subeas, clavumque retractes,
Incertusque ferare vagus civilibus undis;
Sospite quin potiùs, Cosmoque parente magistro
Sceptra gerendi artem teneris edoctus ab annis,
Postmodò, nox oculos cùm clauserit ultima nostros,
Doctior, utiliorque tuæ pro tempore genti
Publica lora regas, Tyrrhenaque regna capeffas:
Nunc, tibi cùm pubes adolevit firmior ætas
Matura Imperiis; claris & moribus auctum
Austriaci Patriæ te reddidit Aula Philippi,
Te in partem Imperii mecum succedere fas est:
Postulat hoc abs te supplex modo Patria, (Nati
Omnia cui debent omnes;) supplexque Senatus
Pescit idem: proni in tuâ nunc jurare parati
Verba Magistratus & voce, & corde precantur.
Civili optatos humeros submitte labori:
Nec labor iste gravis, partem Genitore ferente.
Paucaque præ reliquis, solers quæ suggeret usus
Multa tibi, præcepta priùs servanda memento.
Christiadûm placitis Romanis vivat Etruscus:
Hac casti maneat in Relligione nepotes:
Dilige Justitiam libratam lancibus æquis,

Ira & amore procul: justas, æquasque secures,
 Percutias siquando reos, distringe coactus:
 Sit potior civilis amor, quàm causa timendi:
 Dilige commissos Populos; & amabere ab illis:
 Neu pigeat coram Populorum expendere causas,
 Æquaque supplicibus responsa referre libellis:
 Exigit injustè, qui denegat ista, tributum.
 Civibus impartire tuis, cujusque secundùm
 Munia, Præturas, dicendi & juris honores:
 Addictosque fove Musis, Martemque sequentes,
 Hos decora Etrusci clara, illos robora Regni.
 Arma laceffitur tantùm cape; proque tuendis
 Juribus illa tuis: aliena invadere noli:
 Ocia Pacis ama: pacemque tuere vel armis;
 Hostibus ut victis alta dein pace fruantur
 Palladiis Thusci velati tempora ramis:
 Sit quoque cunctarum Populis, ante omnia cura,
 Maxima Regnorum nutrix, opulentia rerum.
 Sit tua larga manus, argenti prodiga, & auri:
 Nec magis illustrem virtus facit altera Regem:
 Nec via quærendis, retinendisque altera Regnis,
 Aut ppulorum animis capiendis certior: arces
 Vel quoque in oppositas nullum penetrantius auro
 Proiicitur telum; potius vel fulminis ictu.
 Denique tres venerate Deas; quarum alta Columnis
 Stemmata marmoreis semper memoranda locavi:
 Relligionis, & Erigones, Pacisque sequentis
 Numina culta ferunt Reges super astra colentes:
 Artibus his usus, vestigia nostra sequutus,
 Majorum, & longe patrios superabis honores.
 Indue jam Trabeam, Tyrrhenaque sume paternâ
 Tradita scepra manu, Patriæque volentis habenas.
 Dixerat hæc Cosmus: Cosmo responsa creatus
 Hæc dedit. Etruscos, Genitor justissime, fasces,
 Quos mihi delêgas, populoque rogante resignas,
 Accipio ecce libens: nulloque labore gravabor
 Pro Patre pro Patria mortem vel ferre paratus;
 Florentemque regam Patriis virtutibus oram

Justitia, Pietate, Opibus, tum Pace perenni:
Sic Deus Omnipotens nostris bonus annuat ausis.

Finierat Princeps: cum Civibus undique mixtis
Magna salutantum Franciscum confluit unda:
Rectorem Patriæ, moderatoremque salutant:
Sponte Magistratus surgunt; surgitque Senatus,
Certatimque novi jurant in verba Regentis:
Ingeminant plausus mixtos per popularibus auris:
Conclamatarum nomen ferit Astra Pilarum:
Publicaque ardentes testantur gaudia flammæ;
Arceque displosi sonitus ab utraque per auras;
Tinnulaque e sacris resonantia Turribus Æra:
Insequitur Populi, atque Patrum acclamatio felix.

Cum Genitore regat serum Franciscus in ævum:
Principe cum nato Cosmus dominetur in ævum:
Vivat uterque diu sospes: vivatque superstes
Franciscus Patriæ, Magnæ spes altera Floræ.

*Cosmus Medices eundem Franciscum filium Primogenitum
exhortatur, ut Poëtas, & Historicæ, a quibus
solis nomina clarorum Heroum æternitati
consecrantur, omni auxilio, omnique
favore penitus profèquatur.*

Gentis Etruscæ generose Princeps,
Adde Præceptis etiam paternis
Quod vel obscuris valet e sepulchris

Ducere Reges;

Rursus & cœli superis in auras
Auræ famæ resonante cornu
Sospites, clarosque magis futuris

Reddere sæclis.

Scilicet sacros venerare Vates:
Scilicet Crispos, Liviosque honora,
Post rogos atros, opera alta Regum

Viva ferentes.

Nomen incisum neque crede saxi
Affore æternum, tabulisve ahenis:

arrhasi doctæ manui, minusque
Fide colori.

Heu parum vitæ Statuis relictum.

Æra Lissipi: tabulas Apellis

Conterit tempus: Phidiæque dura
Marmora frangit.

Nomen æternum cineri superstes

Regibus soli Livii, ac Marones

Prorogant: doctis nec obest Hometis
Ulla vetustas.

Ante & Atriden viguere fortes:

Ante & Anchisæ, Venerisque Divæ

Filium, Reges Pietate clari

Nempe fuère:

Attamen nullis lacrimis decori

Noctibus longis taciti premuntur:

Penna enim Crispi caruere, & alto
Ore Maronis.

Alta Clementis Pietas, decusque:

Aureum sæclum Decimi Leonis

Aureis docti Jovii libellis

Clara nitescunt.

Igneo Virtus utriusque Sole

Clarior claret: roseasque Bigas

Ignibus, cursuque pari sequetur,
Carmine Vidæ.

Temporis nostri nimium beatos

Cæsares, regesque canunt: & altè

Candidi Cycni celebrant: disertis

Lingua Mureti;

Aureus docti calamus Sigoni,

Binæ Amalthææ nitidæ Camœnæ:

Musa Sirleti sacrosancta, rubro

Clara Galero:

Barbitos Charî celebrata; qua non

Charior Musis fuit, atque Phœbo:

Proximos illi tamen occupavit:

Casa favores:

Blanda Victoriſſi lyra: Varchiique
 Dulce Teſtudo reſonans: ſacrique
 Muſa Borghini: Fabiique Segniſſi
 Nobile plectrum:

Grande Bargæus præcium Minervæ,
 Grande Venantum decus, & Dianæ:
 Patre Marcello genitus, recentis.
 Gloria Phœbi.

Pyſtius ſolers Jacobus: alter,
 Quem diu nobis Volaterra fidum,
 Sedulum arcanique dedit miniſtrum,
 Vinthius almus.

Borrium linguæ triplicis potentem
 Hos potes juxta numerare; quemque
 Limpidos propter genuit canentem
 Ambra reſeſſus

Nomen hi noſtrum. Medicæque gentis
 Carmine æterno eloquio perenni
 Vividum, ac ſemper ſuper alta clarum
 Sidera tollent.

*Cofmus Medices M. D. E. ſalutatur; Regiæque Corona
 a Pio V. Pont. O. M. Roma in Vaticano
 inauguratur.*

Plaudite Io Pæan, & Io bis plaudite Pæan:
 Aurea nunc albis Flora triumphet equis:
 Populeaque pater Tyrrhenus fronde relicta,
 Depictus gemmis tempora cana, fluat.
 Dux bello invictus; nulli pietate ſecundus;
 Quo neque vel magno juſtior Orbe regit;
 Liber ab Imperio externo, florentibus agris;
 Tyrrheno ille ſuo liberiorque mari;
 Sedis Apoſtolicæ ſacrique redemptor honoris
 Primus, & ipſe prior Relligionis amor.
 Euge, coronatur veſtra nunc Urbe Quirites:
 Laurea, nec cingunt Myrtea ſeſta comas:

Pro merito ex auro frontem Diadema serenam
 Irradiat: capiti Regius ardet apex.
 Pontificis dextra Tyrio circumdatus Ostro,
 Regali iussus deinde sedere Throno,
 Euge salutatur Medices Dux Magnus Etruscus,
 Se dignum recipit Thuscia pulchra decus.
 Roma coronatæ pigeat ne assurgere Floræ:
 E septem Natæ Collibus alma fave.
 Tibri sacer fratrem colito: fratrisque Coronis
 E vitreis surgens sedibus alme fave.
 Hæc ubi clarifono cecinit bonus ore Muretus:
 Auditum Ripa rursus utraque fuit.
 Plaudite Io Pæan, & Io bis plaudite Pæan:
 Aurea nunc albis Flora triumphet equis.

*In Victoriâ Navalem Christianorum a Joanne Austriaco
 Sacræ Conspirationis Imperatore adversus Turcas
 ad Naupactum, hodie Lepantum, habitam
 Nonis Octobris MDLXXI.*

Viderat claram Venus alma Cyprum,
 Jam sui sedem, columenque Templi,
 Barbaro everfam miserè duello
 Cedere Parthis:
 Viderat stratas violenter Urbes,
 Ac solo æquatas: Paphios fideque
 Punica captos medias per Aras
 Vulnere cæsos.
 Viderat tum deditione captam
 Inclitam Augusto Salamina Portu:
 Impiè rumpi data deditisque
 Jura, fidemque:
 Italos fortes, animæque magnæ
 Prodigum Hastorrem cadere inter ipsas
 Fœderis scripti tabulas (Getarum o
 Nobile probrum!)
 Nescios fari puerosque matrum
 Conditos alvo patuisse telis:

Nec

Nec Scythas prædæ cupidos sacratis

Parcere Templis:

Viderat tandem Cytherea classem

Thraciam, Cypri spoliis onustam,

Thracium versus dare vela portum, ac

Ferre triumphos:

Indolens tantas fieri rapinas:

Sanguinis tantum pelago atque campis

Cypriis fufum: revehique fontes

Æquore lætos:

Diva sic Martem alloquitur, Jovemque:

Ergo vastari mea regna ferro

Barbaro cernam? mea templa flammis

Usta videbo

Filia invicti Jovis, atque felix

Martis amplexu mihi amari iulta?

Ergo ad externos mea dona Divos

Rapta ferentur

Prorsus impunè? o Pater alme, dextræ

Qui tuæ quondam temere rebelles,

Liberos terræ Enceladum, ac Tiphœum

Fulmine terras;

Quid reos differs sceleris superbos

Tamdiù justo lacerare telo?

Quid vel illifas scopulis carinas

Mergere cessas?

Sæpè juratus Stygias per undas

Omnem ab Ænea sobolem futuram

Inclitam regnis, dominamque dixti in

Sæcula Romam:

Scilicet Chalcis, Rhodos, & Mycenæ,

Argos, & Cyprus, reliquæque captæ

Insulæ nostros super alta tollunt

Astra Nepotes?

Heu quod Æneæ timui piisque

Posteris cogor timuisse: Cypro

Perdita; amitter tua clara Nutrix

Oppida centum:

Sævus & Cyclops, Phalarisque rursus
 Arva fœcundæ rapiunt Triquetra:
 Nuper obsessam Meliten, Latini &
 Littoris oram:
 Maximus gentis, quibus occupatis,
 Italæ splendor, Venetus Senatus
 Terga victori dabit heu Tyranne:
 Romaque cedit:
 Unde Carthago veteres ruinas
 Altius tollat? tua dicta vanus
 O Pater numquid revocas, locoque
 Fata revellis?
 Tuque nil nostri memor inter arma
 Hostium, contra Venerem stetisti?
 Istud amplexus meruere dulces
 Perfide Mavors?
 Juppiter monstra Jove me esse natam:
 Te nec ingratum Veneri Gradive:
 Quis meas justos alias honores
 Ponet ad Aras?
 Tum Dæ frontem Pater osculatus
 Mitte singultus, ait, & timorem:
 Permanent immota Lupæ, & marino
 Fata Leoni:
 Amboque æterna ditione terras,
 Et Maris tractus Domini tenebunt,
 Hæste deleto, & populis remotis
 Sub iuga missis:
 Nec tuam posthac premet ulla Cyprum
 Servitus: ultra neque victor hostis
 Insolens puppi, veluti triumphans,
 Cærule verret.
 Ismari Sylvis malè cæsa Pinus,
 Alire infausta que soluta Portu,
 Quambrevi reddet malè rapta: fies
 Prædaque victis.
 Quia Dionæus tuus ante Cæsar
 Exteris Marcum ratibus potent

- Aetium** ad Littus, dominamque Nili
 Classe subegit,
Nunc ea victrix inimica Puppis
 Navigans, tristi vice, vela, remos
 Victa concedet: manet hinc supremus
 Exitus illam.
- Qui** tuus longa a serie Nepotum
 Pronepos, capta Hiberi, & redacta
 Fratris ad justum Imperium Philippi,
 Sceptraque prisca,
Alta Neptuni vada gloriosus
 Fœderis sacri, sociæque classis
 Maximus Ductor secat; & feroces
 Fertur in hostes,
Ceu leo, ablatos catulos reposcens,
 Nec prius sistens, Numidam rapacem
 Ungue quàm perdat; vacuisque natos
 Ponat in antris.
- Tinget** hostili pelagus cruore:
 Auferet prædam: miserisque captos
 Exuet vinclis: inimica nectet
 Colla catenis.
- artis** adversæ raribusque ad unam
 Omnibus captis, domitisque Parthis
 Clade Naupactum faciet secunda,
 Nobile in ævum.
- Mars** ad hæc. Distis animum paternis
 Diva confirmes; aderitque præsens,
 Quæ tuos numquàm mea læsit, olli
 Dextera pugnæ.
- Nec** mora: invehit Siculis ab undis
 Attigit ventis Ithacam secundis:
 Factus Eois propior carinis
 Impetit hostem
- Perferocem** armis, tumidum recenti
 Strage nostrorum, vel ea valentem
 Classe, qua nemo Pelagus cucurrit
 Prædo protervus.

Fulminisque instar, ferit, urget, urit
 Inclitus bello Austriacus Joannes,
 Sanguis Augustus, Carolique magni

Vera propago:

Nunc Duces, naves modo mergit undis:
 Sternit obstantes gladio Phalanges:
 Sequæ dedentes, veniam & petentes

Compede necit,

Quæ prius Thraici fuerat benigna,
 Flatibus versis, favet Aura nostris
 Carbasis: Justis (quis jò negabit?)

Militat æther,

Fulgido circum caput ære victus
 Proximus primoque Duci Columna
 Diripit naves, cumulatque cædes

Ense tremendus,

Magnus ardenti Comes at Columnæ
 Paulus, Ursinæ columenque gentis,
 Ambo Romani proceres, duoque

Fulmina belli,

Allobrox andax minime secunda
 Laude contentus Phrygias triremes
 Victor insultat; redigitque captas

Hoste perempto.

Ceteri Heroës, Itali, atque Hiberi
 Conferunt dextras; subeuntque pugna
 Pro Fide Christi, Patriaque prompti

Fata subire;

Aurius pugnax; Crucianus Heros:
 Sfortiæ fratres: validus Typhernas:
 Corneus fortis: Venetæque Classis

Venerius Dux,

Parmæ, & Urbini generosa fulget
 Principium Virtus: Melitæa pubes
 Perditi jam reliquias Dracuthis

Perdit in undis:

Fratre cum Paulo Michsël Bonellus
 Sternuus primas gerit: inter omnes

Emicat Divi Stephani, atque Magni
Miles Etrusci.

Robore invicti, Austriacique Martis,
Sanguine effuso rubicunda cernas
Æquora: hostiles videas natantes
Æquore truncos.

Parthicam Classem spacio vel horæ
Stare captivam videas: Getasque
Ante victorem cecidisse victos,
Atque revinctos.

Unde Navalem capiti Coronam
Roma victori legat: ipsa nexee
Adrii Regina maris; feratque
Frater Hiberus:

Totaque Eur pæ benegrata sacras
Erigat saxo statuas, vel ære:
Maximas viresque potens in unum
Colligat ultro

Maximus, junctis quibus, Othomanos
Nunc in mari victos, subigatque terris:
Numen & Christi redigat colentes
Austrius Heros

Tum Pius Quintus, modo sacra cujus
Arma divino monitu geruntur
Vivat: & longum regat unus unum
Pastor ovile.

*Federico Strozze Laurentii filio Patritio
Florentino.*

Strozza Musarum Federice amator,
Strozza item Musis Federice amate;
Qua nihil majus face: cum perurat
Mutua amantes.

O tua felix iterum favilla;
Qui tuo dignas & amore Musas
Diligas; Musis redameris idem,
Dignus amari.

- Quo geris facto, bone, Strozzeana
 Rem domo dignam egregia, ac vetusta:
 Qua tot Hetoës nituere clari
 Marte rogaque;
- Quot virum in Diam capita illa felix
 Ædedit lucem: innumera unde censes
 Laude præsentis, simul & futura
 Stemmata Avorum.
- Quis licet præscis titulis decorus,
 Splendidusque ires satis: ipse avitos,
 Vix tuas laudes reputans, honores,
 Gestaque præscia,
- Alta Parnasi juga gloriosus
 Scandis, antiquo generi racentem
 Comparans Lautum, veteri, novoque
 Sidera fulgens.
- Hinc domus claro tibi nunc vetusta
 Non minus, quam tu domui vetustæ
 Debeas, debet: vel eo teneri ad
 Plura fatetur:
- Quo tibi nato patriis in altis
 Rite partis divitiis, honesto
 Ocio spreto, fuit una honesti
 Cura negoci.
- Ut Lares soli neque Strozzeani
 Debeant magnas; sed & ipsa in annos
 Solvat ingentes tibi grata grates
 Florida mater.
- Jactet & lætas pater Arnus undas:
 Alga nec posthac, humilifve canna
 Humidum cingat, sed amica laurus
 Delphica crinem:
- Nomina & clari tua clara Vates
 Concinant Graii, Latii, ac Etrusci;
 Candidus per te licet illa tollas
 Cycnus ad Astra.
- Te novem quare placitum Camœnis;
 Et tibi novas placitas Camœnis;

Dum Phlegon surget vagus occidetque,
Fama loquetur.

*Excusat se Auctor apud Angelum Guicciardinum,
quare illum raro invisat, reiiciens culpam
in occupationes sui Magistratus.*

Lucibus fastis Oriente Sole

Ante Tinnitus solitos jubemur
Ire sub fascem: sua contumaces
Multa coërcet.

Sole jam flexo medium sub axem,
Sæpe & impransus revocor relapsum
Sisyphi ad saxum ruat atra donec
Oceano nox.

Nocte me larvæ, lemuresque terrent:
Ireque armati prohibent inermem:
Dia me luces vacuum nefastæ ad
Sacra reposcunt.

Privor hic dulci alloquio: tuumque
Rarus ad limen venio: rependam
Tùm vices; solves ubi dura nostris
Vincula Musis.

*Hymnus ad Virginem Deiparam præcans felicissimum,
maremque partum Ser. Joannæ Austriacæ
Etrurie Magnæ Duci.*

Diva, quæ magni sobolem tonantis,
Ac tui narum, simul & parentem,
Virgo quæstisti sine labe, nullos
Passa Hymenæos;

Diva, quæ dulces uteri labores
In novem Lunas tolerans dolore
Viscerum nullo merita es supremum
Ædere Regem.

Ac die ex illo, celebrique facto
Ad novos partus, veteri ad Dianam

Prorsus explosa prece, Juno præsens
Sola vocaris.

Respice Augustæ thalamum Joannæ:
Fervidas & quas pia turba Matrum,
Dulcis & conjux, populus, Patresque,
Floraque & Arnus

Nunc preces fundunt: pia Mater audi,
Et graves præsens uteri dolores
Alma lenito: facilemque nixum
Trade roganti.

Gaudia afferto geminata Thuscis:
Jam novum Regem æthereas in oras
Proferas, mores referentem avitos,
Arque paternos.

Qui suis Thuscis, Italisque cunctis
Barbaros contra novus ultor hostes
Comparet laurum; referatque priscos
Victor honores.

Tum Dei veri. Dea quem tulisti,
Auspice hoc Magnæ Duce proferantur
Signa ad Euphraten; rutilas & ultra
Gangis arenas.

*In obitum Ludovici Antenorii Patricii Florentini
Episcopi Volaterrani, & Pistoriensis, mox
Archiepiscopi Pisani.*

Hoc Antenorius sub marmore clauditur Heros:
Priscum Troja genus: Florentia mater eidem:
Tergeminæ virides decorârunt tempora vittæ:
Pistorium, Volaterra sacros, Pisæque vetustæ
Pascensem vidêre greges, arasque colentem;
Cæcina, Brana, Arnus nunc cassum lumine lugent.
Sequana cum Rhodano charis pro Civibus illum
Audiit Orantem: pro Magnæ nuper Etrusco
Danubiusque ferox, Rhenusque, Tagusque potentes
Sæpius ad Reges placidi obstupere loquentem.
Thybris & ipse Pater sæpe auscultavit utrasque

Mulcentem ripas: triplicique ornavit honore.
 Tum certo, celerique gradu ad majora volantem
 Purpureo immitis privavit Parca galero.

Tumulus ejusdem.

Nobilitas generis Phrygio quem sanguine clarum:
 Insignem gemini prudentia maxima juris
 Fecerat: illustrem legatio trina: Beatum
 Tergemini sacri viridantes fronte galeri:
 Conspicuum, vitæque magis candore probatum;
 Ingreditur Pisana novus dum templa Sacerdos,
 (Proh dolor!) offensum vix primo in lumine vita
 Dignum Antenoriden majori Parca necavit.

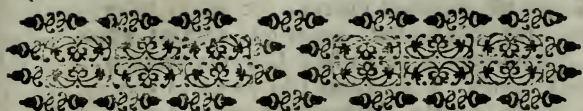
In obitum ejusdem.

Hac Antenorides tegitur tellure, bonorum
 Perpetuus luctus, perpetuumque decus.

Alter Tumulus ejusdem.

Haud Antenoriden totum capit urna: sepulchro
 Magna viri virtus, fama, decusque carent.

ACTII SYNCERI
SANNAZARII
NEAPOLITANI.

DE PARTU VIRGINIS.

Liber Primus.

Virginei Partus, magnoque æquæva Parenti
Progenies, superas cœli quæ missa per auras
Antiquam generis labem mortalibus ægris
Abluit, obstructique viam patefecit Olympi,
Sit mihi, Cœlicolæ, primus labor: Hoc mihi primum
Surgat opus Vos auditas ab origine causas,
Et tanti seriêm, si fas, evolvite facti.

Nec minus, o Mulsæ, vatum decus, hic ego vestros
Optarim fontes; vestras nemora ardua rupes:
Quandoquidem genus e cœlo deducitis: & vos
Virginitas, sanctæque juvat reverentia famæ.
Vos igitur, seu cura poli, seu Virginis hujus
Tangit honos, monstrate viam, qua nubila vincam:
Et mecum immensi portas recludite cœli,
Magna quidem, magna, Aonides, sed debita posco,
Nec vobis ignota: etenim potuistis & antrum
Adspicere & choreas: nec vos orientia cœlo
Signa, nec Eoos Reges latuisse putandum est.

Tuque adeo spes fida hominum, spes fida Deorum,
Alma Parens, quam mille acies, quæque ætheris alti

Militia est. totidem currus, tot signa, tubæque,
 Tot litui comitantur, ovariantque agmina gyro
 Adglomerant: niveis tibi si solennia templis
 Serta damus: si mansuras tibi ponimus aras
 Ex iso in scopulo, fluctus unde aurea canos
 Despiciens, celfo se culmine Mergilline
 Adtollit, nautisque procul venientibus offert:
 Si Ludes de more tuas, si sacra, diemque,
 Ac cœtus latè insignes, ritusque dicamus,
 Annua felicitis colimus dum gaudia partus:
 Tu varem ignarumque viæ, infuetumque labori,
 Diva, mone, & pavidis jam læta adlabere ceptis.
 Viderat ætherea Superùm Ragnator ab arce,
 Undique collectas vectari in Tartara prædas:
 Tiphonemque imo conantem cuncti profundo
 Vertere & immanes stimulantem ad dira Sorores:
 Nec jam homini prodesse, alto quod semina cœlo
 Duceret, aut varios animum excoluisset ad usus:
 Tantum lethiferæ poterant contagia culpæ.
 Tum pectus Pater æterno succensus amore,
 Sic secum: Ecquis erit finis? tantisne parentum
 Prisca luent pœnis feri commissa nepotes;
 Ut quos victuros semper, Superisque creatam
 Pæne pares, tristi patiar succumbere letho,
 Informesque domos, obscuraque regna subire?
 Non ita: sed Divum potius revocentur ad oras,
 Ut decet, & manuum poscunt opera alta mearum:
 Desertosque foros, vacuique sedilia cœli
 Astutum complere parent: legio unde, nefandis
 Acta odis, trepidas ruit exturbata per auras.
 Quumque caput fuerit, tantorumque una malorum
 Femina principium, lacrimasque, & funera terris
 Intulerit: nunc auxilium ferat, ipsa. modumque,
 Qua licet afflictis imponat Femina rebus:
 Hæc ait: & celerem stellata in veste ministrum,
 Qui castæ divina ferat mandata Puellæ,
 Adloquitur, facie insignem, & fulgentibus alis.
 Te, quem certa vocant magnarum exordia rerum,

Fide vigil, pars militiae fortissima nostrae,
 Te decet ire, novumque in saecula jungere foedus:
 Nunc animum huc adverte atque haec sub pectore serva.
 Est urbes Phœnicum inter, lateque fluentem
 Jordanem, regio nostris sat cognita sacris,
 Judæam appellant, armisque, & lege potentem.
 Hic clavis exorta atavis, Vatumque, Ducumque
 Antiquum genus, & dignis licet aucta hymenæis,
 Pectoris inlaxum Virgo mihi casta pudorem
 Servat adhuc, nullos non servatura per annos:
 (Mirus amor!) seniumque sui venerata mariti
 Exiguus degit thalamis, & paupere tecto.
 Digna polo regnare, altoque effulgere Divum
 Concilio, & nostros eternum habitare penares.
 Hanc mihi virginibus jam pridem ex omnibus unam
 Delegi prudensque animo interiore locavi,
 Ut foret, intacta sanctum quæ Numen in alvo
 Conciperet, ferretque pios sine semine partus.
 Ergo age, nubivagos molire per aëra gressus:
 Deveniensque locum, castas hæc jussus ad aures
 Effare: & pulchris cunctantem hortatibus implet
 Quandoquidem genus e Stygiis mortale tenebris
 Eripere est animus, sævoque arcere labores.

Dixerat: Ille altum Zephyris per inane vocatis
 Carpit iter, scindit nebulas, atque aëra tranat.
 Imæ petens, pronusque leves vix commovet alas.
 Qualis, ubi ex alto notis Mæandria ripis
 Prospexit vada, seu placidi stagna ampla Caystri,
 Præcipitem sese cadenti corpore cygnus
 Mittit agens, jamque implumis, segnisque videtur
 Ipse sibi, donec tandem potiatur amatis
 Victor aquis: sic ille auras, nubesque secabat.
 Ast ubi palmiferæ tractu stetit altus Idumes,
 Reginam haud humiles volventem pectore curas
 Adspicit: Atque illi veteres de more Sibyllæ
 In manibus: tum si qua ævo referenda nepotum
 Fatidici casto cecinerunt pectore Vates.
 Ipsam autem securam animi lætamque videres;

Auctorem sperare suum: Namque adfore tempus,
 Quo facer æthereis delapsus Spiritus astris
 Incorrupta piæ completeret viscera matris,
 Audierat. Proh quanta alti reverentia Cœli
 Virgineo in vultu est! oculos dejecta modestos
 Suspirat: matremque Dei venientis adorat:
 Felicemque illam, humana nec lege creatam
 Sæpe vocat: necdum ipsa suos jam sentit honore:
 Quum subito ex alto juvenis demissus Olympo,
 Purpureos reteggit vultus: Numenque profectus
 Incessuque habituque, ingentes explicat alas:
 Ac tectis latè insuetum diffudit odorem.
 Mox prior hæc: Oculis salve lux debita nostris,
 Jam pridem notum cœlo jubar, optima Virgo:
 Cui sese tot dona, tot explicuere merenti
 Divitiæ Superùm: quidquid rectique, probique
 Æterna de mente fluit: purissima quidquid
 Ad terras summo veniens Sapientia cœlo
 Fert secum, & plenis exundans Gratia rivis.
 Te Genitor stabili firmam sibi lege sacravit,
 Perpetuos Genitor cursus qui dirigit astris:
 Mansuramque tuo fixit sub pectore sedem.
 Idcirco cœtus inter veneranda pudicos
 Una es, quam latis cœli in regionibus olim
 Tot Divûm celebrent voces: proh gaudia terris
 Quanta dabis! quantis hominum succurrere votis
 Incipies! stupuit confestim exterrita Virgo:
 Demisitque oculos: totosque expalluit artus.
 Non secus ac conchis si quando intenta legendis
 Seu Mycone parva, scopulis seu forte Seriphi
 Nuda pedem virgo, lætæ nova gloria matris,
 Veliferam advertit vicina ad litora puppim
 Adventare, rimet: nec jam subducere vestem
 Audet, nec tuto ad socias se reddere cursu:
 Sed trepidans silet, obtutuque immobilis hæret;
 Illa Arabum merces, & fortunata Canopi
 Dona ferens, nullis bellum mortalibus infert:
 Sed pelago innocuis circumnitet armamentis.

Tum

Tum rutilus cœli Alipotens, cui lactea fandi
 Capia divinique fluunt e pectore rores
 Ambrosiæ, quibus ille acres mulcere procellas
 Possit, & iratos pelago depellere ventos:

Exue Da metus animo. paritura verendum
 Cœlitibus Numen, sperataque gaudia terris,
 Æternamque datura venis per sæcula pacem.
 Hæc ego siderea missus tibi Nuntius arce,
 Sublimis celeres vexit quem penna per auras,
 Vaticinor, non insidias, non neçtere fraudes
 Edoctus: longe a nostris fraus exsulat oris.
 Quippe tui magnum magna incrementa per orbem
 Ipsa olim partûs, Virgo, sobolisque beatæ
 Adspicies, vincet proavos, proavitaque longo
 Extendet jura imperio: p pulisque vocatis
 Ad folium, latè ingentes moderabitur urbes:
 Nec sceptri jam finis erit, nec terminus ævi.
 Quin victis puallatim animis pulcherrima surget
 Religio, non monstra piis, sed numina templis
 Placabunt castæ diris sine cædibus aræ.

Dixerat. Illa animum sedato pectore firmans,
 Substitit, & placido breviter sic ore locuta est:
 Conceprusne mihi tandem, partusque futuros,
 Sancte, refers? mene attractus perferre viriles
 Posse putas? cui vel nitenti matris ab alvo
 Protinus inconcussum, & ineluctabile vorum
 Virginitas fuit una: nec est, cur solvere amata
 Jura pudicitia cupiam, aut hæc fœdera rumpam.
 Immo istas, quod tu minime jam rere, per auras,
 Excipit Interpres, fœcundam Spiritus alvum
 Influet, implebitque potenti viscera partu,
 Flammiifero veniens cœlo, atque micantibus astris.
 At tu Virgineum mirata tumescere ventrem,
 Hærebis pavitans: demum formidine pulsa
 Gaudia servati capies inopina pudoris.
 Neve hæc vana pures, dictis aut territa nostris
 Indubites: seræ dudum concessa senectæ
 Dona oculos pone ante tuos. Nam sanguine avito

Juncta tibi mulier, sterilis licet illa, gravique
 Præ illa ævo, haudquaquam speratum hoc tempore pignus
 Fert utero, & felix sexto sub mense laborat.
 Usque adeo magno nil non superabile cælo est.

His dictis, Regina oculos ad sidera tollens,
 Cœlestiumque domos superas, atque aurea tecta,
 Annuit, & tales emisit pectore voces:
 Jam jam vince, fides, vince. obsequiosa voluntas:
 En adsum: accipio venerans tua jussa, tuumque
 Dulce sacrum, Pater omnipotens: nec fallere vestrum est
 Cœlicolæ, nosco crines, nosco ora, manuque,
 Verbaque, & aligerum cœli haud variantis Alumnum.
 Tantum effata, repente nova micuisse penates
 Luce videt: nitor ecce domum complerat: ibi illa,
 Ardentum haud patiens radiorum, ignisque corusci,
 Extimuit magis. At venter (mirabile dictu!
 Non ignota cano) sine vi, sine labe pudoris,
 Arcano intumuit verbo. Vigor actus ab alto
 Irradians, vigor omnipotens, vigor omnia complens
 Descendit, Deus ille, Deus: totosque per artus
 Dat sese, miscetque utero, quo tacta repente
 Viscera contremuere: silet Natura, pavorque
 Adtonitæ similis: confusaque turbine rerum
 Insolito, occultas conatur quærere causas.
 Sed longe vires alias, majoraque sensit
 Numina, succutitur tellus: lævunque sereno
 Intronuit cœlo; rerum cui summa potestas,
 Adventum nati Genitor testatus ut omnes
 Audirent latè populi, quos maximus ambit
 Oceanus, Tethysque, & raucifona Amphitrite.

Hos inter medios cœli, terræque fragores
 Æquatis properans volucer pulcherrimis alis,
 Omnia dum trepidant, discesserat, atraque nabat
 Per loca: quum Virgo celsis in nubibus illum
 Alternantem humero: videt, atque immensa secantem
 Ventorum spatia, & jam versicolore per auras
 Fulgentem pluma, ac cœli convexa petentem.
 Quam demum tali adspectans sermone secuta est:

Magne Ales, celsi decus aetheris, invia rerum
 Qui penetras, longeque & nubila linquis, & Euros
 Antevolans, læto seu te felicia tractu
 Sidera, quæque suos volvuntur signa per orbis
 Expectant redeuntem: alti seu certa reposcit
 Crystalli domus, & vitrei plaga lucida regni:
 Seu propiora vocant supremo tecta Tonanti.
 Qua patet in summum regio flammantis Olympi,
 Teque Amor, & liquidis flagrans alit ignibus aura:
 I precor, i nostrum testis defende pudorem.
 Nec plura his: Tum vero aciem deflectit, & omnes,
 Haud mora, sollicito percurrit lumine montes:
 Adgnatamque animo, conceptaque pignora verat,
 Multa putans ferumque uteri miratur honorem.

Interea mancis descendit fama sub imos,
 Pallentesque domos veris rumoribus implet:
 Optatum adventare diem, quo tristitia linqunt
 Tartara, & evictis fugiant Acheronta tenebris,
 Immanemque ululatum, & non lætabile murmur
 Tergemini canis: adverso qui carceris antro
 Excubat infomnis semper, rictuque trifauci
 Horrendum, stimulante fame, sub nocte profunda
 Personat, & morsu venientes adperit umbras.
 Tum vero Heroës lætati, animæque piorum
 Ad cœium erectas ceperunt tendere palmas.
 Atque hic insignis funda, citharaque decorus,
 Insignis sceptro Senior, per opaca locorum
 Dum graditur, nescitque sacros diademate crines:
 Dum legit effortos Lethæo in gramine flores,
 Qua tacite labuntur aquæ, mutæque volucres
 Ducunt per steriles æterna silentia ramos:
 Adronita subitos concepit mente furores,
 Divinamque animam: & consueto numine plenus,
 Inorquens oculos, venientia fata recenset.

Nascere magne puer: nostros quem solvere nexus,
 Et tantos Genitor voluit perferre labores.
 Magne puer, cui se hæc tandem spolianda reservant
 Regna, tot heu miseris hominum ditata ruinis:

Nascere, venturum si te mortalibus olim
 Pectore veridico promissimus: igneus ut nos
 Viribus adflatos cœlestibus ardor agebat
 Insinuans: si sacra peregrimus, & tua latè
 Jussa per immensum fama vulgavimus orbem.
 En ridet pax alma tibi; simul ecce potentes
 Impulsi cœlo, Divisque auctoribus acti,
 Orbe alio properant Reges: salvete beati
 Æthiopes, hominum sanctum genus, astra secuti:
 Scilicet huc vestris adfertis munera regnis.
 Accipe dona, puer, tuque, o sanctissima Mater,
 Sume animos: jam te populique ducesque frequentant
 Litore ab extremo, & odoriferis Nabathæis.
 Ille autem aurata fulgens in veste Sacerdos
 Jam canus, jam maturo venerabilis ævo,
 Quid sibi vult? sacras puerum qui sistit ad aras,
 Sic venerans? lætoque inspectans æthera vultu?
 Seque dehinc facili clausurum lumina fato,
 Exclamat: quod speratum per sæcula munus,
 Promissamque diu pacem, certamque salutem
 Terrarum, exorta liceat sibi luce tueri
 Optanti, seniumque ideo Parcasque trahenti.
 Sed quid ego heu dira conspersos cæde penates
 Infantum, & subito currentes sanguine rivos
 Adspicio tristisque meas vagirus ad aures
 Fertur? jo scelus est. partus jugulare recentes.
 Crudelis, quid agis? nihil hi meruere: neque illum
 Quem petis, infano dabitur tibi perdere ferro.
 Nunc nunc, o matres, scelerata abscedite terra,
 Dum licet: inque sinu pueros abscondite vestros;
 Nam ferus hostis adest, propera jam, regia Virgo,
 Inque Paræthonias transfer tua pignora terras:
 Admonet hoc magnum Genitor, qui temperat orbem.
 Tuta domus, turique illic tibi, Dia, recessus.
 Verum ubi bisenas hiemes, bisenaque nati
 Solstitia, & tantos superaveris anxia casus:
 Ingentes imo duces de pectore questus,
 Aureaque assiduis pulsabis sidera votis.

Nam Puerum, quamvis per compita sæpe vocatum,
 Sæpe expectatum consuetæ ad gaudia mensæ,
 Perquires nequidquam amens: nec cara petentem
 Oscula, nec fera redeuntem nocte videbis,
 Tresque illum toros mærenti p. store soles,
 Et totidem trepidas somni sine munere noctes
 Omnia lustrantes, questu omnia confundentes,
 Flebitis indigno percussi corda dolore
 Tuque, Senexque tuus. Quarto sed Lucifer ortu,
 Purpureos tremulo quum tollet ab æquore vultus,
 Inventum dabit, & querentibus offeret ultro.
 O quas tunc lacrimas, o quæ tunc oscula, mater,
 Quos dabis amplexus, misto inter gaudia fetu!
 Quum natum ante aras patris, & delubra sedentem,
 Mulcentemque senes dictis, animosque trahentem
 Adspicies gavisa, ipso admirante senatu
 Primitias pueri ingentes nec inane sagacis
 Pectoris indicium, natæque ad grandia mentis.
 Tu vero quid in arma ruis, scelerata Juventus?
 Quid galeas, ensesque virum, & fulgentia cerno
 Agmina? scutatasque procul sub nocte cohortes
 Obscura, & crebris radiantes ignibus hastas?
 Totne unum telis petitur caput? heu furor, heu mens
 Cæca hominum, semperque odiis adcinctâ nefandis!
 Jamque Oleas, montemque sacrum circumque supraque
 Cinxere; & longa lucum obsedere corona,
 Quo feror? ecce trahunt manibus post terga revinctis
 Infontem: modo quem latas mira illa per urbes
 Edentem, patrisque palam præcepta docentem
 Adtoniti stupuere, illum Regemque Deumque
 Humanæque ducem vitæ, fontemque salutis
 Haud veriti populo circum plaudente fateri.
 Heu facinus! mortemne etiam, & crudele minantur,
 Supplicium? sævos stringunt in vulnere fasces,
 Horrentesque parant paliuro intexere dumos,
 Tormenti genus: & capiti premere inde coronam
 Vulnificam: vident' alternos ut arundinis ietus
 Incutiunt: geminantque truci convicia lingua?

Parte alia ingentes video de stirpibus imis
 Everti palmas, altas ad sidera palmas,
 Infelix opus: unde hominum lux illa, decorque
 Pendeat: ah trepidis dirum, & miserabile terris!
 Quum patri æthereo moriens liventia pandet
 Brachia, turpatosque atra de morte capillos,
 Oraque, demissosque oculos, frontemque cruore
 Jam madidam, & lato patefactum pectus hiatu.
 At mater, non jam mater, sed flentis, & orbæ
 Infelix simulacrum, ægra, ac sine viribus umbra,
 Ante Crucem demissa genas, effusa capillum,
 Stat lacrimans, tristisque irrorat pectora fletu.
 Ac si jam comperta mihi licet ore profari
 Omnia: defessi spectans morientia nati
 Lumina, crudeles terras, crudelia dicit
 Sidera: crudelem sese, quod talia cernat
 Vulnera, sæpe vocat: tum luctitono ululatu
 Cuncta replens, singultanti sic incipit ore:
 Incipit, & duro figit simul oscula Ligno
 Exclamans: quis me miseram, quis culmine tanto
 Dejectam, subitis involuit, nate, procellis?
 Nate, patris vires, sanguis meus, unde repente
 Hæc fera tempestas? quis te mihi fluctus ademit?
 Quæ manus indignos fœdavit sanguine vultus?
 Cui tantum in superos licuit? bella impia cœlo
 Quis parat? hunc ego te post tot male tuta labores,
 Postque tot infelix elapsæ incommoda vitæ
 Adspicio? tune illa tuæ lux unica Matris?
 Tune animæ pax, & requies, spesque ultima nostræ
 Sic raperis? sic me solam, exanimemque relinquis?
 O dolor: extincto jam te pro fratre sorores,
 Pro natis toties exoravere parentes:
 Ast ego pro nato, pro te Dominoque Deoque
 Quem misera exorem? quo tristitia pectora vertam?
 Cui querar? o tandem diræ me perditæ dextræ:
 Me potius (si qua est pietas) immanibus armis
 Obruite, in me omnes effundite pectoris iras:
 Vel tu, si tanti est hominum genus, eripe matrem,
Quæ

Quæ rogat, & Stygias tecum duc, nate, sub umbras.
 Ipsa ego te per dura locorum, inamœnaque vivis
 Regna sequar: liceat rumpentem cernere portas
 Æratas: liceat pulchro sudore madentem
 Everforem Erebi materna abstergere dextra.
 Hos illa, & plureis fundet de pectore questus.
 Quod scelus Eois ut primum cernet ab undis
 Sol indignantes retro convertere currus
 Optabit. frustra que suis luctatus habenis,
 Quod poterit tandem, auratos ferrugine crineis
 Inficiet, mœstamque diu sine lumine frontem
 Ostendet terris. ut qui jam ploret ademptum
 Auctorem, Regemque suum: quin ipsa nigranti
 Fratris ab ore timens, & tanto concita casu
 Cynthia, cæruleo vultus obnubet amictu,
 Avertetque oculos, lacrimasque effundet inanes.
 At contra horrisono tellus concussa tremore.
 Cum gemitu fremet: & ruptis excita sepulchris
 Emittet simulacra. Quid, o, quid abire paratis,
 Illustres animæ? non omnibus hæc data rerum
 Conditio: paucis remeare ad lumina vitæ
 Concessum. Sed tempus erit, quum Mærtia rauco
 Mugitu cœlum quatiet tuba: quumque repente
 Corpora per terras omnes late omnia surgent.
 Nunc autem fat Tartarei si claustra Tyranni
 Effringat Rex ille: & caligantia pandat
 Atria: diffugiant immisso lumine diræ
 Eumenidum facies jactis in terga colubris.
 Quas atro vix in limo Phlegethontis adustum
 Accipiat nemus, & fumanti condant in ulva.
 Tum variæ pestes, & monstra horrentia Ditis
 Ima petant: trepident Briareia turba, Ceraestæ,
 Semiferumque genus Centauri, & Gorgones atræ,
 Scyllæque, Sphingæque, ardentisque ora Chimæræ,
 Atque Hydræ, atque Canes, & terribiles Harpyiæ.
 Ipse catenato fessus per Tartara collo
 Ducetur Pluton, tristi quem murmure circum
 Inferni fractis mærebunt cornibus amnes.

At nos virginea præcincti tempora lauru,
 Signa per ex entos cœli victricia campos
 Tollemus, lætoque Ducem clamore sequemur.
 Victor io, bellator io, tu regna profunda,
 Tu maneis, Erebumque, Potestatesque coërces
 Aërias. Lethumque tuo sub Numine torques.
 Ille alto temone sedens, levibusque quadrigis
 Lora dabit, volucresque reget placido ore jugales,
 Non jam cornipedum ductos de semine equorum,
 Nec qui consuetas carpant præsepibus herbas.
 Primus enim valido subnixus eburnea collo
 Fert juga formosi pecoris custodia Taurus:
 Stellatus mino Taurus cui cornua fronti
 Aurea, & auraris horrent palearia fetis:
 Perque pedes bifidæ radiant nova sidera gemmæ.
 Torva Bovi facies; sed qua non altera cœlo
 Dignior, imbriferum quæ cornibus inch èt annum,
 Nec quæ tam claris mugitibus astra laceffat.
 Et juxta nemorum terror, rex ipse ferarum
 Magnanimus nitet ore Leo: quem fusa per armos
 Convestit juba: pectoribus generosa superbit
 Majestas: non jam ut cædes, aut prælia rævus
 Adpetat (innocuis armantur dentibus ora:
 Grataque tranquillo ridet clementia vultu)
 Sed cœlo ut spatietur, & alta ad sidera tendat.
 Hos post insequitur pulchros pennata per artus
 Alituum Regina: sacræ cui vertice plumæ
 Adfurgunt: flavoque caput diademate fulget.
 Ipsa ingens alis, ingentis fulminis instar
 Supra hominum testa, ac montes. supraque volucres
 Fertur: & obstantes cursu petit obvia nubes.
 Ultimus humana sociat cervice laborem
 Alatus tergo Juvenis; cui lutea lævo
 Ex humero chlamys Eois inspersa lapillis
 Pendet: eam variant centum longo ordine Reges,
 Antiquum genus, & Solymæ primordia gentis,
 Ostro intertexti, veros cognoscere vultus
 Est illic: veros montes, & flumina credas:

Et vera extremo Babylon nitet aurea limbo.
 Tali fidereas curru subvectus in auras
 Indutos referens spoliis pallentibus axis,
 Perveniet recto qua panditur orbita tractu
 Lactea, & ad sedes ducit candentis Olympi.
 Illic auratæ muros mirabimur urbis,
 Auratasque domos, & gemmea testæ, viasque
 Stelliferas, vitreosque altis cum montibus amnes.
 Atque ibi, seu magni celsum penetrabile Tonantis,
 Sive alios habitare lares, ac testæ minorum
 Cœlicolum dabitur, stellas numerare licebit:
 Surgentemque diem pariter, pariterque cadentem
 Sub pedibus spectare, & longos ducere soles:
 Longaque venturis protendere nomina sæclis.

Hæc ubi dicta: patres plau u excepere frequentes
 Fatidicum Vatem; sublatumque aggere ripæ
 Adtollunt humeris, lætumque per avia ducunt.
 Intremuere Erebi sedes; obicuraque Ditis
 Limina, suspirans imo de corde Megæra
 Dat gemitum, & torvas spectat sine mente Sorores.
 Tum caudam exululans sub ventre recondidit atram
 Cerberus, & fontes latratu terruit umbras:
 Commotisque niger Cocytus inhorruit antris:
 Et vaga Sisyphiis hæserunt saxa læcertis.

DE PARTU VIRGINIS.

LIBER SECUNDUS.

Regina ut subitot imo sub pectore motus
 Sensit, & adflatu divini Numinis aucta est:
 Haud mora, digressu volucris suspensa Ministri,
 Exsurgit; montesque procul contendit in altos
 Festinans, ea cura animo vel prima recurvat:
 Matronam defessam ævo, cui nulla fuissent
 Dona uteri (mirum dictu!) jam seignibus annis
 Fœcundam, sextique gravem sub pondere mentis
 Protinus adfari, vocemque audire loquentis

Et

Et spectare oculis sterili data Pignora Matri.
 Ergo adincta viæ, nullos studiosa paratus
 Induirur, nullo disponit pectora cultu.
 Tantum albo crineis injectu vestis inumbrans,
 Qualis stella nitet, tardam quæ circuit Arcton
 Hiberna sub nocte: aut matutina resurgens
 Aurora: aut ubi jam Oceano Sol aureus exit.
 Quaque pedes movet, hac casiam terra alma ministrat,
 Pubentesque rosas, nec jam mæstos hyacinthos,
 Narcissumque crocumque, & quidquid purpureum ver
 Spirat hians, quidquid florum per gramina passim
 Subgerit, immiscens varios Natura colores,
 Parte alia celeres sistunt vagâ flumina cursus:
 Exsultant valesque cavæ, collesque lupini:
 Et circumstantes submitunt culmina pinus:
 Crebraque palmiferis erumpunt germina silvis.
 Omnia lætantur, cessant Eurique, Notique:
 Cessat atrox Boreas, tanrum per florea rura
 Regna tenent Zephyri, cælumque tepentibus auris
 Mulcent, quaque datur, gradientem voce salutant.
 Ut ventum ad sedes, vultu longæva verendo
 Occurrit conjux justî senis: atque repente,
 Plena Deo, subitoque uteri concussa tumultu,
 Excipit amplexu venientem, ac talibus inquit:
 O decus, o laudis, Mulier, dux prævia nostræ,
 Cœlitibus sola humanum quæ digna reperta es.
 Conciliare genus, cœtusque ad tollere ad astra
 Femineos: gremium cujus divinus obumbrat
 Palmes, inexhaustis terras qui compleat uvis:
 Quis me, quis tanto superûm dignatur honore?
 Tune procul visara humileis, Regina, penateis
 Venisti? tune illa mei pulcherrima Regis
 Mater ades? viden', ut nostra puer excitus alvo,
 Quum mihi vix primas vocis sonus ambiat aures,
 Jam salit, & dominum ceu præcursurus adorat?
 Felix Virgo, animi felix, cui tanta mereri
 Credulitas dedit una: in te nam plena videbis.
 Omnia, quæ magni verax tibi dixit Olympi

Aliger, arcano delapsus ab æthere cursu.

Illæ sub hæc: Miranda alti quis facta Tonantis,
 O Mater, meritas cœlo quæ tollere laudes
 Vox queat? exsultant dulci mea pectora motu
 Auctori tantorum operum: qui me ima tenentem,
 Indignamque humilemque suis respexit ab astris.
 Munere quo gentes felix ecce una per omnes
 Jam dicar: nec vana fides: ingentia quando
 Ipse mihi ingenti cumulavit munera dextra
 Omnipotens, sanctumque ejus per sæcula nomen,
 Et quæ per magnas clementia didita terras
 Exundat; qua passim omnes sua jussa verentes
 Usque fovens, nullo neglectos deserit ævo.
 Tum fortem exsertans humerum, dextramque coruscam,
 Insanos longe fastus, mentesque superbas
 Dispulit, affixitque super: solioque potentes
 Deturbans dedit in præceps, & ad ima repressit:
 Extollensque humiles aliena in sede locavit.
 Pauperiemque famemque fugans, implevit egenos
 Divitiis: vacuos contra, nudosque reliquit,
 Qui nullas opibus metas posuere parandis.
 Postremo sobolem [neque enim dare majus habebat]
 Æternam Genitor sobolem, sæclisque priorem
 Omnibus, æqualemque sibi de sanguine fidi
 Suscepit pueri (tantis quod honoribus unum
 Deerat adhuc) non ille animi, morumque suorum
 Oblitus, quippe id meditans promiserat olim
 Sacrificis præavorum atavis, stirpique nepotum.

Hæc Virgo. At Senior nullus cui vocis ademptæ
 Usus erat, supplex nunc gressum observat euntis,
 Virgineosque pedes, tactæque dat oscula terræ:
 Nunc lætus tollit duplices ad sidera palmas:
 Quoque potest, solo restatur gaudia nutu:
 Ostenditque manu Vatum tot scripta priorum:
 Quæ quis agente Deo, quondam, dum vita manebat,
 Edidit, & populis liquit celebranda futuris:
 Scilicet effusum tacitis de nubibus imbrem
 Lanigerum in tergus: germenque e stirpe vetustæ

Arboris exurgens: incombustumque sonoro
 Igne rubum: & priscis stellam de patribus ortam.
 Quæ dum cuncta gravi venturi haud inscia visu
 Percurrit relegens: alto cum corde volutat
 Conceptus Virgo insolitos, & ab æthere lapsam
 Progeniem, pluvix in morem, quæ vellere molli
 Excepta, haud ullos sonitus, nec murmura reddit;
 Seque Rubum, Virgamque, alto se denique missam
 Sidus grande mari prorsum agnoscitque, videtque.
 Non tamen ausa loqui, tanto aut se dicere dignam
 Munere: sed tacito affectu tibi, maxime Divum,
 Grates, rector, agit, mentemque ad sidera tollit.

Et jam Luna cavum ter luce repleverat orbem,
 Ter solitas de more intrarat cæca latebras:
 Quum Virgo in patriam reditum parat, omnia quando
 Certa videt, subeunt dilectæ grata parentis
 Adloquia: adsuetæque piis sermonibus ædes:
 Quæque salutantis voces, ac verba ministri
 Audiit, & primos excepit cella volatus:
 Cella choris superum lustrata, & cognita cælo.
 Ergo iter inceptum caris digressa propinquis
 Adcelerat: relegitque viam per nota locorum.
 Nec mora, nec requies usquam: nec lumina flestit,
 Cælicolum quamvis sacro circumdata cœtu,
 Donec ad optatum pervenit sedula limen.
 Atque ibi, dum consueta suo cum pectore versat
 Gaudia: paullatim maturi tempora ventris
 Adventare videt: scires jam numen in illa
 Grande tegi: nullos adeo sentire dolores
 Dat Superum Genitor, nullaque ex parte gravari,
 Interea terra parta jam pace, marique,
 Augustus pater æratis bella impia portis
 Clauferat, & validis arctarat vincula catenis:
 Dumque suas Regnator opes, viresque potentis
 Imperii, exhaustasque armis civilibus urbes
 Nosse cupit; magnum censeri jusserat orbem,
 Describi populos late, numerumque referri
 Cunctorum ad sese capitum, quæ maxima tellus

Sustinet, & rapido complectitur æquore Nereus.
 Ergo omnes lex una movet, sua nomina mittunt,
 Qui montes, Aurora tuos, regna illa feracis
 Armeniæ, qui convalles, atque alta Niphatæ
 Saxa tenent, longe pictis gens nota pharetris,
 Gens fines lustrare suos non segnis, & arcu,
 Qua vagus Euphrates, qua devius exit Araxes,
 Felices tractus, & late munere Divum
 Concessos defendere agros bene olentis amomi
 Censetur Tauri passim, censetur Amani
 Incola: prædatorque Cilix: & Isaurica quisquis
 Rura domat: quicumque tuas, Pamphylia, silvas:
 Quique Lycaoniam, felicia jugera: quique
 Flaventem curvis Lyciam perrumpit aratris.
 Jam clari bello Leleges, populique propinqui
 Jussa obeunt: gens quæque suo dat nomina ritu.
 Qui Ceramon, bimaramque Gnidon; quique alta tuentur
 Mœnia, dispositis ubi circumsepta columnis
 Tollit se nivei moles operosa sepulchri,
 Barbara quam rapto posuit Regina Marito.
 Et quos Mæandri toties ludente recurso
 Unda rigat, rigat ipse suo mox amne Cayster,
 Herbofo niveos dum margine pascit olores.
 Quosque metalliferis veniens Paestolus ab antris
 Circuit: & rutila non parcior Hermus arena,
 Myforum manus omnis: Apollinæque Celænæ:
 Idæque, Rhætææque arces, celebrataque Musis
 Pergama, Sigæumque jugum, Priameja quondam
 Regna armis, ducibusque, ducum nunc nota sepulchris,
 Quæ nauta, angustum dum præterit Hellepontum,
 Ostendens sociis: hoc, inquit, litore flentes
 Nereides steterant, passis quum mœsta capillis
 Ipsa suum de more Thetis clamaret Achillem.
 His & Bithynæ classes, & Pontica late
 Adcedit regio, paret scopulosa Carambis:
 Parendi studio fervet simul alta Sinope:
 Fervet Halys: quique immensis procul amnibus auctus
 Cappadocum medios populos discriminat Iris:

Thermodon Chalibesque: adtritaque saxa Prometheo.
 Præterea qua se Thracum Mavortia tellus
 Pandit, & argentem Rhodope procurrat in Æmum:
 Qua Macetum per saxa ruit torrentibus undis
 Axius, umbrosæque tegunt Haliacmona ripæ:
 Quaque jacet diris omen Pharsalia bellis,
 Et bis Romana ferale clade Philippi,
 Conveniunt populi certatim, & iussa faceffunt.
 Vos etiam vestros his adjunxistis alumnos,
 Vicinæ passim vacuis jam mœnibus urbes,
 Antiquæ Grajorum urbes, gens optima morum
 Formatrix, clara ingeniis, & fortibus ausis:
 Seu quæ litoreos tractus, montesque tenetis:
 Seu quæ per medias dispersæ exurgitis undas.
 Tum latus Epiri, qua formidabile nautis
 Adtollunt summo caput Acroceraunia cœlo,
 Urget opus, jamque Alcinoi dat regia censum:
 Illyricæque manus: impacatique Liburni:
 Litora que Jonio passim pulsata profundo.
 Nec tu cui latè imperium terræque, marisque
 Bellatrix peperit virtus, & Martius ardor,
 Non populos, non ipsa tuas, Terra inclita, gentes
 Describis, Terra una armis, & fœta triumphis,
 Una viris longe pollens, atque æmula cœlo;
 Nubifera quam præruptis anfractibus Alpes
 Præcingunt, mediamque pater secat Apenninus,
 Et geminum rapido fluctu circumtonat æquor.
 Describere suos, quamvis non axe sub uno,
 Hinc Rhenus pater indigenas, hinc latior undis
 Danubius: qui silvarum per vasta volutus,
 Pascere non populos, non lambere desinit urbes,
 Donec ad optatam rapido venit agmine Peucen.
 Quin & proceras scrutatur Gallia silvas,
 Gallia Cæsareis Latio dignata triumphis:
 Quam Rhodanus, quam findit Arar, quam permeat ingens
 Sequana, piscosoque interluit amne Garumna.
 Tum quas piniferis gentes prærupta Pyrene
 Rupibus, Herculeas prospicit ad usque columnas,

Cogit Anas, cogit ripa formosus utraque
 Duria, & albeni Bætis præcinctus oliva,
 Auratamque Tagus volvens sub gurgite arenam,
 Quique suo terras insignit nomine Iberus.
 Parte alia vastas circumvocat Africa vires:
 Getuli, Maurique duces rimantur opaci
 Atlantis nemora, & dispersa inapalia silvis.
 Scribitur & vacuis ut quisque inventus arenis,
 Seu pastor, seu subcinctis venator in armis
 Observans fævos latebrosa ad tesqua leones.
 Massylùm quicumque domos, quicumque repostos
 Hesperidum lucos, munitaque montibus arva
 Incolit, & ramis nativum decutit aurum:
 Et qui vertentes immania saxa juvencos
 Flectit arans; qua devictæ Carthaginis arces
 Procubuere, iacentque infausto in litore turres
 Eversæ. Quantum illa metûs, quantum illa laborum
 Urbs dedit insultans Latio, & Laurentibus arvis!
 Nunc passim vix relliquias, vix nomina servans,
 Obruitur propriis non agnoscenda ruinis.
 Et querimur genus infelix humana labare
 Membra ævo: quum regna palam moriantur, & urbes?
 Jamque Macas idem ardor habet: venere volentes
 Barcæi: venere suis Nasamones ab arvis:
 Navifragas qui per Syrtes, infidæque circum
 Litora, mærentum spoliis onerantur, & altos
 Insiliunt nudi cumulos extantis arenæ,
 Inque suas vertunt aliena pericula prædas.
 Postremo Psylli, Garamanticaque arva tenentes:
 Quique Cyrenæas suspendunt vomere glebas,
 Laudatæque legunt succis præstantibus herbas,
 Quique Jovis palmeta, Hasbytarumque recessus:
 Marmaritas qui late oras: qui pascua servant
 Ægypti, Meroësque, sacer quos Nilus inundat,
 Nilus ab æthereo ducens cunabula cælo.
 Nec minus & casta senior cum Virgine Custos
 Ibat, ut in patria nomen de mōre, genusque
 Ederet, & jussum non segnis penderet aurum.

Ille domum antiquam, & regnata parentibus arva
 Invisens, secum proavos ex ordine Reges,
 Claraque facta Ducum, pulchramque ab origine gentem
 Mente recensabat tacita: numerumque suorum,
 Quamvis tunc pauper, quamvis incognitus ipsis
 Adgnatis, longe adveniens explere parabat.
 Jam fines, Galilæa, tuos emensus, & imas
 Carmeli valles, quæque altus vertice opacat
 Rura Thabor, sparsamque jugis Samaritida terram
 Palmiferis; Solymas a læva liquerat arces:
 Quum simul e tumulo muros, ac testa domorum
 Prospexit, patriæque agnovit mœnia terræ.
 Continuo lacrimis urbem veneratur obortis:
 Intenditque manus, & ab imo pectore fatur:
 Bethlemiæ turres, & non obscura meorum
 Regna Patrum, magnique olim salvere penates:
 Tuque o terra parens Regum, visuraque Regem,
 Cui Sol, & gemini famulantur cardinis axes,
 Salve iterum, te vana Jovis cunabula Crete
 Horrescet, ponetque suos temeraria fastus:
 Mœnia te Dirœa tremant: ipsamque pudebit
 Ortygiam geminos Latonæ extollere partus.
 Parva loquor: prono veniet diademate supplex
 Illa potens rerum, terrarumque inclita Roma:
 Et septemgeminos submitter ad oscula montes.
 Dixit, & extrema movit vestigia voce:
 Maturatque viam Senior: tardumque fatigat
 Vectorem: & visas gressum molitur ad oras.
 Et jam prona dies fluctus urgebat Iberos,
 Purpureas pelago nubes, aurumque relinquens.
 Ecce autem magnis plenam conventibus urbem
 Protinus, ut venere, extremo e limine portæ
 Adspiciunt, mistum confluxerat undique vulgus,
 Turba ingens, credas longinquo ex æquore vectas
 Ad merces properare: aut devastantibus arva
 Hostibus, in turum trepidos fugisse colonos.
 Cernere erat perque anfractus, perque arcta viarum
 Cuncta repleisse viros, confusoque ordine matres:

Permissos pecori agricolas, hos jungere plaustra:
 Hos intendere vela: alios discumbere apertis
 Porticibus: resonando compleri cuncta tumultu:
 Accensos variis lucere in partibus ignes.
 Quæ Pater admirans, tacito dum singula visu
 Percurrit, circumque domos, & limina lustrat,
 Nec superesse locum recto videt: ibimus, inquit,
 Quo Deus, & quo sancta vocant Oracula Patrum.

Est specus haud ingens parvæ sub mœnibus urbis,
 Incertum. manibusne hominum, genione potentis
 Naturæ formatus, ut hæc spectacula terris
 Præberet, tantosque diu servatus in usus,
 Hospitio cœlum acciperet: cui plurima dorso
 Incumbit rupes pendentibus undique faxis
 Aspera, & exesæ cingunt latera ardua cautes:
 Defunctis operum domus haud ingrata colonis.
 Huc Heros tandem superata ambage viarum
 Sic monitus, ducente Deo, cum Coniuge sancta
 Devenit, multaque senex se nocte recepit.

Ac primum siccis ramalibus excitat ignem:
 Stramineoque thoro Comitum locat: ægra cubantis
 Membra super vestem involvens: mox adligat ipsos
 Permulcens, jam non duos, jam sponte sequentes
 Quadrupedes: ut forte aderat scœnile saligna
 Subfultum crate, & palmarum vimine textum.
 Nunc age, Castaliis quæ numquam audita sub antris
 Musarumve choris celebrata, aut cognita Phœbo,
 Expediam: vos secretos per devia calles,
 Cœlicolæ, vos, si merui, monstrate recessus
 Intactos: ventum ad cunas, & gaudia cœli,
 Mirandosque ortus, & testæ sonantia sacro
 Vagitu, stat ferre pedem, qua nulla priorum
 Obvia sint oculis vatum vestigia nostris.

Tempus erat, quo nox tardis invec̄ta quadrigis
 Nondum stelliferi mediam pervenit Olympi
 Ad metam, & tacito scintillant sidera motu:
 Quum silvæque, urbisque silent: quum fessa labore
 Accipiunt placidos mortalia pectora somnos:

Non fera, non volucris, non picto corpore serpens
 Dat sonitum, jamque in cineres confederat ignis
 Ultimus, & fera perfusus membra quiete
 Scruposo Senior caput adclinaverat antro.
 Ecce autem nitor ex alto novus emicat, omnemque
 Exsuperat veniens atræ caliginis umbram:
 Auditique Chori Superum, & cœlestia curvas
 Agmina pulsantum citharas, ac voce canentum.
 Agnovit sonitum, partusque instare propinquos
 Haud dubiis Virgo sensit lætissima signis.
 Protinus erigitur stratis, cœloque nitentes
 Adtollit venerans oculos, ac talia fatur:

Omnipotens Genitor, magno qui sidera nutu,
 Aëriosque regis tractus, terrasque, fretumque,
 Ecquid adest tempus, quo se sine labe serenam
 Efferat in lucem Soboles tua? quo mihi tellus
 Rideat, & teneris depingat floribus arva?
 En tibi maturos fructus, en reddimus ingens
 Deposita: tu nequa pio jactura pudori
 Obrepat, summo, defende, & consule, cœlo.
 Ergo ego te gremio reptantem, & nota petentem
 Ubera, care Puer, molli studiosa fovebo
 Amplexu, tu blanda tuæ dabis oscula matri
 Adridens, colloque manum, & puerilia nectes
 Brachia, & optatam capies per membra quietem.

Sic memorat fruiturque Deo, Comitumque micanti
 Agmine, divinisque animum concentibus explet.
 Atque olli interea revoluto sidere felix
 Hora propinquabat. Quis me rapit? accipe vatem,
 Diva, tuum: rege Diva, tuum, feror arduus altas
 In nubes: video totum descendere cœlum
 Spectandi excitum studio: da pandere factum
 Mirum, inditum insuetum, ingens: absistite curæ
 Degeneres, dum sacra cano. Jam læta laborum,
 Jam non tacta metu, sæcli Regina futuri
 Stabat adhuc, nihil ipsa suo cum corde caducum,
 Nil mortale putans, illam Natusque, Paterque,
 Quique prius quam Sol cœlo, quam Luna niteret,

Spiritus obscuras ibat super igneus undas,
 Stant circum, & magnis permulcent pectora curis.
 Præterea redeunt animo quæcumque verendus
 Dixerat Interpretès: acti sine pondere menses,
 Servatusque pudor: clausa quum protinus alvo
 (O noctem Superis lætam, & mortalibus ægris!)
 Sicut erat foliis, stipulaque innixa rigenti,
 Divinum spectante polo, spectantibus astris,
 Edit onus. Qualis rorem quum vere tepenti
 Per tacitum matutinus desudat Eous:
 Et passim teretes lucēt per gramina guttæ:
 Terra madet: madet adpersa sub veste viator
 Horridus, & pluvix vim non sensisse cadentis
 Admirans, gelidas udo pede proterit herbas.
 Mira fides! puer æthereas jam lucis in auras
 Prodierat: scenoque latus male fultus agresti,
 Impulerat primis resonum vagitibus antrum.
 Alma parens nullos intra præcordia motus,
 Aut incurstantes devexi ponderis ictus
 Senserat: hærebant immotis viscera claustris.
 Haud aliter, quam quum purum specularia Solem
 Admittunt: lux ipsa quidem pertransit, & omnes
 Irrumpens laxat tenebras, & discutit umbras:
 Illa manent illæsa, haud ulli pervia vento,
 Non hiemi radiis, sed tantum obnoxia Phœbi.
 Tunc puerum tepido Genitrix involvit amictu,
 Exceptumque sinu, blandeque ad pectora preslum
 Detulit in præsepe. Hic illum mitia anhelò
 Ore sovent jumenta O rerum occulta potestas!
 Protinus agnoscens Dominum procumbit humi Bos
 Cernuus: &, mora nulla, sanul procumbit Asellus
 Submittens caput, & trepidanti poplite adorat.
 Fortunati ambo: non vos aut fabula Cretæ
 Polluet, antiqui referens mendacia furti.
 Sidoniam mare per medium vexisse puellam:
 Aut sua dum madidus celebrat portenta Cytheron,
 Infames inter thyasos, vinosaque sacra
 Arguet obsequio senis infudasse profani.

Solis quippe Deum vobis, & pignora cœli
 Nolle datum, solis cunabula tanta tueri.
 Ergo dum refugo stabit circumdata fluctu
 Terra parens: dum præcipiti vertigine cœlum
 Volvetur; Romana pius dum templa Sacerdos
 Rite colet: vestri semper referentur honores:
 Semper vestra fides nostris celebrabitur aris.

Quis tibi tunc animus, quæ sancto in corde voluptas,
 O Genitrix, quum muta tuis famulantia cunis,
 Ac circum de more sacros referentia ritus
 Adspiceres domino genua inclinare potenti,
 Et sua commorum trahere ad spectacula cœlum?
 Magne pater, quæ tanta rudes prudentia sensus
 Leniit? informi tantos quis pectore motus
 Excivit calor, & pecudum in præcordia venit?
 Ut quem non Reges, non acceperere tot urbes,
 Non populi, quibus una aras, & sacra tueri
 Cura fuit: jam Bos torpens, jam segnis Asellus
 Auctorem larè, possessoremque salutent?

Vocibus interea sensim puerilibus Heros
 Excitus, somnum expulerat, noctemque fugarat
 Ex oculis: jamque Infantem videt, & videt ipsam
 Majorem adspectu, majori & lumine Matrem
 Fulgentem, nec quoquam oculos, aut ora moventem,
 Sublimeinque solo, Superùm cingente caterva
 Aligera. Qualis, nostrum quum tendit in orbem,
 Purpureis rutilat pennis nitidissima Phœnix:
 Quam varix circum volucres comitantur euntem.
 Illa volans, Solem nativo provocat auro,
 Fulva caput, caudam & roseis interlita punctis
 Cæruleam, stupet ipsa cohors: plausuque sonoro
 Per sudum strepit innumeris exercitus alis.
 Miratur lucem insolitam: miratur ovantes
 Cœlicolum cantus Senior, tum victus, & amens,
 Adtonitusque animi, tantisque ardoribus impar
 Corruit, & geminas vultum demisit in ulnas:
 Adfususque diu telluri, immobilis hæsit.
 Hic illum Superi juxta videre jacentem,

Vidit dia parens: nec longum passa seniles
 Obduci tenebris oculos: dat surgere, & ægrum
 Sustentare genu, tremulisque insistere plantis,
 Divinosque pari vultus, superique nitorem
 Ignis, & æthereas vibrantia lumina flammæ.
 Ille ubi paullatim vires, animumque resumit:
 Nodoso incumbens baculo, modulantia primum
 Agmina, Reginamque Deûm de more salutat.
 Mox ipsum addedens præsepe, ulvaque palustri
 Impositum spectans Dominum terræque, marisque,
 (O timor, o mentis pietas!) puerilia membra
 Non ausus tractare manu, cunctatur: ibi auram,
 Insperatam auram divino effantis ab ore
 Ore trahens, subito correptus Numinis haustu,
 Adflatusque Deo, sic tandem voce quieta
 Incipit, & lacrimis oculos subfundit obortis:

Sancte Puer, non te Phariis operosa columnis
 Atria, non variata Phrygum velamina textu
 Excepere (jaces nullo spectabilis auro)
 Angustum sed vix stabulum, male commoda sedes,
 Et fragiles calami, lætæque paludibus herbæ,
 Fortuitum dant ecce thorum: laqueata tyrannos
 Testa, & regifico capiant aulæ paratu.
 Te pater æterno Superûm ditavit honore
 Illustrans: tibi siderei domus aurea cœli
 Plaudit, inextinctosque parat Natura triumphos.
 Et tamen hanc sedem Reges, hæc undique magni
 Antra petent populi: longe quos cærula Calpe
 Litore ab occiduo, nigrisque impellet ab Indis
 Sol oriens: quos & Boreas, & fervidus Auster
 Diverso inter se certantes cardine mittent.
 Tu pastor, tu dispersas revocare per agros
 Missus oves late, pectusque obferre periclis,
 Prodigus ah nimium vitæ, per tela, per hostes
 Obscurum nemus irrumpens, rabida ora luporum
 Compesces, saturumque gregem sub testa reduces.
 O mihi certa fides Superûm, decus addite terris,
 Nate Deo, Deus ipse, æterno • lumine lumen.

Te te ego, te circum Genitrix, lætique Ministri
 Concinimus, primique tuos celebramus honores.
 Longaque perpetuis indicimus orgia fastis.

DE PARTU VIRGINIS.

LIBER TERTIUS.

AUratum interea culmen bipatentis Olympi
 Conscendit Genitor, rerum inviolata potestas,
 Læta fovens tacito sub pectore: mox jubet omnes
 Ad sese acciri Superos: quique atria longe
 Observant, quique arcanis penetralibus adsunt:
 Præterea quos Eos Aurora per ortus,
 Et quos occidæ propior videt Hesperus oræ.
 Namque ferunt olim leges quum conderet æquas
 Rex Superum, & valido mundum suspenderet axe,
 Diversas statuisse domos, diversaque Divis
 Hospitia, & dignos meritis tribuisse penates
 Ordine cuique suos. Illi data tecta frequentant:
 Armaque, & æratis adfigunt nomina valvis.
 Haud mora nūc: celerant jussi: volat æthere toto
 Cœlicolum glomerata manus: pars igne corusco
 Tota rubens, pars stelliferis innexa coronis.
 Ipse sedens, humeris chlamydem fulgentibus aptat
 Ingentem, & cœlum pariter, terrasque tegentem,
 Quam quondam, ut perhibent, vigilans noctesq;, diesq;
 Ipsa suo nevit rerum Natura Tonanti:
 Adjecitque sacræ decus admirabile telæ,
 Per medium, perque extremas subtegminis oras
 Immortale aurum intexens, grandesque smaragdos.
 Illic nam varia mundum dixinerat arte
 Gnara operum Mater, certisque elementa figuris,
 Et rerum species, animasque, & quidquid ab alta
 Fundit monte Pater. Generis primordia nostri,
 Cernere erat limum informem, jam præpete penna
 Deferri volucres liquidum per inane videres:
 Jam silvis errare feras, pontumque natari.

Piscibus, & vero credas spumescere fluctu.
 Hic postquam aligeros gemmata sedilia cœrus
 Accepere, pater folio sic inquit ab alto:

Ætherei proceres (neque enim ignoratis & ausus
 Infandos, dirumque acies super astra fremente.)
 Si mecum juvat, antiquos ab origine motus
 Inspicere, & veterum pariter meminisse laborum:
 Quandoquidem hæc vobis peperit victoria laudem:
 Huc animos, huc pacatas advertite mentes.
 Vos, quum omne arderet cœlum servilibus armis,
 Arctoumque furor pertenderet impius axem
 Scandere, & in gelidos regnum transferre Triones:
 Fida manus mecum mansistis: & ultima tandem
 Experti, cœlo victricia signa tulistis:
 Æternumque alta fixistis in arce tropæum.
 Quos ego pro meritis insigni munere palmæ
 Donavi: regnique in partem, operumque recepi:
 Præcipuosque habui, lectosque ad justa Ministros:
 Usque adeo fixa antiqui stat gratia facti.
 Nec minus & nostras audistis sæpe querelas:
 Vidistisque graves flammæ pectoris æstus:
 Tunc quum prima novas egit dementia gentes
 Arboris auricomæ cœlestia carpere poma:
 Poma gravi seros gustu læsura nepotes.
 Munere quin Superûm indignas spoliastis, & umbra
 Sacrorum latè nemorum: adsiduoque labore
 Multastis miseras, vitæ & brevioribus annis.
 Quid repetam veteri sumptas de crimine pœnas?
 Exsiliumque informe Erebi, tenebrasque repostas?
 Quæ tacito mecum spectastis lumine: & iidem
 Terrarum sortem mœsti indoluitis acerbam.
 Aut etiam ut nostri longo post tempore tandem
 Pectoris indomitas clementia vicerit iras:
 Visque arcana leves sensim demissa per auras
 Fœcundam intactæ complevit Virginis alvum.
 An temere hoc, nullaque actum ratione putatis?
 Quippe ita mansuras decuit me ponere leges:
 Quo terræque, polusque, homines, Divique vicissim

Fœderibus starent certis, & pignore tanto
 Servarent memorem cognatæ stirpis amorem.
 Quare agite, & jam nunc humana capeffite fata:
 Ac primum duris parvi sub cautibus antri
 Gramineos lustrate thoros, lustrate beatam
 Pauperibus sedem calamis: cunctique recentes
 Submissi cunas adcedite, dum pia Mater
 Complexu in molli natum fovet, ubera pernox
 Indulgens teneris pueri rorantia labris:
 Nec procul in stipula demisso pectore mutum
 Procumbit pecus: & Domini vestigia lambens
 Pervigilat, longos fundit dum tibia cantus.
 Hic faustos ortus Pueri, noctemque verendam
 Discursu per inane levi, passimque canoris
 Laudibus excipite, & plausu celebrate faventes
 Omnia felicem ventura in sæcula pacem,
 Certatimque renascentis cunabula mundi,
 Victum Anguem, victumque Anguis furiale venenum.
 Sic placitum, sic averfos conjungere terris
 Cœlicolas, sic ferre homines ad sidera certum est.
 Hæc ubi dicta: novum Superis inspirat amorem:
 Quo subito veteres deponant pectoris iras:
 Obliti scelerum; Patrisque exempla securi,
 Terrarum flagrent studio, & mortalia curent.
 Nec mora: Lætitiâ choreis tum forte vacantem
 Advocat: hæc magni motusque, animosque Tonantis
 Temperat, & vultum discussa nube serenat.
 Lætitiâ, quæ Cœlicolûm per limina semper
 Discursat, raroque imas petit hospita terras:
 Curarumque expers: lacrimasque exosa Virago,
 Exultat, toroque abigit suspiria cœlo.
 Ut stetit ante Patrem, terrasque adcedere jussa est:
 Mobilibus pictas humeris adcommodat alas:
 Lenimenque viæ comites vocat. Illicet adsunt
 Jucundæ visu facies cantusque, chorique,
 Gaudiaque, Plaususque, & honestis ignibus ardens
 Rectus Amor: quem nuda Fides, Spesque inscîa luctûs
 Vadentem, mira unanimes pietate sorores

Observant. Sequitur mox inculpata Voluptas,
 Gratiaque, & niveam suadens Concordia pacem.
 Quumque propinquasset portæ, quæ maxima Cœlo
 Dicitur, æternumque micat radiata coruscis
 Astrorum signis: quando mortalibus ægris
 Dant nimbos aliæ, & damnant caligine terras:
 Subcinctæ occurrunt Horæ properantibus alis:
 Insomnes Horæ: namque his fulgentia Divûm
 Limina, & ingentis custodia credita Cœli.
 Protinus æratos impulso cardine postes
 Cum sonitu, magnoque polos quassante fragore
 Præpandunt obnixæ humeris. Volat illa per auras
 Obscura sub nocte nitens, gratantur eunti
 Sidera: jam festas meditatur Luna choreas.
 Exultant Hyades: gaudet mutata Bootes
 Plaustra auro, totosque auro fulgere Juvencos.
 Tunc primum visa est, miseri post fata Parentis,
 Risisse Erigone, & longum posuisse dolorem:
 Armatoque ensis subducitur Orioni.
 Ut vero umbrosis posuit vestigia silvis:
 Culmina conscendit pastorum; atque omnia latè
 Perlustrans tacitis oculis loca, concutit alas
 Adplaudens: pictosque sinus sub nocte coruscans,
 Subrisit lætum, puraque in luce refulsit.
 Primi illam sensere canes: sensere jacentes
 Hædorum passim per dura cubilia matres:
 Balatuque ovium valles sonuere propinquæ,
 Saxaque, & adtoniti caput erexere magistri.
 Tunc ait: O parvi vigiles gregis, o bona pubes
 Silvarum, Superis gratum genus, ite, beati
 Pastores ite antra novis intendite fertis:
 Reginam ad cunas, positumque in stramine Regem
 (Certa fides) alti jam jam Moderator Olympi
 Cernere dat: properate: novique tepentia lactis
 Munera, cumque suo date condita subere mella:
 Insuetum & silvis stipula deducite carmen.
 Nec plura effata, in nubes taciturna recessit:
 Et penitus nigra noctis se condidit umbra.

Olli inter sese vario sermone volutant,
 Quid Superum mandata velint, quas querere cunas,
 Quos jubeant Reges, quæ cingere frondibus antra.
 Continuo variis innectunt tempora ramis:
 Nestitur & lentiscus, opacæque arbutus umbræ,
 Rosque maris; buxusque, & densa comas terebinthus:
 Cunctaque frondenti redimitur turba corona.
 Mox silvam exquirunt omnem: saltusque repostos
 Flammiferis lustrant tædis. Ardere putares
 Arva procul, totumque incendi lumine montem.
 Tandem inter dumos fessi, sub rupe cavata
 Speluncam adspiciunt: vocemque rudentis Aselli
 Auribus acceperè. Vident ipsumque, Bovemque,
 Longævumque Senem, stantemque ad lumina matrem
 Infomnem & pressis refoventem Pignus in ulnis.
 Ergo insperatæ gavisî munere sortis,
 Ocyus ingenem procero stipite laurum,
 Avulsamque solo palmam ab radicibus imis
 Adtollunt humeris: perque intervalla canentes
 Cum plausu, choreisque, & multifono modulatu
 Vestibuli ante aditum statuunt: omnemque coronant
 Fronde locum: grandes oleas, cedrosque comantes
 Adfigunt: longique advelant limina fertis:
 Et latè Idaliam spargunt cum baccare myrtum.
 Quos bonus ex antro dictis adgressus amicis
 Compellat Senior: placidaque hæc voce profatur,
 Dicite, Pastores [neque enim sine Numine, credo,
 Tam certum tenuistis iter] cui tanta paratis
 Munera? cui virides ramis frondentibus umbras
 Textitis? anne aliquis Superum Patre missus ab alto
 Has decuit sedes locaque hæc adcedere jussit?
 Sic memorans, sese lætum venientibus offert.
 Illi autem: Nova per tenebras, nova lucis imago,
 O Genitor media visa est modo lumina silva
 Spargere, & in nostras diffundere gaudia mentes:
 Sive Deus cælo veniens, seu forte Deorum
 Nuncius, in dubio est: nos vultum, habitumq; loquentis
 Vidimus: & motas per noctem audivimus alas.

Sic

Sic fati, jungunt dextras: mox ordine longo
 Antrum introgressi, calathis silvestria plenis
 Dona ferunt: Matrem & læto simul ore salutant.
 Tum Puerο adstantes Lycidas, & maximus Ægon,
 Ægon, Getulis centum cui pascua campis,
 Centeni per rura greges Massyla vagantur:
 Ipse caput latè, qua Bagrađa, qua vagus errat
 Triton, Cinyphiae qua devolvuntur arenæ,
 Ingens agricolis, ingens pastoribus Ægon.
 At Lycidas vix urbe sua, vix colle propinquo
 Cognitus, æquoreas carmen deflexit ad undas:
 Et tamen hi non voce pares, non viribus æquis,
 Inter adorantum choreas, plaususque Deorum
 Rustica septena modulantur carmina canna:

Hoc erat, alme Puer, patriis quod noster in antris
 Tityrus adtritæ sprexit rude carmen avenæ,
 Et cecinit dignas Romano Consule silvas:

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas:
 Magna per exactos renovantur sæcula cursus.
 Scilicet hæc Virgo est, hæc sunt Saturnia regna:

Hæc nova Progenies cœlo descendit ab alto,
 Progenies, per quam toto gens aurea mundo
 Surget, & in mediis palmes florebit aristis.

Qua duce, si qua manent sceleris vestigia nostri,
 Irrita perpetua solvent formidine terras:

Et vetitum magni pandetur limen Olympi:

Occidet & Serpens, miseros quæ prima parentes
 Elusit, portentificis imbuta venenis.

Tunc Deum vitam accipies? Divisque videbis
 Permissos Heroas, & ipse videberis illis?
 Pacatumque reges patriis virtutibus orbem?

Adspice felici diffusum lumine cœlum,
 Camposque, fluviosque, ipsasque in montibus herbas.

Adspice, venturo letentur ut omnia sæclo.

Ipsæ lacte domum referent distenta capellæ
 Ubra: nec magnos metuent armenta leones:
 Agnaque per gladios ibit secunda nocentes.

Bisque superfusus servabit tincta rubores.

Interea tibi, parve puer, munuscula prima
Contingent, hederæque, intermistique corymbi.

Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores:
Et duræ quercus sudabunt roscida mella:
Mella dabunt quercus: omnis feret omnia tellus.

At postquam firmata virum te fecerit ætas,
Et tua jam totum notescent facta per orbem:
Alter erit tum Tiphys, & altera quæ vehat Argo
Delectos Heroas: erunt etiam altera bella:

Atque ingens Stygias ibis Prædator ad undas.

Incipe, parve puer, risu cognoscere Matrem,
Cara Dei Soboles, magnum cœli incrementum.
Talia dum referunt Pastores: avia longe
Responsant nemora: & voces ad sidera jactant
Intonsi montes: ipsæ per confraga rupes,
Ipsa sonant arbusta: Deus, Deus ille, Menalca.

Hic subito magnum visi per inane volatus
Cœlestum, cursusque alacres, alacresque recursus:
Auditæque procul voces, sonitusque rotarum.

Scilicet innocuis per sudum exercitus armis
Ibat ovans: divisæ acies, terna agmina ternis
Instructa ordinibus belli simulacra ciebant.

Ter clypeis jam cedentes invadere nubes
Adspiceres: vacuas ter mittere tela per auras:
Ter clamare ducem: mox dissita cogere signa:

Atque unam lætæ faciem præferre phalangis:

Rursus & aërios percurrere milite campos:

Semotosque alios constanti incedere passu

Nubila per, latusque vias: & jungere nexu

Brachia, perpetuis quatientes motibus alas,

Gestantesque manu nostræ argumenta salutis,

Spinæque, clavosque, horrenti & vimine fasces,

Hæsuramque hastam lateri, medicataque felle

Pocula, sublimemque crucem, immanemque columnam

Ubant, & dulci mulcebant æthera cantu.

Innumeras alii laudes, & magna Parentis

Facta canut: Ut prima novi fundaverit orbis

Mœnia, telluremque vagis discluserit undis.

Ut passim varios cœlo suspenderit ignes,
 Lunamque, stellasque: Ut magni lumina Solis,
 Jam latè extremo tenebris Oriente fugatis,
 Protulerit. Tu belligeras, metuende, cohortes
 Deiciis, exturbasque polo: tu fulmine quassas.
 Cum Duce signa suo, nigroque involvis Averno,
 Cocytumque jubes, tristisque habitare lacunas.
 Te gemini cecinere axes, te maxima tellus:
 Victorem cecinit vastis cum fluctibus æquor.
 Nec te hominum fraudes, non avertère nefanda
 Crimina: sed læto spectas mortalia vultu:
 Dignatasque tuo solaris numine terras.
 Salve, magne Opifex Cœli, Rex maxime Divùm,
 Terrarūque, hominumque Salus: quem sidera, quem Sol,
 Quem metuunt Reges tenebrarum, & Tartarus ingens:
 Cui latè humanum servit genus: omnia solus
 Qui regis; omnia amas pariter: tibi nomina mille,
 Mille potestatum, regnorum insignia mille.
 Salve Auctor: salve immensi Dominator Olympi:
 Et nobis felix, terrisque labantibus adsis.
 Ingeminant plausum nubes: lateque per auras
 Discursat vox, & cœli convexa resultant.
 Herbose tum forte thoro, undisonisque sub antris
 Venturas tacito volvebat pectore sortes
 Cæruleus Rex, humentum generator aquarum
 Jordanes, quem juxta hilari famulantia vultu
 Agmina densantur Natæ, pulcherrima Glauce,
 Dotoque, Protoque, Galenaque, Lamprothoëque
 Nudæ humeros, nudis discincta veste papillis:
 Callirhoë, Eratoque, Pherusaque, Dynameneque,
 Asphaltique adsueta leves fluitare per undas:
 Ipsaque odoratis perfusa liquoribus Anthis:
 Anthis, qua non ulla novos miscere colores
 Doctior, aut pictis caput exornare coronis.
 Mox Hyale, atque Thoë, & vultu nitidissima Crene,
 Gongisteque, Rhoëque, & candida Limnoria,
 Et Dryope, & virides Botane resoluta capillos.
 Ore omnes formosæ, albis in vestibus omnes,

Omnes puniceis evinctæ crura cothurnis.
 Ipse antro medius, pronaque adclivis in urna
 Fundit aquas. Niter urna novis variata figuris
 Crystallo ex alba & puro perlucida vitro,
 Egregium decus, & Superum mirabile donum.
 Umbrosis hic silva comis, densisque virebat
 Arboribus. Cervi passim, capreque fugaces
 Æstivum viridi captabant frigus in umbra.
 In medio, auratis effulgens fluctibus amnis
 Errabat campo, & cursu lata arva secabat.
 Hic Juvenis fulvis velatus corpora setis
 Stans celso in scopulo, Regem, Dominumque Deorum
 Vorticibus rapidis, medioque in fonte lavabat.
 At viridi in ripa lecti de more Ministri
 Subcincti expectant: pronisque in flumina palmis
 Protendunt niveas cœlestia lintea vestes.
 Ipse pater cœlo latè manifesta sereno
 Signa dabat, Natoque levem per inane Columbam
 Insignem radiis mitrebat, & igne corusco.
 Adronitæ circum venerantur Numina Nymphæ:
 Et fluvius refugas ad fontem convocat undas.
 Talia cœlata Genitor dum spectat in urna
 Fatorum ignarus, oculosque ad singula volvit
 Admirans: videt insolitos erumpere fontes:
 Ingentemque undare domum cavaque antra repleti
 Fluctibus, atque novum latices sumpsisse saporem.
 Dumque hæret, pavitatque simul, dum sublevas undis
 Muscolum caput, & taurino cornua vultu:
 Adspicit insuætas latè florescere ripas,
 Claraque per densas discurrere lumina silvas
 Pastorum ludo: & lætos ad sidera cantus,
 Divinasque audit voces & numina passim
 Advenisse Deum testantia, protinus ambas
 Ad cœlum palmas hilaris cum voce tetendit:
 O maris o terræ Divumque, hominumque Repertor,
 Quis tua vel magno decreta incognita cœlo
 Detulit huc audax, mediisque abscondit in undis?
 Ipse mihi hæc quondam (memini) dum talia mecum

Sæpe agitatur, reperiturque volens, narrare solebat
 Cæruleus Proteus: mendax si cetera Proteus,
 Non tamen hoc vanas effudit carmine voces:
 Adveniet tibi, Jordanes, properantibus annis,
 Adveniet mihi crede, inquit: (certissima cælum
 Signa dedit: nec me delusum oracula fallunt)
 Qui te olim Nili supra septemplex ortus,
 Supra Indum, & Gangem, fontemque binominis Istri
 Adtollet fama: qui te Tiberique, Padoque
 Præferet, atque tuos astris æquabit honores.
 Cujus in adventu tristes discedere morbi
 Corporibus passim incipient. Jam victa repente
 Cessabit, turpes squamas maculasque remittet
 Dira lues: lacerosque elephas effusus in artus,
 Ulcera sanguineo sistet manantia tabo.

Quin & lethales (dictu mirabile) febres
 Diffugient jussæ, possessaque membra relinquent:

Cedet & infestæ violentior ira Dianæ:
 Ira nocens, quæ fulminea velut icta ruina,
 Corpora cum gemitu ad terram prosternit, & igni
 Interdum, nunc perdere aqua (miserabile vitium)
 Festinat, Stygio nimirum armata veneno
 Exsuperat vis, & spumas agit ore tumentes.

Nec jam ultra longo vires minuente veterno,
 Tabificus per opera impune vagabitur hydrops
 Exitio obrepens miserorum: atque omnia latè
 Viscera per varios perdet tumefacta dolores.

Non alias vincitæ tam crebra silentia linguæ
 Abrumpent: noctem aut toties, tenebrasque priores
 Excutient oculi, qui numquam sidera, numquam
 Ardentem magni viderunt lampada Solis.

Multa quidem majora fide sed vera, sed ipsos
 Quæ teneant spectantium oculos, possum ore referre:
 Sed propero: ventura tamen mirabitur ætas.

Cernere erit, claudos passim genua ægra trahentes
 Firmato subitos extendere poplite gressus.

Tum nervis labefacta, diuque trementia membra
 (Quis credat, nisi certa meus mihi cantet Apollo?)

Restringi, & validas cum robore fumere vires,
 Atque alius raptò jussus confurgere lectò,
 Haud mora, profiliet: passuque in templa citato
 Contendens, onus ipse humeris portabit. Ibi ingens
 Clamor, & innumeræ circum donaria voces
 Spectantis populi, & rerum novitate paventis.

Parte alia extinctam penitus, sensuque carentem
 Ad sua jam cernes revocari munera dextram.

Nec minus & tacta compepsi veste cruorem
 Femineum: exsanguesque artus, pallentiaque ora
 Ilicet obstructis calefacta rubescere venis.

Ipsas quin etiam Furias sub Tartara pelli,
 Immanes Erebi Furias: tum fessa levare
 Pectora, vexatosque malis cruciatibus artus:
 Hinc vacuas latè impleri stridoribus auras
 Dirarum frustra clamantium, ac sæva trementum
 Verbera, perque cavas conantum evadere nubes.

Jam deploratis vitam post funera reddi
 Corporibus video: jam inæstam incedere pompam;
 Feralemque anteire tubam: mox gaudia matrum
 Insperata, Patrumque hilares verso ordine fletus,
 Et circumfusam populis lætantibus urbem.

Huic tu nutantes quoties adfurgere montes,
 Et (mirum) insuetas curvare cacumina silvas
 Adspicies! Quoties humenti in gramine ripæ
 Aut solantem æstus, aut lenes pectore somnos
 Carpentem, tenui adsuefcens mulcere susurro!
 Macte tuis merito ripis, macte omnibus undis.

Ad te deposito properabunt Numina fastu:
 Nudabuntque sacros artus, & carmina dicent
 Ad numerum: quum tu felix jam flumine sancto
 Auctorem rerum, Divûmque, hominumque Parentem
 [Tantus honos, laus tanta tuo, Rex maxime, fonti]
 Exutum veste accipies: atque hospite tanto
 Adtonitus trepidas hortabere voce Napæas:
 Ite citæ, date thura pias adolenda per aras,
 Cæruleæ comites: viridique sedilia musco
 Instruite: & vitreis suspendite fersa columnis:

Purpureas miscete rosas : miscete hyacinthos,
Liliaque, & pulchro Regem conspergite nimbo.

Tunc nomen latè clarum Jordanis ad auras
Adtollent montes ; Jordanen maxima circum
Æquora, Jordanen silvæque, amnesque sonabunt.

Illa autem humanis quamvis latura ruinis
Auxilium finemque dies, gratissima quamvis
Urbibus adveniat, totumque optanda per orbem :

Fluminibus tamen, & nostris felicior undis
(Siqua fides, siqua est veri prudentia Proteo)

Ostendet roseos stellis ridentibus ortus.
Quandoquidem non divitias, non quæret honores
Ille patris Decus, ac Virtus ; mortalia postquam
Membra sibi, & fragiles jam sponte induxerit artus :

Non sceptrum invadet Cypri, non Caspia regna
Diripiet : non exuvii Babylona superbam

Eruet : aut alto scandet Capitolia curru,
Militibus circum, & læto comitante Senatu.

Sed maris undisoni tractus, & litora longe
Curva secans, media socios sibi quæret in acta :

Dispersosque mari nautas, nudosque colonos
Undarum, sinuosa fretis jactate parantes

Retia, vexatas aut jam reparare sagenas
Sollicitos, Patris ad solium, ac sua tecta vocabit.

Atque ollis jus omne, potestatemque medendi
Adjiciet : pellent morbos, dentesque retundent

Vipereos : Orcique acies, ac monstra fugabunt.

Quin & Custodes foribus radiantis Olympi
Præficiet, servare aditus, & claustra jubebit

Aurea : queis non ulla queat vis sæva nocere
Eumenidum, durique umbrarum obsistere postes.

Tum sedes passim emeritis duodena per astra
Instituet : distincta suos de more sequetur

Turba Duces, illi leges, & sancta vocatis
Jura dabunt, plausu Sociorum, atque agmine læti.

Felices. qui jam cymba, remisque relictis,
Alta serenati conscendent culmina cæli.

Præterea (si certa fides, nec vana futuri

Gaudia) cognatas etiam spectabimus undas
 Lenæos verti in latices . Ea prima Deum Rex
 Arcana , hos primos per signa ostendet honores
 Accepti latè imperii . Mirabitur auctus
 Lympha suos , iussa insuetum spumare capaces
 Per pateras , largeque novum diffundere nectar ,
 Et mensas hilarare , & felices hymenæos .
 Nec semel ille altum remis euectus in æquor ,
 Quum jam frustrato socios rediisse labore
 Accipiet , præda ingenti ditabit , & udos
 Squamigerum strata cumulos exponet in alga .
 Iratos etiam fluctus , tumidasque procellas ,
 Miscentesque imo turbatam gurgite arenam ,
 Jamque superjecto mersuras æquore puppim ,
 Imperio premet increpitans , cadet arduus undæ
 Impetus , atque audisse minantis iussa putares
 Eurosque , Zephyrosque , & ovantes turbine Coros .

Quid loquar , ut gemino numerosas pisce catervæ
 Munere & exiguo Ceretis , miserabile vulgus
 Matres , atque viros pariter per gramina pascet :

Ut jam bisseis redeant fragmenta canistris ?

Aut intempesta gradiens ut nocte per altum
 Libera substrato ponet vestigia ponto :

Vixque undas sicco tangeret pede ? scilicet olli
 Adnabunt blandæ Nereides . humida passim
 Sternent se fræta : tum fundo Neptunus ab imo
 Excitus , agnoscat Dominum : positoque tridente
 Cum Phorco , Glaucoque , & semifero comitatu
 Profiliet , trepidusque sacris dabit oscula plantis .
 Sed quid ego exili vestus super alta phaselo
 Cuncta sequor memorans ? non si Parnassia Musæ
 Antra mihi sacrosque aditus , atque eurea pandant
 Limina , sufficiam , non si mihi ferrea centum
 Ora sonent , centumque ærato e gutture lingua
 Vocibus expument agitantem pectora Phœbum ,
 Laudatos valeam venturi Principis actus
 Enumerare , novoque amplecti singula cantu .

Hæc senior quondam felici pectore Proteus

Vaticinans (ut forte meo diverterat antro)
 Præmonuit: nunc eventus stat signa futuri
 Expectare. Nitor roseo sed fulsit ab ortu
 Clarior: & radiis dux prævia matutinis
 Oceani procul extremo se litore tollit
 Exoriens Aurora: sinusque induta rubentes,
 Ante diem citat auricomas ad frena jugales.
 Et jam consuetis tempus me currere ripis
 Undantem; magnosque lacus, & præta secantem
 Vorticibus. Viden', ut nostros agit impetus amnes?
 Jordanemque vocat tumidarum murmur aquarum?

Sic factus, confestim humeris circumdat amictus
 Insolitos: quos pulchræ udis nevere sub antris
 Naiades, molli ducentes stammina musco;
 Sidonioque rudes saturantes murice telas,
 Aurea consperso variarunt sidera limbo:
 Atque ita se tandem currenti reddidit alveo
 Spumeus, & motas adspersine miscuit undas.

Hactenus, o Superi, Partus tentasse verendos
 Sit satis, optatam poscit me dulcis ad umbram
 Pausilypus. poscunt Neptunia litora, & udi
 Tritones, Nereusque senex, Panopeque, Ephyreque,
 Et Melite, quæque in primis mihi grata ministrat
 Ocia, Musarumque cavas per saxa latebras,
 Mergillina: novos fundunt ubi citria flores,
 Citria Medorum sacros referentia lucos:
 Et mihi non solita nectit de fronde coronam.

DE MORTE CHRISTI DOMINI

Ad Mortales Lamentatio.

SI quando magnum mirati surgere Solem
 Oceano, & toto flammis diffundere cælo:
 Certatimque suo terras ambire meatu
 Noctivagam Phœben præcinctam cornibus aureis:
 Æternosque astrorum ignes, cœlique micantes
 Scintillare oculos, aliquem dare jura putastis,
 Atque polo regnare hominum, rerumque Parentem,
 Cui mare, cui tellus, cui pareat arduus æther,
 Cuncta supercilio qui temperet: hunc simul ægri
 Mortales (si vestra dolor præcordia tangit)
 Adspicite immiti trajectum pectora ferro,
 Pectora, sædataque manus, perfusaque tabo
 Ora, cruentatumque caput, crinesque revulsos:
 Adspicite, & plenos lacrimarum fundite rivos.
 Heu scelus, heu crudele nefas: jacet altus Olympi
 Rector: & amisso torpent elementa Magistro.
 Quin etiam vacuum adlueto sine pondere cælum
 Nutat, & ipsa suum quærunt folia aurea Regem.
 Quem diversa procul sævo cum crimine tellus
 Ignotum populis caput, & miserabile corpus
 Sustinet, exsanguesque sinu complectitur artus.
 Et tremefacta, graves testatur murmure questus.
 Testatur Sol ipse suum sub nube dolorem
 Jam latitans, atraque notans ferrugine frontem.
 Tu quoque deformesque genas, pallentiaque ora
 Contegis, inferiasque tuo das, Luna, Tonanti,
 Auratum flavo tondens de vertice crinem,
 Et lacrimas uda fundens in nocte tepentes.
 Nec minus abruptis fama est exisse sepulchris,
 Perque vias errasse novis Simulacra figuris:
 Excitasque Umbras, medias ululasse per urbes
 Sub noctem, & notos questu implevisse penates.
 Quid? non & pelagi rabies adtollere fluctus

Immanes visa est? montesque evolvere aquarum,
 Dejectura urbes, terrasque haustura profundo?
 Quum simul & caput undisonis emerfus ab antris.
 Cæruleus Triton rauco super æquora cornu
 Constreperet, nautasque horrenda voce moneret,
 Naturæ cecidisse Patrem, Regemque, Deumque.
 Hæne manus vasti junxerunt fœdera mundi?
 Harum opus est, quodcumq; jacet, quodcumq; movetur?
 Quidquid ubique parens rerum Natura gubernat,
 Frugiferens tellus, fœtumque animantibus æquor,
 Vitalisque aër, atque ignibus æthra coruscis?
 Et nunc (proh facinus, quantum potuere nocentum
 Flagitia!) immisissis dant pervia vulnera clavis,
 Livalentesque atro fœdant squallore lacertos.
 Heu caput indignum spinis, venerandaque cœlo,
 Et toties clara stellarum implexa corona
 Cæsaries: heu pectus hians: convulsaque dira
 Barba manu, tunsique artus, & frigida membra.
 Vosne pedes cœlum premere, & vaga sidera sucti,
 Fulgentesque domos Superùm, sublimia tecta,
 Tam sævæ immanes perpeffi cuspidis ictus,
 Et terram, & duras sparsistis sanguine cautes?
 Nec trepidat mens cæca hominum? Quæ tanta tenaci
 Durities in corde riget? num nigra videtis
 Tartara, tot claris hominum viduata trophæis,
 Desertasque in nocte domos, & tristia regna?
 Felicesque Animas lætum Pæana canentes,
 Pone sequi Regem, & cœlo insedisse sereno?
 Quid si non tantos subiisset sponte labores,
 Humanamque sua pensasset morte salutem
 Ille Sator rerum, & summi Mens certa Parentis,
 Qui nutu ingentes mundi moderatur habenas?
 Ut tandem intactos picea Phlegethontis ab unda
 Post obitum æternæ donaret munere lucis,
 In partemque suorum operum, regnique vocaret:
 Tantus amor generis servandi, & gloria nostri.
 Quare agite, ex animis, mortales, pellite vestris,
 Siquid adhuc manet antiqua de sorde relictum:

Mendacesque Deos, & detestanda priorum
 Sacra profanatis tandem detrudite ab aris.
 Imbuat effuso terram nec sanguine taurus:
 Nec miser ille suæ divulsus ab ubere matris
 Ignotos agnus balat super hostia cultros.
 Vivat ovīs vivat quidquid sub Sole creatum est.
 Mentem, animumque Deo, non thura, aut exta parate,
 Hæc illi pecudum fibras, hæc reddite dona.
 Cernitis, ut pronum flectat caput? ut pia pandat
 Brachia? & ingratas vocet ad sua vulnera gentes?
 Oblitasque viæ moneat meminisse relictæ,
 Scilicet amplexus non rejecturus amicos?
 At vos obrutas ignari avertitis aures,
 Infelix genus, & sævæ ludibria mortis:
 Nec, quanta a tergo jam insistent tormenta, videtis.
 Tempus erit, quum vestra illum commissa notantem,
 Multantemque reos, altaque in nube sedentem
 Adspicietis & horrentes tremor opprimet artus.
 Nec jam ferre oculos flammaram ardore coruscas,
 Aut timidos acie vultus contendere contra
 Audebit quisquam sibi conscius. Ibit in ignes
 Turba nocens: fontesque exolvat corpore pœnas:
 Pallentesque æternum amnes, vastasque lacunas
 Cocyti colet: & Furias horrescet hiantes:
 Atque animum monitis non intendisse pigebit.
 Tunc vos exactæ capient mala rædia vitæ
 Expertes cœli, atque auræ, sub nocte profunda:
 Inque caput trifidos nequidquam optabitis ignes:
 Et frustra erectas tolletis ad æthera palmas.
 Quos Superûm cœtus, & fortunata piorum
 Agmina vix lacrimis poterunt spectare reventis,
 Invidiæ stimulis Dirisque ultricibus actos.
 Ergo vitales miseri dum carpitis auras,
 Dum compos mens ipsa sui est, dum certa facultas,
 Dum ratio, tempusque sinunt: simul ite frequentes:
 Ite pii, veniam factis exposcite vestris:
 Ite, animos purgate: Orcique inhibete rapinas,
 Et tandem patrio mentem convertite cœlo.

Sic Rex ille hominum vacui spoliator Averni,
 Oblitus scelerum, cognatæ stirpis amore,
 Promissique memor, mentes intrabit amicas,
 Vestraque posthabitis recolet præcordia templis.
 Postque tot exhaustos viræque, obitusque labores,
 Illo, quo pluvias, quo pellit nubila, vultu,
 Ablutos labe excipiet, lætusque reponet
 Sidereos inter Proceres, sanctumque Senatum,
 Sub pedibusque dabit stellantia cernere claustra.

P H Y L L I S.

Lycidas, Mycon.

Lyc. Mirabar, vicina, Mycon, per litora nuper
 Dum vagor, exspectoque leves ad pabula thynnos,
 Quid tantum insuetus streperet mihi corvus, & udæ
 Per scopulos passim fulicæ, perque antra reposte
 Tristia flebilibus complerent saxa querelis:
 Quum jam nec curvus resliret ab æquore delphin,
 Nec solitos de more choros induceret undis.
 Ecce dies aderat, caram qua Phyllida terre
 Condidimus, tumuloque pias deslevimus Umbras
 Ah miseri: & posthac nec tristes linquimus auras:
 Nec dubitat sævus solatia ferre Pylemon?

Myc. Scilicet id fuerat, tota quod nocte vaganti
 Huc illuc, dum Pausilypi latus omne pererro,
 Piscosamque lego ceteri Nesida phaselo:
 Nescio quid queruli gemerent lacrimabile mergi.
 Phyllis ad inferias, Phyllis, si credimus, illos
 Ad gemitum, o Lycida, tumulique ad sacra vocabat.

Lyc. Eheu, care Mycon, qualis spectacula pompæ
 (Nunc recolo) quas ipse manus, quæve ora notavi
 His oculis! his inquam oculis quæ funera vidi
 Infelix! nec me tandem dolor improbus egit
 In scopulos, in saxa, rogove absumsit eodem
 Ignea vis, vel salsæm aliquis Deus æquore mensit.

Myc.

Myc. O Lycida Lycida: nonne hoc felicius illi
 Evenisse putas, quam si fumosa Lycotæ
 Antra, vel hirsuti tegetem subiisset Amyntæ?
 Et nunc heu viles hamo sibi quæreret escas:
 Aut tenui laceras sarciret vimine nassas.
 Sed tu, siquid habes veteres quod lugeat ignes,
 Quod manes, cineresque diu testetur amatos:
 Incipe: quandoquidem molles tibi litus arenas
 Sternit: & infani posuerunt murmura fluctus.

Lyc. Immo hæc, quæ cineri nuper properata parabam
 Carmina, ab extremo quum jam cava litora portu
 Prospicerem, & nivæi venererem saxa sepulchri.
 Incipiam, tu coniferas ad busta cupressus
 Sparge manu: & viridi tumulum superintege myrto.

Myc. En tibi cærulei muscum æquoris, en tibi conchas
 Purpureas, nec non toto quæsitâ profundo,
 Et vix ex imis evulsa corallia saxis
 Adferimus, tu solennes nunc incipe cantus:
 Incipe, dum ad Solem Bajanus retia Milcon
 Explicat, & madidos componit in orbe rudentes.

Lyc. Quos mihi nunc, Divæ, scopulos, quæ panditis antra,
 Nereïdes: quas tu secreti litoris herbas,
 Glauce pater, quæ monstriferis mihi gramina succis
 Ostendes nunc, Glauce: quibus tellure relicta,
 Ah miser, & liquidi factus novus incola ponti,
 Te sequar in medios mutato corpore fluctus,
 Et feriam bifida spumantia marmora cauda.
 Nam quid ego heu solis vitam sine Phyllide tetris
 Exoptem miser? aut quidnam rapta mihi luce
 Dulce putè? quidve hic sperem? quid jam morer ultra
 Infelix? an ut hac vili projectus in alga,
 Arentes tantum frutices, desertaque cernam
 Litora, & ingrato jactem mea verba sepulchro?
 Scilicet hos thalamos, hos felices hymenæos
 Concelebrem? sic speratæ mihi gaudia tædæ
 Dat Venus? ambiguos sic dat Lucina timores?
 Quis mihi, quis te te rapuit, dulcissima Phylli?
 Phylli, meæ quondam requies, spesque, unica vitæ,
 Nunc

Nunc dolor, æternusque imo sub pectore luctus,
 Non licuit tecum optatos conjungere somnos,
 Dulcia nec primæ decerpere dona juventæ,
 Aut simul extremos vitam producere in annos.
 Nunc te (quis credat?) lapis hic habet: & mihi nu-
 squam es,
 Nusquam terrarum Phyllis: sed fabula, & umbræ
 Frustrantur miseras per dirâ insomnia noctes.
 Me miserum: qua te tandem regione requiram?
 Quæve sequar? per te quondam mihi terra placebat.
 Et populi, lætæque suis cum mœnibus urbes:
 Nunc juvat immensi fines lustrare profundi:
 Perque procellosas errare licentius undas,
 Tritonum immistum turbis, scopulosaque cete
 Inter, & informes horrenti corpore phocas,
 Quo numquam terras videam. Jam jam illa tot annis
 Culta mihi tellus, populique, urbisque, valete:
 Litora cara, valete: vale simul, optima Phyllis.
 Nos tibi, nos liquidis septem pro fluctibus aras
 Ponemus: septemque tibi de more quotannis
 Monstra maris magni vitulos mastrabimus hirtos:
 Et tibi septenis pendebunt ostrea fertis,
 Ostrea muricibus variata, albisque lapillis.
 Hic tibi Nisæ, & flavos resoluta capillos
 Cymodoce, mitisque pia cum Matre Palæmon,
 Et Panope, & Siculi custos Galatea profundi
 Solemnes necent choreas, & carmina dicent:
 Quæ Proteus quondam divino pectore vates
 Edocuit, magni dum funera fieret Achillis:
 Et Thetidis luctus consolaretur amarus.
 At tu, sive altum felix colis æthera, seu jam
 Elysios inter manes, cœtusque verendos:
 Lethæos sequeris per stagna liquentia pisces:
 Seu legis æternos formoso pollice flores,
 Narcissumque, crocumque, & vivaces amarantos;
 Et violis teneras misces pallentibus algas,
 Adspice nos, mitisque veni, tu numen aquarum
 Semper eris, semper lætum piscantibus omen.

Ut Nymphis, Nereoque, ut flavicomæ Amphitrite,
Sic tibi viâtrices fundent libamina cymbæ!

Interea tumulo supremum hoc accipe carmen,
Carmen, quod, tenui dum nescit arundinè linum,

Piscator legat: & scopulo suspiret ab alto

In, gremio. Phyllis. Recubat. Sirenis. Amata.

Confurgis. Gemino Felix. Sebethæ. Sepulchro.

My. Dulce sonant, Lycida, tua carmina: nec mihi malim

Halcyonum lamenta, aut udo in gramini ripæ

Propter aquam dulces cygnorum audire querelas.

Sed tu: sic faciles, vicina Megeria, semper

Sufficiat conchas: sic proxima Mergilline

Ostrea, saxosæque ferat tibi rupis echinos:

Quandoquidem nox obscuras jam distulit umbras,

Necdum permensus cælum Sol: incipe rursus,

Atque itera mihi carmen. Habent iterata leporem.

Lyc. Ne miserum ne coge, Mycon, sat lumina sat jam

Exhaustæ maduere genæ, dolor (adspice) fidas

Obduxit fauces: quatit & singultibus imum

Pectus: anhelantemque animam vox ægra relinquit.

Et tamen hæc alias tibi nos, & plura canemus,

Fortasse & meliora, aderit si Musa canenti.

Quin & veliferis olim hæc spectanda carinis

Seu Prochyta, seu Miseni sub rupe patenti

Inscribam: grandesque notas ferrugine ducam:

Præteriens quas nauta mari percurrat ab alto:

Et dicat: Lycidas, Lycidas hæc carmina fecit.

Sed quoniam socii passim per litus ovantes

Exspectant, poscuntque tuas ad retia vires:

Eja age jam surgamus, ego hæc ad busta sedebo,

Tu socios invise: escas nam quærere tempus:

Et tibi nunc vacuæ fluitant sine pondere nassa.

G A L A T E A .

Forte Lycon vacuo fessus confederat antro
 Piscator, qua se scopuli de vértice, lato
 Ostentat pelago pulcherrima Mergilline.
 Dumque alii notosque sinus, piscosaque circum
 Æquora collustrant flammis, aut linea longe
 Retia, captivosque trahunt ad litora pisces:
 Ipse per obscuram meditatur carmina noctem.

Immitis Galatea: nihil te munera tandem,
 Nil nostræ movere preces? verba irrita ventis
 Fudimus: & vanas scopulis impegimus undas.
 Adspicq; cuncta silent, orcas & maxima cete
 Somnus habet, tacitæ recubant per litora phocæ.
 Non Zephyri strepit aura: sopor suus humida mulcet
 Æquora: sopito connivent sidera cœlo.

Solus ego (hæi misero) dum tristi pectore questus
 Nocte itero, somnum tota de mente fugavi,
 Nec tamen ulla meæ tangit te cura salutis.

At non Praxinoë me quondam, non Polybotæ
 Filia despexit, non divitis uxor Amyntæ,
 Quamvis culta sinu, quamvis foret alba papillis.

Quin etiam Ænaria, si quidquam credis, ab alta
 Sæpe vocor, solet ipsa meas laudare Camœnas
 In primis formosa Hyale: cui sanguis Iberis

Clarus avis: cui tot terræ, tot litora parent:
 Quæque vel in mediis Neptunum torreat undis.

Sed mihi quid profunt hæc omnia, si tibi tantum
 (Quis credat, Galatea?) tibi si denique tantum
 Displiceo? si tu nostram, crudelis, avenam

Sola fugis? sola & nostros contemnis amores?
 Ostrea Miseni pendentibus eruta saxis

Mille tibi misit: totidem sub gurgite vasto
 Pausilypus, totidem vitreis Euphræa sub undis

Servat adhuc, plures Nefis mihi servat echinos,
 Quos nec vere novo foliis lentiscus amaris

Inficit, aut vacuæ tenuant dispendia Lunæ.
 Præterea mihi sub pelago manus apta legendis
 Muricibus: didici Tyrios cognoscere succos,
 Quoque modo plena durent conchyliæ testa.
 Quid refugis? tingenda tibi jam lana paratur.
 Qua niteas, superesque alias, Galatea, puellas;
 Lana maris spumis quæ mollior, hanc mihi pastor
 Ipse olim, dedit hanc pastor Melifæus, ab alta
 Quum me forte senex audisset rupe canentem:
 Et dixit: Puer, ista tuæ sint præmia Musæ,
 Quandoquidem nostra cecinisti primus in acta.
 Ex illo in calathis servavi, ut mittere possem.
 Sed tu, nequa mihi superet spes, nequa futuri
 Conditio, Galatea, manum mihi dura negasti,
 Hoc est, hoc miserum quod perdidit, ite Camœnæ,
 Ite procul, sprevit nostras Galatea querelas.
 Scilicet, exiguæ videor quod navita cymbæ,
 Quodque leves hamos, nodosaque retia tracto,
 Despicias: an patrio non hoc quoque litore Glaucus
 Fecerat? æquoræ Glaucus scrutator arenæ,
 Et nunc ille quidem tumidarum Numen aquarum.
 Sed nec, quæ nimium vel me sic falsa fatigat,
 Fabula te moveat Lydæ. Licet illa puellis
 Jactet nescio quas mihi se misisse corollas:
 Non me Lyda tamen, non impulit, æquora testor,
 Nereïdasque omnes: si fallo, naufragus illas
 Experiar, falsosque bibam sub gurgite fluctus.
 Heu quid agam? externas trans pontum quærere terras
 Jampridem est animus: quo numquam navita, numquam
 Piscator veniat, fors illic nostra licebit
 Fata queri. Boreæ extremo damnata sub axe
 Stagna petam, & rigidis numquam non cana pruinis?
 An Lybiæ rapidas, Austrique tepentis arenas,
 Et videam nigros populos, Sosemque propinquum?
 Quid loquor infelix? an non per saxa, per ignes,
 Quo me cumque pedes ducent, mens ægra sequetur?
 Vitantur venti: pluvix vitantur, & æstus:
 Non vitatur Amor, mecum tumuletur oportet.

Jam saxo me me ex illo demittere in undas
 Præcipitem jubet ipse furor: Vos o mihi Nymphæ,
 Vos maris undisoni Nymphæ, præstate cadenti
 Non duros obitus, sævasque extinguere flammæ.
 Scilicet hæc olim, veniens seu litore curvo
 Cajetæ, seu Cumarum navalibus altis,
 Dum loca transibit, raucus de puppe magister
 Horratus socios, dextrum deflectite, dicet,
 In latus, o socii: dextras deflectite in undas:
 Vitemus scopulos infames morte Lyconis.

Talia nequidquam surdas jactabat ad auras
 Infelix piscator, & irripa vota fovebat:
 Quum tandem extremo veniens effulsit ab ortu
 Lucifer, & roseo perfudit lumine pontum.

M O P S U S.

Celadon, Mopsus, Chromis, Jolas.

Cel Dic mihi (nam Baulis, verum si rettulit Ægon,
 Bis senos vos, Mopse, dies tenuere procellæ)
 Quid tu, quid Chromis interea, quid vester Jolas,
 Dum Notus insultat pelago; dum murmurat unda,
 Ecquid desertis vacui lusistis in antris?

Mop. Quid nostræ facerent ingrata per ocia Musæ,
 O Celadon? neque tum conchas impune licebat
 Per scopulos, non octipedes tentare paguros:
 Jam fragilem in sicco munibant saxa phaselum:
 Raraque per longos pendebant retia remos.
 Ante pedes cistæque leves, hamique jacebant:
 Et calami, nassæque, & vininei labyrinthi.
 Tum Chromis Inarimen spectans, his, inquit, ab oris
 (Ah dirum exsilium) nostræ solvere carinæ:
 Quum Regem post bella suum comitata juvenus
 Ignotis pelagi vitam committeret undis.
 Quæ tamen, ut fama est, Ligurum per saxa, per altas
 Stœchadas emicuit: Rhodanique invec̄ta per amnem
 (Nam, bene si memini, Rhodanum referebat Amilcon,)

Oceani madidas vidit refluentis arenas,
 Et quæ cæruleos procul adspicit ora Britannos,
 Qui, nisi vana ferunt, quoties maris unda refedit,
 Indigenæ captant nudos per litora pisces.

Ne Chromi, ne luctus renova, respondit Jolas:
 Sat tuus hæc nobis Lucrini nuper ad unãdam
 Narravit Lycabas: Solem se scilicet illic
 Trans fluctus, trans & nubes vidisse cadentem,
 Haud aliter, quam si nostris e montibus illum
 Cajetæ adspiceret longe post litorã ferri,
 Et strepitum sensitse ruentis ab æthere currus
 Præterea mores populotum, urbesquæ, locosque
 Exposuit, quernasque domos, & lignea tecta.

Addidit & varias, heu barbara nomina, gentes:
 Bellovacos, Morinosque: & quos quis dicere possit?
 Tarbellos: latis errare & flumina campis:

Nescio quem Ligerim testis se innasse carinis.

Sed mea nunc aliæ postcunt sibi pectora curæ.

Tu modo, si quid habes (& te quoque Chloridis ardor
 Excruciat) scopulo hoc mecum meditare vicissim.)

Audiet, & gracilem percurret Mopsus avenam.

Sic illi: ast ego nil contra, sed quæ mihi collo
 Garrula pendeat, manibus tuæ sumpta cicuta est.

Scilicet alternos conabat arundine versus

Excipere, alternis nam dicere uterque parabat.

Nec mora, jam Chromis hos, hos & referebat Jolas.

Chr. Nereides pelagi sacrum genus, aut mihi vestris
 Munera ferte vadis, duram queis Chlorida placem:

Aut, si muneribus flecti nequit, æquore toto

Quærite, quæ nostrum sanet medicina furorem.

Jol. Sirenes mea cura, audite hæc ultima vota.

Aut revocet jam Nisa suum, nec spernat Jolam,

Aut videat morientem. Hæc saxa impulsa marinis
 Fluctibus, hæc misero vilis dabit alga sepulchrum.

Chr. Qualis tranquillo quæ labitur æquore cymba,

Quam Zephyris summæ crispantur leniter undæ,

Tuta volat, luditque hilaris per transtra juventus:

Talis vita mihi, mea dum me Chloris amabat.)

Fol. Adspicis, iratæ feriant ut saxa procellæ:

Ut validis imæ Coris turbentur arenæ.

Jam scopulis fuit unda, tremat jam terra tumultu.

Fallor, an hæc ipsa est Nisæ indignantis imago?

Cbr. O Proteu pastor liquidi maris, o pater, o rex,

(Quandoquidem insanos odistis Numina fastus)

Quære Pitheculas tu, cui licet: atque superbæ

Dic Hyale, falsum te pascere monstra per æquor.

Fol. Ille habet, ille meos scopulus mihi servat amores,

Qui propior terræ est, illum pete, Glauce, natatu:

Neve manus duri contemnat Nisæ mariti,

Dic te squamiferas traxisse ad litora prædas.

Cbr. Est Veneri Cypros gratissima, Creta Tonanti,

Junonique Samos, Vulcano maxima Lemnos:

Ænariæ portus Hyale dum pulchra tenebit,

Nec Samos Ænariam vincet, nec maxima Lemnos.

Fol. Gradivus Rhodopen, & Mercurius Cyllenen,

Orrygiam Phœbe, Tritonia jactat Hymetton.

Nisæ colit Prochyten: Prochytes si commoda norint,

Orrygiam Phœbe, Tritonia linquet Hymetton.

Cbr. Hic specus, hic rupes, texendisque optima nassis

Vimina sunt, junci, densæque per avia myrrus:

Si mihi nunc Pholoë, vel taneum Chloris adesset,

Quam bene pugnaces possem contemnere ventos!

Fol. Nulla mihi sine te rident loca, displicet æquor,

Sordet terra, leves odi cum retibus hamos.

At si aderis tu, Nisæ, placebunt omnia: lætus

Tunc ego vel Lybycis degam piscator arenis.

Cbr. Dat rhombos Sinveffa, Diciarchi litora phagros,

Herculeæ nullum rupes, synodontas Amalphis:

Parthenope teneris scatet ambitiosa puellis:

Quis mihi nunc alias scrutari suadeat algas?

Fol. In fluviis mugil versatur, fargus in herbis,

Polypus in scopulis, mediis melanurus in undis:

Ante tuas, meâ Nisæ, fores ego semper oberro:

Quæ mihi det tales jucundior insula portus?

Mop. Hastenus, o Celadon, resonis sub rupibus illos

Inter se vario memini contendere cantu,

Horrida ventosi ridentes murmura ponti.
 Qui tamen & laudes, & munera digna tulere
 Carminibus, sed quæ nequeat contemnere Triton:
 Hic quam Circejo nudus sub gurgite cepi,
 Nativis concham maculis. & murice pictam:
 Ille recurvato nodosa coralia trunco.

FERDINANDO FEDERICI

Regis F. Aragonio, Calabriae Duci.

P R O T E U S .

Nunc primum notas velis majoribus undas
 Currimus, o Nymphæ Craterides: ordine quando
 Suadet amor, caræ primos Telluris honores
 Dicere: cæruleæ magni Crateris alumnae,
 Telluris primos caræ dicamus honores,
 Dum radiis fervens medium Sol excoquit æquor.

Tu vero patriæ juvenis decus, edite cœlo,
 Spes generis tanti: seu te nimboſa Pyrene
 Pro dulci Latio, pro noſtris detinet arvis:
 Seu vagus objecto munimine claudit Iberus:
 Rumpere moras: nec te latis Hispania regnis
 Adliat, ſtirpisve tuæ primordia, & ille
 Gentis honos: licet effuſo Tagus impleat auro,
 Et pater Oceanus ſpumanti perluat unda.
 Nam mihi, nam tempus veniet, quum reddita ſceptra
 Parthenopes, fractoſque tua ſub cuspide reges
 Ipſe canam: nunc litoream ne deſpice Muſam:
 Quam tibi poſt ſilvas, poſt horrida luſtra Lycæi,
 Siquid id eſt, falſas deduxi primus ad undas,
 Auſus inexperta tentare pericula cymba.

Quæ vada non norunt, quis nescit Protea portus?
 Illum olim veteris paſcentem ad ſaxa Minervæ,

Mul-

Mulcentemque suas divino carmine phocas,
 E puppi sensere Melanthius, & Phrasidamus,
 Ut forte a Capreis obscura nocte redibant:
 Sensere & vario delphinas ludere cursu,
 Tritonumque choris longe freta pulsa sonare.
 Ipse autem haudquaquam mortali digna referri
 Verba sono vacuas lætus cantabat ad auras:
 Terrigena ut quondam matris de ventre Tiphœus
 Exsiliens, infanda Deos ad bella vocasset:
 Ut fratrum primus, Furiis, & hiantibus hydriis
 Instructus, densas ductaverit ipse catervas:
 Ut nisu ingenti partes de monte revulsas
 Ænariam, Prochytenque altis immiserit astris;
 Ac totum subito cælum tremefecerit ictu:
 Tum Pater haud segni molitus fulmina dextra
 Immanes acies dejecerit, atque tropæum
 Jusserit ardentes testari sulfure Bajas,
 Quod gens victa illis lavisset vulnera lymphis.

Hinc magni Alcidiæ tauros, stratumque profundum
 Aggeribus memorat, ductamque per oppida pompam.

His veteres addit Cumas, loca cognita Phœbo,
 Vatis & horrendæ lucos, Triviæque recessus,
 Cimmeriûmque domos, & opaca in vallibus antra.

Te quoque formosæ captum Nefidos amore,
 Pausilype, irato compellat ab æquore questu.
 Ah miser, ah malecaute; tuæ quid fata puellæ
 Adcelerat? cupit in medios evadere fluctus
 Infelix: cupit insuetum finire dolorem.

At tibi nec curæ est, quod cum Neptunia monstra
 Circumstent, mare nec rapido quod sorbeat æstu.
 Ah miser, ah malecaute, ultra quid brachia tendis?
 Siste gradum, riget illa jugis adsueta nivosis
 Venatrix: quam mille feræ timuere sequentem
 Per saltus, vos hanc, Panope, vos candida Drymo,
 Cymothoëque, Rhoëque, Pherusaque, Dynameneque
 Accipite, & vestris sociam lustrate choreis.

Tum canit antiquas sedes, opulentaque regna
 Auricomæ Sirenis, & altum in monte sepulchrum,

Sacraque, Chalcidicosque Deos, magnisque per æquor
Auspiciis vectas hæc ipsa ad litora classes.

Tum liquidos fontes subter cava mœnia ducit,
Adtollitque arces, & culmina montibus æquat
Testorem: vastas protendit in æquora moles,
Euplœamque procul trepidis dat cernere nautis.
Atque Pharon jungit scopulos, præruptaque saxa
Theleboûm, Sarnique amnes, & pingua culta.

Tum canit, ut Corydona sacro Melifæus in antro
Viderit, & calamos labris admoverit audax:
Formosum quibus ille olim cantarat Alexin,
Dixerat & Musam Damonis, & Alphesibœi.
Queis fretus, distante Dea, rot sidera nobis
Prodiderit, tantas cœli patefecerit oras.

Quid referam aut Stabias, aut quæ tenuisse canoris
Virginibus fama est abeuntes saxa carinas?

Aut ut terrifici sonitus, ingnemque Vesevi,
Et desolatæ passim desleverit urbes?

Postremo reges, regumque ex ordine pugnas
Enumerat: bellicque artes, & præmia narrat.
Addit tristia fata, & te, quem luget ademptum
Italia infelix (sive id gravis ira Deorum,
Seu fors dura tulit) trans altas evchit Alpes.

Mox agit Oceani prope litora: denique sistit
Spumantem ad Ligerim, parvaque includit in urna.

Heu sortem miserandam, heu pectora cæca futuri.

Hæccine te fessum tellus extrema manebat
Hospitiis, post tot terræque, marisque labores?

Pone tamen gemitus: nec te monumenta parentum,
Aut moveant sperata tuis tibi funera regnis:

Grata quies patriæ: sed & omnis terra sepulchrum.

Hæc ille, & quæ vix audita prioribus annis
Heroum longæva queat meminisse vetustas,
Commemorat, socio respondent æquora plausu:
Luna suam donec paullatim fundere lucem
Cœpit, & ad vitreas redierunt Numina sedes.

CASSANDRÆ MARCHESIÆ,

Mulieri Præstantissimæ.

HERPYLIS PHARMACEUTRIA.

Dorylas, Thelgon.

Sed jam vulgatos & nos referamus amores :

Quos pariter grata scopuli pendentis in umbra
 Hinc Dorylas, hic Teleboi maris adcola Thelgon
 Certantes docuere, quibus cava litora, & ipse
 Æquereus Platamon, sacrumque Serapidis antrum
 Cum fonte, & Nymphis adfultavere marinis.

Tu mihi seu doctas percurris Palladis artes,
 Mæoniæque aurum, & subtegmina vincis Arachnes :
 Seu Dryadum choreis, cætuque iæmista Dianæ
 Haud minor incedis; pictaque adcinctâ pharetra
 Venatu Prochyten, maternaque regna fatigas;
 Sive Dicarchæis qua molibus adfilit æquor,
 Ludentes spectas Nereïdas: en age nostros,
 (Siquis honos pelagi) Cassandra, en adspice iustus.
 Non ingrata cano, penitusque injusta. Neque unquam
 Arguerint ventura meis te sæcula chartis
 Præteritam, faveat modo non invitus Apollo,
 Et quæ me facili vexere per æquora remo
 Pierides: queis longa dies, & nomina curæ.
 Interea Dorylan juvet hic audire canentem.

Dor. Sebethi ad liquidas descenderat Herpylis undas,
 Herpylis Euboidum non ultima: quam pater Alcon
 Erudiit, Musis & Phæbo cognitus Alcon.
 Venerat & socii partem subitura laboris
 Unanimis soror, & calathum de more ferebat.
 Ipsa comas effusa, pedemque exuta sinistrum
 Cum philtis longum submurmurat: atque ita fatur:

Pone aram, & vivos hauri de flumine rores,
Canaque vicino decerpe absinthia campo.

Illum illum magicis conabor adurere sacris,

Qui miseram tota spoliatam mente reliquit.

Volvite præcipitem jam nunc, mea licia, rhombum.

Rhombus ad Æmonias revocetur aheneus artes:

Sistere qui pluvias, qui pellere nubila cœlo,

Qui potis est trepidos undis abducere pisces.

Volvite præcipitem, mea licia, volvite rhombum.

Alga tibi hæc primum tumidi purgamina ponti

Spargitur, & rapidis adfumitur arida flammis:

Sic mihi sic, Mæon, uraris ad usque medullas.

Volvite præcipitem jam nunc, mea licia, rhombum.

Ter muscum, Clearista, ter hunc sine forcipe caucrum

Ure simul, cumque his, dic, viscera Mæonis uro.

Volvite præcipitem, mea licia, volvite rhombum.

Spongia nunc lacrimis perfunditur, heus bona magno

Spongia nata mari, lacrimas bibe sedula nostras.

Utque rapis sitiens illas, sic Mæonis omnem,

Mæonis ingrati rapias de pectore sensum.

Volvite præcipitem jam nunc, mea licia, rhombum.

Ut pumex pinguescit, ut æquoris unda quiescit,

Quæ ventis agitata, huc illuc concita fertur.

Sed quid ego, heu tristi pectus concussa dolore

Imprecer, & vanis jactem convicia ventis?

Mæon tot mihi damna, ego Mæoni verba rependam?

Volvite præcipitem, mea licia, volvite rhombum.

Huc huc, qui rigida meditaris vulnera cauda,

Sæve Trygon, & tu, proprium cui sistere naves

Veliferas, echeneis, adeste: & Mæonis acres

Tu retinere pedes, tu figere corda labora.

Volvite præcipitem jam nunc, mea licia, rhombum.

Tunde jecur, spumamque simul torpedinis atræ.

Hæc ego cras illi lethalia pocula mittam:

Ebibat, & subito pallentes torpeat artus:

Volvite præcipitem, mea licia, volvite rhombum.

Scinde manu leporem, leporis penetrabile virus.

Nascitur Eois hic flustibus: adtulit Ægle,

Docta Ægle, jussitque inimicum tangere limen.
 Curre age, tange simul, simul obline, cras mihi pœnas
 Perfidus ille dabit: gemet ipso in limine Mæon.

Sistite præcipitem jam nunc, mea licia, rhombum.
 Contere & Halcyonis nidum mihi, pellere ventos
 Dicitur, & sævas pelagi mulcere procellas.

Forsitan hic nostros sedabit pectoris æstus.
 Sistite præcipitem, jam sistite, licia, rhombum.

Hætenus ille, quid huic subjunxerit ordine Thelgon,
 Accipe, non omnes unus dolor angit amantes.

Thel. Rupe sub hac mecum fedit Galatea, videbam

Et Capreas & quæ Sirenum nomina servant

Rura procul, veteres alia de parte ruinas

Herculis ambusta signabat ab arce Vesevus.

Exsere cæruleos, Triton, de gurgite vultus.

Ipsæ meas, Triton, Nereo deferre querelas.

Ipsæ potes curva resonans super æquora concha

Et scopulis narrare, & fluctivagis balænis.

Exsere cæruleos, Triton pater, exsere vultus.

Hic primos mihi congressus dedit illa roganti:

Hic niveam formosa manum porrexit, & (cheu

Quid recolo?) tacitos in me defixit ocellos.

Exsere cæruleos, Triton, de gurgite vultus.

Huc ades, o mea cura, quid o quid lenta moraris?

Ipsæ ego te propter, socios, cymbamque reliqui.

Exsere cæruleos, Triton pater, exsere vultus.

Hic tibi consuetas formosior explicat umbras

Populus, amplector sæpe hanc, atque oscula figo

Corticibus: sæpe ipsa pedum vestigia quæro:

Et siquid manibus terigisti, floribus orno.

Exsere cæruleos, Triton, de gurgite vultus.

Quem mihi nunc præfers? si te juga frondea, si te

Arbuta pascentesque juvant per rura capellæ.

Nos quoque non graciles nunc primum jungere avenas

Discimus, incisas implent mea carmina fagos:

Et mea Mænaliis pendet jam fistula silvis.

Exsere cæruleos, Triton pater, exsere vultus.

Sin magis adrident hæc litora, sin magis alti

Divitiæ pelagi: sparfos quis cogere pisces
Doctior, aut rigidum dextra jactare tridentem?

Exsere cæruleos, Triton, de gurgite vultus.

Non ego delphinis, te judice, non ego thynnis
Æquore vel medio dubitem certare natando.

Quid tibi me jactem? cui vix numerare vel hamos
Nunc vacat, aut restes, onerataque retia plumbò,
Et Sinuessano textas de vimine nassas.

Exsere cæruleos, Triton pater, exsere vultus.

Me Ligurum duræ rupes, me Gallica norunt
Litora piscantem, pariter me Varus, & ingens
Sensit Arar, sensere maris fera monstra Britanni.

Obrue cæruleos, Triton, sub gurgite vultus.
Et post hæc heu dura, fugis, non te mihi tellus
Extera, non venti rapuere, sed accipe munus,
Accipe, non ultra tecum, Galatea, sedentem
Adspicies. I, læta novas meditare choreas.

Obrue cæruleos, Triton pater, obrue vultus.

TRAJANO CABANILIO,

Trojæ, ac Montellæ Domine.

SALICES.

Si vacat, & blandos etiamnum ventilat ignes
Quæ Dea cærulea vehitur super æquora concha,
Turrigeramque Paphon, ditemque Amathunta tuetur:
Accipe flumineas properatum carmen ad undas,
O mihi non dubia, Cabanili, cognite fama,
Sed longe varios rerum spectate per usus.
Nam tibi me doctæ sic devinxere Sorores,
Sic mea felici permulcent pectora cura;
Ut vix ulla queam melioris tempora vitæ
Te sine, vix placidos per noctem ducere somnos.

En agedum, Trajane, tuis hæc prævia jussis
 Tractanti, jam jamque animo majora paranti
 Da veniam, & tenues ne dedignare Camœnas.

Forte inter virides, si vera est fama, genistas,
 Capripedes Satyri, passimque agrestia Panes
 Numina cum Faunis, & montivagis Silvanis,
 Exercet dum Sol raucas per rura cicadas,
 Vitabant æstus, qua pingua culta vadofus
 Irrigat, & placido cursu petit æquora Sarnus.
 Grata quies nemorum, manantibus undique rivis,
 Et Zephyris densas inter crepitantibus alnos.
 Dumque leves aptant calamos, dum sibila pressis
 Explorant digitis, tenuique foramina cera
 Obducunt, vario modulantes carmina cantu:
 Auricomæ viridi specularunt ab ilice Nymphæ
 Dulcia clarifonis solventes ora cachinnis:
 Sed prope ferre pedem metuunt, nam sæpe labores
 Audierant, Peneæ, tuos, & qualibus olim
 Infelix eheu Virgo Nonacria fatis,
 Infelix Virgo [quid enim non illa moveret?]
 Pana metu fugiens e vertice Cylleneo,
 Pana Deum Arcadiæ, quamvis pulcherrima, quamvis
 Dianæ sacros inter lectissima cœtus,
 Nodosa tenerum mutarit arundine pectus.
 Quas simul ac nemorum petulans, effrœnaque pubes
 Semiferi videre per herbida prata vagantes:
 Occultamque imis flammam traxere medullis:
 Sic timidas blandis hortantur vocibus ultro:

Huc huc, o teneræ, placidissima turba, puellæ:
 Quid procul adstatis? potius succedite ripæ,
 Et viridi in prato molles de more choreas
 Ducite: quandoquidem calamos inflammas inertes:
 Et frustra ad furdas jactamus carmina silvas.
 Illæ nil contra: celeri sed nuda parabant
 Crura fugæ, tutosque agitabant mente receptus,
 Siqua forte viam per saxa irrumperere, & altis
 Evasisse jugis, Deus, aut sua fata dedissent.

Tum juvenes, procul o, clamant, procul iste, puellæ,
 Sit

Sit timor: ignavas animo depellite curas:
 Nullæ hic insidiæ, nullæ per aperta latebræ:
 Cuncta patent: nullas abscondunt hæc loca fraudes.
 Nos quoque non Lernæ monstris, non igne Chimææ,
 Scillæisve lupis geniti, aut latrante Charybdi,
 Qui vestra immani laceremus viscera morsu:
 Sed Divûm genus, & qui semper rupibus altis
 Vobiscum crebris venatibus insultemus.
 His dictis permulsi animi, securaque tristem
 Corda metum ejiciunt: gressuque per uda citato
 Prata, Deis tandem cupidis, ripæque propinquant.
 Tum manibus simul implicitis per gramina festas
 Exercent choreas: aliosque, aliosque reflexus
 Inter se lætæ repetunt: nunc corpora librant
 In saltus: nunc molle latus, nunc candida jactant
 Brachia: & alterna quatiunt vestigia planta.
 Hic Satyri, quamquam voces audire canentum
 Crudeles, quamquam niveas spectare papillas
 Exsultant, oculisque bibunt sitientibus ignem:
 Tanta tamen sævi gliscit vis effera morbi
 Pectoribus, præcepstque amor, & malefana libido;
 Ut calamis sensim ejectis, ruptoque repente
 Fœdere, surgentes ab humo, vento ocyus omnes
 Exsiliant: spretaque Deum pietate, fideque,
 Ah pavidas Nymphas, subitoque horrore rigentes
 Invadant avidi, sævorum more luporum,
 Qui lætas mediis proturbant lusibus agnas,
 Oblitasque sui passim rapiuntque, trahuntque,
 Dum viridi in campo cursant, aut valle sub alta,
 Et custos ignarus abest, & amica canum vis.
 Sic illi: at miseræ discisso pectore Nymphæ
 Frondiferam mœstis silvam clamoribus implent:
 Atque huc, atque illuc fugiunt, non saxa, neque ali
 Tuta putant loca senta rubis, hinc ardua montis
 Prærupti juga, diffusos hinc stagna per agros
 Adtonitæ circumspiciunt, via nulla salutis:
 Et jam spes prærepta fugæ: tum denique ad undas
 Consistunt trepidæ, flavosque a vertice crines

Cum

Cum lacrimis, gemituque, & flebilibus lamentis
 Adscindunt, Sarnumque vocant, liquidasque Sorores:
 Dumque vocant, fundo properat chorus omnis ab imo
 Naiadum, properat vitreae rex caeruleus undae
 Sarnus, inexhaustumque vadis ciet agmen aquarum
 Rauca sonans: sed quid Sarnusve, aut illa natatum
 Agmina Naiadum possint, ubi ferrea contra
 Stant fata, & duro leges adamante rigescunt?
 Ergo defectae cura, auxilioque Deorum,
 Ac caelum pariter Nymphae, lucemque perosae,
 Unum illud, rebus tandem quod restat in artibus,
 Finem optant, jamque in fluvium se mergere adortae,
 Membra reclinabant, & aquas pronos ore petebant:
 Quum subito obriguere pedes: lateque per imos
 Exspatiata unguis radix, fugientia tardat,
 Adfigitque solo vestigia, tum vagus ipsis
 Spiritus emoritur venis: indignaque pallor
 Occupat ora: tegit trepidantia pectora cortex.
 Nec mora; pro digitis ramos exire videres,
 Auratasque comas glauca canescere fronde:
 Et jam vitalis nusquam calor: ipsaque cedunt
 Viscera paullatim venienti frigida ligno.
 Sed quamvis totos duratae corporis artus,
 Caudicibusque latus, virgultisque undique septae,
 Ac penitus Salices: sensus tamen unicus illis,
 Silvicolas vitare Deos; & margine ripae
 Haerentes, medio procumbere fluminis alveo.

*Fragmentum Carminis Piscatorii, quod hic vulgo
 collocant, quare infra post Epigrammatum
 Libros.*

Ad Lucium Crassum.

TE fœcunda tenent saxosi rura Petrini,
 Rura olim proavis facta superba meis.
 Et Sinuessanas spectas, mea gaudia, Nymphas,
 Quique novo semper sulfure fumat ager.
 Et modo miraris veteres in litore portus;
 Nunc Liris gelida qua fluit amnis aqua.
 Cunctaque felici figis vestigia cura,
 Observas Latæ dum monumenta viæ,
 At mihi paganae distant silvestria Musæ
 Carmina, quæ tenui gutture cantat Amor.
 Fidaque secretis respondet silva querelis:
 Et percussa meis vocibus antra sonant.
 Nec tantum populos, nec tantum horrescimus urbes,
 Quantum non justæ sævitiam dominæ.
 Hoc vitæ genus; hoc studium mihi fata ministrant:
 Hinc opto cineres nomen habere meos.
 Me probet umbrosis pastorum turba sub antris,
 Dum rogat agræstem lacte tepente Palem.
 Me rudis indocta moduletur arundine Thyrsis;
 Et tam constanti laudet amasse fide.
 Inde super tumulumque meum, Manesque sepultos
 Tityrus ex hedera ferta virente ferat.
 Hic mihi saltabit Corydon, & pulcher Alexis:
 Damœtas flores sparget utraque manu:
 Fluminibusque sacris umbras inducet Jolas,
 Dum coget saturas Alphefibeus oves:
 Non mihi Mæoniden, Luci, non cura Maronem
 Vincere: si sîam notus amore, sat est.
 Quid feret Æacides nobis, quid cautus Ulysses?
 Quid pius Æneas, Ascaniusve puer?
 Ista canant alij, quorum stipata triumphis
 Musa vagum e tumulis nomen in astra ferat.
 At mihi tete avidis liceat vincire lacertis:
 Osculaque optata sumere longa mora.

Et liceat posita mirari membra lucerna :
 Noctis & insolitas nectere blanditias :
 Atque manus , atque ora tuis componere in ulnis ;
 Teque meo lassam sæpe fovere sinu .
 Sed quid ego , hui misero , ventosus inania fingo
 Somnia : quæ forsan non feret ulla dies ?
 Felix , qui potuit duram exorare puellam :
 Et capere optati gaudia conjugii .
 Ille dies , nocteque suos decantat amores ;
 Et recolit Veneris dulcia furta suæ .
 Ille etiam liquido perfusus odore capillos ,
 Exercet tenerum nocte juvante latus :
 Inque sinu dominæ primos reminiscitur ignes :
 Quos leviter pennis aureus afflat Amor .
 Nec cupit , Æthiopum quæ canent vellera silvis :
 Nec , quæ Sidonio lana cruore rubet .
 Solus habet , fuscis quidquid portatur ab Indis :
 Solus habet ripas , aurifer Herme , tuas ;
 Et quascumque metit segetes fragrantibus arvis
 Medus , & assiduo Sole perustus Arabs .
 Non auro , aut gemmis miseri torquemur amantes .
 Qui dominam poterit flectere , dives erit .
 Dives ero ante alios , si te , mea vita , volentem
 Sustineam ignota pauper , & exul humo .
 Nam quid rubra juvant fulgentibus æquora conchis ,
 Aut quæ multa niger rura Sabæus arat ?
 Quidve thorus prodest , pluma spectandus , & ostro
 Si non est gremio cara puella meo ?
 Si trahere infelix inter suspiria noctem
 Cogor : & , æternos esse , negare , Deos ?
 Num me neglectis devovit saga sepulchris ?
 Num rumpunt somnos carmen , & herba meos ?
 Carmen inaccessa traducit ab ilice glandes :
 Carmen nocturnæ supprimit ora canis .
 Carmen & informi pallentem sanguine Solem
 Inficit ; & Lunæ sistit euntis equos .
 Quid queror infelix ? utinam mihi sola nocerent
 Carmina : nec nostro pectore inesset Amor .

Ille vel *Æææ* superat cantamina *Circes* :

Ille vel *Æmoniis* nata venena jugis .

Parce , puer : non vana queror : tu vulnere nostro

Crescis , & exultas , sæve , cruore meo .

Quod si te nostræ cœperunt tædia vitæ :

Ne cesset , quæso , funeris atra dies .

Ad Joannem Pardum Hispanum .

Parde , decus patriæ , spes maxima , Parde , tuorum ,

Atque idem Hispani gloria rara soli :

Quem juvat immensi causas exquirere mundi ,

Primaque constanti corpora juncta fide :

An magnum æterno volvatur Numine cœlum :

An propria hoc ingens mole laboret opus :

Cur falsi fluctus : cur ignibus æstuet *Ætna* :

Cur vomat epotas vasta *Charybdis* aquas :

Unde nitor stellis : cur nox majorve , minorve :

Cur non ipsa suo lumine *Luna* micet .

Felix , cœlestes cui fas nunc scandere sedes :

In queis post obitum fata manere sinant .

At nos per silvas , & sordida rura , capellas

Versamus : quando *Phyllis* amare jubet :

Et teneris nostros ulmis indicimus ignes :

Quos legat errantum cœtus *Hamadryadum* .

Et nunc capreolos , & nunc venamur onagros :

Interdum sævas fallimus arte feras .

Sæpe juvat pictas visco captare volucres :

Nec *Satyris* ipso cedimus aucupio .

Quod mihi si liceat tenui revocare cicuta

Trinacri niveas *Upilionis* oves :

Rura colam semper : populi valeatis . & urbes :

Rura dabunt oculis grata theatra meis .

Illic gramineas , pastorum bella , palæstras

Adspiciam . & celeri præmia parta pede .

Nec me pœniteat sudibus certare columnis ;

Aut armare cavis pectora corticibus .

Pugnabunt tauri, pugnabunt cornibus hirci:
 Victores molli cespite ferta ferent.
 Plenaque pellitus lustrabit ovilia pastor:
 Ponet & agricolis rustica liba Deis.
 Stabunt capripedes abiegnio robore Fauni:
 Stabit & indocta falce dolata Pales.
 Quorum solennes ictus cadet agnus ad aras;
 Ictus, ut innumeras expiet agnus oves.
 Tum milium, & niveo statuet fumantia lacte
 Pocula, votivas concipietque preces:
 Et ter transfiliet flammantes potus aristas,
 Ter quoque non tardo rustica turba pede.
 Dî facite, inter oves, interque armenta canendo
 Deficiam: & silvis me premat atra dies:
 Ut me non docta deploret pastor avena:
 Utque sub umbrosa contumuler platano:
 Ossaque pascentes venerentur nostra capellæ:
 Nec procul a tumulo candida balet ovis.
 Exsultent alii Panchæo munere Manes:
 Et quærant Pariis marmora cæsa jugis.
 Mî sat erit, veteres recolat si Phyllis amores;
 Conferat & vernas ante sepulchra rosas.

Ad Amicam.

Nulla meos poterit mulier prævertere sensus;
 Ipsa licet cælum linquat, & astra Venus.
 Tu puero teneris ignis mihi primus ab annis:
 Ultima tu tremulo flamma futura seni.
 Jam sanxere semel nos inter fœdera Divi,
 Fœdera ad extremo non solvenda rogos:
 Ut si nostra tuo superesset funere vita;
 (Dî tamen in ventos omen abire sinant)
 Ipse ego composito venerarer operta sepulchro
 Ossa, ferens mœsta thura, merumque manu.
 Umbrarumque facer custos, tumulique sacerdos
 Concinerem querula tristia verba lyra.

Nec me complexa quisquam divelleret urna;
 Quin cineri moriens oscula summa darem.
 At si, quod potius cupio, tibi fata dedissent,
 Lumina formosa condere nostra manu:
 Tunc mihi quum caros vultus spectare liceret;
 Atque anima tecum jam fugiente loqui:
 Ipsa meos tumulo Manes laniata vocares:
 Inque tuo legeres ossa minuta sinu:
 Flebilis & longos scindens ad busta capillos,
 Clamares nomen jam moritura meum.
 Tum cineri, & mutæ persolvens justa favillæ,
 Mista dares rutilis lilia cana rosis.
 Illic mœsta dies, illic consumere noctes
 Optares; nec te vinceret alter amor:
 Sed memor usque viri, canis veneranda capillis,
 Adferres tremula munera cara manu.
 O mihi, dum tales tumulo reddantur honores,
 Tam lentam Lachesis scindat avara colum.
 Non, ut nostra novos Arabum bibat urna liquores:
 Ustus & Assyrio spiret odore cinis:
 Aut ut clara mei norescat fama sepulchri:
 Altaque marmoreus sidera tangat apex:
 Sed magis ut liceat longas audire querelas;
 Et gerere e lacrimis ferta rigata tuis:
 Tunc ego Letheæ spatiatum in aggere ripæ;
 Qua nitet obtuso lumine falsa dies;
 Quaque levis casæ nemus, ambrosiæque virentis,
 Et fortunatos alluit unda greges:
 Dulcia præteritiæ repetens infomnia vitæ,
 Ostendam Elysiis tot mea dona choris.
 Felicesque animas inter felicior ipse
 Excipiam plausus lata per arva novos.
 Atque aliquis comitum, lætuque, hilarisque recentes
 Sparget humi flores; & mihi ferta feret.
 Nec contentus eo fidos extollet amores:
 Narrabitque aliis de pietate tua.
 Sed quoniam teneræ vernant nunc læta juventæ
 Tempora; & amplexus jungere fata sinunt:

Dulcia lascivo jungamus gaudia lecto :

Jam properat mortis panda senecta comes.

Jam properant rugæque graves, & ferior ætas :

Nec dabitur molli ludere posse thoro.

Interea cupidis nectamus colla lacertis :

Ultima jam solvet, quum volet, hora duos.

Dî facite, hæc longos maneat spes certa per annos.

Candidus & pennis omina firmet amor.

*Ad Lucinam, Parturiente Cornelia Piccolominea,
Antonii Garlonii Allifarum Domini Conjuge.*

Affer opem teneræ tandem, Lucina, puellæ :

Auxilio, digna est, quam tueare tuo.

Te vocat; & madidis solam suspirat ocellis;

Et roseo tacitas fundit ab ore preces.

Illâ quidem infueto languet male firma dolore,

Vixque potest longæ tot mala ferre moræ.

At tu, Diva, veni, tecumque unguenta repostæ

Pyxidis, & siqua est, quæ juvet, herba, feras.

Sic flentis miseros juvenis compescere questus,

Sic una poteris sorte levare duos.

Lucis adest Dea magna: metum jam comprime, Garlon :

Non frustra est lacrimis illa vocata tuis.

Da costum, myrrhamque focis, quæque orbe remoto

Cinnama per rubras navita veſtat aquas.

Ipsæ Deam venerare, sacras projectus ad aras :

Et Genio annosum sæpe refunde merum.

Sed trepidi cessere metus, cessere querelæ.

Jam parit adventu tacta puella Deæ.

Jam puerum est enixa: vides, ut lumine matrem

Exprimat? en, tenero quantus in ore decor.

Salve parve puer cui jam felicia rident

Sæcula; cui pharetram sponte remittit Amor.

Nam sive auratis humeros armare sagittis,

Seu juvet accensas sollicitare faces:

Seu potius jactare leves pueriliter alas,

Et dare neglectas post tua terga comas:

Quis te non Paphis nutritum vallibus, aut quis
 Idaliæ Puerum non putet esse Deæ?
 Vive precor, blandumque oculis ridere parenti
 Assuesce; & dulces disce movere jocos.

Ad Julium Senensem, Exsulem.

Quum mihi languentes dolor oppugnaret ocellos;
 Cogerer & tristi solvere verba sono:
 Ingratos inter gemitus, mœstasque querelas
 Allata est manibus litera missa tuis.
 Inspexi, agnovique tuas, mea Numina, Musas,
 Pireriosque haustus, Castaliumque decus.
 Poscis, ut iratum placent mea carmina Phœbum:
 Et flectant duras ad tua vota Deas.
 Non hoc ingenium, non hæc facundia nostra est:
 I, precor, atque alio flumine pelle sitim.
 Ille mihi faciles jampridem denegat aures:
 Et vetat argutæ tangere fila lyræ.
 Nec mihi iam solito latices de fonte ministrat,
 Nec docet optatos Calliopea choros.
 Quid peris extinctam dilapso a torre favillam?
 Quid miser a nostro vulnere quæris opem?
 Jam tibi felici decurrunt carmina vena,
 Et rapit ad patrium te tua Musa decus.
 Ipsa mihi visa est te lamentante, Thalia
 Ingemere, & tristi Delius ore queri:
 Qualis Strymonias olim quum fleret ad undas
 Orpheus indignis vocibus Eurydicen:
 Qui cantu Iliarii gelidis in rupibus Æmi
 Adtonuit quercus, adtonuitque feras:
 Saxaque Bistonis deduxit montibus: & te
 Currentem adstrictis, Hebre, repressit aquis.
 Scilicet egregios semper Fortuna poëtas
 Tanget, & ancipiti deprimet usque rota?
 Neve sit extremos tantum submotus ad axes
 Ille, Tomitana qui jacet exul humo?

Te quoque nunc rigidi premit inclementia fati;
 Longius & patria cogit abesse domo.
 Sed nili per magnos quæraturn fama labores:
 Omnis in ardentibus est abitura rogos.
 Sic pius Æneas, sic stirps Laërtis Ulysses
 Majus post cineres emeruere decus.
 Sic quoque sublatis Tirynthius undique monstribus
 Visit ab Oetæa regna paterna pyra.
 Et te, crede mihi, tot sæva incommoda passum
 Virtus sublimi ducet in astra via.

In Funere Sarri Brancatii, Lucretia Uxor.

Ergo importunæ ruperunt stamina Parcæ,
 Stamina lanifica tam bene ducta colo?
 Ergo ego, quæ fueram tali modo nupta marito,
 Frigida nunc tristi conqueror in thalamo?
 Quique his dignus erat vitam exhalasse labellis,
 Occidit externis advena litoribus?
 Felices nimium, fortunatæque Sorores,
 Quæ datis æternis thura Sabæa focis.
 Outinam numquam amplexus, numquam oscula nossem:
 Essem pars vestri nempe ego parva chori.
 Care vir, audaci nimium confise juventæ,
 Et nimium lacrimis umbra genenda meis:
 Quis te tam densos immittere corpus in hostes
 Jussit? an ad pugnam non fatis unus erat?
 Me miseram, non ulla tuæ te cura puellæ,
 Non subit mœstæ certa ruina domus.
 Tu mihi per sanctos solitus jurare hymenæos,
 Per non lædendi fœdera conjugii;
 Te non immemorem caræ fore conjugis umquam;
 Etsi Letheus tingeret ora liquor.
 Quin ipsa, admonui, ne sic violentus in arma
 Irrueres: eheu quo; violente, ruis?
 Quo raperis? quo jam nostri tibi cura recessit?
 An potes uxoris non meminisse tuæ?

Vix equidem credo; quamvis heu credere cogar;
 Tam cito pectoribus me cecidisse tuis:
 Sed cecidi: sic fors tulit impia; nullaque pro me
 Vota salutare demerere Deos,
 Hæctora sic cónjux, sic conjux flevit Achillem;
 Sic misera extinctum Laodamia virum.
 Nunc mea virginitas, quando inlibata remansit;
 Servetur cineri non violanda tuo.

Ad Divum Jacobum Picenum.

Sancte Senex, quem nec sceleris contagia nostri,
 Nec pessum vitiis sæcla dedere suis;
 Æquasti magnos qui paupertate triumphos,
 Tantus amor nivæ simplicitatis erat.
 Silva tibi sedes, viridique e cespite lectus,
 Explebant mensas amnis, & herba tuas.
 Talis erat priscis victus mortalibus olim.
 Sed priscis tantum vivere cura fuit.
 At te diversos naturæ expendere casus
 Juvit, & instantes Divum aperire metus:
 Submotumque oculis animo percurrere cælum:
 Quasque tenes sedes, mente adiisse prius:
 Noscere præterea cunctarum exordia rerum:
 Quod vix humanæ conditionis erat.
 Magnum opus, ut prima surgentis origine mun
 Omnia sint senis edita luciferis:
 Utque pater sancta demum cessare quiete
 Perfecto artifices jusserit orbe manus.
 His addis cultusque pios, ritusque verendos,
 Cunctaque legifero tradita sacra Duci:
 Quæque suis castæ sæclis cecinere Sibyllæ:
 Quæque Sacer Vatum Spiritus ore refert:
 Sidereos Partus, demissaque pignora cælo,
 Atque inopes cunas, stramineumque thorum;
 Speratumque diu terris, cæloque probatum
 Verum hominem, verum mente animoque Deum.
 Hinc

Hinc & supplicium infandum, atque obbrobria mortis :

Claraque de Stygia ducta tropæa domo :

Denique, ut ad Patrem populo spectante suorum

Cesserit; igniferis præsideatque locis :

Quantaque nos maneat promissæ gaudia vitæ :

Quantaque venturæ gloria lucis erit.

Miremur tibi si placidi penetrale Tonantis,

Et patet immensi regia clara poli :

Quum tantum his superas meritis sit scandere in arces,

Qua plaga securum lactea monstrat iter ?

Scilicet inde datur terras spectare jacentes,

Et circumfusi brachia curva maris ;

Solis & ardentes radios, Lunæque recursus :

Qualiter & pacta stent elementa fide :

Nec minus æternis niteant ut sidera flammis,

Et peragant varias noxque, diesque, vices.

Felix. qui nostras potuisti linguere curas ;

Et procul humanas despiciere illecebras.

Felices, qui te colles videre loquentem,

Quæque tibi gratos præbuit herba thoros :

Quæque arbor, rupesve sacra te fovit in umbra :

Et quæ nunc Manes continet urna tuos.

Nam licet incultis fuerit tibi vita sub antris ;

Nunc pedibus data sunt astra terenda tuis.

Attamen o' dic, sancte Pater, dic, addite cælo

Gloria, dic, patriæ fama, decusque tuæ :

Ecquid te solitis mulcet sapientia chartis,

Mollis ubi Elysium concitat aura nemus ?

An juvat aurata meditantem carmina canna,

Nectere purpurea tempora cana rosa ?

An mage virginis sedet invigilare choreis :

Quum deceat cælo ; quidquid in orbe libet ?

An potius toto Superum spectante senatu,

Diluis æthereo crimina nostra foro ?

Denique quidquid agis, nitidi novus incola cæli,

Pectoribus nostris non leve Numen, exis.

*Ad Petrum de Rocca Forti Maximum Regis
Galliarum Cancellarium.*

Quod pectus tibi forte, quod ardua pectoris arx est;
 Quod forti dignum pectore nomen habes:
 Quod leges sua jura tenent te vindice; quodque
 Omnia virtuti pervia facta tuæ:
 Autumni sedem, chelasque Astræa reliqui;
 Advenique tuos, noster alumne, lares.
 In cunis ego te, si nescis, sedula fovi.
 Reptasti gremio sarcina grata meo.
 Ipsa tuos finxi mores, animumque manusque:
 Ingeniumque sagax, judiciumque dedi.
 Hinc nostri cultusque frequens, optandaque rerum
 Cognitio, hinc fidei nomina tanta tuæ.
 Ad te igitur duplices subnixo poplite palmas
 Insuetis tendo sollicitata malis:
 Ne patiare, meas Latio languescere vires.
 Pendet ab auxilio spes mea tota tuo.
 Deprimor audaces inter derisa ministros:
 Nec fas ingenuum tollere ad astra caput.
 Quodque diu partum est virtute, & fortibus armis
 Imperium, fœdæ servit avaritiæ.
 Nec mirum, vestro tantum quum distet ab orbe.
 Terraque censura sit procul illa tua.
 Quis credat? rectis cives pelluntur avitis;
 Adrogat injustas dum sibi fiscus opes:
 Fiscus opes miserorum, hoc est, heu, parcere victis?
 Hoc est Ausonio reddere jura solo?
 Cogitur infelix alienas ire per oras
 Nobilitas, patriis expoliata bonis:
 Culpaturque fides domino servata priori,
 Et maris, & terræ non labefacta minis.
 Scilicet est crimen duram contemnere mortem:
 Scilicet est reges crimem amare suos.
 O bene fortunæ memores, quicumque superbas
 Gentibus a victis abstinuere manus.

Nam

Nam quamvis favos illeſtet præda tyrannos :
 Magnanimos reges gloria ſola juvat.
 Delentur nullos hominum benefacta per annos ;
 Quaque licet faciunt nos ratione Deos.
 At ſiquis feræ ſpernit præconia famæ,
 Quercubus alpinis adnumerare potes .
 Ergo tu, Regem cui fas lenire potentem :
 Da deſideriis vela ſecunda meis .
 Effice, Juſtitiaſ ſoliti reddantur honores :
 Dignus es, altricem qui tueare tuam :
 Sed ſoror ut noſtros æquet Clementia falces :
 Qua ſine, dura nimis, difficiliſque vocer .
 O decus, o lapſi ſpes conſtantiſſima ſæcli ;
 O vir fortuna fortior ipſe tua .
 Sic tibi contingat, Solyma de gente triumphum,
 Captaque per noſtros ſigna videre duces .
 Sic Rhodanum Nilo ſpectes dare jura ſubactò :
 Perque Araris ripas plurima laurus eat .
 Hoc ego te, mecum hoc Phæbus, doctæque Sorores,
 Hoc pietas, hoc juſ, nobilitaſque rogant .

De ſudiis ſuis, & Libris Joviani Pontani .

Qui primus patrios potuit liquiſſe penates,
 Et maris, & longæ rædia ferre viæ ;
 Quem non mæſta domus, quem non revocare parentes,
 Non potuit fuſis blanda puella comis :
 Impius, & ſcopulis, & duro robore natus,
 Atque inter tygres editus ille fuit .
 Non mihi circumſtat ſolidum præcordia ferrum :
 Nec riget in noſtro pectore dura ſilex :
 Ut poſſim dulceſque lares, limenque puellæ
 Linqüere ; & ignoto quærare in orbe domum .
 Sed Phœbi ſacros cogor luſtrare recessus,
 Vocalemque undam, Theſpiadumque choros,
 Ut fugiam nigras ſupremo in funere flammas ;
 Et volitem populi docta per ora mei :

Meque inter claros attollat fama poetas,
 Nec rapiat nomen nigra favilla meum:
 Et nostro celebrata superbiat Umbra sepulchro:
 Spernat & e Phariis marmora caesa jugis:
 Non tamen ut magni tumulum tentare Maronis
 Audeat; aut tantum speret habere decus.
 Sed quis tam niveis vellat mea colla lacertis?
 Quis vetet optato membra fovere sinu?
 An tanti fuerit sacro Parnassus hiatu,
 Perque suas passim templa habitata Deas:
 Ut tibi sit nitidos lacrimis corrumpere ocellos,
 Discessumque fleas, cara puella, meum?
 Ah pereat, quicumque leves sectatur honores;
 Et sequitur fama nomina vana suae.
 Tecum ego nocturnis dubitem cessare choreis?
 Tecum ego conspersa gaudia inire rosa?
 Deductumque levi crinem perfundere amomo?
 Et noctem insolitis ducere blanditiis?
 Scilicet & Turcas Pontanus in æquora classes,
 Alfonsi & fortes ducat in arma manus,
 Qui nunc nascentis canit incunabula mundi,
 Aureaque ætherea sidera fixa domo:
 Utque imbres, lapidesque pluant, ut nubibus ignes
 Exiliant: falsas ut mare volvat aquas:
 He peridumque hortos, excussaque poma draconi,
 Rusticaque ad primos munera missa thoros:
 Delicias. Lepidina, tuas, resonansque vicissim
 Pastorum argutis carmen arundinibus:
 Qualiter & fulvis radiet Sertorius armis.
 Et Pompejanus prælia tentet eques:
 Audeat arguto neu quis contendere versu,
 Ille vel æterno digna Marone sonat.
 Te Pater irriguis audit Sebethus in antris,
 Jurgia ad ingratas dum jadis ipse fores.
 Inde vocas sacrum festas Hymenæon ad aras,
 Optati referens fœdera conjugii:
 Utque tuis primum surgens complexibus uxor,
 Visa sit crepta virginitate queri.

Felix, qui fidos expertus conjugis ignes,
 Vidisti sobolis pignora certa tuæ:
 Næniolasque rudes cecinisti, & blanda parentis
 Oscula, & ad cunas murmura nata suas.
 Felix, excultum torfit quæ Fannia vatem;
 Quæque illi regnum Cinnama subripuit.
 Quamvis dissidii leges patiantur amaras,
 Spectabunt cineres nomen habere suos.
 Eridani post hæc sed te quis credat ad annem
 Populea canas fronde ligasse comas?
 Et Stellam cecinisse, atque impendisse querelas;
 Spectandos quum jam vix daret illa pedes:
 Bajanosque sinus, myrtetaque cognita Nymphis,
 Clausaque sulphureis antra recurva jugis:
 Tum Superûm laudem, mutisque incisa sepulchris
 Numina, collapsos & reparare rogos:
 Denique Pindaricosque modos, resonantia plectra,
 Et Methymnææ fila novasse lyræ:
 Quum tamen interea motus, atque agmina Regum,
 Bellaque Campanæ discutis historiæ.
 Quin & jucundo distringis sæcula morfu,
 Dum vafer in Stygio disputat anime Charon.
 Varronisque tui, Nigidi que exempla secutus,
 Grammaticæ haud speras incipis ire vias.
 Carminis hinc numeros nostris depromis ab ausis,
 Dignatus pueri verba referre senex.
 Quid loquar, ut sacros Mariani exhauriat amnes
 Ægidius, verum dum canit ore Deum:
 Aut apta ingratos taxet sub imagine mores
 Qui superinfusas spernit Asellus aquas?
 Te juvenesque, Senesque colunt præcepta ferentem,
 Parthenope spreto quæ Cicerone legit:
 Ex adytis quidquid Divûm sapientia pandit:
 Et, Stagira, tui dogmata firma Senis:
 Quid deceat fortemque virum: quæ Principis artes:
 Largificas præstet quæ dare dona manus:
 Parendi leges quæ sint, legesque loquendi:
 Edat ut argutos lingua diserta sales:

Quid

Quid Fortuna homini, quid det Prudentia; quantum?
 Immanes animos incitus ardor agat:
 Magnanimique viri quæ sint ad singula partes,
 Sive colat pacem, seu fera bella gerat.
 Nec fugis astrorum caussas aperire latentes,
 Et Ptolomæxi fata reposita poli.
 Salve, sancte Senex, vatium quem rite parentem
 Præfecit terris Delius Ausoniis.
 Non te Lethææ carpent oblivia ripæ;
 Nec totum in cineres vertet avara dies.
 Nec tibi plebejo ponetur in aggere bustum.
 Niliacas dabitur vincere Pyramidas.
 Quid tibi victrices exspectas. Umbria, palmas?
 Mœnibus has patriæ rettulit ille meæ.
 Ille suis longum studiis, & laude fruatur:
 Me juvet in dominæ consenuisse sinu.

*Ad Joannem Sangrium, Patricium Neapolitanum,
 De suo immaturo obitu.*

Si me sævus Amor patriis pateretur in oris
 Vivere, vel saltem matre vidente mori;
 Ut, quæ vix uno nunc sunt ingesta libello,
 Effent illa suis continuata locis:
 Forsitan immites potuissem temnere Parcas,
 Ductaque de pulla tristitia pensa colo:
 Nec me plebejo ferret Libitina sepulchro;
 Aut raperet nomen nigra favilla meum.
 Nunc cogor dulcesque lacus, & amœna vireta,
 Pieridumque sacros destituisse choros:
 Nec pote, quæ primis effudit Musa sub annis,
 Emendaturo subdere iudicio.
 Sic heu, sic teneræ sulcis refecantur aristæ:
 Implumes nido sic rapiuntur aves.
 Proh, Superi, tenues ibit Syncerus in auras?
 Nec poterit nigri vincere fara rogi?
 At tu, quandoquidem Nemesis jubet, optime Sangri;
 Nec fas est homini vincere posse Deam:

Accipe concussæ tabulas, atque arma carinæ;
 Naufragique mei collige relliquias:
 Errantesque cie quocumque in litore Manes;
 Taliaque in tumulo carmina cæde meo:
 Actius. Hic. Jaceo. Spes. Mecum. Extincta. Quiescit,
 Solus. De. Nostro. Funere. Restat. Amor.

In Maledicos Detractores.

Quid ruis in sacros, temeraria turba, poëtas?
 Sævaque mordaci prælia dente moves?
 Deline sacrilega convicia fundere lingua;
 Deline: pro populo stat Deus ipse suo.
 Quis novus in furias armat dolor? ite, profani,
 Ite, nec immeritas conscelerate Deas.
 An monet hoc Stygiis immerfus Scucca lacunis;
 Dum flens Eumenidum verbera torta timet.
 Illum olim tinctæ juverunt felle sagittæ:
 Nunc miserum facti pœnitet usque sui.
 Parcite tam cari Manes violare parentis,
 Per supra, & talos, per cyathosque rogo.
 Ars sua quemque juvet: non vos Heliconæ subire,
 Non fas virginei polluere amnis aquam.
 Scilicet hanc sumpto Joviani Musæ cothurno
 Hauriat; & magno digna Marone sonet.
 Cui comes intactæ lustrans sacraria silvæ
 Altilius, docto pectore carmen hiet.
 Nec minus & Musæ repetens monumenta jocosæ
 Compater, argutos ingerat ore sales.
 Elysiusque hedera comtus florente capillos,
 Rara, sed Aoniis concinat apta choris.
 Extendatque armis titulos Aquivivus avitos;
 Et doceat nostras cernere castra Deas,
 Ipse suæ referat Cabanilius ardua Trojæ
 Mœnia, & antiquos, Appula regna, lares.
 Quique velut tenera surgit novus arbore ramus
 Corvinus, quavis aure probanda canat.

Et qui Pieriis resonat non ultimus antris
 Albinus, referat Principis acta sui.
 Tu quoque quid cessas doctis deslere querelis
 Excidium patriæ, culte Marulle, tuæ?
 Quique tot egregias animas, tot clara virorum
 Ingenia enixu format, alitque suo;
 Neſtat honorata Majus sua dicta corona;
 Tamque pias ferulas, regia scepra vocet.
 Quin & rite suos Genio Chariteus honores
 Præbeat, & festas concinat ante dapes.
 Ælius at blandæ fretus dulcedine linguæ,
 Facunda totos conterat arte dies.
 Nec te jam pudeat venturo ostendere sæclo
 Eloquii vires, Scala diserte, tui.
 Certent Socraticis Zenonis scripta libellis;
 Cujus apis vernos intulit ore favos.
 At tu Castaliis non inficiande choreis,
 Castalidos, Carbo, nunc cane regna tuæ.
 Te quoque, quem gemina mulcet sapientia lingua,
 Parde, juvet studiis invigilare tuis.
 Atque alii, quorum doctas it fama per aures,
 Extremo properent vincere fata die.
 Nos quoque, si magnus non averſatur Apollo,
 Cantemus Nymphas, capripedesque Deos.
 Nam bene Theſpiacas, Livor licet audiat, undas
 Novimus; & dextro pressimus antra pede.
 At vos incautis fociis aconita parate;
 Et furtis miseras extimulate domos:
 Oedipodſque modo, thalamos fœdate paternos:
 Si modo dat certum vulgus habere patrem:
 Nocturnisſque dolis agitate, & cædibus urbem;
 Perque fora infestam reddite, perque vias.
 Hæc studia, has artes primis didicistis ab annis,
 Non Aganippeæ tangere fila lyræ.
 Nam neque Calliope vobis, nec dexter Apollo
 Permeſſi sanctos exhibere lacus:
 Dira sed Alecto gemina comitata Sorore
 Pocula cœnoſo de Phlegethonte tulit.

Nimirum hinc nigro mores, & carmina tabo
 Pallent; & fœdo livor in ore sedet.
 Fallor, an hos nobis misit gravis Ætna Cyclopas:
 Mitis & hanc sentis tu quoque terra luem!
 Heu, mea Parthenope, quæ te contagia lædunt?
 Talia tu numquam gignere monstra soles.
 Dî patrii, quorum monitis huc advena classis
 Appulit, Euboicas constituitque domos:
 Litoribus talem nostris avertite pestem;
 Mœnia felici si posuistis ave.
 Vosque, Umbrae infontes, quas jam lethale venenum
 Ante diem Stygias ire coëgit aquas:
 Ultrices huc ferte faces; fumoque sequaci
 Auctores vestrae sollicitate necis,
 Et vos, o vatium certissima Numina, Musæ,
 Numina carminibus non violanda meis,
 Parcite, si vestras nunc primum læsimus aures:
 Iusta laceffita sumpsimus arma manu,

*Ad Alfonso, Ferdinandi Filium Aragonium,
 Siciliae Regem.*

Alfonse, invicto laus accessura Parenti,
 Hesperios inter non leve nomen avos:
 Quid me laudatos Parnassi mittis ad amnes?
 Obruitur largo flumine nostra sitis.
 Gloria Virgilio est, currus, atque arma referre:
 Nasonis medio fata in amore mori.
 Battiaden docti sectatur Musa Propertii:
 Flaccus Pindaricos dividit aure modos.
 Passeris exsequias fracto canit ore Catullus.
 Tu Nemesin laudas, culte Tibulle, tuam.
 Omnia non uno defudant effusa campo:
 Noster in exiguo tramite currit equus.
 Si me Castalia docuisset Phœbus in umbra;
 Oraque Gorgonea nostra rigasset aqua;
 Meque vel Æschyleo donasset Musa cothurno;
 Et foret in nostro grandior ore sonus:

Non ego Phasiacæ canerem certamina pubis,
 Æquora non prima sollicitata rate;
 Non conjuratos subvertere Pergama Reges,
 Non Trojæ profugos post duo lustra Deos;
 Thebanasve acies, Fratrumque immitia bella,
 Sævaque discordi funera rapta pyra;
 Teque, tuosque meo celebrarem carmine: nec me
 Pignore tam grato dulce gravaret onus.
 Nam canerem victosque duces Hispanaque regna,
 Horridaque a proavis bella peracta tuis.
 Demissumque genus antiqua ab origine Regum;
 Quanraque magnanimi gesta feruntur Avi,
 Dum Lybiæ tractus, veteres Carthaginis arces,
 Lotophagûm dites & populatur agros:
 Reginæ accitû mox Itala regna secutus,
 Chalcidicasque arces, Parthenopenque subit.
 Sed quoniam instabiles animos muliebria versant
 Pectora: suspectos deserit ille lares;
 Ac patriæ petit arva suæ, nec longa moratus
 Ultores rursus ducit in arma Deos;
 Obsessamque intrat Nymphis comitantibus urbem,
 Qua per operta vagus labitur antra liquor.
 Aurea quin illô dicunt sub Rege fuisse
 Sæcula: felices, qui meruere frui.
 Quid Patris invictas acies, quid concita dicam
 Classica per campos, Daunna terra, tuos:
 Disjectosque duces, populataque castra, neque ullis
 Clara magis Regum prælia temporibus?
 O mihi supremos si Parca indulserit annos:
 Quanta canam! quantus vox mea plausus erit!
 Tunc ego Mæonios ausim perrumpere fontes,
 Sævaque terribili bella tonare tuba.
 U'que alios sileam: tua fortia facta referrem:
 Proveherentque animos tot monumenta meos;
 Ut puer extremas regni percurreris oras,
 Lustratis referens præmia litoribus:
 Et male pacatos sedaveris ante tumultus,
 Quam patriis hostes finibus expuleris.

Primus honos, forti defensos milite Locros
 Servasse, & muros, urbs Melibœa, tuos.
 Nec non Marte pari summas Caulonis in arces
 Venisse, inque suo templa sacrata jugo;
 Templâ Deæ, vastis latè quæ præsidet undis,
 Una Jovis conjux fida, sororque Jovis.
 Testis Crathis erit, testes Sybaritides undæ,
 Oraque, quæ fluctus prospicit Jonios.
 Adde, quod Etruscos oppleveris agmine campos;
 Et tibi captivis fluxerit Arnus aquis:
 Totque pharetratas, Turcarum corpora, turmas
 Aufoniis dederis Manibus inferias.
 Gratia Dîs Italis; prærupta Ceraunia, & arces
 Buthroti, nostras pertinuere minas:
 Captivumque Ducem, fractosque adspeximus arcus,
 Detulit huc domita quos tua classis aqua,
 Hinc Ligurum furias, compressaque jurgia ferro,
 Gallicaque in partes oppida versa duas.
 Ipse ego quæ vidi, referam: scit Tuscula tellus,
 Quæque cadit summo lympha Aniena jugo.
 Nam duce te, Latios ferro dum subruis agros;
 Tempora militiæ prima fuere meæ.
 Bis Nomentanas, bis magni Tiburis arces
 Vidimus ad nostros proicere arma pedes:
 Quum jam sit media trepidatum pæne Suburra;
 Et Capitolino vota parata Jovi.
 Nec semel, ut fatear, Collinæ ad limina portæ
 Fregimus, armatos reppulimusque duces.
 Parce tamen, veneranda Parens, si justa secutus
 Signa sub Alfonso: Rex erat ille meus.
 Lanuvium infelix, fatis contraria nostris
 Terra; potes certas tu variasse vices.
 Nam quod ad hostiles flexit Victoria partes:
 Fortunæ magis hoc, quam fuit artis opus.
 Ille sed Eridani ripas non fractus in altis
 Contendens, caræ regna Sororis adit:
 Metatusque locum castris, Insubria passim
 Fudit, & Euganeis agmina missa jugis.

Dicite Jo, populi: turmas spectastis ovantes;
 Et per victrices fœdera juncta manus
 Ipse quoque haud fileat quos cedere Farfarus hostes
 Rifit, & exutum vertere terga ducem.
 Heus ubi nunc, Roberte, tuæ vocesque, minæque,
 Campani peteres quum tibi jura soli?
 Jam nostros Reges, jam sternere cuncta parabas:
 Nunc fuga degeneres arguit ecce metus.
 Hortarisque tuos dimittere signa maniplos,
 Heu pudor, & longæ præmia militiæ.
 Hos tamen ille pius, quamvis diversa secutos,
 Alfonsus miti fovit & auxit ope.
 Maeste animo custos hominum, maeste optime Regum;
 Ausoniæ tu Sol, tu pater unus ades.
 Quid memorem pacisque artes, bellique labores,
 Perpetuumque animi tempus in omne decus?
 Sed me formosæ deterrent jussa puellæ,
 Ne possim tantis invigilare choris:
 Et vetat asper Amor dulces contemnerè curas;
 Cogit & invito subdere colla jugo.
 Nec profunt lacrimæ, nec verba precantia mortem:
 Ille suas in me concurit usque faces.
 Quare si nostri veniet tibi nuntia lethi
 Fama: triumphales jam prope siste rotas:
 Atque hæc ad cineres mœrens effare sepultos:
 Sævitia dominæ rapte Poëta jaces.

*In Festo Die Divi Nazarii-Martyris,
 qui Poëta Natalis est.*

Ecce mihi totum lux expectata per annum
 Jam redit; Aoniæ ferta novate Deæ.
 Hæc me vitales genitum produxit in auras;
 Jussit & erectum tollere ad astra caput.
 Nunc mihi purpureis aram cumulate hyacinthis:
 Cingite & intexta limina nostra rosa.
 Sic etenim coluisse decet Geniumque, Laresque:
 Ferte coronato thura, merumque foco.

Tuque apio innexos dudum acceptura poëtas,
 Splendida solennes instrue mensa dapes.
 Hic mihi puniceo Pontani Musa cothurno
 Incipiet posito carmen hiare mero:
 Naturæque vias, tenerique exordia mundi
 Proferet; & certa cuncta obitura die.
 Crassus at æterno frondis redimitus honore,
 Solvat Pieriis ora rigata modis:
 Et mihi Linternumque vetus, placidumque Petrinum,
 Ostendatque Atavi regna opulenta mei:
 Regna male ad seros heu perventura nepotes;
 Dum versat varias Sors inimica vices.
 Altiliusque novos Superis laturus honores,
 Pindarica feriat carmina docta lyra.
 Sforciadum mox dicat, Aragoniosque hymenæos:
 Jure quibus cantus æquet, Homere, tuos.
 Nec gemat exsilium Spartani Musa Marulli,
 Ventura ad nostras ingeniosa dapes:
 Verba sed antiqui reddat, numerosque Lucreti;
 Dum magnis Divos laudibus accumulât.
 Adde tuos, Puderice, sales; adde incerta Patris
 Eloquia: adde animo tot bona parva tuo.
 Jamque Panhormitæ lusus, & scripta recente,
 Et Jovianæ tempora amicitiae.
 Hos inter meritis rediens Aquivivus ab armis,
 Prodat honoratæ præmia militiæ:
 Atque chori princeps docti sophiam Plutarchi,
 Cumque suis referat dogmata principiis.
 Ipse autem haud dubitet Cabanilius acta referre
 Vel sua, vel magno juncta Parentis Avo.
 Nec Phœbo minus ipse suo, quam Marte probatus,
 Phocaïco pexas tingat in amne comas.
 Tu quoque, quem juvenem veneror, dulcissime Garlon,
 Incipe jam docta pleetra movere manu:
 Alliasque tuas mihi concine, dum vaga Lunam
 Sidera per tacitum nocte sequuntur iter.
 Talibus auspiciis geniales ducere cœnas,
 Thespiadumque modis concelebrare juvat.

Calendis Januariis. Ad Fuscum.

Exoritur lux alma ; caput Sol detegit aureum ;
 Qui toties nostros exhilaravit avos.
 Exoritur : redit ecce anni melioris origo.
 Quisquis ades, sancta concipe voce preces.
 Cingantur de more sacris fastigia templis,
 Quæ vaga Sebethi Naïs ab anne legit.
 Ipse sui Janus præpandat limina templi :
 Cui geminum liquido stillet odore caput.
 Illius & castas fument pia thura per aras :
 Atque focos supra stet, videatque suos :
 Nunciet & tibi, Fusce, novos virtutis honores.
 Jam reor hæc animum vota fovere tuum.
 Nec magis optaris, quas Lydius amnis arenas,
 Quas volvit flavi lympha superba Tagi.
 Nec magis uberibus quidquid sibi colligit arvis
 Medus, & assiduo Sole perustus Arabs.
 Iusta precor : Latiis utinam discedat ab oris
 Hostis, & indecori victus oberret equo.
 Victus Hydruntinas cogatur linquere terras ;
 Et plangat nostram sanguinolentus humum.
 Hæc veniet lux, Fusce, tuis lætissima votis ;
 Quum Pax optatas ducet in urbe moras.

In Morum Candidam.

Nunc, Erato, virides capiti subnecte corymbos ;
 Profer & auratæ fila canora lyræ.
 Arboris umbriferæ casus referamus acerbos.
 Non erat hæc nostro fabula nota solo.
 Audiat, & molli cantantes protegat umbra
 Ipsa, ...
 Olim Bajanis fuerat pulcherrima silvis
 Naias, errantes figere docta feras.

Quam

Quam liquidus clausis Lucrinus sæpe sub antris
 Optavit lateri jungere posse suo.
 Nec semel illius pharetram laudavit, & arcum
 Pastorum incultis fistula carminibus.
 Testes Cumææ, testes Linternides undæ,
 Sanctaque Gauranæ Numina Hamadryades,
 Illam Silvanos, Panatque odisse bicornes,
 Et quocumque colit silva, nemusque Deos.
 Sed quid fata parant? solitis Morinna redibat
 Montibus: hoc illi nomen, & omen erat:
 Quum subita cælum texit caligine nimbus;
 Et multa canam grandine fecit humum.
 Illa hiemem fugiens, diversa per arva cucurrit,
 Tecta caput fertis, grandine tecta caput.
 Vallis erat prope sulfureos male pervia montes,
 Candida quam Grajo nomine signat humus.
 Hanc super excisis pendebat cautibus antrum,
 Agricolûm hirsutis nota domus gregibus.
 Pugnantes huc forte coëgerat impiger hircos
 Semideusque caper, semicaperque Deus.
 Quem procul ut vidit, Nymphæ, sic pectore toto
 Insequitur; tales & jacet ore sonos:
 Quò properas, ah dura, measque ingrata querelas
 Despicias? aspectus ne fuge, Nympha, meos.
 Mecum capreolos, mecum venabere damas.
 Parebit jussis hoc pecus omne tuis.
 Nil est, quod fugias: mihi, crede, recentia semper
 Pocula de niveo fagina lacte madent.
 Semper picta rosis, semper contexta ligustris
 De nostro poteris munera ferre sinu.
 Dixit, at illa volans celeres prævertitur auras,
 Imbre nihil motos impediende gradus
 Jamque petens tristisque lacus, sterilemque paludem,
 Consitaque arbutis non minus arva novis,
 Adspicit exesi longe sub faucibus antri
 Obscurum cæco pulvere noctis iter.
 Huc tamquam in latebras, se coniecit haud minus ille
 Insequitur prædæ tractus amore suæ.

Jamque patens cœlum rursus, Solemque videbat;
 Liquerat & montem post sua terga cavum:
 Dextra pontus erat, præruptaque saxa sinistra:
 Et jam defessam, jamque premebat amans.
 Protinus exclamans, fer opem mihi, Delia, dixit:
 Oraque supremo diriguere sono.
 Attulit auxilium Nymphæ Dea; seque vocanti
 Præbuit: illa cadens sponte recumbit humi:
 Fitque arbor subito: Morum dixere priores;
 Et de Morinna nil nisi nomen habet.
 Pesque in radicem, in frondes ivere capilli;
 Et quæ nunc cortex, cærula vestis erat.
 Brachia sunt rami; sed quæ nitidissima poma,
 Quas male vitasti, Nympha, fuere nives.
 Flevit Misenus, mutatam flevit Avernus;
 Fontibus & calidis ingemuere Deæ.
 Quin etiam flevere suis Sebethides antris
 Najades, & passis Parthenopea comis.
 Sed tamen ante alios lacrimas in stipite fudit
 Faunus; & hæc tristes addit ad inferias:
 Inter silvicolas o non ignota Sorores,
 Nunc Morus, duris candida corticibus:
 Vive diu; & nostros semper tege fronde capillos;
 Cedat ut ipsa tuis Pinus acuta comis.
 Tu numquam miseræ maculabere sanguine Thisbes:
 Immemor heu fati ne videre tui.
 Tu, nec fata negant, niveis uberrima pomis,
 His olim stabis frondea limitibus:
 Et circum puerique canent, facilesque puellæ:
 Ducentes festos ad tua sacra choros.
 Hastenus insigni cecinit telludine Musa;
 Aoniasque volans læta revisit aquas.

Ad Bacchum.

Bacche bimater, ades: sic sint tibi nexa corymbis
 Cornua; sic nitidis pendeat uva comis:
 Seu te nunc Thebæ, seu te nunc Ismarus horrens.
 Sive habet umbrosis Naxos amica jugis.
 Huc, pater, huc propera frondenti candide thyrso;
 Huc potius gressus dirige, Bacche, tuos.
 Sed pallam jam pone gravem, pictosque cothurnos;
 Et musto teneros tu quoque tinge pedes.
 Tecum etiam Dryadesque Deæ, Satyrique bicornes
 Adsint; & calamos, concavaque æra sonent;
 Raucaque subductis percurrant tympana palmis,
 Bassaridum fusis turba verenda comis.
 Quis male festinas Silenus pone sequatur;
 Et, procul ut maneant, subsideantque, roget.
 Tum secum auriti fatum deploret aselli,
 Incedet ferula dum titubante Senex.
 At Deus hortorum, cui vertice fixa rubenti
 Canna tremit, sævas falce repellat aves.
 In medio crater cælato maximus auro
 Spumet inexhaustum, Lesbia dona, merum:
 Et circum de more tuas cava tibia laudes
 Intonet, appositas concelebretque dapes.
 Ipse ego perque vias urbis, perque omnia passim
 Compita, perpetuo sacra colenda feram.
 Ipse Giganteo referam memorata triumpho
 Nomina, & ovantes, orgia læta, choros.
 Nec sileam fuscas acies, Gangetica regna,
 Gestaque odoratis prælia litoribus.
 Mox thalamos, Ariadna, tuos, rædasque jugales,
 Quæque nitet medio fixa Corona polo.
 Jamque pios ritus, indistaque sacra frequentans.
 Institutam virgas fronde virente tegi:
 Incedamque tuas vates tam magnus ad aras,
 Quam nec Virgilius, quam nec Homerus erat.

Tu

Tu mihi, sancte pater, mordaces ex me curas?
 Nubilaque annofo pectora solve mero.
 Tu mihi securos adige in præcordia somnos:
 Afflatuque juva lumina fessa tuo.
 Scimus enim, quantos ineunte ætate labores
 Pertuleris, quantos fulminis igne metus.
 Infelix Semele, quid munera poscis amantem,
 Quæ tibi, quæ Nato sunt nocitura tuo?
 Posce Jovem, quæ digna tuis sint præmia votis,
 Posce: feres votis præmia digna tuis.
 Non tibi silvicolum proles de Plebe Deorum,
 Sed cui sint Phœbus, Mercuriu'que pares;
 Sed quam Saturnus non dedignetur ab alto
 Noscere; quam læto Juppiter ore probet.
 Salve, cara Patri soboles, mitissime Divum:
 Salve, hominum requies, lætitiæque parens:
 Et faciles, si justa peto, mihi prospice Musas:
 Et me pacato numine dexter adi.

*Ad Ludovicum Montaltum Syracusanum, Caroli
 Cæs. Scrinii Magistrum.*

Montaltus nomen clarum tibi, sive nivosis
 Nascenti dederit fertilis Ætna jugis;
 Seu lustrata vagis Nebrodis saxa Napæis,
 Sive Dionæo Numine clarus Eryx:
 Seu quod Olympiaco reptaris vertice; reque
 Pertulerit placido blanda Arethusa sinu:
 Nobile frondoso defluxit nomen Olympo,
 Elei referens sacra vetusta Jovis
 Seu mage quod celsas puer exsuperaveris Alpes;
 Dum patet in laudes Belgica terra tuas:
 Oceanique petis non explorata Britanni
 Murmura; nec canæ Terhyos antra times:
 Exhaustos præferret ut illa ætate labores,
 Aëria nomen venit ab Alpe tibi
 Quidquid id est, quicumque hujus tibi nominis auctor
 Mons, & inaccessi verticis asperitas:

Non

Non mores, non facta, sed altæ mentis acumen
 Vidit, & ingenii prævia signa tui.
 Nam licet ipse animo nubes, & sidera vincas;
 Cunctaque sint sensu pæne minora tuo:
 Non te per duros aditus, rupesve fragosas,
 Sed per floriferum vallis adimus iter:
 Vallis, perpetuo quam vestit gramine rivus:
 Et quam vicini litoris aura fovet.
 Hoc est, hoc, mihi crede, Deos æquare merendo:
 Hoc est æterni sceptrâ tenere Jovis.
 Cætera mortales inter peritura labores
 Desere, & hoc unum vita sequatur opus.

Ad Junianum Majum Præceptorem.

Quum tibi Bajanæ spectantur ab æquore Nymphæ,
 Stagnaque vicinis hospita litoribus;
 Qua vetus Herculeos perduxit semita tauros,
 Longius excluso concita claustra mari:
 Quaque jacet Baulos inter lucumque Sibyllæ,
 Et Prochytae rectum per juga tendit iter:
 Nos hic, ut nosti, duræ parere puellæ
 Cogimur, & tristes ducere in urbe moras.
 Nec tamen aut studiis animum intendisse severis,
 Aut prodest sanctas excoluisse Deas.
 Quumque tot unanimes dederint mihi fata sodales;
 Auxilium, nemo est, qui mihi rite ferat.
 Instat sævus Amor, resicitque in cote sagittas;
 Nec patitur presso colla movere jugo.
 Et licet assiduis tabescant pectora curis.
 Quærimus, unde queant tanta venire mala.
 Atque utinam tristes Lachesis mihi finiat annos;
 Claudat & ætatis tempora dura meæ:
 Aut aliquis, sævi quæ sit medicina furoris,
 Non vanus nostra cantet in aure Deus.
 Sed jam laurigeris cessant oracula Delphis:
 Mutaque Cumæ Virginis antra silent.

Nec Pan Mænalia reddit reſponſa ſub umbra:
 Noſte licet paſtor viſcera libet ovis.
 Nec mihi Chaonias ſpes eſt audire columbas:
 Cornigerumque pudet fata referre Jovem.
 Oblitaſque loqui jam pridem Græcia quercus
 Mirata eſt poſito conticuiffe Deo.
 At tibi venturos, Maï, prædicere caſus
 Fas eſt, & mites conſuluiffe Deos.
 Nec tantum aut aræ fumos, aut nuncia ſentis
 Fulgura, ſed Stygiis ſomnia miſſa locis:
 Somnia, quæ miſeram perturbant sæpe quietem;
 Dum mens incertis pendet imaginibus.
 O quoties per te vanum poſuiſſe timorem
 Me memini, & lætos continuaffe dies.
 O quoties, trepidus quum non ſpernenda putarem,
 In noſtrum cavi damna futura caput.
 Sæpe, meæ tibi quum narraſſem viſa puellæ;
 Dixiſti, certos haud procul eſſe metus.
 Sæpe illam madidos luſtrare in flumine crines
 Juſſiſti, & miſto ſolvere farra ſale.
 Quod ſi olim terris talem te fata dediffent,
 Spreviſſet Thuſcos Martia Roma viros.
 Nam te quis melius calidas deprendere fibras,
 Conſulere aërias aut potuiſſet aves?
 Illa triumphatum reget nunc legibus orbem;
 Nec foret in cineres obruta pæne ſuos.
 Nec fera vidiffet Cannenſis funera pugnæ;
 Aut aquilas Parthos tam male ferre duces.
 Scipiadam patriis habitarent ſedibus Umbræ:
 Tanta nec Hiſpanum conderet oſſa ſolum.
 Te duce, veridicæ patuiſſent ſcripta Sibyllæ;
 Non intellecto quæ nocuere Deo
 Fortunate Deûm interpres, quem ſidera norunt,
 Cui Superûm mentes explicuiſſe licet.
 Non te lethali tetigit Puer improbus arcu:
 Quamvis & dominos implicet ille Deos.
 Nec tibi ſecuros rumpunt ſuſpiria ſomnos:
 Fallaces Veneris deſpicias inſidias.

At nos incertis cæci jactamur in undis ;
 Ducimus & nullo tempora consilio .
 Et quisquam mihi nunc longos optaverit annos ,
 Quum videat vitæ tædia tanta meæ ?
 Non me Sisyphio superent impulla labore
 Saxa . nec infernis dolia adaesta vadis .
 Et Tityi rostro cedit mihi vultur obunco ,
 Pomaque Letheis risa sub rboribus .
 Vos igitur , qui me victum jam fletis , amici ,
 Sic mea compositis cædite busta notis :
 Actius . Hic . Situs . Est . Cineres . Gaudete . Sepulti .
 Jam . Vaga . Post . Obitus . Umbra . Dolore . Vacat .

In Domine Natalem , ad Junonem .

Junoni fer sacra , novas lege , Musa . coronas :
 Natalis Dominae jam mihi festus adest ,
 Ipsa sed in primis solennes indue cultus :
 Et mihi purpurea tempora cinge rosa .
 Utque aliquid gratas Divæ meditemur ad aras .
 Affer inauratæ garrula plectra lyrae .
 Tu quoque . vita , tuos auro subnecte capillos :
 Plurimaque in niveo pectore gemma micet .
 Hæc mihi te , mea lux , seros promisit in annos ,
 Hæc mihi te certam jussit habere dies .
 Quanta mihi hac primum fulserunt gaudia luce !
 Quantus in hoc uno tempore venit honos ?
 O mihi Erythræis merito signanda lapillis :
 O mihi delicias inter habenda meas .
 Quisquis ades , bona verba , & lætos edite cantus ;
 Libaque de Siculo dulcia melle dare .
 Alba mihi vestis nullo violata veneno
 Adsit : & in geminos defluat apta pedes .
 Ante aram viridi texant umbracula quercu
 Formosis Dryades , rustica turba , comis .
 Phœbus odorata circum tegat atria lauro :
 At myrto duplices tu , Cythereæ , fores .

Ipsa Arabum merces Nisicia turba ministret :
 Lenæusque ferat Naxia vina Pater.
 Omnia sint lætis operata ex ordine sacris :
 Et cœlum niveis constrepat alitibus.
 Magna parens Juno, centum comitata ministris,
 Huc ades; & votis annue, Diva, meis.
 Vos quoque, per vacuum quæ luditis aëra, Nymphæ,
 Cingite felici nubila summa choro.
 Scilicet eventus hæc sint bona signa futuri :
 Hæc eadem plenæ nuntia lætitiæ.
 Ipse ego vestra sequar jucundo gaudia plausu;
 Et peragam varios ore, manumque modos:
 Quin etiam fertis, & thure calentibus aris,
 Excipiam sancta Numina vestra die.
 At tu, Natalis, nullos non fauste per annos,
 Semper honorata luce serenus eas.
 Quodque opto, innumeras (si quid prece posse putamur)
 Cumææ vincas Vatis Olympiadas.

Ad Ruinas Cumarum, Urbis Vetustissime.

Hic, ubi Cumææ surgebant inclita famæ
 Mœnia, Tyrreni gloria prima maris;
 Longinquis quo sæpe hospes properabat ab oris,
 Visurus tripodas, Delie magne, tuos;
 Et vagus antiquos intrabat navita portus,
 Quærens Dædaleæ conscia signa fugæ:
 [Credere quis quondam potuit, dum fata manebant ?]
 Nunc silva agrestes occulit alta feras.
 Atque ubi fatidicæ latuere arcana Sibyllæ,
 Nunc claudit saturas vespere pastor oves.
 Quæque prius sanctos cogebat curia patres,
 Serpentum facta est, alituumque domus.
 Plenaque tot passim generosis atria ceris,
 Ipsa sua tandem subruta mole jacent.
 Calcanturque olim sacris onerata tropæis
 Limina: distractos & tegit herba Deos.

Tot decora, artificumque manus, tot nota sepulchra,
 Totque pios cineres una ruina premit.
 Et jam intra solasque domos, disiectaque passim
 Culmina setigeros advena figit apros.
 Nec tamen hoc Graius cecinit Deus ipse carinis:
 Prævia nec lato missa Columba mari.
 Et querimur, cito si nostræ data tempora vitæ
 Diffugiunt? urbes mors violenta rapit.
 Atque utinam mea me fallant oracula vatem:
 Vanus & a longa posteritate ferar.
 Nec tu semper crïs, quæ septem amplecteris arces:
 Nec tu, quæ mediis æmula surgis aquis.
 Et te (quis putet hoc?) altrix mea durus arator
 Vernet: & Urbs, dicet: hæc quoque clara fuit.
 Fata trahunt homines: fatis urgentibus, urbes,
 Et quodcumque vides, auferet ipsa dies.

Mala Punica.

Quid miser externas perquiris navita gentes:
 Et tam longinquo gurgite quæris opes?
 Nec te ventorumque minas, pelagique procellas,
 Non piget ignotæ damna subire viæ?
 Aspice, quam tenui velemus cortice gemmas.
 Jam tibi, quidquid habent litora rubra, damus:
 Seu vis purpureos roseo fulgore hyacinthos:
 Infensam Baccho sive amethyston amas:
 Ardentes seu quæ torres imitantur, & ignes:
 Seu mage diluto lumine chrysolithos.
 Sed rude divitias extollit vulgus inanes:
 Nec meminit, quantis sit caput inde malis.
 Divitiæ fera bella viris, lethumque rulerunt.
 Nam prius æterna pace vigebat humus.
 Divitiis natoque pater, natusque parente
 Cæditur, & caro fratre verenda soror.
 Nec tantum sævæ tractant aconita novercæ:
 Sed jugulat partus mater avara suos.

Ad.

Adde, quod & gemmæ solo fulgore probantur:
 Adscirusque illis quæritur arte decor.
 At nobis natura oculos tardare tuentes,
 Et dedit arenti pellere ab ore sitim.
 Nec nostra populos armant in prælia gemmæ;
 Nec suadent magnos clam violare Deos.
 Sed semper placidis visunt convivium mensis:
 Stant ubi jucundo pocula plena mero.
 Illic nos teneræ vir porrigit ipse puellæ,
 Porrigit & cupido fida puella viro.
 Pacis opus sumus, & pacati munus amoris;
 Quod capit a Satyro Nais amata suo.
 Nec temere, Infernis quum nos libasset in hortis,
 Noluit ad Matrem Nata redire suam.
 Nos quoque, dum Libycos errat Pomona per agros,
 Obstupuit pleno fracta rubere sinu:
 Ac rarum mirata decus, mirata liquorem,
 In sua de patrio transtulit arva solo.
 Ergo Punicæ laus hæc, & gloria silvæ,
 Vincere gemmiferi lucida dona maris;
 Pallentique graves depellere corpore morbos;
 Ægraque Pæoniis ora levare modis.
 Quod nec Erythræi præstabant litora ponti,
 Non opibus pollens Indica terra suis.
 Tu vero, duplici fulgent cui tempora lauro,
 Militiæ, & sacri dux, Aquivive, chori:
 Accipe nos, laudum contentus luce tuarum:
 Muneraque invisæ despice luxuriæ:
 Et seu carminibus, seu delassaberis armis;
 Diluat exundans hæc tibi gemma sitim.

*Ad Federicum, Ferdinandi Filii Aragonum,
Sicilia Regem.*

Ergo ego fallaci tantum servire puellæ
 Natus, & adverso semper amore queri?
 Nec me Pieria spectabit Phœbus in umbra
 Inter certantes carmina ferre choros?
 Qua densos Helicon saltus, collesque virentes
 Pandit; & Aonidum perluit antra liquor;
 Dispositæque jugis intexunt ferta Puellæ:
 Pendentisque sonant per cava saxa lyræ.
 Jam libet intactis haurire e fontibus undam;
 Et lustrare sacrum, qua via nulla, nemus.
 Ardua sunt tentanda: novas en, carmina, vires
 Sumite: per durum Gloria anhelat iter.
 Nunc opus est alia crinem compescere fronde:
 Nil mihi cum fertis, Bacche jocose, tuis.
 Ipse audax virides Parnassi in vertice lauros
 Decerpam, aut silvis, Pinde canore, tuis.
 Ipse lyram nullo percussam pollicis ictu
 Suspendam ex humeris, præmia rata, meis.
 Non ego nunc molles meditor lascivus amores:
 Nec jacio ad surdas carmina blanda fores.
 Major ad heroes me sublevat aura cothurnos:
 Major & in nostro personat ore Deus.
 Lætus ades, Federice: tuas ex ordine laudes
 Exequar: auspiciis fama petenda tuis.
 Nam quamquam antiquis Regum bene fulta triumphis
 Stat domus, & tantis se tibi jactat avis:
 Majorum tua non titulis innixa recumbit
 Gloria, nec præscis gestit imaginibus:
 Sed certat magnos virtus anteire parentes,
 Æternum & vera laude parare decus.
 Nec tua facta olim titulo breve marmor habebit.
 Immensum magni carminis illud opus.
 Seu te quis teneris puerum miratus ab annis,
 Ætatis referat tempora prima tuæ:

Seu casus rerum varios, duroque labores,
 Exhausta & sævo prælia Marte canat.
 Egredium vix dum cunis Æneia nutrix
 Sensit, & adventu mota repente tuo est:
 Terque Deos venerata, caput ter substulit urna;
 Et tandem Phrygio lingua voluta sono est:
 En iterum Sol magne, meæ post d-ruta Trojæ
 Pergama, post Latios spes mihi surgit avos.
 Hac ætate vagi quondam per prata Scamandri,
 Anxan vidi ludere sæpe meum.
 Nec tu major eras, quum jam post fata Creusæ
 Reprares gremio, pulcher Iule, meo;
 Certaresque jocis curas mihi demere aniles,
 Deouens blandas nostra per ora manus.
 Hs tamen au picinis Albanæ ad sidera turres
 Crevere, & rerum maxima Roma caput.
 Hinc Decios Fabioque, hinc pectora dura Catones
 Vidimus, & fasces, Brute severe, tuos.
 Vidimus & ductos non uno ex hoste triumphos,
 Auctaque Juleis stemmata Cesaribus.
 Ingredere o, felixque tibi pede nostra secundo
 Mœnia, propensos & venerare Deos
 Ingredere: Antiphatæ pollens tibi regia servit,
 Et Læstrigonio limina tuta metu.
 Sit Jove Creta potens; sint clari ab Apolline Delphi;
 Laudet Amyclæos Tænaris ora Duces.
 Alciden, Bacchumque ferant ad sidera Thebæ:
 Terra rudimentis nostra beata tuis.
 Nam te dum rapidos arcet de finibus hostes:
 Ardua magnanimo milit in arma Pater.
 Auspice te, nostræ nullis incurfibus arces,
 Succumbent nullis litora nostra minis.
 Sed bene habet: cessere metus, cessere pericla:
 Barbarus hostiles ad sua vertit equos.
 Jam juga, jam lati respirant undique campi:
 Nec tuba veliferas concitat ulla rates.
 Tu tamen ad patrios revocabere victor honores;
 Maternoque sinus, Parthenopenque petes.

Mox Salentinos ibis metator in agros,
 Qua fecat Oebalia culta Galefus aqua.
 Sed quo, Livor edax, non irruis? ecce repente
 Fata jubent longas te procul ire vias;
 Romanumque Patrem, sacrasque invifere fedes,
 In primis magnos promeruisse Deos
 Tum pontes, arcusque ducum, delubra, viasque,
 Cumque suis cernes structa theatra foris.
 Interea Vaticanas numerare per ædes
 Tot signa artificum, tot monumenta licet.
 Mox Vejos, veteresque Umbros, fortesque Sabinos
 Transgrefso, Hadriacum stat superare latus,
 Æmiliæque domos, Apenninumque nivalem,
 Et Phaëtonteo proxima regna Pado.
 Quis fumptus, Leonora, tuos quis publica dicat
 Munera, Ateftinis edita Principibus?
 Jam veteres superas, dives Ferraria. ludos;
 Aurea dum celeri præmia ponis equo;
 Effigiesque Deum, spectandaque signa per aras
 Extruis, & variis pegmata celsa locis.
 Quis rursum Venetæ miracula proferat Urbis?
 Una instar magni quæ simul orbis habet.
 Una Italûm Regina, altæ pulcherrima Romæ
 Æmula, quæ terris, quæ dominaris aquis,
 Tu tibi vel reges cives facis, o decus, o lux
 Aufoniæ: per quam libera turba sumus:
 Per quam Barbaries nobis non imperat; & Sol
 Exoriens nostro clarius orbe micat,
 Proxima sunt, Gonzaga, tuæ spectacula terræ,
 Donaueque per magnos ante parata Duces.
 Mantua queis, largoque exultat Mincius ore,
 Ausus spumiferum tollere ad astra caput.
 Mincius æterni sacram geniale Maronis;
 Cui cedit flavo lucidus amne Meles.
 Hinc populos, Ticine, tuos spectare licebit,
 Diſtaque lanigeræ Mœnia pelle suis,
 Taurinoſque, altasque Alpes, Pœninaque castra,
 Et Rhodanum, & ripas, magne Lemane, tuas.

Inde per immensum lati spatia bere campi ;
 Ostendit sacrum Mons ubi Jura nemus .
 Et ve eres felix custodit Claudius arces ,
 Claudius æternæ conciliator opis .
 Hic formidatas acies, ipsumque videbis
 Elatum longa prosperitate Ducem .
 Finitimis dum bella parat, tibi que arma, virosque
 Commendans, magni jus dabit imperii ,
 Nimirum ingeniumque sagax miratus ; & artes ,
 Quæque dabis mentis plurima signa tuæ .
 Quapropter mediis generum te deligit armis ,
 Pollicitus Natæ spemque, thorumque suæ .
 Ac velut Oenomai currus, astumque secutus ,
 Eludet pacti fœdera conjugii .
 Sed male ut Oenomaos currus cessere, dolique ;
 Perfidiaæ poenas sic ferus iste luet .
 Ter victus, ter jam castris exutus ab hoste ,
 Postremo miseram corruet ante diem .
 Nam dejectus equo, fossaque inventus in alta ,
 Obscœnam tu pi sanguine tinget humum .
 Nec jam erit, extremos funus qui curet ad ignes ;
 Non lapis, incisis qui tegat ossa notis
 Tu celsus, tu sublimis, tu victor honorem
 Accipies, tibi quem Gallia tota dabit .
 Bisque tuis referet superatos Lingonas armis ,
 Ductaque bis pulsos signa per Helvetios :
 Præterea quantum populorum Mosæ coërcet ;
 Quantum cærulea Rhenus inundat aqua .
 Atque erit is nostræ gentis vigor, omnia credi
 Ut possint justo succubuisse metu .
 Hic ego te, laudesque tuas, fortissime Juli ,
 Non sileam, & valida prælia gesta manu ,
 Quem titulis Aquiviva domus prælustribus ornat ;
 Mortalesque inter, semideosque locat .
 Et jam militiaæ moles tibi creditur omnis ;
 Omnia sub leges allicis ipse tuas .
 At te patrato, juvenum pulcherrime, bello
 Tempus erat patriis dona tulisse Deis :

Mendacisque simul fastus, odiumque Tyranni
 Cum prope defenso deseruisse solo.
 Eja age rumpe moras, invisaque castra relinque;
 Fidaque magnanimi limina Regis adi.
 Cui vel ad Oceani fines tot litora parent;
 Juraque dant sceptri Celtica regna sui.
 Hic tibi felices tædas, certosque hymenæos
 Expediet, tutas & simul addet opes.
 Testis erit Liger, Arvernus qui fusus ab antris
 Libera devexum per loca findit iter.
 Interea Patrem, Campanaque tecta revise,
 Debitaque auspiciis, heu mihi, regna tuis;
 Debitæ, sed fatis cito jam cessura malignis;
 Evertet tantas quum ferus hostis opes.
 Dî maris Etrusci, per quos Tiberinus, & Arnus,
 Macraque cæruleis jungitur altus aquis;
 Dum redit in patriam Juvenis, tot honoribus auctus,
 Candida felici solvite vela Noto.
 Vosque, citæ puppes, jussum properate per æquor:
 Fata dabunt istas sæpe iterare vias:
 Nec semel hos tractus, Ligurumque videbitis oras,
 Aut Vari infaustum fluminis hospitium;
 Vallatosque sinus scopulis, Toroëntia claustra,
 Et sparsas mediis Stœchadas æquoribus.
 Denique Phocæicosque sinus, Marioque refoffum
 Litus, & antique mœnia Massiliæ.
 Donec fatales Turonum accedere muros
 Permittant vestro fata sinistra Duci.
 Ah Liger, ah nimium lacrimis urgente meorum,
 Qualia spectabis flumine busta tuo!
 Busta, quibus magni ponant diademata reges;
 Grataque solenni flore parentet humus.
 Atque aliquis Latio veniens novus hospes ab orbe
 Portet honoratas munus ad inferias;
 Et dicat: Federice, tuorum hic meta laborum
 Hæsit, habet nostros hæc brevis urna Deos:

*Quod pueritiam egerit in Picentinis, ad
Cassandram Marchesiam.*

Est Picentinos inter pulcherrima montes
 Vallis: habet patrios hic pia turba Deos.
 Quam super hinc cœlo surgens Cerretia rupes
 Pendet: at huic nomen Cerrea silva dedit.
 Parte alia sacræ respondent saxa Tebennæ;
 Quique rigens Merulæ nomine gaudet apex.
 Et circum nigra latè nemus accubat umbra,
 Plurima qua riguis effluit unda jugis,
 Semiferi, si vera canunt, domus horrida Fauni;
 Conveſtant avide quo sua lustra feræ.
 Accipit hic tergo formosum bucula taurum:
 Accipit immundum sima capella marem.
 Mille thori Dryadum, Satyrorum mille recessus,
 Antraque silvicolæ grata latebra Deæ.
 Vivula nomen aquæ, tenuique Subuncula rivo,
 Et quæ de gelida grandine dicta sonat.
 Huc mea me primis Genitrix dum gestat ab annis,
 Deducens caro nupta novella Patri;
 Adtulit indigenis secum sua munera Divis,
 In primis docto florea ferta gregi.
 Grex erat Aonidum cœtu comitata sororum
 Ipsa sui princeps Calliopea chori.
 Delius argutis carmen partitus alumnis,
 Electebat faciles ad sua plectra manus.
 Atque hic me sacro perlustravere liquore;
 Cura quibus nostræ prima salutis erat.
 Tum lotum media puerum statuere chorea,
 Et circumfufis obstrepere sonis.
 Denique præcinctumque hederis, & virgine lauru,
 Ad Citharam dulces edocuere modos.
 Tantus erat lætis avium concentus in agris,
 Ut posses ipsos dicere adesse Deos.
 Venerat omne genus pecudum, genus omne ferarum,
 Atque illa festum luce habuere diem.

Tunc

Tunc ego pastorum numero, silvestria primum
 Tentavi calamis sibila disparibus.
 Deductumque levi carmen modulatus in umbra,
 Innumeros pavi lata per arva greges.
 Androgeumque, Opicumque, & rustica sacra secutus,
 Commovi lacrimis mox pia saxa meis,
 Dum tumulum caræ, dum festinata Parentis
 Fata cano, gemitus dum, Melisæ, tuos.
 Ac tacitas per operta vias rimatus, & antra
 Inspecto, & variis flumina nata locis.
 Mox majora vocant me Numina: scilicet alti
 Incessere animum sacra verenda Dei;
 Sacra Dei Regisque hominum, Dominique Deorum,
 Primævum sanctæ religionis opus;
 Nuncius æthereis ut venerit aliger astris,
 Dona ferens castæ Virginis in gremium.
 Quid referam caulasque ovium, lususque canentum
 Pastorum, & Reges, Arfacis ora, tuos?
 Nec minus hæc inter piscandi concitus egit
 Ardor in æquoreos mittere lina sinus;
 Fallacesque cibos vacuis includere nassis;
 Atque hamo undivagos sollicitare greges;
 Quandoquidem, lassas descendi ego primus ad undas,
 Ausus inexpertis reddere verba sonis.
 Quid referam mollesque Elegos, miserabile carmen,
 Et Superis laudes non sine ture datas?
 Quæque aliis lusi numeris, dum seria tracto,
 Dum spargo varios per mea dicta sales.
 Multaque præterea, dilectæ grata puellæ,
 Addiscisco antiquis rurûs Etrusca modis.
 Ut sileam nunc impensos tot regibus annos:
 Tot data, belligeræ tempora militiæ:
 Et sileam vexata malis mea corpora morbis,
 Vixque Machaonia restituenda manu.
 Adde graves populique fugas, procerumque ruinas,
 Instructa & miseris urbibus exilia.
 Ipse per infestis recum, Federice, labores
 Multa adii terra, multa pericla mari.

Tuscorumque vadis, Ligurumque exercitus undis,
 Postremo litus Massiliense subî.
 Jam Rhodanum, Volcasque feros, Vocontiaque arva
 Legimus, & fines, Belgica terra, tuos.
 Bisque pruinofas cursu superavimus Alpes:
 Bis metas magni vidimus Oceani.
 Atque hic te tandem deflevimus, optime Regum;
 Quantum Hecube Natos fleverat ipsa suos:
 Quantum discissis fratres Cassandra capillis,
 Andromachæque sui dum legit ossa Viri.
 O fatum infelix, o fors male fida, quid illic
 Egimus? o tristi merfa carina loco.
 Quum nullum interea frugis genus imbre, vel æstu
 Redderet ingenio Musa vocata meo.
 Et jam miramur, longo si pressa labore
 Amisit vires parvula vena suas?
 Ipse Deum simul, atque hominum celebrator Homerus
 Deficeret, ne dum segnis, inersque lyra.
 Deficeret pater ipse, & carminis auctor Apollo;
 Pegasidum sacras qui tenet unus aquas.
 Ergo, tanta meæ quum sint dispendia vitæ
 Facta; potes nostram quisque dolere vicem:
 Quod non ingenio, quod non profecimus arte;
 Quod mea sit longo mens prope victa situ:
 Quod mala subrepens imos, ceu pestis, in artus
 Irruerit, fracto corpore, segnitias;
 Nec pote jam lapsæ studium revocare juventæ;
 Ingenii cum sit tanta ruina mei.
 Tu saltem, bona posteritas, ignosce dolori;
 Qui facit, ut spreto sit mea fama loco:
 Musarum spolierque bonis, & nomine claro
 Vatis; & hæc ultro credar habere mala.
 Profit amicitiaë sanctum per sæcula nomen
 Servasse, & firmam regibus usque fidem.
 Vosque vel ignavo, vel tardo parcite, amici,
 Cui natura suas dura negarit opes;
 Dum tamen ambitione mala, atque libidine turpi,
 Et caream invisæ criminæ avaritiæ.

Tu quoque vel festæ testis, Cassandra, senectæ,
 Quam manet arbitrium funeris omne mei;
 Compositos tumulo cineres, atque ossa piato.
 Neu pigeat vati solvere iusta tuo,
 Parce tamen scisso seu me, mea vita, capillo;
 Sive: sed heu prohibet dicere plura dolor.

Deos Nemorum invocat in Extruenda Domo.

Dî nemorum, salvete; ego vos de rupe propinqua,
 De summis patriæ mœnibus adspicio:
 Adspicio, venerorque: cavæ mihi plaudite valles;
 Garrula vicinis perstrepat aura jugis.
 Vos quoque perque focos felicia dicite, cives,
 Verba, per intactas flore decente vias.
 Victimæ solennes eat inspectanda per aras,
 Turbaque Palladia fronde revincta comas.
 Mosque ut ab antiquæ repetatur origine Romæ,
 Exterior forda cum bove taurus aret.
 Ac prius infosso tectum quam cingere fulco
 Incipimus, justos ture piate Deos.
 Nulla per obductum decurrant nubila cœlum:
 Candidaque augustum concinat omen avis:
 Exsurgat paries, ventos qui pellat, & imbres;
 Qui multa circum luce serenus eat.
 Adsit dispositis series concinna columnis;
 Quæque ornet medias crebra fenestra fores.
 Ipse biceps primo custos in limine Janus
 Occurrat lætis obvius hospitibus.
 Protinus a dextrâ sacræ, mea turba, Sorores
 Cingant virgineis atria prima choris.
 A læva nitidis stratum Pythona sagittis
 Miretur posita Cynthius ipse lyra.
 Ædibus in mediis parvi sinus amphitheatri
 Visendas regum præbeat historias.
 Ac primum triplici sese defendat ab hoste
 Fernandus rapido jam metuendus equo.

Alfonsusque pharetratas, dira agmina, gentes
 Cogat Hydruntinis cedere litoribus.
 Tum juvenis Rex ipse, & Regum insignibus auctus
 Alpinos adigat linquere castra Duces.
 Postremo Federicus, avito lætus honore,
 Dalmaticas grandi classe refringat opes.
 Infestosque Deos, metuendaque jura minatus,
 Indicat Nato bella gerenda suo.
 Hic bene conveniens membris variantibus ordo
 Adspiciat celebres e regione situs.
 Exhedræ, xystique, tablinum, hypocausta, diætæ,
 Et quæ privatis usibus apta velim.
 Atque aliæ Occasus, aliæ vertantur in Ortus,
 Quæque habeant Boream, quæque inhibere Notum.
 Jungantur longis quadrata, obliqua rotundis:
 Et capiat structos plurima cella thoros.
 O studiis placitura meis, o mille per artes
 Otia Piëriis nostra juvanda modis.
 Hic ego tranquillo transmittam tempora cursu;
 Dum veniat fatis mitior hora meis.
 Viximus ærumnas inter, lacrimosaque Regum
 Funera: nunc patria jam licet urbe frui:
 Ut quod tot curæ, tot detraxere labores,
 Restituat vari Parthenopea suo.

Ad Federicum Regem.

Scribendi studium mihi tu, Federice, dedisti,
 Ingenium ad laudes dum trahis omne tuas.
 Ecce suburbanum rus, & nova prædia donas:
 Fecisti vatem, nunc facis agricolam.

Ad Villam Mergillinam.

Rupis o sacrae, pelagique custos,
 Villa Nympharum domus, & propinqua
 Doridos, regum decus una quondam,
 Deliciaeque;

Nunc meis tantum requies Camænis;
 Urbis invisas quoties querelas,
 Et parum fidos popularis auræ
 Linquimus æstus:

Tu mihi solos nemorum recessus
 Das, & hærentes per opaca laurus
 Saxa: tu fontes, Aganippidumque
 Antra recludis.

Nam simul tete repeto; tuasque
 Sedulus mecum veneror Napæas:
 Colle, Mergillina, tuo repente
 Pegalis unda

Effluit, de qua chorus ipse Phœbi,
 Et chori Phœbus pater, atque princeps,
 Nititur plures mihi jam canenti
 Ducere rivos.

Ergo tu nobis Helicon, & udæ
 Phocidos saltus, hederisque opacum
 Thespiæ rupis nêmus, & canoro
 Vertice Pindus.

I, puer, blandi comitem laboris
 Affer e prima citharam columna;
 Affer & flores; procul omnis a me
 Cura recedat.

Principis nostri decus, atque laudes
 Fama, per latas spatiosa terras,
 Evehat, qua Sol oriens, cademque
 Frena retorquet:

Quaque non notos populos, & urbes
 Damnat æternis Helice pruinis;
 Quaque ferventes cumulos arenæ
 Dissipat Auster.

Ille crescentes veneratus annos
 Vatis antiquum referentis ortum
 Stirpis, & clarum genus, & potentum
 Nomen avorum;

Contulit large numerosa dextra
 Dona: & ignavæ stimulos juventæ
 Addidit, silvas, & amica Musis
 Otia præbens.

Calende Maii.

Majus adest; da ferta, puer: sic sancta vetustas
 Instituit; prisci sic docuere patres.
 Junge hederam violis; myrtum subtexe ligustris;
 Alba verecundis lilia pinge rosis.
 Fundat inexhaustos mihi decolor Indus odores:
 Et fluat Assyrio sparsa liquore coma.
 Grandia fumoso spument crystallæ Lyæo:
 Et bibat, in calices lapsa corona meos.
 Post obitum non ulla mihi carchesia ponet
 Aeacus, Infernis non viret uva jugis.
 Heu vanum mortale genus, quid gaudia differs?
 Falle diem: mediis mors venit atra jocis.

In Tumulum Ladislai Regis.

Miraris niveis pendentia saxa columnis,
 Hospes, & hunc, acri quæ sedet alius equo?
 Quid si animos, roburque Ducis, præclaraque nosse
 Pectora, & invictas dura per arma manus?

Hic

Hic Capitolinis dejecit sedibus hostem:
 Bisque triumphata victor ab urbe redit:
 Italiamque omnem bello concussit, & armis:
 Intulit Etrusco signa tremenda mari.
 Neve foret Latio tantum diademate felix;
 Ante suos vidit Gallica sceptrra pedes.
 Quumque rebellantem pressisset pontibus Arnum;
 Mors veniit sextam claudere Olympiadem.
 I nunc, regna para, fastusque attoile superbos:
 Mors etiam magnos obruit atra Deos.

Ad Federicum Regem.

Clausa quod effosis erumpunt ossa sepulchris,
 Et re erant veteres putria saxa rogos:
 Nimirum tanto cupiunt sub Principe Manes
 Vivere; & ad nutus Umbra vocata venit.
 Urque decet, longo mansuras tempore sedes
 Spondent, & regnis otia læra tuis.
 Quæquæ diu ambiguis tecum Fortuna vagata est
 Passibus; hic certa stat bene nixa rota.
 Sume animos, Federice: tuis hic mera periculis
 Hæret: habent Manes, & pia busta fidem.

De Natali Altilii Vatis.

Musarum lux alma, meus cui thura quotannis,
 Cui rite Altilius fundit in igne merum:
 Accipe servatos hiberno frigore flores;
 Quæque madent Siculis annua liba favis.
 Quandoquidem magnum Latio rarumque dedisti
 Pignus & Aoniis non leve nomen aquis.
 At tu, sic tristes numquam experiare tenebras,
 Sic Phœbi nitido semper honore mices:
 Fauſta, precor, longos tamen expectata per annos,
 Altilioque tuo concolor usque redi.

Ad Federicum Regem.

Hibernas tibi pampineis cum vitibus uvas
 Mittimus, o regni gloria, honosque tui.
 Præla vacant; riget omnis ager; spumantia tandem
 Musta silent: mensis est tamen uva tuis.
 Jam pater Autumnus vernantia lilia mittet;
 Talia si medio frigore Bruma dedit.

De Expeditione Alfonsi Regis.

Venturos olim Romana ad mœnia Tarcas,
 Dixerunt vates: credite, vera canunt.
 Scilicet Alfonsum Turcas iu bella trahentem
 Expectas fatis anxia Roma tuis.
 Pone metum, vincet; sed te meliora manebunt
 Imperia: Alfonso Principe major eris.

In Tumulum Laura Puella.

Et lacrimas etiam Superi tibi, Laura, dedissent:
 Fas etiam superos si lacrimare foret.
 Quod potuit tamen, auratas Puer ille sagittas
 Fregit, & extinctas mœsta Erycina faces.
 Sed quamvis homines tangant tua fata, Deosque:
 Nulli flebilior, quam mihi, vita, jaces.
 Felices animæ, quibus is comes ipsa per umbras:
 Et datur Elysiûm sic habitare nemus.

De Partu Nisææ, Charitei conjugis.

Dum parit, & longas iterat Nisææ querelas;
 Scinditur incerta seditione polus.
 Piærides puerum, Charites optare puellam;
 His Venus, ast illis docta Minerva favet.
 Adstât amans Veneri Mavors, Phœbusque Minervæ;
 Magnanimusque æqua Juppiter aure sedet:
 Quum

Quum subito aurato furgit Puer improbus arcu:
 Et cælum notis territat omne minis.
 Assensere metu Superi. Pater ipse Deorum
 Risit, & Aonias jussit ab re Deas.
 Exultat palma Venus; & nascente puella
 Augentur Charites, Cypria turba, Deæ.

Ad Federicum Regem.

Edicto nuper quum tu, Rex magne, caveres,
 Audaci ne quis fringeret arma manu:
 Deposuisse tuum vel primus diceris enses,
 Et monstrasse palam primus inermis latus.
 Quid majus populisve tuis, Federice, vel urbi
 Accidere huic nostræ per tua dona potest?
 Post domitos hostes, inter tot commoda pacis,
 Contigit exemplis vivere posse tuis.
 Publica nimirum res tunc sibi constat, & æquum
 Imperium quum Rex, quod jubet, ipse facit.

De Emendatione Catulli, ad Jovianum.

Doctus ab Elysia redeat si valle Catullus:
 Ingratosque trahat Lesbia sola choros:
 Non tam mendosi mœrebit damna libelli;
 Gestiet officio quam, Joviane, tuo.
 Ille tibi amplexus atque oscula grata referret:
 Mallet & hos numeros, quam meminisse suos.

De Cesare Borgia.

Qui modo prostratos jactaret cornibus Urfos.
 In latebras Taurus concitus ecce fugit.
 Nec latebras putat esse satis sibi: Tibride toto
 Cingitur, & notis vix bene fidit aquis.
 Terruerat montes mugitibus; obvia nunc est,
 Et facilis cuivis præda sine arte capi.

Sed tamen id magnum; nuper potuisse vel Urſos
 Sternere, nunc omnes poſſe timere feras.
 Ne tibi, Roma, novæ deſint ſpectacula pompæ;
 Amphitheatrales reddit arena jocos.

Ad eundem, dum ab Urſinis premeretur.

O Taure, præſens qui fugis periculum:
 (Nam te nec odio, tædiove tam bonas
 Spreviſſe ſilvas, tam bonos putem lacus)
 Dic, quis propinqua nubibus tibi juga
 Moleſtus invidet? juga illa jam tuis
 Sudata cornibus, tuiſque præliis
 Deviſta? quis ſaltus, & annium uberes
 Curſus, thorosque marginum virentium?
 Quis uda rivis prata? quis recondita
 Nemora? quis umbras ſibilantium arborum
 Male advocatus abſtulit tibi Deus?
 Non amplius videbis, ah miſer, miſer,
 Amata regna: non videbis amplius
 Tuos amores: non licebit, heu, tibi
 Poſthæc cubanti ſub geniſtulis tuis,
 Mollive ſulto niveum amaraco latus,
 Audire voces ruminantium gregum:
 Meridianum non inire ſomnulum.
 Quæ nunc adibis teſqua? quæ petes loca,
 Miſelle Taure? quas ſubibis ilices?
 Ubi myricæ? ubi virentis arbuti
 Jucunda ſedes? ubi ſaliſta, & omnibus
 Eheu juvenca præferenda paſcuis?
 Juvenca, ſolos quæ relicta ad aggeres
 Padi ſonantis, heu malum ſororibus
 Omen, dolentes inter orba populos
 Te te requirit, te reſſagittans ſuum,
 Implet querelis nemus; & uſque mugiens
 Modo huc, modo huc, illuc furit, amore perdita:
 Omnia peragrât arva; luſtrat omnia;

Num

Num qua bifulcæ signa cernat unguæ :
 Quærit per alta montium cacumina ;
 Quærit per ima vallium cubilia ,
 Memor locorum , non tamen sui memor :
 Te mane primo , te rubente vespero
 Luget : nec illam Luna quum recurreret
 Cœlo , nec atræ noctis alnia sidera
 Videre dormientem ; abire flumina ,
 Abire Solem , abire cernit omnia ;
 At ipsa mœstam sola non abit domum ,
 Humi recumbens , strata sub nudo æthere .
 Hanc & Puellæ nemorum , & ipse corniger
 Silvanus adspicit : hanc bubulcus intuens ,
 Miser bubulcus , nec juvare eam valens ,
 Tantum , quod unicum in malis refugium habet ,
 Suspirat , ingemit , Deûm invocat fidem ,
 Iratus Urfis , quod coëgerint procul
 Abire silvis albulum juveniculum ,
 Et tam venustam clamitare buculam .

In Gemmam suam .

Hæc , mihi quæ roseos jussit sordere hyacinthos ,
 Et nitet articulis unica gemma meis ;
 Cujus in exiguo Ductor stat Troïcus orbe ,
 Anchisesque senex , Ascaniusque puer :
 Quis credat ? veteres inter neglecta ruinas ,
 Et vili latuit semisepultra solo .
 Tu tamen obrueras : nec te , Sinvéssa , pudebat
 Hoc decus heu terris oculuisse tuis .
 Scilicet Ænean Natumque , Patremque gerentem ,
 Ignibus ereptos obrucresque Deos ?
 Parcere debueras , cui jam pia flamma pepercit ;
 Nec te tam turpi dedecôrare nota .
 Et dubitem Belgasque feros , rigidosque Britannos
 Hac comite , ignotos & penetrare sinus ?
 Hæc est Iliacos pietas spectata per ignes ;
 Quum verita est profugos lædere flamma Deos .

De Venere, & Marte.

Dum Venus armatum complectitur obvia Martem;
 Dixit inquit teneram fibula adunca manam,
 Sensit, & ante Jovem ridens ait æmula Pallas:
 Bella iterum gessit cum Diomedæ soror.

De Endymione, & Luna.

Spreverat hirsutas pascentem Pana capellas
 Candida nocturnis quæ Dea fertur equis,
 At postquam niveæ conspexit munera lanæ;
 Posthabuit notas Endymionis oves.
 Qui simul ac tristes somno inclinaret ocellos;
 Mors hæc, mors, inquit, non mihi somnus erit.

De Ferdinando Juniore.

Corniger æsculea Faunus recubabat in umbra:
 Quum prope latrantes sensit adesse canes.
 Mox Juvenem Superis similem, divinaque tela
 Conspiciens, trepido sic movet ora sono:
 Seu Mars, sive alto Phœbus descendis Olympo;
 Jam jam linquo omnes te veniente feras.

De Poggio Florentino, Historico.

Dum patriam laudat, damnat dum Poggius hostem:
 Nec malus est civis, nec bonus historicus.

De Diana, & Ferdin. II.

Errabat Diana suis immista puellis;
 Quum procul ecce mei conspicit ora Ducis;
 Atque ait: huc, Nymphæ, concedite; namq; propinquat,
 Qui regat in savas certius arma feras.

De Mane, & Vespere.

Sol jubet exoriens, Faunos, Dryadasque puellas
 Quærere, & herbofo ducere monte choros.
 Declivis, vitreas suadet descendere ad undas,
 Doridaque, & Iulus o Galatea, tuos.
 Causa patet: quia, sublimes quum tendit in arces,
 Nos quoque per saltus, & juga summa rapit.
 Quum vero Hesperios petit imæ Tetyos amnes
 Exemplo ad fontes nos vocat ipse suo.
 Hinc adeo natura hominum loca mane requirit
 Ardua; cæruleis vespere gaudet aquis.

De Vulturno, & Pueri.

Miramur tacitis Vulturnum currere lymphis,
 Et tardos dura compede ferre pedes.
 At magis occulto mirabimur urier igni,
 Et puerum tota nocte vocare suum.
 Tunc etiam, formose puer, vaga flumina torques?
 An fuerit reges perdomuisse parum?
 Quinetiam combure Deos, Dominoque Deorum
 Arma move, & pulso da Ganymede merum.

In Quintium.

Clara tibi videor scripsisse Epigrammata, Quinti.
 Sunt, fateor: medio scripsimus illa die.
 Tu latebras obscurus amas; quia lumine nullo.
 Atque intempesta scribere nocte soles.

De Mercurio, & Amore.

Dum comes aligero Cyllenius iret Amori,
 Aliger incauto subripuit faculas.
 Deprensos tum fure, manum referebat ad arcum;
 Sed non inventa risit Amor pharetra.

In Tumulum Hannibalis.

Hannibal huc victas secum Charthaginis arces
 Transtulit; hæc ambos terra Libyssa tegit.

De Venere, & Junone.

Confidit nimium jaculo dum pulcher Adonis;
 Inguina fetosus candida rupit aper
 Accurrit miseranda Venus: tum Nupta Tonantis;
 Quid gemit hæc? nullo Mars meus ictus apro est:

In Fabianum.

Esse tibi sapiens, & vir, Fabiane, videris:
 At mihi nec sapiens, nec Fabiane, vir es.

De Prætre Præsede Deside.

Ait nefastas esse nundinas prætor;
 Fari recusat: quid nefastius dicas?

Atramentum Scriptorium.

Ferrum patre situ spumanti fervet aceto,
 Mandet ut æternis scripta voluminibus.
 Scilicet hoc illud, vatum voltare per ora,
 Hoc est. Pyramidas vincere, Nile, tuas.
 Infelix fatum: sanies rubiginis ergo
 Eripit inviso nomina nostra rogo?

Ad Federicum Regem.

Ne tibi non aliquid Jani misisse Calendis
 Arguar, aut lætam non celebrasse diem:
 Mittimus hibernis servatas mensibus uvas;
 Insuper & faustas addimus ore preces;
 Ut tibi qui nitido cum Sole renascitur annus,
 Felici redeat candidus usque pede.

In Mancinum.

Qui ferro fratres, stupro, Mancine, sorores
 Fas violare putat; quid putat esse nefas?

Tumulus Maximilla.

Hic hic siste, precor, gradum, viator.
 Hoc sub marmore Maximilla clausa est:
 Quæcum frigiduli jacent Amores,
 Et Lusus, Veneresque, Gratiæque.
 Hanc illi miseræ severa Clotho
 Pro dulci thalamo domum paravit.
 Has matri dedit, has patri querelas
 Pro plausu, choreisque nuptiarum.
 Quid firmum tibi, quid putes, viator.
 Mansurum inviolabile, aut perenne?
 Si quæ deliciæ juvenculorum,
 Et decus fuerat puellularum,
 Nunc eheu jacet ecce Maximilla,
 Luctus perpetuus juvenculorum,
 Æternæ & lacrimæ puellularum.

De Mirabili urbe Venetiis.

Viderat Hadriacis Venetam Neptunus in undis
 Stare Urbem, & toto ponere jura mari:
 Nunc mihi Tarpejas quantumvis, Juppiter, arces,
 Obice, & illa tui mœnia Martis, ait.

Si pelago Tibrim præfers; Urbem adspice utramque:
Illam homines dices, hanc posuisse Deos,

De Alfonso Duce Calabria.

Alfonfus magnum dum trajicit Apenninum:
Castraque non solita primus in Alpe locat:
Armorum sonitus, galæasque, ærataque tela
Silvarum dominæ pertimere Deæ.
Nec minus occultas Satyri petiere latebras,
Assueti imbelles ante videre feras:
Spectaruntque procul celsa de rupe silentes;
Agmina dum, & magnos cogeret ille duces.
Atque aliquis signa adspiciens, miratur, & inquit:
Imperium vobis urbis, & orbis erit.

Ad Cassandram.

Quarta Charis, decima es mihi Pieris, altera Cypris,
Cassandra una choris addita Diva tribus.

Ad Venerem.

Quid mihi te facilem blandis promittis ocellis,
Si miserum sic post uris, acerba Venus?
Non decet hoc Superos: aut te mihi fronte serena
Concilia, aut torvo lumine bella move.

De Galla.

Omnes, quos scripsi, versus vult Galla videre:
Mittam ego, pro libris si mihi labra dabit.

De Vetustino.

Emit sepulchro prædium Verustinus,
Sed quod futuros non sequatur hæredes;
Irratus æque mortuisque, vivisque.
Scribique curat grandibus notis, demens,
Viginti. In. Agro. In. Fronte. Ter. Pedes. Osto
Ha-

Habitat sub urbe scandulis tribus tectus :
 Ne pensione degravetur, aut sumptu.
 Dormit grabato, quo nec ipse jam vellet
 Dormire cimex, nec lacerta, nec forex.
 Cœnat per hortos alliumque, cæpasque,
 Et salgamorum jure livido caules:
 Vel, siquid optat unctius sibi poni,
 Piscatur ipsis in paludibus ranas:
 Aut e cloaca colligit meras sordes,
 Putrem palumbum, mortuumve caponem.
 Et doliorum turbidam bibit fæcem,
 Tamquam Falernum consulare, vel Chium,
 Opimianæ quod refuderint cellæ.
 Nec jam profestis hoc, sed Idibus tantum
 Sacrisque potat ferculis Calendarum.
 Et mane veste currit anxius rapta
 Ad architectos, marmorumque sectores,
 Ut de sepulchro conserat novas lites.
 Quos jam misellos pessimis modis mulctat;
 Ducit, reducit, distrahit, rapit, vexat,
 Per angiportus, viculosque, clivosque,
 Et per ruinas Urbis, & per anfractus:
 Monstrat theatra, porticusque priscorum,
 Arcusque claris Principum sacros armis;
 Hinc & Deorum templa, & obrutas thermas,
 Et quidquid altis fornicum subest clivis:
 Nec jam Favissas linquit, & nigros manes.
 Demum trecentis quum laboribus fractos,
 Et æstuentes pariter, & fame siccos
 Vix officinæ post meridiem reddit
 Jam feriatæ vectibusque adhuc clausæ;
 Culpat coronas, zophorumque permutat:
 Spiras reformat, & scapos columnarum:
 Et nunc Etruscas, nunc Corinthias mavult:
 Nunc Doricarum laudat ordinem tantum:
 Guttas, triglyphos, tænias, thoros, plinthos.
 Quid cum columnis nunc tibi, Vetustine,
 Aut cum voluta, Jonicisve pulvinis?

Dormi, miselle; fat diu laborasti:
 Cœnare fessos & aliquando permitte.
 Aut, si sepulchri cura te coquit tanta.
 Cadaver istud vel Gemoniis conde.

In Tumulum Neæræ.

Quæ voces? Charitum quæ circum pompa? Neæræ.
 Unde odor hic? cineri thura ministrat Amor.
 Unde pyra? ex pharetra, quinam struxere? Lepores.
 Ast hæc illacrimans quæ legit ossa? Venus.
 Fortunate lapis, tumuloque beatior omni,
 Tu regis in terris siquid honoris erat.

De Hybla.

Hybla, mei quondam dulcissima cura Marulli:
 Hybla, suburbano nuper humata solo:
 Accipe quæ multo promuntur verba dolore:
 Accipe de lacrimis humida ferta meis.
 Te rosa, te violæ, te mollis amaracus ornet;
 Te pia suspenso pondere velet humus.
 Et tibi, quod raræ possunt sperare puellæ;
 Contingant vatis carmina docta tui.

De Aufidio.

Dum caput Aufidio tractat chirurgus, & ipsum
 Altius exquirat, quo videat cerebrum.
 Ingemit Aufidius; quid me, chirurgus, fatigas?
 Quum subii rixam, non habui cerebrum.

Ad Alfonso.

Qui prius Herculeæ sensit Leo vulnera clavæ,
 Hic, Alfonse, tuos corrueat ante pedes.
 Quæque viret nostras quercus passura secures,
 Deferet immundos fulmine tacta suos.

Viſta dabit Bellona manus: Pax arva revifet:

Claudentur diræ Marte ſedente fores.

Tunc pia Parthenope lætos tibi ducet honores.

Per fora, per vicos otia vulgus aget.

Sebethoſque pater fluvis metuendus Etruſcis,

Aurea cæruleum tollet ad aſtra caput.

In Lydam.

Quum dixi medio tibi macram algere ſub æſtu,

Non dixi fluvium, Lyda: quid ergo? cutem.

In Ollum.

Omnia facturum te dicis, nil facis, Olle.

Nil mirum: levius dicere, quam facere eſt.

Ad Rufum.

Tamquam priſca mihi, ſaxoque inventa vetuſto,

Diſticha, Ruſe, ſoles ſæpe referre tua.

Stultum adeo me Ruſe, putas? ego tam mala credam

Carmina Romano marmore poſſe legi?

Archemoro longos aſſingis Neſtoris annos.

Andromaches puerum Laomedonta vocas.

Deſine mentiri Pyliam, Phrygiamque ſenectam.

Sint vetera hæc aliis, mi nova ſemper erunt.

De Cypariſſo Puelo.

Flebat adhuc mœrens cervo Cypariſſus adempto,

Quum ſua conſpexit cortice membra tegi.

Delius exclamat: Quid noſtro, ſilva, dolore

Creſcis? Tu Daphnen, tu Cypariſſon habes.

De Harmofyne.

Harmofynen quiſquis ſeu vir, ſeu femina vidit,

Deperit: anne oculos Actius unius habet?

De Jucundo Architecto.

Jucundus geminos fecit tibi, Sequana, pontes:
Jure tuum potes hunc dicere Pontificem.

De Ænea & Didone.

Immemor ah miseræ cur enseni linquis Elysæ,
Nate Dea? profugas non gravat ille rates.
Anne parum fuerat causam dare mortis acerbæ,
Ni ferrum fugiens tū quoque triste dares?
Tolle, precor, tumidas tecum hoc, jam tolle per undas.
Discessu, fatis est, si perit illa tuo.

In Cæcilianum.

Si tibi per genium fas est jurare Minervæ,
Per Veneris flavas, Cæciliane, comas;
Nec jubar excipitur Solis, nec cornua Phœbes,
Nec Capitolini crura, caputque Patris:
Cur mihi tu ventrem, cur intestina Deorum,
Hispana tactus religione, sonas?
Non pudet heu cælum rebus fœdare pudendis?
An credis magnos hæc quoque habere Deos?

Ad Marinum Caracciolum.

O dulce, ac lepidum, Marine, factum,
Dignum perpetuo joco, atque risu,
Dignum versiculis, facetiisque.
Necnon & salibus, Marine, nostris.
Ille maximus Urbis Imperator
Cæsar Borgia, Borgia ille Cæsar,
Cæsar patris ocellus, & sororis,
Fratrum blanditiæ, quies, voluptas,
Montis pupulus ille Vaticani.
Ille inquam dominæ Urbis inquinator.

Cæsar Borgia, Borgia ille Cæsar,
 Mœchus ille fororis, atque adulter,
 Fratrum pernicies, lues, sepulchrum,
 Montis bellua tetra Vaticani;
 Quingentas modo qui voravit urbes
 Imbutus scelere, & malis rapinis,
 Urbes sub ducibus suis quietas,
 Quascumque aut Latium ferax virorum,
 Aut Campania pinguis, aut per alta
 Divisi juga continent Sabini:
 Hisque ingessit Ariminum, Pisaurum,
 Urbinum, Populoniâmq; magnam,
 Camertes pariter, Forumque Livi,
 Cornelique Forum, Faventiamque,
 Et quantum Æmiliæ est, Etruriæque,
 Quantum circuitu hinc & inde longo
 Neptuni lavat æstuantis unda.
 At nunc quis neget esse opus Deorum?
 Dum vecors animi impotente morbo,
 Quærit plura, nec est potis misellus
 Explere ingluviam periculosam:
 Ecce ecce evomit; o Jovem facetum,
 O pulchram Nemesim, o venusta fata.
 Verum scilicet id, Marine, verum est,
 Quod dici solet, en fides probat nunc;
 Fortunam si avide vorare pergas,
 Eandem male concoquas, necesse est.
 Ut jure evomere hunc putemus ipsum,
 Qui tantum miser hausit oppidorum
 Ast id omne, quod ausit, oppidorum,
 Quod quinque assiduis voravit annis,
 Imbutus scelere, & malis rapinis,
 Scis quot evomuit diebus? uno.
 O lucem niveam, o Jovem facetum,
 O pulchram Nemesim, o venusta fata,
 O dulce, ac lepidum, Marine, factum.

De Cæsare Borgia.

Aut nihil, aut Cæsar vult dici Borgia: quid ni?
 Quum simul & Cæsar possit, & esse nihil.

Ad eundem.

Omnia vincebas: sperabas omnia, Cæsar.
 Omnia deficiunt: incipis esse nihil.

Dies Genialis.

Aureli, perfunde meis unguenta capillis,
 Tu super & vernas sparge, Nearchæ, rosas.
 Sed prius æstivum ramis defendite solem;
 Et viridi mollem sternite fronde thorum.
 Non plumæ, non picta juvant me stragula, nec quæ
 Pavonis vario sponda colore nitet.
 Larga coronata disponite pocula mensa;
 Serino & gelidas adfociate nives:
 Certatimque leves potanti inducite somnos.
 Sic juvat ætatis ducere fila meæ.
 An scimus miseri, quid lux ventura minetur?
 Vivamus: mortem fallere nemo potest.

Ad Amicam.

Da mihi tu, mea lux, tot basia rapta petenti,
 Quot dederat vati Lesbia blanda suo.
 Sed quid pauca peto, petiit si pauca Catullus
 Basia? pauca quidem si numerentur, erunt.
 Da mihi, quot cælum stellas, quot litus arenas,
 Silvaque quot frondes, gramina campus habet;
 Aëre quot volucres, quot sunt & in æquore pisces:
 Quot nova Cecropiæ mella ruentur apes.
 Hæc mihi si dederis, spernam mensasque Deorum,
 Et Ganymæda pocula sumpta manu.

Ad

Ad Vesbiam.

Adspice, quam variis dstringar, Vesbia, curis.
 Uror, & heu nostro manat ab igne liquor.
 Sum Nilus, sumque Ætæna simul: restinguite flammam.
 O lacrimæ, lacrimas ebibe, flamma, meas.

Ad Æglen.

Si tibi sum Phœbus; si sum tibi Juppiter, Ægle:
 Cur tu non Daphne sis mihi, non Danaë?

Ad Animum suum.

Arstisti; & miseræ consumpsit flamma medullas;
 Aridaque in cineres ossa abiëre leves:
 Flevisti; roremque oculi fudere perennem;
 Sebethus lacrimis crevit & ipse tuis;
 Ardendi, flendique igitur quæ tanta cupido est?
 O anime, exæquias disce timere tuas;
 Neve iterum tua damna, iterum tua funera quæras:
 Sirenum scopulos præterisse juvet.

In Nolam Urbem.

Impensum Musis nomen, male grata petenti
 Virgilio optatam Nola negavit aquam:
 Noluit hæc eadem Joviano rustica vati
 Hospitium parvæ contribuïsse moræ:
 Idcirco nimirum hoc dicta es nomine, Nola,
 Nolueris magnis quod placuisse viris.
 At tibi pro scelere hoc cœnoso fusa per agros
 Exhaustit populos Styx violenta tuos.
 Jamque quid, o nullis abolenda infamia sæclis,
 Imprecer? & cœlum desit, & unda tibi.

De Cassandra Marchesia.

Desine formosæ dotes numerare puellæ ;
 Desine jam extinctas sollicitare faces .
 Namdum sæpe comas , frontemq; , humerosq; , manusq;
 Commemoras ; proprios extruis ipse rogos .
 Dumque oculis Cassandra , animo Cassandra recurfat ;
 Cassandra heu mentis jus habet omne tuæ ;
 Blandus Amor tacitis subreplit in ossa venenis .
 Sic sibi vel fatum quilibet esse potest .

De Morinna .

Sit spectanda comis , sit pulchrò corpore tota ,
 Sit Venus , & blandas spiret ab ore rosas :
 Aoniasque Deas , ipsam quoque Pallada vincat
 Ingenio , & dulci pectore mella fluant :
 Dum tamen ire mihi noctes Morinna quietas ,
 Et sinat arbitrii libera jura mei .
 Arsimus : & primos miseri deflevimus ignes :
 Hoc fatis : extremo turpe in amore mori .

De Puliciano .

Vanas Gigantum iras , & impetus graves
 Miratur aliquis audiens mortalium ;
 Ansumque cælo vincula inferre irrita
 Sævum Typhoëa , quum jugosum Pelion
 Adderet Olympo , matre nec Terra satum
 Agnosceret sese ; impium donec Pater
 Iratus ardenti igne substulit caput ;
 Ut par erat : nam quis petat sanus Deos ?
 At nunc quis hoc , quis hoc ferat mortalium ?
 Iners , pusillus , unus heu pulex ciet
 Turmas , cohortes , copias , manipulos
 Muscarum : & altos scandere adparat thoros
 Heroum : opacis qui sub umbris arborum
 Strati , ac perenni flore subfulti caput ,

Ducunt quietem perpetem, æternam, optimam;
 Nec nostra curant dicta, vel facta amplius,
 Ut qui beatos incolant tuti locos;
 Et nomen alta in arce sacrarint suum,
 Functi periculis, & malis laboribus;
 Cunctasque Fortunæ improbæ calcant minas,
 Nedum pusilli Pulicis morsus leves.
 At tu, moleste, amare, velane, impie
 Pulex, inepti cobcicator agminis,
 Quo proripis te? quo vocas muscarias
 Istant phalanges? quo volatiles globos
 Impellis audax? i procul, miser, miser,
 I, criminose, maximam in malam crucem.
 Haud fas quietas Manium sedes Deûm
 Muscas subire, pulicumque copias.
 Nil hic negoti vel tibi, vel pessimis
 Tuis manipulis: quid moraris, impie?
 Abi profundam in noctem, & ultimum Chaos.
 Speranda certe gloria hic nulla est tibi.
 Quos Dî probavere semel, hos semper probant.

Actæon marmoreus.

Viderat Idæo nudas in vertice Divas
 Phryx Paris, & dixit: Vincis utramque, Venus.
 At si, Gargaphiis quam nos male vidimus undis,
 Vidisset, poterat dicere: Cede, Venus.

Orpheo Respicienti.

Hoc fuit, infelix, & adhuc heu respicis, Orpheu,
 Quod te, quod miseram perdidit Eurydicen.

Echo loquitur.

Vidi, arsi, flevi, tristemque (heu fata) repulsam
 Spreta tuli: sum nunc vox, sonus, aura, nihil.

Ea-

Eadem Jecatur.

Quum facie caream, quæris, cur dicar imago:
Quum tua verba sequar; dic, ubi lingua mea est?

In malum Librum.

Si fapis, hospes, abi; miserum neu t'inge libellum,
Non hic Mæoniden, Virgiliumve leges,
Sed fœdas Bavii chartas, & olentia Mævst
Carmina, Romani dedecus eloquii.
Quid dubitas sacros incendia pascere lucos:
Abnuerit liquidas si dare Phœbus aquas?

Laudat Federicum Regem.

Quum vehor picta vacuus phaselo;
Et modo septos jaculis echinos,
Nunc bene hærentes scopulis laboro
Vellere conchas:
Tange vocales studiosa chordas,
Musa; & auratum moderare plectrum:
Pauca de multis referamus acta
Regis amati.
Qualis herbofo spariata campo
Virgo, jam matris decus, & voluptas,
Nescit e solis violis coronam,
Cetera linquens.
Hic ubi veras imitata turres
Tor simul pinnis, niveisque testis,
Rupe Mergillina sedens, propinquum
Spectat in æquor,
Adsit ex imo Galatea fundo,
Nil timens sævos Polyphemi amores:
Nec mihi durum refluxens canenti
Obstrepat unda.
Sit licet magnus, trepidasque turmas

Fregerit primis Federicus ausis ;
 Quum puer celfas penetravit Alpes,
     Saxaque Rheni :
 Texerit latis pelagus carinis,
     Dalmatùm dices populatus urbes :
 Senferit presso prope fulminantem
     Ore Timavus ;
 Cinxerit sacra meritum corona
     Et caput ; Gallos quoniam feroces
 Contudit : totas revocarit Orci ex
     Faucibus urbes :
 Nil tamen majus , nihil egit unquam
     Fortius ; quam quod titubante regno ,
 Quum sibi sceptrum , & diadema posset
     Sumere turus ;
 Conjugem caram , propriosque natos
     Liquit , & fidas lacrimas clientum ,
 Fratris heu pulsam sobolem secutus
     Per mare vastum .
 Ergo nunc illi Moderator alti
     Ætheris ; cui sunt pia facta curæ ;
 Regium frontis decus , & negatos
     Addit honores .
 O Fides , rarum , placidumque Numen ;
 O mihi nullis reticenda sæclis :
 Te te ego æternum prece , victimisque
     Pronus adorem .

De Andrea Mattheo Aquivivo .

Cernis , ut exultet patriis Aquivivus in armis ;
     Duraque spumanti frena relaxet equo ?
 Quis mites illum Permessi hausisse liquores
     Credat , & imbelles excoluisse lyras ?
 Consurgunt niveæ fulgenti in casside cristæ :
     At clypeus torvo Gorgonis ore tumet .
 Maeste animo , rigidum Musas qui stringere ferrum ,
     Qui Martem doctos cogis amare choros .

450   **ACTII SYNCERI**
Hæc ducis est virtus, non uni insistere palmæ;
Sed nomen factis quærere, & ingeniis.

In Bubonem.

Nam quis te, inepte Bubo, tam stolidus furor
Adegit importunum inire prælium,
Isto indecenti rostro, & alis luridis?
Quid bellicosæ volucris, insulse, asperos
Laceffis unguis? desine, miser, dum licet;
Ne dormientis excites somnum tuo
Cum maximo, ut par est, malo, ac clade ultima.
Sed pervenire vis in ora vulgi; & hac
Via cupis scelestæ, fieri notior?
Non assequere: nec profecto tam bono
Fruere fato. An hoc pudendo sanguine
Se tingat Aquila, fulminum & cæli immemor?
Ponenda honestæ mortis hæc spes est tibi.

Ad Mathonem.

Ut mandem victura meis tua nomina chartis;
Dicis amicitiam te, Matho, velle meam.
Et tibi semper in ore Duces, quos Grajus Homerus,
Quos noster Latia vexit in astra tuba.
Dumque ego sum tanti te iudice; venit ab horto
Cum donis olitor bisve, semelve tuus,
Scilicet æterni pretium mihi grande daturus
Nominis, & fidæ pignus amicitiae.
O Matho, quam felix, & amico, & vate reperto es,
Quam felix horro, muneribusque tuis;
Si quod Diis genitis vix tot peperere labores,
Id tibi lactucæ, prototomique dabunt.

De Patria Homeri.

Smyrna, Rhodos, Colophon, Salamin, Jos, Argos, Athe-
Cedite jam: Cælum patria Mæonidæ est.   [næ,

De Luna, & Pane.

Effudit longas Tegeæa in rupe querelas
 Pan captus forma, candida Luna, tua.
 Quumque levi calamos cera conjungeret, addit:
 Prædata es sensus tu quoque, canna, meos.

In Tumulum Amarantæ.

Hic Amaranta jacet; quæ, si fas vera fateri,
 Aut Veneri similis, vel Venus ipsa fuit.

Ad Ferrandum Regem.

Ex ferro nomen tibi sit licet, aurea condis
 Sæcula; nam sub te Principe nemo metit.

De Summontii Pietate.

Excitat obstrictas tumulis Summontius Umbras;
 Impleat ut sanctæ munus amicitia.
 Utque prius vivos, sic & post fata sodales
 Observat; tristes & sedet ante rogos.
 Nec tantum violas cineri, ac benevolentia ponit
 Serta; sed & lacrimis irrigat ossa piis.
 Parva loquor: cultis reparat monumenta libellis:
 Quum possint longam saxa timere diem.
 At tu, vivaci quæ fulcis nomina fama,
 Poscenti gratas, Musa, repende vices:
 Ut quoniam dulces optat sic vivere amicos;
 Vivat, & in libris sit facer ille meis.

De Venere, & Diana.

Incultam adspiciens silvis Cytherea Dianam,
 Risit, &, An tendes retia semper? ait.
 Cui Dea casta: Feris cur non ego retia tendam;
 Tendere si potuit Vir tuus illa tibi?

Ad Æglen.

Absentem quæris, præsentem despicias, Ægle.
Non redamas; sed me vis in amore mori.

De Venere, & Priapo.

Tractabat clypeum Marti placitura Dione:
Sævaque feminea sumserat arma manu.
Pone, Dea, exclamat petulanti voce, Priapus;
Pone; decent istas hæc magis arma manus.

In Gelliam.

Quem tu nunc patrum, nunc patrem, Gellia, dicis;
Hic tibi nec patruus, Gellia, nec pater est.

In Flaccum.

Non largitur opes, & vult Epigrammata Flaccus.
Jure suo hæc poscit: vult sibi verba dari.

De Peto Compatre.

Petus deliciæ tuæ, Dione;
Uni cui Charitum sales beatos,
Cui fontes dederas facetiarum,
Ac risus simul eleganter omnes;
Petus mortuus est tuus, Dione,
Petus Compater usque ad astra notus.
Qui puro niveæ colore mentis
Vincebat nitidissimos olores.
Cui de lacteolis tuis papillis
Donarunt violas Jocu'que, Amor'que,
Donavit teneram Thalia myrtum.
Mox promens citharam decentiorem,
Versus addidit eruditiores.
O sævæ nimium, malæque Parcæ,
Vestros non potuit tenere fufos
Petus; qui rapidas domare tygres,
Qui duras potuit movere quercus

Vestras non potuit colos morari.
 Sic, sic occidis heu, miselle Pete:
 Nec te Piërides tuæ, nec ipsa
 Quæ te per Paphon, & Gnidon virentem,
 Per colles Amathuntios vocavit,
 Fatis eripuerè tam malignis.

At non unanimes tui sodales,
 Quos tu pectore tam pio colebas,
 Quos tristes obitu tuo relinquis,
 Hoc duro tibi defuere casu.
 Quin me trans Ligerim, ferosque Celtas,
 Lustrantem Morinùm pigras paludes,
 Dum quæro Oceani ultimos recessus;
 Veris nuncius obruit querelis.

Ergo quid tibi tam vagus viator,
 Cui nec pulchra Neapolis, nec alti
 Colles Pausilypi, nec ipse adesset
 Sebethos pater, aut pater Vesevus;
 Inferre exsequiarum, amice, possem?

Rupem, quam vagus hinc, & inde Nereus
 Alterna veniens retundit unda,
 Accessi & procul angulo in supremo
 Stans, supra pelagi alluentis æstus.
 Manes terque quaterque convocavi.
 Hic fudi lacrimas amariores:
 Hic vici gemitus vel unus omnes,
 Omnes & simul omnium querelas:
 Mox quamvis cineri tuo decentem
 Pontanus tumulum pararit, ac te
 Cognatas veneretur inter Umbras:
 Quamvis & diuturnius sepulchrum,
 Quod nec sæcula vincere ipsa possint,
 Divinis paret excitare chartis:
 Nostrum non tibi qualecumque munus
 Inter frigora, solitudinesque
 Cessavit: nec honore te supremo
 Fraudavi miser: hoc scit ipsa Tety's;
 Scit latè Oceani unda Gallicani.

Stant aræ tibi, stat videnda nautis
 Terreni tumuli pusilla moles;
 Et buxus super, & dicata quercus.
 Nam myrtum regio illa non habebat.
 Quæ jussit pietas sacrare, ut esset
 Naturæ tibi terminus sepulchrum.

Ignes Nocturni Romæ.

Adspicis, ut picti vultus imitetur Olympi,
 Cæter & astriferos vincere Roma polos.
 Scilicet hos, Auguste, tibi largitur honores:
 Ne cupias magni testæ videre Jovis.
 Alta coronatæ jactant incendia turres:
 Et Vaticano fulmina monte tonant.
 Dumque palam tantos cupit ostentare paratus
 Urbs nimium in laudes ambitiosa suas:
 Vivant astra, inquit, summo contenta Tonante;
 Pareat Augusto dummodo Roma suo.

De Tyrannis & Bruto.

Quum tot Tarquinius passim confurgere cernas;
 Miraris, Brutum cur ferat Italia?

In Tumulum Pueri.

Nate, patris, matrisque amor, & suprema voluptas,
 Accipe, quæ nobis te dare par fuerat.
 Busta cheu, tristisque notas damus; invida quando
 Mors immaturo funere te rapuit.

In Degenerantem.

Nomen avi, non facta refers: diceris ab illo
 Alter, sed juvenis tu, precor, ille senex.

De Jove, & Cupidine.

De Veneris Nato quæsta est Diætynna Tonanti,
 Quod nimis ille Puer promptus ad arma foret.
 Tum Pater accito ostendens grave fulmen Amori,
 Hoc tibi, sæve Puer, spicula franget, ait.
 Cui lascivus Amor motis hæc reddidit alis:
 Quid si iterum posito fulmine Cycnus eris?

In Riccium.

Ægrotat sedis vitio, & male Riccius audit.
 Quid, si esset furdus Riccius auriculis?

De Danaë, & Jove.

Formosam Danaën munibat ahenea turris:
 Et fatis hoc vanus credidit esse Pater.
 Indoluit, teneræ miseratus fata Puellæ
 Juppiter, & subito factus amator, ait:
 Ergo arcere potes Natam Divisque, virisque?
 At si non arces imbris, imber ero.

De Lucio Grammatista.

Noctes, & noctes iterat dum Lucius, illi
 Perpetuam noctem præbuit altus Arar.

De Vulcano, & Venere.

Horrida Cælicolis narrabat prælia Mavors.
 Sævaque terribili capta trophæa manu:
 Quod Venus audiret, doluit Vulcanus, & Heus tu;
 Inquit, an expectas, ut mea vincla canat?

De Seipſo.

Miraris, liquidum cur non diſſolvor in amnem,
 Quum numquam ſiccas cogar habere genas.
 Miroſ ego, in tenues potius non iſſe favillas,
 Aſſiduæ carpant quum mea corda faces.
 Scilicet ut miſero poſſim ſupereſſe dolori,
 Sic lacrimis flammas temperat acer Amor.

De Hercule, & Jove.

Pendebat Phrygii Tirynthius ore miniſtri;
 Delicias magno dum facit ille Jovi.
 Tum Pater, haud equidem favi, fortiffime, dixit,
 Formoſum rapuit quum tibi Naïs Hylan.

De Venere, & Pallaâ.

Induerat thoraca humeris, galeamque decoro
 Aptarat capiti, Marte jubente, Venus.
 Nil opus his, Sol, Diva, inquit; ſumenda fuerunt,
 Quum vos ferratæ circuire plagæ.

Catonis Tumulus.

Hic, ubi Libertas, magni & jacet Umbra Catonis;
 Quam melius poterant Cæſaris oſſa tegi!

De Venetorum Signis.

Romanas Aquilæ poſtquam liquere cohortes;
 Magnanimus turmas ducit in arma Leo.

De Andrea Matthæo Aquivivo, Duce Hadrie.

Mæſta Bituntinæ duxerunt otia Nymphæ,
 Nec Faunis ſolitos exhibuere choros.

Scilicet optato quidquid sine Principe cernunt,
 Ingratum est, tantus Principis urget amor.
 Nec satis est, positis arcum sprevisse sagittis,
 Questibus & totos continuasse dies.
 Ast etiam nostris faciunt convicia terris:
 Et nos Sirenas, Lotophagosque vocant.
 Vera loquor: Divæ, veniam date vera loquenti:
 Non amor hic certe, sed magis invidia est.

De Crinibus Telefine.

Dum nectit flavos auro Telefina capillos;
 Contraxit radios Phœbus, & erubuit:
 Mox hæc ad superos: En auro jungitur aurum:
 Hoc est mortales, hoc superare Deos.

In Galeatium Caracciolum.

Hippoliten, Leden, Telefinam diligis unus:
 Dic mihi, quid tota restat in urbe boni?

In Theatrum Campanum.

Dicite, Semidei, silvarum Numina, Panes,
 Et si qua adventus Nympha fugata meo:
 Cui licuit tantas saxorum evertere moles,
 Quas jam disjectas vix nemora alta tegunt?
 Hisne olim sueta est cuneis Campana juvenus
 Amphitheatrales læta videre jocos?
 Nunc ubi tot plaususque hominum, vocesque canoræ,
 Tot risus, tot jam gaudia, tot facies?
 Scilicet, heu fati leges, rapit omnia tempus;
 Et quæ sustulerat, deprimit ipsa dies.

De Fonte Mergillines.

Est mihi rivo vitreus perenni
 Fons, arenosum prope litus; unde

Sæpe discedens sibi nauta rores

Haurit amicos.

Unicus nostris scatet ille ripis,

Montis immenso sitiente tractu,

Vitifer qua Pausilypus vadofum ex-
currit in æquor

Hunc ego vitta redimitus alba,

Flore, & æstivis veneror coronis;

Quum timent amnes, & hiulca sævum

Arva Leonem.

Antequam festæ redeunt Calendæ

Fortis Augusti; superantque Patri

Quattuor luces; mihi tempus omni

Dulcius ævo.

Bis mihi sanctum, mihi bis vocandum,

Bis celebrandum potiore cultu,

Duplici voto, geminaque semper

Thuris acerra.

Namque ab extremo properans Eoo,

Hac die primum mihi vagienti

Phœbus illuxit, pariterque dias

Hausimus auras.

Hac & insigni peragenda ritu

Sacra solennes veniunt ad aras;

Nazarî unde omnes tituli, meæque

Nomina gentis;

Nazarî vastas cohibentis undas

Æquoris, sævosque domantis æstus,

Quidquid & vani truculenta jussit

Ira Neronis.

O decus cœli, simul & tuorum,

Rite quem parva veneramur æde;

Cui frequentandas populis futuris

Ponimus aras:

Si mihi primos generis parentes,

Si mihi lucem pariter dedisti;

Huc age: & fontem tibi dedicatum

Sæpe revise.

Divo Nazario .

Natali quod, Dive, tuo lucem editus hausi;
 Quod tua nascenti lux mihi prima fuit:
 Actius hoc riguo parvum cum fonte sacellum
 Dedico; tu nutu fac rata vota tuo:
 Ut quæ Sextiles lux venerit ante Calendas
 Quarta, sit hic generi bis celebranda meo;
 Et quod solennes revocat tua festa per aras;
 Et quod natalem contigit esse meum.

De Lauro ad Neritinarum Ducem .

Illa Deum lætis olim gestata triumphis,
 Claraque Phœbæ laurus honore comæ,
 Jampridem male culta, novos emittere ramos,
 Jampridem baccas edere desierat.
 Nunc lacrimis adjuta tuis revirescit: & omne
 Frondiferum spirans implet odore nemus,
 Sed nec eam lacrimæ tantum juvere perennes;
 Quantum mansuro carmine quod colitur.
 Hoc debent, Aquivive, Duces tibi, debet & ipse
 Phœbus; nam per te laurea silva viret.

In Tumulum Cotte Veronensis .

Sperabas tibi docta novum Verona Catullum:
 Experta es duros bis viduata Deos.
 Nulla animum posthac res erigat: optima quando
 Prima rapit celeri Parca inimica manu.
 Quæ tamen ut vidit morientis frigida Cotta
 Ora; suum passa est crimen, & erubuit.

In Picentem Medicum .

Quod noctu latras, quod fellas olfacis unus;
 Da veniam, Picens, hoc canis est vitium.

Sed

Sed quia tu Cynicus vis dici, & Clinicus idem:
Esse idem poteris Merdicus, & Medicus.

De Ferdinando Juniore.

Si merita audieris Ferrandi; Nestora credas:
Si numeres annos; dixeris Ancilochum.

In quemdam.

Ne valeam, Superi, bene si facere hic pote, quem fors
Exsilio, & vinclis vexit ad imperium.
Et peream ni cuncta evertere jam volet hic, qui
Nil meminit præter vincula, & exilium.

Tumulus in quo ploratur Filius unicus.

Cur heu Lætitiâ falso dixere parentes,
Tristitiâ qui me dicere debuerant?
Natus erat miseræ lux unica matris, ocellus
Unicus; hunc Lachesis noxia subripuit.
I nunc, vel Nioben confer mihi; cujus habet fors?
Hoc melius, fieri faxea quod potuit.

In Picturam.

Anna Parens, cui coelestem sperare Nepotem
Contigit intactæ Virginis, Anna, Parens:
Ut tandem tete meliori in sede locares,
Credibile est artes edidicisse novas.
Scilicet obscenæ semper convicia turbæ,
Et scelera antiqui perpetuar domini?
Vix hæc; & medicas invadis protinus artes;
Nec mora, jam cæcis lumina restituis.
Accurrunt ægri; complentur compita rhedis;
Occupat angustas sedula turba vias.
Ecce in quo picta es, paries excinditur; & te
Accipit hospitio Nata benigna pio.
Nimirum sapias, Anna; hoc contulit ipsa senectus:
Haud aliter poteras hac caruisse domo.

De Junone, & Ganymede,

Jusserat Iliacum mensis adflare ministrum
 Juppiter: at conjux, quis mihi miscet, ait?
 Ille vetercundis libat crystalla labellis:
 Cui Dea: amatori da, puer, ista tuo.

In Catonis laudem.

Quæ tegit extinctum cum Libertate Catonem,
 Insultat tumulis, Cæsar, arena tuis.

De Homero in Latinum verso.

Quid septem de Vate sacro contenditis Urbes?
 Ecce potest civem dicere Roma suum.
 At vos aut nostrum, si fas, auferte Maronem;
 Aut alium vobis quærite Mæoniden.

In Tumulum Assanii.

Tu, qui disiectos artus, inhumataque furtim
 Assanii occulto membra refers tumulo;
 Macte animi pietate, tamen nihil irrita busti
 Gloria tam claros afferet ad cineres:
 Quandoquidem voluit potius sic sparsa jacere,
 Quam cadere ad tristes nobilis umbra rogos.
 Nunc latè exigui fines egressa sepulchri,
 Eoum fama verberat Oceanum.
 Contempfit dulcemque animam, floremque juventæ;
 Sanguine ut agnato dedecus elueret.
 Quumque hausit sævi stricto latus ense Tyranni;
 Laudem obitu statuit quærere, non tumulum.
 Quodque magis mirere; hilaris, ridensque cruentos
 Carnificis cultros cernere sustinuit.
 Dissimulet patriam; taceat nomenque, genusque:
 Qui facit hoc, dicit se Lacedæmonium.

In Tumulum Caudole .

Heu quæ te rigidi rapuit vis efferæ fati ;
 Quis matri miseræ tot peperit lacrimas ,
Flos veterum Caudola , virûm ? tibi mœsta sepulchrum
 Illa dedit , tristes Actius hos titulos ;
Hos titulos , qui te nigras descendere ad umbras ,
 Obduci Stygia non patientur aqua ,
Tempora miretur quivis sua : talis Achilles ,
 Talis , quum caderet Martius Hector erat .
I , precor , i nullos non durature per annos ,
 Nestoreos qui jam vivere dignus eras .

De Jove , & Amore .

Juppiter infractos jactat dum sæpe Gigantes ;
 Et sibi servati dat decus omne poli :
Sic est , inquit Amor ; namque hoc mugire solebas
Tunc quoque , quum torva fronte juvenus eras .

Hymnus ad D. Nazariam .

Nazari , heu quis me tibi ad hanc supremi
 Litoris ripam , quis ad hos putasset
Tethyos fluctus , quis ad has daturum
 Thura paludes ?
Post tot emensos pelago labores ,
 Tot pererratos populos , sub ipso
Fine terrarum datur ecce amicum
 Cernere Numen .
Ergo in extremis , Pater alme , terris
 Barbaræ norunt tua sacra gentes ,
 Qua latus dextrum Liger æstuosis
 Obiicit undis .
Jamque & Aulercos genus acre , & ipsos
 Cernis ad te Lexovios citato
Essedo , & picta volitare flavos

Puppe Britannos.

O mihi semper geniale cœli

Sidus, o famæ decus omne nostræ,

Auctor o idem mihi gentis, & spirabilis auræ.

Se tibi debet proavorum origo, &

Sanguinis si sunt decora ulla nostri:

Debet & præsens genus, & futurum,

Debet & hæc lux

Sacra; quæ magnum mihi prima Solem

Obtulit nascenti, & inane aperti

Aëris, pulchrosque micantis æthræ

Tot simul ignes.

Hinc tuis per me dare grata templis

Munera, hinc natalicias coronas

Annuis suevit sociare fertis,

Dum fuit hæc fors.

Nunc in ignotis vagor ecce campis,

Regis heu cari exilium secutus;

Dum fides, & fas, & amor, piusque

Me rapit ardor.

I, puer, buxum nemore e propinquo

Collige, & siquas tibi litus offert

Quercuum frondes: celebrare mœstum

Sic juvat annum.

O, ubi dulces patriæ recessus

Abluis, Sebethæ, loca illa myrto

Constita; o, qui Pausilypi virentes

Det mihi citros,

Qua tuum lambens maris unda fontem

Margines parvi minuit facelli,

Nostrum opus; quo se recreet quotannis

Lata juventus.

Quæ tibi sacris operata arenis:

Frondebis remos, celeresque cymbas

Ornat; & forsan mea nunc, ut olim,

Dona requirit.

Heu, Pater, cur heu mihi ad institutos

Non licet jam jam properare cursus?

Cur vetor templis, & adesse ludis

Rite dicatis?

Sit satis ventos tolerasse, & imbres,

Ac minas fatorum, hominumque fraudes:

Da, Pater, tecto salientem avito

Cernere fumum.

De Amore fugitivo.

Quæritat huc illuc raptum sibi Cypria Natum:

Ille sed ad nostri pectoris ima latet.

Me miserum, quid agam? durus Puer; aspera Mater;

Et magnum in me jus altera, & alter habent.

Si celem; video, quantus Deus ossa peruret:

Sin prodam; merito durior hostis erit.

Adde, quod hæc non est, quæ Natum ad flagra reposcat,

Sed quæ de nostro bella cruore velit.

Ergo istic, fugitive, late; sed parcius ure:

Haud alio poteris tutior esse loco.

De Camilla Scalampa Mediolanensi.

Fumantem ambustis olim Phaëtonta quadrigis

Excepit rapidis fluctibus Eridanus.

Ecce recens, Ticine, tibi de Sole trophæum

Erigit auratis culta Camilla comis.

Nam Deus ille tuis ausus concurrere ripis,

Majoris Numen sensit adesse Deæ.

O fatum fluviorum! ergo nova fabula vestris

Semper erunt Nymphis aut Pater, aut Phaëton.

De Violante Grappina, Femina Præclariss.

Dialogus Veneris, & Amoris.

Ven. Unde mihi has violas affers, Puer? Am. accipe, Ma-

Quando aliud calida de nive nil potui.

Ven.

Ven. De nive tu calida violas? *Am.* perstrinxit ocellos
 Candor: & ecce, nivem quod puto, pectus erat
Ven. Mira refers: sed tela ubi sunt illa aurea? *Am.* habebã
 Quum legerem violas; nunc Violantis habet.

Hymnus Divo Gaudiofo.

Gaudete, cœtus Virginum,
 Plenas habentes lampadas,
 Sponsus sacras ad nuptias
 Venit repente: surgite.
 Venit serenus Lucifer,
 Nocturna pellens sidera:
 Optata lux solennibus
 Adest dicata gaudiis;
 Lux clara, qua fugans nigram
 Mundi Sator caliginem,
 Vestri latere gloriam
 Patris diu non passus est;
 Qua Gaudiofi segmina,
 Tot inreperta sæculis
 Suis videnda civibus,
 Dives retexit urnula.
 O ter beate, & amplius,
 Lapis pusille, qui tuo
 Tanti verendum Præsulis
 Sinu recondis pulverem.
 Præsul sed o beatior;
 Claræ decus Neapolis,
 Tuæ benignus patriæ
 Fer, Gaudiose, gaudia.
 Adsit fides, & veritas;
 Adsit probata castitas:
 Morbos, famem, pericula
 Tuis repelle mœnibus.
 Ergo tibi sit gloria,
 Inseparata Trinitas,
 Tom. VIII. Gg Ver-

Verbum, Paterque, & Spiritus,
Qui condidisti omnia.

De eodem ad Vesperas.

Audiat surgens pariter, cadensque
Sol tuas laudes, meritosque honores,
Urbis o nostræ columen, tuæque
Gloria gentis,

Audiat cælum, mare, terra, & aër,
Annuos ritus tibi dum novamus,
Dum damus flammis adolenda sacris
Thura per aras.

Huc ades festa redimite fronde,
Cœlitum plausus, choreasque linquens;
Et tuam sedem, tua, Gaudiose,
Ossa revise;

Ossa, quæ longa tumuli sub umbra
Abdita, ignaras latuere gentes:
Nocte mox pulsa redeunt apertas
Lucis in auras.

Hic dies nobis celebrer, precamus,
Lætior semper redeat, nec ullos
Hostium motus ferat, aut maligni
Sideris æstus.

Da tuis longam, venerande, pacem
Civibus, da perpetuos honores;
Da bonam mentem, superique plenos
Luminis haustus

Iusta poscentes animos benignus
Adjuva; injustos moderare sensus:
Sentiant per te paruisse castis
Æthera votis.

Laus tibi, cœli Pater, atque Princeps,
Omnium Rector simul & Creator;
Quem fides veri studiosa Trinum
Credit, & Unum.

Ad Divum Nazarium.

Dive, cui vasti metuenda ponti
 Vis, & iratæ famulantur undæ;
 Quem per & spumas gradientem, & æstus
     Nauta vocavit,
 Ah miser pœnas pelago daturus,
 Quum niger circumstreperet procellis
 Auster, & turbata minax feriret
     Sidera fluctus:
 Te mihi sanctum, patriumque Numen,
 Te canam, gentis columen Latinæ,
 Auream prolem patris Africani,
     Perpetuæque
 Matris heu vulnus grave, dum relictis
 Tibridis ripis, Italoque cœlo,
 Sponte trans Rhœtos iter, & nivosas
     Arripis Alpes:
 Lacte depulsus, velut ille, primi
 Quem rapit cursus generosus ardor,
 Pullus, & matrem fugit, & rapaces
     Transilit amnes.
 Mox & ad Rhenum, horribilesque tendis
 Treverum gentes animosus hospes,
 Morte festinans capere invidendæ
     Præmia palmæ.
 Hic, ubi e caræ gremio parentis,
 Jam nescis magnæ comitem futurum,
 Excipis Celsum, Pater, & salubri
     Perluis unda.
 Perluis totas, mora nulla, & urbes:
 Undique exhaustis properatur agris:
 Barbaros gaudent Druydæ sacrorum
     Ponere ritus.
 Nazari nomen, meritiq; famam
 Audiit, siquem Liger in remotis
 Occulit ripis, refugove inundat

Sequana cursu.

Te neque injusti rabies Neronis,
Impios jam jam minitantis ignes,
Non per exsertos Anolinus urgens
Terruit enses.

Jam voluptatum, gelidæque victor
Mortis, & lapsi reparator orbis
Diceris, milesque peræque Iberis
Notus, & Indis.

Ergo speratum, Genitor, triumphum,
Et parum factis meruisse cœlum est:
Aureum vultu jubar, & coruscus
Fundis honores.

Salve io, magni nova lux Olympi,
Cui per extentas operosa terras
Templa tot surgunt, calidisque fumant
Ignibus aræ.

Nos tibi hac grata scopulorum in umbra
Rite parvis ædiculam columnis
Ponimus: nos perpetuo sacramus
Munere fontem.

Accipe æstivam, nova ferta, citrum, &
Virgines lauros, gracilesque myrtos,
Quosque Mergillina tulit propinquo
Litore odores.

O mihi longos liceat per annos
Hic sacra, & festos renovare ludos,
Et tuum castis sine fraude votis
Poscere Numen.

De Ferdinando Havalò Piscaria Principe.

Admoveant iterum cœlo si castra Gigantes
Hoc duce, quo Ligurum gloria fracta jacet:
Cum Marte Enceladus, cum Phœbo signa Typhoëus
Conferet, ipse Havalus cum Jove bella geret.

In Lygdamum .

Quæris, Lygdame, musca cur voceris?
 Nam musca es, mihi crede, tam molesta,
 Quam nec sunt culices, gravesque fuci,
 Quam nec vermiculique, cimicesque.
 Unum te tamen arceat necesse est,
 Turdelæ auxilium cacantis, ut te
 Non muscaria, milvique caudæ,
 Non alæ accipitrum potentiorum
 Avertant, abigantque sævientem.

Marie Garlonie Grappine .

Propago formosæ arboris
 Formosa Virgo, quæ vagos
 Inter orta Cupidines,
 Veris lilia vincis,
 Rosasque molles, & croci
 Pulchre rubentis igneum
 Florem, & uvidulas comas
 Halantis hyacinthi:
 Redisti avitos ad lares,
 Felicem ocellulis tuis
 Redditura Neapolim,
 Caro adnixa marito:
 Redisti ad optatos choros
 Æqualium, & probos sinus
 Matris, ac bene cognitum
 Fratris dulcis amorem.
 Quis o, quis hunc albo mihi
 Signet diem lapillulo?
 Quis Sabæa calentibus
 Addat munera flammis?
 Vocanda Musarum cohors.
 Huc huc, benigna; & abditam
 Barbiton cape, myrteis

Frontem vincta coronis,
 Thalia: quid dignum tuo
 Promis favore? quid bonæ
 Voce, vel fidibus student
 Respondere Sorores?
 Sed esse quid lætum, Deæ,
 Hic absque amoribus potest?
 Non movet Chione suis,
 Non me Lyda papillis.
 Procul facestant hinc malæ,
 Sæcli pudor, libidines,
 Mi sat est, minuat graves
 Si Garlonia curas!
 Juventa, cur me tam cito
 Ludendo inepta deseris?
 Hæc erat facies novis
 Non fraudanda libellis.

Se fidem servaturum.

Si post fata novos animas errare per artus,
 Vera docent Samii dogmata nota Senis;
 Nec pote mens eadem mutari, seu ferus altis
 Erret aper silvis, seu vaga cantet avis:
 Ipse ego, mens quoniam est uni servire puellæ,
 Exurgam mœstis turtur ab exsequiis.

Ad Eunam.

Quidquid erat tripodum Cumis, Delphisque, petisti,
 Discere fortunam dum cupis, Eune, tuam.
 At Deus: Exstabis supra regesque, ducesque:
 Veridico tandem rettulit ore tibi.
 Tu tamen hinc vanos sumxisti, Græcule, fastus:
 Jam magni dominus, jam pater, orbis eras.
 Ecce crucem ascendis, non te Deus, Eune, fefellit:
 Omnia sunt crepidis inferiora tuis.

Ad Federicum .

Litibus abstinui semper ; mihi testis Apollo est ,
 Et Musæ , & studiis otia grata meis .
 Nunc me nescio quis per tristia jurgia versat
 Scotius , & rauci cogit ad arma fori .
 Es fateor magnus pullis Rex inclite , Gallis .
 Pelle etiam Scotos , & mihi major eris .

Ad Porciam Branciam & Isabellam Sororem .

Porcia , & Isabella , venustæ pignora Matris ,
 Dicite , quis vestras non amet illecebras ?
 Tu quoque dic , tali quum sis dignissima partu ,
 Quis , Leonora , tuo nolit ab igne mori ?
 Natarum illecebris , Matris simul ignibus uri
 Qui cupit ; is mortis flagrat amore suæ .
 Vita , vale : in lucro est periisse : sed hoc reliquum , Mors ,
 Quod finis , est ipsis vix fatis exsequiis .

In nonnullis Editionibus hoc Epigramma occurrit ,
 quod fortasse ab Actio rejectum , extra ce-
 terorum numerum vagari cœpit .

Quum a Patria discederet .

Parthenope mihi culta , vale , blandissima Siren ;
 Atque horti valeant , Hesperidesque tuæ .
 Mergillina , vale , nostri memor : & mea flentis
 Serta cape , heu Domini munera avara tui .
 Maternæ salvere Umbræ : salvere , paternæ :
 Accipite & vestris thurea dona focis .
 Neve nega optatos , Virgo Sebethias , amnes :
 Absentique tuas det mihi somnus aquas .
 Det fesso æstivas umbras sopor : & levis aura ,
 Fluminaque ipsa suo lene sonent strepitu .

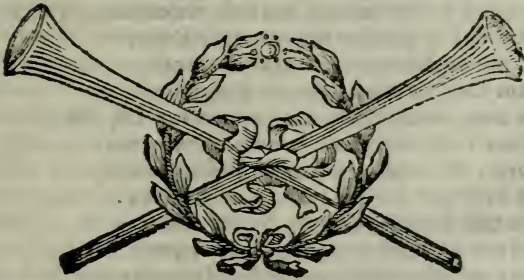

Exilium nam sponte sequor. Fors ipsa favebit :
 Fortibus hæc solita est sæpe & adesse viris.
 Et mihi sunt comites Musæ : sunt Numina vatum :
 Et mens læta suis gaudet ab auspiciis,
 Blanditurque animi constans sententia : quamvis
 Exilii meritum sit satis ipsa fides.

Fragmentum ejusdem Auctoris.

Optatos jam, Euplœa, mihi circumspice portus,
 Quo liceat trepidas piscanti includere prædas,
 Et Zephyris relevare graves spirantibus æstus :
 Si qua movet cupidam velocis gratia cymbæ.
 Tuque ades, o nostri merces non parva laboris,
 Quem Phœbus mihi, quem doctæ, mea turba, puellæ
 Conciliant; dumque ipse ratem de litore pello,
 Da vela insinuans, pelagoque excurrere patenti,
 Pars animæ, Puderice, meæ : te nam sua Nereus
 Per vada, te medio Doris vocat æmula fluctu,
 Dum latè horrisonum campus strepit omnis aquarum.
 Lucrinæ ad Veneris templum convenerat omnis
 Ænariæ, Prochytaque manus: Zephyreus opaca
 Scilicet Ænaria, Prochyta venit Euthychus alta,
 Insignes ambo calamis, & versibus ambo,
 Aptus uterque fretis, piscatibus aptus uterque :
 Ille hamos versare, hic retia solvere in æquor.
 Tum prior hæc Zephyreus: Adeste o litore ab omni,
 Piscatorum artes; liquidas exquirite sedes;
 Vertite Tritonum latebras; penetrate recessus
 Nereïdum: numquam nostros sedabitis ignes:
 Numquam me Pholoë, numquam me Chloris amabit.
 Ede tuos mecum tandem, cava buccina, cantus.
 Testis Cymochoë, testis mihi candida Clotho,
 Optavi quoties mediis in fluctibus ægram
 Projicere hanc animam; quoties ego gurgite in alto
 Occurri monstris immanibus, horrida cete
 Ut saltem miseros lacerarent dentibus artus.
 Ede tuos tandem mecum, cava buccina, cantus.

Omnia tentavi, terras, mare, nubila, cœlum,
Ventorumque domos, & tempora quattuor anni:
Omnia sed nocuere simul, vos ite, puellæ,
Ite, Deæ pelagi, furiis arcessite nostris
Nunc alios succos, aliasque Melampodis herbas.
Ede tuos tandem mecum, cava buccina, cantus.
Non magicos versus, ignotaque nomina rerum,
Dissimilesque Deos, Erebumque, Chaosque refugi.
Ipsos quinetiam filo convolvere rhombos
Ed dici, partesque meas de litore echinos,
De scopulis muscum, de fluctibus hausimus undam.
Ede tuos tandem mecum, cava buccina, cantus.

P A M P H I L I S A X I
M U T I N E N S I S .

Detestatur sequentes puellas.

QUas, insane, petis rupes? quæ culmina durî
 Niteris infirmo montis adire pede?
 An fortasse putas Spartanæ saxa Maleæ.
 Et Libycum fragili vincere puppe fretum?
 Vel quod Scylla movet canibus truculenta marinis.
 Hic ubi nimbofus sidera tangit Eryx?
 Jam miser Æeæ petisti limina Circes,
 Jam fera Cyclopiæ littora sanguinei:
 Quæ non consilio linques, ut cautus Ulysses:
 Nam velut infirmus somnia vana petens,
 Laberis, & tenui tua gaudia scribis arenâ,
 Et Scythico firmas lubrica tecta gelu.
 Quas tibi junxisti ceratas Icarus alas,
 Solvet anhelanti torridus axis equo.
 Aliger excutiet summo te Pegasus orbe;
 Ibis ad infernas Tantalus alter aquas;
 Fallaces quoniam sequeris, scelerate, puellas,
 Et quibus es captus, retia cæcus amas.
 Miles inexpertus, nescis quod femina telum
 Torqueat, & molli quæ gerat arma manu.
 His aries cedit, cedit Balearica plumbo
 Mœnia quæ duro rumpere funda solet;
 Et quæ de summa contorta falarica turre,
 Quæ ferit in cineres fulminis instar agit.

Non

Non galeæ durant, sævis non ictibus horum
 Bellica quâ Pallas pectora casta tegit.
 Loricam Siculo nudus coquat igne Pyracmon,
 Lemnius hanc mirâ temperet arte faber;
 Et sit femineis leviter percussa sagittis,
 Fracta velut saxo nictilis urna, cadet.
 Exemplum tibi sit Geticis Mars sævus in armis,
 Qui fera Stentoreâ prælia voce ciet;
 Spicula non clypeo; non spicula reppulit ense,
 Torfit ab auricomæ quæ puer ore Deæ.
 Juppiter immensum qui fulmine territat orbem.
 Fulmineo Gnidii faucibus igne Dei
 Pastor, avis, serpens, taurus, fulvumque metallum
 Deseruit gemini limina clara poli;
 Et prece divinâ mortales anxius aures
 Implevit, madidis sparsit & os lacrimis.
 Os lacrimis sparsit, quod Numina cuncta verentur,
 Sidera quæ spectant, quæ Stygis antra colunt.
 Ingemuit lacrimans nigri rex ferreus Orci.
 Tristis & ardenti vulnera corde tulit.
 Quid facies igitur tu, quem non dira tuetur
 Mens, neque bellaces ducis ad arma viros?
 Cera remollesces calidis ut tacta favillis,
 Tacta vel ardenti plumbea massa foco.
 Ardebis veluti jamdudum tacta securi
 Semiviro Cybeles ligna dicata gregi.
 Ah miser, ah demens; clausum non respicis hamum?
 Quo ruis? in teneris floribus hydra latet.
 Femina quæque furit; non curat fœdera; leges
 Spernit, Avernalis semine nata canis.
 Æsoniden docuit presso serpente malignum
 Phasias armiferae tradere semen humo;
 Sub iuga flammivomos adamantina cogere tauros,
 Victor ut auratæ vellera ferret ovis.
 Non patris hanc tenuit pietas, non jura, fidesque
 Sanguinis, aut patriæ dulcia regna suæ.
 Baccatum caperet conjux ut avara monile
 Ivit ad infernas Amphiaræus aquas.

Tyndaris ad Phrygii vultum cor flexit amantis,
 Et Menelaëam liquit iniqua domum;
 Vertit opes Asiæ, disjecit mœnia Trojæ,
 Hæctora vulneribus fodit, & Æaciden.
 Fraude Clytæmnestræ clarus mactatur Atrides;
 Fraude cadis natæ tu quoque, Nise, tuæ.
 Ad Ptolemæeam nam munera transtulit urbem
 Cæsaris, & magni sceptrâ beata Numæ,
 Quæ tenuit Pharium meretrix lasciva Canopum,
 Opponens Latiis stridula sinistra tubis.
 Sed quid plura loquor? monstris est mitior istis
 Sævior Hyrcanâ quæ fera rupe furit
 Vincla, faces, ferrum, lethalia spicula, virus,
 Sub roséis claudit quæque puella genis.
 Quo tandem fugias? variis & fluctibus actus,
 Per mare, per scopulos, littora tuta pete.

De Thaide.

Thaida cum video formosam, frigida sum nix:
 Cum procul est, totum me tenet ignis edax.
 Res mira est, igni vicinus frigore cogor:
 Cum procul est ignis, totus ab igne premor.

De eadem.

Cum venit ad nostros Thais formosa penates,
 Phœbeis clara est tota domus radiis.
 Cum linquit nostros Thais formosa penates,
 Nocturnis fusca est tota domus tenebris.

Epitaphium Bassani.

Legitimum tumulo Bassani scribere carmen
 Qui cupis; hoc tantum scribe: poëta jacet.

De eodem.

Quid titulos quæris? satis est tibi dicere: corpus
 Hic Bassanus habet; cetera fama dabit.

In eundem.

Mantua, Pyramidem Pario quid marmore condis;
 Bassanum capiat maximus ut tumulus?
 Pyramidem perdis, perdis quoque marmora: totus
 Bassani tumulo vix fatis orbis erat.

De eodem.

Bassani tumulum lauri redimite, poëtæ,
 Frondibus, & Phœbo condite templa novo.
 Est si nam Phœbus facer & venerabilis; omnes
 Qui clausit Muias pectore, Phœbus erat.

Jacobo Maffeo, de Lygdo.

Candide, vis Lybici desæviant ira Leonis,
 Et placidi timeant te lupus atque bison?
 Vis te luminibus spectet basiliscus amicis?
 Et non sit sævo dente timendus aper?
 Vis fera lascivis tigris sit mitior hœdis,
 Mitior & blando torva læna cane?
 Fac Lygdi spectent oculos, & protinus omnes
 Deponent rabiem, cædis & arma, feræ.

De Julio Pentano.

Optavi toto jamdudum pectore, vultus
 Fingeret ut docta Julius arte meos.
 Sed timui, pictus vero ne verior essem.
 Falleret atque oculos ne mea forma meos:
 Picturam ne quisque meam sequeretur; amaret,
 Posceret; & corpus crederet esse meum:
 Et, me picturam veluti spectaret inanem,
 Diceret, o utinam posset & ista loqui.
 Non volo picturam qui me facit esse magistrum;
 Sed volo picturam, qui facit esse meam.

P A M P H I L I

De eodem.

Qui blandas potuit mortes, qui gaudia sæva
Linquere consilii callidus arte sui;
Dulcia cantantes quæ carmina sæpe sorores
Obvertunt captas sub freta nigra rates;
Pontani cytharæ teneri si carmen Ulysses
Sensisset, fidibus cum trahit arma suis,
Cum scopulos, & saxa mover, cum flumina fissit:
Vidisset numquam conjugis ora suæ:
Vellet in æquoreas sed se jecisse procellas,
Ob tam dulcisonæ dulcia fila lyræ.

Jacobo Comiti Juliario.

Insanum forsan, forsan sine mente vocabunt
Me vates, quoniam carmina mitto tibi;
Cui jam tota biceps credit mons culmina, vel quo
Nullus Hyanteas largius haurit aquas.
Si superat philomela canens Atlantida, debet
Non tamen hæc cantus ore tacere suos.
Et picam cantare decet; placet atque canendo
Psittacus, & quamvis non bene dicat, ave.
Argento, fateor, fulvum pretiosius aurum est;
Est tamen argenti qui quoque poscat opes,
Numquid post Tyrias vestes, post Serica, Parmæ
Qui capit intextas spernitur ille togas?
Quamvis possideant urbes, & regna tyranni;
Jugera parva tamen, si dabis accipient.

Paridi Cæsario.

Formosam rapuit Paris puellam
Graius Iliacus, Paris disertum
Sermonem rapuit meus, rapina
Hæc est inclita, nobilis, superba.
Nam illa; ut patriæ dedit ruinam:
Hæc clarum patriæ dabit triumphum.

De

De Morte Angeli Politiani.

Quo cecidit fato nostri decus Angelus ævi,
 Gentis & Etruscæ gloria, scire cupis?
 Isterici non hunc labes tristissima morbi;
 Febris ad Elysiæ vel tulit atra domos:
 Non inflans humor pectus, non horrida bilis;
 Mortiferæ pestis denique nulla lues:
 Sed quoniam rigidas ducebat montibus ornes,
 Frangebat scopulos; decipiebat aves;
 Mulcebat tigres, sistebat flumina cantu,
 Pleetra movens plectro dulcius Ismario:
 Non plus Threicium laudabunt Orphea gentes
 Calliope dixit, dixit Apollo Linum:
 Jamque tacet nostrum rupes Heliconia nomen;
 Et simul hunc gladio supposuere necis.
 Mors tamen hæc illi vita est, nam gloria magna
 Invidiâ Phœbi, Calliopeque mori.

De obitu Joan. Pici Mirandula.

Multifores frangit calamos flens Attica Pallas,
 Frangit Hyantheam mæsta Thalia lyram.
 Innuptas Phœbus lauros radicibus imis
 Evellit; myrtum dissipat alma Venus:
 Pampineas Bacchus vites, hederaeque sequaces,
 Blanda poëtarum munera falce secat:
 Turritam posuit Cybele lacrimosa querelam;
 Astriferam posuit Juppiter ipse suam.
 Ignoras caussam? Musarum gloria Phœbi
 Spes Cybeles, lumen Pallados, atque Jovis,
 Et Bacchi, & Venëris numen, sub tempore Picus
 Nondum maturo, corpus inane jacet.
 Musa jacet quæcumque, jacet Venus alma: Deorum
 Rex, Cybele, Bacchus, Pallas, Apollo jacent.

Ad Umbronem.

Quisquis pictorem credit te, fallitur, Umbros,
 Et cœleste tuum non hene noscit opus.
 Qui pingit, pictas merito quas credere formas
 Fas est pictoris, nomina pictor habet.
 Quas formas cernunt oculi, quam pingis imago;
 Etsi non moveat, se movet illa tamen.
 Immotis graditur pedibus, canit ore silenti;
 Audit, agit, loquitur, annuit, odit, amat.
 Quod generas igitur, credis dum pingere; non tu
 Nomina pictoris, sed genitoris habes.

De Puero egregie picto.

Da puero vocem picto, Natura; magistras
 Tollat ut artificis candida fama manus:
 Nec fieri timeas portentum; picta loquetur
 Non facies, nam cum te duce verba dare
 Incipiet, picta tum desinet esse; viderur
 Hoc tantum, quoniam picta, quod ore tacet.

De eodem.

Aut ars Naturæ pingit nunc juncta potenti,
 Aut hoc Naturæ dextera fecit opus.
 Nam tantum vario faciemque, manusque colore
 Quæ formare potest, non generare potest.

Amoris crudelitas.

Adspice qui Veneris lascivum Numen adoras.
 Qui colis aligeri testâ superba Dei.
 Atræis veluti scintillat flamma caminis;
 Ferrea Vulcani cum quatit arma faber:
 Utque leves stipulæ latis uruntur in agris,
 Cum gravis accensos adjuvat aura focos:

Viscera flammatis exardent nostra medullis,
 Corque meum sævo cogitur igne mori.
 Quodque tuis spectas oculis miserabile vulnus,
 Hoc mihi pollicitis intulit acer Amor.
 Inter si lacrimas semper, miserisque dolores
 Vulnera, tela, faces, vivere quæris; ama.

Loca amanti jucunda.

Fons sacer; rivo vitreo per herbas
 Qui fluens, murmur, virides, amicum
 Concinis somno, mea lux, meum cor
 Quâ manet orâ?

Arbor excelsis super astra ramis
 Quæ caput tollis, Satyros amœnâ
 Protegens umbrâ; mea lux, meum cor
 Quâ manet orâ?

Mons jugis pulcher, nemus & beatum,
 Quod tegunt laurus, coryli; cupressus.
 Fagus & myrti; mea lux, meum cor
 Quâ manet orâ?

Prata quæ fertis thyma, quæ marathra,
 Lilium, thymbram, violas, anethum,
 Quæ rosas, mentam; mea lux, meum cor
 Quâ manet orâ?

Aura, quæ dulci resonas susurro,
 Arborum frondes quatiens virentes,
 Cum furit Titan; mea lux, meum cor
 Quâ manet orâ?

Fons niger, latis viduata ramis
 Arbor, obscuri juga montis, herba
 Arida, & pratum, coryli, cupressi,
 Aura valete.

Vos Venus spernit, tener & Cupido;
 Nox tegit densis tenebris opaca,
 Sedibus postquam mea lux, meum cor
 Non manet istis.

Pro Antimacho.

Expofuit vitam belli qui tempore; vitam
Tranquillæ faltem tempore pacis alat.

Danti Aligerio.

Non ego, fed virtus laudat te: Cynthus alto
Laudatur croceis, quod nitet axe comis.
Carmine ni dulci fleret, scelus Attica pellex
Tereos, haud claræ nomen haberet avis.
Dulciter obliquis Mæandri funera ripis
Ni fua cantaret, non coleretur olor.
Lydius auratas quoniam, Pactolus arenas
Gignit ad ætheræos tollitur astra polos.
Cum libet, excelsis bimarem sub rupibus Isthmon
Permulcens, Satyros ad tua pleetra moves.
Eft tuus Eurotas, Helicon, Delosque, Rhodusque,
Eft tua Pimplæo quæ cadit unda lacu.
Hæctora cur fortem, cur famæ canebat Achillem?
Egregios virtus non tacet alma viros.
Nobile laudari decus eft: rem laudibus aptam
Eximiis facere eft, fed magis egregium.

Antonio Caballo.

Accedam tumidas numquid mafanus ad urbes,
Si nihil eft in me quod petat urbis amor?
Ambitio cives agitat vefana superbos:
At mihi difplicuit femper inanis honor.
Illorum pectus Crassi premit improba peftis:
Me Curii mores, Fabricii que decent.
Furta fequi Veneris gaudent fcolerata procaces:
Aligeri fugio tela, facesque Dei.
Sumen, aprumque vorant; boleros, oftrea, mullos:
Eft lactuca fatis nobilis efca mihi.
Per fora clamofas exercent ftridula lites:
Nil clamore mihi triflius efle potef.

Intes

Inter se certant odiis, rabidoque furore:
 Dulcia tranquillæ fœdera pacis amo,
 Expellunt, rident quem non regit aurea vestis:
 Me rudis & pullo vellere læna regit.
 Urbem non igitur poscam, quæ nil habet urbis:
 Urbs est, in medio rure, boata mihi.

Epitaph. Gasparis Perusini.

Mucronem dederat cui Mars ferus, ægida Pallas,
 Strenua cui Veneti bellica signa duces;
 Gaspar habet corpus tumulo Perusinus in isto:
 Mucronem Mars hic, ægida Pallas habet.

De Silvia.

Sit cœli virtus, sint sidera fortia quamvis,
 Et valeant vires sanguinis, atque loci.
 Strenuus hinc quis sit fortis, probus, atque beatus;
 Fortior est tamen his imperiosus Amor.
 Infortunato nam Silvia nata sub astro,
 Scorpius ardentes cum tenet acer equos:
 Vallibus in mediis duro generata subulco,
 Inter equos recubans semper & inter oves;
 Compositis loquitur verbis, & murmure blande
 Rustica, nil duræ rusticitatis habet.
 Incessu graditur lento, risûsque modesti est:
 Æmula purpureis floribus ora movet.
 Naturam, cœli motus, geminosque parentes
 Sanguinis, atque loci nobilitavit Amor.

Ad Georgium Vallam.

Lumina Niliacæ centum clausisse juvencæ
 Custodem citharæ carmine Mænaliæ;
 Hectoreæ Phœbum mirabar Pergama Trojæ
 Concertu querulæ composuisse lyræ:
 Necnon Cadmæas Amphion versibus arces;
 Placasse Eumenides Orphea tartareas.

Isthmia te bimaris miror nunc saxa Corinthi
 Tam doctum doctâ sollicitare chely.
 Inter mortales te solum mirer ut omnes,
 Pierias merito qui coluere Deas.
 In Saxum fatis est: quoniam plus vertere saxum,
 Aspera quam dulci saxa movere sono.

Ludovico Martinengo.

Forte times, sævi truculento vulnere fati
 Ne rapiat natum mors violenta tuum;
 Quod nimium prudens, primis quod sedulus annis,
 Componit, dicitur, disserit, urget, agit.
 Non opus est timeas: nam quamvis mors fera; cives
 Adspiciens alios hunc purat esse senem.
 Te spectans, puerum vix credit ab ubere raptum.
 Bis pater es: natus te patre bis puer est.

Ad Marcum Sanatum.

Vis doceam gelidos te pellere, Marce, triones,
 Quæque facit Boreas nubila, quæque Notus?
 Dic Arabum sedes, dic te Rhodopeja regna,
 Quæque vident geminos, velle subire, polos:
 Et mox sidereum fieri spectabis Olympum;
 Nam Boreas placido flabit & ore Notus.
 Quid cupient homines, cupiunt si cernere venti
 Te quoque, quos flantes æquora surda timent?

Jo: Matthæo Averoldo.

Desine flere patris funus: nam claudat in urnâ
 Corpus inane licet, non jacet ille tamen.
 Non cedit fatis pietas, non mens proba; non quæ
 Iaudibus immodicis pervolat astra fides.
 Dicitur ille mori, qui crimine mortuus, ante
 Tota feræ mortis quam pateretur, erat.
 Vir probus, hanc moriens vitam quam deserit, annos
 Felices vitæ candidioris agit.

De Cane artificiosissimè sculptâ.

Vivam me credis? verum est: quæ marmore viva
Creditor, hæc vitæ munera semper agit.

De Cassandrâ Fideli.

Maturæ gaudete nurus, gaudete puellæ;
Vos quoque quas pigras tarda senectæ facit.
Nunc quodcumque decus vestrum est nunc gloria quæq;
Laudibus ex vestris, fama que clara venit
Nunc hederæ vobis dantur, nunc innuba laurus
Exornat vestras fronde virente comas.
Quis genus humanum noscit? Cassandra quis audec
Præscia venturi dicere fata Jovis?
Quis logicæ laqueos, & cæca ænigmata solvit?
Eloquii nectar quis Ciceronis habet?
Ista, pudicitæ, vates, lux unica sanctæ;
Inclita cui matres condite templa, Deæ.
Nam dedit æternum vobis quæ nomen, honoris
Æterni fas est sentiat illa decus.

De Theodosiâ Joan. Maii uxore.

Currite, custodes: capiet Theodosia ferrum;
Currite, vult fati vincere jura sui;
Conjugis & subitâ subitos mœstissima casus
Morte sequi: Bruto Porcia casta suo.
Nec tantum ferrum: flammæ sed tollite; flammæ
Nec tantum, sævæ sed necis omne genus.
Nam quicumque mori casto vult captus amore,
Invenit innumeros quæ cadat ille modos.

Ad Pyladem.

Me Saxum dixit, qui noverat omnia vates.
Sidera Parrhasio quæ videt ursa polo

Vix natum, fieri me saxum vidit amore;
 Vidit, ut in saxum me ferus egit Amor.
 Duritiâ rigeo; sub pondere cogor inertî;
 Battus ut & Scyron sum gravis, & gelidus.
 Qualiter, at dices, Musas Heliconis ab alta,
 Plena Deo quatiens pectora, sede trahis?
 Componis, dictas; facundo differis ore,
 Quid flammæ, quid sint terra, fretum, Superi.
 Non loquor hæc; non hæc lapidoso pectore manant;
 In me qui vivit solus Amor loquitur.

In Aurelium Augurellum.

Phœbus habet citharam, nec non Aurelius, unam:
 Hic sonat, ille tenet: hic tenet, ille sonat.

Aliud.

Te sine, Phœbe, tuus Aurelius unus amatur,
 Vatis; & vates te sine solus amat.

Catella.

Sum quam sculpsisti: redeas: hæc gratia rara est,
 Cum manus artificis decipit artificem.

Eadem.

Artis, Naturâ perit sub gloria numquam:
 Sub me Naturæ gloria tota perit.

Epitaph. Ferrandi Regis Neapolitani.

Ferrandus vivo clarus patre, nomine regis;
 Imperii læto clarus & auspicio:
 Vix patre deposito, rex; non rex, pellitur armis:
 Pulsus adest armis, castraque sæva fugat.
 Victor obit, clarus fugiens, clarusque triumphans;
 Clarior invicto funere sed moriens.

De eodem.

Vixit Ferrandus, Gallos ut pelleret urbe;
 Posset & ut patriæ ferre salutis opem.
 Perdomuit Gallos; patriam servavit: ad astra
 Ne vinci posset se tulit ante diem.

In obitum Bassani.

Inclita lætata est gemini bis Mantua vatis
 Carmine Bassani, carmine Vergilii.
 Inclita tristata est, gemini bis Mantua vatis
 Funere Bassani, funere Vergilii.

De eodem.

Quid fles? quod viridi periit Bassanus in ævo?
 Hoc verum est tantum tempora si numeres.
 Inspicias sed si, Phœbo dictante sonoro
 Quæ cecinit plectro carmina, Nestor erat.

Tumulus Lucae Pasii.

Quid fles? heu, jacet hic quia Lucas Pasius; unus
 Eloquio doctus, carmine, jure sacro.
 Falleris: impositi signum est hic funeris; illi
 Magnifica est tumulus magnificus patria.
 Non tumulus domus est: populi nam pectore vivit.
 Quid fles? viventi non dare fas lacrimas.

Amice pictæ.

Quisquis tam veræ te pinxit imagine formæ.
 Qui te Mentoreâ vivere fecit ope;
 Ingenio non ille suo, non arte magistrâ,
 Hoc tam divinum fingere quivit opus.
 Sed didicit, spectans tua lumina; qualiter altâ
 Juppiter æthereos pingat in arce Deos.

Hinc vultum fecit tibi talis imaginis; ut si
Pictus uterque tuus, vivus uterque tuus.

Ad Pyladem.

Vivus eram, saxum si vivit: dulcia versus
Cantasti doctæ fila movens citharæ.

Duritiam posui; mutavi pondera, mollem
Saxosis duxi e cautibus ipse animam:

Vivere me fateor, vitam te dante beatam.

Pygmalion fecit quod prece, tu citharâ.

Victori Martinengo.

Maximus es, parvo, Victor, quia corpore, magnas
Corde potens, vires claudis & exiguo;

Quem colo, quem veneror: tibi disticha nostra dicavi;

Ut tu, quæ parvo corpore se capiunt.

Sparsa cadit, fortis vis est collecta: lapillis

Maxima sub parvis munera sæpe latent.

Brixia.

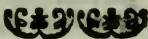
Egreditur semet: non Brixia se capit: una est,

Non una est; magni rem tenet imperii.

Bibliopola.

Cur emitis gemmas? hæc est pretiosa supellex.

Quem latet hoc, veros non habet hic oculos.

BARTHOLOMÆI SCALÆ

FLORENTINI.

Prefatio ad Poëtas, ut canant Cosmum Medicem.

SI sapitis pleno Cosmum canite ore Poëtae,
 Cosmum, qui vestras nobilitabit opes.
 Sive etenim plectro cupitis post funera vitam,
 Moreque Pindarico condere facta virum.
 Victuris certe poterit nil addere chartis
 Quisquam, quod melius barbitos ipsa sonet.
 Sive placet grandi potius reboare cothurno,
 Implebunt versus Cosmica gesta novos.
 Quod si quem majora juvent, & carmine Divos
 Ducere, & heroas ad sua sacra pareat.
 Nil poterit toto cantari dignius orbe,
 Est etenim toto dignius orbe nihil.
 Ergo si sapitis Cosmum cantate Poëtae,
 Cosmum, qui vestras nobilitabit opes.

In figuram Cosmi.

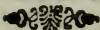
Quæ vera est Cosmi facies, haud vera videtur:
 Dissimiles adeo longa senecta facit.
 Talis erat quondam, quem nunc perfectior ætas
 Ex homine incœpit fingere velle Deum.

Quæ vera laus sit Cosmi.

Consilio polles, & mentis acumine, Cosme,
 Qui recte externis consulis, atque tuis.

Quem

Quem merito Patriæ dixit Florentia Patrem,
 Namque parisi populo commoda mira tuo.
 Magnus divitiis partis bene, sed mage magnus,
 Sic partis quod sic utere divitiis.
 Mirandum ingenium, & rerum doctrina bonarum est,
 Ut possis priscos æquiparare patres.
 Qui voluit Cosmi divas sic scribere laudes,
 Vera dedit, sed non carmina digna tamen.
 Vult igitur Cosmum digne laudare doceri?
 Sic laudet, laus est digna sed una modo.
 Laus Cosmi digna est, dignè laudare nequire,
 Hoc tantum digne dixeris, inde nihil.

O Cosme, o celebris gloria temporis
 Nostri, & o decus, & præsidium tuis,
 Privato qui animos pectore Regios
 Gestas par ducibus inclite fortibus,
 Nullis inferior laudibus omnium,
 Seu tu Cecropidum, sive Quiritium
 Versaris tabulas, seu tibi barbaras
 Monstravit potius facta Polymnia,
 Nil Cosmo invenias orbe decentius,
 Quem Teuceri profugi, quemque colunt Dahæ,
 Nec non Memnonii gens nigra Dardani;
 Quem Gangesque colit, jamque sacri lares
 Nili multiplicis nomina fluminis
 Implerunt Medicum, jurat & ostrinis
 Se spectare nihil clarius omnibus;
 Non est non locus est ullus in extimis
 Quem tu non decores, Cosme, nec intimis
 Qui te non recolat partibus omnibus.
 Te miratur Atlas, & tibi vertice
 Demisso egregiis nutat honoribus;
 Semoti penitus orbe Britannici
 Mirantur populi, atque ultima, & insolens
 Thyle te titulis prosequitur novis.

Tu gratus Superis, gratus & inferis.
 Divum te pietas, larga benignitas
 Talem te faciunt, mille per aurea
 Tu delubra micæ: nam tibi candido
 Mille aræ recalent marmore nobiles;
 Tu summis decus es, tu mediocribus
 Spes certa, & miseris perfugium bonis;
 Te nil est melius, nil sapientius;
 Exemptum populum seditionibus
 Tetrus, consilio qui facis, & metu;
 Quem propter populi jure superbiam
 Ponunt finitimi: fluctibus impiger
 Non certe Eridani vel Tiberis minor
 Arnus perfluit: is paceque Lydias
 Exornat segetes, & parit otia
 Tam grata agricolis, grataque civibus.
 Fingis Cosme homines moribus optimis,
 Civesque instituis justitiam sequi,
 Quæ dat Principibus regna potentibus,
 Quæ servat dominas res bene publicas,
 Miranturque homines hanc sapientiam,
 Qua nostri sapiunt, nec sapiunt minus
 Externis populis, militiæ, & domi.
 Me certe ex humili materia, & rudi
 Informique luto alta arte Promethei
 Sic finxit me hominem, sic dedit halitum
 Quo spiro, & lyricis hæc cano versibus.
 Tandem coccineis vestit honoribus:
 Pro quo quid referes, o mea Barbitos?
 Nil est quod referas: desine Barbitos.

JULII CÆS. SCALIGERI

VERONENSIS.

C. Julius Cæsar dictator.

OMnia qui solus fueram; cui Roma triumphus,
 Roma parens, patriæ Roma noverca patri:
 Adsum Cæsar, ab extremo cui terminus axe
 Summittit trepidum pronus utrumque caput.
 Plus mea mî nocuit pietas, quam Martius hostis.
 Hoc, quod non potuit vis, scelus esse facit.
 Ponite ferales animos turba impia: non me
 Cæditis, hoc; Roma est, quod manus ista ruit.

Alexander Magnus.

Materies ego virtutis; mihi ut illa vicissim
 Fomes inexpleto; qui Jove natus eram.
 Nec bello formidavi; nec pace quievi:
 Nec sensisse necis horrida tela putes.
 Vestro isto sed enim orbe mihi cedente priore;
 Alter hic a terris jam capiendus erat.

Sicinius Dentatus.

Si celerem verus vates cecinisset Achillem:
 Post famæ celebres ille jaceret opes.
 Si mihi mendaci plausisset Græcia linguâ;
 Vix satis ad dextræ sit monumenta meæ.

Malo tamen priscae præferre insignia laudis.
Non est Romanum fingere, sed facere.

Masinissa.

Unum constitui Heroem describere : laudes
Obtulit ad meritas se Masinissa suas.
Virtutem, imperium tacitus contemplor : at unus
Non fuit : hic longè plurimus, unus, erat.
Sortis tentator variae, victorque malignæ,
Cunctorum expressit omnia facta virum.
Est non est Regnum : est semper Masinissa : Triumphum
Romani, ah Romæ pars quoque sæpe fuit.

Pyrrhus Rex.

Robore nulli, nulli animis, nulli arte secundus,
Magno ter tanto major Achille meo ;
Veras quæro acies, & veri prælia Martis.
Qui petat imbelles, malumus esse domi.
Aut totum, aut nihil. At parvum nihilo est minus : illud
Dedecet Æacidas, progeniemque Jovis.
Nolim exprobreter tenuis victoria Pyrrho.
Vinci a Romanis, vincere pæne fuit.

Annibal.

Sumne ego, qui trepidas fractis cervicibus Alpes
Institui ignoto tramite ferre jugum?
Sumne ego, qui innumerâ confertis cæde manipulis,
Romanos docui scire pavere Deos?
Quando ego, qui Italiam fugio, sum pulsus ab hoste?
Victorem victo cur patria ore vocat?

Scipio.

Hesperios animos, invictaque robora gentis,
Quosque dat indomitos Africa terra viros

Per-

Perdomuisse, aliquid mihi sit: victoria, duræ
Victorem Italiæ vincere, sola fuit.

Plato.

Dic Plato, quid enim frustra mea carmina tentent
Astra subire notis aurea facta tuis?
Non nostrum est: non ulla tuum mortalibus ausis,
Ingenium, & linguam, lingua referre queat.
Ipse tibi pretium solus, tu meta tibi ipsi:
Teque alius, nisi tu, dicero nemo potest.

Angelo Politiano.

Ante tuo quam te nossem de pectore, non te,
Ajebam, decuit, Politiane, mori:
Sive mori decuit: sed non decuisse fatebor,
Ah sic, ah juvenem, Politiane, mori.
At divina semel novi cum pectora, dixi:
Nec juvenem, nec jam, Politiane, mori.

Joannes Picus Mirandula.

Heroes cum non implet Mirandula nostros?
Mortali scribi non valet ille manu.

Marfilio Ficino.

Sancta anima, & cœlum tibi tu quæ sæpe fuisti,
Spira in me rari flamina pura boni.
Ter cœli focia es, ter magni civis Olympi,
Ter comes, in gremium pulchra recepta, Dei.
Cum fluis ex astris, divi momenta Platonis
Cum capis, & nunc te cum Jovis aula capit.

Heru

Hecuba.

Quis potis æterni pœnas evolvere luctus?

Heu heu, hæc mea sunt omnia verba: fui.

Felix cui solum hoc superest: qui semper acerbi

Non sit spectator funeris ipse sui.

Vixi, ut non moriar, vos, ô, qualem esse putetis,

Quæ pro supplicii fœnore vita datur?

Artemisa.

In te vivebam tecum vivente, marite:

Nec potui tecum post moriente mori?

Quin potui: sed non poterat nos jungere mors hæc.

Hoc vetuit: non vis defuit illa mihi.

Morte invita igitur, intra mea pectora vives:

Cumque suâ conjux conjuge totus erit.

Beatriz Aragonia Matthie Corvini, Hungariae Regis.

Nil dabis? omnia debentur: dabis omnia? nil hoc.

Largior, & major omnibus una bonis.

Hungarus hoc alios superat Rex: illa Maritum.

Nec Fors demisit mentem, animumque piûm.

Hospes in antiquâ patriâ, non se hospes in ipsâ

Una aliorum omnium tota, sed una sua.

Hoc iterum nihil est: terrena dat, hæc quia spernit.

Verum aperit cœlum, cujus imago fuit.

Ad Hieronymum Fracastorium.

Os Fracastorio nascenti defuit: ergo

Sedulûs attenda finxit Apollo manu.

Inde hauri, Medicusque ingens, ingensque Poëta;

Et magno facies omnia plena Deo.

Ad Petrum Bembum.

Si probitas, pietas, gravitas, animusque quietus
Cedunt iis numeris, qui Ciceronis erant:
Sic palmam ex Cicerone feram, sin gloria major
Ex illis, palmam de Cicerone feram.

F I N I S.

INDEX

Rerum notabilium, quæ continentur
IN TOMO OCTAVO.

A

- A** *Bel a fratre occisus.* pag. 272.
Abraham 272.
Achilles 3. 207.
Accoltus Benedictus laudatus 102.
Adam 272. *peccat* 289. 324. 349.
Egeria 194.
Aeneas 208. *Didonem deserit* 442.
Æstas 174.
Ætas aurea describitur 33. 48. 97. 143. 241. 355.
Ætas ferrea 231. 284. 285.
Æternitati consulendum 199. 164.
Affectus animi varii 102. 103. 162.
Agamemnon 204.
Alciatus Andreas laudatus 79. 182.
Aldovrandus Ulysses 184.
S. Alexius Romam relinquit 101.
Alexander VII. Pontifex Max. Laudatus 91. 92.
Musarum amicus 93.
 Tom. VIII. ii Ale-

- Alexander Macedo* 16. 204. 492. *vincit alios non seipsum* 54.
Alfonfus Aragonius 401. 402. 438. 440.
 ad *Alfonsum Ferraria Principem* 61.
Allegretus Jacobus laudatus 293.
Amantis querimonia 41. 94. 115. 119. 136. 369. 372. 385. 411. 472. *ipsius affectus varii* 162. 445. *sollicitudines* 38. 39. 411. 444. 456.
Amicitia 244. &c.
Ammannatus Architectus 307.
Amor non curat opes 40. *constans* 387. *in odium vertitur* 378. *in Amorem* 52. 53. 198. *amor militia est* 111. 129.
Amor marmoreus dormiens 160. 161. *amor thureus* 197. *amor fugitiuus* 464. *eius vituperatio* 165. *amor glorie* 395. *voluptatis* 396. *fama* 450. *eius vis omnia superat* 474. 475. *crudelitas* 480.
Amphion 67. 287. 483.
Amyntas anguis morfu perit 100.
Angelorum concentus 287. 288. 344. 354.
Angelus ad Mariam Virginem mittitur 324.
Angeli in rerum exordio peccant 349.
Angelus Politianus laudatus 479. 494.
Animi dotes 17.
 D. *Anna Maria Virginis Parens* 460.
Anna Galliarum Regina 2. *eius obitus* 14. *laus* 15. *in eandem monodia* 24. 25.
Anni exordium 97. 112. 136. 406.
Annibal Carthaginiensis 493.
Annibal Carus 136.
Antenorius Ludovicus laudatus 321.
Antigonus Pyrrho persolvit inferias 204.
Apes Cupidinem pungunt 53.
Apollo 424. *eius statua* 197.
Apostoli ad predicandum pergunt 280. 281.
Appius Claudius 209.

- Aquivivus Joannes Hieronymus laudatus* 139. *Fu-*
lius 420. *Andreas Matthæus* 449. 456.
Arbores varia 263. 481.
Arion cytharædus 205. 288.
 ad *Arnaldum Villanovanum* 78.
Arnus laudatus 57. 72. 319.
Ars divinandi firmissimè refellitur 293. &c.
Artemisia 211. 495.
Astrorum enumeratio 267.
Astrorum vim in nos nullam esse demonstratur 294.
 &c. 299.
Atramentum scriptorium 436.
Atrei scelus 215.
Avaritia effectus 394.
Augustus totius orbis populos censeri jubet 338. *po-*
pulorum enumeratio 339. *Augusti laus* 454.
Avium cantus 47.
Aurora 69. 176. 146. 262. 361. 465.
 ad *Auram hymnus* 152. 481.
Austrius Joannes victor ex Turcis 165.
Auxilium mutuo præstandum 206.
Azolinus Patavii tyrannus 56.

B

- B** *Abylon pag.* 3.
Bacchus 14. *laudatus* 125. 126. 196. 409.
Baptista Christi præcursor 270. *capite plectitur* 276.
Barclajus Joannes 85.
Beati qui modico contenti sunt 239.
Beatorum series, & ordo 270. *illorum sedes* 272.
 335. *quibus pateat* 287.
Bellajus Joannes Cardinalis 218. 219. 220.
Bellum 18. 50. 51. 56. 59. 61.
Bellum Turcarum 248. 284.

- Bembus Petrus* 495.
Benivenius Antonius 35.
Benius Paulus 77. 84.
Beroaldus Philippus moritur 7. *ejus laus sequentibus.*
Bethlem 342.
Bonamicus Lazarus laudatus 81.
Bootes 16 167.
Borbonius Franciscus 62.
Borgia Caesar 432. vituperatur 442. 444.
 in *Bubonem* 450.

C

- C** *Abanilius Trajanus Troje, ac Montella Dominus*
laudatus pag. 380.
Cajus Fabius 200.
Camerota in scopulum vertitur 170. 171.
Caraffa Alfonsus Cardinalis laudatus, 162.
Cardui fabula 172.
Carmenta Evandri mater 73.
Carmina vincunt gemmas 2. *famam pariunt* 148.
 159. 310. *lasciva cantemenda* 7. *varia carmi-*
num genera 21. 22. *interclare* 39. 40. 305. 378.
hendecasyllabum 90. 180.
Carolus V. Caesar laudatus 149.
Carthago diruta 441.
Casa Joannes 77.
Castor 244. *inter sidera collocatur* 245.
Cato Uticensis 207. 208. 211. 213. 418. 456.
 461.
Catullus emendatus 431.
Cellinus Benvenuto 307.
Centaurus Chiron 212.
Charites 196. 197. 199.
Chista domus laudata 91.

- Christi miracula* 357.
Christus Jesus nascitur 153. 269. 289. 344. *totus orbis in ejus nativitate describitur* 339. *locus in quo nascitur* 343. *pauper nascitur* 347. *adoratur a jumentis* 345. *a pastoribus* 352. 353. *a tribus regibus orientalibus* 270. 330. *differit cum doctoribus* 331. *baptizatur* 356. *in cruce moritur* 6. 189. 331. 333. 362. *resurgit* 279.
Cicero patria deturbatus 105. 106. *laudatus* 212.
Cimon Atheniensis 206.
Coclitis insigne factum 209.
Cælorum Regnum 230.
Collatinus 201.
Columna Hieronymus 77. *Victoria* 148. 155. 224.
Cometa 264.
Cominez Philippus 78. *Jacobus* 181.
Consolatio ad parentem in obitu filii 133.
Constantino prælianti crux apparet 277.
Cor reginæ urnâ-clausum 21.
Corona datur legitimè certantibus 287.
Corporis dotes 17.
Creatio rerum 274. 288. 298. 348. 355.
Cremoninus Cesar scriptis suis famam assequutus 85.
Cresi filius mutus 205.
Critonius Jacobus 83. 184.
Crucis Christi laudes 132.
Cumarum ruina 414.
in Cupidinis sagittas 53. 475. *ejus jurgium cum Pallade* 196. *pungitur ab Apibus* 53. 124. *a Mercurio decipitur* 435. *jurgium cum Jove* 455.
Curæ urbana quietem non admittunt 222. 320.
Curtius Roman. Eques pro patria moritur 202. *ejus factum fuisse describitur* 231. &c. *laudatur* 232.
Cyparissus puer 441.

D

- D** *Antis carmina in latinum versa pag.* 298. 299.
ejus laudes 482.
David 273.
Deus Pater 348. *Deus Judex* 364. *ad Deum depre-*
catio 261. 291. *pro bello adversus Turcas* 185.
 256. 284. *pro Ecclesia in pejus labente* 285.
 286. *ad Deum hymnus* 4. *Dei providentia* 106.
 107. 190. &c.
Diana 147. 451.
ad Dianam deprecatio 173. 177.
Dies genialis 444.
Dionysius Areopagita 276.
Dives fictus 439.
Divitia contemnenda 265. 415.
Diluvium universale 289.
Doloris vis 8. 9. &c. 14. 20. 206. 245. 366. 391.
Domus extruenda ratio 425.
Dux Reipublicæ Genuensis fasces Magistratus attol-
lit 94.

E

- E** *Choro loquitur pag.* 447. 448.
Ecclesia sub allegoria navis exprimitur 285. 286.
Eclogæ Piscatorie 365. 369. 371. 374. 377. 380.
Elegiæ 7. 14. 384.
Eleonora uxor Petri Medicis 36.
Elias, & Enoch vivunt adhuc 282. *in fine mundi*
apparebunt 283.
Empyræ sedis descriptio 269. 271. 272. &c. 348.
Enoch vivit adhuc 282.

- Epitaphium Philippi Beroaldi* 11. *Anne Gallorum Regina* 21. 22. 24. *Jacobi Scotorum Regis* 26. *Ferdinandi I. Neapolitani Regis* 156. *Ferdinandi II. & Federici ibid. Cardinalis Aleandri* 217. *Ambrosii Politi* 220. *Antonii Pucci Cardinalis* 222. *Bartholomaei Stella* 223. *Phyllidis* 368. *Bassani* 476. 477. 487. *Gasparis Perusini* 483. *Ferrandi Regis Neapolitani* 486. 487. Vide *Tumulus*.
Epulis indulgendum 123. *post illas rixæ* 196.
Equus ferox 236.
Etruscorum virtus in rebus bellicis 301. 302. &c.
Etrusci cum Gallis pugnant 304. *vincunt* 305.
Eurydices 10.
Exemplum verba corroborat 182.

F

- F***Abius, & Camillus pag.* 211.
de Fabiis CCC. 202.
Fabula Camerota in scopulum versa 168. 170. 171.
Cardui 172. *Fole* 175. &c. *Nesidos nymphæ* 145.
aliarum 117. 381. 383. 406. *Niobes* 212. 214.
 215. 216. *Papilionis* 95.
Fama vincit mortem 26. *velox* 71. 150.
Fata virtute calcantur 86. *fata vere non sunt* 106.
validis rationibus confutantur 294. &c.
Feltrius Franciscus Maria Urbinat. Dux 61.
Femina malorum causa 476. *ejus nulla fides* 475.
Femine durities, & inconstantia 127. *fortitudo* 155.
pulchritudo 155. 178. 476. V. *Puella*.
Ferdinandus Aragonius Dux Calabriae 374. 434.
Alfonfus filius 401. 438. *Federicus plene laudatus* 417. &c. 427. 429. 430. 431. 437. 448.
Fernelius Joannes 80.
Florentia laudata 74.

- Flores varii* 176. 200. 263.
Fluminis ripa 47. 200.
Fons 89. 99. 100. 114. 146. 148. 151. 153. 263.
 457. 481.
Fortuna instabilis 3. 23. 55. 278. 298. *ejus bona*
 17. *omnipotens* 103. *ad eam deprecatio* 104. *de-*
scribitur ibid.
Forma per etatem perit 136.
Franciscus primus Gall. Rex 216. 218. *laudatus* 219.
ejus imago 221.
Fregosus Pedericus laudatus 242. *Octavius* 245.
Fulgosius Aurelius laudatus 301.
Fulmina 264.
Furstembergius Ferdinandus 87.

G

- G** *Anymedes pag.* 264. 461.
D Gaudioso hymnus 465. 466.
Gemma, & lapides pretiosi 269. 415.
Gigantes 203. 375. *in Superos bella movent* 446.
 468.
Gonzaga Scipio S. R. E. Cardinalis 98. *Vespasianus*
laudatus 134. *Hippolyta* 164.
Gottofredus Bullionius 55. 56.
Guicciardinus Franciscus laudatus 182.

H

- H** *Avalus Ferdinandus Piscaria Princeps pag.* 468.
Heſtur 209.
Henricus Rex Gall. filium suscepturus 216. *lauda-*
tur 217. 222.
Hercules 3. 65. 116. *ejus res gesta* 117. 118.
 267. 375.

Hie.

- Hiemis descriptio* 262.
Hierosolyma 192.
Hispanorum Regum pietas 277.
Historia vita temporum 63. *per eam fama viget* 80.
Homerus 77. 201. 206. 212. 214. 424. *ejus Patria* 450 *in Latinum versus* 461.
Hortus descriptus 41. 157.
Hylas aquis mersus 100.
Hymnus 4. 185. 187.

I

- J** *Jacobus Scotorum Rex* pag. 26.
D. *Jacobus Picenus* 392. *ejus vita ratio* *ibid.*
ad Fanum deprecatio 98. 425. *ei festus dies* 112. 113.
 136.
Icarus 474.
Impossibilia 41.
Imprecatio 300.
Inferorum descriptio 329. 335.
Ingenia hominum varia 7. 242.
Innocentes pueri ab Herode occisi 330.
Joannes Apostolus 281. *ejus res gesta* 282. *apparebit in fine mundi* 283.
Joanna Aragonia laudata 247.
ad Joannem Austriacum 50.
Job Archiepiscopus Genuensis 57. *ejus laus* *ibid.*
Joannes Pardus Philosophus laudatus 386.
Folias in florem vertitur 175. &c.
Jordanes 355.
Joseph filius Jacob 273.
Josue 273.
Jovis sidus 266. *ejus in amores facilitas* 475.
Isabella Aragonia triumphus 153.
Judith 273.

- C. *Julius Caesar dictator* 492.
Julio III. Pont. Max. gratias agit poëta 222.
ad Junonem in die Natali 413.
Justinus Martyr 277.
Iustitia non habitat in terris 284. 394. *Statua super columna* 307.
Justus Lipsius 183.

L

- L** *Ætitia pag. 350. mortis causa* 207.
Lampridius laudatus 218.
Laocoontis Statuæ admirabilis artificium describitur 228 &c.
Laurus 459.
Laus Philippi Beroaldi 7. 8. 9. &c. *Anna Galliarum Regina* 15. *Joannis Austriaci* 50. *Totila Gothorum Regis* 55. *Gothofredi Bullionii* 55. 56. *Roberti Neapolitani Regis* 56. *Job Archiepiscopi Genuensis* 57. *Sfortiæ* 58. *Nicolai Ursini* 59. *Clavici Ursine* 131. *Jacobi Trivultii* 60. *Alfonsi Ferraria Principis* 61. *Francisci Maria Feltrii* 61. *Cosmi Medicis* 62. 159. *Francisci* 64. 65. *totius Mediceæ Domus* 73. 74. &c. *Philippi Commines* 78. *Hieronymi Vida* 79. *Andree Alciati*, & *Vesalii ibidem. Episcopi* 80. *Philosophi* 81. 82. 183. 184. 386. *Historici* 84. *Poëta* 83. 88. 99. 105. 130. 154. 168. 218. 293. *Pontificis* 91. 163. 181. 249. *Cardinalis* 108. 144. 162. 165. 181. 218. *Caroli V. Cesaris* 149. 150. *D. Luca Evangelista* 187. &c. *Francisci Regis Gall.* 219. *Joanne Aragonia* 247. *Alfonsi* 401. 402. &c. *Federici, simulque totius Familie* 417.
Lazarus 276.
Leo X. Pont. Max. 216.

- Leva Antonii effigies* 61.
Libera hominum voluntas 299.
Librum malum 448.
Lingua usus qualis 217.
Linus cytharædus 287.
Lorechius Odettus 60.
 in *D. Lucam Evangelistam hymnus* 187.
 ad *Lucinam deprecatio* 389.
 ad *Lucium Crassum* 384.
Ludi popularis 71. *Ludus talorum* 217.
Ludovici Gallorum Regis pietas 277. 278.
Luna 434.
Lusus pastoritius 94.

M

- M** *Ajoragius Marcus Antonius pag.* 183.
Majus Mensis 139.
Mala punica laudata 415.
 in *Maledicos* 399.
Mantua 419.
Marcianum ab Etruscis recuperatum 305.
Margarita Scotorum Regina 26.
Maria Aragonia 164.
 ad *Mariam Virginem deprecatio* 70. *hominum Patrona*
 275. *ad eam hymnus* 320.
Maria Virgo Dei Mater ab Angelo salutatur 326.
concipit 328. *Elisabeth invisit* 335. *mutua am-*
ambarum colloquia 336. *Bethlem petit simul cum*
Josepho 341. *parit* 344.
Maria juxta crucem filii 332.
Maritus uxorem mortuam deflet 177. &c.
Marius Romanus 3.
Marfilius Ficinus 494.
Martineus Ludovicus laudatus 484. *Victor* 488.
 Mar-

- Martiranus Berardinus in Patriam revocatur* 154.
Martis sidus 266.
Matthæus Petrus historicus laudatus 84.
Mazonius Jacobus mente tenax 83.
Medices Cosmus laudatus 62. 159. 301. 308. 389.
 490. *Magnus Dux Etruriæ salutatur* 312. *Franciscus* 64. *ei filius nascitur* 68. 308.
Medicea domus laudata 73. 74. 301. 305
Mercurii Sidus 266.
 in *Milite quot requirantur* 165.
Minerva 14. 61. 74.
Mirandula Picus laudatus 479. 494.
Miracula Christi 357. &c. 360.
Montaltus Ludovicus laudatus ex nomine 410.
Mores hominum corrupti 285. 299.
Moronus Joannes Cardinalis 165.
Mortis recordatio utilis 4. *mors superba* 8. 23. 429.
luctus causa 20. 66. 391. 453. *ejus effectus* 67.
malorum finis 148.
 in *Morte Christi* 333. 362.
 in *Morte Philippi Beroaldi* 7 11. *Annæ Gallorum Regina* 14. 24. *Jacobi Scotorum Regis* 27. *Eleonore uxoris Petri Medicis* 36. *Dionysii Petavii* 90.
Martie Capicie 119. *Antonii Epicuri* 130. *Pictoris* 147. *Portie Capicie* 166. 177. *Astianactis* 200. *Collatini* 201. *Orphei* 202. *Marci Bruti* 215. *Augustini Barbadiçi* 246. *Ludovici Antenorii* 321. *Phyllidis* 366. *Sani Brancatii* 391. *Actii Synceri Sannazarii* 398. *Puella* 440. *Peti Compatriis* 452. *filiï unici* 460. *Angeli Politiani* 479. *ibid.* *Joannis Pici Mirandula.*
Moses 273.
Mussettola Jo: Franciscus egrotat 137. *laudatur* 138.
Musus Cornelius Episcopus Bituntinus 8. 182.
Mutius Scevola 205. 210. 221.
Myrtus Veneri sacra 149.

N

- N** *Arfctis effigies* pag. 55.
Natalis Altilius vates 429.
D. *Nazarii Martyris dies festus* 404. 459. *ad ipsum*
hymnus 462. 467.
Neptunus 252.
Nereidis cujusdam cantus 168.
Nessis Nympba in scopulum versa 145.
Niobe 212. 214. 215. 216.
ad *Nitedulam* 162.
Nobilitas in virtute consistit 81.
Noe 272. 289.
Nole urbis etymologia 445.
Nox describitur 69. 124. 258. 343. 369.
Numa Pompilius 54. 207.
Nymphæ herculeæ casus 117.
Nympba Penea in arundinem versa 381. *alia in sa-*
lices 383. *alia in morum candidam* 406. &c.

O

- O** *Pes contempta* pag. 188. 239. &c.
Oraculi responsum: extabis supra Reges & Du-
ces: quomodo adimpletum sit 470.
Oratio Ducis ad milites ante pugnam 254.
Oratio Deo gratissima 290. *quid in ea petendum* 291.
Orpheus 10. 14. 447. *cantu omnia trahit* 107.
 110. 202. 287. 288. 390 479.
in *Ortum Magni Principis Etruriæ* 68.

P

- P**æsti ruina pag. 141.
Palinurus cantu decipitur 169.
Pallas 153.
Pan Luna amator 451.
Papilionis fabula.
Paradisi terrestres flumina 288. 289.
Paridis iudicium 447. *eiusdem rapina* 478.
 de *Partu Virginis* 323.
Pastor in carduum versus 172. &c.
Paulus IV. Pont. Max. egrotat 163.
Paulus III. Pont. Max. 221.
D. *Pauli Conversio* 101. 190. 276.
D. *Paulus heremita* 277.
Peccati Adam effectus 324.
Pelicanus pullos suos nutrit proprio sanguine 101.
Persei statua aenea 307.
Petavius Dionysius 90.
Petrarca cantilena versio 44. *eius laus* 57.
D. *Petrus Cælorum custos* 28. 270. 283. *Deum pro*
Ecclesia labente deprecatur 285. 286.
Phaëton 199.
Philomela 14.
Phœbus 14. 20. *oritur* 47. 64. 70. 74. 77. 81.
 94. 95. 116. 266. 435. *ad ipsum deprecatio*
 137. *laudes ibid.* & 263. &c.
Phœnix 346.
Physica quid 183. 184. *eius questiones* 187. &c.
 140. 386.
Piccolomineus Franciscus laudatus 42. *Cornelia pa-*
rit 389.
Pictura 477. 480. 487.

- Pietatis officia* 18. 451. *pietas* & *fortitudo* 55.
Pindarus 213.
Piscatio 271.
Pisces varii 373.
Pius V. Pont. Max. fœdus contra Turcas componit
 247. &c. *ab ipso Cosmus Medices regiâ coronâ*
insignitur 312.
Plato 494.
 in *Poculum argenteum* 52.
Pœseos studium amplectendum 310. &c.
Pœtæ antiqui 401.
 in *Pœtam malum* 89. 300. 441.
Pœtam pœnitet se obscœna loquutum 179.
Pœta laudatus 9. 83. 88. 247. 293. 399. 477.
 479.
Politianus Angelus laudatus 479. 494.
Pompêjus 214. *Mitbridate victo quid gesserit* 203.
Pons Divæ Trinitati Ammanati modulo construitur
 307.
Porta Joannes Baptista 183.
Porus Indorum Rex 203.
 in *Principe quot dotes requirantur* 308. 309.
Prometheus 67. 240. &c. 267.
Protheus 357. 360. 367. 373.
Providentia Divina 106. 107. 190. &c. 286. 287.
Puella mortua adhuc pulchra 36. 446. *pulchra, sed*
dura 38. 117. 127. *puella discessus* 39. *presen-*
tia dulcis 42. *reditus desideratur* 43. 124. 469.
saperba 52. 95. 109. 113. 121. *oculis enecans*
 115. 119. 147. 148. *infida* 121. 122. 127. 452.
 474. *puella fides promittitur* 387. 470. *puella-*
rum illecebræ amabiles 471.
Pueri tres in fornacem missi 274.
Pugna Acliaca navalis 50. 51. &c. *item* 257. *de-*
scribitur 304.

Pyrrhus Rex 493.

Pythagoras 208.

Q

Q *Uadriga cursus pag.* 242.
Questiones physica 140. &c. 187.
 de *Quincio Curtio* 230. &c.
 in *Quintium* 435.

R

R *Flammus Hieronymus pag.* 33.
 de *Rhondoue* 107.
Robertus Neapolitanus Rex laudatus 56.
Rome laudes 3. 418. 419. 454 *potentia* 20. 198.
 236. 278. 342. *pietas, & fortitudo* 54. 57. 248.
ad Deos tutelares deprecatio 234.
Romulus Jovem alloquitur 235.
Rondinellius Joannes 67.
Rosa laudata 131. 147.
Rota Alfonsus 112.
Ruris cura jucunda 32. 386. *ejus munera* 112. 113.
 157. *laudes* 120. 121. 143. 150. 240. 427.

S

S *Acrificium Plutoni pag.* 233.
Salviatorum familia laudata 108.
Sangrius Placidus laudatus 168.
Sannazarii cantilena versio 47.
Sannazarii dies natalis 404. 458. *ejus vite ratio,*
& conscripta ab eo carmina 422. &c. *domum ex-*
truit 425. *a patria discedit* 471.

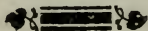
- Saturnia regna* 48. 97. 143. 353.
Saturni fidus 266.
Satyrorum, & nympharum saltatio 381.
Scipiade belli tonitrua 3. 17. 60. 209.
Scipio Africanus Major 213. 214. 493.
de Scriptoribus recentioribus quid sentiendum 226.
&c. 399.
Sculptores antiqui 269.
Senarum expugnatio 205.
Servus fidelis 129.
Sfortia laudatur 58.
Sicilia, sive Trinacria 251.
Sidera plurima enumerantur 267.
Signifer, seu Zodiacus 266.
Sigonius Carolus Livii Historiam illustrat 34. lau-
datur 35. 80.
Simeon puerum Jesum gestat 330.
Similitudo pluvia & procella 23. 373. *turturis* 40.
quercus robusta 41. *apium, cycni, & anseris*
42. auri in igne 64. *arboris in monte* 65. *libra*
ibid. Solis 74. 81. 201. *lilii* 81. *ignis inter sti-*
pulas 96. *pelicani* 101. *ovis errantis* 124. *turbi-*
nis 171. *&c.* 238. *rose* 182. *pueri cum leone*
certantis 192. *somnii* 231. 232. *saxi ruentis*
137. quadriga 243. *navis* 284. 372. *cycni vo-*
lantis 325. *roris, & speculi* 345. *lupi* 382.
Somnium 260. *&c.*
Somnus saepe veri nuntius 135. *ibid. laudatur* 262.
Specus in quo Jesus natus est describitur 343.
Spes futurorum bonorum praesentes arummas lenit 278.
D. *Stephanus saxi obrutus* 273.
Strozza Federicus laudatur 318.
Studiosus amans 80.
in Syllam & Marium 206.

T

- T** *Antalus* pag. 474.
Telefius Bernardinus philosophus 81.
Tempeſtas 5.
Tempus edax 414. 357.
Terraquei globi diſiſiones 265.
Terrena omnia cœleſtibus collata vileſcunt 272.
Theatrum Campanum 457.
Tibris 74. 99. 158. 209. *inundat* 165.
Timoris effectus 231.
Titus Quintius poſt triumphum repetit aratrum 201.
Totila effigies 55.
Trinitas ſacroſancta 274. 284. *proceſſio Perſonarum*
 190.
Trivultii Jacobi effigies 60.
Tullus hoſtilius Romam ad arma ſuſcitatur 201.
Tumulus Philippi Beroaldi 11. *Anna Gallorum Re-*
gina 24. *Jacobi Scotorum Regis* 26. *Lalii Ca-*
pilupi 98. *Martie Capicie* 119. *Portie Capicie*
 166. &c. *Hectoris* 209. *Marcelli Pont. Max.*
 223. *Pauli III. ibid. Ludovici Antenorei* 322.
Phyllidis 365. *Sannazarii* 399. *Ladislai Regis*
 428. *Laura puella* 430. *Hannibalis* 436. *Maxi-*
mille 437. *Neera* 440. *Amaranta* 451. *Pueri*
 454. *Catonis* 456. *Cotta Veronenſis* 459. *Aſſanii*
 461. *Caudole* 462. *Luca Paſii* 487.
Turca fuſi ad Naupactum 1. *fuſus* 251. 257. 313.
 &c. *ad Actium* 50 246. *potentia illorum* 249.
in fugam compulſi 302.

V

- V** *Aleyianus Petrus laudatus* pag. 225.
Valla Georgius 483.
Vallis amznitas 140. 422.
Valorius Baccius febrī laborat 31. 38.
Venatio 114. 119. 168.
ad *Venerem deprecatio* 116. 136. 198.
Venus 200. 247. 434. 436. 438. 451. 452. 455.
se lavat 199. *ejus fidus* 266.
Veneficium 378.
Veneta urbis laudes 175. 249. 419. 437. 556.
Ver novum 42. 54. 100. 139. 262. 273. 282.
Vessalius Andreas laudatus 79.
Vices rerum 3. 23. 142. 248.
Victorius Petrus 34. 38. 66. 83.
Vir bonus mori non potest 223. 484.
Virtus sola desiderabilis 219. 278. *contemnitur* 222.
 285.
Vitæ humane ærumne 2. 133. 265.
Vitellocius 58. 59.
Vitellius Paulus 58.
Ulysses 3.
Voluptati indulgendum 428. 444.
Vorago, in quam Curtius se conjecit, describitur 231.
 &c.
Urbanus VIII. Pont. Max. laudatus 181.
Urbes Dii grate 373. 418.
Urbis cura 159. 239. 482.
Ursinus Nicolaus Petilianus 59. *Clarix Ursina* 131.

X

X *Erfes plorat super exercitu pag. 203. ejus potentia*
278.

Z

Z *Abarella Facobus philosophus laudatus pag. 82.*

851.08 B751C v.8 376491

Bottari

Carmina

DATE

ISSUED TO

851.08 B751C v.8 376491

